

Finis autem huius libri duplex est. Quis plinquis. s. instru-
ctio seu edificatio ecclesie militans sub nomine hierusalem desi-
gnate. propter quod dicitur infra. Surge illuare hierusalem. quia ve-
nit lumen tuum. i. prophetia Esaię illuminas totum statum ecclesie.
Alius autem est finis ultimus et remotus: videlicet consecra-
tio supne beatitudi-
nis in ecclesia trium-
phante que per hierusalem
intelligitur. propter quod
dicitur infra. xxxij. cap.

Oculi tui videbunt
hierusalem civita-
tem opulentam taber-
naculum quod nequa-
quam ultra transferri
poterit. per prophetias
enim Esaię videmus
nunc per speculum et
enigmatice. et postea
in futuro luce de vi-
debimus et aperte. quod nobis concedat etc.

Incipit Esaias propheta.

Utilis est filij
amos: quam vi-
dit super Judam
et hierusalem in
diebus ozie dathan achaz: et
ezechie regum Juda. Au-

Oculi tui videbunt
hierusalem civita-
tem opulentam taber-
naculum quod nequa-
quam ultra transferri
poterit. per prophetias
enim Esaię videmus
nunc per speculum et
enigmatice. et postea
in futuro luce de vi-
debimus et aperte. quod nobis concedat etc.

Utilis est filij amos: quam vidit super Judam et hierusalem in diebus ozie dathan achaz: et ezechie regum Juda. Au-

Utilis est filij amos: quam vidit super Judam et hierusalem in diebus ozie dathan achaz: et ezechie regum Juda. Au-
ditur in duas partes. quia primo pmit-
titur quedam brevis prefatio. secundo subdi-
tur narratio: ibi. Audite celi. Circa libri
huius expositionem intendo quantum potero
persequi sensum scripturalem vitando multipli-
catorem particularium et concordantiarum. quia per talia magis
impedit intellectus hominis quam iuvet. In locis vero quorum in-
tellectus a iudeis depravatus intendo diutius immorari: si-
cut et feci exponendo libros psalmodiarum. Igitur in prefatione huius
libri quatuor manifestatur. Primum est ordo huius libri
inter alios libros canonicos cum dicitur. a. Esaię. i. pro-
phetia. per quod patet quod liber iste in ordine librorum prophetali-
um computatur. Sciendum tamen quod visio proprie dicta est cognitio
prophetica que fit in vigilia: puta dictum fuit diffusius in princi-
pio libri psalmodiarum: ubi dictum fuit de diversis gradibus pro-
phetie. Secundum est scriptura ministerialis huius libri que manifestat
hic ex duobus. scilicet et nomine cum dicitur. b. Esaię. que inter alios
prophetas fuit notabilis et famosus. Secundo ex genere cum
dicitur. c. Filij amos. et ut dicitur. Sa. iste amos et amasi-
as rex iuda fuerunt fratres. et sic Esaias fuit de genere regio-
nis. Unde et dicit Hieronymus in prologo quod fuit vir nobilis et verba
ne eloquentie: ut supra allegatus est. Et per hoc patet quod
iste amos est alius ab illo qui inter duodecim prophetas po-
nitur tertius. quia ille fuit pastor et rusticanus ut habet in princi-
pio sue prophetie. Hoc etiam patet per litteras bebraicas que sunt scri-
bitur. quia amos per esaię habet primam litteram aleph et ultimam sive
et ideo robustus interpretatur. Alius autem bamos habet primam lite-
ram aym et ultimam samech. propter quod avulsus interpretatur.
Tertium quod in hac prefatione manifestatur est populus cui Esaias
prophetauit cum dicitur. d. Super iudam et hierusalem
ita quod per hierusalem que erat civitas metropolis intelligitur
rex et sacerdos summus alique sacerdotes notabiles et ce-
teri ibidem habitantes. Per iudam vero reliqui populi de regno
iudee. quod dicitur regnum duarum tribuum. Quartum autem est huius
prophetie tempus cum dicitur. e. In diebus ozie etc. Tunc
enim huius regis cepit prophetizare. licet autem tempus Danasse
filij ezechie prophetaverit. tamen de tempore eius non facit mentionem
tamen quia ille pessimus fuit in cultu ydolorum et in occasione et
persecutione innocentium: ut habet in. Reg. xxi. tunc quia ab eo oc-
census fuit: eo quod peccata ipsius et ipsi arguebat: et ad coloran-
dum suam malitiam fecit eum adduci coram se: ut habet in quodam li-
bro bebraico qui vocatur ierthamoth. et dicitur. Dominus dixit
moysi. Non videbit me homo et vivet. Ezo. xxxij. Et tu dixisti.
Midi dominum sedentem super solium excelsum: ut habet in. vj. Item
moyses dixit Deo. ubi. Non est alia natio tam grandis que ha-
beat deos appropinquantes sibi: sicut dominus deus noster adesse
omnibus obsecrationibus nostris. Et tu dixisti. Invocate enim dum
ipse est. i. lv. per hoc insinuas quod pax sit nobis propinquus. et
sic advenit enim ad mortem. et tunc propheta invocavit dominum qui
aperuit cedrum in illo loco exheretis: et intra se occultavit

prophetas. sed Danasses hoc miraculo non fuit retra-
ctus a malicia sua: sed ynacum arboris fecit eum secari
ferra. f. Audite. Sic consequenter ponit narratio
Circa quod sciendum: quod intentio huius prophetie est nar-
rare christi mysterium: ut dicitur est supra. quod quidem myste-
rium fuit ad de-
iectores superbo-
rum et exaltatores
humilium sicut
dicitur in cantico beate
virginis Luce. j.
Deposuit potestatem de sede et ex-
altavit humiles
Propter quod
factus symeon
Luce. ij. dixit. ec-
ce positus est hic
in ruinam et resur-
rectionem mul-
torum in israhel. Et ideo esaias denunciando et scribendo christi
mysterium simul denunciavit et scribit deiectionem peccato-
rum supbientium et se extollentium et erectorem humilium et iu-
storum. Et hinc hoc precessus huius libri in duas partes di-
viditur. Quia primo cum christi mysterio describitur pec-
catorum deiectionis. secundo iustorum erectio. Secunda incipit. xi.
Consolamini etc. Prima in duas. quia primo cum pertineti-
bus ad christi mysterium describitur punitio peccatorum quantum
ad diversos populos specialiter. secundo quantum ad omnes
generaliter. xxiij. c. Prima in duas. quia primo ponitur
punitio quantum ad iudeos. secundo quantum ad populos extra-
neos. c. x. ibi. De assur virga etc. Prima ad buci duas.
quia primo cum mysterio christi describitur punitio regni iudee
sive duarum tribuum. secundo eius liberatio a persecutore du-
orum regum: ut post vinum mortificationis apponatur oleum
lenitionis. Secunda pars incipit. vij. ca. Et factum est. Prima
in duas. quia primo ponitur prophetie denunciatio. secundo
eiusdem confirmatio. vj. ca. Prima ad buci in duas. quia pri-
mo describitur regni iudee punitio. secundo per aduictum
christi ecclesie promotio. ca. sequenti. Sciendum tamen quod huius
non est ita precisa: quin membra divisionis coincidunt fre-
quenter: ita quod in una parte dicitur. ponitur etiam in alia
licet alijs verbis et alio modo. et idem est dicendum de alijs
subdivisionibus: que fiunt per magna parte. Dominus autem
capitulum in duas partes dividitur. quia primo ostendi-
tur populus puniendus pro peccatis in deum. secundo pro
peccatis in proximum: ibi. Quomodo facta est. Prima in
tres. quia primo ostenditur populi culpa. secundo sub-
ditur pena: ibi. Terra vestra. Tercio consilium mede-
la. ibi. Audite verbum. Circa primum declaratur primo
peccati gravitas. secundo incorrigibilitas ibi. Super
quo. Circa primum dicit. f. Audite celi. i. angeli qui
sunt ciues celestes. g. Et auribus etc. i. homines hu-
manavit voluit habere in teste. b. Quonia dominus etc. cu-
ius verbum attente est audiendum. Quid autem dixit
subditur. i. Filios enutriti. s. populum israhel pasce-
re manna in deserto: et terram lacte et melle fluentem ei
conferendo. k. Et exaltavi. regnum amorreorum et cha-
naneorum eis tribuendo: ut patet in libro numerorum et
Iosue. l. Ipsi autem spreverunt me. ydolis serviendo. ad
quod declinaverunt post mortem Iosue: ut patet in li-
bris Iudicum. Regum. et j. Daralypo. quorum cecita-
te arguit consequenter comparando eos ad bruta ani-
malia rudissima dicens. m. Cognovit bos etc. quia
serviendo ei in gratio recognoscit pabuli sibi exhibiti
beneficium. n. Et asinus etc. in quantum servit domino
in depositandis oneribus pro pabulo quod recipit in
presepio suo. o. Israhel autem etc. quia sibi serviendo
pro tot et tantis beneficijs a me sibi impensis.
p. Et populus meus. id est populus israhel qui a deo
recepit legem specialem. q. Non intellexit. id est mea be-
neficijs et precepta intra se legendo et recolendo. Ideo

in hoc libro...

supra...

subditur. **De** genti peccatrici. i. peccato assuete: sicut dicitur aliquis artifex ex arte iam acquisita per operis exercitiu. **Populo** graui iniquitate. quia peccatu quod per penitentiam no diluitur: mox sus pōdere ad aliud trahit. **Scimus** nequa filij sce lera. qz per ta lia homines ef ficiunt semē dy aboli et ei? filij: sicut p cōtraria bona opa effi untur filij dei: z illa peccata ma gis explicat in spali dicens. **Derelique runt** dñm. eius vultum debiti. negligētes.

Blasphemauerūt factū isrl. ei? bonitati derabentes. et dicitur hic san ctus israhel ipse deus qui est sanctus sanctorū. z dicebatur sanctus israhel spali mō: eo q illū ipm elegerat ad suū cultum. **Abalienati** sunt retrorsum. a deo recedentes z bo nozē sibi debiti dñs alienis tribuentes. **Sup** quo. **Hic** pñter tāgitur pctōzū incorrigibili tas cū dī. **Sup** quo zc. q. d. frustra. qz nō seqret corre ctō via. iō subdit. **Ad**dētes puaricatōz. q. d. ex pūssidibus meis nō estis emendati: s magis et magl peiorati sicut pbarao rex egypti. qd oñdī pñr i diuer sis ppli statibus cū dī. **De** caput. z p caput intel ligit rex z pncipes q sunt capita ploy. z dicit. **Languidū**. qz lāguoz ē infirmitas incurabilis. z p hoc offēditur eoz vita mala incorrigibilis. **Oē** cor merēs. p cor intelligitur doctores z sacerdotes qz sicut ex corde pcedit sensus z motus ad alias ptes corpis: sic p doctores z sacerdotes debent aliū accipe re bonum sensū bone cognitionis z motū sancte ope rationis: accipiēdo ab eis doctriā z exemplū virtutis s cōtrario dī. **O** mne cor merēs. nō merore pntitōis de peccatis: s merore qui ē defectus doctri ne z virtutis. **Plāta** pedis zc. p hoc intelligit reli quos pls pcedēdo a minoribus vsqz ad maiores. **Mō** est in eo sanitas. i. grē z virtutis. z p hoc intel ligit qz ibi sit dñi. i. infirmitas culpe ad mortē gehē ne deducēt. z hāc infirmitatē specificat. **G**aul nus. i. pctm patēs. **Et** liuoz. i. inuidia latēs. **Et** pla. tu. i. pctm supbie inflatiū. **Nō** ē circūll gata. ligatura leg diuie a pctō retrahentis. **Nec** curata medicamine. i. verbo z exemplo sacerdotum z doctoz. **Nec** fota oleo. i. opibus misericordie: que impetrāt remissionē culpe. **Dañ. iij.** Peccata tua ele mosynis rediue. **Terra** via. **Hic** pñr subditur debita pena. **Circa** qd sciendū: qz sicut dicit ra. **Salo.** **Esaia**s dixit ista duabus tribubus tpe ezechie decem tribubus iam captiuatis. z de terra sua trāslati in as syrios: vt bī. iij. Regū. xvij. **Et** iō ppheta primo redu cit ad memoriā illā destructōem. scdo pminat regnō iude silem: ibi. **Et** derelinquet. **Circa** primū dicit. **Terra** vestra. i. terra decem tribuū que dicitur hic pñtere ad regnū iude: qz sibi debebatur de iure: eo q

fuit de regno dauid z salomonis: s tpe Roboā rebellā ut: vt bī. iij. Regū. xvij. **Deserta** ē. i. derelicta ab hita toribus suis in assyrios trāslati vt dictū est. **Ciui tates** vie zc. ab assyris terrā isrl destruetibus. **Et** dicitur hic ciuitates illi? ēre pñtere ad regnū iude rōe dicta: eo dem mō intelligit qd subditur. **ni** deuorāt z desolabitur si cut in vastitate hostili. **Et** derelinquetur filia syon vt ymbra culum in vinea: et sicut turgurium in cucume rario: sicut ciuitas que va statur. **Nisi** dominus exer cituūz reliquisset nobis se men: quasi sodoma fuisse mus: z qsi gomozra similes eēmus. **Audite** verbū dñi pncipes sodomoz pncipite auribus legem dei vestri po pulus gomozre. **Quo** mi bi multitudinem victima rum vestraz dicit dominus. **Plenus** suz. **Holocausta**

aliquid pminatur regno duarum tribuū dices. **Et** dere linquetur filia syon. i. birlm metropol i regno iude vere linquet a suis hitatoribus transferendis in babilonē p nabuch. regē. z p pñs alie ciuitates eiusdē regni. **Et** ymbra culū zc. derelinquit a custode ipi? vindemia col lecta. qz non habitat ibi vstra. **Et** sicut turgurū zc. cucumeribus collecē derelinquit a custode. **Est** aut cucu merariū locus vbi crescunt cucumeres. **Sicut** ciui tas zc. ciuibus inde captiuatis. s qz ista captiuitas redu cta fuit in terrā iude per Cyz regē: qui dedit populo iu de licentiā redeūdi in terrā suā. ideo subditur. **Nisi** dominus exercituū. i. angeloz. **Reli**quisset nobis semē. i. aliquos de regno iude redeuntes sub 3020 babil duce z Jesu sacerdote: qui reedificauerūt tēplū z postea ciuitatez tēpore Neemie. **Quasi** sodoma fuissem. i. destructi irreparabilē sicut sodoma z gomoz ra z alie tres ciuitates fuerunt subuerse absqz repātōne: **Ben. xix.** **Audite.** **Hic** pñr ponit medela p pdicta mala. z primo falsum remediū excluditur. secundo verū cōsulturū. **Lauamini.** **Circa** primū sciendū qz habitatores regni iude qz p maior pte erāt ita mali: vt pdictus est. tñ credebant maliciā suam expiari sacrificijs z alijs hīnoī que fiebāt in templo qd erat in bierlm. z hoc ē fal sum: sicut dī **Proverb. xv.** **Vic**time impioz abodiabiles dño. z hoc ē quod b dicit ppheta satis diffuse. z pmo ex cludit sacrificia. scdo festa solennia: ibi. **Memoria.** ter cio oronū suffragia: ibi. **Et** cū extederetis. **Circa** primūz excitat maiores pls ad intelligendū dices. **Audite** verbū dñi pncipes sodomoz. i. similes illis. qz publice et inuerecūde faciebāt mala supradicta sicut sodomite. vt bī **Ben. xix.** z iō dī. i. iij. ca. **Peccatū** suū sicut sodoma pdicauerūt nec abscederūt. **Consequenter** excitat mino res dicens. **Per**cipite auribus zc. et vti hoc mō loquēdi: qz sicut populus erat subiectus pncipib?: ita ciuitas gomozra erat subiecta sodomie: qz erat metropol in quinqz ciuitatibus subuersis. vltērius pponit intentū dicens. **Quo** mibi zc. i. in quo placent mibi. quasi di. nullo modo. ideo subditur. **Plenus** sum. i. talibus non indigeo: s magis abhorreo: sicut homo plenus cibo abominatur ipm. ideo subditur. **Holocausta**

Regione vraz zc. i. samaritani: qz erāt gentiles illuc adducti p reges as syrioz: vt habetur iij. Regū. xvij. **Et** desolabitur zc. i. hostes remāebunt in ea. et ita factum ē: qz filij isrl i assyrios trāslati: nūq postea redierunt ad terrā illaz. vñ sra hebraica sic bz. **Et** desolabitur sicut i euerfione ex traneozū. quia illa terra fuit simpliciter versa ad extraneos q non erant de gente israhel.

Et derelinquetur **Hic** ppheta cōsimi lem penā qz tu z ad

sup. m. d. d. d.

h. i. i. i.

h. i. i. i.

7. d.

da iij

arietū 7 adipe ꝛc. **D**eistis em spēs aialū fiebant sacri-
ficia maiora. Et p reprobatoꝝ istoꝝ intelligit etiā repro-
batio minorꝝ que fiebant de turturibꝝ 7 colubis. Dicebā
tur autē holocausta que totaliter incēdebātur ad bono-
rē diuinū. De sacrificijs autē p peccato vna ps cecebat

in vsum sacerdotū
Et similiter d sacri-
ficijs pacificorum
vna ps erat in vfu
sacerdotū. 7 alia in
vsum offerentiū: s
in oibus sacrificijs
esua adipis et san-
guis erat totalitꝝ p-
bibitꝝ. quia ad ps
cremabāt in altari
holocaustoꝝ 7 san-
guis effūdebāt ad
crepidinē illiꝝ alta-
ris: vt bꝝ i leuitico.
g **C**ū veniret ꝛc.
.i. ad calia offerēdū
sacerdotibꝝ i introi-
tu atrij sacerdotū
qd dicebat eē i cō-
spectu domini eo q
erat añ tēpluz vbi
dabāt diuina rīsa.
b **Q**uis quesuit
ꝛc. q. d. ego q̄siui.

arietū 7 adipe piguū 7 san-
guinē vituloꝝ 7 agnoroꝝ 7
hircōꝝ nolui. **C**ū veniret
añ p̄spectū meū quis quesit
uit h te manibꝝ vris vt am-
bularet i atrijs meis. **N**e
offeratis vltra sacrificium
frustra. **I**ncensum abomi-
natio est mihi. **N**eomeni-
am 7 sabbatum 7 festinira-
tes alias nō ferā. **N**iq̄ sūt
cetus vri. **C**alēdas vras et
solēnitates vestras odiuit
aia mea. **F**acta sē mihi mo-
lesta. **L**aboraui sustinens.
Et cū extēderitis manus
vras auertaz oculos meos
a vobis. 7 cum multiplica-
ueritis orōnē: non exaudia-
r. **M**anꝝ em vꝛe sāguine ple-

amota per ydolatriā: et deuotio per maliciā obfina-
tas. b **L**auamini. **H**ic consequenter vera incedela
consulit. .i. per verā penitentiā 7 boni operationem. 7
hoc est quod dicitur. **L**auamini a peccatoꝝ maculis
lacrymis contritionis. c **M**undi estote. .i. a recidi-

uo caute.
d **A**uferte m a
lum ꝛc. qz n̄ suf-
ficiat mundicia
exterior sine in-
teriori.
e **A**b oculis
meis. **H**omo ei
vidz ea que pa-
tent s̄ deus intū
etur cor. .i. **R**e-
ryj.
f **Q**uiescite
agere peruerse.
a malo tēdinā-
to. g **D**isci-
te benefacere. i
bonis op̄ribꝝ
vos exercendo
Iste ei sē due p-
tes iusticie. .i. dē-
cliare a malo et
facere bonū.

ne sunt. **L**auamini: mundi
estote: auferte malū cogi-
tationū vꝛarum ab oculis
meis. **Q**uiescite agē puer-
se discite bñfacere. **Q**ueri-
te iudiciū: subuenite op-
presso: iudicate pupillo de-
fendite viduaz: 7 venite 7
arguite me dicit dñs. **S**i
fuerint pctā vestra vt cocci-
nū: quasi nix dealbabūt. et
si fuerint rubra q̄vermicu-
lus: velut lana alba erunt.
Si volueritis 7 audierit
me bona terre comedetis.
q̄ si nolueritis 7 me ad ira-
cundiā puocaueritis gla-
diꝝ teozabit vos: quia os
domini locutum est. **Q**uo-
mō facta ē mētrix ciuitas

b **Q**uerite iū-
diciū. .i. executō-
nez debite iusti-

dic. i. **S**ubuenite oppresso. cū releuādo. **K** **S**u-
dicare pupillo. .i. p pupillo in cā sua iusta. **L** **D**efē-
dite viduā. contra eā calūniātes. **I**stas aut personas
exprimt. qz frequēter iniuste patiūtur calūniā: eo q
nō pnt se defendere: 7 iō indigēt iudiciū et potentū su-
stētatione. **M** **E**t venite. .i. si ita feceritis: tūc poteri-
tis conq̄ri nisi a deo releuēmi. ppter bec subdit de rele-
uatione a peccatis: cū dī. **N** **S**i fuerint peccata ve-
stra vt coccinū ꝛc. **I**sti duo colores hic positi sunt val-
de tenaces et māstui. et iō p hoc itelligit q̄ peccata q̄
tūcunq; sint grauiā ex genere et habituata ex consue-
tudine: diuina gratia purgabūtur. secūdo subdit dē re-
leuatione a corporalibus miserijs cū dicit. **O** **S**i
volueritis ꝛc. pceptis meis obediedo. **P** **B**ona
terre comedetis. p hoc etiā intelligūtur alia bona spū
alia: que in talibus promissis sunt principaliter intel-
lecta: qz p̄miū non debet esse minus bonū q̄ meritū:
sed maius. bona autē temporalia sunt misora bona q̄
opa virtutum. **Q** **Q**z si nolueritis ꝛc. pcepta mea
transgrediēdo. **R** **G**ladius. aduersarioꝝ vestroꝝ.
S **D**euozabit vos. mortē tēporalē inferendo. et ad
mortē gebēne deducēdo: q̄ sub morte tēporali intelli-
git. **B**etes aut rudes quales erant in veteri testamer-
to potissime non attendunt nisi bona et mala sensibi-
lia: et iō in diuinis p̄missionibus et cōminatōibꝝ pro-
phete mala et bona sensibilia exprimebāt. sub illis in-
telligēdo spiritualia et eterna. **T** **Q**uomō facta ē. **H**ic p̄nter ostēditur populus iuste puniēdus. p pctis
i. p̄miū. et primo describit culpa. scdo pena: ibi. **P**ro-
pter hoc. **C**irca p̄miū primo describitur boim vulga-
rium culpa cum dī. **Q**uō facta ē meretrix. .i. ple-
na meretricio p peccatū adulteriꝝ: s̄m q̄ dī. **D**iere. v.
ca. **E**qui amatores in feminas et emissarij facti sunt:
vnusq; ad vꝛozē p̄miū sui bñnicbat. **E**t h̄ ē valde
grauē peccatū d̄ p̄miū: qz fit sibi iniuria in re sibi cha-
rissima. .i. in vꝛozē q̄ est vna caro cū ipso: **S**ēñ. q̄. **E**t ius

Et ambularet
ꝛc. hoc dī qz p̄ter
atrius sacerdotū in quo offerebant sacrificia: erant duo
alia. vnū in quo orabant mūdi: 7 aliud in quo orabāt im-
mūdi. **K** **N**e offerat ꝛc. q. d. talis oblatio vobis non
valer: s̄ magis nocet: eo q̄ polluti peccatis ad loca facta
acceditis. **L** **I**ncensū abominatio ē mihi. .i. oblatō thy-
miamatis i altari incēsi intra tēplū: q̄ oblatio erat sacri-
ficioꝝ oblatoꝝ sub diuo consummatio. s̄m q̄ dī. **H**ebꝝ. ix.
In pozū qdē tabernaculo sp̄ introibāt sacerdotes sacri-
ficioꝝ officia consumātes. **M** **N**eomeniā. **H**ic exclu-
dit solēnitatis festa dicēs. **N**eomeniā. .i. qd̄ fiebat i noui-
lunio apud iudeos ppter bñficiū diuine gubernatōis: eo
q̄ i nouilunio frequēter apparet mutatio temporis. 7 dī
a neos quod ē nouū. 7 mense defectꝝ eo q̄ tūc renouatur
lumē lune quod defecerat. **E**t sabbatū qd̄ ē festum
apud iudeos in memoriā bñficiū creatōis: vt bꝝ. **S**ēñ. ij.
O **E**t festiuitates alias. .i. pasche: p̄t̄becoftea: tubaruz
expiationis 7 tabernaculoꝝ. de quibus dictū fuit pleni-
us **L**euif. xxiij. **P** **N**ō ferā. loquit scriptura de deo ad
modū homis aggrauati onere. **E**t p bec omnia 7 similia
ostēdit q̄ talia nō erant deo placita: s̄ magis displicētia
q̄ **N**iq̄ sunt ꝛc. in octaua em die festi tabernaculoꝝ fi-
ebat festū cetus siue collecte. **R** **C**alēdas vras. .i. p̄-
cipia mēsiū. p quod signatur idē quod. s̄. signatū ē p̄. **N**e
omeniā: **S** **E**t solēnitates vestras. om̄s generaliter
O **D**iuit aia mea ꝛc. et patet ex dictis supra. **V** **E**t
cū extēderitis. **H**ic concludit orōnū suffragia. d. **E**t cum
extēderitis ꝛc. ad me deprecandū. **X** **Q**uertā oculos
ꝛc. sicut hō auertit faciē suā ab eo quē non vult exaudi-
re. iō subdit. **E**t cū multiplicaueritis orōnē nō exaudia-
r. et subdit oim predictoꝝ rōem. **Y** **M**anus em vestre.
.i. opa vestra que p manus designātur: eo q̄ manus ē or-
ganū organoꝝ. in. de aia. **A** **S**āguine plene sunt. id ē
pctis enormibꝝ. **E**rat em homicide 7 ydoatre 7 paupe-
ri oppoꝝores. **P**redicta em. .i. sacrificia et bñoi: nō habe-
bāt efficacā ex ope operato: sicut sacrificiū noue legi: s̄
tū ex fide 7 deuotiōe offerentiū. **F**ides autem erat in eis

festa

no p opa

no p opa

ple que substituitur falsa. **C**ivitas fidelis. i. prius fidelitatem mirum omni. **P**lena iudicij. tpe r auid 2 salomōis: id subdit. **I**usticia bitabit. vt expositū ē. **C**onsequēter describitur culpa doctorū 2 sacerdotū cū dī. **3** Argentū tuū. i. lingua doctorū 2 sacerdotū sū illud puer. r. c. Argentū electū. i. lingua iusti. **V**ersum est in scoziā. i. a veritate in falsitate per malam legis expositiōes.

Cinū tuū. i. correctio populorū p doctores 2 sacerdotes s3 q dī. **L**uce. r. in pabola fautiati. **I**nsundēs oleū 2 vinū. vbi per vinum intelligitur correctio: eo q ē mortificatiō. **C** **M**itū ē aqua. i. relatus a correptione debita. qz doctores culpa biles nō habēt frontem corrigendi peccatores. **C**onsequēter describitur culpa principū cum dī. **P** **P**rinipes tui in fideles. in regimine populi. **C** **S**ocij suz. sustētan tes eos: eo q cōdicant furtis eoz. **F** **O**mnes diligite munera. per auariā. **G** **S**equunt rētributiones. pervertētes iusticiā nō subditur. **B** **D**upillo nō iudicant. dando p eo suam iniustā. **I** **C**ausa vidue rē. qz nō vidēt inde lucz tēporale p surgere. **K** **P**ropter hoc. **D**ic pnter describitur pena debita cum dī. **K** **P**ropter hoc rē. i. angelorū. **I** **F**ortis isrl. i. potens ad puniēdū malos isrl. **M** **D**eu. p malo populi mei. **N** **E**go consolabor rē. 2 subdit modū cōsolationis. **O** **E**t vindicabor rē. **E**t accipitur hic rē p id ē. **P**assionēs em irascibilis terminant: passionibus pcupiscibilis. **I**rat? em delectatur cū punit iniuriā sibi illatā: 2 sic ira terminatur i delectatione. **P** **E**t pvertā manū meā. i. pātē meā puniēte. **Q** **A**d te. debite puniendum. id subdit. **R** **E**t excoquā ad purz scoziā tuā rē. **L**oditur de deo ad modū aurifabri q per virtutē ignis psumit qchd ē impuritatē i auro vel argento: 2 sic purgatur. **S**ic i. pposito p ignez tribulationis immisse a deo iudeis per regē babilōis fuit purgatus ppls iudeoz. qz purgatōe facta reduct? est a captiuitate babilonica. id subditur. **S** **E**t restitua rē. s. zorobabel 2 Jesū filiū sedechie. machaberos 2 similes. **T** **E**t consiliarios rē. s. Esdrā et Neemīā. aggeum 2 Zachariā pphetas. **V** **P**ost hec w caheris rē. s. dei. **X** **A**rbs fidelis. in diuino cultu. **Y** **S**yon i iudicio redimetur. per syon vbi erat tēplū ad quod populus tenebatur ter i anno puenire intelligitur ipse ppls qui redēptus fuit de babilone p vias iusticie: in qntum pro culpa sustinuit penā debitā. **E**t q per syon intelligatur ppls oñ dicitur per hoc qd subditur. **X** **E**t reducent eā. mōs em syon qui est immobilis nō fuit translatus nec reductus s ppls. **A** **E**t pteret scelestos 2 peccatores simul rē. qz illi qui erāt i peccatis suis obstinati fuerunt mortui pīm i captiōe bierl'm 2 terre in circuitu: 2 partim i captiuitate babilonis. **B** **C**onfundēt em ab ydolis rē. videntes

per experiētiā q nō poterāt eos iuuare s babilonios. **C** **E**t erubescēt rē. ad colēdū ibi ydola in loc' amēnis 2 deliciolis. vbi etiā suam luxuriā exercebant i veneratiōe ydolorū 2 pīapi maxime. vñ r dicebatur deus horozū. **D** **C**um fueritis rē. i. morti. pīnqui: sicut folia defluunt a quercu cū incipit mortificari. **E** **E**t velut hoz? rē. i. quo mortificatur seminata 2 plā tata. **F** **E**t erit fortitudo rē. i. applicata debite penē. **G** **E**t opus rē. qz opus demeritorū generat tribulationis iudicium. **H** **E**t succēdetur vtrūqz. s. i igne gebenne qz ad obstatos in malis.

prius: et consiliarios tuos sic antiq? Post hec vocaberis civitas iusti vrbis fidelis. **S**yon i iudicio redimet? 2 reducēt eā i iusticia. **E**t pteret scelestos 2 peccatores simul: 2 q dereliquerunt dñm psumēt. **C**ōfundēt em ab ydol' qba sacrificauerūt. **E**t erubescētis sup hortis qz elegeratis cum fueritis velut querc? defluētibus folijs 2 velut hoz? absq aq. **E**t erit fortitudo vestra vt fauilla stuppe: et opus vestrum quasi scintilla: et succēdetur vtrūqz simul 2 nō erit qui extinguat.

Et non erit qui extinguat. quia ille ignis est perpetu? **P**ōt etiā hoc referri ad ignez quo nabuzardan incēdit domum domini: et domus regis: et domos bierl' p arcui

tum. iiii. Reg. vlt. Et sic ille ignis nō fuit exting? ab hoie s soluz per psumptōz combustibilis materie.

In capitulo primo Esaiæ vbi dicitur in postilla. Tercius quod in hac prefatione manifestatur est popul' cui Esaias pphetavit. **A**dditio. j.

Queritur hic quare non fecit mentionē in hac prefatione de regibus israhel vt de hieroboā filio Josas qui fuit cōtemporaneus osee regi iude. sicut osee fecit in sua prefatione. **S**ilr quare Esaias nō facit mentionē de samaria nec de isrl sicut osee fecit: licz multa esaias de his pphetaverit: put p3. j. vii. ca. 2. xvij. et in alijs. ad qd solet dici plesaias pphetavit pncipalē cōtra tra duas tribus: 2 id eaz reges 2 suā metropoli. s. bierl' tñ i titulo b3. s. osee s vtrorūqz pphetavit. **S**ed vltorius circa hoc posset dici q cum Esaias put dicit hieroym? in plogo de aduentu xpī 2 vocatiōe gentiū 2 alijs myste rīs noue legis quasi bystoriā euangelicā videtur tenere ideo de iuda a quo xps descendit sū carnē: 2 de iudea in qua natus est: passus 2 sepultus rē. de quibus principaliter intēdit tñ modo facit mentionē alijs dimissis quasi incidentaliter ab eo introductis.

In eodē capitulo primo vbi dicitur in postilla. Circa primū dicit pbeta. Audite celi. i. angeli. **A**dditio. ij.

Quod in hoc capitulo continetur circa deiectionē populi iudaici rēā ipi? 2 eius medela: postillatoz exponit de captiuitate babilonica et eius causa similiter 2 remedio: vt patet in postilla. **Q**ue quidē expositō videtur a plano sensu lfe deuiare. nam causa precipua predictē captiuitatis fuit pccm ydolatrie. vt patet. iiii. Regū et. ij. palip. tñ i pnti caplo nō expmitur hoc peccatum vt cā s vt defectus diuine cognitionis: 2 alia bñoi. licz em i sine ca. dīca. **C**ōfundēt em ab ydol' qba sacrificauerūt s nō ponit vt cā: pnt ibidē declarabit. **I**te qz iudei i captiuitate babilonica fuerūt purgati a peccat' p dicit' sū postillatoz anqz reducerentur ad terrā pmissionis: qd est ptra illud quod dī. **S**up q pcutiā vs vltra addētcs

preuaricatione: quod exponitur etiam fm cum de incorrigibilitate eorum: vt patet in postilla. Item manifestu est q' iudei redeuntes de captiuitate babilonica pro maiori parte non fuerunt purgati seu mundati a peccatis: s' erat implicati abominacionibus chananeoz et amore ozuz: vt habetur expresse **Esdr. ix.** quod no' psonat huic quod in hoc loco dicitur. **Et ecce excoqua ad purgationem tuam: et auferam omne stannum tuum.** quod exponitur in postilla sic: q' sicut per virtutem ignis consumit quicquid est impuritatis in auro et argento: sic per ignem tribulationis immisit a deo iudeis per reges babilonis fuit purgatus populus iudeorum. quia purgacione facta reductus est a captiuitate babilonica. hec in postilla. **Et quibus et alijs que patebunt psequendo vera' expone' vide' pns capitulu' exponendu' de iudeis circa finez templi secundu' in iudea et hierusalem residentibus qui xpm negantes dereliquerunt dnm et blasphemauerunt sanctum israhel et alienati sunt retrosum. prout litera sonat et bystorie euagelice testantur et etiam experientia certificat.** Ad cuius expositionis vltiori' declaratione' considera' du' est q' **Esaias** tanq' ppheta euagelicus psequitur in principio sue pphetie: vbi intendit agere de eiectione populi iudaici et vocacione gentiu: eundem ordine quem christus in euagelio p'ostificauit. s. q' abiectio iudeozum ex eozuz demeritis pcedere debebat vocacione' gentium. vñ **Mathei. xxj.** Christus loquens cum doctoribus et principib' sacerdotum eis proposuit parabolas de patrefamilias: qui plantauit vinea' et sepe circumdedit etc. **Et qua' parabola de eius expositione' cõcludit. ideo dico vobis q' auferetur a vobis regnu' dei: et dabitur genti facienti fructus eius.** vñ et **Esaias** sequens modum euagelicum et simili parabola vince iudeis impropertauit. infra. v. ca. vt ibidem patebit. **Et ideo in hoc loco in quo denunciat vocacionem gentiu: vt patet in principio sequentis capituli: p'misit expressa' reprobatoez iudeoz. Circa quod. xij. fact.** **Primo** eni' testimonia inuocat celestiu' et terrestrium dicens. **Audite celi et auribus percipe terra.** Cuius ratio fm glo. talis est. nam sicut populo israheli per **Moysen** dictum fuit. **Audite celi que loquar: et audiat terra verba oris mei.** sic post p'uaricatione' ppli eosde' vocat **Esaias** in testimoniis: vt cognoscant deum in vltione' mandatorum suozum ad iracundia' concitatu'. vnde aduertenti vtrūq' capitulu'. s. illud **Deut. xxxij.** et primū **Esaię** satis p'z: q' ea que in illo capitulo p'notificatur per modum p'phetie monitionis in presenti capitulo denunciat tanq' p'cedentia ad executionem. Consequenter ostendit se cudo breuiter sue attestacionis materiaz dicens. **Filios enutriui et exaltaui: ipsi autē spreuerunt me.** In quib' verbis epilogat compediōse multa que fuerunt in carmine mosaico supradicto: tanq' p'ambula ad deiectionem populi illius. dictum est eni' ibi. **Nunquid non ipse ē pater tuus qui possedit. fecit et creauit te.** etc. in quo ostenditur ipsos fuisse filios dei per creatione': similiter et per adoptione' cu' dicit. **Dans autem domini populus eius.** Similiter ibi fecit mentione' de educatione: nutritione et exaltatione eozuz dicit. **Circumdedit eni' et custodiuit etc.** **Constitues eos p' excelsa' terra' etc.** ad que verba alludit **Esaias** dicens. **Filios enutriui et exaltaui: ipsi vō spreuerunt me.** Consequenter tercio: q' fm apostolu' **Roman. xj. ca.** **Cecitas ex pte contigit in isrl' vt plenitudo gentiu intraret.** ideo ostendit q' predictu' peccatu' pertinet ad cecitatem. et de hoc dicit. **Cognouit bos possessore' suuz etc.** quasi diceret. etiā si non haberet lumē nālis rationis s' solū sensuale cognitione' sicut bruta: adhuc debuissent cognoscere ex instinctu nāli bñfactorē suum et nutritorez: cum bos et asinus rōnem non habentes hoc cognoscunt et sic manifeste concluditur p'dictu' peccatu' pertinere ad cecitate' nō solū mentis s' etiam sensus. Consequenter quarto ostendit: ex quibus deueniunt ad tantā cecitate': et de hoc dicit. **De gēti peccatrici.** vbi tria assignat vt cās seu occasiones incurrēdi p'dictū cecitatis p'ctm. s. de nō cognoscēdo xpm. **Prima** ē: q' gens illa p' maiori pte tantā consuetudinē habebat peccādi: q' iā inerat eis babi-

tus viciosus p' peccati actū acq'uisitū: in dīnā s' p' modū nature: et de hoc dicit. **De gēti peccatrici etc.** vñ nō dicit. **De gēti peccati: s' peccatrici** vt significet actū conuersū in habitum. **Secunda:** quia vt dicit **Gregorius.** Peccata grauiā ex suo pondere in alia trabunt. **Et de hoc dicit.** **Populo graui iniquitate.** quasi diceret. peccata huius populi tam grauiā fuerūt q' ex magno pondere ad tam magnā cecitate' eos deduxerunt. **Tercia:** q' licet ille populus a sanctis p'arcbis descēderit: tamē tota fere multitudo populi descēdebat fm carnē ab illis qui frequenter et enozmiter in deuz peccauerunt: vt illi qui fecerunt vitulū i oreb: **Ero. xxxij. ca.** Similiter in sepulcro concupiscentie et apud aq's contradictionis et in pluribus alijs: vt patet in libris mosaice legis. **Judici et Regū.** **Et de hoc dicit.** **Semi nequaz filijs scelera'** quasi diceret. non immerito ad tantā cecitate' deuenit ille populus: q' quasi a natura fm suā generationem inest eis peccare in deū. Consequenter quinto declarat illud quod prius dixerat. spreuerunt me. et de hoc primo dicit. **Dereliquerunt domini.** quia dixerunt **Jobanis. xij.** **Nō habemus regē nisi cesarē.** secundo quia blasphemauerunt sanctu' israhel. quia dixerunt **Job. viij. ca.** **Samaritanus es et demoniū habes.** tercio quia cum ipsi a veris p'phetis eruditi semp' spectabāt messiā de genē **Danid:** cū tamē eis adesset p'ntialiter: dicētes **Matth. xij. ca.** **Nōne hic ē filius fabri.** de quo dicit. **Alienati sunt retrosum.** q' spreto vero christo adheserūt cuidam pseudo Messie qui dicebat **benicosba:** vt p'z in **talmud.** **Et alii in quodā libro qui dicit cabrind.** **Et qua' adhesionē fuerunt ex eis multa milia interfecti: vt ibi dēz habet.** et sic sunt alienati retrosum. Consequenter sexto ostēdit ipsos esse incorrigibiles per flagella seu tribulationes sibi a deo inflictas seu infligēdas. de quo dicit. **Super quo percutiam vos etc.** **Ad quod sciēdum.** q' in tēporibus que ante christi aduētum seu passionē precesserunt: cum ille populus frequēter peccasset: deus puniebat eū varijs et diuersis modis ad finē vt ad penitētiā reuerteretur. vnde **Deutero. viij. capto.** **Sicut pater corrigit filium suū: sic dominus deus tuus corrigit te.** **Pater eni' flagellat filium vt corrigan.** s' in hoc peccato quod in christo cōmiserunt: quod ē sumū peccatu': iā deus nō punit illos tanq' filios vt corrigan s' tanq' hostes. vt pena p' p'dicto peccato fm oz dīnē sue iusticie patiant: iuxta illud **Matth. xxj.** **Malos male perdat: et vineam suam locabit alijs agricolis.** ideo dicit. **Super quo percutiam vos.** quasi diceret. qua de causa habeo vos pcutere. quia iam non causa correctionis: cū ex percussione magis deteriores esset effecti. Quia omne caput languiduz. et exponatur. p'nt in postilla: vsq' ibi. **Terra vestra deserta.** In q' consequenter septimo destructionem **Hierusalem** et tepli et totius regionis iude per romanos proprie p'notificat. ideo dicitur. **Et desolabitur sicut in vastitate hostili.** s' irreparabiliter: iuxta illud **Dan. ix.** **Et finis eius vastitas.** **Et subdit.** **Et derelinquetur filia syon.** s. hierusalem vel templum. que non solum ab hominibus: s' a deo fuit derelicta. iuxta illud **Matth. xxij. capitulo.** **Relinquitur vobis domus vestra deserta.** Consequenter octauo vt ostenderet. q' licet maior pars et principālioz apud iudeos predicta scelera et penas incurrisset nihilominus alique reliquie parue vt semina ad salutē remanserunt. ideo sequitur. **Nisi dominus reliq'sset nobis semē etc.** vbi glosa. **Dic ostēditur que cōtra iudam et hierusalem dicta sunt: ad captiuitatem romanorum esse referenda quādo in apostolis reliquie salue facte sunt: et in vna die crediderunt tria milia.** et in toto orbe euangelium seminatum est. hec in glo. Consequenter nono vt ostendat q' predictę reliquie seminales non erant de maioribus seu principalibus seu in tanta quantitate vt dicerentur populus. ideo subditur. **Audite verbum domini principes sodomozum percipite legē dei vestri populus Sodomorum. q. d. Accet**

Esaias p'p'etia

dñs reliquerit semen ex vobis. ad huc tñ principes ve
 stri principes sodomoz sunt: et populus cõmuni po
 pulus gomorre. vñ glosa in hoc saluatis reliquijs per
 apostolos ad scribas et pbariseos et populũ clamantẽ
Crucifige: sermo conuertitur dicens. Audite verbuz
 et nĩ principes sodomoz et sic. sicut em sodomite. publi
 ce peccabant et sine verecũdia dixerunt ad loth. Educ
 viros qui ingressi sũt ad te vt abutamur eis. Gen. xix.
 capit. Sic isti inuerecũde cõtra christũ dixerunt pn
 apes. Reus est mortis. et populus. **Crucifige eũ.** vñ d
 ipsis dicit infra. Iniquitatẽ suã quasi sodomaz predica
 uerunt: vt in tercio capitulo. hec in glosa. Consequen
 ter ostendit decimo q nũ solum predicti principes et
 populus erant a deo eiecti sed etiã ceremonialia et ob
 seruantie legales erant euacuanda post passionẽ xpi.
 quod declarat in duobus. primo in victimis et holocau
 stis et alijs sacrificijs. et hoc cum dicit. Quo mibi mul
 titudinẽ sacrificioꝝ et victimaruz vestrarum et. secun
 do in obseruantijs festiuitatum vete. le. ibi. Neomeni
 am et sabbatum et. Circa primũ sciendum q licet i di
 ctis quorundaz pphetarum inueniantur aliqua dicta
 que videntur sonare q sacrificia veteris legis nõ erãt
 deo accepta: vt in psalmo. Non in sacrificijs tuis ar
 guam te et. et Hieremias. vij. dicit. Holocaustrata
 vestra addite victimis vestris. et comedite carnes. non
 tamen expresse leguntur bñoi sacrificia probiberi sic
 vt non offerrentur vt in hoc loco: vbi non solum Esa
 ias dixit. Quo mibi multitudinem sacrificioꝝ et vi
 ctimarum vestrarum. In quo ostenditur q deus eis non
 indigeret: s etiam superaddit expressã prohibitionẽ
 ne vltra talia offerrent. vnde dicit. Ne offerat vltra
 sacrificiũ frustra. In quo ostenditur manifeste q post
 tempus istud de quo ppheta hic loquitur nõ erat licitum
 offerre sacrificia legalia et bñoi. et sic oportet q
 hoc intelligatur de vltima destructione templi per ro
 manos qn obseruatio legalium erat mortifera sicut do
 ctiores. non autem de destructione chaldaica qn lega
 lia nõ erant euacuata. vnde glosa in hoc loco vltimã
 templi destructionem indicat. Post babilonicã effi
 captiuitatem a Zorobabel templum edificatũ est. et i
 eo diu sacrificatum est deo. hec in glosa. Circa secun
 dum dicitur. Neomenia et sabbatum et festiuitates ve
 stras non feram et. vñ ibi. Zorobabel sustinet. in quo
 ostendit obseruantiarum euacuationẽ circa festiuita
 tes quas non dicit soluz fore inutiles: s et nociuas. vñ
 de eis dicit. Diuit anima mea et. Et sic patz q ista
 intelliguntur post passionem christi et diuulgationem
 euangelij: qn huiusmodi obseruantie sunt mortifere.
 Consequenter vñ decimo dicitur. Cum extenditis
 manus vestras et. vñ ibi notanduz q non probibuit eis
 orare sicut fecit in sacrificijs dicens. Non offerat vltra.
 Nam orare deum non pertinet ad ceremonialia
 veteris testamenti seu ad eius obseruantias: nec fuit
 determinatus certus modus seu forma orandi in vete
 ri lege: vt sic esset ceremoniale seu figuratiuum. s ora
 re pertinet ad preceptum caritatis seu religionis. et
 ideo non fuit euacuatum per nouam legẽ sicut sacri
 ficia et festiuitates. vñ non probibet eorum oratões.
 s solum comminatur q non essent impetratiue. vñ d
 cit. Cum multiplicaueritis orationẽ nõ exaudia. cui
 rationẽ subdit dicens. Manus vestre plene sanguine
 sunt. vñ glosa sanguine prophetarum tandẽ domini
 eorum. Tandẽ implete mensuram patrum vestroꝝ:
 hec in glosa Mathei. xxij. capitulo. et subditur. Ut ve
 niat super vos omnis sanguis iustus qui effusus ẽ ab
 abel iusto et. Consequenter duodecimo ponit reme
 dia ad predicta dicens. Lauamini et mundi estote. qd
 intelligitur sicut glosam de lotionẽ baptismi: per quem
 rite susceptuz omnia peccata mūdantur. et quia post
 baptismũ oportet facere dignos fructus pnie: in qua
 primo requiritur recedere a malo. id dicit. Auferte ma
 lũ cogitationũ vestraz ab oculis meis et. vbi notanduz
 sicut glosa q malũ nõ solũ debz auferri a spectu boim

s etiaz a cõspectu dei quẽ nihil potest celari. i quo agitur
 de directo contra hypocrisim pbariseoz et scribarũ quo
 rum malicia tpe passionis xpi maxime vigeat. de quibus
 ipse dicit Mat. xxij. ca. Quia opa sua faciunt vt videã
 tur ab hominibus. cetera exponantur. put in postilla vsqz
 ibi. Quia os domini locutus est. Consequenter tredecimo
 dicit. Quõ facta ẽ meretrix ciuitas fidelis. in quo sermo
 nẽ suũ dirigit ad ciuitatẽ sicut direxerat sermonẽ ad iu
 dam cũ dixit. Audite verbũ domini principes sodomoz
 et populus gomorre. et sic videtur tenere ordinẽ sui ti
 tuli vbi dicit. Visio esaie quã vidit super iudã et bierusalẽ:
 et pcedit admiratiue dicens. Quomõ facta est meretrix
 vbi glosa non tam corpore q mẽte recedendo a deo. qui
 quidem recessus licet possit intelligi per ydolatriã. vel
 alia peccata que separãt hominẽ a deo: que contigerunt
 etiã tẽpore Esaie tamẽ sicut glosa specialius ad tẽpus in
 carnatõis christi refertur qn penitus recesserunt ab ipso
 christo vero deo. et Harrabã vt liberaretur eligendo: fili
 um dei interfecerunt. quod maxime admiratõẽ dignũ ẽ.
 et ideo dicit. Quomõ. Et quia istud scelus precipue pro
 cessit a falsa suggestione sacerdotũ seu scribarũ vel docto
 rũ. ideo subdit. Argentũ tuũ versum est in scoriã. p fal
 sas legis interpretaciones et traditiones iniquas. vñ eis
 dicebat xps Mat. xxv. ca. Tritũ fecistis mãdatus dei
 ppter traditiones vestras. Cetera exponãtur. put in po
 stilla vsqz ibi. Et conuertã manũ meã et excoquã ad pu
 rã scoriã tuã. quod nõ intelligitur impletũ fuisse in capti
 uitate babilonica. quia ibi populus nõ fuit purgatus:
 vt patet ex supradictis. s debet intelligi de purgatione fa
 cea post passionẽ xpi per ignẽ spũs sancti. de quo ipse po
 test dici. Excoquã ad purã scoriã tuã. quia tunc discipu
 li fuerũt omnino purificati a sordẽ peccati quod per sco
 riã intelligitur. vel per stannũ argento mixtũ. Consequen
 ter decimo quarto dicit. Et restitua iudices tuos vt fue
 runt prius. s. vt Moyses et aarõ et Josue: vt i glosa. Et
 consiliarios tuos sicut antiquitus. Et intelliguntur sicut
 glosa qui consilia dei et secreta populo aperuũt. quod p
 prie pertinet ad apostolos: nõ autẽ ad Zorobabel nec ef
 dra et huiusmodi: qui nulla secreta consilia leguntur ape
 ruisse populo: s solum legẽ moysã plenẽ legisse. Sequi
 tur decimo quinto. Post hoc vocaberis ciuitas iusti. vrbis
 fidelis. qz postea p dicta ecclesia que intelligitur per bie
 rusalẽm vocatur ciuitas iusti. s. christi. et vrbis fidelis: s. i
 eius fide fundata. Consequenter decimo sexto. Syõ in iu
 dicio redimetur et reducet eã in iusticiã. que quidẽ redẽ
 ptio nõ potest intelligi de babilonica. quia nõ fuit pu
 sticiã facta: s per dei misericordiã. vñ Zach. j. de reedifi
 catione tẽpli scõi dicit. Dec dicit dñs reuertar ad bierlẽm i
 misericordiã: domus mea reedificabitur i ea. Quis rati
 o est. Nam Esdra. ix. d. populo iã reducto in bierlẽm legi
 tur. Nõ ẽ sepatus ppls isrl: et sacerdotes et leuite a ppls
 terraz: et de abominationibus eoz: chananeis videlicet
 et etheis et. Et ibidẽ. j. Esdra confitẽdo peccata populi
 tpe sacrificij vesperti deo dicebat. A diebus patrum nroꝝum
 et nosi peccauimus grauiẽ vsqz ad diẽ hãc. Malachi
 as autẽ iã q fuit de redẽptibus a captiuitate babilonica in
 primo tpe tẽpli secundi de multis grauibz increpabat
 populũ dicens i primo capitulo sacerdotibus. O sacer
 dotes q respicitis nomen dñi. et in scõo ca. Vos autẽ re
 cessistis de via et scandalizastis plurimos in lege. et ibidẽ
 arguebat ppls de peccato infidelitatẽ seu blasphemie di
 cens eis ca. iij. in eo q dicitis. Quis qui facit malũ bonus
 ẽ in conspectu dñi. et tales placent ei. Que quidẽz verba
 manifeste derogant diuine bonitati et iusticie. quia sunt
 blasphemie. ex quibus et alijs similibz satis patet q po
 pulus ille non fuit redemptus a captiuitate babilonica
 per viã iusticie: s i misericordiã dei vt dictũ ẽ. Redẽptio
 autẽ de q hic agit. ipse intelligenda ẽ ad lãz de redẽptõẽ
 eccleie p morte xpi. Que quidẽ redẽptio fuit in iudicio di
 uino. s. discretõis. q iudicio iusto licet nobis occulto qd
 elegit vocauit et. sicut aplm ad Rom. viij. c. et d. hac ipse
 intelligit. Syõ i iudicio redimetur. et qz b redemptõẽ syõ. s.
 eccleie p morte xpi fuit facta p iusticiã nõ per potentiã

am: vt magister in tercio per auctoritatem Augustini de-
clarat. ideo subdit. Et reducet eam in iusticiam. quod nō
potest competere reductis a captiuitate babilonica. vt
dictum est. Qm̄ ⁊ alii expositores hebreorū modernī.
vt tā ra. Dauid q̄. Du. omnia ista applicant ad tempus
Messie. nō ad redemptionē babilonice captiuitatis.
Consequēter decimoseptimo dicit. Et conteret scelestos
.i. sceleratos ⁊ peccatores simul. ⁊ qui derelinquūt domi-
nū consumētur. que verba referūt ad ea que prius di-
xerat circa principii ca. vbi dixit. Ne gēti peccatrici rē.
filii sceleratis ⁊c. dereliquerunt dñm ⁊c. ⁊ sēsus. sicut
iudicio discretōis diuine syō redimēt vt dictū ē. qd̄ intel-
ligit de elect. sic eodē iudicio p̄terent scelerati ⁊ cōsumē-
tur qui dereliquerunt dñm. quod implet in p̄fidis iude-
is ⁊ alijs xp̄m maliciose negātibus q̄ quotidie consumū-
tur: vt. j. dicitur. Consequēter decimooctauo dī. Confun-
dent em̄ ab ydolis q̄bus sacrificauerūt ⁊c. quod p̄ma fa-
cie videtur p̄tra p̄dictā expōem. nā vt dictū ē in templo
scdo p̄ maiori ⁊ p̄ncipali parte nō fuerūt ydolatre. Ad
quod dicendū q̄ hoc intelligitur s̄m falsā assertionē iu-
deorū qui cum interrogantur de causa huius diurne
captiuitatis in qua sunt: respondent q̄ causa ē idolatria
quā cōmiserunt patres eorū in templo primo. ⁊ etiā
peccatū vituli quod fecerunt in oreb. quod est manifeste
falsum. Non enim punit deus filios pro patribus ultra
quartam generatōem: vt patet Exo. xx. ca. preferam̄ cuz
filij nō sunt imitatores paternorū scelerū: vt est in. p̄posi-
to. Iudei em̄ in hac captiuitate exītes nō sunt idolatre
s̄. p̄rie imitātur scelus pat̄r approbantes occisionē xp̄i
⁊ hoc est quod dī hic. Confundētur em̄ ab idolis quib⁹
sacrificauerunt. quasi diceret. hi qui dereliquerunt domi-
nū consumētur: eo q̄ nō confundūtur. s̄. penitentes d̄
q̄ xp̄m dereliquerūt. sed potius confunduntur ab idolis
quibus sacrificauerūt. hoc maliciose fingētes rōne p̄di-
cta. ⁊ eodē mō intelligendū ē quod sub dī. Et erubescēt
super borū quos elegerāt. Consequēter decimonono dī.
Cū fueritis velut quercus defluētibus folijs. ⁊ velut bor-
tus absq̄ aqua. vbi declarat illud quod dixerat p̄tra su-
pra. Qui dereliquerunt dñm consumētur. que quidē cō-
sumptio fit tribus modis. quorū duo sunt in hac vita.
Consumūtur em̄ p̄fidi iudei in sua malicia persuerā-
tes velut quercus defluētibus folijs. q̄ status eorū qua-
si vetustate consumit. iuxta illud Heb. viii. ca. qd̄ vete-
rasceat p̄pe in meritū ē. Consumitur etiā alio mō velut bor-
tus absq̄ aqua. s̄. sapie seu gr̄e. Tercio mō consumit status
p̄dictorū finaliter i igne gehenne inextinguibili. d̄ quo dī
cit. Et erit fortitudo vestra vt fauilla ⁊c. ⁊ exponatur s̄m
primā expōem que ponitur in postilla.

Replica.

Quia esaiam prophetam ⁊ primū eius capitulū
Cum postillator exponit de iudeis tēpore primi
templi peccatibus: ⁊ punitus pro peccatis suis:
⁊ reductus ad captiuitatē babilonicā. Qualiter etiā sā-
ctus Thomas hoc capitulū exponit: Surge. immēoz
p̄logi sui valde redarguit postillatorē. quia sepe dicta sā-
cti Thome declinat. que tñ vt ipse dicit sunt igne chari-
tatis examinata: ⁊ naturalis ratiōis dictamine multip̄-
purgata. ipse hie cū ⁊ postillatorē redarguit tanq̄ eos q̄
a plano sensu s̄e demiarūt. s̄. p̄ eo quia vt dicit culpa deie-
ctionis hic descripta fuit idolatria que in hoc capitulo
nō assignatur. Hoc et quedā alia mouent ipm̄ ad expo-
nendū p̄ns capim̄ de iudeis: circa finē templi secūdi i iu-
dea ⁊ hierusalē residētibus: qui xp̄m negantes derelique-
runt dominū: blasphemauerūt sanctū israhel ⁊c. put lite-
ra sonat ⁊ euangelice bystorie testatur ⁊ experientia certi-
ficat. Sed huic expositioni obuiāt multa que primo po-
nētur. debinc respōdebitur ipsius motiuis. Quo ad pri-
mū p̄mo obuiāt. q̄ dī in s̄ra de tēpore huius deiectionis: q̄ eo
tēpore oblationes. festiuitates. sabbata ⁊ cetera enume-
rata fuerint deo molestā. eiecta ⁊ reprobata. Tēpore
autē secūdi tēpli deo fuerūt accepta tanq̄ grata: vt p̄za
ca. x. Neemie ⁊ infra. ⁊ Esdre. ii. libro a capitulo octauo
vsq̄ ad finē libri. Et de redeuntibus a captiuitate babilo-

lonica exponitur ibidem ad literas id̄ quod in hoc ca-
pitulo continetur. videlicet. Nisi reliquisset nobis do-
minus semen. quia dicitur capitulo octauo. q̄ orauit
esdras dicens. Et nūc quanta misericordia facta ē su-
per nos abs ⁊e domine deus vt relinques radice no-
stram ⁊c. que in illo capitulo continetur. Similiter in
isto capitulo continet. Conuertam manus meas ad
te ⁊ excoquam ad pleni scōriam tuam. Esdras ad li-
teram expenere videtur d̄ redeuntibus a babilonica
captiuitate: vt patet capitulo vltimo secūdi Esdre.
vbi cum Esdras nihil reprehensibile i populo reppe-
risset nisi q̄ haberent uxores alienigenas. ad eius per-
suasionem dimiserunt eas cum prole. quibus factis ⁊
sacrificijs consummatis dixit esdras. Ite manduca-
re nūc. factus em̄ hic dies est domino. Nolite contri-
stari. dñs em̄ clarificauit vob. Ex quibus patet q̄ de-
iectio de qua dicit hoc capitulū: fuit dicta de captiuita-
te babilonica ⁊ clarificatio de reditu ab ipsa captiui-
tate. Nā reuera deiectio ⁊ sacrificiorū ⁊ festiuitatū de-
testatio. put. hic enumerant nō p̄nt intelligi d̄ tēpo-
re secūdi tēpli ⁊ circa eius finē. put. Surge. quia s̄ra
tim ante xp̄i natiuitatem ceremonialia legis erant ac-
cepta deo. vt patet Luce primo de Zacharia patre Jo-
hannis baptiste: cui oratio tēpore incensū fuit exau-
dita q̄ meruit etiam angelū videri: immo ⁊ domin⁹
noster Iesus christus tēpore templi secūdi non venit
soluere legem sed implere. et ipse iussit discipulos ad
diē festū ascendere: ⁊ ipse ascendit: opera legis fecit
pascha māducauit. put in bystoria euangelica clare
p̄tinet. ⁊ apostoli post mortē christi multa legalia ser-
uauerūt: vt patet in epistolis Pauli ⁊ in actibus apo-
stolorū. Nāz et si in morte christi legalia fuerunt mor-
tua. an̄ publicationē tamen euangelij non erant mor-
tiferā. prout haberi potest ex epistola ad Gal. et alibi.
Legalia em̄ toto tēpore templi et vsq̄ ad mortem
xp̄i valuerūt: assistente opere operante. s̄. fide ⁊ deuo-
tione. quo tēpore ydolatria publica nō permittēba-
tur. Detestatio igitur legalij de qua i hoc capitulo di-
citur tēpore secūdi templi non habuit locum. s̄ tēp-
ore primo templi quando reges ⁊ populi fuerūt ydo-
latrici: tunc deficientes fide. Secūdu quod ob-
uiat expositioni Surge. trahitur ex hoc capitulo in
quo dicitur. Quomodo facta es meretrix ciuitas fide-
lis. Meretriciū autē ⁊ adulteriū in scriptura pro ydo-
latria ponitur: que tēpore secūdi templi locū non
habuit: immo p̄sides illius tēporis eam ex corde
persequebantur. Et autē Surge. meretriciū illud
exponit de iudeis negantibus xp̄m ⁊ petentib⁹ bar-
raban non videt rationabile. quia meretrix ⁊ adule-
ra diuino vero sponso adheret alieno: iudei autē christo
abiecto ex malicia petierunt Barabam: non vt ei
ex amore adhererent vt adultere confucuerūt. ⁊ hoc
inuif cū dī. Ciuitas fidelis. nō em̄ fidelitate quā ad
deū habere debuerūt ad Barabam conuerterūt: cū
eū non fidelitate sed malicia saluarūt a morte. Tēp-
ore autē primo templi ille passus locū habet. q̄ tēp-
ore Dauid fuit ciuitas fidelis per cultum viniū dei
veri. sed tēporibus multozū aliorū regum facta ē
meretrix ⁊ infidelis defluens ad ydola. ideo assignat
pro babilonice deiectionis culpa ⁊ causa. Tercium
quod obuiat expositioni Surge. dicit in hoc cap. o.
Et restitui iudices tuos sicut prius: ⁊ consiliarios
tuos sicut antiquitus. quia apostoli de quib⁹ Surge
fuit exponit non erant tales iudices ⁊ populi consilia-
rii: sed potius a populo reputati aduersarij: qui etiā
non fuerūt sicut prius ⁊ antiquitus. quia populus an-
tiquitus consensit in iudices ⁊ stetit eorum sententie
⁊ dictamini. apostolis autem ⁊ verbis ⁊ factis mani-
feste contradixerunt. Item iudices antiquitus ⁊ con-
siliarij cum populo remanserant ⁊ pro populo quan-
tumcūq̄ peruerso intercesserant. sicut Moyses q̄ di-
xit domino. Aut dimitte nos ⁊c. aut dele me ⁊c.
apostoli autē ⁊ monitū spiritus sancti ab eis recesserūt

dicentes. Quia indignos vos fecit regno dei: ecce conuertimur ad gentes: Act. xij. Non enim est bonorum iudicium et consiliorum bona perditio: eos quibus consulendum est reliquere: sed usque ad mortem consulendo non deficere. ita fecit et docuit apostolorum magister dominus iesus. Exponit igitur hic passus de hierusalem terrestris et iudicibus zoroabel: necem et ceteris. nam exponere de ecclesia putat Burg. et glo. ordi maria est potius sacramentum mysticam quam ad litteram sensus exponere etc. Quo ad secundum videndum de motibus Burg. Non enim concludit primum eius motuum cum dicit. casus huius deiectionis fore. quia non cognouerunt dominum. igitur non ydolatria. Illa enim consequentia non valet. quia potest et antecedente inferatur oppositum quam positum. cum enim deus a viatore cognoscitur per fidem: et in littera assignatur defectus cognitionis. igitur et fidei. Defectus autem fidei reducit ad ydolatriam. quia nemo latere colit nisi eum quem deus fore hinc cognoscit. Nihil enim amatum nisi cognitum. quia igitur verum deum fide non cognouerunt: sequitur quod nec verum deum coluerunt. et per consequens ydola quod est positum. veritas huius prout patet ex littera huius capituli ubi dicit. Confundentur ab ydolis quibus sacrificauerunt etc. Sed Burg. huius dicti extorta ponit expositionem dicens. quod iudei confunduntur ab ydolis non quibus ipsi sed patres eorum sacrificauerunt tempore primi templi. Ista autem expositio ledit fidem nostram. quia fauet iudaismo moderno: qui falsam excusationem huius extreme deiectionis sumunt ab ydolis patrum suorum: ut etiam Burg. dicit. Non enim querit a iudeis causa tam extreme et preterite captiuitatis eorum: nisi ent ut Burg. et ex culpa patrum colerium ydola. sic autem se false excusando non erubescunt sed gloriantur: quod non sit ex demeritis eorum ista captiuitas. et per hoc persuadet simpliciter quod per patientiam sustinent hanc captiuitatem pro peccatis non suis: sed aliorum. et sic per falsam excusationem sibi formant vanam spem: cui Burg. seruit. Non igitur confunduntur et erubescunt ab ydolis sic expositis: sed potius ut dictum est sperant et gloriatur. Nec valet Burg. secundum motum. quia dicitur in littera. Excoqua ad purum scoria tuam. Ex quo arguit. quia iudei in captiuitate babilonica non fuerunt emendati: sed manserunt incorrigibiles. propter hoc quod dicitur in eodem capitulo. Super quo percutiam vos ultra addentes preuaricationem. Dicta igitur de puritate scorie non habet locum in babilonica captiuitate. Respondeo hic: quod Burg. hic sicut multoties facit se transpositionem. Nam illud Super quo percutiam vos. pertinet ad iudeorum captiuitatem incorrigibilitatem. hoc autem quod dicitur in fine capituli. Excoqua ad purum scoria tuam. secundum gloriam nihil pertinet ad purificationem reductorum de captiuitate. de qua purificatione allegatum est supra vltimum capitulum Esdre. ij. Nunc autem nititur Burg. improbare emendationem reductorum a captiuitate per incorrigibilitatem nondum captiuorum: videat Burg. gratia dipensator quantum valeat. Et mutatione enim temporum causarum et circumstantiarum sepe in scripturis taliter in consonantia reperiuntur. sicut Mathei. xxiij. capit. Statim correpto Petro et discipulis quia dormierunt: postea sequitur. Dormite iam et requiescite. et statim sequitur. Surgite eamus. Nec valet replica Burgensis quod populus reductus non fuit purgatus sed potius implicatus abominatibus chanaanorum. quia dictum est supra quod ad persuasionem Esdre dimiserunt viros cum plebe. et sic clarificati fuerunt: put dicitur in loco per Burg. allegato. s. ij. Esdre vlt. ca. Cum autem burgen. dicit illam purificationem ad apostolos pertinere. non videtur verum ad litteram. quia littera dicit de purificatione civitatis hierusalem: deo subditur post purificationem. Civitas instat: verba fidelis. cuius civitatis ad litteram apostoli nec erant ciues nec pars principalis nec fortassis integralis nec quantitativa. Si dixeris quod civitas accipitur pro ecclesia cuius ciues et principes erant apostoli non nego secundum sensum allegoricam: sed non ad litteram. Nec valet tertium motum burg. sumptum ex hoc ca. cu. di. Sy

on i iudicio redimetur et reductet eam in iusticia: arguendo sic. Captiuitas babilonica non est reducta per iusticia. sed potius per misericordiam. Respondeo quod hoc argumentum fundatur super falsa imaginatone. sonat enim quasi misericordia et iusticia in omnibus operibus divinis non concurrat. quod est contra magister in. iij. di. xlvj. vbi et si vna videatur relucere in vno effectu. alia in alio manet tamen separabilia secundum factos doctores. misericordia exhibet sine meritis. iusticia autem per meritum demerit. Nunc igitur genus humanum non meruit redemptionem per christum factam. ideo dicit apostolus ad Titum. iij. Sed misericordiam suam saluos nos fecit non ex operibus iusticie que fecimus nos. male igitur nititur probare burg. quod sit facta per christi iusticia nobis occultata. quia contradicit apostolo in multis locis dicens quod solum secundum suam misericordiam. Id igitur quod hic dicitur in expositione postillatois populum de babilonica captiuitate i iudicio et iusticia redemptum est verum in quantum per sua culpa sustinuit penam debitam: concurrente tamen misericordia in punitione citra condignum. Et cum Burg. in hac materia vltimo adducit. quod videlicet populus reductus a captiuitate babilonica non fuit immunis a peccato. ideo potest argui de populo per christum redempto in ecclesia que non fuit sine peccatis. sicut per primo redempto latrone. et hodie in sagena ecclesie captiuitatis pisces boni cum malis admixti: qui omnes sunt per christum iusticia reducti.

Capitulum. ij.

Uerbum quod vidit. Postquam propheta descripsit regnum de deiectionis. hic prout describit regnum christi. ecclesie erectio. Et diuidit in duas partes. quia per hoc erectio describitur: ubi profecisti enim. Primum a parte christiani et iudei etc. tpe christi exponitur: duo tamen modis. quia christiani dicunt hanc scripturam fuisse impletam in aduentu iesu nazareni: que confirmatur esse christum in lege et prophetis promissum. Iudei vero dicunt ipsam implendam fore tempore messie que expectant. quia iesu nazareni christum esse negant: et arguunt ex littera huius partis. primo: quia dicitur. Erunt in nouissimis diebus preparati mons domus domini etc. et sic in nouissimis diebus littera huius partis est impleta. Dies autem iesu nazareni non fuerunt nouissimi. quia post mortem eius fluxerunt multi anni. s. cc. xxiij. et non fuerunt christi. sed alius expectat qui erit in nouissimis. Item subditur. Mons domus domini in vertice montium et eleuabitur super colles. et sic in aduentu christi mons syon eleuabitur in altum. quod non est adhuc factum. etc. Item sequitur. Et fluet ad eum omnes gentes. s. per credulitatem in christum. hoc autem non est factum de iesu nazareno. quia saraceni. tartari. et plures gentes alij: et etiam iudei per maiori parte non crediderunt iesu nazareni. etc. Item sequitur. Et conlabunt gladios suos in vomeres: et lanceas suas in falces. non leuabit gens gentem gladium etc. Et quod vult quod aduentu messie debeat tanta pars esse in mundo quod cesset usus armorum et manus eorum in infra per agricultura auertatur. Ista non solum prout solui sed etiam in aduersarios torquenti saltim magna parte. Ad primum dicens quod nouissimum vno modo accipit simpliciter et absolute. et sic tempus nouissimum seu dies nouissimi dicitur tempus futurum. prope iudicium. Alio modo accipit respectiue. et sic tempus gratie seu aduentus christi dicitur nouissimum: quia legi euangelice alia non succedet. propter quod argumentum non valet quod istud tempus nouissimum habet longum tractum. sicut vltima etas hominis aliquando tantum durat quantum omnes alie precedentes. Item Gen. xlii. di. Congregami filij iacob ut annuncietur que ventura sunt vobis in diebus nouissimis etc. et oia illa sunt diu adimpleta. etiam secundum opinionem iudeorum sicut ibidem fuit expositum. propter quod et illo verbo in nouissimis diebus non habent argumentum. ibidem subditur. Non auferet sceptrum de iuda: et dur de femore eius donec etc. quod mittit. e. i. christi. vbi in translatione chaldaica que ratione auctoris est apud hebreos. quod nullus vnquam fuit ausus ei diceret. nisi messias. i. christi: vbi nos bimus qui mittendus est. Cum igitur sceptrum et dignatio sint totaliter ablata a iudeis: et iam diu est. sequitur quod aduentus christi transiit in presentem. et cum fuerit ablatum tempus herodis ad quem deuolutum fuit regnum iudeorum cum esset alienigena. et tempore ipsius natus fuit iesus nazareni. sequitur quod fuit et est vere christus. quia illo tempore nullus alius apparuit qui ex doctrina et operibus dici posset christus. et sic argumetur

reducit ad positum nrm. Ad scdm dicendum qd rde illius dicit aliqui doctores hebrei dixerunt qd in aduetu messye mons synai et mons thabor et carmeli qui sunt ppe motu syon sunt adducendi diuina virtute. et sup illos mos syon debet poni: vt sic impleatur quod dicitur. **Erit mons**

domini dicitur mo-
tius et. sed hoc di-
ctum reprobat ra-
sa. sup locu istu. d.
q tal eleuatio n e in
telligenda fm loci
mutatores s p sign
operatores. qz maio-
ra signa fieda sunt
tunc i mote syo qz
in alijs tribus sint
facta. et in hoc dicit
veritate: sed in hoc
deficit qd dicit futu-
rum quod p icum
nazarenu fuit scm.
quod sic pz Mai-
signu factum i mo-
te synai fuit datio

legis per angelum loquentem in persona domini: Actuum
vii. Maius signu sine comparatione fuit qd xps verbo-
mo verus deus in templo docuit legem euangelicaz: in q
legitur pluries docuisse. quod quide templu erat in mon-
te syon vt frequenter dictum e: vbi etia cecos et claudos
curauit et multa alia miracula fecit: vbi etia ianuis clau-
sis ad discipulos intrauit: sua resurrectione manifestan-
do. et ibi super aplos aliosqz discipulos spm sanctum in
die pentecostes misit: quod fuit maximu miraculu. s. q
bomies simplices et illiterati oes scripturas intelligeret
et linguis omniu gentiu loquerentur. Et per hoc patet
q maior fecit Iesus nazarenus in mote syon: q vnq
fuerunt facta in tribus montibus predictis. Et quibus
pcluditur xpm venisse in persona Iesu nazareni. Ad ter-
cium dicendum qd hoc signu omnis no distribuit p sin-
gulis generibz sed pro generibus singulorum. quia de omni-
bus gentibus aliqui conuersi sunt ad fidem xpi: etiam a
tempore apostolor: sicut diffusius declaratum fuit ps.
xviii. super illud verbu. In oem terra exiuit sonus eoz.
sicut hec propositio vera est. Omne animal fuit i archa
noe. quia aliqua indiuidua de singulis generibus anima-
lium fuerunt ibi. Ad fidem xpi christi no solum aliqui de
gentibus singulis: sed multi sunt conuersi. et quia fm ex-
positores catholicos et hebreos predicta distributio sic
e intelligenda. ex hoc concluditur iesum nazarenu esse ve-
rum christum. Ad quartu dicendum qd per hoc quod di-
citur. **Non exercebunt vltra ad plium.** non habet q post
aduetum xpi nullu debeat esse preliu: s q debet esse ma-
gna pax tpe sui aduentus. et ita fuit. qz xps natus fuit te-
pore cesaris augusti subiectis omnibus gentibus roma-
no imperio: et pacatis intantum q sub eo numeratus fuit
totus orbis: vt h Luc. ij. et durauit ista pax per magnu
spacium temporis. nec plus habet per illa dictionem vl-
tra: loco cuius ponitur in hebreo od. et silr. iiii. Regu. vj.
habemus. et vltra no venerunt latrones syrie in terra is-
rael. quia cessauerunt venire per aliquod tempus. tamen
postea pluries venerunt. vt patet ex. iiii. Reg. Similiter
Beu. xxxv. dicitur ad Iacob. **Non vocaberis vltra Ja-
cob** sed isrl. et tñ postea vocatus e iacob multoties. Per
hoc concluditur iesum nazarenu esse verum xpm. qz na-
tum tpe maxime pacis et tibus a ppe pnucaq. Et pre-
dictis patet snia huius partis. tamen ad huc ad maiorē
intellectu discurrendu e breuiter applicado ad positu. s.
de ecclie p motione. et premittitur breuis p fatio cum d.
a **Verbu qd vidit esaias et. q d. verbum quod subdit**
Et quid sit illud onditur cum d. b. Et erit i nouissi-
mis diebus. i. tpe gr: qd dicitur nouissimu: vt p dicitu e. et hoc
mo dicitur prima Job. ij. Nouissima hora est.

mons domus dñi. i. ecclia que dicitur domus do-
mini. tu qz fundata fuit p predicatoem xpi et eius mi-
racula in mote syon vbi erat templu dñi vt p dicitu est
tu qz ecclia q e domus dñi dignitate excellit oes alia
et gregatores a pncipio mundi ad dei cultu ordinata.

Et eleuabit
sup colles. i. sup
terre principes
qui a tēpore co-
stātini ceperūt
se supponere iu-
go christi.

docebit nos vias suas et am-
bulabimus in semitis eius
quia te syon eribit lex: et
verbum domini te hierusa-
lem. Et iudicabit gentes:
et arguet populos multos
et pflabunt gladios suos
in vomeres: et lāceas suas i
falces. Non leuabit gens
contra gentē gladiū: nec exer-
cebuntur vltra ad prelium.

Et fluent ad
eū omnes gentes.
i. aliq de oibus
gētibus vt p dicitu
e. vel pot dicit q

e locutio hyperbolica ad designadu multitudinē gēti-
liū q fidē xpi suscepit iudeis p maiori parte excecā in
infidelitate. fm illud ad Roma. xj. **Cecitas ex pte ori-**
git i isrl: donec plenitudo gētū intraret sicut dicitur. Omis
d ciuitate currūt ad tale spectaculu: ad designadu mul-
titudinē currētū: licet aliq maior ps remaneat.

Et dicit venite ascēdamus et. qz illi q recipiebant
fidē xpi hortabant alios ad silr agendū. **Et doce-**
bit nos vias suas et. qz adulti venietes ad fidē xpi an-
q baptizarentur cathedizabant et instruebantur de his
q pertinent ad fidē. b. Quia de syo exi. lex et. hoc nō
e referēdu ad credētes qñ sit verbu ipoz. s e vbu esa-
ie reddētis cam et modū de dicta multitu dine gētū
ad fidē xpi p uertēda. qz de hierlm et iudea exiit apli
aliqz discipuli ad predicadu gētibus fidē xpi. p qd
di act. xiiij. Nobis oportebat p mūz loq verbu dei. sed
qz repellitis illud et indignos vos iudicatis et ne vites:
ecce p uertimur ad gētes. sic em pcepit nobis dñs.

Et iudicabit gē. iudicio discretōis q p predicatores
aploz aliqz de gētibus vocauit ad fidē: alijs i infideli-
tate dimissis. qd qdē iudiciū iustū e licet nobis occul-
tum. **Et arguet po. mul. d infirmitate et alijs ma-**
lis suis. sicut pz i actibus aploz et legēdis scōz.

Et pflabunt gla. su. et. hoc dicit ad designadu diuerti-
tate pacis q fuit vbiqz natiuitatē christi p pte p dicitu
e. et durauit i iudea q terra esaias pncipalit loqb at
a. xx. annis et plus an natiuitatē christi vsq post mor-
tē eius per. xl. annos vl arciter sub dñio romanoz: vt
pōt colligi ex dicit Josephi et alioz hystoriographoz
s iudeis finalit rebellatibus romanis destructi sunt et
captiuati per tyru anno. xlij. a passioe christi. **Verisile**
aut e q in pace taloga cessatibus bellis multa arma et
infra bellica fuerit p uersa i infra agriculture apta. si-
cut sensibile v i cris vbi p bella sequit pax diuurtia

Non leuabit et. hyperbole e ad designadu pacē di-
uurtitate: put dicit dicit de aliq negocio qd p trabit vl-
tra moduz p uertū. istud negociu nunqz emiabit: licet
aliqz terminetur infra annu vel infra mese seu etia i mi-
nozi spacio fm p dicitoz negociu. Et hoc modus loquēdi
hyperbolicus frequēs e in p bīs. **Domus iacob.**

Hic post p uersionē gētū ponitur p uersio iudeoz: q
circa finē mundi recipient fidē xpi gnāliter et a tpe xpi
vsq nunc recipiunt eā aliq particularit. Et qz ad hoc
inducti sunt p doctores p uersos ad fidē de gentilitate
vel in se. sicut pz de augustino et ambrosio et alijs mul-
tis: vel in parentibus suis. sicut e de illis doctozibus q
nati sunt de parētibus xpianis: tñ parētes eoz. p in qui
vel longinqui fuerunt de gentilibus conuersi ad fidē
christi. et in persona talium dicitur bic iudeos.

loga

Domus iacob etc. i. i lumine fidei xpiane.
Proiecisti. Aliqui doctores nostri hanc literam et sequentem vsq; ad sextum caplum exponunt consequenter ad precedentem referendo ea ad tpus xpi dicentes q; in istis capitulis describitur pena iudeoz ppter mortem xpi: sed hoc non videtur mihi. q; b; premittitur culpa pene que describitur i sequentibus. Culpa autem ista est principaliter multiplicatio idolatrie unde subditur. Et repleta est terra eius idol etc. Et tpe autem xpi et an per longum tempus vsq; ad destructionem ciuitatis hierusalem per romanos que fuit iudicia propter mortem xpi: vt patz Luc. xix. Non fu-

Bonus iacob venite et amblemus in lumine dei nri
Proiecisti em populū tuū tomū iacob: q; repleti sūt vt olim: et augures habuerūt vt philistim: et pueris alienis adheferūt. Repleta est terra argento et auro et nō ē finis thesaurorū eius
Et repleta ē terra eius equis: et innumerabiles quadriges eius
Et repleta ē terra eius ydolis. Opus manū suarū

ad idola apud iudeos: immo etiam mirabiliter horruerūt: intantū q; cū herodes sub quo natus fuit christus supra portam templi posuisset aquilam auream: quod est signum romani domini: eo q; regnū iudee ceperat a romanis: non ad hoc q; illa aquila adoraretur. sed solum ad potestatem et imperatoris honorem. et tamen iudei zelo legis accensi dicentes nō esse licitū aliquam imaginem quacūq; de causa eē i tēplo vel circa templū illam ad terram deiecerunt: scientes tamen q; ex hoc imminere eis mortis periculum sicut et p̄tigit. quia plures rōne huius facti fuerūt ab herode occisi. In tpe tyberij sub quo passus ē xps: pylatus iudee p̄fectus imaginē cesaris portari fecit in hierusalē. quod cum cognitū fuisset a iudeis in magna multitudine venerunt ad pylatū rogantes vt illā auferret: asserentes eis nō esse licitū aliquā imaginē esse intra ciuitatē. et pylatus videns multos esse paratos magis mori q; permittere imagines in ciuitate fecit illas in cesariam deportari ad precauendū dissensionem populū. Et simile factum legitur tpe Baij qui successit tyberio: eo q; petronius iudee p̄fectus volebat imaginē cesaris ad hierusalē portare: vt refert iosephus libro de iudaico bello: et ideo saluo meliori iudicio mihi videtur q; beclitēra et sequēs vsq; ad septimū capitulū referēda ē ad tps precedēs captiuitates babilonicas: que fuit in ducta super iudeos maxime ppter idolatriam que tunc in eis multū viguit: vt patet ex. iij. Regum. et ij. Paralip. Igatur fm hanc sententiā ista in qua Esaias reuertitur ad describēda p̄nitiones regni iude: quam describere supra incepit vt supra dictum est: prima in duas ptes diuiditur q; primo exprimitur culpa. secundo subditur pena de bita ibi. Non ergo dimittas. Circa primū dicit p̄beta. **P**roiecisti em populū tuū tomū iacob. i. p̄ncipes. Loquitur em de futuro per modū preteriti propter certitudinē p̄betice que fuit impleta quando nabuchodonosor iudeos de hierlīn et de iudea eiecit et captiuos i babilonē duxit. Consequenter ostenditur rō dicte captiuitatis cū dicit. **Q**uia repleti sunt vt oli. In heb. b. Repleti sunt ab onete. i. magica arte q; repta fuit in pte ouētali respectu iudee. vñ et Balaam ariolus et magus habitabat in partibus orientis vt habetur Numeri. xxij. et eadē sententiā est in translatione cōi cū dicit. **P**ropleti sūt vt olim. quia a tpe iudicij iudei ceperit magicis vti. **E**t augures. i. diuinos diuinatione superstitiosa: tamen augurium proprie ē di-

uinatione per garritum et volatum ausū. **H**abuerūt vt philistim. qui talibus intendebant. Sciendū tamen q; aliqua diuinatione per garritū et motū auisū est licita: vt dicitur in q̄tū se extendit cognitio naturalis. Aues em et bruta aialia citius sentiūt immutatōs aeris: eo q; nō habent intellectus di-

rum adorauerūt: qd fecerūt digiti eoz. **E**t incuruauit se hō: et humiliatus ē vir. **M**ergo dimittas eis. **I**ngredere in petrā: et abscondere i fossa humo a facie timoris dñi: et a gloria maiestatis eius
Oculi sublimis hominis humiliati sunt et incuruabit altitudo viroz. **E**xaltabit autē dñs sol i die illa: q; dies tomū exercitū sup oēm supbū et excellū et sup

strabentē vim sensitū. et fm talē immutatōs incipiūt garrire vel moueri de loco ad locū aliū q; ante. ad quod sequitur pluuia v̄ sic citas vel ventus vel b̄mōi fm diuersitatem nature auium vel brutorū. et ex tali experientia cognoscunt homines: q; talis garritus seu volatus est signū effectus naturalis sequentis. et hoc modo etiam nauate p̄noscant de futura tempestate per motus telphinozum in su-

perficie maris. sed si diuinatione talis extendatur ad actus humanos qui dependent ex libero arbitrio: superstitiosa ē talis diuinatione qua utebantur iudei sicut et philistei. **E**t pueris etc. exercentes in eis vicium sodomiticū. vt dicunt cōmuniter expositores nostri. Rabi Salomō nō exponit aliter dicens. q; iudei accipiebant viros alienigenas ydolorum cultrices. sicut dicitur de Salomōe tercio Regū v̄ndecimo. Et filij qui nascebantur ex eis sequebatur idolatriā matrum. et sic iudei faciebant filios alienos a cultu dei. **E**t repleta est terra argento et auro etc. in hoc tangitur peccatum auaricie ad quod iudei semper fuerunt p̄ni. **E**t repleta ē terra eius equis etc. in hoc tangitur peccatū diffidētie. quia in defensione p̄talia contra apuersarios magis confidebant q; de diuino auxilio. **E**t repleta est terra eius idolis etc. Dicitur peccatum eoz multiplicis idolatrie. et q̄tū ad idolorum fabricationem. et q̄tū ad veneratōem. ideo subditur. Opus manū suarū adorauerunt. et subditur. **E**t incuruauit se hō. idolis inclinādo. Omnia em ista peccata multiplicata fuerunt inter iudeos an captiuitatē babilonicā. vt patet. iij. Regum. et maxime tempore Manasse. iij. Regū. xxi. **M**ergo dimittas eis. **P**remissa culpa hic p̄nter describitur pena. et primo in generali. secundo magis in speciali ca. sequenti. **P**rima in duas. quia primo describitur penā. secundo ostēdit medellā. ibi. **Q**uiescite. Circa primū dicit p̄beta. **M**ergo dimittas. quasi diceret. ex quo faciunt ista turpia vt p̄missū ē nō est dimittendū tantum de decus culpe sine de core iusticie. **C**onsequenter conuertit sermonē suū ad populū dicens. **I**ngredere in petrā et abscondere etc. quia multi d; populo timore regis nabuch. et exercitū eius absconderūt se i cauernis petrarū et in fossis terre. **A** facie timoris dñi. i. ipi nabuch. a deo missi ad puniendū p̄dicta peccata: qui fuit in hoc flagellū domini. **E**t a gloria maiestatis eius. i. a maiestate eius gloria quia fecit nabuchodonosor venire cum valde magna et excellenti potestate cui nullus de regno iude potuit resistere. id subditur. **O**culi sublimis hominis. id est Sechie regis qui eleuatus in superbia rebellauerat chaldeis. **H**umiliati sunt. quia fuit captus et exoculatus vt habetur quarto Regum. xv. **E**t incuruabitur altitudo viroz. q; viri bellatores fuerūt occisi et captiuati **E**xaltabit autē etc. i. tūc apparebit eius potētia i puniēdo peccatores. ideo subditur. **Q**uia dies domini est tempus vindicte eius. **S**up oēm supbū id ē corde elatū. **E**t excellū. scilicet ambitōe. **E**t sup

ad idola

oem arrogantem. i. superbe loquent e d dnm. m. Et super oes cedros lybani zc. i. machinamenta ex talibus lignis no potuerit eos defendere. n. Et su. oes mo. excelsos zc. i. fortalicia in rupibus z locis quasi inaccessibilibus destruent per regē babilonis quatūcūq; sint fortia i muris. ideo subditur.

Et sup oem turres excelsam zc.

o. Et super dms naues zc. qz. Sedechie z ppls suo fecerit oino victualia Hieremie. li. q. solebant apporitari i copia per naues tharsis.

p. Et sup offie qd zc. qz. chaldei stabulerit de regno iude qd erat pocio sum z pulcr.

q. Et incuruabit zc. i. deiciet per captiuitate z morte.

r. Et eleuabit dominus zc. exponatur vt supra.

s. Et idola zc. qz. chaldei cofregerunt ipsa portates secū auz z argentum z alia metalla: hieremie. li.

t. Et introibunt in spelūcas zc. ibi fugientes z se abscondentes a chaldeis vt pdictum ē. nam z ipe sedechias rex fugit per viā subterraneam: vt dictū fuit. iiii. Reg. xv.

v. A facie formidinis dñi. sic est in bebreo. et exponat vt. s. Cum surrexerit percutere terrā. s. iudeo. Na buchodonosor tanq; p suū flagellū. y. In die illa pcciet zc. qz. plures de plo fugietes portabāt secū talia. s. qz. pōdus impediēbant a velocitate fuge: pieciet ea nē capent a chaldeis sicut pccant merces i mari ne homines submergant. z. Et adoraret talpas zc. in talibus em imaginibus p artē nigromantie factis demōes aliqñ dabāt rñsa. a. Et ingrediatur scissuras petraz exponatur vt. s. quia est replicatio eius dē sine ad maiorē errore. b. Quiescite. hic consequēter ostendit metā ptra pdicta mala penē. s. cessatione a puocatione ire diuine maxime per pccm ydolatrie. z hoc ē quod dñ.

b. Quiescite s ab hoie. i. a deo eius offensione cauendo Scriptura em veteris testamēti sacra frequēter loquit de deo more hūano: z sicut vocat eñ aliqñ hoiem vel viruz z matime qz erat humanadus. vñ dñ. Ero. xv. Dominus quasi vir pugnator. In bebreo bñ. dñs vir pugnator: sine quasi. z sicut ibi vocatur vir pugnator: ita hic hō irat qz ad vindictā parat. iō subdit. c. Cuius spūs. i. anbelit. d. In narib; ei; hō em iratus emittit anbelitū fumosū p nares. e. Quia excelsus zc. ab angel sanctis qui cum summe reuerētur. et multo fortius debet timeri et reuereri ab hoibus cauendo ab offensa ipsi;: s. in bebreo sra est ista. Quiescite ab homie cuius spūs i naribus eius est. qz i quo appreciatus ē ipse. et s. in ipos nō intelligitur de deo s de hoie mortali. et iō nō est ponēda spes in eo s i deo. et hoc ē quod dñ. Quiescite ergo ab homine cuius spūs in naribus ē. i. qui viuit p respiratōem aeris. et sic ē fragilis et mortalis sicut alia aialia respirātia: quia in quo appreciatus est ipse. qñ diceret i nibilo respectu dñ. Et ex hoc subintelligitur qz ad huc ydola q̄ sūt ab eo facta sunt minus apprecianda: vt exponit ra. Sa. z rationabiliter q̄tum ad hoc. quia effectus nō excedit

suā cām efficientē: s magis deficit ab ea. i. Additio. Et consequēter dñ. i. ca. Verbu quod vidit zc. In quo ppheta postq; descripsit deiectionē iudeoz post morte xpi describit electionē ecclesie chrisi que eidem succellit. z exponatur totum sicut in postilla.

rat sibi: vt adoraret talpas z vespriliones. Et ingrediēt scissuras petraz z i cauenas saxoz a facie formidinis dñi: z a glia maiestatis eius cū surrexerit percutere terrā.

Quiescite ergo ab homie cuius spiritus in naribus eius ē quia excelsus reputatus ē ipse.

Caplm. iij.

E. Ecce em dñator dñs exercitū aufferz ab hierlm z a iuda validum z forte oē robur panis: et oē robur aq; z forte z viz bella tozē z iudicē z pphetam z ariolam z senē principem sup quinquaginta: et honorabile vultuz consiliariuz: z sapientes z architectis: z prudētē eloquiū mystici

Ca. iij.

E. Ecce em domina tor. Dic consequēter describit pena cōminata magis i speciali. Et primo ppheta ostēdit ppositum. secundo ad h̄ inducat exempluz parabolicū. ca. v. tercio confirmat dictum suū ca. vj. Dicit i duas. qz pmo pena describit:

secundo ab ea pars populi excipitur sequenti cap. ibi. In die illa erit germen domini. Prima adhuc i duas. quia primo describitur pena in sexu virili. secundo in muliebri: ibi. Dixit dñs deus pro eo. Prima adhuc duas: quia primo describitur pena. secundo subdit causā ubi. Ruit em Hierusalem. Circa primum pmissū tur pena transmigrantium. z secundo subdit pena remanentium: ibi. Et dabo pueros zc. Circa primum dñ.

a. Ecce est dominator. q̄tum ad actum gubernādū. b. Dominus. q̄tum ad potestatem. c. Exercitū. id est angelozum: qui sunt executores diuine voluntatis. d. Aufferet. per chaldeos in hoc sibi ministros. e. Ab hierusalem et a iuda validum. q̄tum ad agilitatem membrorum. f. Et fortem. q̄tum ad robur. g. Omne robur panis zc. quia in hierusalem obsessa a chaldeis defecit omnino cibus z p̄ vnde deberet robur bellatorum sustentari. h. Et iudicem. id est iudices: ad quos referēbatur casus vārij in hierusalem de alijs ciuitatibus.

i. Et pphetas. id est pphetas falsos qui recipiebant sedechiā regem z populum: afferentes q non traderentur in manu regis babilonis: vt habet Hieremie. xxxvij. capitulo.

k. Et ariolum. id est ariolos: qui immolando demōnibus: in aris diuinabant. l. Et semen. quia chaldei nō deserebāt crati aut dignitati. ideo subdit. m. Principem zc. in agilibus dubijs. n. Et sapientem de architectis. id est principales in mechanicis.

o. Et prudentem eloquiū mystici. id est doctores magnos qui intelligebant leges z pphetas: nō tñ s. sensus literales: sed etiam mysticos. Or autē de omnibus statibus predictis multi fuerunt ducti in babilonem cū iobachim rege iuda: patet quarto Regum vice simo quarto capitulo. Et dicit illa captiuitas p̄ie trāsmigratio. quia iobachim reddidit se regi babilonis.

P **E**t dabo. **H**ic p̄r ponitur pena remanentiū. et p̄ a transmigratione Joachim vsq; ad destructionē ciuitatis sub sedecbia. secūdo post destructōz: ibi. **A**pprehendet. **C**irca primū sciendū q̄ tunc p̄plus remanens fuit pessime gubernatus. p̄pter quod in p̄plo surrexerunt contentiones et diuisiones et alie miserie: ita q̄ illi qui ducci fuerant in babilonēz iudicabatur melioris conditionis q̄ illi qui remanserant. et hoc ē qd̄ dicit.

P **E**t dabo pueros principes eoz. q̄a post ioachim predictū regnauit fili⁹. **E**t xvij. anno r̄. et post illuz. **S**edechias. xij. anno r̄. et sic fuerunt iuuenes etate et iuniores moribus. et p̄ns fuerunt pessimi. **Q** **E**t effemiatū r̄. q̄ fuerunt ignorantes et mutabile sicut mulieres. vterq; ei rebellauit regi babilonis in malum suū: et totū populū.

R **E**t corruet p̄pls. in peccata et miseria. propter defectuz regimū. s̄m q̄ dicit.

P **ro**uer. xj. **U**bi nō ē gubernator p̄pls corruet. **S** **U**bi ad viz. i. cōtra viz. iō subditur. **E**t **A**mul tuabit puer p̄ senē. subtracta om̄i reuerētia et honore. **V** **E**t ignobilis contra nobilez. subtracto timore ex defectu regētium. **A** **A**pprehendet. **D**ie describitur miseria remanentiū post ciuitatis destructōem. quia illi qui euaserant per diuersas societates: fugiebāt ad loca deserta: et erant positi in tanto timore et miseria q̄ nullus volebat recipere curā regimū alicuius turme seu societatis. et hoc ē quod dicit. **A** **A**pprehendet em̄ r̄. vt sit sub cura et p̄tectōe eius. iō subditur. **Y** **E**t dicit. vestimentū tibi ē r̄. qui sumus omnibus denudati in ciuitate em̄ cecoz monoculus ē rex regni. **3** **R**uina bec. s̄. p̄li nostri. **A** **S**ub manu tua. i. sub cura tua sit. **B** **R**espōdebit. hoc remēdo dicens. **C** **N**on suz medicus. i. nō habeo potestātē nec sciam vō saluādi. **D** **E**t in domo mea nō ē panis r̄. i. in tāta paupertate sum sicut et vō. iō nolo vobis p̄sse. **E** **R**uit. **H**ic p̄r ponit cā pene p̄dicte. licz em̄ sit superius posita cā: t̄n̄ bic replicatur et adducit alia. **C** **A**usa autē ista fuit multiplicatio p̄ctōz: anē que primo ponitur peccata contra d̄m. secundo contra primū ibi. **P** **o**plū meū. **C**irca primū d̄. **E** **R**uit em̄ b̄rlm. q̄tum ad ciuitatē et p̄lin. **F** **E**t iudas concidit. i. regnū iude. cuius metropol̄ erat b̄rlm. et subdit cā cum d̄. **G** **Q**uia lingua eoz r̄. p̄ hoc q̄ d̄. **L**ingua: oñ d̄ q̄ erāt blasphemū. **D** **E**t h̄ autē qd̄ subdit. **E**t adin-

uetōes. oñ d̄ q̄ nō peccabāt et passiōe vel ignorātia: s̄ studiose et ex certa scia siue malicia qd̄ erat grauissimuz. **B** **A**gni. vult⁹ r̄. i. ita erūt excecati in malis q̄ maliciā relucebat i vultib⁹ suis: sicut luxuria meretricz relucet in facie ei⁹. et nō solūm i eoz vultib⁹: s̄ etiā i v̄bis et gestib⁹ ideo subditur.

tionū suaruz comeder. **U** **E**t impio in malum. **R**etributio em̄ manuz eius fiet ei. **P** **o**plū meum exactores sui spoliauerūt et mulieres d̄nate sūt eis. **P** **o**pule me⁹ q̄ te beatū dicunt ipsi te recipiunt: et viā gressuū tuoz dissipant. **S** **T**at ad iudicā dū d̄min⁹: et stat ad iudicā tos populos. **D**ominus ad iudiciū veniet cū senibo populi sui et p̄ncipib⁹ eoz. **V** **o**s em̄ repasti estis vineā meā et rapina pauperis i domo vestra. **Q** **u**are atterit⁹ populū meū: et facies pauperū cōmolitis dicit d̄s exercituū. **E**t dixit d̄min⁹ r̄. **P** **o** q̄ eleuate sunt filie syon: et ambulauerūt extēto collo: et nutib⁹ oculoꝝ ibāt et plaudēbāt et ambulabāt. et pedib⁹ suis cōposito gradu incedebant: et caluabit d̄min⁹ verticē filiaz syon: et d̄s crinē earū nudabit:

I **E**t peccatū suū q̄ r̄. inuerecunde et publice peccādo. **K** **E**t anime eoz p̄pter culpā et etiā penā sequētē. ideo subdit. **I** **Q**uā redāta sunt in eis mala. s̄. mala pene p̄ malis culpe. **V** **r**untū q̄ q̄ fuerunt iusti inuenerūt tūc babilōios ipicios. **V** **t** p̄z de hierem̄. **H**iere. xl. ideo subdit. **M** **D**icite iusto qm̄ bene sibi erit r̄. i. retributō h̄ bonoz suoz p̄cipiet. **E**tia d̄m̄ d̄ de ipso cum d̄. **N** **E**t impio r̄. et p̄z suā. **O** **P**ulū meū. **D**icēdo sequenter ponunt peccata p̄ primuz cū d̄. **O** **P**opulū meuz exactores sui. i. superiores q̄ erāt tyrāni nō p̄ncipes. **P** **S**poliauerūt bonis suis. **Q** **E**t mulieres d̄nate sunt eis. q̄ p̄trabebāt viros

suos ad ydolatriā. **P** **o**pule me⁹ r̄. **I**sti erāt falsi prophete. p̄mittētes eis p̄p̄a. ex quoz p̄missione p̄pls rebellauit regi babilonis. et sic cū ciuitate perūt. **E**t q̄ factuz fuit iudicio diuino. iō subdit. **S** **T**at ad iudicanduz d̄s. i. ad punitiōez maloz parat⁹. **E**t q̄ ista mala erūt p̄ncipaliter in superioribus vt dictū est: sequitur. **E** **D**̄s ad iudiciū veniet r̄. i. vt iudicet eos de suis tyrānidib⁹: iō subdit verbū ipsi⁹ dei ad eos dicens. **V** **o**s em̄ repasti r̄. i. p̄lin isrl̄ q̄ d̄ vinea d̄ni. j. ca. v. cui⁹ bona deuorabāt p̄ncipes: et p̄pls remanebat paup̄ et nudus. iō subdit. **E**t rapina paup̄is i domo via. **Q** **u**are atterit⁹ p̄lin meū: angarijs et iniurijs. **Y** **E**t facies pauperū cōmolit. i. macie attenuat: q̄ intātū rapiebāt bona p̄li q̄ nō remanebat ei sufficiētia victus. **3** **E**t dixit d̄s. **H**ic p̄r describit pena in serui muliebz et primo q̄tū ad subtractōem ornāmētōz. scdo q̄tuz ad mortē viroz: ibi. **D**ulcissimi quoq; viri. **C**irca primū p̄mittit insolentiā mulieꝝ cū d̄. **A** **P**ro eo q̄ eleuate r̄. elatione mētis. **B** **E**t ambulauerūt extēto collo. quod ē iudiciū interioris elationis. **C** **E**t nutib⁹ oculoꝝ ibāt. impudice respiciēdo. **D** **E**t plaudēbant. dis solute ludēdo. **E** **A**mbulabāt r̄. curiose et lasciuie incedēdo: p̄ que puocabāt boies ad luxuriā. iō subditur pena debita cū d̄. **F** **D**ecaluaabit d̄s r̄. auferēdo naturale ornāmētuz. q̄ crines a natura dati sūt mulieri in ornātū. **G** **E**t d̄s crinē earū nudabit. declarando falsitatē capilloꝝ extraneoz ad p̄positōz capitis additoꝝ.

In die illa. s. diuine punitionis. **A**uferet dñs
nns zc. qz mulieres sotularibus curiosis vtebatur. **E**t
lunulas. incisiones ad modū lune factas i sotularib⁹
vt dicunt aliq. Alii dō dicūt: q lunule erāt quedā parne
bulle auree dependentes circa collū. **E**t torques. id

est om amēta in su
periori parte vesti
mentozū facta cir
ca collū z descēden
tia vsqz ad pectus
sicut z diuisio vesti
um erat in superio
ri pte pectoris.

Et monilia. ad
cōiungendū illā di
uisiōne.

Et armillas.
q sunt ornamenta
brachioz circa sca
pulas. id dicuntur
ab armo.

Et mitras. i. cu
cufas. **E**t di
scriminalia. i. pecti
nes. **E**t peri
chelides. que sunt
ornamenta brachi
ozū vel pprie manu

um. **E**t murenulas. que fiebant i finibus vestimen
toz conpexte ex diuersis coloribus. id vocabant murenu
le. **E**t olfactoriola. i. vasa pua argētea vel aurea. vbi
reponēbant redolētia ad magis boies puocandū.

Et in aures. i. ornamenta auriū. **E**t anulos. i. or
namenta digitoz. **E**t gēmas. i. fronte pendentes.
babebant em ferta iij quibus erant gēme posite penden
tes in fronte. **E**t mutatoria. i. diuersa vestituz paria.

Et palliola. i. exteriora vestimēta. **E**t lintbeamī
na. i. interiora iuxta carnē. **E**t acus z specula. infra
sunt cū qb⁹ mulieres aptabāt ornamenta corpibus suis
b. **E**t sindones. i. subtilia velamia: qbus opunt hūme
ri i terra illa. **E**t vittas. i. pepla. **E**t tberistra
Est aut tberistz vestis linea qytunt mulieres in estate. z
di a tero is. qz terunt vt ibi fiat ruge multe z tenues ad
curiositatē. **E**t erit. mulieribus predictis.

Pro suauī odore fetoz: ex infirmitate z miseria. z quia
multe fuerūt in carcerate i locis fetidis. **E**t p zona
funiculus. q ligabatur vt captiue. **E**t pro crispate
crine caluiciū. qz trahēbant p capillos z ex infirmitatib⁹
et miseris stuebant capilli de capitibus suis. **E**t p
fascia zc. Est aut fascia pectoralis vitta tenuis z delicata
cū qua stringūtur mamille: ne ex sua grossicie turpitudi
ne ingerāt. **D**ia em ista inficta sunt mulierib⁹ tpe capti
uitatis babilonice **D**ulcerrimi. **D**ic pnter descri
bitur eaz pena ex morte viroz. z primo circa hoc ondi
tur ppositū. scdo infertur quoddā correlariuz: ibi. **E**t app
bendent. **C**irca primū dī. **D**ulcerrimi quoqz viri
tui. i. iuuenes cū quibus mulieres impudice deliciabānt
Gladio cadent. s. per chaldeos. **E**t fortes tui i
prelio. nō potentes se defendere. **E**t merebunt zc.
s. bierusalē z aliarum ciuitatum que dicitur lugere me
tapboice ppter ipsi destructōem: sicut pratū ridere dī qñ
florez. **E**t desolata in terra sedebit. qz muri p chal
deos fuerunt ad terrā deiecti.

In capi. iij. vbi dī in postilla. **E**t p betā. i. prophetas
fallos.

Additio.
De quod dicitur hic. **E**t p betam. z fm glosaz in
relligitur de vero p beta: put plane lra sonat. qz
exponit fm illud quod ponit i psalmo. **J**am nō
est p beta: et nos nō cognoscat amplius. vñ fm hoc bec
p beta que incipit ab illo loco. **E**cce dominator domi
nus: nō pertinet ad statum babilonice captiuitatis i q
multi fuerunt p be: vt **D**iere. **E**zechiēl. **D**aniel. z h. moī.
vñ aspicienti bñ singula que de hac materia p̄tir. c̄tur iij

In die illa auferet dñs or
namentū calciamētoz z
lunulas z torqs z monilia
z armillas z mitras z di
scriminalia z perichelides
z murenulas z olfactorio
la z in aures z anulos z gē
mas i fronte pēdētes et mu
tatoria z palliola z linthe
amina z ac z specula z sin
tones z vittas z tberistra.
et erit p suauī odore fetoz
z p zona funicul⁹ z p cris

hoc capitulo magis videntur p̄tinere ad statū huius
captiuitatis in qua nulluz robur habent seu valitū di
nem. nec p̄betam. nec ariolum: z sic de singul⁹ bic con
tentis. bec in glosa pprie applicatur huic statui eozum
bodierno. z sp̄aliter cum redditur cā bñmōi penarum:

p̄ati crine caluiciū: et p fa
scia pectorali ciliū. **D**ul
cherrimi qz viri tui gladio
cadēt. z fortes tui in p̄lio.
Et merebūt atqz lugebūt
porte ei⁹: z desolata i terra
sedebit. **C**a. iij.

Et apphēdēt septem
mulieres virū vnum i
die illa dicētes. **P**anē nrm
comedem⁹: z vestimētis nris
opiemur t̄m̄mō inuocetur
nomē tuū super nos aufer

cū dī. **R**uit bie
rusalē: z cōcidit
iudas. qz ligua
eozū z adinuen
tiones eozū z
deū pprie vidēt
cōpetere iudeis
modernis: qui
quotidie in su
is expōnibus z
scripturis conā
tur adinuēnre
aliqua falsa con
tra xpm. **S**imi
liter qd seq̄tur.
Deccatū suū q
si sodoma p̄di
cauerūt nō nisi
eis pprie p̄petit
q publice ap̄pro
bat̄ qntū i eis ē
occisioz xpi: nō
abscondētes ali

quid de malicia ibidē p̄petrata. vñ expleta miseria eo
rū tā in serū virili qz femineo statim p̄betat d̄ felicitā
te eoz q saluati sunt de isrl̄ abiectis nō credentibus. z
hoc cuz dicit in ca. sequēt. s. iij. **I**n die illa erit germē
dñi i magnificētia z gloria zc. z exponatur put in po
stilla. **R**eplica.

In capitulo tercio postillatoz z Burgen. disse
runt in applicatione: quia postillatoz applicat
ad captiuitatē babilonice. similiter z factus
Thomas. Burgen. autem applicat ad captiuitatē iu
deozum bodiernā. sed cum postil. exponit primā par
tem huius capituli. **D**e deus auferet a bierusalem for
tem validū z p̄betam. s. falsum in quo confidere sole
bant: z fuerunt decepti. **B**urgen. dicit fm glosā intel li
gi debere de vero p̄beta. **E**t ex hoc arguit q hoc capi
tulū in captiuitate babilonica locus non habuit in q
q̄plures sancti p̄betae fuerunt. s. **D**ieremias. **B**aruth
Ezechiēl: **D**aniel zc. **S**oluat hoc argumentum tho
mista: qui exponit de captiuitate babilonica. z cū hoc
de p̄beta de instinctu diuino. **P**ostillatoz autē ex
ponit de p̄beta falso. ideo argumentum est contra
eum: nisi quantum est de glosa per **B**urgen. allega
ta. quā z **B**urgen. z postillatoz non reputant autē
ticam.

Capitulū. iij.

Et apprehēdēt. **D**ic ex dictis concluditur cor
relariū. **C**irca quod sciendum q in hebreo nō
incipit hic capitulum: sed litera ista. **E**t appre
bendent zc. immediate coniungitur cum precedenti
absqz aliquo spacio vacuo intermedio: quod est signū
alterius sententiē seu capituli apud hebreos: ideo est
conclusio sequens ex predictis. **E**t hoc enim quod di
ctum est q viri interficerentur in prelio: seq̄tur q mul
te remaneret mulieres sine viris. quia mulieres nō
sic interficiuntur in preliis. z hoc est quod dī.

Et apprehēdēt zc. querentes euz habere spon
sum. z quia ad sponsum pertinet prouidere vxozibus
z filiis de necessariis: quod est difficile pro tot vxozibus.
z sic vnus vir renueret cōiūgi tot vxozibus. ideo
hoc remouetur cū subditur.

Danē nostrū comedemus zc. id est prouidebim⁹
nobis z filiis de victu z vestitu. **E**t inuocem⁹
nrm̄ scilicet q simus vxozes tue. **A**ufer ob
probriū nostrū. s. sterilitatis. z nihil plus p̄sumus a te

In die illa. Die incipit caplm in bebreo. qz ibi pre mittit spaciu vacuu. Superius est descripta est puni tio maloz: 7 hic pnter ponit solatio bonoz fieda per christum. quia sicut dictum est supra: modus esate est cu alijs q tractat simul describere mysteriu xpi qd in tendit principa liter: 7 bebra re fiduu huius ca. referunt ad rps messye. An qd di bic. In die il la erit germē to mi x. In trans latione chaldaica que apud be breos dz targu. 7 est autentica: apud bebreos dz. In tepe illo erit messyas to mini x. 7 id ex positores latini hoc exponetes de prosperitate redeuntiu de ca ptiuitate baby lonica magiu daizant qtum ad h q bebrai.

igitur fm hanc sniam beclra i duas ptes diuiditur. qz pmo ponitur dicta consolatio bonozum qtum ad eoz exaltatione. secundo qtum ad diuinaz protecti onē: ibi. **Et creauit.** Circa primuz dz. **In die illa** erit. i. tepe gratie que dicitur dies ppter claritate no ticie: ad Romāos. xiiij. **Hor** precessit: dies autem ap propinquauit. **f** Germen dñi. i. rps. qui dicit ger men dñi: qz non fuit conceptus virili semine s virtute spū sancti. **g** In magnificētia. in miraculoz opa tione: in sua resurrectione 7 ascensione. **h** Fructus terre. s. virginis: de qua dz infra. xlv. **Apiatur** tra 7 ger minet saluatozē. **i** Et exultatio bis qui saluati fue rint zc. i. aplis 7 alijs fidelibus: qui post xpi resurrecti onē viso dño gauisi fuerit: Joh. xx. 7 i die pēbecostes recepto spū scō: Act. ij. **k** **His** q relictus fuerit in syo zc. i. ecclia: vt dictū ē. s. ij. ca. s. hoc ē intelligendū de illis qui in ecclia sunt numero 7 merito. id sequitur **l** **Omnis** qui scriptus ē in vita. i. in libro vite. ppter quod ra. **sa.** sic glosat ois scriptus. s. seculi vcturi. **m** **Si** abluerit. **dic** acapit si p quia. **n** **Sordes** filiaz syon. i. ecclie in spū iudicij. qz xpus per viā iusti cie p nobis fatiffecit. **o** **Et** spū ardoris. qz hoc fe cit ex matio feruore charitatis. **p** **Et** creauit. **dic** pnter ponitur solatio bonozum qtum ad diuinā p tectōem. **q** Circa quod sciendū q in exitu de egypto to minus pterit filios israhel per columnā ignis 7 nubis Ero. xiiij. **T**ollensq angelus domi qui pcedebat ca stra filioz israhel post eos. 7 cū eo pariter columna nubis. **S**equitur. **Et** erat nubes tenebrosa 7 illuans noctē: ita q ad seiuicē toto noctis tempore accedere nō valerēt. **F**uit etiā postea columna nubis in ptecti onē contra estū solis de die 7 columna ignis contra te nebras de nocte. 7 hoc fuit in figura grē spū sancti dan te christi discipulis in signo visibili: Act. ij. que prote git contra ardore cupiscētie 7 illuminat contra tene bras ignorātie: q tanto melior est illa columna ignis et nubis quanto veritas est melior umbra: et ad lite rā signū illud gratie apostolis date: habuit spēs ignis lucentis non comburentis. **P**otest etiam pbabiliter dici q apparuit ibi nebula lucida in signū diuine pntie specialis p gratiam: sicut in dedicatione templi Salo monis. iij. Regū. viij. et in erectione tabernaculi: Ero. xl. de quo potest exponi quod dicit actuū. ij. **Et** imple uit totam domuz vbi erant sedentes. fm bocigit dz.

Et creauit dñs. i. creabit: loquedo de futuro p modā pteriti ppter certitudinē pberie. **q** **Sup** oēm locum zc. i. ecclie militantis que syon dz: vt onsum ē. s. ij. 7 qd ad literam in monte syon fuit missio spū sancti: in signo visibili super apostolos in die pentecostes: vt dicit bie

ronymus in episto la ad paulinum de oib sacre scriptu re libris:

uit dominus⁹ super omnes locū montis syon: 7 vbi in uocatus ē nubem per diez: 7 fumum 7 splendorē ignis flamantis in noctē. **S**uper omnē enim gloriam prote ctio⁹ et tabernaculum erit in ymbraculū diei ab estu 7 in securitatem 7 abscon sionē a turbine 7 a pluuia.

Capitulum. v.
Antabo dilecto meo canticuz patruelis mei vinee sue Vinea scā ē vile

Et vbi inuoca tus est. et p. i. Vbi inuocatus ē. a fide libus. qz ē loc⁹ oio nis. **s** **U**ubem per die zc. i. gratiā spū sancti modo p dicto ptegentē. **t** **S**up oēm eniz gliaz. colūne ignis 7 nubis date filijs israhel. **v** **P**rofectio. scz spū sancti. qd exce dit eam: vt veritas ymbra. **r** **E**t tabernaculm

erit. s. spū sancti. **r** **In** ymbraculū. contra concupie estum. **z** **Et** in securitatem zc. s. superbie. **z** **Et** a pluuia. carnalis lasciuie. **U**el a turbine psecuti onis quā non timebant spū sancto roborati. **E**t a pluuia prosperitatis temporalis: ne per eaz mollificetur hō ad vicia. **ra. sa.** dicit bic. q per turbinem et ignem 7 huius modi intelligitur gebenne pene: inducēs ad h istud pē. **r.** **Pluct** super peccatores laqueos ignis sulphur 7 spiri tus pcellarū zc. qtum ad hoc conuenit mecum: qd grā spiritus sancti ptegit ab illa pena: et maxime grā colūm mata que est ipsa gloria.

Capitulum. v.
Antabo. **D**ost q pbeta descripsit punitiones re gni p vbu narratiuū: hic pnter ponit hoc idē facit p exem plū paboliū. **E**t diuidit i duas ptes. primo ponit tur pabola. **S**cdo arguit multiplex ppli culpa: ibi. **Q**uē q pūgiū. prima i duas. qz pmo sub pabola vinee describit ingratitudo ppli. **E**t scdo rectitudo diuini iudicij: ibi. **E**t nuc on dā. **C**irca primuz sciendū q pabola ista ē de vinea cū magno sumptu et diligētia excolta. que tñ fructū nō fecit. et sic a dño vinee ptempta fuit 7 derelicta. **z** p hanc vineā intelligitur pplis isrl: vt habetur infra eo. c. **V**inea em̄ domū exercituz domus israhel ē: quā vineā de ex coluit suis beneficijs. et tamen ad ydolatriā declinauit. et sic eā contempnit subtrahendo suū auxiliū: et per pns tradidit in manibus aduersarioz. **D**icit igit. **a** **Ca** tabo. i. alte pnunciabo. **b** **D**ilecto meo. i. pro dilecto meo: in psona ei⁹ loquēs: sicut appebit. j. et iste dilect⁹ in telligit deus: q sic vocat in libro canticoz. quasi p torum. **c** **C**anticū patruelis zc. i. qd cātant de vinea sua. i. scri ptura aliq accipiunt pabole seu similitudies ex reb⁹ gest. et id dicit aliq 7 satis pbabiliter: qdā patruel esaie. i. filius patru sui habuerat vineā cū magno sumptu 7 labo re excoltā et acquisitā. et tñ fuit sterlis. ppter qd de ipsa sicut de re insolita fecit dictamē. qd vocat bic canticū. **q** **Esaias** silr locutus ē hic de iplo isrl sub noie vinee. id sub dit. **p** **V**inea facta ē zc. i. deo q dz dilectus rōe dicta ē. **In** cornu. i. in loco celfo et eminenti. qz hierusalē me tropolis in iudea erat in alto loco respectu terre adiacē tis. saltē qtu ad illā pte: in q erat templū et dom⁹ regia i mōte syon. **f** **F**ilio olei. i. in loco pleno oliuis. ex quo rū fructu exprimit oleū. vñ et iuxta hierlm ē mōs oliue ti sic nominatus a fertilitate olei. et talī mō loqndi dz ali quis filio mortis: qz plen⁹ ē scelere. p q dignus est morte.

Et sepulit eam. mandatis legis et sua et angelica pte
 ctione **Et** lapides etc. Chanaanicos cultores lapidū
 de terra illa deiciendo: vt br libro Josue. **Et** plāta
 uit etc. i. p̄m̄ isrl̄ quē ad cultū suū p̄ ceteris ppl̄is elegit i
 terra p̄missionis plantauit. **Et** edificauit turrim.
 .i. templuz ad mo
 dū turris factum:
 sicut dictū fuit. iij.
 Reg. vj. c. qd̄ fuit
 edificatus p̄ Salo
 monē i hierusalē i
 medio iudee exite
 tanq̄ metropoli.

Et torcular etc.
 .i. altare holocau
 stozū quod dicitur
 bictorclat eo q̄ ibi
 effundebat sāguis
 victimarum sicut i
 torculari sanguis
 uiaz.
Et expectauit
 etc. i. opa bona deū
 colendo. **Et**
 fecit labruscas. id
 est opa inutilia et
 nocua ad ydola
 triā declinādo. **O**
 Nunc ergo habita
 tores hierusalē etc.
 hoc dicit inducen
 do p̄m̄ ad p̄sidera
 tionē p̄dictoz bñ
 ficioz

Quid ē quod
 etc. q. d. nihil defuit
 ex parte mea quin
 deberet facere opti
 ma opa et fecit p̄ssi
 ma. **Et** nunc
 oñdam. **Dic** p̄nter
 describitur rectitu
 do diuini iudicij. qz p̄pter ingratitudinē debet p̄termi: et
 i manus aduersarioz dimitti. id̄ subditur. **Auferā**
 sepem eius. i. verum legis intellectū: nō quia deus indu
 cat aliquē ad errorem seu falsum: estimandū: s̄ qz sacer
 dotes et legisperiti declinauerūt ad vicia: p̄pter quod de
 iuste retrahit ab eis lumen sue gratie: et sicut sua defecti
 bilitate ceciderunt i erroz cecitatē. **Et** erit in dire
 ptionē. quia demones ex hoc habuerunt sup eos potesta
 tē diripiēdo spūalia bona et dispositōes ad ip̄a. s. bona.
Diruā maceriā eius. s. meā p̄ctōz et angelicā custo
 diā subtrahēdo. **Et** erit in conculcatōem. i. in de
 pressionē ab aduersarijs et maxime a babilonijs. qui ter
 ram destruxerūt: et p̄m̄ partim occiderūt: et parti capti
 uauerūt. **Et** ponā eā deserta. a. p̄ctōne mea. **Nō**
 putabit. qz ad verba p̄betaz noluerūt se corrigere
 auferēdo mala vite sue. **Et** non fodiet. qz fossio
 diuini timoris nō fuerūt retracti ab iniquitatibus suis.
Et ascendent etc. i. calamitates pungentes et miserie
 et qz ad lras p̄lo ducto in captiuitatē repres et spine cre
 uerūt i terra p̄ defectu culture. **Et** nū. mā dabo etc.
 qz i fra illa secuta ē siccitas maḡ. **Et** vinea dñi etc. in
 hoc oñdit q̄ p̄bola p̄dicta intelligit̄ de p̄lo isrl̄. et sic ē
 exposita. **Et** viri iuda etc. hoc potissime dī. p̄ p̄o: q̄
 erat de tribu illa s̄m̄ carnē nasciturus. **Et** expectauit
 vt faceret iudicium. iustam sniam proferendo: quod per
 tinet ad iudices quoz est iudicare. **Et** ecce iniquitas
 .i. iniusticie inegalitas: qz peruertebant iudicia in fauo
 rē partis et p̄pter munerā. **Et** iusticia. i. opa iusticie

in p̄lo cōi viuēdo iuste adiuuicā. **Et** ecce clamor
 de iniurijs vnus alter. **Et** q̄ cōiūgitis. **Dic**
 p̄nter arguit ppl̄i multiplex culpa. et p̄m̄ba arguit cul
 pā et om̄iat penā p̄iuncti. **Secūdo** p̄sequit̄ penā sepatiz
 ibi. **Jo** iratus ē. **Prima** in tres. qz primo arguit ppl̄m̄
 d̄ cupiditate. se
 cundo de carna
 litate: ibi. ve qui
 confurgit. **Ter**
 cio de superbie
 vanitate ibi. ve
 qui trahitis. et i
 qualibet parte
 cōminatur pe
 nā. Circa p̄m̄uz
 dicit.

Et expectauit vt faceret iu
 dicitum. et ecce iniquitas et
 iusticiam. et ecce clamor.
Et qui cōiūgitis tomuz
 ad tomū: et agrū agro copu
 latis vsqz ad terminū loci.
Nūquid habitabis vos so
 li in medio terre. **In** auri
 bus meis sunt hec dicit do
 minus exercituū. **Misi** to
 mus multe veste fuerit grā
 tes et pulcre: et absqz hitato
 re. **Decem** em̄ iugera vine
 arū faciēt lagūculam vnā:
 et triginta modij sementis
 faciunt modios tres. **Et**
 q̄ cōsurgitis mane ad ebri
 etatē sectādā: et potanduz
 vsqz ad vesperam: vt vino
 estuetis. **Cythara** et lyra et
 tympanū et tibia et vinū i cō
 iuijs vris et opus tom̄ini
 nō respicitis: nec opa ma
 nuū eius cōsideratis. **Pro**
 pterea captiuus ductus ē po
 pulus meus: qz nō habuit sciaz
 et nobiles eius interierūt

Et q̄ surgit
 tis etc. **Judei** ei
 sp̄ fuerūt ad aua
 riciā. p̄ni. et id̄ in
 illo p̄plo multē
 p̄ potentia auge
 rebant possessi
 ones alioruz: et
 aliqui p̄ fraudu
 lentias.
Nūquid ha
 bitabis etc. q.
 di. videm̄ hoc
 querere: et tamē
 terra fuit data
 deo filijs israel
 p̄muniter p̄ ha
 bitatione pau
 perz sicut et diuē
 tuz: et subdit̄ cō
 m̄iatio pene cū
 dicitur.
In auribus
 meis. etc. qz exau
 dit iniuste op
 p̄sios ad viciā
 dñi. id̄ s̄dit̄ ibi.
Misi tom̄

Et q̄ surgit
 tis etc. **Judei** ei
 sp̄ fuerūt ad aua
 riciā. p̄ni. et id̄ in
 illo p̄plo multē
 p̄ potentia auge
 rebant possessi
 ones alioruz: et
 aliqui p̄ fraudu
 lentias.

Nūquid ha
 bitabis etc. q.
 di. videm̄ hoc
 querere: et tamē
 terra fuit data
 deo filijs israel
 p̄muniter p̄ ha
 bitatione pau
 perz sicut et diuē
 tuz: et subdit̄ cō
 m̄iatio pene cū
 dicitur.

In auribus
 meis. etc. qz exau
 dit iniuste op
 p̄sios ad viciā
 dñi. id̄ s̄dit̄ ibi.
Misi tom̄

multe deserte fuerint etc. sicut fuerāt male acquisite: et
 hoc impletū est q̄m̄ p̄pls ductus fuit captiuus.
Decem em̄ iugera vineaz etc. i. sicut vinee et agri fue
 rūt male acq̄sita ita efficiētur steriles i penā. est autez
 iugez spaciū terre quod par boū i die arare cōsueuit.
Et q̄ cōsurgitis. **Dic** p̄nter arguit ppl̄m̄ d̄ carna
 litate dicit̄. ve q̄ cōsurgitis mane etc. Sic em̄ solent fa
 cere illi qui fuerūt ebri p̄cedēti vespe. eo q̄ i mane sūt
 sitibūdi. **Ad** ebrietatē sectandā etc. sicut de dece
 dentibus: id̄ subdit̄. **Et** potandū etc. et qz ex tali
 potatōe calefit caro: et iducit̄ ad luxuriā et ad alia ma
 la. s. ad rixas et ad homicidia et p̄silia. id̄ subdit̄. **Et**
 vino estuetis. et p̄t̄ teneri bicy vt vno mō causa
 lic̄ q̄tū ad illos q̄ sic vacabāt potationi: vt ad mala se
 quētia eēt maḡ apti et p̄ni. **Alio** mō cōsecutiue. qz ta
 lia mala nata sūt seq̄ ex ebrietate: etiā si inebrians se
 inebriare nō intēdat. **Cythara** et lyra etc. ad exci
 tādū luxuriā p̄ dissolutōz. **Et** vinū. s. forte et ele
 ctū. **Et** op̄ dñi. etc. nihil agēdo ad ei⁹ honorē siue
 obsequiū. cū tñ ab eo beaā abūdātiā t̄paliū. **Nec**
 opa ma. etc. s. q̄lic̄ p̄niuit acriter viciū carnalitat̄is p̄
 p̄ter ip̄m̄ mundū diluuiū submersēdo: **Sen.** vij. et q̄m̄
 qz ciuitates igne et sulphure succendēdo: **Sen.** xix.
Cōsecūne subdit̄ pena cū dī. **Propterea** captiuus
 etc. i. ducet̄. **Esa.** em̄ loq̄bat̄ de futuro p̄ modū p̄teriti:
 p̄pter certitudinē euēt̄. **Quia** nō habuit sciaz. ap
 plicādo ingeniū suū ad diuinū obsequiū. et ad iudicia
 sua p̄siderandū in puniōe carnalitatū: vt dictū est.

Esaiæ

a Et nobiles eius interierunt fame etc. qz in obsidione civitatis sub sedechia defecerunt oino victualia: vt bñ sũ. Regũ. xv. **b** Propterea dilatauit etc. id est ea pacitatem suam. et est locutio metaphorica. quia infernus nō habet aiaz pprie. Accipit autē infernus in scriptura duplici. **Ano** mō p fossa vbi ponitur mortuoz cadauera. **Alio** mō pro loco vbi descendunt anime damnatoz ad purgandum et generaliter illorum qui non admittunt statim ad gloriam et quia tunc nullus ad eam admittitur qñ tñcunqz iustus. ideo tunc offes mortui qñ ad aiaz ad infernũ descēdēt. et cor pora eoz pti su est sepulta: et p tim i fossa pie ta et putrefacta et sic infernũ vtro qz mō b accipitur. **Cetera** patet vsqz ibi. **c** Et incuruabitur homo etc. i. deqñ tota a sua superbia. **d** Et exaltabit etc. i. p b q iudiciũ pdictum faciet de pctõibus manifestabit celsitudo ipsius. **e** Et pascet agni. i. comedent agni filioz isrl ab hostibus vt exponit doctores nostri. **f** Et deserta etc. hostes. s. qz nō solũ comedēt babilonij aialia iudeoz. s. etiã renascētia. **Ra. sa.** ad dñm sensũ exponit istã lraz sic **Et** pascetur agni. i. iusti. qz filij isrl ducti in babilonēz habebāt victũ sufficientē fm ordinem suum. i. fm sui status decentiam. hoc de Daniele patet et sochis eius: **Dan. j.** et de Joachim rege. iij. Reg. vltimo. et idē est dicenduz de alijs iustis saltē p maiori parte. **Et** deserta in pinguedinem versa. i. domos peccatozū pigribus plenas. **Aduene** comedēt. i. iusti de israhel inter gētiles vt aduene bitantes. **Sed** melius videt̃ intelli gē de filijs israhel reuerfis de captiuitate babilonica: vt sit sensus. **Deserta** i pinguedinē versa. i. fructus terre isrl: que fuit deserta tempore captiuitatis. quia mā sit in culta et ideo quando incepit coli a reuertentibus de captiuitate. ptulit fructũ vberiores et meliores: ad uene comedent. i. filij isrl de captiuitate reuerfi qui fuerāt aduene in babilone. **g** Et qui trahitis. hic consequēter pberta arguit populũ de peccato supbie que trahit hominē ad alia peccata: fm q dicitur **Ecc̃i. x.** Initiũ omnis peccati superbia. et hoc est quod dicitur **g** Et qui trahitis iniquitatē. vobis aggregando eã. **h** In funiculis vanitatis. i. superbie que est occasio alioz peccatoz: vt dictũ est. **i** Et quasi vultũ etc. i. pcedēdo vterius ad peccata grauiora. **Vultũ** est plaustrũ est grossus qz funiculus. et sic p banc similitudinē designatur qz superbia primo est occasio peccatozū minorũ: et postea maiorũ. et sic erat in populo regni iude: instantim qz incidērat in errorem circa diuinam prouidentiaz. tenendo qz deus non haberet prouidentiam de istis inferioribus. nec per con

fame: et multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernus aiaz suã apertis os suũ absqz villo termino. Et rescedent fortes eius: et sublimes gñosiqz et ad eũ. Et incuruabit hō hūilia bit vir: et oculi sublimiũ teprimēt. Et exaltabit dñs exercituũ i iudicio: et tñ sanctus scificabitur i iusticia. Et pascēt agni iuxta ordinē suũ. et deserta i vbertatē vsa aduene comedēt. Et qz trahit iniquitatē i funiculis vanitatis et qz vincalũ plaustrũ peccatoz. Qui dicitis festinet et cito veniat opus eius: vt videamus et appropiet et veniat cõsiliũ sancti isrl: et sciemus illud. Et qz

sequens inferre vter ea que sunt hic aliqua penã. ideo subditur. **k** Qui dicitis. diuinã iusticiã deridendo. **l** Festinet et cito veniat etc. pberta est pminabatur eis penam a deo inferendã p malis suis. et ipsi deridendo respõdebāt. **m** Festinet. etc. i. pena quã cominamini nobis quasi dicat. non timemus eaz. unde de ipsis dicit **Ezechielis. ix.** Dixit dñs. liquet dñs terrã et nō videt nos. et ex hoc errore ceciderunt vterius in aliud malũ dicētes. qz cultus diuinus nō erat alius cuius valor hominibus. hoc est sequatur ex eo qz pōcbāt deũ nō habere prouidentiaz de humanis actibus et contrariõ cultum ydolorum dicebant eẽ bonũ. quia in illis dabatur aliquãdo responsa hominibus et agibilibus. et tãqz esset ibi aliquid numis habēs prouidentiaz de actibus humanis. **Et** hoc est quod dicitur. **n** Et qui dicitis malũ. i. cultus ydolorũ.

dicitis malũ bonũ: et bonũ malum ponentes tenebras lucẽ et lucẽ tenebras ponentes amarũ i dulce et dulce in amarũ. Et qz sapientes estis in oculis vestris et coraz vobis in ipsis prudentes. Et qz potētes estis ad bibendũ vinũ: et viri fortes ad miscendaz ebrietatem. Qui iustificatis impium pro muneribus: et iusticiam iusti auferitis ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulam lingua ignis: et calor flammę exurit: sic radix eoz quasi fanilla erit et germen eoz vt puluis ascēdit. Abiecerunt enim legem dñi exercituũ et eloquiũ sancti israhel blasphemauerunt.

lucy sponz qz iustis qz
No ruly dñi
m Te q dicitis malũ. i. cultus ydolorũ.

n Bonũ. i. vtile hominibus. **o** Et bonũ. s. diuinũ cultũ qz e bonus fm veritates. **p** Malũ. i. eẽ nullũ vtilitã. **q** Donētes tenebras. erroris. **r** Lucem. s. veritatis. **s** Et lucem. s. fidei. **t** Tenebras. esse ignorantie. **v** Donentes amarũ. i. ydolatriam que ducit ad gehennę amaritudinē. **x** In dulce. tanqz p eã hō psequitur opertũ finē. **y** Et dulce. i. ipsã latrã qz coniungit summo bono. **z** In amarũ. qz sit ibi labor inuul et expese. et ex hoc sequatur qz isti sic errates suã sciaz pferēbāt noticie pbertaz dñi asserētũ. id subdit. **aa** Et qz sapientes estis. i. cognoscētes diuinã nō fm veritatē. s. tm fm opiniõz vestrã. id subdit. **a** In oculis vris. s. et sicut se estimabāt factes circa diuinã ita et circa hūana. falso tñ. id subdit. **b** Et coraz etc. Prudentia est ppric circa agibilia humana. Et pdicē autē erroribus sequatur qz absqz villo tiorē implicarēt se pctis carnalibz. id subdit. **c** Et qz potētes etc. de b em iactabāt se qz vnus potat tãtũ bibere qntaz plures alij. et sic poterāt eos inebriare. **d** Qui iustificatis impium p muneribus etc. dādo suam iniquã p eo dñi suũ paupes: pñt ppter pdicta subdit debita pena cum dñi. **e** Sicut deuorat etc. in hebreo et libris correctis bñ. ppter hoc sicut deuorat stipulaz lingua ignis. qñ est ignis modicũ tãgē stipulã: quasi labēdo statim exurit. et sic dicit ppha: qz pena pdictoz peccatiũ cito veniet a deo. id subdit. **f** Sic radix etc. i. totalit̃ extirminabit: sicut arbor cuius radix e totalit̃ incinerata. **g** Et germen eoz id e ples eoz. **h** Et puluis ascēdet. qz sicut puluis eleuatus in aere per ventũ ad aliã locũ dispergit. sic filij eoz extra terrã suã fuerunt ducti in captiuitates. cuius cã aducrepetit̃ i generali cũ dñi. **i** Abiecerunt ei etc. eaz absqz timore transgrediendo. **k** Et eloquiũ sancti isrl. i. ipsius dei. quod per pbertas eis mandabat. **l** Blasphemauerunt. verba eoz deridendo. fm qz babetur. q. paraly. vlc.

No bñ sic pbertas eaz
vultũ etc. hūana
sic dñi agnũ et fanulũ
p filij israhel

Ideo iratus est. **D**ic p̄nter p̄beta p̄minat penam ppli sepatim. Et p̄mo penā q̄ p̄cessit captiuitatē babilonis. Sec̄do penā huius captiuitatis ibi. In bis oib⁹. Cir ca p̄mūz d̄. **I**deo iratus ē zc. p̄pter peccata p̄dicta in pplm suū. i. d̄ regnū iude vbi erat templum d̄ni.

Et extēdit manuz zc. multipl̄r af fligendo pplm z p̄ncipes p̄ reges assyrioz et babilonis an̄ captiuitates babilonicā: vt patet in Reg. 7. ij. paly. **E**t percussit eū. i. populū.

Et p̄turbati zc. i. p̄ncipes. nam z manassēs rex iuda tunc fuit captus et catbenatus: duct⁹ extra terrā suā p̄ regem assyrioz vt b̄ n. paly. xxiiij. et s̄lt Joarhā fili⁹ ozie p̄ regē egypti. iij. reg. xxij. q̄. **E**t fa. s̄lt zc. Sechonias rex iuda fuit occisus. z cadauer eius extra muros hierlm̄ p̄iectum: sicut dixerat hieremias de eo. xxij. ca.

Ideo iratus ē furor d̄ni i pplm suū. z extēdit manuz suā sup eū z percussit eū. **E**t p̄turbati s̄nt mōtes z scā s̄nt morticina eoz quasi steret̄i medio plateaz. In his oib⁹ bus n̄ ē auersus furor ei⁹. **E**t adhuc man⁹ ei⁹ extēta. **E**t eleuabit⁹ signū i natōib⁹ pcul⁹ z sibilabit ad eū de fini bus t̄re z ecce festinus velocit̄ veniet. **N**ō ē deficiēs neq; laborās i eo nō dormitabit neq; dormiet: neq; soluet⁹ cingulū renuz eius: nec rūpet corrigia calciamentū

seculi. **S**epultura a fini sepelietur. z ita fuit de pluribus alijs. **I**n bis omnibus. **D**ic consequenter describitur pena babilonice captiuitatis cum d̄. In bis oib⁹. i. ex penis p̄dicta a deo illad. **N**ō ē auersus furor eius. qz ex penis illis p̄ls nō fuit emendatus. s̄ magis obstinatus in malo: vt p̄z ex. iij. Reg. et. ij. paral. iō subdit. **E**t adhuc manus zc. ad puniendū ppli obstinacōnem per exercitiū regis babilonis. **I**deo subdit. **E**t eleuabit. i. faciet eleuari. **S**ignūz i. vexillū ad p̄regatōz bellatoz. **I**n natōib⁹ pcul⁹. qz ex lōginq; partibus venit ille exercit⁹ d̄ hierlm̄. **E**t sibilabit zc. i. faciet eū venire. **E**t ecce festin⁹ zc. qz ille exercitus quib⁹ fuerit valde magnus: t̄n fuit in breui t̄pe p̄gregatus et citovenit ad hierlm̄. qz nō fuit impedimētū i via. quod declarat p̄nt̄ d̄cēs. **N**ō ē deficiēs zc. ex rāta em̄ voluntate veniebant d̄ hierlm̄ qz quasi nō sentiebant laborē. et sic tollit impedimētū lassitudinis. **N**ō dormitabit zc. i. cū magna sollicitudie festinatōis veniet: et sic tollit impedimētū pigritie. **N**eq; soluetur cingulū renū eius zc. et sic tollit impedimētū quod aliqui puenit i exercitu ex dissipatiōe armorū ad sustinendū. **S**ilt et impedimētū armorū ad inuadendū cū subdit. **S**agitte eius acute zc. **S**ilt tollit impedimētūz quod aliqui puenit ex defectu equoz cum d̄. **A**ngule equoz eius vt s̄lex. quasi d̄. i. via nō ledētur: quib⁹ est festinatione veniant. **E**t rote eius. i. currus eius in quibus pugnabant antiquitus. **Q**uasi impetus tempestatis. i. terribiles ad modū tempestatis cui non potest resisti hūana virtute. **R**ugitus ei⁹ zc. quasi. d̄. nō flectet misericordiā. vnde et rex babilonis filios Se dechie regis occidit fecit in eius oculis. et postea oculos ei⁹ eruit et nobiles de regno iude captos occidit. iij. reg. vlc. **S**edechiā autē eroculatū durit̄ ligatū in babilonē et pplm terre captiū. vñ subditur. **E**t frēdet. p̄ iracundiam. **E**t tenebit predā zc. qz nec a deo nec ab hoie fuerit de manibus ei⁹ saluati. **E**t sonabit sup eā zc. qz in rāta destructōe fuit magn⁹ clamor et terribilē ex p̄te babilonioz. et alioz in captiuitatem ductozum. ideo subditur. **A**spiciemus in terrā. pre confusione nō potentes oculos sursum leuare et associat se p̄beta euz

eis eo q̄ erat ps illius populi: quib⁹ mortu⁹ fuerit d̄ni ante istam captiuitatem. s̄. t̄pore Manasse regis: vt dictum est supra ca. j. **E**t lux obtenebrata zc. qz tribulatō illius captiuitatis fuit tāta qz tota gloria q̄ fuerat in pplo isrl̄ videbatur simplr̄ extincta.

eius. **S**agitte eius acute et oēs arcus eius extenti. **A**ngule eoz eius vt s̄lex z rote eius quasi ip̄erul̄ tēpestat. **R**ugitus eius vt leōis: rugiet vt catuli leonū z frēdz z tenebit p̄dā: z āplerabit z nō erit q̄ eruat z sonabit sup eū i die illa sicut sonit⁹ maris. **A**spiciemus i terrā: z ecce tenebre tribulatōnis: z lux obtenebrata ē in caligine eius. **C**a. vj.

In anno quo mortuus est rex Ozias: vidi d̄nm̄ sedētes

Ca. vj. **I**n anno. **D**ic cōsequenter elaias cōfirmat dictam suū. n̄az poss̄t aliq̄s dicere: qz verbum eius non est authenticum: eo qz predicta non vidisset sp̄sancto p̄pter quod in h̄ ca. ostēdit se locutum fuisse sp̄ritu diuino. **E**t diuiditur in duas partes: quia

primo ponit diuina apparitio. **S**ecundo elaias legatō ibi. **E**t dixi. **A**d intelligentiam prime partis sciendūz qz elaias visione imaginaria vidit dominū i specie cuiusdam magni viri sedentis. cuius sedile erat in celo. et scabellum pedum eius in templo. s̄m qz d̄. j. lxxvj. **E**dum mihi sedes est. et terra scabellum pedum meozum. et duos angelos stantes in vtroq; latere eius. et intellexit significationem visionis: aliter non esset visio prophetica. sicut **D**barao qui vidit sp̄icas **S**en. xij. et **H**altbasar qui vidit manū scribentem in pariete: **D**an. v. visione imaginaria. ille dormiens. iste vigilans. neuter tamen fuit propheta: sed **J**oseph et **D**aniel qui visiones intellexerunt. **U**nde dicitur **D**an. x. **I**ntelligentia opus est i visione: sicut diffusius dictū fuit in principio libri psalmozum: vbi dictum fuit de modis et gradibus prophetie tanq̄z preambulum ad omnes libros prophetarum. **I**gitur circa istam visionem elaias que fuit intellectualis et imaginaria primo ponitur apparitio diuina. **S**ecundo angelica: vbi. **S**e raphin. **C**irca primū primo notatur tempus cum dicitur. **I**n anno zc. s̄m qz dicit ra. **S**alo. iste non fuit annus mortis Ozie regis accipiendū mortē pro separatiōe anime a corpore. sed annus quo fuit a deo percussus lepra: eo qz voluit sibi officium sacerdotale usurpare: vt b̄. ij. Paralyp. xxvj. quia extunc mundo reputatus fuit mortuus. quia extūc bitauit in domo sequestrata. et ioarhā filius eius regeb̄ at palacium. et iudicabat pplm terre: vt b̄. iij. Reg. xv. et. ij. gal. xxvj. **H**uic autē dicto ra. **S**a. consonat ira sequens in hoc. c. vt videbit̄. **C**onsequenter ponit ipsa apparitio dei cū d̄ni. **A**udi dominū. s̄m **D**ionysii. iij. ca. celest̄i hierarchie angelus fuit. tamen dominus nominatur. eo qz ad representandū p̄sonā d̄ni apparebat. et i ei⁹ p̄sona loquebatur: sicut et angelus loquens moysi in monte synai: dominus nominatur: vt patet i **E**xodo i pluribus locis. **Q**z autez fuerit angelus habetur **A**ctū vñ. vbi dicit̄ de moysi. **D**ic est qui fuit in ecclesia in solitudine cū angelo qui loquebat̄ ei in monte synai: et euz patribus nostris. quia precepta decalogi dedit audiente populo: vt b̄. **E**xo. xx. ca. **S**edentē. sedere autē p̄rie est iudicantis. illa autē

apparitio fiebat ad pferendum sententiam ptra ozia regē tburificare volentē de pñti: qz tunc lepza fuit pcut sus: vt dictū est: 7 5 pñlin de regno iude de futuro: vt vi debif infra: 7 ideo illa apparitio fuit in effigie hominis fedentis. p illam etiam apparitionē in effigie bois fedentis significabat deus humanandus in psona filij: et hoc est quod dicit Jo. xij. vbi allegat i scriptura que ponit infra in hoc capi. Exceca cor ppli huius tē. et subdit euangeliſta. hoc dixit esaias quando vidit gloriaz eius: 7 locutus est de eo.

Sup soliu excelsus. hoc est supra expositus e. Et pica erat domus. i. templū a salomone edificatum. ibi enim fiebat illa visio.

Maieſtate eius. qz ab illa effigie videbat fulgor mirabilis pcedere. Sciendū q istud. Et plena erat domus a maieſtate. nō ē in bebreo nec in libris correctis.

Et ea que sub ipſo erant replebant templū. In bebreo habet. Et ore eius replebat templū. et accipitur hic ore p finibus veſtimentoꝝ seu veſtimenti ſui. Illa em effigie apparebat quaſi induta ad bonitate 7 finis veſtimenti deſcēdebat vſq; ad templi pavimentū ſicut cōiter ſit de ozis veſtimentoꝝ boim fedentū.

Seraphin. Sic pñr deſcribit apparitio angelica: cū dicitur. b Seraphin ſtabant. ſic enim apparebant tanq; parati ad miniſtrandū deo 7 exequendum eius imperium. Sciendū tamen q nō erant de ſuperiori ordine qui dicitur ordo ſeraphin: ſed erant de angelis qui mittunt in miniſteriu ad exteriora: nominant tñ ſeraphin ab effectu ppter purgationē labioꝝ eſaię p incendium: ſicut dictum eſt de alio angelo q nomina batur dominus: eo q loquebatur in pſona eius.

Sup illud. i. ſup templū vt dicunt expoſitores noſtri: tñ in bebreo habet. Deſuper ei. i. dño: quia ſtabant ſup templū parati ei obſeq; ideo ſic apparebat qvñ erat ad dexteram dei alius ad ſiniſtram.

Serale vii tē. p alam ptemplatio deſignat: vt dicit Bre. ſup Ezech. i. qz p duas alas ſuperius erectas intelligitur cōtemplatio diuinoꝝ que ſunt ſupra naturam angelicam. Per duas ptenſas inferius ad cooperiendum corpus 7 pedes eoz ſeraphin cognitio corū que ſunt inferiora angelis deſignatur. per duas medias ad volandum extenſas cognitio angelice nature. iō ſubditur. **D**uabus velabāt fa. tē. In bebreo habetur. Faciem ſuā. i. ipſoꝝ ſeraphin ſm bebreos non q eſſent extenſe ante facies eoz: ſed ſup capita quaſi tranſuerſaliter: 7 ſic velabant caput ſupius: 7 p conſequens faciem que eſt pars capitis. **E**t duabus velabant tē. In bebreo habet. Pedes ſuos. i. ipſoꝝ ſeraphin: qz tranſuerſaliter verſus inferiora ptendebant: et ſic corpora ſeraphin 7 pedes velabant. 7 hoc ad quandam decentiam 7 honeſtatem. apparebat em in figura humana que honeſtie: apparet aperta qz nuda. **E**t duabus. ſ. alis medijs.

Volabant. ad deſignandū q angeli ſemp ſunt parati ad diuina aſcendere: 7 ad inferiora deſcendere ſm domini volūtatē: ideo volatus in medio loco diſponitur quaſi ad vtrunq; paratus. Et ad melius capiendum poſui hic figuram ſm intentionē bebreoꝝ.

Et clamabant tē. i. ſimul 7 concorditer vel quia vnus primo dicebat: 7 poſtea idem alius repetebat: ſicut duo ebori in eccleſia aliqui idē dicūt alternatim. **S**ctus ſanctus: ſanctus. Scdm bebreos dicitur ter ſanctus: ad maiore diuine ſanctitatis expreſſionē: ſicut **S**iere. xxij. dicitur. **T**erra: terra: terra: audi verbum domini ad excitandum maiorem attentionem. Scdm do catholicos hic dicitur ter ſanctus ad deſignandū in deo pſonaz trinitatem. Et ſubditur. **D**ominus deus exercituum. ad deſignandum eſſentie vnitatem.

Ercituum: plena eſt omnis terra gloria eius. Et cōmota ſunt ſupliminaria cardinū a voce clamantis: 7 vultus repleta eſt fumo: 7 dixi. **N**e mihi qz tacui. quia vir pollutus labijs ego ſus. 7 in medio ppli polluta labia hñtis ego habito: et regem dñm exercituum vidi oculis meis. Et volauit ad me vnus de ſeraphin: et in

terra: audi verbum domini ad excitandum maiorem attentionem. Scdm do catholicos hic dicitur ter ſanctus ad deſignandū in deo pſonaz trinitatem. Et ſubditur. Dominus deus exercituum. ad deſignandum eſſentie vnitatem. Plena eſt omnis terra gloria eius quia in omnib; creaturis reſucet virtus 7 bonitas ipſi.

Et commota tē. quia hec viſio facta eſt die pſecutionis ozie: vt dictus eſt ſupra: 7 tunc fuit motus terribilis. ſm q habet Zacharie. xij. Et fugietis ſicut fugiſtis a facie terremotus in die Ozie regis iuda. q terremoto factus fuit ad offendendum indignationem domini ptra pſumptionem ozie. Et illo autem terremoto moti fuerunt parietes templi: 7 p conſequens ſupliminaria 7 cardines eſioꝝ. **V**oce clamantis. qz talia ſunt in inferioribus per angelos.

Et domus tē. ad deſignandū incendium futurū domus domini p chaldeos: vt habet. iij. Regum vltimo. **E**t dixi. **N**e ſequenter deſcribit eſaię legatio. et primo deſcribit diſpoſitio debita. Secundo legatio ſibi inuſitata: **E**t audiui. Diſpoſitio autē iſta facta eſt primo per eſaię cōtritionē de eo q peccauerat p omiſſionem ideo dicit. **N**e mihi qz tacui. a reprehenſione vel repreſſione ozie regis de ſua pſumptione. erat enim eſaię de genere regio: vt dictū eſt ſupra. j. capitulo. et ppter hoc magis poterat ad regem accedere: 7 defectus ſuos ſibi ostendere: q alius de populo: ideo peccauit hoc omittendo: iō ſubditur. **Q**uia vir tē. ſicut enim polluuntur labia loquendo quod non decet ita etiam tacendo quod dici debet. **E**t in medio populi tē. non ſolum p omiſſionē ſed etiam p commiſſionem: quia multi de populo illo erāt blaſphem: vt dictum eſt ſupra.

Et regem tē. i. angeloz. **V**idi oculis meis. quaſi diceret. ex quo ſum peccator: iſta viſio non eſt mihi ad pſectum ſed ad interitum: et ſic etiam dixerat Manue ad viorem ſuam: **J**udicum. xij. **V**orte moriemur quia vidimus dominum. Secundo facta eſt eſaię diſpoſitio per angelum purgantem eius peccata: hoc tamen fuit ſolum instrumentaliter: quia ſolus dei eſt purgare peccata principaliter. **D**icit igit. **E**t volauit tē. per iſtum volatum intelligitur velocitas angelica ad exequendum domini mandatum ſeu beneplacitum.

Et in manu ei; calculus. i. carbo ignitus. **C**alculus em plura ſignificat. **U**no em mō ſignat lapidem puulū. **A**lio modo numerationem: quia antiquitus ſolebant homines cum lapillis numerare. ſignat etiam carbonem ardētum: et etiam queſam alia. **E**nde verſus. **C**alculus eſt ratio: numerus ſententia carbo. **C**alculus eſt pondus: minimum lapis enſis acut. **P**er calculū aut iſtū ſignificabat ppterie denum tunc eſaię datum. **Q**ue forcipe tē. ſ. holocaustoꝝ vbi erat ignis continuus: vt habet **Z**eui. vj. **S**ciendū tamē q nō accipit hic altare ſcu carbo materialiter: quia iſta fiebat viſione imaginaria ſicut dictum eſt: quia videbat angelus accipere carbonē de altari holo-

B

causator. **b** **Et tetigit os meum.** ad designandum purgationem peccati sui per tractum tunc predictam: ideo subdit. **Et auferet iniquitas tua etc.** **i** **Et audiui.** hic consequenter describitur legatio iniuncta esaiæ a dño qñ ad illud qd pertinet ad afflictionem malorum. scdo qñ ad consolationem bonorum. **i** **Et multiplicabit.** Primus describit ea dicitur **i** **Et audiui vocem dñi.** apparetis in esaiæ predicta. **k** **Dicentis quiesce.** mittam etc. hoc nõ quesuit ex ignorantia: sed ad puenientius iniungendum negotium esaiæ se offerenti ad obedientiam: sicut **Gen. iiij.** dixit dñs. **Adã** ubi es: vt ex eius responsione conuenientius argueret eum de transgressione. **l** **Et dixi etc.** paratus ad obediendum.

m **Mitte me.** nec se offerendo peccatum se vidit per purgationem predictam. **n** **Et dixit vade.** ad arguendum peccata regni iude. **Et** hoc dicitur bebreice rōnabiliter vt videt: qd istud qd dicit in hoc capitulo precessit tempore: ea que scripta sunt supra a principio huius libri: in quibus esaias arguit multipliciter peccata eius populi. **Ad** que arguenda missus fuit a deo sicut alij prophete. **Et** in hoc ca. ponit prima eius missio: vt dñs. nec obstat qd ultimo scribitur: qd frequenter in sacra scriptura scribuntur postea prius facta: et conuerso: vt frequenter dictum est supra in alijs libris canonicis. **o** **Et dices populo etc.** auribus corporis. **p** **Et nolite intelligere.** i. nolitis. nõ enim incitauit eos propheta ad nõ intelligendum et nõ obediendum: sed dixit hoc futurum pñiciãd. s. populi obstinationem in malo id subdit. **q** **Et ceca cor populi huius etc.** i. denuncia ad excecandum per errorem in intellectu. **r** **Et aures eius aggraua.** i. aggrauandas denuncia: affectu per obstinationem: circa qd talis excecatio et obduratio nõ est a deo directe: sed ex liberi arbitrii defectibilitate. homo enim auertens se a deo meret vt iuste deus retrahat grãm suam ab eo cuius effectus est illuminare intellectum: et mollificare affectum: et ideo ipsa subtracta homo excecatur et obduratur ex sua malicia. hoc ad literam fuit impletum qñ ad pdicationem christi iudei. per magna pte fuerit obdurati s. qd dñs expresse **Jo. xij.** ptea nõ poterat credere: qd dixit **Esai.** excecavit oculos eorum: et induravit cor eorum etc. **Et** hoc dicit esaias qñ vidit gloriã eius. s. xpi. et locutus est de eo. Cognouit enim tunc trinitatem personarum et filium incarnandum vt predictum est: et sic tunc vidit gloriã xpi. i. eius diuinitatem. **s** **Et dixi.** vsq; quod dñs. s. durabit hec excecatio et obduratio: et dixit. **t** **Donec desolentur etc.** qd impletum fuit tpe tyti qd destruxit ciuitatem: et terrã iudeorum: et duxit populum captiuum: et disposuit per orbem vt nõ habitaret amplius in iudea: id subdit. **Et** longe faciet dñs homines. **v** **Et multiplicabitur etc.** Dicit pñr propheta denuncia consolationem credentium: qd frequenter fit in hoc propheta et in alijs. s. denuncia consolationis bonorum iuxta denunciationem desolationis malorum: vt opposita iuxta se posita magis elucescat: et hoc est qd dñs. **v** **Et multiplicabitur etc.** quia ante aduentum exercitus romanorum in iudeã xpiani qui erant ibi per admonitionem angelum transierunt in regnum agrippe: qui erat pfectus romanis: et sic fuerunt derelicti alijs partim captiuatis: et partim trucidatis: qui postea multiplicati sunt per orbem vniuersum: vt patet ad sensum. **x** **Et adhuc decimatio in ea.** qd decime dantur a fidelibus ecclesie. **y** **Et auertet ab abiectioe et paucitate et persecutio** ne quã passa est ecclesia. **Primo** a principibus in deorum: vt patet act. viij. et in pluribus locis alijs eiusdem libri. et postea ab impatoribus romanis et eorum pfectis: vt in sanctorum legendis et i chronicis batur.

is et auribus suis audiat et corde suo intelligat: et auertat et sanet eum. et dixit. **vsq; quod dñs:** et dixit. **Donec desolentur ciuitates absq; habitatore: et domus sine homine.** Et terra relinquetur deserta: et longe faciet dñs homines. **Et multiplicabitur qd derelicta fuerat.** in medio terre: et adhuc in ea decimatio. **Et auertet:** et erit in ostensionem sicut terebinthus: et sicut quercus qd expandit ramos suos. **Semen sanctum erit id quod steterit in ea.**

a **Et erit in ostensionem sicut terebinthus etc.** qd impletum videtur maxime a tempore constantini in quo incepit ecclesia notabiliter et mirabiliter exaltari et dilatari.

b **Semen sanctum etc.** qd fideles nõ multiplicantur per generationem carnalem: sed per gratiam sanctificantem in baptismo: veruntamen qd excecationis et obdurationis iudeorum tpe pdicationis christi et apostolorum eius figura fuit obduratio pdecessorum suorum tpe pdicationis dicentium aliorum prophetarum qui fuerunt inueteri tpe destructionis facte per nabucho. regem babilonis: id est ista potest exponi pro illo tpe: licet principalis intentio prophete ferat ad obstinationem iudeorum tpe pdicationis xpi et apostolorum: et s. istam finem dicit. **Et dixi vsq; quod dñs.** s. durabit ista excecatio et obduratio. **Et dixit.** donec desolate sint ciuitates absq; habitatore: quod ad impletum fuit tempore sedechie qñ rex babilonis destruxit ciuitates regni iude et populum duxit captiuum in babilonem: id subdit. **Et** longe faciet dñs homines: et multiplicabitur. **hic** consequenter propheta denuncia consolationem bonorum: et istud fit frequenter in hoc libro et in alijs libris prophetarum iuxta desolationem bonorum: vt opposita iuxta se posita magis elucescat et hoc est qd dicit. **Et** multiplicabitur que derelicta fuerat. i. terra iuda que derelicta fuerat a suis habitatoribus in captiuitate ductis multiplicabitur adhuc in hominibus: animalibus et alijs bonis: quod impletum fuit post captiuitatis reditum sub **Zorobabel** et **neemia** et **machabeis.** In medio terre. hoc dñs quia iudea est in quarto climate terre habitabilis. **Et** adhuc in ea decimatio. i. adhuc dabuntur ibi decime bonorum sacerdotibus et leuitis deo ministrantibus: sicut habetur **Neemie. x.** **Et** conuertetur a captiuitate in prosperitate. **Et** erit in ostensionem sicut terebinthus etc. quia prosperitas eorum post tantam captiuitatem fuit magis admirabilis: et hoc tempore machabeorum: qñ recuperauerunt ciuitatem et templum contra antiochum regem tunc valde potestatem. **Semen sanctum erit id quod steterit in ea.** quia post reditum captiuitatis babilonice non legitur iudeorum populus ad ydolatriam declinasse. nisi aliqui pauci ex violentia regis antiochi: vt habetur. **j. Machab. 2. ij.** et tunc etiam aliqui licet pauci copatiue respectu totius populi acceperunt aliquas conditiones gentiliu: faciendos sibi prepucia. palestrã: et ephebian: vt bñ. **j. machab. j.** nõ tñ dicit ibi qd declinauerunt ad ydolatriam

In ca. vj. vbi dicit in possil. Possit em aliqs dicere q verbu eius no esset autenticu. Additio. i.

Esaias in principio sue pphetie dicit. Audite ce li & aurib' p'te terra: qm dñs locutus est & io nullus possit dicere ei: q' verba illa dixisset spu suo & no spu dei. nisi talis p'tradi ceret sue p'phetie qua q' negaret si militer possit ne gare presentē vi siones & ideo no oportet dicere: q' bec visio poni tur ad p'firmati onē p'dictorū: s' ē visio p' se reuela ta p'bere.

Et factū ē in dieb' achaz filij io athan filij ozie regis iuda: ascēdit rasiñ rex syrie: & facee filius romelie rex israel in hierlm ad p'liandū p'tra

In eodē capi. vbi dicit in possilla: Sicut biere. xvij. dicit: terra: terra: terra. Additio. ij.

Quod legit in bicremia: terra: terra: terra audi verbū dñi. no oportet vt intelligat ad excitandā maiorem attentionē sicut iudei dicunt: s' ad denotandū terre cui loquebat expressam distinctionē. Erat em terra cui loquebat tripartita: cuius vna ps dicebat terra iudee: alia galylee: alia vō trans iordanē: vtz in libro qui d' cāchedrin. vñ ad denotandū talē di uisionē ter nominat terrā: & ideo in hoc loco cum sera phin ter sanctus clamabat: ad s'ram plane intelligen dum est ad designandā trinā distinctionē in diuinis p' sonis: p'ut fides catholica erudit. vnde & quolibz isto rum trium noim in cōcreto significat sanctitatē: vt de notē pluralitas suppositoꝝ que p'cretiue intelligen tur. Verbu aut substantiuū ibi subintellectū in singu lari ponit: vt essentia vnitas intelligat. Et notandū q' quidam expositores hebreorū attendentes q' in vni tate diuina que summa ē periculū eēt iterare nomia q' oīno similia essent: ex quo necesse esset vt intelligerēt aliqua pluralitas: ideo aliter interpretati sunt bec dicta s. vt sanc' q' in primo loco d' r: & etiā sanc' q' in secūdo loco dicit intelligunt in vocatiuo casu: sic q' vterq; se raphin clamabat ad alterū dicens. Sancte sanctus dominus deus exercitūū x̄c. & hoc audent dicere: eo q' in lingua hebraica in his nominib' nō est dñtia casua lis. s' hoc non valet aspicienti. p'rietatē barū distincti onū put bic ponunt. vñ translatio chaldaica ista tria nomina de deo intelligit: & ideo be due expositio'es q's postillatoꝝ ponit nō debent intelligi quasi in differen ter consonent literē: s' prima expositio nō est vere lite ralis: sed quasi a veritate literē fugitiua. Scda aut ca tholica & p'riēfalis. vñ mgt in .j. dif. ij. Inter alia te stimonia trinitatis q' in ve. te. inueniunt: hāc auctem tanq; a s'rali sensu sumptam allegat.

In eodē ca. vbi d' in possilla. Et dixit vade ad ar guendū pctā regni iude. Additio. iij.

Ecce esaias in p'cedētib' argueret multiplici ter pplū: de pctis eorū: nunq; tñ eorū obstinatio nē p'nunciāuit: que obstinatio in hac visione fu it primo sibi reuelata cū dicit: Audite & nolite intelli gere x̄c. excecā corū populi huius. Vñ nō est necesse di cendū q' bec visio p'cedat alias p'phetias predictas: si cut hebrei minus rōnabiliter dicunt. Nam in p'cedē tibus arguebat pctā & scelera ppli de mādato dei: vt di ctū est. In hac aut visione sibi inunctum est vt excecā tionem & indurationē eorū futuram tempore aduent' christi eis p'nunciaret.

In eodē ca. vj. vbi d' in possilla. Et adhuc decima tio in ea. qz decime danf a fidelibus ecclesie. Additio. iij.

Ubi nos habemus. Et adhuc decimatio in ea. in hebreo h' quedā dicitio q' licz deriuēf a decē tñ nō significat decimatiōne: s' significat denā. i. nu merū denariū in genere feminino: et est sensus s'm be

breos: q' a tpe huius visionis adhuc remanebat decem: re ges in iuda vsq; ad transmigratiōē babilonis inclusiue q' dē reges apud eos sunt ionathā: achaz: ezechias. ma nasses: amon: ozias: ioaz: ioachim: iechonias: sedechias. Potest etiā aliter intelligi iste numerus denarius vt refe

eam: & non potuerūt rebel lare eam. Et nunciauerūt domui dauid dicētes. Re quieuit syria sup ephraim & cōmorum est cor eius et cor populi eius sic mouēt

raf ad illud qd legi tur Gen. xvij. vbi deus cōcessit abrae q' si inuenerent iso domis. x. iusti: par ceret toti ciuitati p' eis. vnde in hoc lo co dñs dicebat esa ie q' h' pplis esset ita mal' sicut pplis so dorū put s. dixerat j. ca. Audite vbum dñi p'impes sodo

moz tñ adhuc remanebat in ea. s. in iudea & hierlm dena: vtz iustorū qua volebat eos sustinere & tolerare donec cō uerterent. Caplin. vij.

Et factū est. Postq; esaias denunciauit regni iude p'p'ntationē: hic denunciauit eius liberationē a p'ecu tione duoz regū: vt tanq; bonus samaritan' post vinū mortifica iūū infundat oleū lenitiū. Sciendū tñ q' p'ri cipalis intentio p'phete est denunciare christi aduentū q' interponit. Vnde dicit Ra. fa. sup. it. ca. zachā. q' vniuer si p'phete nō sunt locuti nisi sup annos redemptionis & ad dies messie. qd est intelligendū de p'ncipali intento. et ip ps ista in tres diuidit: q' primo p' signū dicte liberationis denunciauit christi in carnatio. secundo eius resurrectio se quenti ca. tercio eius ascensio. ca. ix. Sciendū tñ q' bec di uisio non est p'ncipalis: q' in secunda & tercia parte sit men tio de p'tentis: in prima q'ntum ad aliud: q' p'phete frequen ter replicant idem: alio tamen modo: q' mō exhortatiuo loquunt. P'ns aut caplin in tres p'tes diuidit: q' primo ponit regni iude imminēs piculum. scdo p'mittit libera tionis beneficiū. Et dixit dñs. Tercio dat huius libe rationis signū. Et adiecit. Circa primū p'mittit tps cum dicit. Et factū est. q' quarto anno regni sui fa ctū est qd sequit. b. Filij ioathan filij ozie: s'm q' dicit Ra. fa. Hic exprunt p' r' auus ipsi achaz ad oñdendū q' beneficiū diuinū factū ipsi achaz: put in h. ca. describit nō fuit factū p' bonitatē ipsi achaz cū eēt ydolatra pessi mus. vt habet. iij. Reg. xvj. & p' dñs indign' diuino bene ficio: sed factū est p' meritū patris sui ioathan qui fuit bonus: vt h' iij. Reg. xv. et ozie aut sui q' dicitur esiaz azarias q' fuit etiam bonus & iust' vt h' iij. Reg. xv. Ve runtū postea anno. xxij. regni sui supbiuit: id officiū sacer dotale sibi vsurpare voluit: p'ter qd a deo lepra percussus fuit: quam patienter portauit habitans in domo sc'dra ta: & sic pctm eius purgatū fuit p' p'nam & penā illatam.

Ascendit rasiñ rex syrie & facee filius romelie x̄c. Ihi duo reges non venerunt tunc simul contra regem achaz sed quilibet p' se: & successiue: & licet nō expugnauerint hie rusalem ciuitatem regiarū: amen de regno achaz duxerunt magnam predam: qz nō poterat eis resistere in capō s'm q' dicit. ij. Paral. xv. Tradiditq; eū dñs deus in manu regis syrie: q' percussit eū: magniq; predā cepit de ei' imperio. Et subdit ibidem. Manibus quoq; regis israel traditus est. et percussus est plaga grandi. d. Et nuncia uerunt. i. achaz qui descēderat de domo dauid: & p'plo ei'. e. Dicentes. quia exeratus duoz regum nō pōt sic con gregari: qn currat rumor & potissime ad illos q' quos in tendunt bellare: et quis fuerit ille rumor subdit.

Requieuit syria. i. rex syrie. s. Sup ephraim. i. sup regnū israel: sive. x. tribuū. quia hieroboam p'rim' rex fuit de tribu ephraim: vt habet. iij. Regū. xj. & alij post eū com muniter. p' hoc autē quod subdit: Requieuit syria x̄c. in telligif p'federatio duoz regum ad veniendū simul s' regnū iuda. et hoc est q' quilibet eorū p' se victorias habuerat s' achaz cogitauerūt q' ambo s'f'f'issent destruere regnū & trāsferre ad aliū: vt h' j. b. Et p'motū ē cor ei'. i. regū & h' ij

achaz. Et cor ppli eius p nimio timore. R. Sicut
momenti ligna zc. eo em q fuerat rebellati a quolibz rege
p se: vt dicitur est in capo: fuerat valde territ: credentes q
no possent resistere ambob? simul etiã in ciuitatib? muni
tis z fortalicij. Et dixit dñs. Dic pñr p mittit libe
rationis beneficiuz

cu dñ. Et dixit dñs
ad esaiã. p cõsolati
one regis z ppli: li
cet no meruisset: vt
predicãt est.
m. Egredere i oc
cursum zc. Dicunt
aliq̄ expositores no
str: q rabfacas eãt
filius esaiã q no fu
it honorat? a rege
iuda fm decetia sui
status cu esset de ge
nere regio: sicut z p
suus vt supra dcm̄
est: ppter qd̄ indig
tus transiit se ad
regē assyrioz: q̄ po
suit eũ inter pñci
pes sui exercit?: fm
q̄ bñ. iij. Reg. xvij
et iõ subdit b. Tu
z qui derelictus est
ia sub. a fratre suo
ad a ienigenas trãf
cunte. Et dicũt isti
expositores hoc di
ctum rabfacis hãte
ri ab hebreis: s̄ vbi
habeat nescio: vñ

z ra. sa. aliter exponit fm̄ in p̄tationē b? nois. In subitq̄
interpretatur reuerfus: et sic dixit dominus. Tu z q̄ dere
lictus est iasub filius tuus. q. d. dñs: pauci de pplõ iude q̄
reuerent? ad me p̄ pñiam ad dictũ tuũ erunt tibi sicut fili
us tuus iasub. In scriptura enim sacra ille qui p̄ doctrinã
suã aliquos conuertit ad deũ: dicit pater eoz: et ipsi eĩ
fili: fm̄ hunc modũ dicit apls. j. Cor. iij. In christo eĩs
iesu p̄ euangelium ego vos genui.

n. Ad extremũ aqueductus zc. Erant em̄ ibi due pisci
ne vbi colligebant? aque: z vna erat superior altera: ita q̄
de ipsa fluebãt aqua in aliam: sicut frequẽter fit in stagnis
o. In via agri fullonis. i. p̄ quã itur ad agrũ illũ vbi ful
lones pãnos ab eis lotos in piscina extendebant ad desic
candum. p. Et dices ad eũ ex pte mea.

q. Vide vt sileas. i. sis in bona pace z quiete. ideo subdi
tur. Noli timere zc. Sequit. r. Duab? cau. i. exerci
tib? reges seq̄ntib?. s. Ticionũ fumigãtiũ zc. ticioes
fumigãt qñ extinguit? flama: z q̄ gloria regis syrie z regl
isrl̄ erat extingueda: sicut denunciat? p̄ba in b. ca. iõ equi
pat eos ticioib? fumigantib?. t. In ira furoris zc. i. re
gni eius. v. Et filij romelie. i. regis z regni isrl̄. suple in
ira istoz? te. Noli timere: eo q̄ p̄siliũ inierit? te syria in
malum z ephraim. i. regnũ isrl̄. r. Et filius romelie. i.
rex eius. y. Dicentes. Ascendamus ad iudam. s̄l? z cõ
corditer: et dicit. z. Ascendamus. eo q̄ regnũ iuda est
in eminentiori loco q̄ regna syrie z israhel. a. Et susci
temus eũ. a sua quiete ipm̄ impugnãdo. b. Et auella
mus eũ ad nos. i. auferamus z ditioni nostre subijciamus
c. Et ponam? zc. i. romelie q̄ vocat? hic tabeel vt dicit ra.
sa. d. Dec dicit dñs de? cui? verbũ no p̄t eẽ falsum.

e. Non stabit. i. p̄siliũ eoz no habebit effectum.
f. Et no erit istud. s. q̄ trãsteraf? ad eos regnũ tuum.
g. Sed caput zc. z no ierlm̄. b. Et caput damasci ra
sin. q. d. no erit caput seu dñs hierusalem. vnde subditur
i. Et adhuc. lxx. anni zc. i. regnum decem tribuum.
k. Esse popul? zc. i. samaria desinit esse metropolis in re
gno ephraim. l. Et caput samarie zc. i. filius romelie

ligna siluaruz a facie venti.
Et dixit dñm̄ ad esaiã.
Egredere i occursum achaz:
tu z q̄ derelictus eĩ iasub fi
lius tuus: ad extremũ aq̄
ductus piscine supioris in
via agri fullonis: p̄ et dices
ad eũ. Vide vt sileas. No
li timere: et cor tuũ formi
det? a duab? candis? ticionũ
fumigantiũ istoz? in ira fu
roris rasin regis syrie? z fi
lij romelie: eo q̄ p̄siliũ inie
rit? p̄tra te syria in maluz: z
ephraim? et filius romelie:
dicetes. Ascendam? ad iudã
et suscitẽm? eũ: z auel
lam? eũ ad nos: et ponam?
regem in medio eius filium
tabeel. Dec dicit dominus

desinet eẽ caput in regio ephraim: qz in fi. lxx. annoz
osee rex isrl̄ satis cito fuit capt? z in captiuitatẽ duct?
cu pplõ suo p salmanasar regē assyrioz: vt bñ. iij. Re.
xviij. Sciendũ tñ q̄ isti. lxx. anni no sunt numerãdi ab
illo anno quo esaiã loquebatur ista: qz a principio re
gni achaz cui lo
quebatur fluxe
runt tñ. xvij. an
ni. Achaz. n. reg
uit. xvj. anis tñ
vt bñ. iij. Regũ
xvj. cui successit
ezechias in cui?
anno. vij. cap?
fuit osee vt hãte
tur. iij. Re. xvij
Et ideo dicit ra.
sa. q̄ numerãdi
sunt a tẽpe quo
amos cepit p̄be
tare: q̄ p̄betiza
uit? p̄tra regnuz
syrie: z? regnuz
israhel: z cepit p̄
p̄betare p̄ duos
annos ante tẽ
motũ: qñ ozias
voluit thurifica
re: vt dicitur est
z sic p̄betizauit
duob? annis an
teq̄ ozias p̄cute
ret? lepra. Dixit
autem leprosus
xv. anis cui suc
cessit? Bonathar

teus. No stabit? et no erit
istud: s̄ caput syrie dama
scus: et caput damasci ra
sin. Et adhuc sexaginta et
quinq? ani: z desinet ephra
im? esse pplõ: z caput ephra
im samaria: et caput sama
rie filius romelie. Si non
credideritis: non p̄manebi
tis. Et adiecit dñs loq̄ ad
achaz? dicens. Pete tibi si
gnũ a dño deo tuo in p̄fun
duz inferni: sine in excelsuz
supra. Et dixit achaz. No
petaz: et no tentabo dñm.
Et dixit. Audite ergo do
mus dauid. Nunquid pa
rum vobis est molestos esse
hominib?: qz molesti estis
et deo meo? Propter hoc

filius eius in regno. xvj. annis et post ipsuz achaz. xvj.
et ezechias sex annis ante captionem samarie: que si
mil iuncti faciunt. lxx. annos. Alij vñ dicunt isti anni
sunt numerãdi a tẽpe q̄ ozias fuit lepra p̄cussus eo q̄
erunt reges israhel z syrie acceperunt frontẽ infestandi
regnũ iuda: eo q̄ rex esset p̄cussus lepra: sed dicunt euz
vixisse leprosum. xv. annis: z sic in idem redit q̄tuz
ad nũtiterum annoz: z ante filius romelie fuerat occi
sus ab osee: et sic desierat esse caput samarie.
m. Si no credideritis zc. s. in veritate. hoc dixit esaiã
ias: qz sciebat achaz ydolatrã pessimũ: verbis suis no
crediturũ qd̄ p̄z in hoc qz de diuino auxilio diffusus re
fugit ad auxiliũ regis assyrioz: vt hãt. iij. Reg. xvj.
n. Et adiecit. Dic dicit liberatiõis ponit signũ. et di
uidit in duas ptes: qz p̄mo ponit signũ liberationis
ab hostibus tempore achaz. Secundo tẽpore filij sui
ezechiab. Adducet dominus. Prima in duas: quia
p̄mo p̄mittitur signũ. Secundo datur. ibi. Ecce vir
go. Circa primũ dicitur.
o. Et adiecit zc. p esaiã.
p. Dicens: pete tibi sig. liberatiõis tue z ppli tui: vt p̄
dixi. p. A dño deo tuo. z no ab ydolis q̄ tu colis.
q. In p̄fundũ inferni. fm̄ ra. sa. hic accipit infernus
p fossã siue sepulcro. i. pete tibi signũ p̄ resuscitationez
alicuius mortui. r. Sine in excelsuz supra. sicut fa
ctũ fuit tpe iosue p̄ stationẽ solis: Josue. x.
s. Et dixit achaz zc. Et fm̄ q̄ dicit ra. sa. cu esset ydo
latra pessimus signũ renuit: nolẽs q̄ aliquid ad dei glo
riã monstraret: ideo subdit. t. Et no tentabo do
minũ. fuit excusatio ficta ad cooperiendũ malum suum
ppter quod esaiã intulit dicens. v. Nunquid parũ
zc. i. p̄betis: quos sepe molestabãt deridẽdo: affigen
do z aliqñ occidendo: vt patz. iij. Reg. z. ij. Paralyp.
in pluribus locis. r. Quia molesti estis zc. Signũ
ab eo oblatũ renuendo ne nomen eius glorificetur.
p. Propter hoc. id est ad declarationẽ nominis sui p̄n
cipaliter. y. Dabit dñs ipse vob signũ. s. liberatiõis

est: pñr quis scis ingrati: qz deus multa bona facit
ingratis et inuitis: unde dñr Math. v. Pater vester ce-
lestis solè suū oriri facit sup bonos et malos. 3. Ec-
ce virgo. Dic pñr ponit signū: et qz scriptura ista mul-
tipliciter partit a iudeis intendo hic aliquatū im-
morari: et sic p-
cedaz: qz primo
ponā obiectōes
quib⁹ nitunt on-
dere qz nō possit
intelligi de xpō
ad lrām. Secun-
do ponaz falsas
expositiones eo-
rū et eas excludā

⁹ dabit dñs ipse vobis signū
⁹ Ecce virgo pariet: et pari-
et filiū: et vocabit nomen
eius emanuel. ⁹ Butyrum

Tercio ponam expositionē catholicā et veram. Quar-
to obiectōes iudeoz solūā. Circa pñm arguit ex h
qd dñr hic. Dabit dñs ipse vobis signum. s. liberatiōis
achaz et ppli sui a duobus regibus regnū ei⁹ destruere
volentibus: vt dictū est. Iesus aut nazarenus nat⁹ fu-
it post tps achaz p quingentes annos et amplius: vt
posset defacili ostendi p tpa regnoz s dimitto ppter p-
licitatem vitandam: et quia hoc pcedit ab oibus chri-
stianis: s conceptio seu natiuitas Iesu nazareni nullo
mō fuit signū dicte liberatiōis. Itē ex hoc qd dicitur
Ecce virgo etc. arguit: qz in bebreo habet: Ecce alma
etc. qd nomen nō significat virginē: s adolescentulā: qd
nomē indifferē dñr de virgine et corrupta: qd chustia-
ni negant de Maria: quā dicūt virginē pcepisse. Itē
ex hoc quod scitur. Et vocabit nomē eius emanuel. et
in bebreo habet: et vocabit ipā. s. alma: nomen ei⁹ ma-
nuel. Iesus aut nazarenus non fuit vocatus a matre
sua: nec etiam ab alijs emanuel: sed Iesus vt patz ex
euangelijs eoꝝ: ergo b lra nō pōt intelligi de ipō. Itē
arguunt ex hoc qd subdit in hoc ca. Anteq̄ puer sciat
vocare patres et matrē etc. Et quo patet qz in puero de
quo fit hic sermo fuit ignorantia qd xpiani negant de
Iesu nazareno: dicentes eum habuisse plenitudinē
scientie ab instanti conceptionis inquātū hō et in q̄tū
deus ab eterno. Circa secūdu sciendū qz ppter istā q̄
dicta sunt aliq̄ bebrei exponūt scripturam istā de eze-
chia filio regis achaz: qui post dictū p̄bete natus fuit:
vt dicit in signū liberatiōis regni iude a p̄dicā regib⁹.
Et ad hoc inducunt quod habet infra sequenti ca. Et
erit extensio alaz eius implens latitudinē terre tue o
emanuel. Ezechias aut fuit dominus terre post achaz
patrem suū sed hoc dictū reprobat ra. sa. p hoc qz eze-
chias erat. xv. annoz qñ cepit regnare post achaz pa-
trem suū immediate: vt habet. iij. Reg. xvij. Achaz
dō regnauit annis. xvj. tm. vt habet. iij. Reg. xvj. er-
go in principio regni achaz anteq̄ diceret ista p̄betia
ezechias iam erat natus: et erat. ix. annoz: et sic nō pōt
hec scriptura intelligi de ezechia. et adhuc ad dictū ra-
salo. potest addi: qz fm ipm et fm doctores catholicos
p̄betia ista fuit dicta quarto anno regni Achaz: et sic
ezechias tunc nō solū habuit nouē annos: sed etiā. xij.
ergo nō potest intelligi de eo: ppter qd Ra. sal. dicit qz
hec p̄betia intelligēda est de filio esaie. Dicit enim qz
esaie accepit in vxore quāda iuuenclā: et qz iaz co-
cepit de eo: vñ dicit qz talis est litera. Ecce adolescē-
tula concepit et pariet filiū: et denunciatio huius part⁹
fuit signū ab eo p̄dictum: quia de puero existente in
matris utero uescitur an sit masculus vel femina: et iō
qn certitudinaliter p̄dicatur signū est credibile qz illud
qd p̄mittit ad tale signū sit futurū: vt sit sensus verbi
esaie. Ecce adolescentula p̄cepit et pariet filiū: et qñ in
natiuitate eius videbis verbum meū verificatū: scias te
a duobus regibus te inuadere disponentibus cito libe-
randum: et ita fuit vt iste rabi salo. p̄fētur qz cito ad
petitionē achaz rex assyrioz venit in damascū et rāfin
regē syrie et eum interfecit et populum eius transfudit
in cyrenem: vt habet. iij. Reg. xvj. et eodē anno vt di-
cit osee filius beia: p̄urauit contra pbacee filiū rome-

lle regem israel: et eū interfecit: vt habet. iij. Reg. xvj. ad
suū aut p̄positum confirmandum adducit illud qd scribit
ca. se. Et accessi ad p̄betissimā et p̄cepit et peperit filiū. Et qz
patet qz ista adolescentula de cuius conceptu et partu sic
hic sermo fuit vxor esaie ad quam accessit maritali affectu

et puer cōceptus et
natus de ea fuit fili-
us eius sed ista ex-
positio non pot sta-
re: qz ca. se. dñr de pu-
ero nato. Et erit ex-
tensio alarū eius. i.
exercitus regis as-
syriorū implens lati-
tudinē terre tue o

et mel comedet: vt sciat re-
probare malū et eligere bo-
nū. Quia anteq̄ sciat puer
reprobare malū et eligere

emanuel. et loquit̄ ibi de terra regni iude: cuius nunq̄ fuit
dñs esaie nec filius eius: et sic emanuel de cuius p̄cepti-
one et natiuitate fit hic sermo nō fuit filius esaie. Item qz
dicit denunciatio: et natiuitatis pueri in sexu masculino
esse signū a dño p̄missum: videt̄ falsum: qz de mādato do-
mini dixit esaie. Dete tibi signū a dño deo tuo in p̄su-
dum inferni etc. p resurrectionē mortui: vel p aliqua mu-
tationem notabilē et supnaturalē in cursu celesti: vt di-
ctum est supra. et idē dicit ra. sa. et sic illud signū debuit cē
aliquid valde magnū: et excedens totā creature facultā-
tem: cuiusmodi nō est talis denunciatio. qm aliqñ medicū
expti p aliqua signa et experientias p̄cognoscunt sexū pueri
nascituri: et si dicatur qz nō cognoscunt p certitudinē:
tū negari nō pōt quin demones p̄noscant certitudinalit̄:
cū ad hoc se extendat eoꝝ noticia naturalis: que reman-
sit integra in eis: et p dñs tale signū potest certitudinali-
ter p̄dici a dyabolo. Itē. iij. Reg. xvij. dñr qz osee fil⁹ be-
la regnare cepit anno. xij. achaz: et fm hoc pbacee fili⁹ ro-
melie virit vsqz ad. xij. annū achaz: et sic falsum videt̄ qd
dicit ra. sa. ipm interfecit ab osee eodē anno quo nar⁹ fu-
it emanuel: qz fm eū natus fuit anno achaz. iij. vel quinto
ad tardius. Itē ca. viij. dñr. Anteq̄ sciat puer vocare patres
et matrē auferet fortitudo damasci: et spolia samarie cor-
ram rege assyrioz. sed nō legit samaria spoliata a rege as-
syriorū an. ix. annū regi: i osee: in quo fuit capta a salma-
nasar rege assyrioz. vt habetur. iij. Reg. xvij. licz osee
ante fuerit tributarius regis assyrioz: et sic a natiuitate
pueri de quo est hic sermo qz fuit filius esaie: fm dictū ra-
salo. vsqz ad captiōnē samarie fluxerunt anni. xvij. s. octo
de regno achaz et. ix. de osee: vt patet p p̄dicta: quia fuit na-
tus. iij. anno achaz vel. v. a. d. pl⁹. et osee cepit regnare. xij.
anno achaz vt dictū est: ante. xv. annos puer scit vo-
care patres et matrē. Si aut dicatur qz osee cepit regnare
quarto anno achaz: vt dicunt aliqui: adhuc sequit̄ qz pu-
er in spoliatione samarie habuit. ix. annos an quos puer
scit vocare patres et matrē ad tardius. Item qz assumit ad
p̄firmationē suā p̄positi cū dicit. Et accessi ad p̄betissimā
etc. magis est ad oppositū: vt ostendit ca. se. Circa terciū ac-
cipiendū est qd dicit Math. j. Hoc aut totū factū est vt
adimpleret qd dictū est a dño p pbaz dicentē. Ecce vir-
go habebit in utero et pariet filiū et vocabit nomen eius
emanuel. et hoc patz qz ista scriptura esaie loquit̄ de domi-
no Iesu christo: cū Matheus ap̄ls et euāgelista sp̄san-
cto plenus magis qz fuerit p̄bete veteris testa. dicat eaz
fuisse implerā in natiuitate christi: et fm hoc sic exponi-
tur a doctoribus catholicis. 3. Ecce virgo etc. i. beata vir-
go Maria a p̄betis denunciata: que concepit et peperit
manens virgo. 3. Et vocabit etc. qz vocatus est christ⁹
qd est nomen significans duplicē naturā in vno suppo-
sito: diuinā. s. et humanā: et hoc idē signat: Emanuel qd
est interpretatū nobiscū deus. a. Butyrum et mel co-
medet. hoc dicit ad denotandū verā ei⁹ humanitates que
talibus nutrit: maxime in puericia. b. Et sciat repro-
bare malū etc. li. vt non tenet causaliter: s p̄secutur: qz ab
infantia sua habuit plenitudinē scientie ad reprobandū
malū et eligendū bonum: loquendo de sciētia humana. et
quia istam habuit ab instanti cōceptiōis et nō ante: iō sb-
dicitur. c. Quia anteq̄ sciat puer reprobare malū etc.

BB ij

derelinquet terra etc. i. odio habes tanq̄ tibi nociuaz. scz terra isrl̄ z terra syrie. **D** **A** facie duoz regū suoz. q̄a rex assyrioz regē syrie interfecit et pplm̄ eius trāstulit in cyrenēz: vt dictū est s̄. z postea ozeer regē isrl̄ cepit: z pplm̄ eius trāstulit in assyrios: vt b̄. iij. Reg. xvij. Circa q̄r- tū dicendū. Ad pri- mū q̄ in sacra scri- ptura ponitur du- plex signū alicuius eue? Anū p̄nōsti- cū qd̄ ē indicatiuū effectus futuri: sc̄ Judic. vi. datū fu- it signū gedeoni in- tellere indicatiuū sue victorie future z tale signūz frequ- tius dat̄ in scriptu- ra. Aliud est signūz rememoratīuūz ef- fect̄ preteriti. sicut

bonū: derelinquet̄ tra quas tu derestari a facie duoz re- gū suoz. Adducet dñs sup te z sup pplm̄ tuū z sup to- mū p̄is tui dies q̄ nō vene- rūt a dieb̄ sepatiōis ephra- im a iuda cū rege assyrioz. Et erit in die illa: sibilab-

Et odi. iij. dixit dñs moysi. Hoc habebis signū q̄ miserim te: cum eduxeris pplm̄ meū de egypto: immolabis deo su- per montē istū. i. immolabis deo de ista missione que tibi imponit̄ ad liberationē ppli reddēdo grās deo: et sic patz q̄ istud fuit signū rememoratīuū missionis preterite: nec obstat magna distantia temporis: qz signū rememoratīuūz ita respicit preteritū in magna distātia sicut in pua: sicut z signū p̄nōsticū respectu futuri. Sciendū etiā q̄ libera- tio regni iudea p̄secutorib̄ fuit signū figuratiuū saluatio- nis mūdi fiende p̄ xpm̄: z qz achaz erat incredul̄ d̄bo pro- phete: vt dictū est s̄. p̄nōsticū fuit vt sibi daret signū rememoratīuū futurū longinquū: vt ip̄e in p̄ria p̄sona n̄ videret: sicut in mente nō credebat: illi tñ qui descendunt de eo viderunt: vt Maria z ioseph. ideo signanter p̄be- ta nō dixerit d̄bū ad achaz dicēs: audi achaz: s̄ ad tomū d̄o dicēs. Audite s̄ tomus dauid: de qua domo fuerūt Jo- seph z Maria: nō tñ ad eos referē qd̄ ibi dicit̄. Nūq̄d pa- ram vobis est zc. s̄ illud qd̄ subditur. Dabit dñs vobis si- gnū. Ad scdm̄ dicendū: q̄ almut̄ in heb. signat abscon- sionē: z inde dicit̄ alma abscondita: qd̄ signat iuenculaz aspectibus hoim̄ absconditā: ita q̄ de eius pudicitia z inte- gritate nō dubitat̄: maxime qm̄ preponit̄ litera be. tñc sic sonat baalma: nec inueniūt in tota sacra scriptura alicue sic scripte: nisi tñ tres. s̄ rebecca: Gen. xxiij. vbi d̄r de ea. Puella decora nimis: virgo pulcherrima: z incognita viro. Et sequit̄ ibidē. Puella que egrediet̄ ad bauriedā aquā. in bebreo habet̄. Baalma que egrediet̄ zc. z maria soroz moysi: Ezo. ij. vbi d̄r de ea. Et inuit puella z vocauit matrē pueri. in bebreo habet̄. Fuit baalma zc. z ista que scribit̄ in hoc ca. et ideo cū due prime fuerūt virgines purissime qm̄ noīate fuerūt noīe baalma: idē tenendū est de ista.

Ad tertium dicendū q̄ duplex est nomen alicui. s̄. impo- sitionis z nature: sicut fortes est nomē impositiōis: bō v̄ hoc nomē bō nomē nature: Iesus fuit nomē impositum ip̄i christo: vt p̄z Luce. ij. Emanuel aut̄ est nomen nature seu p̄rietatis. signat. n. nobiscū deus. vt dictū est s̄: z hoc est p̄riū nomen ipsius christi in quo diuina natura z hu- mana sunt p̄iuncte in eodē supposito: z hoc mō vocat̄ est plurib̄ alijs noib̄ p̄rietates eius significantibus. sic vo- catus est lapis: Dan. ij. et Dauid: Osee. iij. et nomine dñi tetragramaton: Diere. xxiij. Et hoc est nomen qd̄ voca- bant cū dñs iustus nr̄. vbi habem̄ dñs: in bebreo habet̄ nomen dñi tetragramaton. z pluribus alijs noib̄ cō- silr̄ noīat̄ in scriptura. Ad quartū. iam solutus est ex his que dicta sunt. qz licet in christo nō fuerit aliqua ignoran- tia. tñ factus est homo in tpe. et sic habuit sciētā infusam in tpe. z anteq̄ illā haberet liberatio ppli p̄ esaiā denūcia- ta fuit impleta. e. Adducet dñs. Sciendū q̄ ps ista ad finē ca. multipliciter exponit̄ a diuersis. sed vna tñ expo- sitionem intendo prosequi. que erat rationabiliter mibi v̄f z cā. p̄sequit̄ ra. sa. vicz q̄ i hac pte describit̄ signū libe- ratōis a deo facte tpe ezechie filij achaz: qz rex assyrioz. cū

magno exercitu venit d̄ eū: cui ezechias resistē n̄ potu- it via hūana: z iō p̄uertit se ad diuinū auxiliū implozā- dū: et iō misit dñs angelū suū q̄ vna nocte percussit in ex- ercitu regis assyrioz. clxxx. milia bellatoz: qd̄ vidēs rex mane territus z p̄susus fugit ad terrā suaz cū pau-

bit dominus musce que ē in extremo fluminum egypti: et api que est in terra assur: et venient et requiescēt om̄es in torrentib̄ val- liū et in cauernis petraz et in oib̄ fructib̄ z in vniuer- sis foraminib̄. In die illa

cis. z ibi infect̄ fuit a filiis suis. iij. Reg. xix. igitur s̄m hoc resi- dū hui? ca. i. du- as ptes diuidit̄ qz primo tangit̄ hoc factū in ge- nerali: sc̄do ex- plicādo ptes ei? in speciali. ibi. et erit. Circa p̄mū dicit̄ ipsi achaz. e. Adducet do- minus sup te. qz teglatphalassar

rex assyrioz vastauit terrā eius nullo resistente. z cum afflirit: vt habet̄. ij. Paral. xvij. f. Et sup tomū patris tui. i. sup ezechiā filiū tuū z eius pplm̄. Ezechi- as em̄ fuit iustus z bonus: z iō magis designat̄ hic per auū suū ioatban qui fuit iustus q̄ p achaz patrem suū q̄ fuit pessim̄: cū d̄r. Sup tomū p̄is tui. i. ioatban de q̄ domo exi et ezechias filius tu. g. Dies q̄ nō ve- nerūt zc. ista sepatio fuit facta tpe roboā: vt b̄. iij. Re. xij. z a tpe illo vsq̄ ad tps ezechie nō venerūt dies ita terribiles z cōsolabiles diuersis respectibus. sicut ve- nerunt tpe ezechie qm̄ sennacherib venit vltimo ad de- struendū eius regnū. iō subdit̄. b. Cum rege assyri- oz. qm̄ in aduentu eius ad bierlm̄ fuerūt illi dies rōne eius z formidinis exercitus. z p̄ rabfacis blasphemā- tionib̄ fuerūt terribiles z tristabiles. s̄ rōne miraculo- se liberationis fuerūt cōsolabiles. i. Et erit. Dic te- scribit̄ factū p ptes in sp̄ali. et primo q̄tū ad aduentū exercitus: sc̄do q̄tū ad percussionē ipsius. ibi. In die il- la radet. tercio q̄tū ad percussionē victus ezechie et ppli eius. ibi. Et erit. Circa primū d̄r. k. In die illa. i. in tpe illo. qz p̄gregatio tanti exercit̄ nō potuit fieri vno die. l. Sibilabit dñs. i. inspirabit voluntatē veniē- di p̄tra ezechiam. m. Musce que est zc. p̄ muscam intelligit̄ h̄ ppl̄s egypti q̄ cū maga turba venit cū sen- nacherib p̄tra ezechiam. vt dicunt aliqui. sed hoc vide- tur falsum. qz rabfaces tunc volens terrere ezechiam et populū eius dixit. iij. Reg. xvij. In quo confidēs vt audeas rebellare. an sp̄as in baculo arundineo at- qz p̄fracto egyptio. hoc aut̄ nō dixisset si ppl̄s egypti ef- fet in exercitu cū sennacherib d̄ ezechiam. et iō alij ex- ponunt de rege egypti q̄ alio tpe venit d̄ iudeam. s̄. tpe ioacham filij iosie que vixit z imposuit terre centum talenta argenti z talentū auri. iij. Regū. xxiij. Sed v̄r mibi q̄ melius pōt exponi de ppl̄o libye. qui erat subie- ctus regi assyrioz. et iō venit ad eius exercitū. vñ non dicit̄ hic. Sibilabit dñs musce que ē in egypto. s̄ que est in extremo fluminū egypti. Et vocat̄ ille ppl̄s mu- sca. ad designandū q̄ venit cū magna turba sicut mu- sca. d̄r aut̄ h̄ flumina egypti. qz in egypto raro pluit s̄ terra irrigat̄ p̄ irrigationē nili q̄ ad hoc ab incolis per multos diuidit̄ riuos: vt b̄ Deutero. xj. n. Et api zc. Vocat̄ ille ppl̄s assyrioz apis nō a dul- cedie mellis s̄ ab aculeo. qz ille ppl̄s pupugit alias na- tiones in circūitu eas p̄sequēdo. vt b̄. iij. Reg. xvij. o. Et venient z requiescent om̄es in torrentib̄ zc. p̄ hoc designat̄ q̄ essent occupaturi z deuastaturi om̄ia loca regni iude. sicut factū fuit tpe ezechie excepta bie- rusalem quā sennacherib nō cepit. deo exercitū eius p- cutiente. p. In die illa. Dic p̄r describit̄ ista p̄c- sio. qz dñs misit angelū z percussit in castris assyriozum. clxxx. milia. ita q̄ corpa redacta fuerūt in cineres in- tactis vestibus z armis. quo viso rex Sennacherib. su-

git diuio iudicio in terra sua gladio filioꝝ suoꝝ interfe-
ctus fuit. iij. Reg. xix. 7 h est qd dicitur hic. p. **I**n die il-
la. i. tpe quo sennacherib veniet p̄ irin vt destruat ea.
q. **R**adet dñs 2c. i. acuta. qz illud qd acuit sup cetoz
deducit: p nouacula acuta que velociter scindit multi-
tudine pilozum
intelligit diuina
potetia: p quare
locis cecidit rex
sennacherib 7 ex-
ercitus eius.
7 **I**n his q 2c.
scuphraten: vl-
tra qd erat terra
assyrioꝝ respici
irin.
8 **I**n rege assy-
rioꝝ. hoc dicit ad
exapiendu alios
pplos q̄ habita-
bat vlt supbra-
ten: qui no vene-
runt cu sennache-
rib ad destruen-
dum iudam.

Caput. i. regē q̄ filijs suis interfectus fuit: vt dicitur
est. v. **E**t pilos pedū. i. pedites de suo exercitu.

Et barbā vniuersam. i. equites q̄ erant circa regez
adherentes ei sicut barba capiti. y. **E**t erit. **D**icō
sequenter describit̄ puiso victus circa ezechiā 7 pplm
eius. qz 13 exercitus sennacherib terrā iudee in circuitu
irin destruxerit: et bona ptim vastauerit 7 ptim rapue-
rit: tñ dñs de victu ezechie 7 pplō suo puicit: vt dicitur
fuit. iij. Reg. xix. exponendo illud. **H**oc erit signū: co-
mede hoc anno qd repperis 2c. 7 q̄tum ad hoc dicit h.
y. **E**t erit in die illa. i. tpe p̄ deuastationē p̄ sennache-
rib. 3. **N**utriet homo 2c. i. vacca vnicaz sibi rema-
nentem de magno armento bouū. i. ceteris raptis et cō-
sumptis ab exercitibus sennacherib. 4. **E**t duas
oues. sibi remanentes de magno grege ouium: ceteris
psumptis ab assyrijs. h. **E**t p̄ vbertate 2c. qz domi-
nus dabit benedictionē suā: 7 sic habebunt tantus de
lacte: q̄ sufficit ei ad sustentationē domus sue: intan-
tū q̄ nō solus comedit lac: s̄ pinguedinē lactis que col-
ligit in butyro. **A**liqui aut̄ exponūt hoc ad oppositū
dicentes: q̄ p hoc exprimit defectus victus illo tpe. p̄
pter vastationē terre sic exponentes. **C**omedet butyr̄
7 pter panis defectum: s̄ litera precedens videt̄ repu-
gnare vbi dicit̄. **E**t p̄ vbertate: s̄ subsequens cū
dicitur. c. **B**utyrum 7 mel comedit. vel manduca-
bit. vbi cūq̄ em̄ ista duo coniungunt̄ in scriptura: signat
abundantiam bonoz terre: vnde et terra p̄missionis
ad sui commendationem frequenter dicit̄ in vete. te.
fluens lacte et melle.

Ois hō 2c. i. boies iusti viuētes vita hūana 7 n̄ be-
stialis: isti fuerūt relictī in medio t̄re iudee euadētes gla-
diū sennacherib: s̄ mali q̄ erant in pctis obstinati fue-
runt p̄ eum exterminati: 7 istis iustis remanentib⁹ fu-
it sufficiens p̄uism de victu.

Et erit in die 2c. valentes mille argēteos.
Et in spinas 2c. p̄pter defectū colentū: qz sicut di-
ctū est: multi pierāt p̄ exercitū assyrioꝝ. **R**a. sa. alif ex-
ponit dicens: q̄ tpe ezechie post mirabile liberationē
ab exercitu sennacherib vt pdictū ē: ezechias induxit
pplm ad legis studiū: 7 vt magis possent in hoc p̄fice-
re abstraxerunt se a vino: ita q̄ parū aut nihil bibebāt
7 sic remanserūt vinee inculte. g. **C**ū sagittis 2c. p̄
pter scras et serpentes ibi latentes inter fructea ibidē
crescētia: ideo subdit̄: **D**epres em̄ 7 spine 2c.

Et omnes montes 2c. i. spinis 7 vepub⁹ purgabū-
tur. ad hoc q̄ possit ibi bladū semari. i. **N**ō veniet
2c. qz teo faciente seruabit̄ terra in puritate sua vt sic
faciat fructū bonū 7 multum. ideo subditur. **K** **E**t

erit in pascua bouis 2c. i. ita erit fertilis in fructu q̄ nō so-
lum sufficit ad sustentationē boim s̄ etiam animalū to-
mesticorum.

In capitulo septimo vbi dicitur in postilla. **E**t dixit
achaz. **N**on petam.

Additio. j.

In hac rñ-
sione achaz
recte intelle-
cta nō recusauit pe-
tere signū: timēs ne
aliquid ad dei glori-
am monstraret: vt
ra. sa. dicit. potuis-
set em̄ esaia virtute
diuina ostendere a-
liquod signū etiam
achaz nolēte: s̄ bec
responsio aliter ex-
poni pōt 7 planius
Pro quo sciendū:
q̄ aliqui querunt a
deo signa nō tēran-
do quasi dubitātes
de diuina potentia:
sed vt firmius ver-

ois locus vbi fuerint mille
vites: mille argenteis: et in
spinis i vepres erūt. **C**um
sagittis 7 arcu ingrediēt il-
luc. **D**epres em̄ 7 spine erūt
in vniuersa terra. **E**t om̄s
mōtes q̄ in sarculo sartien-
tur: non veniet illuc terroz
spinarum 7 vepriuz: **E**t erit
in pascua bouis: 7 i p̄culca-
tionem pecoris.

bis diuinis adbereant vt patet de Sedeone **J**udic. vj. c.
7 de ezechia infra. xxxvij. cap. et de multis iustis. **A**lij hō
signa querunt quasi volentes experientiam sumere de diui-
na potentia: de qua dubitant: et hoc est proprie tētare de-
um: sicut legit̄ de israelitis **N**ume. xiiij. ca. tentauerūt me
decies. **A**ij hō in tanta infidelitate sunt excecati: q̄ nolūt
tentare deum: sed quasi certificati de impotentia seu im-
providentia dei: credunt q̄ de hoc non requirēt tētatio:
sicut nullus sensatus tentat an ignis calefaciat: coz sit cer-
tus de hoc. **E**t isto modo achaz pessimus tanq̄ nō solum
dubius de fide: sed tanq̄ certus de opposito: dicit. nō petā
7 nō tentabo dñm. q. d. nec primo modo qd est petere si-
gnū: nec secundo modo quod est tentare: ego volo signū.
in quo manifeste ostēdebat nullam habere fidez nec p̄fidē-
tiam de deo. **E**nde notandū: q̄ cū esaia dixerat sibi. **D**e-
te tibi signū a dño deo tuo: cor̄ responderet debuisse di-
cere. **N**on petam 7 nō tentabo dñm deū meuz. sed in sua
responsione pessima rescindit deū meū. vt manifeste ostē-
deret: q̄ dñs de quo esaia loquebat: nō erat deus suus.
scz achaz. ex quo esaia psquect̄ intulit. **N**unq̄d paraz
vobis 2c. **I**nfidelitas em̄ quā achaz ostēdebat in p̄dicta
responsione maxima offensa dei erat.

In eodem ca. vij. vbi dicit in postilla. **E**t si dicat q̄ nō co-
gnoscunt p̄ certitudinē.

Additio. ij.

Posito q̄ demones p̄cognoscūt certitudinaliter de
aliqua muliere p̄gnante: an sit paritura masculuz
vel feminā: ex eoz noticia naturali que integra in
eis remansit vt postillator dicit: ad huc potest negari: q̄ de
muliere que nondū p̄cepit: demones ex sua noticia natu-
rali p̄cognoscant: an p̄ceptura sit 7 paritura: cū demo-
nū cognitio naturalis nō se extendit ad futura mere p̄tin-
gentia: et ideo cū in p̄posito esaia loquebat̄ de virgine q̄
nōdum conceperat sed conceptura erat. **N**ō em̄ dixit: **E**c-
ce virgo concipit seu cōcepit: s̄ cōcipiet. **N**ō obstante rō-
ne postillatoris. ad huc videt̄ cauillatio iudeoz in suo vi-
gore: ad quā euacuādā videt̄ aliter dicendū. **P**ro q̄ attē-
dendū est q̄ ex p̄tinentibus que cōlter ad vtrūlibet cō-
sueuerūt se habere: nō pōt sumi rōnabiliter certificatio ali-
cuius p̄positi dubij: etiā si ab aliquo añq̄ p̄turgat p̄eno-
sticetur. verbigratia. **S**i aliquis dicat alicui de aliqua re
dubitanti: crede mihi banc rem tibi dubiā: in cuius signū
do tibi: q̄ semel p̄icias tarillos 7 in illa eiectione vnica
tua puncta erūt paria: manifestū est: q̄ posito q̄ paria eij-
ciant̄ dubiās si sit discretus: nō certificabit̄ de dubio suo
qz ad talem p̄nostrationē nō requirēt aliq̄ signū naturalis co-
gnitio: s̄ pōt rōnabiliter estimari: q̄ fuit casualiter facta
vnde in p̄posito q̄ mulieres cōiter pariunt masculos vel
BB iij

feminas casualiter posset q̄s veras p̄tem d̄dicere sine hoc q̄ sibi credat in alijs dicendis. unde ridiculus videt q̄ in materia tamaridua et vubia tale signū offerret ad certificationē. In eodē ca. vbi d̄ in postilla. Et sciat reprobare malū.

Additio. iij. Quidā q̄ in hoc q̄ d̄ bic. Et sciat reprobare malū et eligere bonū. videt q̄ ha alludere ad hoc q̄ d̄ Sen. iij. Critis sicut d̄j sciēs bonū et malū. p̄mus em̄ ad am̄ scientiā boni et mali illicite appetiuit. s. vt esset sicut deus. unde ibidem d̄. Critis sicut d̄j sciēs bonū et malū. et sic lapsus est in p̄ctm̄ sup̄bie: volens se aequare deo. Scōs aut̄ adam. s. emanuel de quo hic agit nō habuit sciam boni et mali: nisi vt sciret reprobare malū et eligere bonū. q. d. licet iste filius virginis de quo loquitur butyrum et mel comeder tanq̄ verus homo: in hoc tñ differt a p̄mo boie: q̄ ille bonū et malū scire appetiuit: vt equa ref̄ deo: iste vō vt sciret reprobare malū et eligere bonū: q̄ intelligit de malo culpe q̄ est simpliciter et vere malū: malū vō pene ē malū fm̄ quid tñ. Et norandū q̄ si scire intelligat hic de scia exp̄metali: sic in predictis verbis inuenit̄ impeccabilitas xp̄i etiā fm̄ humanā naturā. Isto em̄ modo nō sciuit xp̄s malū: q̄ peccatū nō fecit: nec inuentus est volens in ore ei. j. liij. sed tñ sciuit reprobare malū culpe. Et notandū q̄ vbi nos habemus. Et sciat reprobare malū et eligere bonū: q̄ fat. vel eo q̄ scit. fm̄ q̄ inuenit̄: q̄ scia eligendi bonū et reprobandi malū fuit in ipso emanuel ante q̄ butyrū et mel comederet. s. ante natiuitatem suam: sicut causa p̄cedit effectū: et sic virtute huius littere habet. q̄ ante natiuitatē suā habuit scientiā reprobandi malū et eligendi bonū quod non competit alijs puro hominib.

In eodem ca. vbi dicit in postilla. Circa quartū dicendum ad primū: q̄ in sacra scriptura ponit̄ duplicit̄ signū.

Additio. iij. Signū indicatiū alicuius effectus dupliciter datur in scriptura. vno modo cum signū datur in p̄nti: vt aliquid credat̄ et hoc sciendū in futuro: vt de signo dato gedeoni et silibus: vel iam factū in p̄terito: sicut apertio terre deglutietis dathan et abyron fuit signū vt populus crederet: q̄ deus miserat moysen ad pbandū et gubernandū populū: Nume. xvi. Alio modo cum signū datur in futuro vt q̄ in futuro venerit credat̄. vñ Job. xiiij. ca. Et nunc dixi vobis ante q̄ fiat: vt cū factū fuerit credatis. et isto scōdo mō intelligit̄ hoc q̄ d̄ bic. Ecce dabit dñs ipse signū. Nō em̄ istud signū dabat̄ in presenti: nec p̄sentib: sed futuris de domo dauid: quibus hoc signū innotuit. s. beate virginis et ioseph: et sic nō requirit̄ vt hoc signū datur memoratiū: sed vere p̄noscit̄. Sed p̄ hoc dicit̄ iudei: q̄ hoc signū imp̄nent seu inutiliter ponit̄ in hoc loco: cū solum in futuro in magna distantia t̄pis erat dandū: nec est memoratiū p̄teritorū fm̄ hanc positionē. Ad q̄ d̄ dicendū: q̄ hoc interponit̄ hic ad exprobrationē maiorem incredulitatis ipsius achaz q̄ omnipotentia diuinā et a p̄uidentia tantum p̄temp̄sit vt signū petere a deo: et etiā tentare dedignaret̄: vt s. in prima additione istius capituli. vñ q̄ opposita iuxta se posita clari⁹ elucescūt. p̄beta introduxit hoc signū. q. d. O domus dauid q̄ nūc tam incredula es: q̄ dedignaris petere signum a deo et. ad huc erit t̄ps in quo dabit̄ domui dauid signum altissimum et p̄fundum. s. Ecce virgo concipiet et. q̄ signū simpliciter ab angelo p̄positum tam̄issimū et sup̄naturale: illa virgo de radice iesse electissima p̄ fidem purissimā maxime merito acceperat. vñ de illa d̄ Luc. j. ca. Beata q̄ credidisti et. et sic in domo dauid incredulitas seu infidelitas ipsi⁹ achaz iuxta fidelitatē sincerissimā virginis gloriose posita clarius illucescit. Et p̄dicta p̄noscit̄ esaiē et si nō esset vtilis ipsi achaz et etiā suis p̄temporaneis: fuit tamē maxime vtilitatis futuris: p̄sertim bis q̄ fuerūt p̄temporanei xp̄i et posteris q̄bus ab ipso christo dicit̄: Scrutamini scripturas in quibus putatis vos vitā eternā habere et. Jo. v. ca. huiusmodi em̄ scrutantes cū inueniūt p̄cordantiā huius dicti p̄betici. Ecce virgo concipiet cū dicto euangelij: Ecce concipies in utero et. ad verā fidē attrahit̄ vel in ipsa

fortius p̄firmant̄: et ideo notāter dicit̄ matheus in hoc loco: vt impleret q̄ dictum est p̄ p̄pham. q. d. attendite concordantiam p̄betici euangelij cū euangelico testimonio.

In eodē capitulo vbi dicit̄ in postilla. Ad scōm dicendū. Alma significat absconditum.

Additio. v. Circa hoc q̄ dicit̄ in bebreo baalma. Attendē dū est q̄ alma significat virginē absconditā: vt dicit̄ in postilla: sed hoc q̄ dicit̄ ba: est q̄ dicit̄ syncathegozema p̄notans q̄ virgo illa de qua agit̄ aliquid qua rōne est notior ceteris p̄pter aliquā p̄minentia: vel q̄ de ea iā facta ē mentio. put sup̄ psalteriū in additionibus supra ps. viij. largius est expositū. Et quo aliquid qua difficultas in p̄posito videt̄ emergere circa significationem p̄p̄iam huius dictionis baalma. Dicunt enim aduersarij q̄ tempore esaiē non erat nota beata virgo: cū nō dū eet in rerū natura: nec de ea iā eet facta aliqua mētio in scripturis sacris. vñ nō de illa p̄p̄ie potest intelligi li baalma: sed de alia tpe esaiē apud eos q̄bus loquebat̄ nota: seu ceteris notior. Ad q̄ d̄ rōndū fm̄ Ray. martini. in pugione in tertia pte di. iij. ca. viij. q̄ iam longe ante esaiā: Salomon de cuius stirpe natiuitas erat: expressam de ipsa fecit mentiones. s. p̄uer. xxx. vbi dicit̄. Tria sunt mibi difficultia: quartū penitus ignoro. Viam aquile in celo et. vnam viri in alma. i. in virgine abscondita seu secreta: vbi predictus auctor p̄dictas quatuor vias applicat̄ q̄tuor vijs xp̄i. s. ascensionem viam aquile. viā q̄ christi de cruce ad sepulcrū q̄ erat excisum in petra: de quo tertia die resurrexit vie colubri supra petrā applicat̄. Viam etiā xp̄i p̄ tempestates et fluctuationes huius mundi transiens vie nauis in medio maris applicat̄. Viam vō christi in utero virginis incarnati vie viri in alma: quā viā ipse salomon dicit̄ se penitus ignorare. s. quō absq̄ humano semine virgo posset concipere p̄fectū deū et hoies: vñ esaias nō dicit̄. Ecce alma concipiet: s. baalma tanq̄ de nota: de qua salomon longe ante fecerat mentionem: loqueret̄. Sed ex hac expositione lz vera et rōnabili iudei sumit̄ occasionē subsannandi seu blasphemandi puritatē et sanctitatē virginis gloriose. Dicunt em̄ sic. legat̄ series tertus put̄ iacet in litera Prouerbio. xxx. et ibi inuenit̄. q̄ cū dixisset sapiens: viā viri in alma. statim sequit̄. Sic est via mulieris adultere: q̄ comedit et tergite os suū: et ait nō feci iniquitatē: ecce inquit̄ ostendit̄ manifeste q̄ alma in hoc loco nō pot̄ ee nisi corrupta: eo q̄ mulieri adultere comparat̄. Ad q̄ d̄ rōndū onē p̄dictus auctor respondet: q̄ verba salomōis in dicto libro pabolice intelligi debēt. sicut ipse liber Parabole salomonis intitulat̄. unde frequenter videt̄ vñ p̄tendere: et aliud intendere: vt p̄inet ad pabolice locutionē. Unde via mulieris adultere intelligi d̄z bic n̄ femina adultera: s. plebs iudaica: de qua. j. Esaiē. lviij. Accedite huc filij auguratricis semen adultere et formicarie. Et quo et alijs similibus p̄z q̄ mulier adultera in sacra scriptura sepe accipit̄ p̄ synagoga iudaica: q̄ ex multis rōnibus p̄dictus auctor ibidem confirmat̄. Et quemadmodū vie aq̄le in celo: et vie serpentis in petra: et vie nauis in aquis: et vie viri in alma mirabiles seu difficiles fuerūt salomonat̄: distantes ab intellectu eius: sic fuit apud eū mirabilis et valde distans a rōne via istius adultere nequissime. s. synagoge. non em̄ salomonis rō debuit aut potuit capere maliciā immensitatē: impietatis p̄funditatē: et p̄fidie p̄tinacitatē qua hec adultera verū messiam christū dñm innocentem condemnaret et barrabam seditionis et homicidā peteret: qua etiā fatuitate seu infania. vel qua immodia dyabolica stimolata potuit messiam repellere: cecos illuminat̄: claudos curantē: mortuos resuscitantem: et innumerabilia miracula facientem: barrabam vō q̄ nihil tale vnq̄ fecit. p̄ messiam suscipe. bene igit̄ salomō celsitudinem supradictorum quatuor: et profunditatem et immensitatem fatuitatis huius adultere p̄side-

rans: vehementer admirat? subianpit. Sic est via mulieris adulere: sic. f. admiranda et ad intelligendū difficultis et ultramodum stupenda: que panē tot mendaciōe comedit: et comedere tāauide nō desinit: et tñ q̄ tergens os suū: ac si nihil insanie vel iniquitatē fuit opata erubescere nescit: vñ hie. iij. et dī. Frons mulieris metricas facta est tibi: renuisti erubescere q̄ et alia ad h̄ ptinentia largius ponunt a p̄dico auctore li. ij. d. vbi supra.

In eodē cap. vbi dī in postil. Et erit in die illa omnis locus vbi fuerūt mille vites. **¶** Additio. vj.

Ad intelligentiam huius qd dī. Et erit in die illa omnis locus vbi fuerūt mille vites mille argenteis. **¶** Attendendū q̄ in vastatiōe facta p̄ exēratū sennacherib: fuerunt vinee decise intantū q̄ nō poterant incole ab eis habere fructū vsq̄ ad longum tps: et ideo dimittebant inculte: et sic crescebant in eis spine et vepres et fere siluaz que in eis debebāt. et hoc est quod dicit. Omnis locus vbi fuerūt mille vites mille argenteis. i. dato q̄ vites fuerint ita bone: q̄ alis valeret mille argenteos: tñ ex defectu culture in spinas et vepres erunt. q̄ rōne cū sagittis et arcibus ingredientē illuc. s. timore feraz. Et q̄ hoc nō tñ erat in vineis. sed etiā in oib̄ locis planis terre: iō dicit. Vepres. n. et spine erūt in vniuersa terra. s. plana: s. q̄ multi tpe belli relictiis campestribus metu hostiū ad montē sfugerūt et aspera montiū p̄ria manu excolebant: iō in his locis montuosis in primis refugii habuerunt semina di bladium et p̄ pascuis animalium: eo q̄ illa loca alta erant et culta etiam tpe belli: sic q̄ nō erant spine ibi et vepres. et hoc est quod dicit. Et omnes montes q̄ in sarculo sariēt nō veniet illuc terror: spinarū et vepriū rōne iaz dicta: et erit in pascua bouis etc.

¶ Replica.

In ca. vij. cū postil. illū passum: nō petā et nō tē. rabo dñm etc. exponit sicut cōiter exponit. burgen. tanq̄ ysmac d̄ omnes exponit q̄ achaz iō petere noluit: q̄ p̄ certo tenuit deū isrl̄ nihil posse. Et illa expositio nō videt verisimilis. **¶** Iaz auus et pater achaz ozias et ioathan fuerāt boni cultores dei: vt habet. iij. Reg. xv. Et achaz. xx. annos erat anteq̄ pater eius morerēt. et fortassis adhuc vivebat ozias auus achaz qui fuit a dño lepra percussus: qd etiā achaz latere nō potuit. Et. iij. anno regni achaz hec recusatio signi oblata facta est: vt patet: nō est igit̄ verisimile q̄ infra t̄m breue tps de noticia dei et eius potētia p̄ patre p̄culdu bio instructus. q̄ dī bonus. iij. Reg. xv. potuerit trāsire ad illam certitudinē impotētie dei quam **¶** Burg. describit in achaz fuisse. Stat em̄ ydolatrie deditos et de bonitate potētia et auxilio diffidere: imo et desperare sine tali certitudine. **¶** Nō em̄ potest in intellectu quantūcūq̄ deprauato talis poni certitudo sine rōne manifestā vel auctoritate: que in p̄posito assignari nō possūt. certū em̄ est q̄ achaz ydolatrādo habuit affectū deprauatū: sed nō intellectū: quia nulla ratio eum ad ydolatriā mouit: sed sola malicia que est prauitas voluntatis p̄tra dictamen recreationis. ideo dicit̄ de ipso. iij. Reg. xvj. q̄ ambulauit in vijs reguz isrl̄ q̄ quis essent ydolatre hoc nō p̄cessit ex rōnis prauitate. s. affectōis q̄ fecerunt vitulos colendos ne pplis iret hierlm̄ ad cultum veri dei: et redirēt sic p̄ assuefactionē ad regnū domus regis dauid: put habet. iij. Reg. xv. immo et iotham filius achab cū esset cultor ydolorū sciuit tñ dñm et eius potētia: que tñ nō coluit: vñ dixit heu heu heu. Congregauit nos dñs tres reges vt traderet in manu moab: put dicit. iij. Reg. iij. **¶** Modicum igit̄ valet quod **¶** Burg. bic exponit. Sed nihil probat.

¶ Caplm. vij.

Et dixit dñs etc. Anteq̄ descendam ad dimissionē huius ca. et eius expositionē p̄ partes: p̄mo videndū est qd sit tenendū de quo sit sermo in hoc cap. cum dicit̄. Et accessi ad p̄betissimam et concepit fili-

um etc. Et dixerunt aliqui q̄ iste fuit filius Esaie de sua vore que vocat̄ bic p̄betissima: et hoc videt̄ sequi t̄bo. de aq̄ no in quadam postilla que sibi attribuit tanq̄ ex eius dictis reportata: vbi soluunt argumēta que solent fieri ad p̄teritū. Ad quod p̄mo arguit p̄ illud quod dicitur bic. Dicitur enim bic. Adhibui mihi testes et accessi ad p̄betissimam etc. Esaias autē cum esset honestus et sanctus nullo modo indurisset testes sui concubitus cum vore. **¶** Item p̄ hoc qd dī: Adhibui mihi testes fideles vriam sacerdotē etc. **¶** Iste em̄ vrias fuit ydolatra: q̄ fecit altare ad similitudinem altaris qd erat in damasco ad cultum ydoli: et sup̄ illud offerebat holocausta et victimas: vt habet. iij. Reg. xvj. et sic nō pōt ad lram dici testis fidelis. **¶** Item q̄a subditur. Et zachariam filium barachie: qui fuit in duodecim p̄betis vndecimus: et nondum erat natus: q̄ p̄betauit tempore darij regis persarū: cuius tempore consummatū est templū: vt habet. j. Esdre. vj. **¶** Quarto autē anno regni achaz in quo dicta fuit ista p̄betia vel cito p̄ vsq̄ ad illud tps fluxerunt anni. cdxv. et sic nullo modo in tpe esaie potuit induci testis: et assumptum declarat sic: q̄ achaz regnauit. xv. annis. iij. Reg. xvj. et sic a tempore huius p̄betie de regno eius remanebant. xij. anni. Cui successit esechias regnans. xxix. iij. Reg. xvij. **¶** Post quez manasses regnauit. lv. ānis. iij. Reg. xxi. **¶** Post quez amon duob. iij. Reg. xxi. **¶** Post quez iozias. xxx. iij. Reg. xxij. **¶** Post quez sedechias. xj. iij. Reg. xxxij. **¶** Postea secutum est tempus captiuitatē babilonice. lxx. annos s̄m eodem computatione vsq̄ ad annū primū cyria quo etiam vsq̄ ad consummationem templi post reditum captiuitatis babilonice fluxerūt anni. xlvi. **¶** Job. ij. xl. et. vj. annis edificatus est tēplū hoc etc. qui simul iuncti faciūt numerū p̄dictū. **¶** Et quo arguit q̄ non potuit esaias ipm adducere in testimonium. **¶** S̄cōm autē computationē hebreoz quam frequenter secū sum fluxerunt pauciores anni: sed p̄ hoc nō infringit argumētum: q̄ s̄m breuiore computationē a tpe quo esaias dicit̄ Et adhibui mihi testes etc. vsq̄ ad zachariā filium barachie fluxerunt. cc. anni et plus. nec potest dici q̄ zacharias filius ioiade: qui math. xxij. dicit̄ filius barachie fuerit ille testis: q̄ ante mortuus erat p. c. annos et amplius. quod patet sic: q̄ post ioas q̄ interfecit hunc zachariā regnauit amasias filius eius. xxx. annis. iij. Reg. xxiij. **¶** Et post eū ozias. liij. annis. iij. Reg. xv. **¶** Post eum ioathan. xv. iij. Reg. xv. **¶** Post eum achaz quatuor annos anteq̄ Esaias diceret p̄betiam istam: vt dictum est supra. **¶** Cui anni simul iuncti faciunt annos. c. **¶** Item arguit per hoc quod subditur. Anteq̄ sciat puer vocare patrem et m̄rēz auferet fortitudo damasci et spolia samarie etc. q̄ spoliatio facta fuit. vj. anno esechie: vt dicitur e ca. p̄cedenti. **¶** Et sic puer natus tunc habuit. xvij. annos ad minus. xij. de regno achaz vt predictum est et. vj. de regno esechie. **¶** Puer autē scit vocare patrem et matrem anteq̄ habeat tot annos: et sic nō esset verum qd dicit̄. Anteq̄ sciat puer vocare patrem et matrē etc. **¶** Igit̄ p̄ter ista tenent doctores catholici cōiter: q̄ illud qd dicit̄ in hoc ca. de puero predicto nō sit intelligendū ad literam de filio esaie. **¶** Sed hoc soluit thomas sic. **¶** Ad primū dicit q̄ inductio testium nō fuit ad videndum cōcubitū esa. sed scripturam eius: quia dicitum fuit sibi a dño. **¶** Sume tibi librū grandem et scribe in eo etc. **¶** Ad secundum dicit q̄ vrias sacerdos fuit testis fidelis nō ratione vite: sed officij dignitate: et q̄ a rege achaz fidelis reputabatur quia similiter erat ydolatra. **¶** Ad tertium dicit: q̄ iste zacharias neuter fuit illorū qui allegati sunt: sed alius illius tps qui sic nominabatur. **¶** Cuius ratio potuit esse duplex: vt dicit. vna q̄ fuit de genere zacharie p̄bete: quez interfecit ioas rex iuda: vt habetur. ij. Paralypo. xxij. qui dicit̄ filius barachie. **¶** Math. xxij. et sic iste qui fuit tempore achaz fuit nominatus eodem nomine: q̄ consuetudo fuit apud hebreos nominib̄ eorū q̄ fuerūt auctērici in illo genere pueros nominare. **¶** Alia quia iste zacharias fuit similis in sanctitate et auctoritate illi quem interfecit ioas: et sic appellatus ē nōc illius: quibus habuerit aliud nomē. **¶** p̄p̄. sicut in euangelio Jo. bapti-

¶ B v

Haec vocatur helyas ppter similitudinem officij: quia iohes
 puenit christi primi aduentu: sicut helyas pueniet scdm.
 Ad quartu dicit: q ista spoliatio samarie de q bic agit: no
 fuit illa que facta fuit nono anno ofee. et. vij. ezechie. s illa
 que facta fuit p theglathphalassar que pcessit illa. quia fuit
 facta in diebus pbacee: fm q dicit. Reg. xv. In diebus
 pbacee regis israel venit theglathphalassar rex assir et ce-
 pit abyon etc. et hoc fuit anteq puer natus sciret vocare pa-
 trem et matrem. Hoc dictu videt nimis fauere errozi bebre
 oz: q dicunt q in istis tribus ca. s. vij. viij. et. ix. no fit men-
 tio de christo. Ad excludendu vo hanc falsitate et ad de cla-
 randu veritatem: primo ponenda est hic translatio chal-
 daica: que apud bebreos dicitur thargum: et est tante au-
 thoritatis apud eos q nullus fuit ei ausus ptradice: est
 etia in passibus obscuris: qualis est iste declaratiua verita-
 tis bebraice. Sciendu igit vbi nos habemus bic. Et adbi
 bui mihi testes fideles: vriam sacerdotem et zacharia filiu
 barachie: et accessi ad pphetissam etc. Illa translatio sic bz
 Et ptestatus sum ex pte mea testificationes malas quas
 dixi venturas in pphetia vrie sacerdotis. Ecce futurum
 est quoq sic omne consolationem quam dixi venturam
 in pphetia zacharie filij barachie ego adducturus sum: et
 accessi ad pphetissam et concepit etc. Et ista translatio pz
 q no est verbu esaiie: cum in pphetijs istoz duoz testium
 nihil dixerit vel fecerit: nec in implatione eoz: sed ipse de
 q illustrando mentes pphetas pstituit: et p dicta ab eis
 impleri facit: et p ois illud qd loco loco illius habem. Et
 adhibui mihi testes fideles: vriam etc. no est verbu esaiie te-
 stes ad scripturam suam seu pcutitu inducentis: s mag
 ipsius dei introducentis dicentes pphetas ad pnuiciandu
 istud qd pordinauit futurus: et p ois illud qd subditur in
 eadem serie: et accessi ad pphetissam etc. no est verbu esa.
 ad suam vrozem carnaliter accedentis: s ppius dei: q sicut
 pphetas illustrando testes suos pstituit: ita sua gratia vir-
 ginem secundauit: vtz Luce. j. Scdo ex thargum p dicto
 patet: q vrias q bic testis inducit: no est ille vrias sacer-
 dos q fuit tpe achaz: q fuit pessimus ydolatra. iste aut d
 h dmi pbeta: et hoc cecedit ra. sa. sup locu istum di. q iste
 vrias qui bic testis inducit fuit vrias filius semei: q pbe-
 tauit in nomine dmi tpe ioachim filij iosie: vt br. biere. xvj
 Dicit etia q zacharias q inducit bic testis secundus fuit
 ille qui in duodecim pbetis est vndecimus: de quo p testi-
 monijs postea dicit. Sed ex dictis sequitur. q ista indu-
 ctio testiu no est corpalis nec in presenti facta: sed spualis
 et de futuro in longinquu: q a qarto anno regni achaz in q
 Esaias dixit illa que ponunt in hoc cap. et pcedenti vt s.
 dictum est: vsq ad principium regni ioachim sub quo vri-
 as pbetauit: vt p dictu est: fluxerunt anni. cx. lxx. vt pot vi-
 deri p tpa regu suppositoz in hoc ca. et multo plures flux-
 erunt vsq ad tempus secundi testis. s. zacharie filij ba-
 rachie. s. anni. ccl. vij. fm eodem computatione: et fm breui
 ozem. cc. anni et plus vt supra declaratu est et psequens
 cum testes debeant respondere rei testificatae accessus ad
 pphetissam no fuit corpalis nec de pnti: sed spualis et de
 futuro in longinquu: fm q habet Luce. j. Spus sanctus
 supueniet in te: et virtus altissimi obumbrabit tibi. Et au-
 tem beata virgo Maria pphetissa fuerit: ptez Luce. j. vbi
 pbetauit de sua veneratione futura dicens. Beata me vi-
 cent omnes generationes. qz de oib gentib sunt aliq xpi-
 ani dicentes ea beatam. et no solum a christianis dicit bea-
 ta: s etia a saracenis. Scriptu est effi in alchorano macho-
 meti: Dixerunt angeli o Maria vtique de elegit te: vt pu-
 rificaret te: et elegit te clarum sup mulieres seculoz. Itē
 ibidem. Dixerunt angeli o maria deus annunciet tibi vbu
 ex ipso nome ei? iesus filius marie: et erit honorabilis in h
 seculo et in futuro. Item ibidem. Dixit ipa: deus me? quod
 erit mihi filius: et no tetigit me homo. dixit: sicut deus cre-
 at quod vult: cu decreuit vtique acqrat. dicit: effi esto et erit
 et hoc modo dixit gabriel marie: Luce. j. No erit impossi-
 bile apud deū oē verbū. Item in eodē cantico pbetauit
 maria de futura reprobatione iudeoz: et vocatione gentium
 d. Deposuit potentes de sede et exaltauit humiles. et sic patz
 ea fuisse pphetissam. Hunc videda sunt testimonis testiu

supra inductor et qz pphetia vrie no habem? scriptas
 explicite: sicut nec de multis alijs pbetis: vt ptez ex de-
 cursu libri Regum: adeo recurrendu est ad illud qd de
 eo dicit biere. xv. fuit qz vir pbetans in nomine do-
 mini vrias filius semei: et pbetauit aduersus ciuitate

ista: et aduersus
 tera hanc iuxta
 vniuersa verba
 Hieremie. Et q
 habet q pbeta
 uit destructione
 ciuitatis ierusa-
 lem et iudee per
 chaldeos futu-
 raz sicut et biere.

Et dixit **Q. viij.**
Ons ad me. Sumeti
bi libru grandē: et scribe in
eo stilo hominis velociter

et hoc est quod dicit in translatione chaldaica supra po-
 sita: et ptestatus sum ex pte mea testificationes malas
 quas dixi venturas in pphetia vrie sacerdotis: pphetia
 aut zacharie filij barachie habem? in libro. xij. prophe-
 taru in quo zacharie. ix. dicit. Erulta satis filia syon. iubi-
 la filia iherlm: ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator.
 ipe paup et ascendens sup asina etc. qd intelligit de xpo
 etia fm bebreos vt plenius ostendit qn ad locu illu de-
 uenerimus dno cōcedente: et hoc est qd dicit in translat.
 chaldaica supra allegata: Ecce futurum ē quoq oem cō-
 solatione qua dixi ventura in pphetia zacharie filij ba-
 rachie ego adducturus sum. que consolationis implenda
 dicit in aduentu messie: ab ipso zacharia vt dictu est.
 ideo statim subditur de aduentu eius in mundum. Et
 accessi ad pphetissam. i. beatā virginē et concepit et pe-
 perit filium. Et ex dictis patz: q impletio pphetie vrie
 de destructione ciuitatis fuit certu signu de impletioe
 pphetie zacharie futura p xpi aduentu. His igit p dictis
 pz q solutiones thome ad rōnes supra inductas ad p-
 bandu q lra huius ca. no possit de filio Esaiie intelligi
 no valent: qz falsum assumunt: discurrendu tñ est p sin-
 gulos ad maiore declaratione veritatis: cum enim dicitur
 in prima q testes fuerūt inducti ad videndum scri-
 pturam: patet falsum. qz nondū erant nati: nec fuerūt
 vsq ad tps p est valde longū. Item si fuissent pntes:
 adhuc no valeret: qz postq dixerat. Adhibui mihi tes-
 tes vriam etc. no dixit et scripsi. s accessi ad pphetissam
 etc. Similiter cū dicit in scda: q vrias fuit testis fidelis
 rōne officij et reputationis regis: qz ille vrias no ponit
 bic testis: vt patz p p dicta: et sic falsum assumit: nec fide-
 litas quam allegat ē fm veritatem s fm falsam homi-
 estimatione: que a pphetis sanctis non reputat. Et
 similiter in tertia dicit tpe achaz fuisse quendam pbeta-
 noie zachariam filiu barachie: videtur ficticiu: quia
 de scripturis non habet auctoritatem: et ideo eadez fa-
 cilitate ptemit qua pbat: et vato q talis tunc fuisset
 tamen non fuit ille qui bic testis inducit: vt patz p pre-
 dicta. Similiter quod in quarta dicitur. Theglathpha-
 lassar spoliasset samaria. Ad qd pbandu allegatur. xv.
 c. iij. Reg. Et eodē loco apparet falsitas huius dicti. qz
 ibidē dicit. q cepit aliquas ciuitates in extremitatibus
 regni israel exnis. sed ad samaria. que erat metropolis
 non accessit: nec p ois spoliavit. His prelibatis ad ex-
 positionem huius ca. accedam? in quo vt s. dictum ē:
 denunciat christi resurrectio futura ad spoliatione in-
 fermi principaliter: et psequens ad significandu tan-
 qz p signu rememoratiuū spoliatione duoz regnoz. s.
 israel et syrie. Et diuidit in duas ptes: quia primo ponit
 tur denunciatio signi: scdo occultatio mysterij: ibi. Li-
 ga testimonium. Prima adhuc in duas: qz primo ponit
 tur signi denunciatio. scdo ad ppositu applicatio. ibi
 Et dixit. Circa primu dicit esaias. a **Et dixit dñs**
etc. in bebreo habetur. Rotulu grandem. q dicit gran-
dis. qz ibi scribendum erat mysterium christi resurgen-
tis. qd est maximu. b **Et scribe in eo stilo hominis. i.**
clare et plane ita q quilibet homo etiam parum litera-
tus possit legere et intelligere. xij et in translatione chal-
daica bz. Scribe in eo exposite. Sciendum tamen q

Maria pphetissa fuit

hoc non intelligit quod ad mysterium resurrectionis christi. quod ad hoc ponit b. breuiter et zelate: sed non quod ad captiuationem et spoliationem regni israel et syrie que clare et lucide ponunt infra eodem ca. sicut enim dicitur est ca. precedenti hoc decens fuit ut regi achaz in creculo daret signum cuius non intelligeret principale intentum. et tunc cum hoc ex dei liberalitate paperet d. p. in quo liberationis sue effectus qua secreta fidei incredulis sunt celanda: vnde dicit saluator Nat. vij. Nolite sanctum dare canibus.

¶ Velociter spolia detrahe: istud dicit christo resurgenti qui tunc celeriter spoliavit infernum: et in hoc fuit signum rememorationis spoliationis duorum regum: et euerisio hec spoliatio fuit signum pronosticum spoliationis fidei de christo.

¶ Et adhibui tibi testes fideles. verbum est ipsius dei: ut predictum est: et de fidelitate et testimonio ipsorum testium dictum est.

¶ Et accessi ad prophetissam. i. virginem mariam ut predictum est. **¶** Et dixit dominus. **¶** Dic sequenter ponit signum adaptatis. et secundo subdit ratio dicti. ibi **¶** Et adiecit. Circa primum dicit. **¶** Quia nomen eius. s. pueri nati. loquitur tamen hic scriptura de futuro per modum preteriti: propter certitudinem prophetie ut frequenter supra dictum est.

¶ Accelera spolia detrahe. quia hoc proprietate competit christo ut dictum est. **¶** Quia antequam sciat puer vocare. s. scientia creata ut dictum est ca. precedenti vnde id est ac si diceret. Antequam fiat homo.

¶ Aufere fortitudo damasci. que est ciuitas metropolis in regno syrie.

¶ Et spolia samarie coram rege assyriorum. qui cito post interfecit rasin regem syrie et postea cepit osee regem israel et samariam: ut dictum est ca. precedenti.

¶ Et adiecit. **¶** Dic sequenter ponit ratio dicti: videlicet quod re regnum israel fuit ita vastatum: et primo ponit destructionis rationem: scilicet regni iude afflictio quasi per quandam redundantiam. quia erat immediate coniunctum regno israel. ibi. **¶** Et ibi. **¶** Tercio utilis monitio. ibi. **¶** Dec enim. **¶** Ratio vero vastationis regni israel fuit quia recesserat a regno iude: et a dei cultu: colendo vitulos aureos: et confidendo in regibus ydolatrie. s. syrie et hoc est quod dicitur.

¶ Pro eo quod abiecit populus iste. i. populus israel.

¶ Aquas syloe. i. regimen regni iude. et dei cultum que erat ut magis in quiete et mansuetudine: maxime tempore regum bonorum ut dauid salomonis et similia.

¶ Et assumpsit magis rasin. regem syrie.

spolia detrahe cito predare. **¶** Et adhibui tibi testes fideles: viri sacerdotem et zachariam filium barachie. **¶** Et accessi ad prophetissam: et peperit filium. **¶** Et dixit dominus ad me. **¶** Quia nomen eius. **¶** Accelera: spolia detrahe: festina: predari: quia antequam sciat puer vocare patrem suum et matrem suam. **¶** Aufere fortitudo damasci: et spolia samarie coram rege assyriorum. **¶** Et adiecit dominus loqui ad me adhuc dices. **¶** Pro eo quod abiecit populus iste: aquas syloe que vadunt cum silentio: et assumpsit magis rasin: et filium romelie: propter hoc ecce dominus adducet super eos aquas fluminis fortes et inestas: regem assyriorum et omnem gloriam eius. **¶** Et ascendet super omnes riuos eius: et fluet super

do. **¶** Regem assyriorum. i. potentiam exercituum eius. **¶** Et ascendet super omnes riuos eius. i. destruet totum regnum israel sicut inundantia aquarum destruit omnia que inuenit. **¶** Et ibi. **¶** Dic sequenter ponit regni iude afflictio per redundantiam cum dicitur. **¶** Et ibi per iudam inundans.

uniuersas ripas eius: et ibi per iudam inundans: et transiens usque ad collum veniet. **¶** Et erit extensio alarum eius: implens latitudines terre tue domo emanuel. **¶** Congregami populi et vincemini: et audite re uniuersi percul terre. **¶** Confortamini: et vicemini: accingite vos: et vicemini: inite consilium: et dissipabit: loquimini verbum: et non fiet: quia nobiscum deus. **¶** Dec enim ait dominus ad me. **¶** Sicut in manu forti erudiuit me: ne ire in via populi huius dices. **¶** Non dicatis: coniuratio. **¶** Omnia enim que loquitur populus iste: coniuratio est. **¶** Et timore eius: ne timeatis: neque paueat: dominum exercituum ipsum sanctificate: ipse pauor vester et ipse terror vester. **¶** Et erit vobis in sanctificationem.

quia exercitus assyriorum qui destruxit samariam in regio iude multa vastauit: quasi per quandam redundantiam.

¶ Et transiens usque ad collum veniet. **¶** Et erit extensio alarum eius. i. intantum affliget regnum iude quod vix poterit sustinere: quod factus fuit tempore ezechie: ut dictum est ca. precedenti.

¶ Et erit. **¶** Et exercituum eius: quia ad literas cohortes pugnatorem vocant ale. **¶** Implens latitudinem terre tue. i. iudee quam assyrii vastauerunt.

¶ Emanuel. id est tunc ut dictum est ca. precedenti. cuius de illa terra spaliat.

quia ibi fuit natus: conuersatus: et passus. sed quia sennacherib rex assyriorum cum suo exercitu fuit diuinitus debellatus: ut dictum est. id subdit.

¶ Congregamini. i. quia sennacherib populos multos adduxit secum. qui fuerunt deuicti per angelum.

¶ Et audite. **¶** Illud enim factum tanquam valde mirabile fuit divulgatum valde longe.

¶ Confortamini. **¶** Confidentes in virtute vestra. i. confortabimini. quia prophetia non induxit eos ad presumptionem de sua virtute sed ea predicta futura.

¶ Et vincemini. **¶** Virtute diuina.

¶ Accingite vos. **¶** ad vincendum secundum estimationem vestram.

¶ Vincemini. **¶** secundum veritatem. **¶** Unite consilium. **¶** de captione hierusalem. **¶** Et dissipabitur. **¶** consilium vestrum a deo cuius causa subditur.

¶ Quia nobiscum deus. i. adiutorium nostrum in omni tempore. **¶** Quia angelus suus.

¶ Dec enim. **¶** Dic sequenter ponit utilis monitio videlicet quod populus iude non timeat ab humana persecutione: sed solum deum et hoc est quod dicitur.

¶ Dec enim. **¶** i. ostendit tibi fortitudinem suam qua potest pretere gere omnem hominem in se confidentem.

¶ Me irem in via. **¶** i. timendo aduentum duorum regum sicut populus regni iude timuit valde: sicut dictum est ca. precedenti de achaz et populo eius. **¶** Et commotum est cor eius et cor populi eius sicut mouentur ligna a facie venti. **¶** Dicens. **¶** dominus. **¶** Non dicatis iuratio. i. non timeatis a iuratione regum israel et syrie per vos. **¶** Quia enim. **¶** i. populus iude. **¶** Coniuratio est. i. multum loquitur de iuratione duorum regum contra se sicut homines multum timentes de piculo aliquo super se venturo. quasi continuo loquuntur de ipso et quia iste timor erat malus. ideo subditur.

¶ Et timor eius. **¶** i. illius iurationis. **¶** Ne timeatis. **¶** sed quid sit timendum ostendit cum subditur. **¶** Dominum exercituum. i. angelorum. **¶** et sanctificate. **¶** et seruiedo. **¶** Ipse pauor vester. **¶** et offensam illius sollicite cauendo.

¶ Et erit vobis in sanctificationem. **¶** vos confirmando in bono si ei credetis.

In lapide autem et quas iusto iudicio fecit rueri: et iste due domus fuerant domus pbacee filij romelie: qua fecit rueri p osee filium bela. iij. Reg. xv. et domus osee filij bela qua cu toto regno isrl fecit rueri p salmanasar regem assyri op. iij. Reg. xvij. et qz in regno iude erat aliq mali et incre duli q ruerunt gla dio sennacherib et diuino iudicio: ido subdit.

Et in laqueis et in ruina habitaculorum isrlm qz tñ boni remanse rnt salui tempe ezechie ad subdit.

Et offendet ex eis plurimi non dic omnes qz sicut dicit est boni sunt saluati. a **Liga testi monium.** Sic ponitur occultatio mysteriorum in principio huius ca. j. post ti. s. primo papif ista occultatio. se cundo pbibet sup stitiosa inquisitio. ibi. Et cu dixerint. Cir ca primu dicit esa. a dno. Liga testi nium. i. inuolue p pbetiam obscurita tibz ppter incredu

los quibus talia sunt celanda vt dictus est supra.

Signa legem et i. designa legem euangelicam dandam discipulis meis. i. apostolis alijsqz christi discipulis. qui pre dicando legem euangelicam obscuritates pbetarum aperuerunt et declarauerunt: ostendentes eas in christo imple tas: vt patet in actibus aplos sicut fuerat a deo preordina tus: et h mo fuit dictu danieli. xij. ca. Vade daniel. qz clau si sunt signatiz sermones vsqz ad presinitum tempus.

Expectabo dnm et. verbu est esaie respondentis. Ex pectabo dnm. s. iesum christum in carne venturum.

Qui abscondit et. a domo iacob. i. a populo iudaico de scendente a iacob: qz in aduentu eius pphus ille. p maiori pte fuit cecatus p infidelitatem: fm q dicit Roma. xj. Cei tas ex pte ptegit israel et. e **Et presto labor eu.** i. pa tiente expectabo eius aduentum: lz differat in tempus longum.

Ecce ego et. Aliqui exponunt hoc de duobz filiis esaie. s. de iasub et de eo qui vocatus est accelera spo lia detrahe in principio huius ca. que dicunt fuisse filium esaie: s. istud ostensum est esse falsum. Item isti magis iu daizant in hoc q Ra. fa. hebreus qui dicit hoc esse intelli gendu de discipulis pbetaruz: q dicunt eoz pueri seu fi lij: quia sunt ab eis in lege diuina instructi: et p tale modu dicit aplos. j. Cor. iij. in christo iesu p euangeliz ego vos genui et fm hoc vic dicit esaias.

Ecce ego et pueri mei. i. discipuli quoz aliqui habuefe spm pbetandi: ideo subditur. s **Quos dedit mibi dominus.** a quo est pbetie spiritus.

In signu et portu. fuerunt em pbete ptepti et vilipen si: et multi eoz occisi: de quoz numero fuit esaias in signu christi passuri cuius erant nuncij. i. **Adno exercituu.** i. angeloz.

Qui habitat et. ibi em tunc erat templu in quo erat ppietatoriu qd sedes dei dicebat: vt dictu fuit Ero. xv. et inde diuina responsa dabantur. **Et cu dixerint.** Sic consequenter supstitiosa inquisitio pbibet: cu dicit. Et cum dixerint ad vos. s. hoies ydolatre et super stitiosi.

Querite a pbitionibus et a diuinis respon sum de oculis et futuris. Dicunt aut pbitiones q diuinat quoda mo spali. s. p apparete suscitatione alicui mortui: sicut dictum fuit diffusus. j. Reg. xvij. Dicunt aut di uini gñaliter diuinatores supstitiosi. n **Qui strident** et.

In lapide autem offensionis et petra scandali duabz tomibus isrl: et in laqueis et in ruina habitaculorum isrlm. **Et offendent** ex eis plurimi: et cadent et conterent et irretientur et capiunt. **Liga testi monium:** signa legem i discipulis meis expectabo dnm q ab scondit facies suam a domo iacob: et presto labor eum. **Ecce ego et pueri mei** quos dedit mibi dñs in signu et in portu isrl a dno exercituu qui habitat in monte syon. **Et cu dixerint ad vos:** querite a pbitionibus

qz vtunt qbusda noibus et verbis ignotis: et subdit re sponso ppli fidelis. o **Munqd** et. q. v. sic rñdebi talibus malis psuasionibus. **Munqd** no et. q. v. sic. qz infideles requirunt hoc a deo suo falso: et sic debent fide les querere a deo suo vero: id subdit.

et a diuinis qui strident in incantationibus suis. **Mun quid** no ppls a deo suo req ret visionem p viuis ac mor tuis. **Ad legem magis** et ad testimoniū. **Et si no dixe rint** iuxta verbu h: no erit eis matutina lux. **Et trasi bit** per eam et corruet et esu riet et cu esurierit irascetur et maledicet regi suo et deo suo. **Et suspiciet** sursum: et ad terram intuebit: et ecce tribulatio et tenebre et dis solutio et angustia et caligo psequens et no poterit auo lare te angustia sua.

Ad legem magis et. i. ad leges diuinitus datus et ad testimoniū pbetaruz a deo inspiratoz mag est recurrendus q ad pbitiones et diuinos.

Et si non dixe rint iuxta verbu h: no erit eis matutina lux. **Et trasi bit** per eam et corruet et esu riet et cu esurierit irascetur et maledicet regi suo et deo suo. **Et suspiciet** sursum: et ad terram intuebit: et ecce tribulatio et tenebre et dis solutio et angustia et caligo psequens et no poterit auo lare te angustia sua.

Non erit eis matutina lux. i. vera dei cognitio et diuina cosola tio: sicut accidit tepe regis sede chie: id subdit. **Et cum esuri erit** irascetur. qz tunc ppter obli dionem longas sennacherib pre ualuit fames in

ciuitates. iij. Reg. xv.

Et maledicent et. quia multi valde de populo in da ducti impatientia maledicebant sedechie sub quo venerat eis ista miseria: et etiam dimittendo legem ei: ad ritum gentiliu transeundo. **Et suspiciet** sursum quasi querens a deo auxiliu necessitate copulsus: et h dr p poplo q cu sedechia remansit in ciuitate et in lege.

Et ad terram intuebit. p pfusione et desperatione. id subdit. **Et ecce tribulatio.** qtu ad afflictione cor porum. **Et tenebre.** qtu ad deiectionem men tum. **Et dissolutio.** virium ex timore. **Et angustia.** s. mentis. eo q no apparebat via euasione.

Et caligo psequens. qz sedechias et viri bellatores de nocte fugerunt et chaldei eos insecuti sunt. **Et non poterit** auolare. quia sedechiam com pten derunt. iij. Reg. xv.

In ca. viij. vbi dicit in postil. Hoc dictus vt fauere nimis e rori hebreoz. **Additio.** j.

Que tenent in postilla sancti Tho. vel que ei attribunt no videt fauere errori hebreoz. in aliquo. Nam in hoc loco postq posuit expo sitionem hebreoz intelligentiu q iste puer qui vocat. Ac celera spolia detrahe et. intelligit fuisse filiu esaie. Co sequenter ponit eos obiectiones que in hac postilla pntentur: postea ponit expositionem glose cois. s. q hoc intelligat de christo: qua posita subiungit bec vba. **Dec aut** expositio no est tante auctoritatis sicut superior q fuit supra ca. vij. de alio signo: qz magis extorta est et ex scripturis no habet auctoritatem. unde quida dicunt non esse inconueniens si hoc intelligit ad isram de filio esaie. ita tamē q puer ille sit figura christi. **Dec ille.** Ex quibus verbis pte manifeste q ipse no improbat illaz ex positione que dicit ista intelligi de christo ad literam sed dicit q no est tante auctoritatis sicut superior: cuius rone reddit manifesta. na pma hz aucte ex euangelio: **Mat. j.** hoc totu factu e vt impleret qd dictu est p pro phetia. **Ecce virgo** concipiet. s. expositio hui? no hz tara aucte: cu in sacra scriptura no ptimeat: q hoc qd dicit h. accessi ad prophetissam. intelligitur de beata virgine: et sic manifestus est q non est tante auctoritatis sicut

precedens. Item principale fundamentum quod ponit postillator ad firmandum hanc expositionem: est illud quod continetur in translatione chaldaica: ex qua concludit et bene quod hoc quod dicitur hic. Accessi ad prophetas: non est verbum esaie sed ipsius dei. et quod hoc fundamentum hoc sit verum non tamen etate auctoris: sicut si in litera contineretur: id est verba sancti theobaldi predicta vel eisdem attributa sunt manifeste rationabilia: nec in hoc fauere errori hebreorum. Nam illa que continentur in vii. et ix. ca. necesse est ut intelligantur de christo ad literam: sed ea que continentur in hoc ca. vii. non habentur ex necessitate littere ut intelligantur de christo ad litteram: sed auctore chaldaice translationis: ut dictum est.

In eodem ca. ubi dicitur in postilla. Similiter quod in. iiii. Regum dicitur. Tbeglathpalassar spoliasset samariam: ut in quarto Regum dicitur.

Additio. ii.

Item tbe glathpalassar non expoliasset samariam quod tamen aliquas civitates regni israel: samaria est metropolis cepit: satis vere posset dici quod expoliavit samariam hoc non totam nec totum regnum expoliasset sicut quod expoliavit aliquos de aliquibus bonis suis: ut ipsum expoliasset quibus non est ex toto.

In eo. ca. ubi dicitur in postilla. In quod ut dicitur de nunciis christi resurrectione futura.

Additio. iii.

Et que continentur in hoc ca. non videntur pertinere ad signum indicativum nec rememorativum: non enim in hoc ca. dicitur. Dabit vobis signum sicut in precedenti: ut per discurreti litteras: et hoc expoliatio duorum regum fuit figura expoliationis inferni per christum fidei: sicut hystorie velle fuerit figure eorum que contingit in nouo: non tamen ex hoc dicitur fuisse data tanquam signum indicativum seu rememorativum.

In eodem ca. ubi dicitur in postilla. Et erit vobis in sanctificationem.

Additio. iiii.

Hoc quod dicitur hic. Et erit vobis in sanctificationem et in laqueum. prope videtur referendum ad tempus aduentus christi in carne in quo fuit christus in sanctificatione credentibus: et in lapide offensionis: et petra scandali duabus domibus israel. scilicet regali et sacerdotali: quas propter suam incredulitatem iusto iudicio fecit rueri: et veritas eorum profuerit dici domus in scriptura. Unde in precedenti ca. Audite nunc domus domini. quod intelligitur de domo regali. et in psal. Domus aaron benedicite domino. intelligitur de domo sacerdotali. Dicere autem quod iste due domus intelliguntur de domo pbace filii romelle et de ozea filio belai: qui fuerunt reges israel non videtur convenienter dictum. nam sicut in regno iuda hoc fuerunt multi reges successiuo: non tamen propter hoc dicuntur multe domus: sed domus domini: sic dicendum est de regibus israel. Sequitur. Et in laqueum et ruinam habitantibus hierusalem: quod in civitate ierusalem ubi christus passus fuit multi ruerunt per infidelitatem: et non tamen omnes et ideo sequitur. Et offendent ex eis plurimi. id est non omnes sunt istam expositionem. prope sequitur immediate. Liga testimonium. quod intelligitur de occultatione mysterii christi: de quo statim in precedentibus agitur: et exponatur sicut in postilla.

In eodem capitulo. vii. ubi dicitur in postilla. Non erit eis matutina lux.

Additio. v.

Item glossam quod dicitur hic: matutina lux: intelligitur ipse christus: et hoc est prope dictum. Nam christus est lux vera que illuminat omnem hominem: hoc. j. Et dicitur matutina quod ante omnem lucem creata. Unde hic pbeta reuertitur ad declarationem eorum que dixerat. Erunt in sanctificationem. scilicet credentibus. Et in lapide offensionis. scilicet non credentibus. Et primo agit de secundo versus ad finem: secundo vero de primo a principio sequentis cap. versus ibi. Zelus domini faciet hoc. Unde circa primum cum dixisset. Non erit ei. s. populo non credenti: Matutina lux. id est christus: ne forte quis estimaret quod hoc pertingeret illi populo incredulo: eo quod non habuissent penitentiam predictam lucis. ideo dicit. Transibit per eam. unde Luc. iiii. ca. Iesus transiens per medium illorum ibat. et hoc quod dicitur:

per eam: intelligitur iudeam vel iherusalem de qua dicit. Et corruet et esuriet. quod potest intelligi ad litteram de tempore obsidionis hierusalem per romanos. et sequitur. Et esuriet irascetur et maledicet regi suo et deo suo. quod prope intelligitur de christo cui maledicebant sicut et hodie. et sequitur. Aspiciet sursum. id est pro auxilio diuino seu celesti. Et ad terram intuebitur. per subsidio terreno. Et quod neutrum inueniebatur: id est sequitur. Et ecce tribulatio et tenebre. scilicet ignorantie et infidelitatis. Et dissolutio. scilicet licet virtus seu virtutum. Et angustia. precipitatio seu proplexio tatis. Et caligo. prosequens. scilicet cecitas indurati cordis. Et non poterit auolare de angustia. quocumque remedio: et sic propheta declarat illud quod dixerat de christo. Quod erit in lapidem offensionis et in petram scandali habitantibus hierusalem. ut supra. Et sequitur in sequenti ca. Dum tpe alleuiata est terra. in quo declarat primum quod dixerat. scilicet. Et erit in sanctificationem. scilicet credentibus quibus per oppositum dicit. Auferunt lucem magnam et lux orta est. et incipit a tempore predicatiois christi ab initio miraculorum eius de quod dicit. Primo tpe alleuiata est terra. et exponatur sicut in postilla terra.

Replica.

In capi. vii. cum postillator amore veritatis fidei christiane promotus diceret sanctus theobaldus nimis fauere errori iudeorum exponendo principium huius ca. de filio esaie quod admodum iudei faciunt: quod tamen vere exponitur de bet de cristo spoliante infernum. Burg. assumit certamen per sancto thoma asserens quod in nullo fauere iudeorum false expositioni. quod quod fuerit sit patet ex hoc primo quod friuolis et falsis assertionibus nititur soluere argumenta catholicorum que fieri consueverunt contra illum iudeorum errorem. Secundo quia non roborauit argumenta catholicorum nec aliquid facit per vera christiano expositione: sed literam presentem diuidit: exponit: concordat quantum potest per perfidia iudeorum. Tercio quod dicit catholicam expositionem extorta: deum quod dicit eam non esse ante auctoritatis sicut illam supra ca. vii. ubi ille passus. Ecce virgo concipiet. exponitur de christo auctoritate euangeliste. Sed quero. ista auctoritas quam preferens an sit apud iudeos autentica magis aut apud christianos. sed certum est quod non apud iudeos. quia translatio chaldaica cui innititur expositio huius littere est apud iudeos maxime auctoritatis. Exemplum autem cui innititur. vii. ca. expositio nullius auctoritatis est apud hebreos. igitur maioris auctoritatis est apud iudeos expositio huius loci quam vii. ca. Ad faciendum enim fidem infidelibus per euangelium quod non recipiunt nihil concludimus. nisi cum hoc innitatur eorum fundamentis que negare non consueverunt. Nec valet quod Burg. ponit per replicam postill. de spolio facto per tbe glathpalassar. quod per hoc spolium non est ablata fortitudo damasci et samarie: putat innititur in littera fuit particularis inuasio facta tempore ozie et ioathan. Quid autem hoc pertinet ad filium esaie de quo iudei false exponunt et sanctus theobaldus approbat. Sed quod postill. hic expositione sanctus theobaldus pertractat. Burg. opinando offensus nescit in hoc ca. pacifice loqui. quia nescit tolerare theologium modum loquendi postill. quo dicit destructionem duorum regum fore signum preiudicium destructionis et spoliationis inferni. Spoliationem autem inferni fore signum rememorativum spoliationis de quibus hic dicitur ad litteram. quod egrefferis burg. facit argumentum suum conuentum a modernis hereticis receptum: hoc non ponitur intentionem: igitur non est terra. quia ut inquit de signo nulla fit mentio. Quis autem in littera etiam non fit mentio de figura. dicit tamen Burg. quod una spoliatio est figura alterius. Hunc autem figuram est significatiua figurati. Significatiuum autem et signum quantum distans dicat burgen. grandipensos.

Capitulum. ix.

Primo tpe. Antequam descendam ad diuisionem huius capituli. Sciendum quod iudei et aliqui expositores catholici in hoc eos nimis sequentes exponunt principium huius capituli ad litteram de captiuitate duplici filiorum israel. Prima autem fuit facta per tbe glathpalassar regem assyriorum. qui captiuauit duas tribus ultra iordanem. et transiens iordanem captiuauit multos de terra zabulon et neptalim. ut habetur. iiii. Regum. xv. et de hoc exponitur quod dicitur in principio huius capituli.

Primo tpe. i. prima captiuitate. Alleuiata est terra zabulon et terra neptalim. s. a pōdere pctōy. bitatorib⁹ suis in captiuitatē ductis. postea vō salmanasar rex assyrioy cepit osee regē isrl et residuū ppli qd remanserat trāstulit in assyrios. vt bñ. iiii. Reg. xviij. et de hoc exponit qd subdit.

Et nouissimo agguata est via maris trans iordanē galylee gentiū. qz aggrauata fuit tota terra p dñi flagella in captiuitate ducta. dicit aut illa terzavia maris: qz est ibi via publica ad portandū merces a iordanē ad mare mediterraneū et conuerso.

9 **S**ista expositio videt in cōueniens. pmo qz implicat sria saltem in modo loquēdi: qz primaz captiuitates nominat alleuiationē: et

secundam aggrauationem cum tamen fuerunt eiusdem rationis. Item qz sic loqueret de secunda captiuitate: cui⁹ dicit. Et nouissime aggrauata est et non fieret ibi mētio de galylea que in prima captiuitate fuit captiuata saltem in magna pte: sed magis de samaria que erat ciuitas metropolis regni: et principaliter fuit obfesa et capta p salmanasar. Tercio qz Matheus. iiii. ca. dicit banc pphetiā fuisse completam ad isrlm: christo dicens sic de xpo. Et relicta ciuitate sua nazareth venit et habitauit in ciuitate capbarnaū maritima in finib⁹ zabulon et neptalim: vt adimpleret qd dictū ē p esaiā pphaz. Terra em zabulon et terra neptalim via maris trans iordanē galylee gentiū. Populus q ambulabat in tenebris vidit lucem magnaz et. **I**tem cum omis expositores catholici dicat q necesse est de xpo intelligi illud qd dicit. vii. Ecce virgo concipiet et pariet filiū et. eo q dicit Mat. j. hoc aut totū factū est: vt adimpleret qd dictū est a dño p pphetam dicentē. Ecce virgo habebit in utero et pariet filiū et. eadē necessitate compellitur quilibet doctor catholicus exponere de christo qd dicit. **P**rimo tpe alleuiata est et. cū mathe⁹ dicat hoc impleri eē in christo. Igit sequēdo sniam beati mathei pñs ca. in quo ponit mysteriū xpi qstū ad eius exaltationē in signū liberationis regni iude: in duas ptes diuidit: qz primo ponit xpi exaltatio: scdo dicta liberatio. ibi. Verbum misit dñs. Circa primū sciendū q christ⁹ fuit exaltat⁹ pmo qstū ad de clarationē sue deitatis in predicatiōe sua et miraculis: scdo qstū ad exaltationē humanitatis ad dexteram patris. **P**rimo igit ponit primū. et scdo scdm. ibi. **P**aruulus. Circa primū sciendū: q ad pdicationē christi aliqui iudei crediderunt et in fide p manserunt: aliiq autē obstinati in sua malicia remāserūt: et aliq a principio credentes postea ad vomitū reuersi sunt: et de istis mixtum loquitur hic ppheta. Circa primū dñ. **P**rimo tpe alleuiata est terra et. qz ibi christ⁹ circa principiū sue predicatiōis publice frequētē docuit: et miracula fecit vt dicit mathe⁹. et s. allegatū ē. et sic fuit terra illa alleuiata a iugo dyaboli p pntem xpi. Veruntamē qz plures eoy reuersi fuerunt ad vomitū: id subdit. **E**t nouissimo. i. circa finem pdicatiōis xpi. **C** Aggrauata est via maris. qre autez illa terra dicitur via maris: supra expositū est. de ista autez aggrauatione bñ mathe⁹. xj. vbi dñ. Tunc cepit exprobrare ciuitatibus in quibus facte sunt virtutes: et id subditur. **E**t tibi corosaim. et tibi bethsaida: qm si in tyro et sydone facte essent virtutes: que facte sunt in vobis: olim in ciliocor cinere pñiam egissent. **I**ste autē ciuitates erant supra mare galylee in finib⁹ zabulon et neptalim. Et postea subditur de capbarnaum. vbi christus habitauit circa predicatiōis sue principium: vt supra dictū est. **E**t tu capbar

naum nunqd exaltaberis vsq ad celū et vsq in infernū descendes: qz p pdicationē christi primo fuit disposita ad pfecutionē beatitudinis credēdo. et postea de pñsa p demeritū dānationis ad vomitū redeundo. sicut dictum fuit plen⁹ sup Mathe.

Galylee gentiū. Salomon em dicit byram regi tyri. xx. oppida in galylea. ij. Reg. xix. et id illa ps vocata est galylea gentiū qz byraz erat gentilis. **P**o pulus et. ignorātie et erroris. **F**idit lucem magnā. i. xps q est lux mudi p pdicationē et miracula pua virtute faciente. **H**abitantibus et. error em et ignorātia sunt

tur corā te sic q letant i messe sic exultāt victores capta preda qm diuidunt spolia. **I**ugū em oneris et. et virgā humeri et. et sceptrum exactores eius superasti sicut in die madian. **Q**uia omis violenta predatio cum tumultu: et vestimentum mixtum sanguine erit in cōbustionem: et cibus ignis.

quasi morēmbra. **L**ux orta ē eis. i. veritas euāgelica: vel pōt hec lra referri ad pñs detetos in limbo inferni. quib⁹ lux orta fuit: qm xps ad eos descendit post passionē suā. **M**ultiplicasti et. hoc refert ad illos qui christo predicante primo crediderūt: et postea ad vomitū reuersi sunt: vt pdictū est. et ideo et eis nō fuit materia leticie. **E**t pñr subdit de credentib⁹ in fide permanentibus. **L**etabunt corā et. Messores em in plenitudine messis: et victores in spolijs diuidēdis valde letant. **E**t ita fuit de discipulis christi: qm in die pentecostes receperunt plenitudines spūs sancti alta voce: et varijs linguis loquētes magnalia dei Act. ij. **E**t hui⁹ leticie subdit rō cū dñ. **I**ugū em oneris eius. i. veteris legis: de quo onere dñ Act. xv. q hoc est onus qd nec nos nec pñs nri portare potuim⁹.

Et virgā humeri eius. i. scribarū et phariseoy qui supra onus legis addebant ordinationes ppo graues pñm q dñ Mathe. xxij. Alligant em onera grauiā et inportabilia: et imponūt ea sup humeros hominū: digito aut suo volunt ea mouere. **A**b istis aut onerib⁹ fuit liberatus fidelis popul⁹ p libertatē spūs sancti que est in lege noua.

Et sceptrū et. s. m q dicit ioseph⁹ li. de iudaico bello post ascensionē xpi iudea fuit multis dissensionib⁹ intraneis dissipata: et erat ibi aliq tyranni q pñm verabant multipliciter et reb⁹ suis spoliabāt: et maxime pñm credentē in xpm: vt in actib⁹ aploz a quibus fidelis ppls fuit liberatus p exercitū romanū venientē d iudea: qa tunc admonitus fuit p angelū: vt transiret in regnum agrippe q erat pfedratus romanis: vt bñ in ecclesiasti ca bystoria. et exactores pdicti fuerūt destructi: et ciuitates eoy succense igni.

Sicut in die madian. ista fuit victoria gedēdis: de qua habet iudic. vii. que fuit sibi pñnunciata p angelū sicut et fidelis ppls liberatus fuit p denunciationē angeli in regno agrippe: vt dictum est. et exactores eoy occisi p exercitū romanoy et ciuitates eoy succense se et bona eoy: ideo subditur.

Quia omnis et. i. acq̄sita eē clamore et rapina. **E**t vestimētū et. i. vestimētū occidētis et occisi: qz nō solū vestimēta occisoy inquantē sanguine: s etiaz cum hoc vestimēta occidentiū. **E**rit in cōbustionē et. qz romani incēdētēs isrlm et alia loca vbi erat pdicti exactores et tyrāni sic cōbuserūt vestimenta illoz tyrannoy et ea que rapuerāt ab alijs: quoz multos interfecerant: vt bñ libro de iudaico bello. **E**t h aut qd dñ. **E**t erit in cōbustionē et cibus ignis. Illi qui exponūt hūc passus de exercitu sennacherib ab angelo percusso: vt

supradictū est. vij. ca. vident dīcere tertū. dicunt. u. q angelus percussit exercitū plaga ignea: sic tñ q corpa bellatorū erāt incinerata: arma tñ et spolia remāserūt intacta: ita q pplis ezechie ericns ad colligēdū spolia valde facilliter accipiebat ea remanentib⁹ cinerib⁹. **I**ud autē qd comburitur ē abus ignis nō tñ re. manet intactus s̄ puerit i igne sicut abus in a. bati.

Paruulus. **D**ic p̄ter ponitur exaltatio xpi fm humanitatē in sua ascēsiōe. **S**ciendus tñ q ra. fa. z iudei moderni sequentes ipsum exponunt hunc passum de ezechia rege iuda lrās corrupēdo. **D**icit est q b̄ ē litera hebraica infans natus est nobis filius datus est nobis: z erit p̄ncipatus sup bumerum eius: z vocabit nomen eius admirabilis: p̄siliari⁹: de⁹ fortis: pater sempiternus: p̄ncipē pacis. z talis corruptio p̄t defacili fieri in hebreo: qz bec dicitio: vicitare. q̄ signat z vocabit. z vagitra: q̄ signat z vocabit eis dez literis penit⁹ scribūt in hebreo: s̄ varie sonant p̄t alia z alia punctuationē. **I**te s̄lr: q̄ dicit p̄ncipē pacis in accusatiōe p̄ noiatiōe facillit fit in heb. qz noia s̄ ap̄ eos indeclinabilia sicut apud latinos cornu z gelu: igitur sic exponit auctē p̄dictam. **I**nfans nat⁹ ē nobis: z fili⁹ dat⁹ est nobis. q. d. p̄bat: l3 achaz sit ydolatra pessimus: tñ fili⁹ ei⁹ ezechias q̄ erit rex n̄ p̄ eū erit bon⁹ z iust⁹. **E**t vocabit nōmē ei⁹ admirabilis zc. i. de⁹ n̄ q̄ ē admirabil. p̄siliari⁹: de⁹ fortis: p̄t sempitern⁹: vocabit. s. ezechia p̄ncipē pacis. qz faciet pacē in dieb⁹ suis: ita qz noia deitate ex p̄mentia nō referunt ad puerū natū: s̄ q̄ iste corrupat lram ponēdo vocabit p̄ vocabitur: p̄z ex translatione. lxx. interpretū q̄ fuerunt hebrei z valde literati: quoz translatio talis est. **P**uer nat⁹ ē nobis z fili⁹ dat⁹ est nobis: cuius imperiū sup bumerum eius z vocabit nomen eius magni cōsiliū angelus: ita qz p̄ istis dictionibus: admirabilis: p̄siliari⁹: de⁹ fortis: pater futuri seculi: p̄ncipē pacis: posuerūt hoc solū: magni p̄siliū angelus: cuius causa fuit h̄z qz biero. dicit in epla ad desiderū que p̄ponit in biblijs p̄ncipio **S**en. qz transfulerāt libros vete. testa. ptolomeo regi qui erat p̄bs z vnius dei cultor: z ido vbi in hebreo fit mentio de deitate christi sicut fit in hoc loco tacuerunt vel aliter transfulerūt: ne ptolomeus crederet eos ponere duplicē deitate: z vt secretū fidei nō aperient gētili: patet tñ ex eoz translatione qz in hebreo habet: z vocabit z nō vocabit. **E**t q̄ illud qd seq̄tur: Admirabilis p̄siliari⁹: de⁹ fortis zc. refert ad puerū natum: et qd in fine auctis nō habet p̄ncipem pacis in accusatiōe: s̄ p̄ncipē pacis in nominatiōe: qz loco oim istaz dictionū ponit in translatione. lxx. magni p̄siliū anglis. in nominatiōe. **I**te hoc idē patet p̄ translationē chaldaicaz que auctētia est ap̄d hebreos: vt dictū est s̄. p̄cedēti ca. que talis est. **I**nfans natus est nobis: z filius datus est nobis: z recipiet sup se legē ad seruandū eā: z vocabitur nomen eius abante mirabilis consilio: deus fortis p̄manens in secula seculoz: messias in cuius dieb⁹ multiplicabitur pac sup nos. **E**t hoc p̄z manifeste qz passus iste loquit ad lram de christo q̄ expectabat in lege z p̄phetis ad salutē mundi venturus. **Q**d autē in hac translatione ponit: **E**t recipiet sup se legē ad seruandū eaz loco cuius in hebreo habet. **E**t erit p̄ncipatus super bumerum eius. p̄uenit ipsi christo q̄ fact⁹ ē sub lege: vt dictū est ad Galath. iij. et qui dicit de seipso Math. v. **N**ō veni solvere legem: sed adimplere. **Q**z etiā in ea dicitur. **E**t vocabit nomen eius abante mirabilis zc. p̄uenit christo q̄ vocatus fuit ab angelo **J**esus anteq̄ in vtero p̄cipere: vt d̄r Luc. ij. in quo noie qd salus interpretat omnes p̄ditiones hic tacte implicite p̄tinent. **I**git̄ remota falsa expositione accedamus ad veram que est de dño **J**esu christo: cuius bicintroducū p̄ncipatus veritatem p̄mittit ei⁹ natiuitas cū dī.

Paruulus em̄ zc. q̄ vere fuit p̄uulus in humanitate: z loq̄tur hic p̄beta de futuro p̄ modū p̄teriti p̄pter certitudinē p̄betie. et sub dīc eius magnitudo in deitate. **E**t filius. s. naturalis ipsius dei p̄is z p̄sequens sibi equalis. **V**ocabitus est nobis. fm qz dicit **J**oh. iij. **S**ic de⁹ dilexit mundū: vt filiū suū vnigenitū daret zc. **E**t factus est p̄ncipatus zc. cruce sibi baiulando vt d̄r **J**o. ij. p̄ quā p̄tates acreas debellauit: z regnū suū potēter intrauit: **L**uce vlti. **O**portuit pati xpm̄ z resurgere a mortuis z ita intrare gloriā suam. **Y**ocabit zc. miracula faciēdo. **3** Cōsiliari⁹. p̄silia euāgelica p̄ceptis decalogi sup addēdo. **a** **D**e⁹ fortis. in fernū spolando. **b** **P**ater futuri seculi. eiectos ad cinerem celestē admittēdo. **c** **P**̄ncipē pacis. s. interne q̄tū ad p̄cientiā z supne q̄tum ad celestem gloriā. p̄pter qd in eius natiuitate angeli cantauerunt: **G**loria in altissimis deo z in terra pax hoib⁹ bone voluntatis **L**uc. ij. **d** **M**ultiplicabit ei⁹ imperiū. vñ d̄r **M**at. vlti. **D**ata est mihi ois p̄tās in celo z in terra. **E**t p̄ncipē pacis. s. pacis celestis ab eo date: q̄ ē eterna. **E**t ex hoc p̄z qz bec lra nō p̄t intelligi de ezechia rege iuda: qz par parū durauit s̄ eo. s. p. xv. annos vel circiter. quia manasses filius eius fuit pessimus in principio regni sui p̄pter qd turbata fuit pax regni: et ipse fuit in captiuitate ductus: vt habet. ij. **P**aralyp. xxxij. **S**ciendus autē qz vt i dicit bic multiplicabit eius imperiū zc. in hebreo habet: lemarbe. qd significat ad multiplicandū: et ponit sibi litera mem clausa in medio dictionis p̄ naturā suaz: qz semp ponit in fine dictionis: et nūq̄ in medio nec in principio: z hoc ad tenotandū qz christus de quo scriptura bic loq̄tur: natus fuit contra cursum nature de virgine clausa. **f** **S**up solū dauid z sup zc. videlicet celeste figuratus p̄ solū dauid. **G**el **f** **S**uper solū dauid. i. sup ecclesiaz militantem p̄ regnū dauid figuratam. **g** **E**t confirmet illud zc. **E**t hoc patet qz nō est hic sermo de regno dauid nec de regno ezechie ad literam. quia illud regnū non fuit confirmatum. **b** **I**n iudicio z iusticia amodo z vsq̄ zc. s. ecclesia sic est a christo p̄firmata nō soluz triumphans: sed etiā militās p̄pter quod dicit christus **M**at. vlti. **E**cce ego vobiscūz sup omnibus diebus vsq̄ ad finē seculi. **i** **Z**elus dñi zc. zelus est amor singularis: ex amore autē singulari ipsius dei ad genus humanū impletum est christi mysterium: p̄pter qd dicit ad hebreos. ij. **M**iscq̄ angelos apprehendit: sed semcu abrae. **k** **V**erbum misit. **D**escripta christi exaltatione bic p̄sequenter liberatio ponit regni iudea regibus israel et syrie ipsum p̄sequentibus z destruere volentibus vt supra dictum est capitulo septimo. **E**t remouet hic p̄p̄beta tria in quibus p̄sidebant illi reges. s. primo eoz adinuicem cōfederationem: et secundo p̄sonarum reputationem. ibi. **E**t disperdet. tercio populi multipli. ationem: ibi. **S**uccensa est. **C**irca primū dicitur. **k** **V**erbum misit zc. p̄ hoc verbum intelligit̄ p̄beta esaie contra regnū israel z qz iacob vocatus fuit isrl: ideo sub dicitur. **l** **E**t cecidit in israel. tanq̄ pondus destruēs illud regnū

finis: sup solū dauid et super regnum eius: vt confirmet illud z corroboret iudicio z iusticia amodo z vsq̄ in sempiternū. zelus domini exercituum faciet hoc **V**erbum misit dominus in iacob. **E**t cecidit in israel.

Jesu christo: cuius bicintroducū p̄ncipatus veritatem p̄mittit ei⁹ natiuitas cū dī.

Paruulus em̄ zc. q̄ vere fuit p̄uulus in humanitate: z loq̄tur hic p̄beta de futuro p̄ modū p̄teriti p̄pter certitudinē p̄betie. et sub dīc eius magnitudo in deitate.

Et filius. s. naturalis ipsius dei p̄is

z p̄sequens sibi equalis. **V**ocabitus est nobis. fm qz dicit **J**oh. iij. **S**ic de⁹ dilexit mundū: vt filiū suū vnigenitū daret zc. **E**t factus est p̄ncipatus zc. cruce sibi baiulando vt d̄r **J**o. ij. p̄ quā p̄tates acreas debellauit: z regnū suū potēter intrauit: **L**uce vlti. **O**portuit pati xpm̄ z resurgere a mortuis z ita intrare gloriā suam. **Y**ocabit zc. miracula faciēdo. **3** Cōsiliari⁹. p̄silia euāgelica p̄ceptis decalogi sup addēdo. **a** **D**e⁹ fortis. in fernū spolando. **b** **P**ater futuri seculi. eiectos ad cinerem celestē admittēdo. **c** **P**̄ncipē pacis. s. interne q̄tū ad p̄cientiā z supne q̄tum ad celestem gloriā. p̄pter qd in eius natiuitate angeli cantauerunt: **G**loria in altissimis deo z in terra pax hoib⁹ bone voluntatis **L**uc. ij. **d** **M**ultiplicabit ei⁹ imperiū. vñ d̄r **M**at. vlti. **D**ata est mihi ois p̄tās in celo z in terra.

Et p̄ncipē pacis. s. pacis celestis ab eo date: q̄ ē eterna. **E**t ex hoc p̄z qz bec lra nō p̄t intelligi de ezechia rege iuda: qz par parū durauit s̄ eo. s. p. xv. annos vel circiter. quia manasses filius eius fuit pessimus in principio regni sui p̄pter qd turbata fuit pax regni: et ipse fuit in captiuitate ductus: vt habet. ij. **P**aralyp. xxxij. **S**ciendus autē qz vt i dicit bic multiplicabit eius imperiū zc. in hebreo habet: lemarbe. qd significat ad multiplicandū: et ponit sibi litera mem clausa in medio dictionis p̄ naturā suaz: qz semp ponit in fine dictionis: et nūq̄ in medio nec in principio: z hoc ad tenotandū qz christus de quo scriptura bic loq̄tur: natus fuit contra cursum nature de virgine clausa. **f** **S**up solū dauid z sup zc. videlicet celeste figuratus p̄ solū dauid. **G**el **f** **S**uper solū dauid. i. sup ecclesiaz militantem p̄ regnū dauid figuratam. **g** **E**t confirmet illud zc. **E**t hoc patet qz nō est hic sermo de regno dauid nec de regno ezechie ad literam. quia illud regnū non fuit confirmatum.

b **I**n iudicio z iusticia amodo z vsq̄ zc. s. ecclesia sic est a christo p̄firmata nō soluz triumphans: sed etiā militās p̄pter quod dicit christus **M**at. vlti. **E**cce ego vobiscūz sup omnibus diebus vsq̄ ad finē seculi. **i** **Z**elus dñi zc. zelus est amor singularis: ex amore autē singulari ipsius dei ad genus humanū impletum est christi mysterium: p̄pter qd dicit ad hebreos. ij. **M**iscq̄ angelos apprehendit: sed semcu abrae. **k** **V**erbum misit. **D**escripta christi exaltatione bic p̄sequenter liberatio ponit regni iudea regibus israel et syrie ipsum p̄sequentibus z destruere volentibus vt supra dictum est capitulo septimo. **E**t remouet hic p̄p̄beta tria in quibus p̄sidebant illi reges. s. primo eoz adinuicem cōfederationem: et secundo p̄sonarum reputationem. ibi. **E**t disperdet. tercio populi multipli. ationem: ibi. **S**uccensa est. **C**irca primū dicitur. **k** **V**erbum misit zc. p̄ hoc verbum intelligit̄ p̄beta esaie contra regnū israel z qz iacob vocatus fuit isrl: ideo sub dicitur.

l **E**t cecidit in israel. tanq̄ pondus destruēs illud regnū

M Et sciet per experientiam sue deiectionis. **N** Omnis ppis ephraim. i. regni isrl q sic noiatu eo q hm rex bie-roboam fuit de tribu ephraim. **O** Et habitates samaria. q erat metropolis in illo regno qua cepit salmanasar 2 ipm captiuauit. iij. Reg. xvij. **P** In supbia 2c. an- q p salmanasar ca percutit. **Q** Latere res ceciderunt. per lateres hic intelli- gnt reges israel: s; quibus regnu fue- rat attritu: vicz tpe ioachaz ante: hm q dicitur. Regu. xij. Attriuerat eos rex syrie: 2 hoc predire rat helyse. iij. Re- gum. viij. dices afa beli. Scio q factu- rus sis filijs isrl ma- la: ciuitates eorum munitas igne suc- cendes: et iuuenes eoz interficies gla- dio: 2 puulos eoz elides: 2 pregnan- tes diuides. **R** Sed qdris 2c. i. reges fortiores ba- bebimus: sicut mu- rus de lapidib; qua- dris fortior est q la- teris: qd dicebat de pbacee 2 filio ei- que intendebat fa- cere reges in regno iuda: vt dictu est s. viij. ca. Et idem si- gnificat qd subdit. **S** Sycomoros succiderunt. i. reges parui valoris trasi- erunt. **T** Sed cedros im- mutabimus. i. alti- ores 2 potentiores statuemus. Intendebant em sibi sub- iugare regnu iuda: vt dictu est supra: 2 qz talia psumebat ex pidentia rasiin regis syrie qui erat eis pferat. ideo hanc pidentia remouet ppheta dices. **V** Et eleuabit dñs hostes 2c. f. assyrios q interfecerunt eum: vt habetur iij. Reg. xvj. **X** Et inimicos eius in tumultu vertet. hoc est in pcelu ptra eu qd comitit cu clamore 2 tumultu 2 qz capta syria assyrioz rex adduxit inde bellatores con- tra regnum israel: ideo subdit. **Y** Syriam ab oriente. sup. faciet dñs venire: 2 dicit ab oriente: qz syria est in pte orientali respectu regni israel. **Z** Et philistim ab occi- dente. qz terra philistinoz exns sup mare mediterraneu est in pte occidentali respectu dicti regni. **A** Et deu- rabunt 2c. i. destruent ipm toto affectu 2 conatu. **B** In his oib; f. pcessionibus regni israel. **C** Non est auersus furor eius. f. dñi. **D** Sed adhuc 2c. ad ampli- puniendu. f. p salmanasar regē q postea captiuauit regnu isrl. iij. Reg. xvij. **E** Et ppls. f. israel. **F** Non est reuersus p pnam 2 emendationē. **G** Ad pcutientē se. f. ad pnm cuius voluntate 2 pmissioe fiebat punitio illa. **H** Et dispdet. Sic pnt ppha pclu- dit scdm de quo psidebant. f. psonaz reputationez: quia psidebat de principib; 2 militibus puctis etate 2 fortib; armis: qd excludit eoz dicit. Et dispdet dñs ab israel ca- pet. Scdo etiā psidebant in pphetis falsis: qui ppe questu sequebant principes 2 milites falso eis pspira pmitten- do: quod excludit cu dicit. **I** Et cauda 2c. Dicunt an- te pphete falsi cauda: qz ppter lucru principibus adberēbāt

M Et sciet ois ppls ephraiz 2 habitantes samariaz in supbia 2 magnitudine cor- dis dicētes. Latere ceci- derunt: sed quadris lapidi- bus edificabim;: sycomor- os succidefr: s cedros im- mutabim;. Et eleuabit do- minus hostes rasiin sup eu: 2 inimicos ei in tumultu vertet: syriaz ab oriente: 2 philistim ab occidente: et deuorabunt israel toto ore. In oib; his non est auersus furor eius: s; adhuc manus eius extēta. Et ppls non ē reuersus ad pcutiētes se: et dñm exercituum nō inqui- sierūt. Et dispdet dñs ab israel caput: 2 caudā incur- uantes 2 teprauantem die vna. Longeius 2 honora- bilis ipse ē caput 2 ppheta tocēs mēdaciā ipse est cau- da. Et erūt qui beatificāt populum istum seducētes: 2 qui beatificantur precipi

sicut vulgariter adberentes alicui principi dicunt e- canda: 2i ista cauda p mēdaciā sua incuruabat eos a rectitudine iusticia: 2 refrenabat eos a dei reuerentia 2 timore. **K** Et erūt q 2c. f. pphete falsi pmittentes eis pspira. **L** Et qui beatificantur picipitati. qz vter- qz fuerūt capti- uati. **M** Propter hoc sup ado- lescentulis eius non letabi- tur dñs: et pupilloz eius 2 viduaz non miserebit: qd omnis p hypocrita est 2 neq: 2 vniuersum os locutus est stulticiaz. In omnib; his nō est auersus furor eius: s; adhuc manus eius extēta. Succēsa est em quasi ignis impietas: vepz et spinam vorabit. Et succēdet in de- sitate saltus: 2 puoluet in superbia fumi. In ira do- mini exercituum conturba- ta est terra: et erit popul; quasi esca ignis. Vir fratri suo non parcat: et declina- bit ad dexteram 2 esuriet: 2 comedet ad sinistram 2 nō saturabitur. Anusquisq; carnem brachij sui vorabit manasses ephraiz: 2 ephra- im manassen: et simul ipi cō- tra iudam. In omnib; his nō est auersus furor eius: s; adhuc manus eius extēta

M Propter hoc sup ado- lescentulis eius non letabi- tur dñs: et pupilloz eius 2 viduaz non miserebit: qd omnis p hypocrita est 2 neq: 2 vniuersum os locutus est stulticiaz. In omnib; his nō est auersus furor eius: s; adhuc manus eius extēta. Succēsa est em quasi ignis impietas: vepz et spinam vorabit. Et succēdet in de- sitate saltus: 2 puoluet in superbia fumi. In ira do- mini exercituum conturba- ta est terra: et erit popul; quasi esca ignis. Vir fratri suo non parcat: et declina- bit ad dexteram 2 esuriet: 2 comedet ad sinistram 2 nō saturabitur. Anusquisq; carnem brachij sui vorabit manasses ephraiz: 2 ephra- im manassen: et simul ipi cō- tra iudam. In omnib; his nō est auersus furor eius: s; adhuc manus eius extēta

Cū dñs. Succensa est em qñ ignis impietas. i. impietas ppli isrl puocauit irā dei ptra se quasi igne ardentē. **S** Deprem 2c. i. populum omnem. **T** Et succen- detur in densitate saltus. q. d. densitas militu: dñs eis nō valebit. **V** Et puoluetur 2c. i. maiores de populis in fumo su- perbie laborantes simul punientur cum populo: et qz non solū imminēbat eis malū ab aduersariis extrinse- cis: sed etiam ex dissensionibus intrinsecis que sunt ma- gis periculose: ideo subditur. **X** In ira dñi exercituum pturbata est terra. in seipsa. **Y** Et erit ppls 2c. i. materia diuine vltionis. **Z** Vir fratri suo nō parcat. ppe intrinsecā dissensionē. **A** Et declinabit 2c. in hoc cominat eis ppha malum famis quod aliquando magis nocet qz gladius: vt di- cit Vegetius libro de re militari. **B** Anusquisq; 2c. i. illum de quo prius confidebat: si- cut de brachio: 2 hoc ppter dissensionem intrinsecam. ideo subditur. **C** Manasses ephraim. iste enim due tribus descenderunt de duobus filijs iosepb. Ce- tera patent ex dictis. **In ca. ap. vbi dicit in postilla.** Item hoc idem patz p translationem chaldaicam. **Ad ditio.**

R Abi moy. egypti in qdā sua epla i q tractat de messia dicit q sex noia s; q ponit. f. admirabil; pphator 2c. sunt noia pueri nati. Idē tenet Rabi abē bazra in sua expositione: licet postea extorze referant

significata horum nom ad ezechia.

Replica.

Arca pncipiū. ix. cap. vel fm aliq̄s biblias circa finē. viij. ca. circa illū passum: primo tpe alleuiata est terra zabalou. Burg. for. affis pnia ductus: vel in defensione iudaismoz attediatus comendat pter: immo p̄ sinū morē expofitionē postil. et ad eum dirigit: nō obfate q̄ p̄stil. in ea pte sanctus tho. satis reprobendit.

Caplin. r.

Ue q̄ condūt. Die p̄nr p̄beta p̄cludit et p̄dictis cōdusionē. f. populi isrl̄ exterminationem p̄pter qd̄ ista s̄ra in aliquibus biblijs antiq̄is est de ca. ix. in q̄ p̄beta primo rememorat p̄ncipiū isrl̄ malicijs dicens.

Ue q̄ condūt. r. eas instituen do.

Et scribētes eas imposteruz p̄firmādo: et hoc ad depressionez subiectoz qd̄ est p̄p̄iū tyrannoꝝ ideo subditur.

Et oppme rent r. et patet s̄ra vsq̄ ibi.

Quid facie tis. vbi denunciat penam debitam.

In die visitationis: qua dñs visitabit pctā vestra ea per assyrios puniendo: ideo subdit.

Et calamitatis r. qz exercitus assyrioz venit de longe p̄tra regnū israhel.

Ad cuius r. ad euadendū assyrioz gladiū.

Et vbi derelinquetis r. p̄ modū custodie et depositi et saluationis.

Ne incuruemini r. ducti in captiuitatē viuculis alligati.

Et cū interfectis cadatis. qz populus israhel ab assyrijs p̄tim captiuatus fuit et partim occisus: et dicit p̄beta.

Ad cuius p̄fugietis auxiliū r. q. d. nullus poterit vos liberare ab istis malis qz deus sic decreuit.

Sup̄ omnib⁹ bis r. f. dei cōtra vos.

Sed adhuc r. ad vltiorem p̄nitio nem: quia. x. trib⁹ in captiuitatē ducte ibi fuerūt i magna afflictione: nec inde postea redierūt ad terrā suāz vt dicunt iudei.

De assur. ibi fm aliquos incipit caplin. r. in quo p̄beta incipit describere p̄nitio nez extrancoꝝ.

Et primo assyrioz qui captiuauerūt regnū israhel. Secundo babylonioꝝ qui captiuauerūt regnū iuda. r. iij. ca. Tercio alioꝝ de afflictione iudeoz gaudentiū. r. iij. ca. ibi.

In anno quo. Prima in duas: qz p̄mo p̄beta describit assyrioz exterminū. secundo reuertit ad describendū christi mysteriū: quod erat suuz p̄ncipale intentum. ca. se. Prima in duas: qz p̄mo describit assyrioz p̄nitio nē: scdo ppli iude p̄fortationē. ibi. Propter hoc dicit dñs. Prima adhuc in duas: qz p̄mo describit assyrioz culpa: et secundo pena: ibi. p̄pter hoc mittet. Circa primū sciendum qz culpa assyriozum fuit in hoc qz p̄tate sibi a deo p̄cessa ad puniendū populi israhel et etiā alioꝝ peccata abuli fuerunt dupli

Ue q̄ condūt. r. Reges iniquas: b̄ scribentes iniusticiā sc̄pserunt vt opprimerent in iudicio paupes: et vim facerent caule hūiliū populi mei: vt essent vidue p̄da eoz et pupillos diriperent.

Quid facietis in die visitatiōis et calamitatis teloge venietis: Ad cuius p̄fugietis auxiliū: et vbi derelinquetis gliaz vestrā: ne incuruemini sub vinculo: et cū infecti cada tis.

Sup̄ oib⁹ his nō est aliū sus furor eius: sed adhuc manus eius extēta.

Ue assur. Virga furoris mei: et baculus ipse est.

In manu eius indignatio mea.

Ad gentē fallacē mittā eū: et p̄ pplm furoris mei mādabo illi: vt auferat spolia et diripiat p̄dā: et ponat illū in culcatōnē quasi lutū plate

arū. Ipe autē nō sic arbitrit̄ et cor e⁹ nō ita estimabit

Ad p̄terēdū erit cor eius: et ad internitiōnē gentiū nō paucaz.

Dicit. n. Nunquid non principes mei sicut reges sunt.

Nunquid nō vt carchamis sic calāno: et vt arphat sic emath: Nunquid nō vt damase: sic samaria

Quo modo inuenit manus mea regna ydoli: sic et simula chra eoz de hierusalem et de samaria.

Nunquid nō sic feci samarie et ydolis eius: sic faciā hierusalem et simula chris eius.

Et erit cū impleuerit domin⁹ cūcta opa sua in mōte syon et in hierusalem: visitabo sup̄ fructū magnifici cordis regis assur: et sup̄ gloriā altitudinis oculoꝝ eius.

Dixit em̄ In fortitudine man⁹ mee feci: et i sapia mea intellexi

iter. vno modo attribuendo victorias illas virtuti sue: et nō diuine. Scdo quia illa potestate utebant̄ euz magna crudelitate. Primo ergo describit̄ causa dicte potestatis a deo: in cuius p̄sona dicit. n. De assur r. quia instrumentū fuit dei ad puniendū illos qui per peccata sua enormia puocauerant iram dei.

Ad fallacē gentem. i. ad pplm isrl̄: vbi erant falsi p̄p̄be recipientes p̄ncipes: et p̄ncipes defraudabant inferiores p̄ iniquis leges vt p̄dictū est.

Mittam eum. vt puniat eum spoliando bonis et auaritia: id subdit qz et ponat illū r. qd̄ sine resistētia cōculcat. Consequenter tangit̄ abusus huius p̄tatis cū dicit. r. Ipe autē nō sic arbitrat̄ qz sua victoria sit virtute mea.

Sed ad p̄terēdū erit cor eius r. abutendo sibi p̄cessa potestate ex nimia crudelitate. Et secundo hoc attribuendo potestati sue ideo subditur.

Dicit. n. corde ore iactando.

Nunquid non p̄ncipes r. i. equales regibus vel maioribus. vñ dicit rabsaces Ezechie regi.

Reg. r. iij. Quomodo potestis resistere ante vñ satrapam de seruis dñi mei minimis.

Nunquid non vt archamis r. nomina sunt ciuitatū regaliū quas ceperat rex assyrioz.

Quomodo inuenit manus mea r. ea mihi subiicendo.

Sic et simulachra eoz de hierusalem r. Nam in hierlm̄ tempore ezechie non erant simulachra fm veritates: quia ezechias eas abstulerat: sed tm̄ fm reputationē regis assur: qz idem reputabat cultum q̄ fiebat in templo domini: et cultum ydolorum in alijs terris.

Nunquid nō sicut feci samarie et ydolis eius. qz iam eam destruxerat: et inde simulachra aurea abstulerat.

Sic faciā hierlm̄. quam p̄ponebat destrucere et templum domini: sed quia frustratus fuit ab intento: vt habetur. iij. Reg. r. ideo subdit p̄beta.

Et erit. i. aliter q̄ cogitet.

Cum impleuerit dominus cūcta opera sua in monte syon r. affligendo p̄pter aliqua peccata.

Visitabo sup̄ fructū. i. opera mala.

Magnifici cordis. i. supbi. f. Regis assur. puniendo eum de malicia sua: et mutat hic p̄beta modum loq̄ndi de p̄sona p̄p̄ia ad dominum: quod frequenter fit in p̄p̄betis: qui a deo inspirati loquebantur. Et ideo locutio p̄p̄betaz est locutio diuina: sicut operatio instrumenti est etiam operatio artificis.

Et super gloriā r. hoc dicitur quia superbia citius et magis apparet in oculis q̄ in alijs p̄tib⁹ corpis.

Dixit em̄. et supbia cordis.

In fortitudine r. et non diuine.

Feci. i. victorias p̄dictas.

Et in sapia mea intellexi. qualiter talia essent agenda:

p̄. a. mag. v. f. i. d. d. d.

M Et abstuli etc. adiungendo regno meo. **N** Et de-
traxi quasi potes. i. ppria potetia captiuauit. **O** In sub-
limi residentes. i. in solio regali. **P** Et inuenit etc. i. ita
faciliter eos debellauit: sicut pulli exntes in nido capiunt.
Q Et sicut colligunt etc. s. a matre fouete: que colliguntur
absq; difficultate.

R Sic uniuersam
etc. i. habitatores et
dimitias uniuerse
terre. **S** Et non
fuit etc. i. manu ptra
me. pfectur meta-
phoram sua de au-
culis inuentis in ni-
do. **T** Et aperit
et os. ad p radicen-
du. **V** Et ganni-
ret. i. p queri aude-
ret. **C** onsequit ar-
guie ei? supbia euz
dicif. **Y** Quod
gloriam securis etc.
attribuendo sibi se-
ctione: et no artificii
mouenti eam qua-
si diceret sic est in p-
posito: rex em assur
attribuebat sibi vi-
ctorias diuina vir-
tute factas cu tam
ipse no esset nisi so-
lus instrumentum dei
vt supradictu est.

Y Propter hoc.
pmissa assyriorum
culpa: hic pnter de-
nunciat pena cu dr
Y Propter hoc. i.
ppter supbia pdicta
et gloriacione falsas

M Et abstuli terminos populo-
rum: et principes eorum tepdat
sum: et detraxi quasi potes in
sublimi residentes. **P** Et inue-
nit quasi nidu manus mea
fortitudinem populorum: et
sicut colligunt oua que re-
relicta sunt: sic uniuersam
terra ego cōgregaui: et non
fuit qui moueret pennas: et
apiret os: et ganniret. **N**ū
quid gloriabit securis ptra
eu q secat in ea: aut exalta-
bit serra ptra euz: et quo tra-
hit: **Q**uomodo si eleuetur
virga ptra eleuantē se: et ex-
altetur baculus qui vtriq; li-
gnū est. **P**ropter hoc mit-
tet dñator dñs exercituum in
dnguibus eius tenuitate:
et subrua gloriā eius: suc-
censa ardebit quasi combu-
stio ignis: et erit lumen is-
rael in igne: et sanctus ei

3 Mittet dñator etc. i. angelorum: et p consequens nullus
potest ei resistere: cum etiam angeli sibi seruiant.
3 In pinguibus eius. i. principibus suis et bellatoribus
robustis. **A** Tenuitate. i. defectu roboris p angelū su-
um qui vna nocte interfecit in castris assyriorum. clxxxv.
milia bellatorum. vt bf. iij. Reg. xix. **B** Et subrua glori-
am eius. i. sub armis et vestibus. **C** Succensa ardebit
etc. quia eorum corpora sic combusta fuerunt qm cineres fue-
runt redacta intactis armis et vestibus: sicut aliquos: vt dñs
est s. ca. vij. **D** Et erit lumen isrl. i. angelus custodie illi-
us populi deputatus q dr fuisse michael: Dan. xij.
E In igne. i. in p cussione assyriorum p igne modo dicto.
F Et sanctus eius. i. idem angelus. **G** In flama. i. p
flamam eos interficiet. **H** Et succendet et teozabit.
spina eius. i. maiores sui exercitus. **I** Et vepres. i. mi-
niores. **K** In die vna. i. simul. illa em p cussio fuit de no-
cte. qm tñ est ps dici naturalis dr bic: In die vna. **L** Et
glia saltus eius. i. principes sui exercitus. **M** Et carme-
li eius. i. acies bellatorum. **N** Ab aia vsq; ad carnem psu-
met. qz aie eorum descenderunt ad igne gebenne: et carnes fu-
erunt incinerate: qz tñ vestes remanserunt intacte: ideo di-
cit bic. **O** vsq; ad carnē. s. in dñsine: qz combustio illa
no pcessit vsq; ad vestes et arma. **P** Et erit terrore p-
fugus. quia sennacherib videns in mane plagā illam ter-
ritus fugit ad terrā suā euz paucis: id subdit. **Q** Et re-
liquie etc. i. residui de suo exercitu qui no fuerunt p cussi.
R De paucitate numerabunt. ato et defacili. id subdit.
S Et puer scribe eos. i. scribere poterit: qz potest facere
vnu modicu simplicem tractus cuius figure est lfa **3**oth
apud bebreos q in numeris signat. x. apud eos: et tot eua-
serunt cu sennacherib. **T** Et erit in die illa. i. in tpe illo

Senna: berib fugato. **V** Ad dñciet etc. i. illi q eua-
serat manu salmanasar qn cepit samaria et regē israhel
et no audebant intrare regnū iuda ppter inimicitias q
fuerant inter regnū israhel et iuda: sed post recessus sen-
nacherib ezechias assecurauit eos p eplas et sic vene-
runt in bierusalem
in teo pfidetes.
ppter p cussione
pdicta. **U**el alie
et melius vt cre-
do exponit hoc
de regno iude q
tuz ad ciuitates
alias a bierusa-
lem. vnde babi-
tatores fugerāt
timore Senna-
cherib: et plures
eorum no fuerant
ausu venire in bie-
rusale: vel no po-
terant: et sic alibi
latebant: s fuga
to sennacherib
redierunt ad loca
sua de domio cō-
fidentes audito
miraculo.
X Inniti super
eo etc. i. sup regē
assyriorum in quo
tpe achaz et ipis
iuda fuit p fusus
et ad petitiones
achaz regem sy-
rie interfecit: et
regnum israhel in
tempore spolia-
uit: vt babeť. iij.
Reg. xvj. sed po-
stea de amico fa-
ctus inimicus inuasit regnū iuda tempe sennacherib.
Y Sed innitetur etc. qz visa mirabili p cussione senna-
cherib: extunc firmiter p fusi fuerunt deo q sanctificat
israhel: ideo subdit. **3** In veritate etc. quia iudei qui
remanserant ad deū veraciter p uersi sunt.
A Si em fuerit etc. i. in magna multitudine.
B Reliquie p uertent ex eo. qz pauci remanebunt. s.
ad deū vere p uersi: qz post captiuitate regni isrl p Sal-
manasar regē assyrio p: et post vastatione regni iude p
sennacherib remanserunt pauci iudei respectu multi-
tudinis eorum que fuerat tpebus pteritis.
C Consummatio abbreviata etc. qz exterminatio ex-
ercitus sennacherib que facta est in breui tempore. scz
in vna nocte fecit inundare. i. abundare iusticiā in iu-
deis: quia viso miraculo laudauerunt deū fideliter et ex
corde. Aliqui do libri habent mundabit: et false ex vi-
cio scriptorum ppter similitudinē literarum. Et quia illa
exterminatio facta fuit virtute diuina. vt predictu est
ideo subditur.
D Consummatione enim etc. id est in iudea que est in
quarto climate terre habitabilis: que diuidit in septe
climata: et ibi fuit p cussus exercitus Sennacherib et
diuina iusticia. sicut em pater pius castigato filio pūcit
virgam in ignem: sic pater misericordiaz deus senna-
cherib cum suo exercitu qui erat virga dñi ad castigan-
dum populum suum vt predictum est: facta debita ca-
stigatione fuit proiectus in igne materialem: et in igne
gebenne: vt predictum est: sennacherib tamen in perso-
na propria non fuit combustus corporaliter: sed fugi-
ens ad terram suam ibi interfecit fuit a filiis suis vi-
serabiliter. iij. Reg. xix.

Senna: berib fugato. **V** Ad dñciet etc. i. illi q eua-
serat manu salmanasar qn cepit samaria et regē israhel
et no audebant intrare regnū iuda ppter inimicitias q
fuerant inter regnū israhel et iuda: sed post recessus sen-
nacherib ezechias assecurauit eos p eplas et sic vene-
runt in bierusalem
in teo pfidetes.
ppter p cussione
pdicta. **U**el alie
et melius vt cre-
do exponit hoc
de regno iude q
tuz ad ciuitates
alias a bierusa-
lem. vnde babi-
tatores fugerāt
timore Senna-
cherib: et plures
eorum no fuerant
ausu venire in bie-
rusale: vel no po-
terant: et sic alibi
latebant: s fuga
to sennacherib
redierunt ad loca
sua de domio cō-
fidentes audito
miraculo.
X Inniti super
eo etc. i. sup regē
assyriorum in quo
tpe achaz et ipis
iuda fuit p fusus
et ad petitiones
achaz regem sy-
rie interfecit: et
regnum israhel in
tempore spolia-
uit: vt babeť. iij.
Reg. xvj. sed po-
stea de amico fa-

z Propter hoc. Postea assyriorum punitio: hic dñr p
nit ezechie z ppli sui solatio. secundo ponit reditus
sennacherib in iudea: z sui exercit' pmissio. ibi. Veni-
et. circa primū dñ. e Propter hoc. i. p' punitio-
assyriorum a deo p'dictā. f Hec dicit dñs zc. cui' ver-
bum est infallibi-
liter verū.

g Noli timere
zc. qz ibi vige-
bat diuinus cul-
tus iso spālter
dicat' dei popul'
b Ab assur. i. a
rege assyriorum
z eius virtute.

f In virga em
percutiet te. ex
mea ordinatioe
ad tuā castigati-
onē: z nō ad dele-
tionē. k Et
baculū suū zc.
l. sup' irim.

l In via egypti
em cū esset in iu-
dea eā venastās
audiuit nunciū
de baracha re-
ge ethiopiū: q
egressus erat de
terra sua ad pu-
guandū ptra eā
vt habet. iij. re-
gum. xix. z tunc
recessit d iudea: vt iret obniā ei: z sic via sua erat versus
egyptum: z tunc misit nuncios z lras qbus commina-
bat ezechie z pplō eius de destructione eoz in suo redi-
tu: z hoc est quod dicit. n Et baculū suū leuabit su-
per te in via egypti. i. exis in via versus egyptum z com-
minabitur tibi: verumtamen quia illa comminatio nō
habuit effectū: quia in illo reditu exercitus sennache-
rib fuit pmissus p angelum: vt habet infra: ideo dicit
Leuabit baculū suū. z non dicit percutiet: quia illa comi-
natio nō habuit effectū: ideo subdit. n Adhuc em
zc. qz post paucos annos rediit sennacherib. f. p' duos
vt dicit' fuit. iij. Reg. xix. z tūc fuit pmissus eius exer-
citus: ideo subdit. o Et consummabit' indignatio
mea. i. vindicta. p Et furoz me' zc. f. sennacherib
z sui exercitus. q Et suscitabit zc. i. angelū pcutiē-
tem ipm. r Purta plagam madiāu zc. qz pmissio
exercitus sennacherib fuit miraculosa: sicut z pmissio
madianitarū: de qua habet iudic. vi. Et pmissio egyptioz
in mari rubro: de qua b' Exo. xii. iō subditur.
s Et leuabit eā in via egypti. hoc est sicut leuauit po-
tentiam suā ad pcutiendū egyptios psequentes be-
bros in via mari rubri exiētes de egypto: vt b' Exo.
xii. t In die illa. f. pmissionis exercitus sennache-
rib. v Auseret onus zc. i. grauamina que tibi infe-
rebat. r Et computrescet zc. i. diuine misericordie
qua dñs condescendens ezechie interficit exercitū sen-
nacherib p angelum: z ipsum sennacherib p filios suos:
vt dictum est supra. y Veniet in aiob. hic de-
scribit reditus sennacherib in iudeam vbi tunc fuit ei'
exercitus pmissus cum dicitur.

Et suscitabit sup eum dñs
exercitū flagellū: iux pla-
gam madiā in petra oreb z
virgā suā sup mare: z leua-
bit eā i via egypti. Et erit
in die illa auferet on' eius
de humero tuo: z iugū eius
de collo tuo: z cōputrescet
iugum a facie olei. Veniet
in aiob trāsibit in magrō.

Et suscitabit sup eum dñs
exercitū flagellū: iux pla-
gam madiā in petra oreb z
virgā suā sup mare: z leua-
bit eā i via egypti. Et erit
in die illa auferet on' eius
de humero tuo: z iugū eius
de collo tuo: z cōputrescet
iugum a facie olei. Veniet
in aiob trāsibit in magrō.

Et suscitabit sup eum dñs
exercitū flagellū: iux pla-
gam madiā in petra oreb z
virgā suā sup mare: z leua-
bit eā i via egypti. Et erit
in die illa auferet on' eius
de humero tuo: z iugū eius
de collo tuo: z cōputrescet
iugum a facie olei. Veniet
in aiob trāsibit in magrō.

Et suscitabit sup eum dñs
exercitū flagellū: iux pla-
gam madiā in petra oreb z
virgā suā sup mare: z leua-
bit eā i via egypti. Et erit
in die illa auferet on' eius
de humero tuo: z iugū eius
de collo tuo: z cōputrescet
iugum a facie olei. Veniet
in aiob trāsibit in magrō.

Et suscitabit sup eum dñs
exercitū flagellū: iux pla-
gam madiā in petra oreb z
virgā suā sup mare: z leua-
bit eā i via egypti. Et erit
in die illa auferet on' eius
de humero tuo: z iugū eius
de collo tuo: z cōputrescet
iugum a facie olei. Veniet
in aiob trāsibit in magrō.

dicebat sennacherib ad incitandū exercitū de festinatōe
Birlin. b Obstupuit rama. i. habitatores eius audiē-
tes aduentū sennacherib: qz rama est ciuitas ppe gabaa.
c Gabaa saulis fugit. i. habitatores eius nō audetes ex-
pectare aduentum sennacherib. Et v' gabaa saulis. quia
saul eā inhabitauit
v' b' j. Reg. xxij. z
tpe eius fuit ibi se-
des regia. d Din-
ni voce tua. i. geme
p anxietate ex ad-
uentu sennacherib
e Filia gallin. gal-
lim est mons in q' ē
ciuitas que dicit' fi-
lia montis illius eo
q' est ibi fortaliciū
vñ ciuitas illa defē-
ditur sicut filia per
matrē. f Atten-
de laisa. f. aduentus
sennacherib vt tibi
caueas.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

apud magmas commenda-
bit vasa sua. Trāsiet cur-
sum: gabee sedes nra. Ob-
stupuit rama: gabaa sau-
lis fugit. Dinni voce tua:
filia gallin: attende laisa
paupcula anathot. Mi-
grauit medemena: habita-
tores gebin confortamini.
Adhuc dies ē: vt in nob ste-
tur. Agitabit manū suā
sup montē filie syon col-
lem irim. Ecce dñator dñs
exercitū pfringer laguncu-
lā: in terroze: z excelsi sta-
tura succident: z sublimes
hūiliabunt. Et subuertē-
tur p densa salt' ei' ferro: et
libanus cū excelsis cadet.

habitatores ge-
bin. similiter fugerunt: qd aut seatur dicit in psona senna-
cherib festinantis versus irim: dicentis exercitū suo.
k Confortamini zc. talis em mutatio in modo loquen-
di fit frequenter in p'betis. Et aut nob locus ppe irim ad
quā evertendā festinabat: ideo subdit. l Agitabit ma-
nū suā. i. sui exercitus virtutē. m Sup montem zc
qz ciuitatē z templū intendebant destruere quod erat in
monte syon: sed qz fuit defraudatus ab intento ex pmissio-
ne sui exercitus p angelum: etiā anteq' obsideret birlin:
vt dicit' fuit. iij. Reg. xix. iō subdit. n Ecce dñator zc
i. exercit' sennacherib virtutem. Laguncula em fit de ter-
ra: et iō significat humana corpora que a dño sunt de ter-
ra: corpora vō bellatoz sennacherib fuerūt in cineres re-
ducta. o In terroze. qz sennacherib mane p'furgens.
z p'ritioe sui exercitus videns territ' fugit. q Et ex-
celsi statura. i. principes sui exercitus. q Succident.
i. interficient' ab angelo sicut arbor q succidit. r Et li-
limes humiliabuntur. i. supbi: qz sennacherib cum pauc'
fugit: a sua supbia deiectus. s Et subuertentur zc. id
est multitudo sui exercitus destruet' virtute angeli: que b'
dicit' ferrū methaphorice: qz ferruz domat oia: vt habet
Dan. ii. ca. Et nulla virtus humana potest resistere virtu-
ti angelice. t Et libanus zc. i. sennacherib cū p'ncipi-
bus suis fugies em ad terrā suā interfec' fuit ibidem.
In capitulo. x. vbi dicitur in postilla. Qd aut seatur.
Additio.

Hoc quod dicitur. Confortamini adhuc dies est zc
Sic pot' intelligi in psona esaie fuisse dictū sicut z
pcedentia z sequentia vsq' ad finem capli. Ad qd
sciendum q postq' pbeta denunciauit reditus sennache-
rib in iudeam nominando ciuitates per quas veriebat B
irim. d. Veniet in aiob: z ostēdit quō ciuitates obstupe-
bāt z aliq' fugiebāt p timore suoz. vt cū dicit. obstupuit
rama gabaa saul fugit migravit medemēa: s'lr z hitatores
gabin. f. fugerūt pnt in postilla. Consequēter reuertit' p-
pbeta ad pfortandū eos: s'lr ad p'olādū a p'dicto timore
z fuga dicens. Confortamini adhuc dies est vt in nob ste-
tur.

et est sensus: nolite timere tumultu huius inimici semachab: qz adhuc e dies. s. in pinguetate in nobe: q est quedaz villa pua q erat sacerdotu. Gref. s. secure et sine fuga sbla to timore: et quoboc fiat declarat subdens. Agitat manu sua. s. dñs de: sup monte filie syon et colle irim. s. ad pte- gendū eaz: et quali- ter hec protectio fi at ostendit dicens. Ecce dominator do minus exercituum confringet lagun- culam. s. exercitum semachab: et ex- ponat cetera sicut in postilla.

* 12. 68. p. 107 p. 108
22. 8. p. 107

Caplm. xj. Egre die- tur. Idic p- beta reuer titur ad describen- dum christi myste- rium: quod erat su- um principale in- tentum. Et dividit in duas ptes. qz primo ponit huius mysterij descriptio. Secundo subditur gratiarum actō p tanto beneficio capi. sequenti. Prima in tres. quia pmo describitur ipsius christi natiuitas. Secundo eius sancti- tas. ibi. Et requiescet. Tercio sublimitas: ibi. In die illa. Circa primum sciendum: qz istud capi. exponit ad literaz de christo a doctoribus hebreis et catholicis. vñ in trāsla- tione chaldaica sic bñ. Erabit rex de filijs Isai: et messias de filijs filioz ei⁹ zc. iudei tñ hoc expectant futurum: xpiani vñ hoc dicunt esse impletū in Iesu nazareno. et fm hoc dñ bic. a

Egrediet vir. **Q**uod d radice iesse⁹ et flos de radice ei⁹ ascendet: et req⁹ escet sup eū spūs dñi. Spiritus sapiētie et intellect⁹: spiritus cōsilij et fortitudinis: spiritus scientie et pietatis et replebit eū spiritus timoris domini. Non fm visio- nem oculorum iudicabit:

Egrediet virga. i. virgo Maria: que dñ vir- ga gracilis pauprate et humilitate: flexibilis pietate. **E**t flos de radice eius ascendet. i. christ⁹ q dñ flos rati- one puritatis: qm nullum peccatum actuale seu origina- le habuit in eo locum: et qz protulit fructū nostre salutis. Hebrei autem exponunt vtrūqz de christo q dicitur bic vir- ga. ppter regiā dignitatē: et flos. ppter vite puritatē. Et dñ ascendisse de radice iesse: qz pñ dauid vocatus fuit Isai et iesse: christus aut descendit de dauid fm eos. c **E**t re- quiescet. Bic consequenter describit ipi⁹ christi sanctitas et primo in seipso. scdo in corpe ei⁹ mystico. ibi. Et erit ius- titia. Circa primū dñ. c **E**t req. sup eū spūs dñi. qz in baptismo eius apparuit spūs sanct⁹ in specie columbe su- per eū: Math. iij. ad designandū plenitudinē ois gratie in eo. id subdit. d **S**pūs sapiē. i. dator sapiētie vel spi- ritus qui est sapientia: et sic intelligitur de alijs cū dicitur. e **E**t intellectus zc. et enumerantur hic septē dona spiri- tussancti: quoz sufficientia sic accipitur. Dona em spūs- sancti pfiunt aiam ad hoc: qz sit bene mobilis fm instin- ctum ipsius dei tanqz a quoda motiuo principio superior: fm illud Ro. viij. Quicūqz em spūs dei agunt: hi filij dei sūt et ideo dona sunt in rōne et voluntate. Ratio vñ specula- tiua est et practica: et in vtraz pñsiderat apphensio verita- tis que ptinet ad inuentionē et iudiciū de veritate. Ad ap- prebensionē igit veritatis pñficiē speculatiua rō p donū in- tellectus: practica vñ p donū pñsilij. Ad recte vñ iudican- dum speculatiua ratio pñficiē p donū sapiētie: practica vñ p donū scientie. Voluntas aut in his que sunt ad alteruz pñficiunt p donū pietatis. In his aut que sunt ad seipsum pñficiē p donū fortitudinis contra terrore piculorū. Con- tra pcpiaz vñ inordinatā delectabilū pñficiē p donum ti- moris: fm illud Proverbior. xvi. In timore domini de- dinatur a malo. et sic patet qz dona se extendunt ad omnia ad q se extendunt virtutes intellectuales et morales. ista aut dona pfectissime fuerūt in anima christi: que fuit pfe- ctissima in omnibus donis et charismatibus spūs sancti.

Non fm visio- nem oculorum iudicabit. qd exponit ra. sa. dicens. qz messias iudicabit per scientiā dei in eo existentem: per quam cognoscer qz sit innocens:

quis reus et in hoc bene dicit. Sed fm catholicos. ista scientia dei existens in christo duplex est. vna increata que puenit ei in q̄tum deus. de qua dicitur. j. Regum xvj. Homo videt ea que patent deus autē intuet cor. Alia creata que ei cōpetit inquātū homo diuinitus tñ ei data: et ista sci- entia se extēdit ad omnia que co- gnoscit deus sci- entia visionis. s. ad oia que sunt: fuerunt vel erūt. fm quācūqz dif- ferentia tempo- ris quantumcū- qz sunt occulta: et sic de vtraz sci- entia verificat i christo: qz p sciē- tiam dei in eo la- tentem cogno- scit cordium oc- culta. et ad idem refert qd subdit

Neqz fm auditus aurium ar- guet. Sed iudicabit in ius- titia pauperes: et arguet in equitate p mansuetis ter- re. Et percutiet terrā vir- ga oris sui: et spūs labioz suoz interficiet impium. Et erit iusticia cingulum lūboz eius: et fides cincto- riu renū eius. Habitabit

Neqz fm auditum zc. i. non indigebit edoceri de veritate ab aliquo: qz p seipsoz cognoscer: et hoc imple- tum fuisse in christo dicitur Job. ij. Opus ei non erat vt quis testimonium perhiberet de homine: ipse em sci- ebat quid esset in homine.

Si iudicabit zc. s. eu angelicos iudicās eos diuitijs celestibus dignos: Math. v. Beati paupes spūs quo- niā spūs est regnū celoꝝ.

Et arguet zc. qd fuit impletum: quando pharise- os arguit p apostolis: quos falso notabāt de transgres- sione sabbati: Math. xij. capi.

Et percutiet terram. i. homines terrenos.

Virga oris sui. i. doctrina sua arguendo eozū pec- cata. n **E**t spiritu labioꝝ suoz interficiet im- pium. id est anticristum: fm q dicitur. ij. Thessalon. ij. Tunc reuelabitur ille iniquus quem dominus Ie- sus interficiet spiritu oris sui: Et destruet illustratione aduentus sui.

Et erit. Bic consequenter describitur sanctitas in christi corpore mystico: cū dicitur. Et erit iusticia cin- gulum lumborū eius.

Et fides cinctozium zc. i. iusti et fideles adhibebūt sibi sicut cingulū et lumbare adherent homini. vñ trāsla- tio chaldaica hic habet. Et erunt iusti circumcirca ei et agentes fideliter appropinquantes ei: et hoc patet impletum in apostolis alijsqz discipulis et fidelibus si- bi p fidem et charitatē adhibentibus.

Habitabit lupus cum agno zc. Ex hoc enim et se- quentibus dicitur hebrei q in aduentu messie siue xpi animalia quantumcūqz ferocia sic domesticabuntur q non nocebunt adinucem nec etiam hominibus: et ex hoc arguunt: qz Iesus nazareus non fuit christus in lege et propbetis pmissus: qz ista domesticatio nō est adimpleta temporibus eius. Sed rabi Moy. istō dictum improbat q̄tum ad domesticationē animaliu dicens. Non ascendat supra cor qz in diebus messie de- ficebat aliquid de via huius seculi: vel innouetur ali- quid de operibus sex dierum: sed ibit mundus iuxta so- litam viam: et per psequens animalia remanebunt in conditionibus suis naturalibus: et sic ex dicto Rabi moysi patet defectus argumēti. Similiter patet ex te- xtu qui a principio huius capituli loquitur metapho- rice cum dicitur. Egredietur virga de radice Iesse: et flos de radice eius ascendet zc. vbi dicunt hebrei. Et botrus de radice eius ascendet: et fm eos messias ibi nominatur virga et botrus metaphorice. Similit q dicit. Et erit iusticia cingulū lūboꝝ eius et fides cincto- riu renū eius. fm hebreos: iusti et fideles messie adhe- reutes dicit metaphorice et ei⁹ cingulū et cinctoziu: vt

vt allegatū est supra p translationē chaldaicā: z eadē rōne qd imediate sequit: **H**abitabit lup⁹ cū agno zc. est metapborica locutio: p quā intelligit pacifica puerfatio z cobabitatio fideliz in pmitiua ecclia: fm q dr actuū. iij. Multitudinis aut credentiū erat cor vnū z aia vna nec qsqz eoz q possidebat aliqd suum esse dicebat: sed erant illis omia cōmunia: et sic quātūcūqz fuisset ante discordes in actibus z moribus vel mō viuēdi: recepta fide christi z grā spiritus sancti fi ebant: cordes i actib⁹ moribus z mō viuēdi: et hoc est qd dicit: **H**abitabit lupus. i. iste qui p⁹ fuit raptor scuer⁹. r. **C**ū agno. i. cū imocete z māfucto. potest etiāz hoc

lupus cū agno: et pardus cū hedo accubabit. **T**itul⁹ z leo z onis siml morabunt: z puer paruul⁹ minabit eos. **T**itul⁹ z vrlus pascēt: simul requiescēt catuli eoz et leo quasi bos comedet paleas. **E**t electabit infans abybere sup foramina aspidis: et in cauernā reguli qui ablactat⁹ fuerit: manū suam mittet. **N**on nocebunt et nō occident in vniuerso mōte sancto meo: quia repleta ē ter.

exponi spāliter de paulo qui fuit de tribu beniamin: p̄bil. iij. beniamin dō vocat lupus: **B**en. xlix. Beniamin lup⁹ rapax zc. z paul⁹ post puerfionē suā bitauit quiete cū anania simplice z innocete. **M**. n. homines nominent nomib⁹ aializ p̄z **B**en. xlix. vbi iudas vocat leo: dan coluber: z beniamin lupus. hoc etiā p̄z ex cōi mō loquendi boim: quo raptor vocat lup⁹: iracū⁹ canis: z mitis agnus: z sic de alijs fm diuersas pdictōes. **P**ardus. i. habēs maculas diuersas ex diuersis eozib⁹. **C**ū hedo id est cū simplici fideli. **A**ccubabit. i. p̄morabit pacifice post suā puerfionē ad fidē christi: z sic intelligit de sequētib⁹ cum dicit. **T**itul⁹. i. hō p⁹s petulans z dissolut⁹. **E**t leo. i. p⁹s supbus. **E**t onis. i. innocēs. **E**t puer paruul⁹ zc. i. christus q supra. ix. c. vocat paruul⁹: ducet eos ad volūtatē suā quod adimpletū est in illis qui obediūt ei p fidem. **T**itul⁹. i. petulans vt dictū est. **E**t vrlus. i. ille qui p⁹s fuit gulosus: z post fidē sobrius. **P**ascēt. vniiformiter viuēdo. qz sicut dictū est in primitiua ecclia: oia erant illis cōmunia. **S**imul requiescēt catuli eoz. i. filij z familie ipoz. **E**t leo zc. id est supbus prius et delicatus: cū rusticano fideli victu simplici erit cōtentus: qd impletū fuit i primitiua ecclia: vt dictū est: z quotidie implet in religionibus vbi nobiles et ignobiles: illati z illiterati victu simplici vniiformiter sunt cōtenti. **E**t electabit zc. id est de nouo renatus p baptisimū. **S**uper foramina aspidis. i. sup psonas a demonib⁹ obsessas inde demones eiciendo: fm q dicit **M**ar. vlti. Signa autē eos qui crediderint bec sequētur: in nomie meo demonia eicient: in quis loquetur nouis: serpentes tollēt. **E**t in cauernā reguli zc. **R**epetitio est eiusdē sentētie p alia verba: qz demon q prius vocabat asp̄s hīā vocat reguli q est serpens venenosus. **N**ō nocebūt zc. i. in ecclia que dicit mons sanctus: vt dictū est supra. ij. c. **I**n primitiua em ecclia credētib⁹ dabat⁹ potestas sup demonia sicut dictū est. z qz ista procedebant ex receptōne fidei ad pdicationē ap̄toz per orbē ideo subdit: **Q**uia repleta est zc. i. euangelio xpi. **S**icut aque maris operientis. qz tempore ap̄stoloz fuit publicata fides catholica per orbem vniuersum: sicut declaratū fuit p̄sal. xvij. sup illud: **I**n orantē terram erigit sonus eoz zc. **I**n die illa. **H**ic con-

sequēter describit sublimitas christi ad quāz seruenit in quātū homo p suam benedictā passionē: fm q dr **H**ilip. ij. **H**ūiliauit semetipm factus obediens vsqz ad mortem: mortē autem crucis. propter quod z deus exaltauit illum: et dedit illi nomen quod est sup omne nomen zc.

ra scia dñi: sicut aque maris operientis. **I**n die illa radix iesse qui stat in signū populozum: ipsum gentes deprecabunt: et erit sepulchrum eius gloriofum. **E**t erit in die illa: adijciet terminus secūdo manū suam ad possidēdū residuū populi sui: quod relinquetur ab assyrijs et ab egypto et a phetros et ab ethiopia et ab elam et a sennaar et ab emath et ab insulis maris **E**t leuabit dñs signum in

et describit primo ei⁹ exaltatio: scdo exaltationis diuulgatio: ibi. **E**t erit. **C**irca primū dicit. **I**n die illa radix iesse. i. christus egrediēs de radice iesse: vt dicitur ē in p̄n. bñ. c. **E**t ad h denotandum vbi translator fm proprietatē grāmari ce debuit dicere q in feminino: dixit qui i masculino: qz christus naturā humanam accepit in sexu pfecto: id subdit: **Q**ui stat in signū populozū. i. in signū saluū gētū. et hoc fuit i sua passionē impletuz: qñ fuit eleuatus in

cruce: ppter quod dixit saluator **J**oh. iij. **S**icut exaltauit moyses serpentē i heremo in ligno: ita oportet exaltari filiū hominis: vt ois q credit in eū nō p̄reat: sed habeat vitā eternā. **D**e exaltatiōe autē serpentis a moyse dicit **N**u. xxi. **F**ac serpentē eneam z pone eū p signo z qui p̄cussus aspexerit eum viuēt: qui serpens eneus fuit figura christi passuri: qm sicut per aspectum illius serpentis saluabant homines a moribus serpentū: sic qui fide intuent mortē christi sanant a moribus peccatozū: sicut dictū fuit p̄leuius **N**umeri. xxi. z **J**oh. iij. **P**̄m gentes deprecabuntur. qz post christi resurrectionē z ascensionē gentiles cōuerfi ad fidem p pdicationē ap̄stolozū deprecati sunt ipsum deuote. **E**t erit sepulchzū zc. tū qz licz mors christi fuerit cōtemptibilis: sepultura tamē eius fuit honorabilis: tum quia in sepulchro nouo lapideo z cur libraminib⁹ z aromatis preciosis: vt habet **J**oh. xix. tum quia fideles p orbem existentes: etiam magni et nobiles vadunt ad eius sepulchzū venerandū. **E**t erit in die illa. **H**ic sequēter describitur dicte exaltatiōis diuulgatio: que facta est p pdicationē ap̄stolozū aliozqz christi discipulozū per orbem cum dicitur: **A**dijciet dñs secūdo. qz primo pdicauerat p seipsum. z secūdo pdicauit p ap̄stolos suos aliosqz discipulos. **M**anū suā. i. virtutē suā pdicationē istā cōfirmando miraculis: fm q dicit **M**ar. vlti. **I**lli aut p̄fecti sunt pdicauerūt vbiqz dño coopante et sermonē cōfirmante sequētib⁹ signis. **A**d possidēdū. p fidem z charitatem. **R**elinquet ab assyrijs z ab egypto zc. nomia sunt diuersarū terraz z locoz: ex quib⁹ p pdicationē ap̄stolozū aliqui sunt vocati ad fidē xpi: z p ista intelligunt alia loca que nō exprimūtur: a d que puenit pdicatio eoz. **H**ebzei dō exponūt hoc de p̄gatiōe in iudea tpe messie que ex p̄ctat: sed huic expositiōi q falso initit fundamēto cū aduētus xpi trāserit in p̄teritū repugnat textus: p̄mo p hoc qd dicit hic: **A**dijciet dñs secūdo zc. qz prius iudei fuerūt adducti in iudeā de egypto: z secūdo d̄ babylone. **S**i autē reducerent itez ab hac dispersiōe in q sunt diceref: **A**dijciet tercio. secūdo qz ista displio in q sunt: facta fuit p romanos q tñ nō numerāf hic inf̄ p̄los cū d̄: **A**b assyrijs z egypto. p̄ncipalif. n. tñc nomiāref romani. **E**t leuabit dñs zc. i. virtutē crucis faciet pdicari p ap̄stolos aliosqz discipulos: quā pdicationē etiā signis p̄firmabit: qd iā ē

impletū vt dictū est. **a** Et cōgregabit profugos rē. i. illos qui fuerāt prius fidē p̄fessi ⁊ postea facti p̄fugi a cultu dei: ⁊ disps̄ p̄ varios errores colliget i vnitatē fidei catholice. **b** Quatuor plagis terre. i. ex omi pte terre. **c** Et auferet zelus ephraim rē. p̄ hoc intelligit̄ mutua cōcordia et amicitia xp̄ianorū: maxime i primitiua ecclēsia: vt dictus est supra. **d** Et volabūt rē. Post resurrectionē. n. xp̄i et ascensionē philippus p̄dicauit in ciuitatibus phylistinorū: vt b̄ Actū viij. vbi dicit̄. Philippus autē inuēit̄ est in azoto que est ciuitas phylistinorū ⁊ transiens euāgelizabat ciuitatib⁹ cūctis rē. terra autē phylistinorū est. supra mare mediterraneū: ⁊ sunt ibi portus et naues in quib⁹ aliqui de apostolis ⁊ discipulis xp̄i fuerunt repositi ad predicandū in alijs terris: vt p̄ de paulo ⁊ barnaba ⁊ pluribus alijs. Et hoc est qd̄ dicit̄ bic. **e** Et volabūt rē. i. expedite nauigabant i eorū nauibus que dicunt̄ hic humeri metaphorice eo q̄ sup humeros portant onera sicut et sup naues. Presens em̄ capituluz vbiq̄ loquit̄ metaphorice. **f** Simul predabunt rē. q̄ aliq̄ eorū nauigauerūt vsus orientē: ⁊ p̄dicātes ibi fidē rapuerūt inde p̄cedā cōuertentes aliquos ad fidem: qui prius erāt in possessionē dyaboli. **g** Adumēa ⁊ moab rē. q̄ in istis terris ad p̄dicatōnē apostolorū aliqui crediderūt ad obedientiā fidei venientes. **h** Et desolabit dñs rē. i. nilū qui ingredit̄ mare mediterraneū transiens p̄ egyptū: idō subdit̄ quasi expositiue. **i** Et leuabit rē. ⁊ accipit̄ bic et pro. i. ita q̄ illud qd̄ prius dictū est. Desolatio lingue maris: dicitur bic percussio fluminis. **k** In fortitudine rē. q̄ dedit virtutē hoc faciendi quod subdit̄. **l** Et percutiet eum rē. Alexander em̄ magnus p̄ magnū t̄pus post eiaiam ⁊ p̄ aliquod t̄pus ante christi aduentū vt facilius cū exercitu suo accederet ad alexandriam ⁊ ad aliquas alias ciuitates egypti. fecit diuidi nilū in septē portiones intra mare mediterraneū separatim cadentes. **m** Ita vt rē. i. p̄ ipm̄ possint homines trāsire facilius. ⁊ istud fuit p̄noscit̄ q̄ p̄dicatores euāgelij trāsirent p̄ orbem remotis impedimētis virtute diuina quod patet ex hoc q̄ adhuc viuēte beato petro fides catholica diuulgata est versus occidentē vsq̄ ad mare oceanum qd̄ p̄ ex hoc q̄ missi a beato petro ad p̄dicandū fundauerūt ecclēsiā senonis: que tunc erat metropolis francie in honore beati petri viui. Cū igit̄ apostoli aliq̄ discipuli exierūt de hierusalē ad p̄dicandū p̄ orbem que est in quarto clymate: ⁊ sic in medio terre habitabilis: sicut tūc viuēte petro diuulgata est fides catholica versus occidentē vsq̄ ad oceanū qui est termin⁹ terre habitabilis: ita tenēdū est eaz fuisse sicut diuulgatā ad alias ptes orbis: ⁊ p̄pter velocitatē huius diuulgatiōis dicit̄. **n** Et erit via rē. i. electis meis ad fidem vocandis. **o** Qui reliquet̄ ab assyrijs. i. a demonijs eum prius possidentibus. **p** Sicut fuit israeli rē. i. sicut diuina virtute remota fuerūt impedimēta exit⁹ isrl̄ de egypto sic diuina virtute remouebunt̄ impedimēta ab electis exēdo de ignoratiā ⁊ terrorē tenebrarū: qd̄ impletū est in p̄dicatōnē ap̄loꝝ aliorūq̄ xp̄i discipulorū: vt visum est. Aliter exponit̄ ab illo loco. Et desolabit rē. ita q̄ per linguā maris egypti intelligit̄ ipa egyptus. que est prope mare. et sic iungit̄ ipm̄. Per flumē potestas regia que fuit fortis ⁊ magna. p̄pter quod cesar augustus sub quo natus fuit christus. dimisit eaz in septē principatus. et sic fuit multū diminuta ne possent rebellare. ⁊ talis subiugatio huius regni et aliorum imperio ro-

netiōes: ⁊ cōgregabit p̄fugos isrl̄: ⁊ dispsos iuda colliget a quatuor plagis t̄re ⁊ auferet zelus ephraim ⁊ hostes iuda p̄ibūt. Ephraim nō emulabit iudā et iudas nō pugnabit cōtra ephraim. Et volabunt in humeros phylistinū per mare simul p̄dabūt filios orientē. Adu-

mano fuit quedā dispositio ad hoc q̄ predicatio euāgelij fieret libere per orbem. vnde dicit leo papa in sermone de apostolis petro ⁊ paulo. Dispositioni diuini operis maxime cōgruebat: vt multa regna vno cōfederarent imperio: vt cito quos haberet populos p̄dicatio generalis q̄s vni tenebat regimē ciuitatis. id subdit̄. Et erit via residuo rē. exponatur vt supra. ⁊ b̄ maxime fuit impletus tempore constantini qui voluit p̄ orbem ecclēsiā licite fabricari et fidem xp̄i p̄dicari. In capitulo rj. vbi dicitur in postilla. Et egredietur rē. **h** Ecce materia hui⁹. c. que est de mysterio christi s̄m omnes expositores multum distat a tempore et ratōne a materia immediate p̄cedēti in qua agitur de iuteritu sennacherib ⁊ suoz cōtinuat̄ tamē in littera per interpositionem huius cōiunctiōis copulatiue et: cum dicit̄. Et egredietur. non em̄ dixit solum. Egrediet̄ virga. sed cum additiōne dicit̄. Et egredietur vnde hui⁹ copulatiue superaddite aliquis ratio est querenda que videtur talis esse. Nam in p̄cedenti capitulo propheta p̄noscit̄ cabat populo liberationem a sennacherib et exercitu suo per quam habituri erant pacem temporale ⁊ tranquillitatē: quia licet esset valde grata ⁊ miraculosa. nō tamen erat tam excellens nec fructuosa sicut liberatio fienda per christum in qua pax perpetua et spiritualis dāda erat. ⁊ ideo propheta postq̄ descripsit primam liberationem adiungit secundā quasi diceret hoc liberatio a sennacherib licet magna ad modicum tamē reputatur respectu alterius liberationis per christum fiende: de qua dicitur. Et egredietur rē. eo modo quo xp̄s dixit discipulis ⁊ apostolis Luc. x. capi. Ecce dedi vobis potestatem rē. sed in hoc nolite gaudere rē. ideo gratiarū actionē in sequēti capitulo subdit̄ p̄ hoc vltimo beneficio. In eodem capitulo vbi dicit̄ in postilla. Et enumerant̄ hic septē dona sp̄s sancti. **h** Additio secūda. **h** Efficientia tonozū sancti sp̄s quā postillator hic ponit̄ vera ⁊ p̄p̄ia. ⁊ ponit̄ sub eisdē vbi in p̄ma secūda. q. lxxviii. arti. iiii. s̄m que b̄ mōi dona se extendunt ad oia ad que se extendunt virtutes intellectuales ⁊ morales put dicit̄ i postilla. S̄ statim animū pulsat quedam inquisitiua questio. f. talis: cur non ponunt̄ aliqua p̄tinentia ad theologicas virtutes. nā virtutes theologice maxime ordinant nos ad deū. Ad qd̄ dicendū s̄m Tho. ibidem q̄ virtutes theologice p̄supponūt̄ ad dona sicut radices quedā tonozū nō em̄ mouet anim⁹ a sp̄s sancto. nisi ei s̄m aliquē modum vniat̄ sicut in s̄m nō mouet̄ ab artifice nisi p̄ contactū vel aliquā aliā vniōnē. p̄ma aut̄ vniō ad deū est p̄ fidē. spem. ⁊ charitatē. vñ omnia dona p̄tinet̄ ad has tres virtutes tanq̄ ab eis deriuata. Cōsequēter circa h̄ qd̄ dicit̄ postill. q̄ ista dona p̄fectissime fuerūt in anima christi rē. videt̄ q̄rendū q̄ licet h̄ sit verissimū: quō t̄m h̄ possit̄ ondī p̄ litterā cū de quibet viatore in grā exite verificat̄ q̄ redescet sup eū sp̄s dñi sapiētē ⁊ intellectus rē. Ad qd̄ videt̄ dicēdū q̄ plenitudo tonozū in xp̄o ex hoc cōsiderat̄ q̄ ab ipso gratia sp̄s sancti deriuat̄ in mēbris suis. i. in corpore suo mystico. vnde cū Job. dixisset de eo. Plenū grā ⁊ veritatē. s̄m. Et

dicatio generalis q̄s vni tenebat regimē ciuitatis. id subdit̄. Et erit via residuo rē. exponatur vt supra. ⁊ b̄ maxime fuit impletus tempore constantini qui voluit p̄ orbem ecclēsiā licite fabricari et fidem xp̄i p̄dicari. In capitulo rj. vbi dicitur in postilla. Et egredietur rē.

h Ecce materia hui⁹. c. que est de mysterio christi s̄m omnes expositores multum distat a tempore et ratōne a materia immediate p̄cedēti in qua agitur de iuteritu sennacherib ⁊ suoz cōtinuat̄ tamē in littera per interpositionem huius cōiunctiōis copulatiue et: cum dicit̄. Et egredietur. non em̄ dixit solum. Egrediet̄ virga. sed cum additiōne dicit̄. Et egredietur vnde hui⁹ copulatiue superaddite aliquis ratio est querenda que videtur talis esse. Nam in p̄cedenti capitulo propheta p̄noscit̄ cabat populo liberationem a sennacherib et exercitu suo per quam habituri erant pacem temporale ⁊ tranquillitatē: quia licet esset valde grata ⁊ miraculosa. nō tamen erat tam excellens nec fructuosa sicut liberatio fienda per christum in qua pax perpetua et spiritualis dāda erat. ⁊ ideo propheta postq̄ descripsit primam liberationem adiungit secundā quasi diceret hoc liberatio a sennacherib licet magna ad modicum tamē reputatur respectu alterius liberationis per christum fiende: de qua dicitur. Et egredietur rē. eo modo quo xp̄s dixit discipulis ⁊ apostolis Luc. x. capi. Ecce dedi vobis potestatem rē. sed in hoc nolite gaudere rē. ideo gratiarū actionē in sequēti capitulo subdit̄ p̄ hoc vltimo beneficio.

In eodem capitulo vbi dicit̄ in postilla. Et enumerant̄ hic septē dona sp̄s sancti.

h Additio secūda. **h** Efficientia tonozū sancti sp̄s quā postillator hic ponit̄ vera ⁊ p̄p̄ia. ⁊ ponit̄ sub eisdē vbi in p̄ma secūda. q. lxxviii. arti. iiii. s̄m que b̄ mōi dona se extendunt ad oia ad que se extendunt virtutes intellectuales ⁊ morales put dicit̄ i postilla. S̄ statim animū pulsat quedam inquisitiua questio. f. talis: cur non ponunt̄ aliqua p̄tinentia ad theologicas virtutes. nā virtutes theologice maxime ordinant nos ad deū. Ad qd̄ dicendū s̄m Tho. ibidem q̄ virtutes theologice p̄supponūt̄ ad dona sicut radices quedā tonozū nō em̄ mouet anim⁹ a sp̄s sancto. nisi ei s̄m aliquē modum vniat̄ sicut in s̄m nō mouet̄ ab artifice nisi p̄ contactū vel aliquā aliā vniōnē. p̄ma aut̄ vniō ad deū est p̄ fidē. spem. ⁊ charitatē. vñ omnia dona p̄tinet̄ ad has tres virtutes tanq̄ ab eis deriuata. Cōsequēter circa h̄ qd̄ dicit̄ postill. q̄ ista dona p̄fectissime fuerūt in anima christi rē. videt̄ q̄rendū q̄ licet h̄ sit verissimū: quō t̄m h̄ possit̄ ondī p̄ litterā cū de quibet viatore in grā exite verificat̄ q̄ redescet sup eū sp̄s dñi sapiētē ⁊ intellectus rē. Ad qd̄ videt̄ dicēdū q̄ plenitudo tonozū in xp̄o ex hoc cōsiderat̄ q̄ ab ipso gratia sp̄s sancti deriuat̄ in mēbris suis. i. in corpore suo mystico. vnde cū Job. dixisset de eo. Plenū grā ⁊ veritatē. s̄m. Et

de plenitudine eius omnes accepimus: Job. i. qua q- dem plenitudine ppha ondit infra cu dixit: Erit iusticia cingulu lumbor ei? zc. qd exponit de iustis z fidelibus adberetib? xpo sicut cingulu z libare adherent homi. Et q metapbora satis pz q ocs iusti seu fideles bnt dntes fidei et iusticie et alia b? moi ex adberetia ad ipsam.

Et quo pz inte- tu. s. q ista babet christus plena- rie: vt ab ipso in alijs deruent? Consequeter vi- det querenduz gre ser dona hic pmo emmera- ra ponit vna- tim. No em di- cit sps sapien- tie et sps intel- lectus: sed sps sapien- tie et intel- lectus. Silt no dicit sps cõsili- z sps fortitudinis: s sps pñlij z fortitudinis: z sic de alijs duob? Ad qd dicendū q i obinatioe innuit con- nexio vnoz adinuicē: eo mo quo vtutes cardinales: vno mo pbanē cõtere: et b q vna ear qdamō p aliā pfici. vñ Greg. i pmo moralū de bmoi donis spūsan- cti loquēs dicit: Minor ē sapiētia si intellectu careat: z valde inutilis ē intellectus si sapientia non subsistit. Tile est pñlij cui opus fortitudinis deest: z valde for- titudo destruit: nisi p pñlij fulciat. nulla etiā est scien- tia si vtilitate pietatis non habeat: z valde inutilis est pietas si scia discretiois careat: timor quoqz ipse si nō has virtutes habuerit ad nullū opus bone actiois sur- git. hec ille.

In eodem vbi dicitur in postilla. Et auferet zelus ephraim.

fuit israeli in die illa q ascē dit de tra egypti. Ca. xij. **C**onfitebor tibi dñe quoni- am iratus es mihi: conuer- sus est furor tuus: et cõso- latus es me. Ecce deus sal- uator meus fiducialit agā z non timebo. Quia forti- tudo mea et laus mea dñs et factus est mihi in salutē. **H**auriet aquas i gaudio

de fontibus saluatoris: et dicetis i illa die: cõfitemi- ni domino: z inuocate no- men eius. **M**oras facite in populis adinuentioes ei: mementote qm̄ excelsum ē nomen eius. **C**antate dño quoniam magnifice fecit: annūciate hoc in vniuer- sa terra. **E**xulta et lauda habitatio syon qz magnus in medio tui sanctus israel

de fontibus saluatoris.

zc. i. vos catholici haurietis vna spūsancti de sacramētis noue legis: in quib? pferē gra qd nō fiebat in sacramētis ve. le. **E**t dicit zc. exhortādo vos mutuo ad laudē diuinā. **C**õfitemini dño. qz bñficia recognoscēdo **E**t inuocate zc. ipm̄ deuote laudando. **M**oras facite in pplis. i. in omib? gentib? per p̄dicationē euāge- lice veritatis. **A**d inuētiōes ei. i. modos mira- biles huane salutis: quos adinuenit dñs vna sapiētia i filij dei incarnatōne p̄- dicationē passionē z resurrectionē z ascē- sionē. qz **M**emē- tote qm̄ excelsum ē zc. **D**ibili. ij. Dedit illi nomē qd est su- per omne nomē: vt i nomie illo flectat omē genu celestis terrestriū et infer- norū: et ois lingua

psiteat qz dñs n̄r iesus christus in gloria est dei patris. **C**antate dño zc. ponēdo naturā hūanā in xpo ad p̄is- terterā. **A**nnūciate hoc zc. qd impletū est p̄ p̄dica- tionē aplo z aliorūqz xpi discipuloz p orbem vniuersum **E**xulta. in corde. **E**t lauda. ore. **H**abitatio syon. i. ecclesia q vocat syon. **D**ebre. xij. Accessisti ad syon montē z ciuitatē dei viuētis celestē hierusalem zc. **Q**uia magnus in medio tui sanctus israel. i. christus sanctifi- cans fidelē pplm̄ uoie israel appellatū: vt frequēter supra dictū est. **P**ōt etiā bec lra referri ad montē syon in quo erat templū: vbi legif xpc frequēter p̄dicasse et miracula fecisse: ibi etiā apls suā resurrectionē manifestauit: z sup eos spūsanctū in signo visibili misit: vt dicit biero. in epi- stola ad paulinū de omib? sacre scripture libris. **I**n capitulo. xij. vbi dicit in postilla: **H**aurietis aquas de fontibus saluatoris.

Additio. **D**e qd dicit: **H**aurietis aquas cū gaudio de fon- tibus saluatoris. posset exponi mag. p̄rie ad lram de aq baptismi que est ianua sacramētoz in q gra saluatoris pferē z dona spūsancti danē. **R**eplica. **I**n caplo. xij. vbi postil. exponit illū passum. **H**aurietis aquas de fontibus saluatoris. de gra spūsan- cti z donis q in euāgelio dicunt aqz viue q bau- riant de fontibus. i. sacramētis q fontes saluatoris hic di- cūtur. **B**urgen. dicit q magis p̄ria est expositio de aqua baptismi qui ē ianua sacramētoz. **S**z expositio burgen. quā dicit magis p̄ria possum? dicere mag. extortā rōne illi? termini aquas. nā nō refert an aqua baptismi hauri- atur ex fontibus vel flumibus. **E**t qz vult suā expositionē fore magis p̄ria cū dicit baptismū fore ianua sacramen- toz: iccirco sensus esset haurietis ianua ex fontibus quāta sit b? moi expositiois. p̄rietas pz etiā parū intelligenti. **E**t cū ocs cõter catholici exponāt li fontibus saluatoris p sacramētis improp̄riissima esset burgen. expositio. hau- rietis aqua. i. baptismū ex fontibus saluatoris. i. sacramen- tis. quā rōne em̄ baptismū hauriri deberet ex alijs sacra- mētis eadē rōne z fortiori alia sacramēta hauriri deberēt ex baptismō: qz oia alia sacramēta rite suscepta baptis- mū p̄supponūt: cū baptismus est vnus de fontibus sacra- mētibus. improp̄riissima igit videtur expositio burgen. q significat haurietis fontē ex fontibus: sic igit burgen. sepe mouēt lana caprina. **C**apitulu. xij.

Mus babilonis. Postqz ppha denūciat punitō- nē assyrioz q captiuauerit decē tribus: hic p̄nter de- nūciat punitioēz babiloniōz q captiuauerūt re- gū duaz tribū. **E**t p̄ denūciat babiloniōz destructōēz

Amplificat. p̄beta mutuā p̄cordiā seu amici- tiā christianoz adinuicē p hoc qd dicit. **A**u- feret zelus ephraim. quia vñ glosam qm̄ esaias hoc p̄dicebat: inter duas z decem tribus discordia ere- crabilis erat: credentes autē pacifici sunt in christi fide z vnitāte charitatis. put patuit in primitiua ecclesia: qm̄ multitudinis credentiū erat cor vñū z anima vna: **A**ctuū. iij. capitulo.

Capitulu. xij.

Et dices. **D**escripto christi mysterio: hic conse- quēter describit gratiarū actio p tanto bñficio cum dicit. **E**t dices in die illa. i. tempore gratie christi fuate qd tempus vocat dies. **M**o. xij. **N**ox p̄cessit: dies autē appropinquauit. **C**onfite- bor tibi dñe confessione laudis z gratiarū actionis. **Q**uonia iratus es mihi. p̄pter peccata mea me pu- mendo in captiuitate babilonica: z in p̄secutione an- tiochi illustis z pluribus temporibus alijs. **C**õ- uersus est zc. in mansuetudinē. **E**t cõsolatus es me. per tuā benedictā incarnationē: ide subdit. **E**cce deus zc. visibiliter apparens i carne assumpta fiducialiter agā et nō timebo amplī? retardari a vita beata que p xpm̄ fuit aperta. **H**ic em̄ cõfitebat primi- tiua ecclia sub aplis i burlm̄ p̄gregata: que pro maiori pte erat de gente iudeoz: vt patet in actib? apostoloz **Q**uia fortitudo mea. i. dans mihi fortitudinem in aduersis. **E**t laus mea dñs. qz virtute diuina in primitiua ecclesia fideles nō solū patiēter sustinebant tormēta: s gaudēt z cū laudib? diuinis. **E**t fa- ctus est zc. qz imēdiate trāsibat ad vitā celestē: qd nō fiebat sanctis veteris testamēti. **H**aurietis aqz

Additio. **D**e qd dicit: **H**aurietis aquas cū gaudio de fon- tibus saluatoris. posset exponi mag. p̄rie ad lram de aq baptismi que est ianua sacramētoz in q gra saluatoris pferē z dona spūsancti danē. **R**eplica. **I**n caplo. xij. vbi postil. exponit illū passum. **H**aurietis aquas de fontibus saluatoris. de gra spūsan- cti z donis q in euāgelio dicunt aqz viue q bau- riant de fontibus. i. sacramētis q fontes saluatoris hic di- cūtur. **B**urgen. dicit q magis p̄ria est expositio de aqua baptismi qui ē ianua sacramētoz. **S**z expositio burgen. quā dicit magis p̄ria possum? dicere mag. extortā rōne illi? termini aquas. nā nō refert an aqua baptismi hauri- atur ex fontibus vel flumibus. **E**t qz vult suā expositionē fore magis p̄ria cū dicit baptismū fore ianua sacramen- toz: iccirco sensus esset haurietis ianua ex fontibus quāta sit b? moi expositiois. p̄rietas pz etiā parū intelligenti. **E**t cū ocs cõter catholici exponāt li fontibus saluatoris p sacramētis improp̄riissima esset burgen. expositio. hau- rietis aqua. i. baptismū ex fontibus saluatoris. i. sacramen- tis. quā rōne em̄ baptismū hauriri deberet ex alijs sacra- mētis eadē rōne z fortiori alia sacramēta hauriri deberēt ex baptismō: qz oia alia sacramēta rite suscepta baptis- mū p̄supponūt: cū baptismus est vnus de fontibus sacra- mētibus. improp̄riissima igit videtur expositio burgen. q significat haurietis fontē ex fontibus: sic igit burgen. sepe mouēt lana caprina. **C**apitulu. xij.

Mus babilonis. Postqz ppha denūciat punitō- nē assyrioz q captiuauerit decē tribus: hic p̄nter de- nūciat punitioēz babiloniōz q captiuauerūt re- gū duaz tribū. **E**t p̄ denūciat babiloniōz destructōēz

Haurietis aqz

Et p̄ denūciat babiloniōz destructōēz

secundo in deo. Molatōez capto sequēti. Daia i tres ptes qz pmo describit vastantis exercitus cōuocatio. secundo babiloniorū afflictio: ibi. Ululate. tercio sequēs desolatio ibi. Et erit. Circa p̄mū dicit. a. On^o babilonis. i. miseria eā opprimens q̄ vidit esaias. i. p̄uidit in spū futurū

Sup montē. i. p̄tra babilonē tu more supbie eleuata. c. Caliginosum. i. errorib⁹ obtenebratā. d. Leuate signū. s. verū lū p̄cedens exercitum. e. Exalta te vocē. et b̄trādo ad plū. f. Leuate manū. in signū cōfidentie et victorie obtinēde: ideo subdit. g. Et ingrediant⁹ portas. s. babilonis tanq̄ victores. h. Ducēs. s. medoz et perfarū: q̄a cyrus rex perfarū et dāri⁹ rex medoz cū suis exercitibus babilonem ceperūt: et b̄trā. v. i. Ego mandauī tē. hebrei dicunt citatis meis. dicitio em̄ bebraica q̄ ponit bic equiuoca est ad citationē et sanctificationē. hebrei tñ vident⁹ bic melius dicere: qz exponentes trāslationē nostrā dicit: Nādaui sanctificāū meis. i. misit⁹ meis: inspirauit em̄ dominus volūtatē et audaciā persis et me-

Capitulū. xiiij.
Omnis babilonis qd vidit esaias filius amos. Sup montē caliginosū leuate signū: exalta te vocem: leuate manū: et ingrediant⁹ portas ducēs. Ego mādaui sanctificāū meis: et vocaui fortes meos in ira mea exultātes in glia mea. Vox multitudinis i montib⁹ q̄si pploz frequentū: vox sonitus regū gentiū p̄gregatā. Dominus exercitū p̄cepit militie belli: veniēt ibi⁹ de terra p̄cul. A summitate celi tōmin⁹ et vasa furoris eius vt dispdat oēm terrā. Ululate: qz p̄e est dies dñi. qz vastitas a dño veniet. Propt̄ hoc om̄es man⁹ dissoluent⁹ et om̄e cor homis tabescet et cōteret. Toriones et volozes tenebūt: quasi pturicens tolebunt. Anusquisqz ad primum suum stupebit

dis pugnādi p̄tra babilonē. k. Et vocaui fortes meos dando eis fortitudinē. l. Ira mea. i. ad erequēduz p̄nitionē a me dispositā. m. Exultātes in glia mea. i. in victoria glorioza a me cōcedēda. vel qz cyrus rex p̄faz illā victoriā attribuit glorie diuine: vt habet vlti. pal. et p̄mo Esdre. i. Hec dicit cyrus rex p̄farū oia regna t̄re dedit mibi dñs tē. n. Vox multitudinis. i. marimi exercitus q̄ babilonē veniētis. o. Vox sonitus regū tē. i. cyri regis p̄farū et dāri⁹ regis medoz: et qz forte isti aliq̄s alios reges adduxerunt secū. p. Dñs exercitū tē. qz militib⁹ et bellatorib⁹ inspirauit volūtatē et audaciā veniēdi p̄ babilonē. q. De terra lōginqua als p̄cul. nō abhorētes laborē itineris: et qz nō solū homines fuerunt erectorē diuine iusticie p̄ babilonē: sed angeli: iō subdit: r. A summitate celi dñs et vasa furoris eius. i. angeli q̄ sunt quedā instrumēta ad erequēduz diuina iudicia. s. Et dispdat omnē terrā. s. babilonis. Et est locutio hypbolica ad denotandū magnitudinē ciuitatis babilonice: et ppli multitudinē. sicut aliq̄s dicit parisus ē totus mūdus. t. Ululate. Hic p̄nter describit babiloniorū afflictio. Et p̄mo q̄tum ad eoz anxietatē. secūdo q̄tum ad eoz pene acerbitatē: ibi. Ecce dies dñi. tercio q̄tum ad aduersariozū ferocitatē: ibi. Ecce ego. Circa p̄mū dicitur: t. Ululate. scilicet o vos babilonij: vlulatus qui est clamor confusus iudicium est magni timoris prohibentis formare vocem distinctam. v. Quia prope est tē. id est p̄nitionis eius super vos. x. Propt̄ hoc

tē. a sua virtute p̄e cordis timore: qz timor retrahit spiritū et calozē a mēbris exteriorib⁹ et sic remanēt frigida et tremētia: et p̄ p̄ns inualida. y. Et omne cor hois tab. et p̄ id est. Cōteret. p̄ tristitia. z. Toriones tē. i. babilonij affligent⁹ p̄ angustia. sicut illi q̄ patiunt⁹ talia. z. Anus quisqz tē. non potēs cum iuuare nec ab eo iuuari a. Facies combuste vult⁹ eozū qz p̄se et medi in cenderūt babilonē et multi fuerunt abi combusti b. Ecce dies. Die cōsequēter describitur afflictio babiloniorū et pene acerbitate: cū dicit. b. Ecce dies dñi. i. p̄nitionis eius: c. Veniet crudel. ipis babilonis p̄e acerbitate p̄nitionis ad qd desigrandū subdit. d. Indignationis plenus tē. ad hoc em̄ ponit tur tot verba q̄st idem significantiā vt designent maiorē exaggregationē pene ad p̄nitiōnē terrā scz babilonis. e. In solitudine. occisis incolis. f. Quonias stelle celi. i. p̄ncipes magni. g. Et splendor eaz. i. sapia eoz

facies combuste vultus eoz
Ecce dies dñi veniet crudelis et indignationis plenus et ire furorisqz ad ponēdā t̄rā in solitudine: et peccatores eius cōterendos tē ea: qm̄ stelle celi et splendor earū non expandēt lumen suū. Obtenebrat⁹ est sol i ortu suo: et luna nō splendet in lumine suo. Et visitabo super orb⁹ mala: et contra impios iniquitatē eozū. Et requiescere faciā supbiā infidelium: et arrogantiam fortium humiliabo. Preciosior erit vir auro: et homo mūdo obrizo. Super hoc celum turbabo et mouebū terra tē loco suo: p̄pter indignationem domini exercituum: et propter diem ire furoris eius. Et erit quasi damula fugiens: et quasi ouis: et nō erit q̄ cōgreget. Anusqz ad pplm suū cōuertet: et singuli ad t̄rā suā.

Non expandent lumē suū. qz fugiet ab eis mens et cōsiliū: p̄tra imminens piculum. Obtenebratus est sol tē. i. Balthasar rex q̄ occisus fuit: Dān. v. et tñ ad huc erat p̄e p̄ncipiū regni sui. k. Et luna tē. i. regina non p̄cedet ulterius in apparatu regio. l. Et visitabo. hoc dicit in p̄sona dñi. m. Sup orb⁹ mala. i. babilonis: et p̄pter hoc aliqui dicunt bic vrbis et male. qz in hebreo est orbis: et dicit de babilone hypbolice. sicut parisus dicit totus mūdus: qz babilon erat valde magna. vnde dicit p̄bus i libro politicoz: qz erat magis regio clausa muris q̄ ciuitas: eo qz excedebat notabilē magnitudinē ciuitatis. dicit em̄ biero. qz muri erāt in quadro edificati: et quodlibet latus habebat. xvi. miliaria que faciunt octo leucas. n. Et requiescere tē. qz babilonij erant idolatre: vt patet in Daniele. o. Et arrogantia tē. iactabant em̄ se de fortitudine. p. Preciosior erit vir auro. i. rarior: eo mō loquēdi quo d̄r om̄e rarū p̄ciosum qz valde paucū de babilonis remāserūt viri. q. Et hō mūdo obrizo. i. auro puro et rutilate: et dicit obrizo ab ob et radio radias. r. Sup hoc celū turbabo tē. locutio est hypbolica ad designandū magnitudinē ire dei p̄ babilonē. s. Et erit q̄si damula fugiens leonem. scz exercitus qui venerat aliunde ad auxilium Balthasar. t. Et quasi ouis. fugiēs lupū. v. Et nō erit q̄ cōgreget. ad reducendū eos i babilonis auxiliū: iō subdit x. Anusqz ad pplm suū cōuertet tē. qz timore p̄ntis

Ingerunt ad loca sua unde venerat. y. **D**is qui inuentus fuerit remansit cum babiloniis occidet a pilis et medis. **E**t ois qui supuenerit. vt babilonios adiuuet. a. **E**adet i gladio: aduersarioꝝ. b. **I**nfantēs eoz. f. babilonioꝝ. c. **A**llident. ptra parietes d. **I**n oculis eoz. qd̄ videre est grauisimuz.

Diripientur dom⁹ eoz. id est opes et utensilia domozū.

Ecce ego. hic describit afflictō babilonioꝝ ex psequenti serocitate cum dicit: **E**cce ego suscitabo sup eos. i. babilonios.

Medos q̄ argentum nō q̄rāt. ita q̄ p̄ desiderio iocidendi retarda bunt p̄dari: idō subdit. b. **S**agittis puulos inficiet. et tñ talibus p̄sonis ad se defendendum iualidis solet parci i bellis: et per hoc arguit maior crudelitas ptra viros defendere se potentes.

Et erit. **H**ic post occisionē babilonioꝝ describit ciuitatis destructio totalis absq̄ spe reedificatiōis cum dicit. i. **E**t erit babilon. et. qz de ea gloriabant babilonij ppter muroꝝ fortitudinē et p̄li multitudinē.

In regnis inclita. i. nomata ppter nobilitatē suā i omnibus regnis. **I**n supbia chaldeoz. qz de ipsa se iactabant. m. **S**ubuerfa. i. destructa et deiecta a statu suo. n. **S**icut s̄uertit dñs sodomā et gomozā. i. irrepabiliter: idō subdit. o. **N**ō habitabit. ab homibus. p. **E**t nō fundabit. ad sui reedificatiōez q̄.

Nec ponet ibi. **A**rates tñc temporis habitabāt in tabernaculis frequēter mutātes loca pro pastu ani maliū: per hoc ergo qd̄ dicit. **N**ec ponet. et. designat destructio babilonis taliter qz sicut erit inep̄ta habitatiōi hominū: ita et pascuis domesticoz aialiū: idō subdit. r. **S**ed requiescēt ibi bestie. f. feroces et monstroze: et etiam venenose: idō subdit. s. **E**t replebitur. et. aues sunt magne solitudinē amātes. t. **E**t pilosi saltabunt ibi. i. vulpes et lupi: vt dicunt aliqui.

Alij vō dicunt q̄ pilosi hic accipiunt̄ pro quibusdam aialibus monstruosis: que in pte habēt effigiē homis et in pte bestie. **A**lij vō dicunt q̄ pilosi hic accipiunt̄ pro homibus siluestrib⁹: quibus multitudo et magnitudo piloz est pro indumētis. **A**lij vō dicūt: q̄ pilosi hic accipiunt̄ pro demonib⁹ incubis: sed istud nō est verisimile: cū locus ille sit inhabitabilis nature humane: vt p̄dictū est. demones autē nō habitāt inter bestias q̄ peccare nō possunt: sed inter homies eos ad peccatū ptrahere nitētes. v. **E**t rñdebunt. et. Aues sunt magnitudinis corvine: sed maculis resperse: que fixo in palude rostro strident horrendo: idō dicunt̄ vlule ab vlulatu dicte. y. **E**t syrene. dicit Hiero. q̄ sunt serpentes alati et cristati. **A**lij vō dicūt q̄ sunt pisces marini in forma muliebz in pte supiori apparētes. **S**ed quicquid sit d talibus piscibus: tñ nō accipiunt̄ hic syrene pro eis: qz si sint tales pisces habitāt in mari: et non in ciuitatibus destructis. y. **I**n delubris voluptatis. id est in templo idoloꝝ in quibus gentiles exercebant

Dis q̄ inuent⁹ fuerit occidet: et ois q̄ supuenerit ca det i gladio. **I**nfantēs eoz rñ allident in oculis eoz: diripientur dom⁹ eoz: et viros eoz violabunt. **E**cce ego suscitabo sup eos meos: qui argentū nō q̄rant nec aurū velint: h sagittis paruulos inficiet: et lactārib⁹ vreris nō miserebūt: et sup filios nō parcat oculus eoz. **E**t erit babilō illa ciuitas glōiosa i regnis: inclita in supbia chaldeoz: subuerfa: sic subuertit dñs sodomā et gomozā. **N**ō habitabit vsq̄ in finē: et nō fundabitur vsq̄ ad generatiōez et generationem. **N**ec ponet ibi tentoria arabs: nec pastores requiescēt ibi: sed requiescēt ibi bestie: et replebunt dom⁹ eoz draconib⁹. **E**t habitabūt ibi strutiones: et pilosi saltabūt ibi: et respondebūt ibi vlule in edibus eius: et syrene in delubris voluptat⁹. **Ca. xiiij.**

voluptatē carnis: vt in templo priapi et veneris.

In capitulo. xiiij. vbi dicit in postilla. **E**t pilosi saltabūt ibi. i. vulpes et lupi.

Additio. **I**n hebreo ponitur quedā dicitio que sonat cobirim quod est plurale bui⁹ nominis cobir: et habet multiplicē significatiōem. vno mō significat pilosum: vno Sen. xvij. de esau qui erat vir pilosus. in hebreo dicitur cobir. **A**lio mō significat idem qd̄ bircus capraz: vñ Reuti. xvj. vbi dicit. **E**t a multitudine filioꝝ israel accipiet bircosybi in hebreo habet cobiri. **A**lio mō significat demone: Reu. xvij. vbi dicit. **N**ō immolabunt vltra victimas demonibus. in hebreo dicitur cobirim. **I**n vō loco dicitur cobirim saltabūt ibi quia fm̄ translatiōe. lxx. interpretū intelligunt. tercio modo. f. demones idē fm̄ translatiōez chaldaicam: idem

etiam fm̄ omnes expositores hebreozum. **N**ec obstat qd̄ obicit postillator dicens q̄ cum ille locus sit inhabitabilis nature humane: demones non habitaret ibi. **N**am licet ciuitas babilonic fuerit penitus destructa prout habetur i hoc capitulo: terra tamē sennaar vbi sita erat babilon non legit̄ hic destruenda imo fuit habitata a multis homibus: specialiter a iudeis qui remaserunt ibi post captiuitatē babilonicā: et etiā qui ibi redierunt post passiōē christi et ibidē fabricauerunt illud opus catholice fidei inimicū. f. talmud babilonicū put plenius dño concedente declarabit Zach. v. vbi de hoc ad litteram agitur: et quia illud opus fuit maxime dyabolicū: idō congrue dicit p̄pheta q̄ in illa regione babilonis demones saltabūt scz pcurātes fieri illud p̄niciosum opus.

In capitulo. xiiij. pilosus exponit Burg. saltātes in terra sennaar pro demonibus habitatibus ibi vbi vt dicit fabricatū ē opus dyabolicū talmud babilonicū: transeat illud ptra iudeos. **Capitulū. xiiij.**

Rope est. **H**ic cōsequēter p̄pheta denunciat iudeozum consolatiōē. **C**irca qd̄ primo nūciatur eorum liberatio de captiuitate babilonica. secundo contra bestes insultatiōi: ibi. **E**t erit. tercio insultatiōis cōfirmatiō: ibi. **N**on vocabit̄. **C**irca primum dicit. a. **R**ope est. et. id est liberationis iudeozū de babilonē que facta est in principio regni cyri: vt patet Esdre p̄mo sed quia hoc fuit cyro inspiratum a deo: vt ibidem dicit. **S**uscitauit dominus spiritum cyri regis persarū et. idō subditur. b. **M**iserebit enim dominus Jacob. id est populi regni iude descendētis a Jacob. c. **E**t eliget ad huc de israel paucos de regno israel cum zoobabel reducendo. capta enim samaria et translato inde populo per salmanasar: aliqui euadentes manū eius intrauerūt regnum iude ibidem habitātes vsq̄ ad captiuitatē babilonis: et sic cū illis de regno iude fuerūt captiui: et cū redirentibus de captiuitate redierunt: d. **E**t requiescere eos. tpe zoobabel. esdre. neemie. et machabeoz. e. **A**d iungetur aduena ad eos. qz aliqui de gentilibus

Replica. **I**n capitulo. xiiij. pilosus exponit Burg. saltātes in terra sennaar pro demonibus habitatibus ibi vbi vt dicit fabricatū ē opus dyabolicū talmud babilonicū: transeat illud ptra iudeos.

Rope est. **H**ic cōsequēter p̄pheta denunciat iudeozum consolatiōē. **C**irca qd̄ primo nūciatur eorum liberatio de captiuitate babilonica. secundo contra bestes insultatiōi: ibi. **E**t erit. tercio insultatiōis cōfirmatiō: ibi. **N**on vocabit̄. **C**irca primum dicit. a. **R**ope est. et. id est liberationis iudeozū de babilonē que facta est in principio regni cyri: vt patet Esdre p̄mo sed quia hoc fuit cyro inspiratum a deo: vt ibidem dicit. **S**uscitauit dominus spiritum cyri regis persarū et. idō subditur. b. **M**iserebit enim dominus Jacob. id est populi regni iude descendētis a Jacob. c. **E**t eliget ad huc de israel paucos de regno israel cum zoobabel reducendo. capta enim samaria et translato inde populo per salmanasar: aliqui euadentes manū eius intrauerūt regnum iude ibidem habitātes vsq̄ ad captiuitatē babilonis: et sic cū illis de regno iude fuerūt captiui: et cū redirentibus de captiuitate redierunt: d. **E**t requiescere eos. tpe zoobabel. esdre. neemie. et machabeoz. e. **A**d iungetur aduena ad eos. qz aliqui de gentilibus

Quertebant ad iudicium p vni⁹ dei cultu: 2 isti dicebant
aduene. f Et tenebunt eos ppli. i. dabunt eis i via secu-
ritate. g Et adducent eos in locu suu. qz cyrus dedit
eis conductu. h Et possidebit eos zc. i. in iudea q erat
diuino cultui deputata. i In seruos 7 ancillas hoc d⁹

qz ad paupes
gentiles qui iuncti
sunt eis ad seruien-
du. k Et erunt
cipientes eos q se-
ceperat zc. Hoc fu-
it impletu tpe ma-
chabeozu q regnu
iudee recuperaue-
runt a grecis multz
eoz occisis 7 capti
aliquib⁹ eoz iu ser-
uitute redactis: vt
ps pmo mach. 7. ij.
l Et erit. Hic co-
sequenter ponit in-
sultatio p hostes.
Et pmo insultatio
vivoz: et secundo
mortuoz: ibi. In-
fern⁹. Circa pmo
dicit. m Et erit
in die illa. i. tpe re-
ductiois captiuita-
tis babilonice.
n Cu requie zc.
scz itineris qn du-
ctus fuisti in babilo-
ne. n Et a co-
cussione tua. qz ca-
ptiui ducuntur im-

pellendo 7 cocutiendo. o Et a seruitute zc. i. in babilo-
ne: p Sumes parabolam istam que sequit^r ptra regem babilo-
nis: 7 dicit regem indefinite: qz aliqua de his q sequit^r ve-
rificant de vno rege: 7 aliqua de altero. q Quo cessa-
uit exactor. qz rex babilonis p violentiam bona alioz rapi-
ebat. r Quienit tributum. qd imposuerat sup alias ge-
tes 7 regna: 7 hoc fuit potissime tpe nabuch. qui fuit pote-
ntissimus inter reges babilonis. s Contriuit dñs bacu-
lum. i. virtute. t Impioz. i. babilonioz: et hoc fuit im-
pletu in balthasar que dñs p cyru 7 dariu expugnauit et
occidit: Dan. v. v Virga dominatiu. i. sceptru babilo-
nioz qui dñabant multis gentib⁹. x Cedente po-
pulos zc. i. supbe. y Plaga insanabili. qz no poterat
ei resistere. z Subiciente in furore getes zc. qz victo-
ris sibi a deo pcessis abutebant in crudelitate nimia.
a Quienit 7 siluit ois terra. i. bitatores ois terre: ba-
bitauerunt in pace regno babilonis deiccto. b Bani-
sa est. in corde. Et exultauit. in signo exteriori. Exultatio
em dicit quasi extra saltatio. c Abietes quoqz. i. prin-
cipes magni terre. d Letate sunt sup te. i. ex tua deie-
ctione dicetes. e Ex quo dormisti. somno mortis.
f No ascendit q succidat nos. i. impugnet: psequit enim
parabolam de arborib⁹ magnis pncipes significantib⁹: vt
dicitu est. g Infern⁹. Hic pnter ponit insultatio mor-
tuoz. Et pmo ptra aiām. secundo qtrum ad corporis se-
pultura: ibi. Omnes reges als principes. Prima i duas:
qz primo ponit insultatio ptra regem babilonis. secundo
occasione hui⁹ fit transit^r ad casum demonis: ibi. Quo-
modo corruisti: als cecidisti. Circa primu scienduz q be-
bzei 7 alii expositores catholici exponunt locu istum de
aia nabuch. descen dente ad penas damnatoz. Sed sal-
uo melioz iudicio: istud no videt mibi coueniēter dictu:
quia Dan. quarto nabuch. reuersus de amentia vi letur
extitit vixisse in confessione laudis diuine: vnde ibidem di-
citur: igitur post finem dieru ego nabuch. oculos meos
ad celum leuaui et sensus meus redditus est mibi: 7 altis-
simo benedixi: et postea subditur in fine capituli. Hunc

igitur ego nabuch. laudo 7 glorifico et magnifico re-
gem celi: quia opera eius vera: et omnes vie eius iudi-
cia: 7 gradientes in superbia potest humiliare 7 sic vi-
detur vitam suam in bono terminasse: quia vltimus
non fit mentio de reciduo ad malu: vnde et in decretis

psistentē crudeliter. Co-
quienit 7 siluit ois tra: ga-
uisa est 7 exultauit: abietes
quoqz letate sunt sup te: et
cedri libani. Et q dormisti
non ascendit q succidit nos.
Infern⁹ subter te cotur-
bat⁹ est i occursum aduentus
tui: suscitauit tibi gigantes
Omnes pncipes terre sur-
rexerunt te solijs suis: omnes
pncipes nationu. Univer-
si respōdebūt 7 dicent tibi
Et tu vulnerat⁹ es sicut 7
nos: nri similis effectus es.
Detracta est ad inferos su-
pbia tua concidit cadauer
tuū. Subter te sternet ti-
nea: 7 operimetū tuū erunt
vermes. Quomō cecidisti

xxij. q. iij. c. na-
buch. dicitur q
fecit penitentiam
fructuosam: et
ideo dicendum
ē: q hoc refertur
ad balthasar ne
potē suū: q in cō-
temptū dei fecit
appozari vasa
psecrata diuino
cultui: 7 bibit in
eis: et principes
ei⁹ viros 7 co-
cubine: ppter qd
interfectus fuit
eadē nocte: Da-
niel. v. 7 fm hoc
dicitur.
g Infernus. i.
dyabolus qui p
est inferno.
h Subtus. qz
infernus d^r esse
i terre p fundo.

Co-turbatus
est zc. i. comot⁹

et intent⁹: eo mō loquēdi quo cōmunic dicit qn aliqz
magnus et pessimus homo moritur: q demones sunt
multū occupati circa receptionem et deductionē ani-
me eius. pphete enim aliquādo vtebant modis istis
cōmunicibus loquēdi. k Suscitauit tibi gigantes.
id est animas gigantū in inferno existētes: qui fuerūt
mali homines: Ben. vi. ad insultandum tibi.
l Omnes principes terre. i. defuncti. m Surre-
xerunt de solijs suis. i. de locis i inferno sibi deputatis: 7
codem modo exponit quod subditur. Omnes prin-
cipes nationū zc. n Et dicent tibi. insultando.
o Et tu vulneratus zc. i. deicct⁹ in infernū ab honore
tuo mūdano. p Concidit cadauer tuū per mores
corporis. q Subter te sternet tinea zc. qz cadauer
bonis mortui vermifcat circūcirca. Aliqui tñ referūt
hoc ad verinē cōscientie: qui cōtinue remanct in dam-
natis. Si autē aliquis vellet exponere predicta ad lit-
teram de anima nabuch. Dicendū esset q ista ppheta
Esaie nō fuit pdestinationis que semp implet: sed cō-
minationis q non semp implet: sicut Bone. iij. dicitur
Abuc. xl. dies 7 niniue subuertet que tamē non fuit
subuersa: talis enim ppheta nō denūciatur put est in
diuina pscientia que ē imutabilis: s fm merita vel de-
merita hominū: que mutabilia sunt: fm em demerita
niniuitarū niniue erat subuertenda: sed quia egerunt
penitentiam ad pditionē Bone non fuit impleta com-
minatio subuersionis dicte: sic in pposito nabuch. em
anteqz ppter peccata sua pcuteret amentia meruerat
penā gebenne: 7 q sibi fieret talis insultatio a damna-
tis. Acrūtū qz post amentiam recognouit dei potentiam
7 egit penitentiam fructuosam: vt dicitu est supra: iō pe-
na p Esaiā pminata nō fuit impleta: 7 licz sic posset di-
ci: videt tñ mibi q pma expositio melioz ē: 7 magis cō-
sona textui. r Quō cecidisti. Hic pnter occasione
regis babilonis agit de casu demonis fm regulaz ex-
ponendi sacram scripturā que dicit^r dyabolo 7 eius
corpore: quam inter alias ponit Aug⁹. iij. de doctrina

christiana: et Iudocus de summo bono. xx. capi. et illas ego posui in principio. Beatus. per expositione totius scripture. ista autem regula que hic videtur est intelligitur per hoc quod dyabolus est caput omnium iniquorum: sicut quod dicit Gregorius in homelia. x. et ideo propter conexione capitis ad membra et eodem verso: scriptura

sacra aliquando sub uno contextu de aliud et eodem modo: et hoc modo esaias bicloques de rege babilonis qui erat dyaboli membrum simpliciter quantum ad ipsum balthasar et ad tempus quantum ad ipsum nabucodonosor sit ad loquendum de demone dicens: **Quo** cecidisti de celo. sicut empyreo. sicut Lucifer. i. pulchrior inter angelos sicut lucifer qui est stella

matutina pulchrior est inter stellas: sicut alio nomine vocatur Venus a venustate. **Qui** mane oriebaris. quod inter creationem et quod dicitur hunc ortus et lapsum fuit tempus modicum. **Corruisti** in terram. quod peccatus fuit in hoc aere caliginoso. **Qui** vulnerabas gentes. i. angelos alios quibus ipse fuit occasio cadendi: angeli enim boni et mali frequenter apparuerunt in specie humana: et ideo nomine gentium et hominum nominantur: sicut dicitur. **Et** de duobus sanctis angelis dicitur: **Ecc**e duo viri assiterunt iuxta illos in vestibus albis etc. et de dyabolo dicit saluator matth. xiiij. **In**imicus homo superseminavit zizania in medio tritici. **Qui** dicebas in corde tuo. superbiendo. **In** celum ascendam super astra celi etc. i. super alios angelos: sic enim voluit preesse aliis angelis in debite. s. ut sibi exhiberent honorem soli deo debitum: et nulli subesse: nisi simpliciter cum sciret se non posse esse absque dei mantenencia: sed quantum ad regulam agendorum. **Sedebo** in monte testamendi. i. in celo empyreo unde procedunt omnia que in terris sunt tanquam de aula summi imperatoris. **In** lateribus aquilonis. quod licet sicut per hunc altitudo mundi sit in polo antartico: tamen sicut per hunc apparentiam hominum est in polo opposito. s. artico: quod iste polus est nobis semper manifestus et super nostrum emispherium elevatur: et circa ipsum videntur motus stelle. **Dolus** autem antartice est semper nobis occultus: vel aliter. **Sedebo** in monte testamendi. i. super ecclesiam que dicitur mons supra. c. ii. et sic dicitur mons novi testamendi. **Super** personas. n. ecclesiasticas aperit dyabolus maxime dominari. **In** lateribus aquilonis. i. in cordibus frigidis et defectu charitatis. **Ascendam** super altitudinem nubium. i. angelorum qui dicuntur nubes metaborice: propter velocitatem motus sicut et supra dicuntur astra: propter claritatem naturalis intellectus. **Similis** ero altissimo: apperit enim similitudinem divinam: ut predictum est. **Verutamen** ad infernum etc. quod sicut culpa eius fuit grauior: ita pena maior. **Quis** te videt. i. angeli sancti qui videntur eum cadentem et vident eius damnationem. **Ad** te inclinabunt. per considerationem diuine iusticie dicentes. **Quis** quid est etc. i. celum empyreum: quod dicitur terra viventium. **Qui** concussit regna. i. ordines angelorum: quod de omnibus ordinibus aliqui ceciderunt cum eo. **Angeli** vero in scriptura dicuntur reges: quod per eos regit tota corporalis creatura: et per omnes ordines angelorum dicuntur regna. vel potest istud intelligi de terra habitacionum hominum deputata: cuius pacem dyabolus nititur perturbare: et frequenter perturbat. **Qui** posuit orbem desertum. quia ante mortem christi omnes de-

cedentes traherent ad infernum. **Et** vides eius destruxit. i. loca diuini cultus que frequenter destruxit a deo permittus. **Quia** vincit eius non aperuit carcerem. i. eos detinuit: quod autem inde aliquid sunt amoni in resurrectione christi fuit de eius voluntate. **Alii** vero expositores exponunt de rege babilonis ad istam

dicentes sic: **Quo** cecidisti lucifer. id est tu rex babilonis gloriosior regibus alijs sicut lucifer alijs stellis. **Qui** mane oriebaris quod licet regnum babilonie fuit valde gloriosum: tamen in hac gloria durauit tempus modicum: quia primum rex gloriosus legitur fuisse nabuchodonosor. cui successit euilmerodach filius eius: et isti successit balthasar eius filius: ut declaratum fuit diffusius **Dan. ij.** et in isto defecit regnum babilonie: et translatum fuit ad medos et persas: **Dan. v.** **Corruisti** in terram deiectus a regni dignitate. **Qui** vulnerabas gentes ex nimia crudelitate. **Qui** dicebas in corde tuo in celum ascendam etc. **Opinio** enim erat gentium quod post dignitatem regni in vita presenti transfererentur ad celum: sicut quod dicitur. **ij. mach. xj.** patre nostro inter deos translato. **Sedebo** in monte testamendi. i. super hierusalem extendam regnum meum: sicut et factum est quando cepit sedeciam. **In** lateribus aquilonis: quia hierusalem dicitur esse in latere aquilonari montis syon. **Ascendam** super altitudinem nubium. id est super prophetarum: similis ero altissimo. id est monarcha in mundo sicut ipse est in celo: verutamen ad infernum traheris inuitus in profundum lacus: quia qui plus se exaltat per superbiam: magis deiectus per penam: quod impletum fuit in balthasar: ut supra dictum est. **Qui** te videntur ad te inclinabunt quasi diceret ita profunde detentis: quod te voluerit videre oportebit se inclinare. **Quis** quid est iste qui conturbauit terram. id est habitatores terre. **Qui** concussit regna subiciendo ea violenter suo imperio. **Rex** enim babilonis multa regna imperio sibi subiecit armorum violentia. **Qui** posuit orbem desertum pro magna parte interfectis incolis et vides eius destruxit: sicut patet de hierusalem et de multis alijs quas destruxit rex babilonis. **Vincit** eius. id est ab eo non aperuit carcerem dimittendo eos etiam post longam macerationem et sicut ista expositione littera ista dicitur de demone figuratim esse. **Prima** tamen expositio magis consonat victis sanctorum. **Omnes** reges. **Hic** ponitur insultatio contra regem babilonis quantum ad sepulturam. **Et** intelligatur pars ista de nabuchodonosoro de quo dicunt **ber. i.** quod ipse mortuo euilmerodach filius quem in carcerem uerat propter mala que tempore amentie patris fecerat timens ne resurgeret a morte sicut redierat de amentia: consilio **Joachim** fecit eum de sepulchro extrahi et particulatim etiam diuidi et vulturibus dari: ut sic ipsis euilmerodach partes non possent iterum congregari: et sicut hoc dicitur. **Omnes** reges gentium etc. **Somno** mortis. **In** gloria. id est honorifice sepulchri. **Quis** autem proiectus etc. modo predicto. **Quasi** stirps inutilis. qui ad nihilum est utilis. **Pollutus**. scilicet sanie: quia cadauera sic extracta sanie sunt polluta. **Cum** bis qui interficiuntur gladio quorum cadauera remanent insepulta: et sic a bestijs et auibus deuorantur. **Descenderunt** usque ad fundamenta lacus. quia carnis deuoratis ossa remanentia per inundantiam pluuiaz trahuntur ad lacus et paludes et descendunt ad fundum.

CC iij

Cetera patent ex dictis. **V** Tu em. Posita insultatione contra regem babilonis. hic dicitur ponit insultationis confirmatio per hoc quod denunciat terminatio regni: et primo confirmat verbo. secundo exemplo. ibi. Juravit dominus. Circa primum dicit. **V** Tu em terra. et. i. eius perditionem meruisti: et similiter exponit quod subdit. Tu populum tuum etc.

R Non vocabitur in eternum. s. regnum babilonicum saltem quantum ad progeniem nabuch. id subdit.

Preparate filios eius occisioni. quia balthasar fuit imperfectus et tota cognatio eius: et translatus fuit regnum ut predictum est: et sic per littera vsq; ibi.

Et ponam eam. i. babilonem.

In possessione hereditaria. quia facta est inhabitabilis hominibus: est enim hereditaria aial spinosus

Et scopabo eam auferedo peccatores de ea sicut de domo auferuntur sordes eum scoba

Juravit. hic prophetie veritas de destructione babilonica confirmat exemplo. s. regis assyriorum que deus destruxit ante destructionem regni babilonis: et utraque destructionem predictit

Esaia in pluribus locis. Et hic destructionis babilonice future quasi diceret. Cum videritis dictum meum impletum de rege assyriorum scietis ipsum certum. dinaliter implendum de regno babiloniorum: et sicut dicit.

Juravit dominus. i. firmiter statuit. **S**i non ut putatus. i. in prescientia mea disposui. **S**ic eveniet. Et quod sit illud subditur.

At terra assyria in terra mea. i. in iudea ubi vigeat dominus cultus: et ideo dicit terra dei specialiter

Et in montibus meis. quia iudea est terra montuosa. **C**onculcetur enim. quia angelus domini de exercitu assyriorum crevit in iudea percussit. clxxxv. milia bellatorum: ut per. iiii. Reg. xix.

Auferet ab eis iugum eius. s. ab ezechiele et ipsius. **H**oc consilium quod cogitavi super omnem terram. s. ab assyrijs depressam et gravatam quod ab eo auferat iugum assyriorum: et per hoc quod dicitur hic. **H**oc consilium quod cogitavi. per quod est hic prophetia predestinationis: et per dominum infallibiliter implenda: ut per ex predictis. **E**t hec manus. i. virtus domini.

Et extenta super omnes gentes. ad liberandum eas de oppressionibus assyriorum. Cetera patent.

In anno. Postquam propheta denunciavit punitionem assyriorum qui captivaverunt regnum israel: et babiloniorum qui captivaverunt regnum iuda. hic consequenter denunciatur punitionem aliarum gentium de afflictione utriusque regni gaudentium et affligentes adiuvantium: et per denunciatur punitionem philistinorum: et secundo aliorum capitulo sequenti: et ultra. putabitur persequendo. Circa primum sciendum quod tempore achaz fortitudo regni iudee fuit multum debilitata propter eius malitiam: quia pbacee filius romelle occidit de regno iuda. cxx. milia: et propter hoc philistini intraverunt regnum iuda et acceperunt plures civitates et habitaverunt in eis

loci. Quasi cadaver putridum non habet fortitudo: neque cum eis in sepultura. Tu enim terram tuam dispendidisti: tu populum tuum occidisti. Non vocabitur in eternum semel pessimo. **P**reparate filios eius occisioni in iniquitate patrum eorum. Non consurgent: nec hereditabunt terram: neque implebunt faciem orbis civitatum. **E**t surgam super eos dicit dominus exercituum: et perdam babilonis nomen: et reliquias et germen et progeniem dicit dominus. **E**t ponam eam in possessione hereditaria: et in paludes aquarum: et scopabo eam in scopa terens dicit dominus exercituum. **J**uravit dominus exercituum dicens. **S**i non ut putavi ita erit: et quomodo me tractavi sic eveniet: ut coteram assyriam in terra mea: et in montibus meis

secundo Paralip. xxviii. et de bethabank. Sed mortuus achaz ezechias filius eius qui fuit bonus et iustus iustificavit regnum et prevaluit adversus philisteos: sicut quod dicitur. Regum. xviii. ipse enim percussit philisteos vsq; ad gazam et omnes terminos eorum a turre custodum vsq; civitatem munitam.

Et hoc denunciatur hic. **P**rophetia fit tunc ad populum iudee solationem et philistinorum de solationem. **E**t nota tunc dicitur. **I**n anno etc. id est anno primo ezechiele qui mortuus achaz regis iudae mediate. **F**actum est onus istud. i. facta est revelatio esae de philistinorum punitione. id subditur. **D**e leteris philistea omnis terra: quoniam comminuta est virga percussoris tui. **D**e radice. n. colubini egredietur regulus: et semel eius absorbet volucrum. **E**t pascentur primo geniti pauperum: et pauperes fiducialiter requiescent: et interire faciam in me radicem tuam: et reliquias tuas inficiam. **U**lula porta: clama civitas: prostrata est

Et hoc denunciatur hic. **P**rophetia fit tunc ad populum iudee solationem et philistinorum de solationem. **E**t nota tunc dicitur. **I**n anno etc. id est anno primo ezechiele qui mortuus achaz regis iudae mediate.

Factum est onus istud. i. facta est revelatio esae de philistinorum punitione. id subditur.

De leteris philistea omnis terra. id est nulla civitatis tua letetur quia omnis non nullus est pollutus. unde quod dicitur hic omnis civitas non letetur secundum ordinem constructionis ideo est: ac si diceret nulla civitas philistinorum letetur. scilicet de hoc quod subditur.

Quia comminuta est virga. i. potentia.

Percussor tui. i. regni iudee. quod ante tempus achaz concussit te percussit: et succere: sicut per tempus david. ii. Reg. v. et Ozie. ut b. ii. q. paralip. xxvi. ubi dicitur de Ozia. Egredietur regulus: et pugnavit contra philistinorum: et destruxit murum Beth. et murum Hamme: murumque Azoti. ita. propter malitiam Achaz tempore eius diminuta fuit potentia regni: sed iterum fortificata tempore Ezechiele. ideo subditur.

De radice enim colubini. id est de ipso David et aliorum regum potentium.

Egredietur. non nascendo: quia iam erat in primo anno regni sui sed ad bellandum contra vos o philistini.

Regulus. i. Ezechias qui plus nocet vobis quam procedentes. sicut regulus qui idem est quod basiliscus: quia si rex serpentum: a basiliscos grece quod rex latine plus nocet quam alii serpentes: quia interficit flatu et visu. nec mirandum est: quod david sanctus et Ezechias devotus noiantur colubini et reguli nominibus: quia hoc est propter nomen que fecerunt infidelibus: sicut et sanfon qui in cathalogo sanctorum ponitur Hebreorum. xi. noiatur coluber et cerastes: Gen. xlix. sicut omnes expositores.

Et semen eius absorbens volucrum. i. deprensus philistinorum superbiam permixtis elevatam ex victoria tempore achaz habita.

Et pascentur primo geniti pauperum. i. iudei tempore achaz depauperati releuabunt tempore Ezechiele.

Et pauperes fiducialiter requiescent. interfecto exercitu sennacherib per angelum: et philisteis per ezechiam depressis. ideo subditur.

Et interire faciam etc. i. virtutem philistinorum in obsidione propter defectum victualium. **U**lula porta clama civitas etc. id est custodes portarum et habitatores civitatum propter miseriam in vobis futuram

Ab aquilone em̄ fumus veniet. i. exercitus Ezechie tē-
dens ad terrā p̄phylistinorū: q̄z geth & alie ciuitates p̄bi
listinorū supra posite quas destruxit Ezechias: dedināt
versus australe p̄tē respectu hierlm̄: vnde mouit se ex-
ercitus Ezechie: vt dicit Ra. sa. Alij v̄o exponūt de ex-
ercitu assyriorū
& babiloniorū
qui uenerūt a p̄-
te aq̄lonari ad
destruendū ter-
ram iudeorū. sed
prima expositio
magis p̄sonat p̄
cedentibus & ibi

phylis tea oīs. Ab aq̄lone
em̄ fumus veniet: & nō ē qui
effugiat agmē e⁹. Et q̄d r̄n

Tu signa culū dei fuisti &c. De tali igitur merito admira-
tur p̄pheta dicens. Quomodo cecidisti lucifer. non em̄
est modice admirationis vt creatura campura in natura
libus & etiam in gratia creata que nullum habebat inpe-
dimentū nec p̄trarium sic cecidisset ab altissimo loco in
p̄fundissimo: sed
de nabuch. rōnabi-
liter p̄tigit p̄ oppo-
sitū admirari. Cū
de eo p̄prie intelli-
gitur illud q̄d in
fra dicitur nunq̄d
iste est v̄r qui con-
turbauit terram:

tebit nūc̄s gētis: Quia
dñs fūdauit syon: & in ip̄o
sperabūt paupes p̄p̄t̄ eius

qui concussit regna &c. quasi diceret nō modice admira-
tionis est q̄ natura tam cōtempribilis attingeret ad faci-
enduz tā magna & insolita que quidē admiratio est oppo-
sita admirationi p̄dicte.

Replica.

In capitulo. xiiij. Burgen. circa casum & ortum lu-
ciferi voluit aliquid dicere cum suo auctore quo-
modo statim post primū instans sue creatiōis p̄c-
cauit quasi motus spiritus mensuretur tempore: in euo
enim non ponitur cōmuniter prius & posterior instans
nisi nature p̄fectionis vel originis. non successiōis: quia
eadem est mensura operationis rei que est nature. cū igit̄
natura angeli s̄m esse sit indiuisibilis: erit etiam indiui-
sibilis s̄m operari: quo ad mensuram successiuam que in
diuisibilis est & ex diuisibilibus esse nō potest. Ponētes
igitur morulas aut duas aut tres aut quatuor inter crea-
tionem & lapsum angeli. oportet habere respectū ad or-
dinem nature que est ordo p̄manentū: q̄ s̄m illum ordi-
nem prius est esse q̄ bene esse. nam non cōuertitur subsi-
stendi p̄sequētia: & ita nō est apud intelligentē terminos
capabile angelum fuisse bonū vel malum nisi p̄intelliga-
tur fuisse. Si igit̄ accipit illa bonitas & malicia tanq̄ mo-
ralis: tunc est solum bonus vel malus vsus liberi arbitrii
& sic habemus duas morulas ante appositionem vel ne-
gationes gratie: qua apposita vel negata oportet ponere
terciam: quia non potest intelligi aliquē esse bonū boni-
tate gratuita nisi p̄intelligatur bonus bonitate naturali
& sic de malicia. In hac autem tercia morula omnes tam
boni q̄ mali fuerūt in via: quia in statu merendi & teme-
rendi: quia meritū beatitudinis nō est sine gratia. oportet
igitur assignare quartā morulam in qua fuerūt in ter-
mino meriti vel demeriti: quia non est intelligibile stante
lege ordinata q̄ quis sit in termino premij nisi prius fue-
rit in via meriti: nisi quis cum Aug. & magistro velit di-
cere in angelis p̄mū p̄cessisse merita: sed in hoc magistri
illū nō tenent: de quo vide circa quartā. di. ij. libri sententi-
arū. Illas autem omnes morulas possibile est esse in eo-
dem instanti temporis: etiam si plures ponerent̄ s̄m or-
dinem nature p̄fectionis vel originis. Sed de angelorū
motibus & operationibus per tempora & loca: dicendū
q̄ nō mensurarent̄ successiōibus sed solū coexistētis &
p̄sentis: sicut fluxus aquarū circa palum & motus speri-
ci in plano: vide Scotū. in circa di. iij. & v. li. ij. & cum po-
stilla. vult luciferū sic sup̄bisse: q̄ nulli voluit subesse hoc
intelligendū esse non simpliciter: quia sciuit se sine dei ma-
nutenentia esse nō posse. Burgen. aut̄ dicit q̄ voluit sim-
pliciter ex hoc medio: quia voluntas est impossibilis. Ad
hoc medium r̄ndet postilla. q̄ potest esse verum in ordine
agendi sed non essendi. sciens em̄ modū essendi s̄m ordi-
nem essentialis dependentie qui inmutabilis est: ille scit fo-
re ens p̄bitū vt in illo ordine nolit subesse. Non ē igit̄
ad illū voluntas sed in ordine agendorū sunt multa im-
possibilia nō simpliciter sed sibi: & ad ea bene fert̄ p̄sum-
ptio voluntatis qualis fuit in proposito &c. In locis me-
dijs vsq̄ ad ca. xvj. m̄ta dicit Burgen. q̄ quis sint alie
applicatiōes nō tamē contra postilla. quia eadem littera
varijs expositiōibus sine absurditate applicari varie po-
test.

Capitulum. xv.

CC v

Et q̄d r̄ndebit nūc̄s
eius gentis. i. nūc̄s Ezechie & p̄ncipum eius q̄
discurrentes p̄ iudeam p̄dicabant dicentes. Reuer-
timini ap̄ dñm deū abraam̄ & ysaac & israel. & reuertē
ad reliquias que effugerūt manus regis assyriorū &c.
ij. paral. xxx. & subditur r̄nsio. Quia dñs funda-
uit syon. eligens locum illum ad suum cultum.
Et in ip̄o sperabūt paupes p̄p̄t̄ eius: q̄ nō solum
illi de regio iudee sed etiam multi de regio israel vene-
runt ad Ezechiam in hierusalem confidentes de diui-
na p̄tectione: vt ibidem subditur. sic exponit Ra. sa.
Aliqui v̄o expositores n̄ri exponūt de nūc̄s semach e-
rib quos misit in hierlm̄ ad terrendū Ezechia & p̄lm̄
eius: vt habet. ij. paral. xxxij. & responsus fuit eis q̄ nō
traderent se regi assyriorū: sed magis p̄fiderent de di-
uina p̄tectione contra eum: Ezechia ad hoc adhortā
te populum: vt habetur ibidem.

In capitulo. xiiij. vbi dicitur in postilla. Qui mane
quebaris: quia inter creationem eius.

Additio prima.

Duplex ē opinio circa hoc: an aliqua mora fuit
inter creationē & lapsum angeli: p̄babilior t̄n
est & magis sanctorū dictis p̄sona q̄ statim post
primū instans sue creatiōis dyabolus peccauit: v̄nd
de eo Job. viij. d̄z q̄ in veritate non stetit. Nec obstat
q̄ inter quelibet duo instantia tēporū est dare tempus
mediū put̄ p̄batur in sexto p̄physicorū. Nam hoc ha-
bet veritate de tempe p̄tinuo. in angelis t̄n qui nō sūt
subiecti celesti motui qui p̄mo per tempus continuū
mensurat̄: tempus accipit̄ p̄o ipsa successiōne opera-
tionū intellectus seu affectus: & ideo inter opationes
tales licz non sint simul nō requirit̄ dare tempus me-
diū: vt in prima p̄te. q. lxxij. articulo. vj. in r̄nsione ad
vltimū argumentū.

In eodem caplo. vbi dicitur in postilla. Sic em̄ vo-
luit p̄esse alijs angelis.

Additio secūda.

Acet angel⁹ malus sciret se nō posse esse absq̄
dei manutenentia nihil t̄n p̄hibet vt ipse vellet
nulli subesse simpliciter. Volūtas em̄ q̄nq̄ est
impossibilium: p̄sertim voluntas damnata: sicut in
dyabolo.

In eodem caplo vbi dicit̄ in postilla. Aliqui v̄o ex-
positores exponūt de rege babilonia.

Additio tercia.

De q̄d dicit̄. Quomō cecidisti lucifer. magis
p̄prie videtur exponendū de angelo lapso q̄ d̄
nabuch. cuius rō est. nam nabuch. put̄ dicunt
bystorie fuit p̄mo homo infime cōditionis: & ideo ni-
mirū si post suam magnam exaltationē cecidisset: cuz
res facilliter p̄uertunt̄ in naturā suā: p̄sertim cū bona
fortune sint valde mutabilia s̄m p̄bm. vnde nō vide-
tur dignum tante admirationis q̄ cecidisset: vt de eo di-
ceret. Quomodo cecidisti lucifer. sed potius esset ad-
mirandum quomodo ascendisset ad tantā sublimita-
tem: sed de angelo primo peccante valde p̄prie p̄uenit
admirari: qui fuit in tanta puritate nature q̄ ceteras
creaturas excedebat: p̄sertim cū s̄m quosdam in gra-
tia fuit creatus: & de eo legitur Ezech. capitulo. xvij.

Omnis moab. **H**ic post denunciatione punitionis pby-
listimoz. ppha denunciat punitione moabitaz. q de-
scenderit a loth cui abraa pater iudeoz fecit mul-
ta bona educendo eu de baram: et inde ducendo eu in egyptu:
et reducendo. Gen. xij. et liberando eu de manu amra-
pbel: q duxerat eu captiuu: Gen. xliij.
et p pces suas liberando eu de subuer-
sione sodomorum Gen. xvij. et io moabite debebat filiof
isrl odigere: sed ipi ecotrario tãq red-
dentes malũ p bo no gaudebat de eo rñ afflictioibus: et
fauebãt eoz afflictioib: et io ppha
hic denunciat eoz vastatione. Et cir-
ca b p vastatione eoz denunciare in-
cipit. secũdo cam cuiusdam dicit sui
reddie in pncipio sequentis capituli.
tercio ad pposituz redit. ibi. Audiu-
mus. Circa primũ incipit denunciare
eoz vastatione duplice: primo p assy-
rios. secundo p babilonios. ibi. Ad
torrente. Circa p-
mũ dicit.

Omnis moab. **I**d est eius vastatio mihi reuelata supra est que sequitur.
B Quia nocte vastata est ar. nomen est ciuitatis regie
in regno illo moab. **C** Conticuit. tanq̃ confusus non
poterit rebellare: et accipit hic moab p iplo moabitaram.
D Quia nocte vastatus est murus. i. fractus ab assyrijs:
eo q custodes muri nõ poterãt ita defendere de nocte si-
cut de die. **E** Ascendit domus regia. i. regio familia.
F Et dybon. i. habitatores dybon. **G** Ad excelsa. vbi
erant eoz idola. **H** In planctu. q. d. nõ ad sacrifican-
dum p victoria: sed ad flendũ p reiectione sua.
I Sup nabo et sup medaba. noia sunt ciuitatũ ab aduer-
sarijs captaz. **K** Moab vlulabit. p dolore emittens
lez sonũ pfulum. **L** In cunctis capitibus eius calui-
tiu. q. in signũ tristitie deponebãt capilli et barba sicut
dicit de Job. Conso capite corruit in terra. vel quia an-
tiquitus capita et barbe captiuoz radebant. vii dicitur
Deut. xxiij. De cruce qcafoz et de captiuitate nudati
inimicoy capitis. **M** In triuis eius accincti sunt sac-
co. in signũ tristitie vel captiuitat. sicut dicitũ est de capil-
lis: q em hoies in signũ tristitie induerent se sacco. patet
Deuter. iij. vbi dicit. Que cũ audisset mardocheus scidit
vestimẽta sua et indutus est sacco: et in pluribus alijs lo-
cis. sũr sacco vestiebant captiui bonis vestibus spoliati.
N Sup tecta eius. In hoc tangit magnitudo dolori
ex magnitudine clamoris. **O** Usq̃ iasa. que e ciuitas
in extremitate regni moab. **P** Sup hoc expediti mo-
ab vlulabit. Et dicunt hic expediti inuenies fortes care-
tes vrozibus et liberis: et ex clamore isroꝝ intelligit ma-
ior clamor alioꝝ. **Q** Cor meũ ad moab clamabit. ver-
bũ est pphie cõpatiẽti eius miserie: cuius causa dicitur
capitulo sequenti. **R** Electes eius vsq̃ ad segoz. i. fortes
illi: pphie q̃ dicitur esse clausura: et defensio alijs fugere vsq̃
ad segoz vitulã. pphie luxurie petulantia. Et dicit vitulã in fe-
minino: q̃ sexu masculino vtebantur bitatores eius p fe-
minino infecti vicio sodomitico. **S** Conseruantẽ. q̃

fremotu corruit in subuersione sodomie. bebel dicitur
vitulã baronissam. et dicit Ra. sa. q̃ est ciuitas fortis
in terra moab. ppter qd di baronissa: ad quã moabite
fugiebant. ppter ei fortitudinẽ: et b videt verius q̃ alia
segoz erat subuersa. **T** Per ascensum em luitb. nomẽ

ascensum. n. luitb flens ascẽ-
det: et in via oronaim cla-
more cõtritionis leuabant
Aque em nemrim deserte
erunt: q̃ aruit herba: dese-
cit germẽ: viroz omnis inte-
rũt. Scdm magnitudines
operis: et visitatio eorum.
Ad torrente salicu ducet
eos quoniam circubit cla-
mor terminũ moab. Usq̃
ad gallim vlulatus eius: et
vsq̃ ad puteum helim cla-
mor ei: q̃ aque dybon re-
plete sunt sanguine. Ponã
em sup dybon additamen-
ta his qui fugerit de moab
leonem et reliquijs terre.

Capitulum xvij.
Habite agnũ dñe to-
miatore tre: de petra tesri

na que correspondet malicie. **C** Ad torrente. **H**ic
pnter denunciat vastatio moabitãrũ p babilonios cũ dẽ
C Ad torrente salicu. i. ad terrã babilonis q̃ abũdat
fluminib: et salicibus fm q̃ dicit ps. cxxvij. Sup flumina
babilonis. Sequit. In salicibus in medio eius. **D**
Ducunt eos. i. babilonij. **E** Em circubit cla-
mor. q. d. in tota terra moab erit clamor. p̃tim mo-
rientiu: p̃tim fugientiu: ideo subdit. **F** Quia aque
dybon. nomẽ est flumis in terra moab.
G Replete sunt sanguine interfectoz.
H Ponã em sup dybon additamenta. i. sanguis: q̃ p
effusione sanguis p assyrios addita e effusio p babilo-
nios: ideo subdit. **I** Leonẽ. i. nabuch. q̃ vocat
leo. **P**iere. iij. Ascendit leo de cubili suo: et hoc. pphie cru-
delitate eius et audacia: et q̃ forsitan portabat leonem
in armis suis depictũ: sicut rex romanoꝝ aquilam.

Capitulum xvij.
Mitte. **H**ic pnter reddidit ratio cuiusdã dicit
in ca. pcedenti. Dixerat em Esaias. Cor meũ
ad moab clamabit. i. p cõpassionẽ: et io hic red-
dit compassionis causam. i. ppter xpm que ppheta vi-
debat nasciturũ de populo moab p tũb moabitidẽ
quã acceperat booz in vxorem: ex qua genuit obeb et
obeb iesse sue ysai qui fuit pater dauid: Ruth. vltio.
de quo descendit xps. igitur circa hunc Esaias pmo de-
nunciat xpi natiuitatẽ: et secũdo eius regiam dignitatẽ
sibi. Et pparabitur. Prima in duas: quia ppheta pri-
mo facit quod dictum est. secũdo quoddam correla-
rium infert. ibi. Et erit. Circa primũ sciendum q̃ autũ
qui patres multũ desiderabant xpi aduentum. io. pphie
ta denunciat xpm p modũ deprecantem dicens.
A Emitte agnũ dñe. i. o tu dñe pater emitte xpm
q̃ dicit agnus Job. j. Ecce agnũ dei. **B** Dñatore
terre. pphie qd dicit Math. vlti. Data e mihi ois potestas
in celo et in terra. **C** De petra deserti. locus e i terra

e motis ad que
fugit ps pphie mo-
ab. **V** Quia via
oronaim. nomẽ
e loci p que ince-
debant fugien-
tes et clamantes.
A Que enim
nemrim. nomẽ est
territoriũ abun-
dant in fontib:
et p pns bñ bita-
bilis.
D Este erit
ab bitantib: in-
te fugientib: q.
d. multo fortius
alia loca rema-
nebit deserta. et
subdit causa.
Quia aruit
herba: desec ger-
men. i. iuue-
nes fortes et ro-
busti de moab re-
rierũt.
S Scdm ma-
gnitudinẽ opis
i. malicie eoz p
culpam.
E Et visitatio
eoz. i. p penam
ex vindicta diui

moab de q̄ fuit ruth. Unde dicit Hieronymus in epla ad paulinu de omnibus sacre scripture libris: ruth moab dicitur Esaie explet vaticiniu dicitur: Emitte agnu dñe rē. Ad montē filie syon. i. ad hierlm in q̄ erat templū in monte syon vbi beata vgo obtulit filiu suū: Luc. ij.

mina em̄ hebreā sunt in declinabilia: ideo defacili dicitur test dñator p dñatore: sicut hec noia cornu 7 gelu indifferenter accipiunt in casu accusatiuo 7 noiatiuo apud lati nos: 7 est sensus fm̄ Ra. sa. Emitte agnum quasi diceret p̄beta quid supbis popule moab contra regnu iuda cō-

emēdo: qz ille q̄ uit dñator 7 dñs in terra vestra. scz rex vester aliqn̄ m̄ sit pro tributo regi israel. Agnu. id est agnos. accipiendo singulare p̄ plurali: sicut Exod. viij. Venit musca grauiissima. i. multitudine muscar. De petra deserti. i. de tali loco t̄re moab vñ mittebant agni p̄dicti. Ad montem filie syon. i. ad samaria q̄ edificata fuit in monte empto a somer. iij. Reg. xvi. 7 erat metropolis in regno

ad montē filie syō Et erit sicut avis fugiens: 7 pulsi d̄ nido auolantes sic erūt filij moab i trāscensu arnon In psiliū: coge p̄cium: pone q̄si noctē vmbra tuā i meridie Abscōde fugientes 7 vagos ne p̄das Habitabūt apud te pfugi mei Moab esto latibulū eoz a facie vastatoris Finis ē. n. puluis: psūmatus ē miser defecit q̄ cōculcabat terrā

7 p̄parabit i misericordia soliu: 7 sedebit sup eū i veritate i tabernaculo d̄ iudicās 7 q̄rēs iudiciū: 7 velociter reddēs qd̄ iustū ē. Audiui supbiā moab: supbi ē valde Supbia ei 7 arrogātia ei 7 indignatio eius: plusq̄ fortitudo ei Scircō vlulabit moab: at moab vniuersus vlulabit. Dis q̄ letant sup myros cocti lateri loquim̄ plagas suas:

Et erit. Dic p̄ba ex dictis infert correlariū: vici q̄ sicut ipse compatiēbat p̄lo moabitariū p̄ter xpm̄ ita ecouerso populus moab de lebat cōpati populo iudeoz ex q̄ descendit xps p̄ toz sicut 7 ex moab p̄ ruth: vt dictū est. Addit etiam p̄ba aliā rōem cōpatiēdi s. p̄ter quā angustiam moabite erāt passuri. Afflicti em̄ solent alijs afflictis cōpati: 7 hanc rōem p̄mittit di.

Et erit sicut avis fugiens rē. i. timore ne capiatur. Sic erūt filij moab. s. fugietes ne capiant ab assyrijs 7 babilonijs. In trāscensu arnon. fluuij q̄ est in sinibus moabitaz. In psiliū. cū sapienti b̄ moab. i. Coge p̄cium. i. congrega in loco secreto ad vidēdū quō possis effugere manus vastatoris: 7 p̄nter dat modū dicens. K. Done q̄si noctē rē. i. fac latibula in q̄bus possis filios israel fugientes abscondere in meridie: ita q̄ ubi lateant ac si esset t̄ps noctis: 7 ido subdit. Abscondere fugietes. eis cōpatiēdo. Et vagos ne p̄das. s. p̄secutoribus tradendo: 7 q̄ de filijs isrl̄ intelligat subdit. Habitabūt apud te pfugi mei. i. fugietes de p̄lo meo timore sennacherib: quia licet nō ceperit hierlm: tñ vastauit alias ciuitates iudee: vt habet. iij. Reg. xvij. 7 de illis multi fugerūt ad terrā moab. Et vltimus denūciat p̄ba casum sennacherib de p̄siquo futurū: vt moabite nō retrabant a receptione ppli israel timore sennacherib dicens.

Finis est em̄ puluis. i. in p̄inquo est exercitus sennacherib terminādus q̄ dicitur hic puluis: eo q̄ corpora bellatorū fuerūt redacta in cinerē: vt dictū est s. Consummatus est miser. i. sennacherib est in p̄rio occidendus a filijs suis in terra sua.

Defecit q̄ cōculcabat terrā. s. sennacherib q̄ subijciebat sibi habitatores terre. Et p̄parabit. Dic describit ipsius xpi regia ptās cū dicit. Et p̄parabitur in misericordia soliu. qz post resurrectionē t̄ps ascēdit in celū: 7 sedet ad dexterā patris. vt habet Marci. vi. cuī regnū est in dulcore misericordie vsq̄ ad iudiciū extremū: in q̄ erit t̄ps iusticie: ideo sequit̄.

Judicans 7 querens iudiciū. scz extremū.

Elociter reddens qd̄ iustū est: qz in breui tpe dabit sentētia p̄ iustis. Venite benedicti rē. 7 p̄tra iniustus. Ite maledicti rē. Math. xxv. c. vñ versus. Noztis vñ vite breue verbū ite venite. Dicit reprobis ite venite p̄bis. Totū autem istud de caplo p̄nti exponit Ra. sa. de moab ad litterā p̄tinuādo capitulo p̄cedēt Ad cui intellectū sciendū q̄ mesa rex moab soluebat p̄ tributo regi israel centū milia agnoz: vt habet. iij. Reg. iij. tñ postea mortuo achaz negauit: 7 qz extūc plus moab erexit se in supbiā: de q̄ dicit in pte sequenti. Audiui supbiā moab superbus est valde: ideo Esaie volens ei supbiā repellere impropere ei tributū istud dicens. Emitte agnu dñe dñator terre. uo-

israel: 7 dicit mons filie syon: qz om̄ s ciuitates totius iudee fuerūt sub hierlm in qua est mons syon vsq̄ ad diuisionem regni tempore roboam. Et erit p̄ter superbiā moab. Sicut avis fugiens rē. quia vastatio hec fuit eis inflata p̄ superbia sua cum alijs malis. Consequēter ostēdit p̄beta modum euadendi hanc penam. scz p̄ cōpassionem. scz ad filios israel dicens. In consiliū rē. exponatur vt supra vsq̄ ibi. Finis est enim puluis: consummatus est miser: defecit qui conculcabat terram vbi Ra. sa. dicit qz hec est littera hebraica. Defecit suctio: consummata est māmilla: defecerunt mobilia de terra. quā litteram sic exponit. Defecit suctio. i. animalia que ante abundabant in terra moab non fugent amplius lac matrum suarū. Consummata est māmilla. id est defecit lac de māmillis animalium: vnde moabite in lacte 7 butyro solebant abundare. Defecerunt mobilia de terra. id est animalia que gradiuntur super terram: quia boves dedurunt ea p̄ pdam. hāc enim penam cōminatur eis Esaie 7 tunc p̄uertit se ad nunciandum fortificationem regni iudee tempore Ezechie dicens. Et p̄parabitur in misericordia soliu: quia ex dei misericordia exercitus sennacherib ab angelo percussus fuit: 7 ipse fugiens ad terram suam ibi interijt: tunc Ezechias in pace 7 gloria regnauit: vt habet. ij. paralip. xxi. Et sedebit super illud in veritate. vnde dicit. Fiat pax 7 veritas in diebus meis. qz to Regum. xx. In tabernaculo dauid. id est in ciuitate quam edificauit dauid: iudicans 7 querens iudiciū rē. quia ipse fuit iustus: 7 in alijs iusticiam seruauit.

Audiuius. quia fm̄ expōsitores hebraicos 7 latinos moabite nō fecerūt fm̄ monitionem Esaie de p̄seruando fugitiuos de populo israel: ideo nō euaserunt penam cōminatam: 7 ad hoc designandum reuertitur hic p̄beta ad describendum eorum penam 7 culpam: 7 p̄mo p̄dicit exterminiu. secundo excludit eoz remediū. ibi. Et erit. Circa primū dicit.

Audiuius supbiā moab. p̄ famā volantem.

Supbia eius. in factis. 7 Et arrogātia. in verbis

Et indignatio eius. in exterioribus signis.

Plusq̄ fortitudo eius. Est em̄ modus supbi plus est mare de se q̄ sit in veritate. b. Scircō. i. p̄ istā supbiā. vlulabit moab at rē. querentes abinvicem auxilium: 7 non inueniēt.

Dis qui letantur super muros rē. tales em̄ muri fiebant antiquitus. scz de lateribus coctis 7 in fortitudine talium muroz gloriabantur moabite. e. Loquimini o vos. p̄be. f. Plagas suas. i. misērias eis supueturas

g. Qm suburbana efebou. nome est civitatis famose: in terra illa. h. Deserta sunt. a suis bitatorib? inde fugitibus. i. Et vineam sabama. civitas erat in moab abudans in vineis. k. Qm gentiu exciderunt. i. assyri pmo: et postea babylonij: et dicunt vtriq; tñi gentiu: qz teporibus suis multas gentes subiecerunt dnjs suis.

l. Flagella ei. i. palmites q vulgarter vocant flagella: et sic e in bebrico tñ accipiunt h palmites metbapborice: p plo illi? civitatis q abundabat in vineis vt dictu est. m. Alsq ad iazer puenit fugiedo aduersarios. n. Erraverunt in deserto. bo mines. n. p timore fugientes defacili errant p mentis purbationem.

o. Propagines eius. i. viri fortes. p. Relice sunt. i. a de taq; iuriles. q. Trasterunt mare. i. euphraten ducti in captiuitatez ad terra aliena. et vocat hic fluuius euphrates mare: ppter eius magnitudinē fm moze bebrayci smois: quo pgregatio aquarum mare vocat: fm illud Gen. j. Congregatio estq; aqz apel lauit maria. r. Sup h plorabo. h dicit ppha: copatiens plo moab rone supradicta. s. In fletu. i. veracit et no fite copatiens. t. Iazer. est nomen civitatis in moab. v. Et vinea sabama. i. sup sabama civitate vineis abudantem: quia ille civitates fuerut destructe. et eodem modo exponit qd subdit. x. Inebriabo te. efebou em et eleale sunt noia civitatu in moab: et cam sue copassionis subdit. y. Qm sup vindemia te. vñ debas vivere. z. Vox calcantiu irruit. s. hostiu sibi rapi entiu. a. Et auferet leticia te. Locus est in moab fertilis in vino et blado. b. Et in vineis no exultabit te. Qm em vindemia est abudans et messis colligit pacifice boies exultant et cantant: et id qm ab aduersarijs ptim oc cidunt et ptim fugant: et messis et vindemia ab aduersarijs capitur: tunc habetur materia tristitie et ploratus. c. Sup h venter me. i. mens mea: eo mo loquedo q dicit aliquo parlrato: paz bz in ventre. d. Ad moab quasi cythara sonabit. emittedo voce lugubre gemitus: sicut in fletu mortuoz aliqn cantabat carne lugubre in cythara. e. Et viscera mea. mouebunt p copationez f. Ad muru cocti lateris. i. ad moabitas q habitabat in civitatibus clausis talibus muris: vt supra dictus est. g. Et erit. Dic pnter ppha excludit remediū di. g. Et erit cu apparuerit qd laboravit moab. s. inuanum ad defendendu. h. Sup excelsis te. i. ad idola in montibus posita: que reputavit sancta: ideo dicit hic sancta sua. no simpliciter et absolute: sed cu determinatione eius qd e sua. i. Et obsecret. p sua liberatioe. k. Et no valebit. qz idola nulla hnt virtute adiuuadi. l. Hoc verbu te. i. de punitione moab absq; retractione. m. Et tuc. i. ab eterno. qz extuc oia futura disposuit. Ra. sa. exponit. Et tuc. i. ex tpe quo moabite pduxerut balaam ad maledicendu populo israel: Numeri. xxij. Disposuit deus banc penam super moabitas futura non tamen intelligit per hoc q aliqua nouitas sit in te: sed quia illud factu fuit dispositiuū seu meritoriuū respectu pene que

qm suburbana efebou de ferta sunt. Et vinea sabama dñi gentiu exciderunt. Flagella ei? vlsq; ad iazer puenit: errauerunt in deserto: pagines ei? relicte sunt: trasterunt mare. Sup hoc plorabo in fletu iazer: et vinea sabama. Inebriabo te lachrima mea efebou et eleale: qm sup vindemia tua et sup messem tuam: vox calcantiu irruit. Et auferet leticia et exultatio de carmelo: et vineis non exultabit neq; iubilabit. Vinu in torculari non calcabit qui calcare consueverat: vo-

hic describit. n. Et nunc locutus est dnjs. f. p me pphetā suū dicens. o. In tribus annis te. Aliqui numerant istos tres annos a morte achaz: s. h no videtur veru qm vastatio moabitaru fuit post destructione regni israel: vt patet ex supradictis. Samaria no

metropolis i regno isrl fuit capta et pls captiuatus. vij. anno ezechie. iij. Re. xvij. et p pns. vij. ano post morte achaz: et id aliq numerant a captiuitate regni isrl. Alij a captiuitate regni iude. Ra. sa. autē exponit alit dices q salmansar tribus annis pugnavit contra samaria et tandem eam cepit. iij. Reg. xvij. et in suo exercitu erant moabite sti peditarij. et sic exponit qd dicitur hic.

cem calcantiu abstulit. Super hoc venter me? ad moab quasi cythara sonabit: et viscera mea? ad muru cocti lateris. Et erit cu apparuerit qd laboravit moab? sup excelsis suis: ingrediet ad facta sua? vt obsecret? et non valebit. Hoc verbu qd locutus est dnjs ad moab? extuc: et nunc locutus est dicens. In tribus annis? qsi anni mercenarij? auferet gloria moab sup omni plo mltto? et relinquet in eo sicut racemus paruus et modicus nequaquam multus.

Quas damasci .xvij.

o. In tribus annis. i. p tribus annis quib? moabite cum salmansar impugnaverut filios israel.

p. Quasi anni mercenarij. i. anni qui fuerut moabiq; quasi mercenarij: eo q p stipendijs erant ibi. q. Auferetur gloria moab. p vastatione terre sue: quasi diceret illud factu eoz in tribus annis dictu fuit ca punitiois sue a deo: et sic p hoc qd dicitur hic in tribus annis no pfigit tps sue punitiois: s. assignat eius ca prialis: qz pductio balaam pdicta: et ista impugatio pli isrl? currerit ad hoc: et etia moabitar? supbia: vt dictum est. r. Et relinquet te. qz pauci de moabiq; effugerut manus vastatoz: vel quia aliqui pauci vel pauperes a vastatozibus fuerut dimissi. p cultura terre: sicut nabuzarda destructa bierlm duxit populū reputationis in babylonē: et de paupibus terre reliquit viuitozes et agricolas: vt habet Hier. vltimo.

In caplo. xvj. vbi dicitur in postilla. Extunc. i. ab eterno: qz extunc oia futura disposuit.

Ad ditio.

Expositio Ra. sa. videt irronabilis: tu qz deus vsq; ad tertia et quarta generatione punit peccata patz in filios: vt p3 Ero. xx. et ideo ia transiuerat in multopures generatioes a tpe pductionis balaam vt manifestu est: tu qz alia peccata h expsa suffiunt ad pmerenda tale punitioe. s. pugatio filiozum isrl fugientiu: et etia supbia ipsius moab q maximu peccatu est. vñ qd dicitur. Et tunc. melius exponit fm postill. s. ab eterno. s. fm diuina pscientia. Caplm. xvij.

Quas damasci. Dic ponit punitio syroz plin isrl ad peccatu inducentiu. qz pbace rex israel fuit pederatus regi syrie: vt dicitur est supra. c. vij. et sicut coicauit ei in amicitia: ita in idolatria. Silt achaz rex iuda fecit sibi fieri altare bolocausoz i bierusalē a i similitudine altaris qd erat damasco: vt habet. iij. Regū. xvj. Diuidit aut pns caplm in tres ptes: quia pmo describit punitio syroz filios isrl ad peccatu trabentiu: secudo filioz israel in ipsis cofidentiu ibi. Et erit. et tercio assyroz vtrozq; vastantiū. ibi. De multitudini. Circa pnu dicit. a. Quas damasci. i. punitio syrie a deo pusa: qz damasc? erat metropolis

In syria. Ecce damascus desinet esse ciuitas. s. notabit: ut exponit aliqui: eo q reglatp balassar qui interfecit rasin regem syrie no legit eam destruxisse: sed illud qd subditur videt repugnare: et erit sicut aceruus lapidu in ruina: et ideo dicendū q damascus fuit destructa: p tbe glap balassar vel aliuz sibi succedente: et postea reedificata sicut de bierlm legit q fuit bis destructa. et bis reedificata.

b **D**erelictae ciuitates aroer. nomen est regionis in regno syrie in qua sunt plures ciuitates. Aroer aut put est nomen vni ciuitatis e in iudea. **c** **G**regibus erunt. scz gregibus aduersarioz. **d** **E**t requiescet ibi: et no erit q extereat. s. de syris: qz plus syrie fuit traslatus cyrenem: vt habet amos. j. et qz syri erant confederati regno isrl: vt dicitur e. vij. cap. io subditur.

e **E**t cessabit adiutorium ab ephraim. i. a regno israhel noiato ab ephraim: eo q hiero domus primus rex fuit de illa tribu. **f** **E**t regnu a damasco. eo q nome regis fuit ablatu p tbe glap balassar. **g** **E**t reliquie syrie. i. isrl. i. illi captiuabunt paucis euadentibz fugiendo: et sic factu e: qz sic tbe glap balassar captiuauit plus syrie: sic salmanasar regnu isrl: vt b. iij. Regu.

b **E**t erit. **D**ic pnter describit pntio regni isrl. eo q psidebat de adiutorio syroz plus qz de deo et ad eoz idolatriam traheret. **E**t diuidit in tres pres. qz pmo pbeta denunciat punitiois effectū. secundo ei fructum: ibi. **In die illa inclinabit. tercio redit ad denunciantu destructione regni israhel. ibi. **In die illa ciuitates. Circa pmo dicit. **E**t erit in die illa. id est regnu israhel et hoc p destructione syroz de quoz confidentia gloriabatur. **i** **E**t pinguedo carnis eis marcescet. id est diuitie eius deficient. **q** **u** de aliquo diuite homine dicit comuniter q est pinguis: et hoc fuit q salmanasar cepit samaria: et populu captiuauit: et sic diuitias regni sibi rapuit. **k** **E**t erit sicut gregas. i. pauci de plo isrl euadent. sicut spice remanentes post terga merentiu pauca sunt. **l** **I**n valle raphaim. locus est in iudea: vbi philistei venerunt ad pugnam contra dauid. ij. Regu. v. **m** **E**t relinquet in eo. Qui remanent post vindemiatos. **n** **E**t sicut excussio oleae. Est autem olea fructus oliue. per ista intelligit q pauci nuero euaderent manus salmanasar sicut post vindemiatos remanent pauci racemi et pauca olea post excussione oliuarum. **o** **I**n die illa. **D**ic ostendit huius punitiois fructus: quia illi qui euaserunt fugiendo: postea venerunt in regnum****

Ecce damascus desinet esse ciuitas: et erit sicut aceruus lapidu in ruina. Derelictae ciuitates aroer gregibz erunt et requiescent ibi: et no erit qui extereat. Et cessabit adiutoriu ab ephraim: et regnu a damasco: et relique syrie sicut gloria filioz israhel dicit dñs exercituū. Et erit in die illa attenuabit gloria iacob: et pinguedo carnis eius emarcescet: et erit sicut cōgregās in messe qd restiterit: et brachium eius spicas leget. Et erit sicut querens spicas in valle raphaim: et relinquet in eo sicut racemus: et sic excussio oleae duaz vel triū oliuarū in summitate rami: siue q tuoz aut quoz. In cacuminibus eius fructus eius: dicit dñs deus israhel. In die illa inclinabit homo ad factore suū et oculi eius ad sanctū israhel

iuda sub Ezechia rege: et seruerunt dño idolis dimissis: et hoc est quod dicit. **o** **I**n die illa. scz ad dñm: et per littera ex pdictis. **p** **I**n die illa. **D**ic redit pbeta ad denunciantu destructione regni israhel dicens. **q** **I**n die illa erunt. scz samaria et alie ciuitates munitae.

respicient: et no inclinabit ad altaria que fecerunt manus eius: et que opati sunt digiti eius no respicient lucos et telubra. **p** **I**n die illa erunt ciuitates fortitudinis eius derelictae sicut aratra et segetes que derelictae sunt a facie filioz israhel. **q** **E**t erit deserta: qz oblita es dei saluatoris tui. et fortis adiutoris tui non es recordata. **r** **P**ropterea plantabis plantatione fidelem: et germen alienū seminabis. **s** **I**n die plantationis tue labrusca: et mane semen tuum florebunt. **t** **A**blata e messis in die hereditatis: et tolebit grauius. **u** **D**e multitudini populoz multoz vt multitudo maris sonatis: et tumultus turbaz sicut sonitū aqru multaz. **v** **S**onabunt plati: sicut sonitū aqru in uadatiū: et increpabit eū et fugiet pcul.

q **D**erunt derelictae. ab habitatoribus suis in captiuitate duci. **r** **S**icut aratra et segetes. qz sicut filij israhel non potuerunt defendere ea q erant in campis: ita nec sepos in ciuitatibz muratis. **s** **E**t huius destructionis causa subdit. **s** **E**t erit deserta qz oblita es dei saluatoris tui. **t** **P**ropterea plantabis plantatione fidelem sicut expositores nostros pbeta irrisorie dicit: eo q subdit. **v** **E**t germen alienū. scz a fide moribus. **x** **S**eminabis. et ad hoc concordat qd subdit. **y** **I**n die plantationis tue labrusca. id est vitis siluestri et inutilis: et p ista designat plis israhel malicia. **z** **R**a. sa. aliter exponit dicens q pbeta hic loquitur de pterito p modū futuri cū dicit. **P**ropterea plantabis plantatione fidelem

qz plus israhel fuit plantatus in sanctis patriarchis: sed postea declinauit ad idolatriā. ideo subditur. **E**t germen alienū seminabis. **I**n die plantationis tue. i. receptionis legis diuine in monte synai: qz dñs plantauit israhel tāqz vitem specialem p legis datione: ita q plantatione hic accipitur aliter qz pmo. **L**abrusca. quia tunc fecit sibi vitulū ostentile. **z** **E**t mane semē tuū florebunt. i. ante tps debiti: et sic fructu carebit. hoc mō populus israhel gloriatus de confidentia syroz in cōueniēter effloruit: et ideo pena secuta fuit. vt pdictū est: ideo subditur.

a **A**blata est messis. i. israhel ab assyrijs. **b** **I**n die hereditatis. **H**ebrei dicit. **I**n die infirmitatis. qz vltus plis israhel tunc fuit infirmata et adhibilata: iō subdit. **E**t tolebit grauius. sicut aut translatione nostra sic exponit.

b **I**n die hereditatis. i. tpe quo debebat colligi messis et recondi in horreis: et sic vt hereditas possideri.

c **E**t tolebit grauius. i. israhel ex malis sibi i lat: causa aut diuersitatis huius littere est: qz dicitio hebraica q ponit h. s. vabela equiuoca est ad infirmitate et hereditate.

d **D**e multitudini. **D**ic describit punitio assyrioz regna israhel et syrie vastantū cū dicit. **D**e multitudini populoz multoz. qz venerunt cū sennacherib extra bierlm: et ponit vt p onere: qz idem importat in pposito.

e **E**t multitudo maris sonantis. i. in pcessu em exercitu sicut magnus tumultus: ex collisione armorum et motu curruū: et sonitu buccinarum: marie qz exercitus est valde magnus. qualis erat exercitus sennacherib. **f** **I**n crepabit eū. p angelū tuū pcutiedo ei exercitū. iij. Reg. xvij. **g** **E**t fugiet pcul. qz sennacherib visa plaga cū paucis fugit

ad terrā suā velociter: ideo subditur. Et rapiet sicut pulvis in tpe vespe et ecce turbatio qz percussio ticta facta fuit de nocte q̄ incipit a vespe. In matutino: et non subsistet: qz sennacherib i mane vidēs plagā sui exercit⁹ fugit vt dicitur ē: et cōcludit p̄ba. Dec est ps 22. i. pena dicta est illud qd̄ iuste red dicitur in inimic⁹ no stra.

Caplm. xvij.

Utre cymbalo. Rabi sal. exponit hoc caplm d̄ destru ctōne exercit⁹ gog et magog per regez messiam que iudei expectant ventur⁹ s̄ hec expositio in nititur falso funda mento cū aduene⁹ chusit transierit in p̄teritū: et iō expositores nostri dicūt: q̄ Esa. incipit hic describere punitio nē egyptioꝝ q̄ tpe sedecie fecerunt p̄lm d̄ regno iuda cōfiderē in suū auxiliū: et sic rebella uit p̄tra regē baby lonioꝝ: p̄ter qd̄ captiua⁹ fuit po pul⁹: et destructa ci uitas et templum. Sic igi⁹ p̄sens ca pitulū i duas par tes diuidit: qz p̄mo describit egyptioꝝ p̄uaticatio. secun do tēne cōminatio: ibi. Des habitatores. Circa primū dicit a. De terre. s. egypti. b. Cymbalo alarū. Dicit autē egyptus alarū cymbalū: qz rex egypti denūciando regno iude magna p̄missa faciebat ip̄m iuanū p̄fiderē s̄b alarū suaz vmbra. c. Que ē trās flumē ethiopiae. istd̄ flumē est nilus diuidens egyptū ab ethiopia et p̄ ip̄m transiuit alexāder magn⁹ de ethiopia in egyptū. d. Qui mittit in mari legatos. i. nūcios p̄ mare ad regē iude ip̄m assecu rādo. e. In vasis papyrei. i. in nauib⁹ de papyro factē est em papyrus spēs iūci: ita magni q̄ inde poterant fieri nauicule: vt dicit aliqui. vel vt dicit aliq̄. f. In vasis papyri. i. i. i. p̄ papyro scriptis q̄s portabāt dicti nūcij. vi det tñ mibi q̄ papyrus nō accipit hic p̄ iūco realiter: sed tñ silitudinare. s. p̄ ligno p̄planato: sicut iūc⁹ b̄z sup̄ficiē planā et absq̄ nodis. vii. et vii. vbi dicit: Fac tibi archā de lignis leuigaq̄. i. volatis et p̄planat: vt dictū fuit ibides In hebreo habet de lignis gofer. Et ista eadem dictio ponit hic vbi nos habemus: In vasis papyri. in hebreo habet: In vasis gofer. et h̄m hebreos signat iūcum: nō tñ realiter: s̄ silitudinare accipit hic et ibi mō dicto. Archā em̄ noe q̄ fuit tante quātītatis non potuit fieri de iūcis. f. De angeli veloces. i. nūcij. g. Ad gentē cōuulsam et ad gentē regni iude: vt patebit ex fine hui⁹ parq̄ hec em̄ gēs fuit multiplicē quulsa et dilacerata: et frequē scz a regib⁹ israel egypti. syrie. affyrioꝝ. et babylonioꝝ: vt p̄z. iiii. Regū. h. Ad ip̄m terribilē nō a p̄tate: s̄ a miseria sibi sup̄ueniente: qz ip̄lus cadens i infortunijs et miserijs ex sui p̄sideratione incutit terroꝝ alijs ne silitē eis p̄tingat. i. Post quem non est alius. s. miserabilioꝝ. k. Gentē expectantē. s. auxiliū ab egyptijs p̄tra regē baby lonioꝝ: sed qz illa expectatio fuit frustra: ideo subditur: l. Et cōculcatā. ab exercitū babylonioꝝ. m. Qui⁹ diripuerūt flumia. i. impet⁹ aduersarioꝝ. n. Terra ei⁹ et que sit illa terra subdit ad montē nomis dñi. qz in hie rusalē erat templū nomi dei dedicatū. o. Omnes ha

Et rapiet sicut pulvis mōtiū a facie venti et sicut turbo corā tēpestate. In tempoꝝ vespe: et ecce turbatio in matutino: et nō subsistet. Dec est ps eoz qui vastauerūt nos: et soꝝ diripientiū nos. Caplm. xvij.

Utre cymbalo alarū. Q̄ est trās flumē ethiopiae: qui mittit i mare legatos: et in vasis papyri super aquas. Ite angeli veloces ad gentē quulsa et dilacerata: ad p̄p̄m terribilē post quē nō est alius: ad gentes expectantē et cōculcatā: cuius diripuerūt flumia ter ras eius. Ad montē nomis dñi exercitū montē syon.

bitatores. Dic p̄ter ponit egyptioꝝ punitio. Circa quā sciendū q̄ punitio egyptioꝝ posita in hoc caplo et duob⁹ sequētib⁹ cōiter exponit a d̄ctoꝝ n̄is de punitioe egypti: q̄ facta est p̄ affyrios: sed saluo melioꝝ iudicio videt mibi: q̄ meli⁹ exponat de triplia punitioe egypti: quarū p̄ma fm̄ ordinez bistorie facta fuit p̄ affyrios. se cunda p̄ babylonios: tertia p̄ mauos. et p̄mo hic ponit secun da. secūdo scia. ca. sequēt: et ter cio p̄ma. ca. xxi. Scriptura enī sacra nō semper p̄cedit fm̄ ordi nem bistorie: et maxime in p̄be tis sed frequēter p̄i⁹ facta poste ri⁹ scribunt: vt p̄z q̄si in omib⁹ libris scripture.

Ronabili⁹ etiā p̄mo ponit p̄be ta punitioe per babylonios factā p̄tinuādo se ad p̄tes p̄ceden tē in q̄ posuerat p̄uaticationem egyptioꝝ p̄ben do p̄fideciā fal sam iudeis rebel

Omnes habitatores orbis qui morantur in terra cū eleuatū fuerit signū in mōtib⁹ videbitis: et clangorē tube audietis: qz hec dicit dñs ad me. Ego quiescam et cōsiderabo in loco meo: sicut meridiana lux clara ē et sicut nubes roꝝis in die messis. Ante messes. n. totus effloruit: et imatura p̄fectio germinauit: p̄cidē tur ramusculi eius falci b⁹: et q̄ derelicta fuerint absindenē. Excutient: et reliquē tur sil anib⁹ montiū et bestijs terre: et estate p̄petua erūt sup̄ eum volucres: et omnes bestie terre sup̄ illū hyemabūt. In tempoꝝ illo

landi s̄ babylonios: et ideo imediate subiūrit punitio nē egyptioꝝ p̄ ip̄os. Et diuidit in duas p̄tes: qz p̄mo ponit egyptioꝝ punitio. secūdo iudeoꝝ cōsolatio: ibi In illo tpe. Circa primū dicit p̄beta. o. Omnes habitatores orbis. id est egypti: et est locutio hypbolica: ad tenotandum magnitudinē illius regni: et multi tudinem populi sicut dicit parisius est totus mūdus. p. Cum eleuatū fuerit signum. id est verillū regis babylonioꝝ. q. In montib⁹. id est in fortalicis i alto situatis. r. Videbitis. ad desolationē vestram. s. Et clangorē tube audietis. ad cōcitandum bella p̄ totā terrā egypti residuā. t. Ego quiescā a p̄tatione egyptioꝝ. v. Et cōsiderabo in loco meo. i. in me ipo. x. Sicut meridiana lux clara est. qz oia nuda et apta sunt oculis dñi. y. Et sicut nubes et q̄ refrigerat messorē a labore et calore: ita refrigerabo baby lonios a labore belli: vt defacili possint vos deuincere et detruicare. z. Ante em̄ messes. id est ante perfecti onem. a. Totus effloruit. scz populus egypti. b. Et imatura p̄fectio germinauit. id est ante temp⁹ debitum: et sic cito corrumpe⁹: i. o subdit. c. Decidenē ramusculi eius falci b⁹. id est populus egypti etiam vsq̄ ad minimos interficietur. d. Et relinquetur et. scz cadauera egyptioꝝ ab eis deuorāda. e. Et estate perpetua. id est vna estate integra. f. Erūt super eum volucres: quia inde satis habebūt ad comedendū pro illo tempore. g. Et oēs bestie terre et. i. satis ad comedendū per totā hyemē habebūt per estatē em̄ hic positā et hyemē intelligit temp⁹ vni⁹ anni: vt dicit Ra. sa. h. In illo tempore. Dic p̄sequēter describit cōsolatio iudeoꝝ facta per cyꝝ regem persarū: qui dedit licentiam iudeis redeundi in iudeam. et va sa templi remisit cum eis: vt habet p̄mo Edre p̄mo: et hoc est qd̄ dicit. In illo tempore: qz post q̄ nabuch. o. detellauerat egyptum tpe balthasar nepo tis sui: regnū babylonie fuit ad medos et p̄ios trāstatū

Deferebat munus. i. vasa a cyro remissa: vt dictu est. z etiā qz iudei remanētes i babilone miserūt ad locuz diuini cult? p iudeos illuc redeūtes munera plurima: vt habetur primo Esdre. i. k. p plo. f. regni iude. l. Diuulso z dilacerato. modo supra exposito.

In capitulo xvij. vbi dicit i postilla. Circa p mū dicitur: De terre. f. egypti.

Deferetur munus dno exercituum a populo diuulso z dilacerato: a populo terribili post quez nō fuit alius

Additio. De capitulo xvij. qd incipit. De terre cymbalo alarū videt

pprie exponēdū de filiis isrl qui fuerūt transmigrati p salmanasar regē assyriozū: vt habet. iij. Regū. xvij. vbi dicit. Et transtulit israel in assyrios: posuitqz eos i baylam et in babor iuxta flumiū gosam in ciuitatibus medozū: qz tpe alexandri magni reclusi fuerūt miraculose ad orationē ipsius alexandri vt narrat iosephus: ita q locus in q sunt est imeabilis. egredient tñ circa finē mūdi magnā hoim stragē facturi put habet i historia scholastica. vñ de istis videt agere. ppha in h caplo cū dicit: De tre cymbalo alarū. De gēte. n. seu fra q ē i valde remotū seu in locis cōiter intrāsilib? nō hñ noticia nisi ex sono cymbali: qz longinquo sentit: z qñ qd ex illa pte lōginqua venit qd etiā volare dicit: vñ Deut. xxvij. caplo dicit. Adducet dñs sup te gentē de lōginquo in similitudinē a quile volantis: z hoc est qd dicit De terre cymbalo alarū. i. vt tre ita remote et reclusa a puerfatiōe hoim cōi: qd quasi cymbalo sonus eius cūnit p volatū alarū. Et sequit. q est trans flumia ethiopiae alludendo ad illud qd dicit caplo supradicto. iij. Regū. xvij. q fuerūt transmigrati trans flumia gosan que hic videt vocari flumia ethiopiae. vñ ppheta hic nō nomiat pprio nomie terram nec ciuitates i quibus erant: sicut nec fuerūt nomia i ppria historia sue transmigratiōis supra dicta. Et sequit: Que mittit in mari legatos z in vasis papyreis sup aquas. Pro quo sciendū q illi de decē tribubus sic exterminati z reclusi verisimiliter credid qz desiderant scire ea que gerūtur circa illos: qui in his partib? remāserūt in iudea: tū qz multi de illis decē tribub? remāserūt in iudea et in alijs dispersi ptibus fugiētes a rege assyriozū: vt p3 de thobia qui erat de tribu neptalim: z sic de alijs. tum qz illi licz pro maiori pte fuerūt idolatre tñ spectabāt saluatore seu messā sicut et aliū de genere iacob: z ideo aliqñ mitebant nūcios verus hierusalē vt aliqd scirent ex predictis. sed qz hoc nō poterāt facere p terrā ppter reclusionē nitebant hoc facere p aliquas aquas subterraneas seu occultas. Et i vasis papyreis. i. i fiscellis scriptis. Dicitio em̄ hebraica que hic ponit nō cōsonat in aliquo dicitōi que ponit Sen. vj. cū dicit: Facti barcham de lignis leuigatis. ibi em̄ dicit de lignis Gomer hic autē de lignis gome: et est dicitio eadem oino ei que ponit Exo. ij. vbi dicit: Fecit fiscellā scirpeā et limiuit eam. Unde dicitio gome que hic z ibi in Exo. ponitur significat iuncū. sunt em̄ aliqui iūci marini ita duri q possent ex eis fieri aliqua vasa ad nauigandū p flumina. Et qz h? mōi iunci licz duri nō tñ habent duritiem lignoz z ex quib? nauigia fiunt: et ideo dicunt bebrei q tutius nauigat in eis p aliquas ripas fluminū eo q non ita cito frangūtur: sed qñqz cedent tangēt: et ideo talibus nauigijs mittebant legatos suos vt securius per loca subterranea seu occulta trāsire possent. Hoc autē qd dicit in mari. intelligendū est de cōgregatione aquaz. put sepe cōsuevit dici in scriptura. qd autē deberēt facisti nūcij subdit cū dicit: Ite ad gentē puulsa z dilacerata. i. ad gentē iudeoz. put i postilla declarā. Et sequit: Ad pplm terribilē. Ses em̄ iudeoz lz ppria ptātenō efficit terribilior alijs: ptāte tñ diuina frequēter

mirabilia p eis opante terribilis erat: vt p3 Josue. ij. c. de raab dicēte exploratoribus q oēs bitatores terre chanaan timebant eos propter transitum iordanis z h? modi. Et id dicit: Post que nō est alius. f. terribilior in signis et prodigijs. Et sequit: Gentem spectantem. f. saluatorem

a gente expectate: z pulcata: cui? diripuerūt flumina terraz eius: ad locū nomis dñi exercitū montē syon.

et redemptore. Et coculcata an? diripuerunt flumina terrā ei? q. d. quātūcūqz coculcata ē ab impetu aduersarioz semp est spectans suā liberatiōē a deo: et vt ostēdat in q terra esset

illa gens cōuulsa z dilacerata z spectans: subdit. Ad locū nomis dñi exercitū montē syon. In illo em̄ loco vbi est inuocātū nomē dñi bitabat illa gens ad quā mittebāt illi qui trās flumia ethiopiae recludēbant. Et sequit: Omnes habitatores orbis qui morami in terra zc. Que quidem verba hñ omnes expositores intelligunt esse dicta p pphētā i psona dñi. Ad quoz declaratiōē attēdēdū q in his q dicta sunt exprimit ratio hui? legatiōis. Dicit em̄: Ite angeli veloces ad gentē puulsam. nō aut dicit quid illi angeli seu nūcij debebant nunciare illi genti cui mittebant: vel quid ab eis debebāt scire: sed hoc aliquāter inuenit in hoc qd dicit supra. Ad gentē spectantē. q. d. sciatis ab eis si illud qd spectant a deo bātant in re vt z nō ipi pncipem? eoz redemptiōē. Ad qd respōdet in persona dei. Omnes habitatores orbis qui morami in terrā cum eleuatū fuerit signū in mōtib? videbitis et clangorem tube audietis. Cui? sensus est: q redēptio veri messie scz christi quā omnes fideles expectabāt ostēdēda erat publice omnibus bitatorib? orbis in duob? pncipaliter. pmo em̄ in leuatiōe signi crucis vnde: Si exaltat? vtero a terra oia trābā ad meipm: Job. c. xij. secūdo in pdicatione vniuersali aploz et discipuloz christi p orbē diuulgata de quo dicit. Et clangore tube audietis. q. d. nūcij missis predictis: nō oportet vos mittere ad inqrendū de tpe spectatiōis redēptiōis vze: qz h publicabit oib? omo rātib? in terra pdictis duob? modis. Pōt etiā referri h qd dicit. Cū eleuatū fuerit signū in mōtib? videbitis ad exaltatiōē crucis p victoriā cōstātini impator: q p totū orbem salutifere fuit diuulgata: et sic i hoc qd dicit. Ses habitatores orbis zc. ostēdit q saluator nō erat sic expectād? vt circūiret p orbē ad saluādos eos q saluādi erāt. put quidā bebreoz erronee putabāt: sed p elevationem signi z auditū clāgoris tube supradictis: salus erat p orbem z vsqz ad reclusos pdictos extēdēda. Ad qd ampli? declarandū subdit. Quia hec dicit dñs ad me: quiescam z considerabo in loco meo. Et est sensus: qz postqz passio christi fuit celebrata nō oportebat vt christus per mūdū discurreret: sed vt iam quiesceret a laborib?: de quo dicit Quiescā et cōsiderabo. i. qz pvideret sue ecclesie ipō sursum in loco suo ad dexterā pns existente: de quo dicit. Et cōsiderabo in loco meo. Et qz hec cōsideratio seu pūctio fit mediāte lumie fidei z feruore charitatis ab ipō deo infusis: ideo subdit. Sicut lux clara est z meridiana: vt p h q dicit. Lux clara intelligat lumen fidei. z p hoc q dicit meridiana. feruor charitatis sicut feruor diei viget p cipe sole existēte i meridie. Et qz ex istis vtitib? q a deo qescēte z cōsiderate i suo loco i ecclia infundunt verianē donā spūsancti q sui rois aspūde ecclesie fecūdat: ideo subdit Et sicut nubes rois i die messis. Et sequit. An̄ messes. n. tot? effloruit. i. q ppha insinuat istis trās flumia ethiopiae exntib? q tpe z mō ad christū accessuri erāt: z h erat suuz pncipale intētū: qd quidē tpus erit circa finē mūdi: vt dicitū ē. Finis. n. mūdi dñ messis: Mat. viij. Sinite vtraqz crescere vsqz ad messes. Et ē sensus. An̄ messes. i. an̄ finale iudiciū ille plus floreat. i. tēdet ad fructificādū iū bonis opib? z cultu dei: sicut flos tēdit i fructū z dicit effloruit pteritū p futuro: z ne cū dicit tot? intelligat p toto illo plo nemine deficiēte: ideo subdit. Et inatura perfectio

germinant: qz nō oēs veniēt ad maturitatis perfectionē
 Descendent ramusculi ei⁹ salub⁹ rē. qz illi ramusculi qui
 sunt quasi inutiles p̄scident: r q̄ cetera sunt abscedentē
 scz a corpe ecclie: r excutient. s. de terra sua in q̄ sunt redū
 si. Et sequit: Derelinquetur simul auibus montiu⁹ vsqz

ibi super eū byema
 bunt in quo p̄dicat
 strages et mortici
 nia q̄ debēt fieri in
 sua excussione put
 dictū fuit in p̄nci
 pio hui⁹ expositio
 nis: et qz taz de ca
 stētibus q̄ de obui
 antib⁹ erant multi
 mortui: ideo dicit.
 Derelinquetur si
 mul. scz ab vtraz
 pte pugnantiū: se
 quit. In tempore
 illo defere⁹ munus
 rē. in quo p̄beta
 postqz p̄dixit mo
 dum sue egressio
 nis siue excussio
 nis subdit t̄pus sue cō
 uersiois ad christū
 dicēs. In tempore
 illo. s. ante messen
 vt expositū fuit de
 feret munus dño
 exercitū. s. per la
 trie cultum. A po
 pulo diuiso et di
 lacerato rē. a reli
 quis ppli iudeorū
 et etiā ab illis qui
 excutiēdi sūt a ter
 ra trans flumina ethiopicē supradicta. de vtriszqz em̄ possūt
 p̄prie poni illa que hic tradunt. Nā tam illi de decē tribu
 bus qui vltra flumina p̄dicata existunt: vt est dictū q̄ illi de
 duabus tribubus: p̄prie possunt dici gens conuulsa r di
 lacerata spectans r b⁹ mōi: vt patet intuenti. Et sequit:
 Ad locū nomis dñi in syon. s. ad ecclesiā. cōcordat autēz
 huic sentētie seu expositioni qd̄ legitur Sophonie. iij. vbi
 sic vltra flumina ethiopicē inde suplices mei filij dispo
 meorū deferent munus mibi. Ad qd̄ sciendū: q̄ ibi loqui
 tur de statu finali: quō omnes gentes reducende sunt ad
 verū cultū diuinū. vnde immediate ante dicit. Tūc redā
 populis labiū electū vt vocent omnes in nomine dñi r ser
 uia⁹ ei humero vno. Et ibidem vocat illos qui sūt extra
 flumina ethiopicē. s. illos de decē tribubus predictis sup
 plices dei in quātū ei humiliabunt p̄ penitentiā de prete
 ritis. dicit etiā eos filios dispo meorū: eo q̄ descēdūt
 ab illis qui dispo fuerūt p̄ assyrios et sentētia diuina. de
 quibus cōcludit q̄ deferent deo munera piformia sicut h
 dicit. In illo tpe defere⁹ munus domino exercitū a po
 pulo diuiso rē.

Capitulū. xix.

O Mus egypti. Dic p̄sequēter denūciatur punitio
 egyptiorū per romanos: r primo dicta punitio. se
 cundo iudeorū cōsolatio: ibi. In die illa erūt. Circa
 primū sciendū: q̄ antonius collega augusti cesaris sub q̄
 natus fuit christus amore cleopatre regine egypti capē:
 repudiāuit vxorem suā augusti sorore: et cleopatā accē
 pit: r augusto bellū indixit: a quo tñ fuit debellatus: et ca
 pta egyptus: r qz tpe augusti christus fuit natus r i egyptū
 portatus: ideo ad hoc incipit p̄beta dicens.
 b. Ecce dñs ascendet super nubem leuem. assumendo
 sibi carnem humanā: que dicit nubes: quia formata fuit
 spūssancti virtute: sicut nubes sursum generant in aere vir
 tute solis. Et leuis: qz non fuit a grauata pondere pecca

ti originalis. e. Et ingredietur egyptum. fugiens
 p̄secutionē berodis: Math. ij. d. Et mouebunt si
 mulacra egypti a facie ei⁹. qz eo ingrediente egyptum
 simulacra corruerūt: vt dicit in scholastica hystoria in
 signū destructiois idolatrie p̄ p̄dicationē euangelij de
 struēde. e. Et cor egypti rē. h
 refert ad anto
 niū regē et cleo
 patā reginā: qz
 sicut cor mouet
 alia membra sic
 populus egypti
 mouebat rex et
 regina: et bñ d̄r.

scet aq̄ d̄ mari: r flui⁹ deso
 labit atqz siccabit: r defici
 ent flumina. Antennabūt et
 siccabunt riu⁹ aggerū. Ca
 lam⁹ r iūcns marcescet: nu
 dabit alue⁹ riu⁹ a fonte suo
 Et oīs semētis irrigua sic
 cabit arefcet r nō erit. Et
 merebūt piscatores: r luge
 būt oēs mittētes in flumē
 hamū: r expādētes rete sup
 faciē aq̄rū emarcescēt. Cō
 fundēt q̄ opabant linū ple
 ctētes r texētes s̄tilia. Et
 erūt irrigua eius flaccētia:
 oēs q̄ faciēbāt lacunas ad
 capiendos pisces. Stulti
 p̄ncipes thaneos: sapiētes
 p̄siliarij pharaōis r dederūt
 p̄siliū insipiēs. Quō dicet
 pharaoni: fili⁹ sapiētū ego

struēde. e. Et cor egypti rē. h
 refert ad anto
 niū regē et cleo
 patā reginā: qz
 sicut cor mouet
 alia membra sic
 populus egypti
 mouebat rex et
 regina: et bñ d̄r.

f. Tarefcet in
 medio eius. q̄a
 exercitu egypti
 debellato anto
 ni⁹ fugiēs seipm̄
 interfecit: ne ca
 peret ab augu
 sto: r similiē cleo
 patra excitauit
 serpentem vne
 nosuz ad se mor
 dendum: et sic
 mortuū serpentis
 interijt. g. Et
 cōcurrere faciāz
 egyptios rē. q̄a
 aliqui eorū timē
 tes augusti po
 testatē iuxerunt
 se ei: r sic pugna
 bāt p̄ alios egyptios
 q̄ erāt eius

antonio. b. Et dirūptur spūs egypti rē. i. fortitu
 do eius. i. Et cōsiliū eius rē. quia antonius in
 tendebat augustum deicere ab imperio: et accidit ecō
 trario. k. Et int̄rogabunt simulacra sua: quia an
 tonius r cleopatra in talib⁹ confidebant. l. Et tra
 dam egyptum rē. qz multi egyptij in illo bello fuerunt
 occisi: r quia capta egypto a romanis fuerunt ibi po
 siti p̄fecti romanorū: qui super eos ponebant graue
 iugum. m. Et rex fortis dominabit eorum. Augustus
 qui imperator fuit potentissimus. n. Et are
 fcet aqua rē. per hoc intelligitur desolatio terre egypti
 que ex vna parte est supra mare: r ex alia sup nilum.
 o. Calamus et iuncus marcescet rē. per hoc de signa
 tur q̄ gaudium r leticia deficient d̄ egypto: quia viroz
 iunci et calami leticiam significat. vnde pratum virēs
 cōmuniter dicitur ridere. p. Et merebunt piscato
 res rē. multi em̄ illius artis erant in egypto: eo q̄ abā
 dat aquis. habet enim mare ex vna parte: et nilum ex
 altera. q. Confundēt rē. id est qui faciēbant ope
 ra subtilia de line. r. Et erunt irrigua eius rē. id est
 arentia. s. Omnes q̄ faciēbant lacunas. i. vinaria
 p̄ ista que dicta sunt intelligit: q̄ omnes artifices egypti
 p̄ romanos spoliāretur r vastarent. Et p̄sequēter
 idem ostendit de p̄ncipibus et maioribus cum dicit
 t. Stulti p̄ncipes thaneos. dicti a thanis ciuitate
 egypti valde nobili. v. Sapiētes p̄siliarij phara
 onis. Antonij vocat pharaōe: qz omnes reges egypti
 p̄ ab antiquo r tpe esaiē vocabant pharaones.
 r. Dederūt p̄siliū insipiēs. s. antonio de mouēdo p̄
 lium p̄tra augustū. y. Quō dicetis rē. allegabāt. i.
 q̄ in egypto viguerat sapientia ab antiquo: vt habet
 p̄mo meta. r q̄ illud regnū erat valde antiquū: r anti
 quius satis q̄ regnū romanū qd̄ incepit tpe achaz re
 gis iude: vt habetur in hystoria scholastica: et sic dice
 bāt q̄ nomē monarchie ibi poneret: et qz accidit p̄uū

79 d egypto

ideo subditur: **V**bi tunc rē. quasi bicat' apparet eoz insipientia. **A**nnūciant tibi rē. quasi diceret nō poterūt: r patet littera vsq; ibi. **D**eceperunt egyptū. s. p̄siliarij p̄dicti. Et subdit' modus deceptōnis **3** **A**ngulū populorū eius. angulus qui duab' lineis p̄currentib' efficitur. **H**ic dicit' p̄iunctio antonij r cleopatre: r sic ē sensus: q' decipiēdo cleopātram r antoniū deceperūt p̄sequens totā egyptum.

Dns mīcāt rē. i. cōtrouersie r erroris: hoc em̄ fecit dñs per missiue propter mala egyptiorū puniēda. **E**t non erit egypto opus rē. i. plus egypti nō hēbit

se introuere de rege p̄ficiēdo: qui p̄ caput designat: nec de familia cum sequēte que dicit' cauda. nec de iudicijs et p̄fectis populū gubernātibus eū refrenādo ab iniurijs inferēdis: r penis i'rogando pro illatis quia capta egypto p̄ augustū: gubernatio egypti deuoluta est ad imperiū romanū: q' ponebat ibi p̄fectos et iudices. **I**n die illa rē. i. egyptij erūt totalit' subiecti romanis: sicut mulieres uiris. **E**t timebunt rē. i. potestatis eius quā tribuit augusto cōtra egyptū quia ois potestas a deo est. **E**t erit terra iuda rē. i. imputādo vastationē suam euenisse p̄ter mala que fecerat antonius in terra iuda: qui antigonij descendēte a machabeis interfecit r herodes alienigenā regem iudee instituit: vt habet' in scholastica hystoria.

Quis qui recordat' fuerit. de malis que fecit antonius i iudea: r de illis qui p̄ter hoc uenerūt i egypto **P**auēbit a facie rē. timens eius iudicia. **I**n die illa. **H**ic p̄sequēter describit' egyptior' releuatio p̄ susceptionē fidei r cultus diuini: que p̄ualent omnibus t̄p̄alibus bonis. **E**t diuidit' in duas: q' p̄mo describit' ista receptio fidei ab egyptijs. secundo ab assyrijs ibi. **I**n die illa. **C**irca primū sciendū q' aliqui hebrei et s̄c̄r̄ aliqui catholici in hoc eos sequētes exponūt partē illā de onia sacerdote: qui de iudea ex plurib' alijs intrauit egyptū dicens se uelle implere p̄betiā Esaie q' ponit' hic: et cum rex egypti honorifice eum recepisset r ciuitatē ad habitandū cōcessisset: erexit ibi altare domini hostias r oblatōnes offerēs sup illud: sed hoc nō uidet' verū. p̄mo quā dicit' hic. **E**rūt q̄nq; ciuitates rē. **O**nie nō legi' nisi vna tm̄ ciuitas assignata. **S**ecūdo q' illud factū onie nō fuit laudabile: sed magis vituperabile: s̄m q' dicit' **D**an. x. **F**ilij quoq; p̄uaticatorū p̄li tui extollent': vt impleat' uisionē et corruent: qd' exponitur de hoc facto onie. non em̄ licebat iudeis erigere altare r sacrificare: nisi in hierusalē et maxime post templi salomonis edificatiōē. factum autem qd' hic dicitur cōmendabile est r deo acceptū: vt patebit litteram p̄sequēdo. **R**a. sa. aliam expositionē ponit' dicens: q' sennacherib' vltimo ueniens contra hierusalē adduxit secum aliquos p̄ncipes de egypto quos ceperat in bello contra tharatham regē ethiopic quez iuuabant: de quo bello habetur quarto Regum. xix.

r illos p̄ncipes adduxit secum cōmpeditos: vt ostendat' eos **E**zechie r populo eius ad terrendū eos. sed quādo exeratus sennacherib' fuit percussus ab angelo ipi fuerunt saluati: r per **E**zechiam a vinculis liberati: et sic reuertentes in terram suam fecerūt altaria ad colendū deū

israel qui eos liberauerat de manu sennacherib': et sic exponit' litterā istā

illa erit egyptus q̄si mulieres: r stupebūt: r timebūt a facie cōmōtionis manus dñi exercitū: quā ipse mouebit super eā: r erit terra iuda egypto in pauorem. **Q**is qui illius fuerit reor datus: pauēbit a facie consilij dñi exercituum: qd' ipse cogitauit super eā. **I**n die illa erūt q̄nq; ciuitates in tra egypti loquētes lingua chanaan: et iurātes p̄ dñm exercitū. **C**iuitas sol' uocabit' vna **I**n die illa erit altare dñi i medio ire egypti

Erunt q̄nq; ciuitates i terra egypti rē. sed p̄tra hoc est quod subditur. **L**oquētes linguas chanaan rē. i. hebraicas. quia terra chanaan tunc et a longo tempore aī ab hebreis habitabatur: si autem dicitur **R**ab. sa. esset verū: p̄beta diceret: **L**oquētes linguam egyptiacā rē. si autē dicatur q' duxerunt secum hebreos ad faciendū diuinū officium in egypto: non ualet q' nō erat eis licitū ibi erigere altare: vt dictū est: r sic factum eoz esset vituperabile. **N**ulla etiā scriptura canonica nec hystoria famosa de hoc aliquid dicit: r id eoz illud dicitur uidetur esse ficticiū. **P**ropter quod pars ista exponit' de receptione fidei chustiane ab egyptijs: quā beatus **S**imon apostolus predicauit in egypto que eis forte aduenit: vt habetur in legenda sua: et similiter **M**arcus euangelista s̄m q' dicit **H**iero. libro illustrium virozum: et tunc ipsi ordinauerunt ibi ecclesias et exerunt altaria in nomine domini iesu chustij. **E**t s̄m hoc dicitur hic: **I**n die illa id est tempore chustij qui natus fuit sub augusto. **E**runt quinque ciuitates rē. id est hebraicam. **I**n egypto em̄ erant multi iudei: qui fuerāt dispersi tempore machabeozū r ante: qui credentes ad predicatiōē **S**ymonis apostoli r **M**arci euangeliste fuerunt ab eis ordinati ad regimē et doctrinam egyptiorum in chustum credentium: r ad celebrandū diuinum officium in lingua hebraica. **P**otest etiam dici q' egyptij ad fidem conuersi deum laudabant hebraica lingua: quia in primitiua ecclesia baptizati per impositionem manū apostolorum dabatur sp̄s sanctus in signosisibili: r loquebant' varijs linguis: vt habet' **A**ctuū octauo et. xix. **F**it autē hic mentio magis speciali de lingua hebraica q' de alijs quia illa est lingua prima: et fuit omnibus cōmunis vsq; ad edificatiōem turris babil: vt habet' **G**en. xj. **E**t exprimitur hic quinque ciuitates tanq' p̄ncipales in quibus euangelium predicatū est in egypto: licet in plurib' alijs locis eiusdem regni predicatū fuerit tempore apostolorum. **C**iuitas solis uocabitur vna. **D**icunt aliqui q' bec est alexandria: que dicit' ciuitas solis. i. chustij qui ē sol iusticie: eo q' fides chustij ibi uiguit tpe marci euangeliste sub quo fideles uiebat' in alexandria: hntes omnia cōmunia eo mō quo legunt' uixisse sub petro in hierusalē. **A**ctuum s̄m. p̄ter quod p̄bilo disertissimus iudeoz libzū p̄posuit ad cōmendationez uite ipsorum: vt dicit **H**iero. in libro illustrium viroz. **A**lij nō dicunt q' ciuitas solis hic dicit' elyopolis que est ciuitas in egypto. **E**t dicit' ab elyos qd' est sol. r polis qd' est ciuitas: r de hac sic fit specialis mentio: eo q' sacerdotes ibi māserūt ab antiq': vt habet' **G**en. xij. **I**n die illa erit altare rē. dedicatum in honore chustij

q' p' symon + marcus fuerunt in egypto

hinc est solis

ideo subdit. **Et** erit titulus. istud potest referri ad
ipm: ita qd iste titulus sit iesus nazarenus rex iudeorum: qui in
termino vite christi passibilis fuit positus sup crucem. signum
autem crucis ponit in altaribus et locis christi noie dedicatis
potest etiam referri ad terram egypti: ut sit sensus qd fides

christi fuerit predicata
per totam egyptum usque
ad terminos eius.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

In anno quo ingres-
sus est thartan in a30.

In anno 2c. que est civitas phylisistorum quam co-
pit iste thartan princeps militie regis assyriorum.

In tempore illo 2c. de punitione egyptiorum.

Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

In anno 2c. que est civitas phylisistorum quam co-
pit iste thartan princeps militie regis assyriorum.
In tempore illo 2c. de punitione egyptiorum.
Ulamabunt enim
ad dominum. scilicet egypti.

bus signis sicut
biere. posuit ca-
tenas collo suo
ad designandum
qd sic ducerent
cocatenati illi
quos prophetabat
biere. xvij. Et
sic esaias iuit nu-
dus et discalciatus
ad designan-
dum qd egypti
et ethiopes nudi
et discalciati du-
cerent in capti-
vitate per reges
assyriorum. Et ps
littera hoc exce-
pto. **I**n
anno 2c. qd ex
ponit sic qd hoc
fecit esaias per
tres annos an-
teqz accidit illud
factum: quorum nu-
merus incipit ab
illo tempore quo
thartan intravit
azorum. Rex enim
assyriorum vi ex-
stans in iudea et
eam devastans
audivit de rege
ethiopi qd egres-
sus erat ad im-
pugnandum ipm
et cum eo erat rex
egypti: et tunc re-
cessit de iudea:
illos reges de-
bellavit: et populum
duxit captivum in
fine trium annorum
postqz esaias p-

dixerat hoc. **R**a. fa. dicit qd li trium annorum non solum
referunt ad tempus revelationis facte esaię usqz ad
eius impletiones: ut dictum est: sed etiam: referunt ad
factum esaię: scilicet qd tribus annis iuit sic nudus et
discalciatus. sed hoc non est verisimile: qd dominus tam dicit
faceret eum incedere taliter: maxime cum esset de stir-
pe regia: et ideo alij expositores dicunt: qd iuit sic tri-
bus diebus in signum trium annorum dictorum: sicut
dicitur **S**ech. quarto. **D**iem pro anno reddi tibi.

Et timebunt. **H**ic consequenter ponitur stupefactio
iudeorum qui confidebant in adiutorio regum egypti
et ethiopię contra regem assyriorum: et ideo quando iue-
runt eos captivatos a rege assyriorum fuerunt territi
et stupefacti et hoc est quod dicitur. **E**t timebunt
et confundentur. scilicet iudei. **A**b ethiopia spe sua
id est de cuius auxilio sperabant. **S**ed ab egypto
gloria sua. id est de cuius auxilio gloriabatur.

Et dicit 2c. id est populus regni iude: qd dicitur
insula: eo qd est inter duo maria: scilicet mare mortuum ab
orientem: et mare mediterraneum ab occidentem. **D**icunt
tamē aliqui qd dicitur insula: eo qd cocutiebatur hinc et in-
de tribulationibus: sicut in insula fluctibus: sed prima ex-
positio est magis literalis. **A**lii patent ex dictis.

Omus deserti maris. Prefatus Capitulum. xxi. Capitulum in tres partes diuidit: qz pba pumo loquitur p babylonios: secundo ptra idumeos: ibi dicitur duma. tercia ptra agarenos: ibi. Qn i arabia Circa primu sciendu: q spūs pphete non semp adest pphete. z qn tā git mentē pphete de aliquo negocio futuro: nō semper reuelat oēs conditōnes sicut plenus dictū fuit in principio libri psal. mozi cū ageret de vario tactu spiritus sancti circa mētes ppheta: z inde est q de eodem negocio plurib? vicibus tangit aliquā mētes ppheta: reuelādo vnavice qd nō erat in alia reuelatū: et sic pphete frequēter idem repetunt addendo ad ea q prius dixerat: vel magis explicādo q prius fecerat: z sic est in pposito. Super. n. esaias destructionē babylonis denūciauerat. xii. ca. et. xiiij. z hic eandē destructionē repetit explicādo aliqua q nō fuerat prius taliter explicata. Et diuidit in duas ptes: vna duo que b explicat. Secūdo ponit ibi: Babylon dilecta. Pma in duas: qz puma ponit dicta explicatio: secundo pphete ppassio: ibi. Propterea. Circa primū dicit. **O**mus deserti maris. i. babylonis: vt p3 ex sequētib? z hū aliquos rīcā hic mare pphete pphē in ea existentes multitudinē. Et mare desertū: eo q ppheta denūciabat eā deserendā a suis habitatorib?. Sed mihi videt melius hic dicit: desertū maris: vt mare desertū ad explicā dum modū captiōis babylonice: qui nō fuerat supius explicat?. Perse em̄ z medi obsidētēs babylonē et nō potētes eam cape ppter altitudinē z spissitudinē longe a ciuitate diuiserūt flūuium euphratē: q p arcus transibat p mediā ciuitatē in multos riuos: ita q intrauerūt ciuitatē p arcus illos: z sic dicit babylon desertū mare ppter attenuatiōnē euphratis: q est magis fluuius: ppter qd dicitur hic mare more bebraici sermonis: quo congregatio magna aque mare vocat hū illud. Sen. i. Congregatiōnesq: aquarū appellauit maria. b Sicut turbines ab aphrico veniūt. Aphricus ē ventus lateralis hū meridie z occidentē. z dicitur hic aliqui expositores q Perse z medi ex illa pte veniūt ptra babylonē: sed hoc nō videt verū: qz regiones medie z perfidis magis declinant ad oppositā partē: z ideo p hoc qd dicitur hic. c Ab aphrico z non designat terminus seu plaga vñ venit exercitus cōtra babylonē: sed magis designat modus veniēdi: qz aphricus est ventus tēpestuosus generas turbines fulgura z tonitrua: que sunt valde tribilia: z ex hoc perse z medi venerūt ptra babylonē quā destruxerunt: z populū occiderūt: vt predictū est supra. c. xij. d De deserto venit. qz inter babylonē z locum vnde venit exercitus erat quoddam desertum p quod transiit. e De terra horribili. i. de media z pside que erant horrende babylonis. f Visio dura. contra babylonios. g Nūciata est mihi. z que sit illa subditur: Qui incredulus est infideliter agit: z qui depopulator est vastat in bebreo: bābē. Lotenens contēneris: vel decipiens decipiens: deuastans deuastans. qd exponit Ra. sa. de regno babylonis z regno persarū: qz post regnū babylonie quod cōtemplat seu recepit z deuastauit multas puincias: surrexit rex persarū sub cyro qui sibi subiecit

Omus deserti maris. Sicut turbines ab aphrico veniūt: de deserto venit de terra horribili. Visio dura nūciata ē mihi. Qui incredulus est infideliter agit: et qui depopulator est vastat. Ascende elā: obside mede: omnē gemitū ei cessare feci. Propterea repleti sūt lūbi mei dolore: z angustia possedit me sic

regnum babylonie et deuastabit: fm q dicit infra. xxiij. De qui spernis. nonne z ipse sperneris. De qui predabis nonne z ipse predaberis zc. ad eūdem sensum reducatur translatio nostra. b Qui incredulus est infideliter agit hoc dicit de Balthasar rege babylonis qui fuit idolatra

angustia parturiētis. Corruī cū audirē: cōturbar sū cum viderē Emaruit cor meū tenebre stupefecerūt me. Babylon dilecta mea posita ē mihi in miraculū. Donec mēsam: cōtemplare in specula. Comedētes et bibentes: surgite: principes arripite clypeum. Dec enim dixit mihi dominus: Gade z pone speculatozē

peffimus: vt bābē. Dān. v. z sic fuit incredulus: vel quia dictū bābē. xxiij. de regni sui terminatione credidit esse falsum: ppter qd fecit illud cōuiuium magnum: Dān. v. Egit etiā infideliter qz vasa diuino cultui dedicata applicauit vsib? cōibus in illo cōuiuiū. i. Et qui depopulator est vastat. qd intelligit de cyro q babylonē z multas alias puincias depopulauit et vastauit. k Ascende

dam. regio est pfidis cui? bellatores cuz cyro ascenderūt ptra babylonē. l Obside mede. in bebreo z in libris correct? bābē: Mede. qm perse et medi obsederūt babylonē. m Omne in gemitū zc. i. faciā de pinguo eo q babylonū a vobis capti nō audeāt coram vobis cōqueri p nimio timore. z depssione. n Propterea. Dic psequēter ponit pphete cōpassio: quia licet odiret babyloniorū maliciā: diligebat tamē naturam: z ideo compatiēbāt miserie eius quā videbat futurā. Et ppter hoc dicit ppheta: Propterea repleti sūt lūbi mei dolore zc. Et p3 littera vsq vbi. o Tenebre stupefecerūt me. i. miserie venture super babylonē: stupefecerūt me p admiratiōe. p Babylon. Dic ponit secūdo explicans captiōis babylonice modum: z pmo ex temerito balthasar regis secūdo qm ad modū exercitus cōtra eum venientis: ibi. Dec enim dixit. Circa primū dicit: q Donec mēsam. in hoc colloquit balthasar qui fecit grande cōuiuium Dān. v. Dicunt em̄ aliqui: q cyrus z darius fuerūt i hoc cōuiuiū inuitati a balthasar: eo q volose simulauerūt se velle pacificare cum eo: z sic recedere cum amicitie federe: propter quod balthasar fecit eis cōuiuiū: s hoc nō videtur verū: quia Dān. v. dicitur: Balthasar rex fecit grande cōuiuium optimatibus suis mille. si autē fecisset illud cōuiuium cyro et vario regibus: principaliter fuissent expressa eorum nomina: propter quod dicunt bebrei qd fecit illud cōuiuiū suis principib?: est mans dictus. Dier. fuisse falsum de terminatione regni sui: qz terminū positum bieremie. xxiij. credidit esse trasactū: ppter qd in dei cōtemptū fecit apportari vasa dei in illo cōuiuiū: z qz ex hoc meruit a deo pdegnari: vt ibidē dicit: Ideo sequit. r Cōtemplare in specula. s. manū scribentē sententiā dei ptra te: ptra candelabū i superficie parietis aule regie: cuius scriptura z expositio diffuse ponit: Dān. v. s Comedētes z bibentes surgite principes zc. qsi diceret ppheta nō est tps festinādi: sed magis vos defendēdi: qz eadem nocte perse z medi intrauerūt ciuitatē nō supra dicto: z interfectus fuit balthasar cū populo suo: Dān. quinto. t Dec enim dixit mihi zc. Dic pnter ppheta explicat modū veniēdi persarū z medozū contra babylonem dicens. Dec enim dixit mihi dñs. cui? verbū nō potest esse falsum. v Gade et pone speculatozē zc. Dicit bebrei: q fuit Abacuc propheta: eo q subditur infra: Super speculam domini ego sum stans zc. Cuius sententiā ponitur Abacuc secūdo: ex dicta persona ipsius: sed melius intelligitur de ipso met Esaia: vt habetur ex fine huius partis. Sic igitur exponitur. v Gade z pone speculatozē: scilicet te ipsum ad videndū et nūciandū

iplo suo q̄ v̄tura sunt sup babilonē. **E**t vidit loq̄
de se ipo quasi de altero: z hic mod̄ loquēdi frequēs est in
p̄betis: z etiā in euāgelis. **C**urrū duoz equitū. i.
cyri regis p̄larz z darij regis medoz: qui erāt iuncti quasi
due rote in vno curru ad currendū sup babilonē.

Ascēforē asini
z. vidit. n. visione
imaginaria duos
equites: quoz vn̄
equitabat asinū et
alter camelū: et in-
tellerit q̄ equitas
asinuz significabat
cyri presidentē re-
gno p̄larū: qd̄ vsq̄
ad tps cyri fuerat
humile et subiectū
z q̄ ascēfor camelū
q̄ est aial nobile et
magnificū signifi-
cabat dariū p̄sīde-
tem regno medoz
qd̄ a longo tpe fu-
erat mobile et ma-
gnū: a **E**t con-
templat̄ ē diligen-
ter. ad p̄cipiendū
reuelatōez diuinā
sicut bon̄ discipu-
lus ad intelligēdū
mḡi sul doctrinā:
vn̄ dicit infra. l. ca.
Dane erigit mibi

z qd̄cūq; viderit annūciat.
Et vidit currū duoz eq̄
tū ascēforē asini z ascēforē
cameli. et p̄teplat̄ est dili-
gent mlt̄o intuitu. **E**t cla-
mauit vt leo sup speculam
dñi ego sup stās iugit̄ p̄ diē:
z sup custodiā meā ego sup
stans totis noctib. **E**cce
iste venit ascēfor vir bige
equitum. **E**t rōdit z dixit
Cecidit cecidit babilō: et
oia sculptilia eoz ei p̄tri-
ta sunt in terras. **T**ritura
mea et filia aree mee: q̄ au-
diui a tomio exercitū: teo
isrl̄ annūciavi vob. **O**n̄

aure vt audis eū quasi mḡm. **E**t clamauit vt leo.
qz sicut rugit̄ leonis ē terribilis: sic p̄betia sua erat ter-
ribilis babilonijs. **S**up speculā dñi ego sum stans
z. patius ad videndū illud qd̄ mibi oñdit. **E**t sup
custodiā meā. vt p̄ defectū seu peccatū meū diuinis reue-
latōibus nō ponā impedimētū. **E**t subdit̄ visio sibi ostē-
sa. **E**cce iste venit. i. p̄tra babilonē. **A**scēfor
vir z. i. cyrus in p̄mo accepturus sup duo regna tomio
nū: v̄l aliter. **A**scēfor vir. i. viri ascēfores: accipiē-
do singulare p̄ plurali: sicut **E**ro. viij. **V**enit musca gra-
uissima: z isti viri sunt cyrus z darius: ita q̄ p̄ bigā equitū
idē intelligit̄ qd̄ supra p̄ currū duoz equitū. **E**t re-
spondit z dixit. i. **E**saia p̄beta: q̄ nomiat̄ ē hic specula-
tor: vt dictum est. **E**cce cecidit cecidit babilon. z dupli-
cat̄ cecidit ad maiorē affirmatiōē vt cōter exponitur.
Ra. sa. dicit: q̄ duplicat̄ ad significandū duplicē babilo-
nie casum: vn̄ a cyro z vario a quibus capta fuit z incē-
sa. aliū a dño: a quo postea subuersa est taliter q̄ est inba-
bitabilis facta: vt dictum est supra. r̄ij. **E**rit babilon sub-
uersa: sicut subuertit̄ dñs sodomā z gomorā. **E**t
omnia z. qz p̄ se et medi ea p̄fringētes: aurū et argentuz
asportauerūt. **C**ōsequēter **E**saia p̄uertit̄ se ad loquendū
regno iude dicēs. **T**ritura mea z. **I**n heb. habet
filius idē tñ significat̄ vtroq; vocabulo. **p̄**ba. n. **p̄**lm re-
gni iude vocat̄ triturā suam. z filiū seu filiā aree sue: p̄ qd̄
intelligit̄ granuz purum a palea excussum. **I**ntentio em̄
ei⁹ erat excutere a p̄lo illo omne maliciā z castigare eos
p̄ alioz flagellatiōē ab eo tenūciatā: ideo subdit̄.
Que audiui z. qui fallere nō p̄t nec falli. **I**n
nūciavi vobis. in veritate p̄ via correctiōē. **E**t p̄ hoc p̄tz
q̄ tota ps̄ ista a loco illo. **V**ade z pone speculatozem z.
intelligit̄ de **E**saia z nō de alio **p̄**ba. **O**nus duma.
Dic p̄beta scribit̄ **I**dumeos qui post captiuitatē regni
iude fuerūt captiuati a nabuch. et postea liberatis iudeis
p̄ cyrum ip̄i non fuerūt liberati: p̄pter qd̄ p̄querebant̄ cū
descendissent de ysaac p̄ **E**sau: sicut filij israel per **Jacob**:
sed hoc nō valebat: qz nō fuerāt ita penitētes z p̄uersi ad
deū sicut iudei: et hoc est qd̄ dicit̄. **O**nus duma. i.
edom. nomina em̄ bebraica aliqñ variant̄ a p̄te p̄ncip̄
z a p̄te finis sicut z latina: ynde sicut idē nomen est co-

linus et nicolaus: sic edom et duma. **A**d me cla-
mat ex seyr. i. populus idumeoz in captiuitate deten-
tus. **E**dom em̄ et seyr nomia sunt eiusdem terre.
Ad me clamat. pro sua liberatione. **R**a. sa. dicit q̄
iste clamor intelligit̄ oratio angeli p̄sidentis p̄lo idu-
meoz. **A**ngeli
em̄ sancti deum
deprecant̄ p̄ po-
pulis q̄rū custo-
die sunt p̄fecti:
vt b̄r **D**an. x.
Custos. idē
dñe q̄ es custos
omniū: fm̄ illud
psal. cxvij. **N**isi
dñs custodierit
ciuitatem z.
Quid de no-
cte. i. quātuz re-
manet nobis de
nocte huius ca-
ptiuitatis.
Dixit custos
idē dñs loquēs
per **E**saia.
Venit mane
z nox. i. mane cō-
solatōnis: z nox
tribulatiōis in-
ducant̄ a deo h̄s
emerita z teme-
rita hominū q̄si
diceret: si vultis

Duma ad me clamat ex seyr
Custos qd̄ de nocte: **C**u-
stos quid de nocte. **D**ixit
custos: **V**enit mane z nox
Si q̄ritis querite cōverti
mini z venite. **O**nus i ara-
bia. **I**n saltu ad ves p̄a tor
mietis: in semitis todaniz
Occurrentes sitienti ferte
aquā q̄ hitatis trāz austri:
cū panibz occurrite fugiētī
A facie. n. gladioz fugerūt
a facie gladij iminētis: a fa-
cie arc̄ extenti: a facie ḡuis
plij: qm̄ hec dic̄ dñs ad me
Adhuc i vno anno quasi
mercenarij: et auferet̄ oīs

exire de captiuitatis nocte. **C**ouertimini. ad me
veraciter z ex corde: ideo subdit̄. **S**i queritis: querite
z. **O**nus in arabia. **D**ic p̄beta scribit̄ **I** agar-
renos: qui magis p̄prie sic nominant̄ q̄ saraceni: eo q̄
descēderūt ab abraā p̄ ysmāelē ancille agar filium: sed
ip̄i vsurparūt sibi nomen a fara que fuit libera. tēpore
em̄ quo nabuch. vastauit iudeā multi de iudeis fuger-
unt versus arabiam vbi habitant agareni: credentes
se ibi habere aliquod refugium: eo q̄ descenderant ab
abraam sicut z ip̄i: sed ip̄i ecōtrario fuerunt eis duri:
p̄pter quod p̄beta denūciat eozum punitiōē dicens
Onus in arabia. **C**irca qd̄ sciendum q̄ duplex est
arabia. i. superior z inferior: inferior autē p̄pinqua est
iudee: ad quam fugerunt iudei: et illa fuit captiuata a
nabuchodonosor: p̄pter duntiam predictā: et nō alia
z ad hoc tenotandum dicitur hic. **O**nus i ara-
bia. id est in vna pte arabie: et non in tota: z non dicit
onus arabie sicut onus babilonis z aliarum. **C**onfe-
quēter describit̄ fugam iudeoz dicens. **I**n saltu
ad vesperā toruietis. p̄pter defectum hospitij: quis nō
recipiant vos agareni. **I**n semitis todanum. no-
men est loci: ad quē est via per saltū illū. **O**ccur-
rentes sitienti z. i. o vos agareni qui habitatis in pla-
ga australi respectu iudee: occurrite misericorditer iu-
deis fugientibus: qui sunt cognati vestri. **A** fa-
cie enim gladioz fugerunt z. quasi diceret̄ ista fuga
non procedit ex pusillanimitate: sed ex necessitate: p̄-
pter quod debetis eis magis compati: et quia hoc non
fecistis: ideo subditur pena vestra cū subdit̄.
Quonia becdicit dominus. cui⁹ dictum nō potest
esse falsum. **A**dhuc i vno anno. id est captiui-
tatem iudeozum per vnum annum tñ stabitis in glo-
ria z potestate vestra.
Quasi mercenarij. id est sicut mercenarius consi-
derat finem anni in quo locatus est ad seruiendum et
recipiendum premium: sic ego considero reddere vo-
bis penā pro vestra duritia z nequicia statim illo an-
no transacto: ideo subdit̄.
Et auferetur omis gloria cedar. i. terra agareno-
rum sic nominata a cedar filio ysmāelis: per vnu annū

Et captiuitate regni iude captiuauit eos nabuch. Et reliquie nūeri sagittariorū fortū rē. crāt ei agremi exercitati in arte sagittandi. sicut israhel eorū pf. vt pī. Gen. xxi. Factusq; est iuuenis sagittarius.

Dñs em̄ deus rē. cuius verbū est stabile et firmū. et in hoc ondit p̄pbeta. q̄ hec est p̄betia p̄desti natōis. q̄ infallibiliter adimpletur. Ca. xxiij.

Olis. **H**ic inter punitōes aliarū gētū resumit p̄betia punitiōe regni iude addentō aliqua q̄ non fuerit supius dicta. Et diuidit in duas ptes. qz p̄mo p̄beta loquit̄ p̄tra regnū sc̄do p̄tra sacerdotiū: ubi. Hec dicit dñs. Prima in duas. qz p̄mo describit̄ regni iude punitiō. sc̄do subdit̄ punitiōis rō: ubi. Et reuelabitur. Prima ad huc i duas. qz p̄mo ponit̄ denuncia tiōe p̄ne. sc̄do s̄dit̄ p̄passiō p̄rophe: ubi. Pro p̄tera dixi. Circa primū dī. a. **O**nis uallis. licet em̄ hirlm̄ q̄tum ad vnā ptem sit in mōte. tñ vnā ps eius est in valle. et quia p̄beta hic denuncia t̄ futuram eius reiectionem p̄ nabuch. regem. ideo potius noiat eam noie uallis q̄ montis. b. **C**onsolatio. qz multip̄ p̄bete uisiones habuerunt de eius destructione. c. **Q**uidnā tibi q̄s est. i. qua de cā. d. **Q**uia ascendisti rē. i. ad sacrificandum ydolis sup tecta tomorum. vt dicit̄ cōiter expositoies nostri. et in hoc tangit̄ culpa ciuitatis. p̄pter quā destructa fuit sc̄z ydolatria. Ra. sa. exponit̄ q̄ appropinquante exercitu nabuch. ad hirlm̄ boies ascendebant sup tecta tomorum que sunt plana in terra illa ad cōsiderandum inde magnitudinem exercitus. et ad p̄ncipiendum inde contra aduersarios lapides et spicula cum machinis ad hoc sibi dispositis. e. **C**lamoris plena. qz in tali p̄paratōe fit clamor p̄p̄l̄i. f. **C**ris frequens rē. i. q̄ prius fuisti exultans ex frequentia p̄p̄l̄i in te habitantis. g. **I**nterfecti tui. i. de ip̄lo tuo. nō interfecti gladio. q̄ est mors breuis sed fame q̄ est mors diuturnior. fm̄ q̄ dī. iij. Reg. vlti. p̄ualuit fames in ciuitate. i. **C**uncti principes rē. s. sedechias et uiri bellatores. vt habet̄ ibidem. k. **D**ureq; ligati sūt. qz exercitus regis babilonis cōp̄hendit̄ sedechiā et eos qui erant cum eo l. **P**ropterea dixi. Hic p̄nr̄ ponit̄ cōpassiō esaie p̄pter malum qd̄ videbat futurū gēti sue. cum dī. Pro p̄tera dixi recedite a me. q. d. nolo consolationem hu manam. et p̄z l̄ra vsq; ibi. n. **D**ño deo exercitū. i. a dño deo exercitū ordina ta est. m. **D**ies interfectionis. ip̄l̄i mei. o. **S**crutans murum. s. dominus faciens scrutari p̄ chaldeos et destrui. p. **E**t magnificus sup montes sc̄z syon ubi erat templum et domus regia cuz magnis

sumptibus et laboribus edificata. q̄ omnia in momento destructa fuerunt a chaldeis. magis uirtute diuina q̄ humana. p̄pter ydolatrie peccata. Ra. sal. dicit q̄ ab illo loco. Propterea dixi rē. uerba sunt ipsius dei compatiētis ip̄lo suo in afflictōe posito. vñ et in libro q̄ apud hebreos dī berakoch. i. bñ / dictōnum dī q̄ qñ deus recordat̄ de destructione templi et captiuitate iude orum flet et lachry me eius cadunt ut mare. s̄ hoc dictus fallum est et puerile.

Scrutans murū: et magnificus sup montē. Et clamumpsit phazetrā. Et currum hoīs equitis: et partem nudauit clypeus. Et erunt electe valles tue plene quadrigarū: et equites ponēt sedes suas in porta: et reuelabit̄ opimētū iude. Et videbitis in die illa armamentariū domus saltus: et scissuras ciuitatis dō uidebitis: qz multiplicatae sūt et cōgregastis aquas piscine inferiori: et domos hirlm̄ nūerastis: et destruxistis domos ad muniendū murum. Et lacū fecistis inter duos muros: et aquam piscine ueteris: et non suspexitis ad eum qui fecerat eam: et operatorem eius telonge:

Et clamumpsit phazetrā. i. clamate qui sunt optimi sagittarij. sumpsertunt phazetas ad ueniendū cum nabuch. cōtra bierusalem.

Et erunt rē. i. ut quibus crescebat triticum et uinum in abundantia. v. Plene quadrigarum. oia terrena scientia conterentū et equites rē. i. custodias suas. y. In porta. i. in portis hirlm̄. ita q̄ nullus possit ingredi ad auxiliandum: ne erire ad alios significandum als fugiendū. z. Et reuelabit̄. Hic ponit̄ destructionis hirlm̄ rō duplex: sc̄da ponit̄ ibi. Et uocauit. Prima ratio fuit quia nō confidebant de deo. sed magis de p̄p̄riā uirtute et industria ad resistendū nabuch. et hoc est qd̄ dī.

Et reuelabit̄ rē. s. templum qd̄ p̄pter sanctitatem suā sic erat opertum q̄ soli sacerdotes intrabant. sed tunc fecerunt in de fortalicium.

Et videbitis in die illa armamentariū. i. locū ubi re ponebant̄ arma a tpe salomonis. vt illis te munias contra chaldeos. b. Et scissuras ciuitatis dauid ad reparandum et ponendū ibi defensores cōtra chaldeos p̄pter loci debilitatem. c. Et congregastis rē. ad p̄uidendū boibus et iumentis de potu in tpe obsidionis. d. Et domos rē. ad sciendū quot essent ibi p̄sone. et quā liter possent eis uictualia sufficere. e. Et destruxistis rē. i. muros hirlm̄ ad fortificandum eos de lapidibus et lignis inde assumptis. et etiam ne hostes possent ibi habere latibula. loquit̄ tñ hic de domibus q̄ crāt in suburbis: q̄ solent destrui p̄pter aduentum aduersarioz nō sint ciuitati obesse in nocuentū. f. Et lacū fecistis. i. fossatū in qua aqua curreret. g. Inter duos muros. ad mitorum maiorem fortitudinem. ciuitas enim diuisa erat triplici muro. h. Et aquā piscine ueteris. s. in statum p̄stinū restituitis. In obsidione em̄ plus indiget ciuitas aqua. eo q̄ plures cōueniunt ibi ad defensionē ciuitatis. et ideo quedā piscina q̄ alio tpe non erat necessaria: p̄pter qd̄ fuerat derelicta imminente obsidione fuit reparata. i. Et nō suspexitis rē. s. hirlm̄. k. Et operatorem eius telonge. quia ab eterno p̄ordina

Et erunt rē. ut quibus crescebat triticum et uinum in abundantia. v. Plene quadrigarum. oia terrena scientia conterentū et equites rē. i. custodias suas. y. In porta. i. in portis hirlm̄. ita q̄ nullus possit ingredi ad auxiliandum: ne erire ad alios significandum als fugiendū. z. Et reuelabit̄. Hic ponit̄ destructionis hirlm̄ rō duplex: sc̄da ponit̄ ibi. Et uocauit. Prima ratio fuit quia nō confidebant de deo. sed magis de p̄p̄riā uirtute et industria ad resistendū nabuch. et hoc est qd̄ dī. Et reuelabit̄ rē. s. templum qd̄ p̄pter sanctitatem suā sic erat opertum q̄ soli sacerdotes intrabant. sed tunc fecerunt in de fortalicium. Et videbitis in die illa armamentariū. i. locū ubi re ponebant̄ arma a tpe salomonis. vt illis te munias contra chaldeos. b. Et scissuras ciuitatis dauid ad reparandum et ponendū ibi defensores cōtra chaldeos p̄pter loci debilitatem. c. Et congregastis rē. ad p̄uidendū boibus et iumentis de potu in tpe obsidionis. d. Et domos rē. ad sciendū quot essent ibi p̄sone. et quā liter possent eis uictualia sufficere. e. Et destruxistis rē. i. muros hirlm̄ ad fortificandum eos de lapidibus et lignis inde assumptis. et etiam ne hostes possent ibi habere latibula. loquit̄ tñ hic de domibus q̄ crāt in suburbis: q̄ solent destrui p̄pter aduentum aduersarioz nō sint ciuitati obesse in nocuentū. f. Et lacū fecistis. i. fossatū in qua aqua curreret. g. Inter duos muros. ad mitorum maiorem fortitudinem. ciuitas enim diuisa erat triplici muro. h. Et aquā piscine ueteris. s. in statum p̄stinū restituitis. In obsidione em̄ plus indiget ciuitas aqua. eo q̄ plures cōueniunt ibi ad defensionē ciuitatis. et ideo quedā piscina q̄ alio tpe non erat necessaria: p̄pter qd̄ fuerat derelicta imminente obsidione fuit reparata. i. Et nō suspexitis rē. s. hirlm̄. k. Et operatorem eius telonge. quia ab eterno p̄ordina

ut ibi posuere templū suū hōi dedicatū. **I** Non vidistis. ad eius auxiliū recurrēdo. hoc ponit ad ostendendū qd alis talis pparatio pugne esset licita et bona. sicut ezechias diligēter se pparauit ad resistendū sennacherib vt habet. iij. Reg. 2. ij. **D**arat. qz principalr de deo cōfidit. et il lud qd erat hūane puidētie nō omī sit. s̄ isti diuinū auxiliū totaliter ne glexerāt: in sua virtute ac puidētia confidentes.

M Et vocabit. **D**ic ponit scda cā destructōis bīrlm. scz tps verbi diuini p pberas eis dicit. et hoc est qd dicit. **M** Et vocabit dominus. s. p. pphas. **I**n die illa. s. an destructōe bīrlm. **A**d fletū et plāctū. i. debita cōtritōz et satisfactōz d pccis vt euitaret pena diuine vltōis p. **E**t ecce gaudiū et leticia. p. trariū in contemptū verbi pphetarū eos ad pniā reuocatiū.

Q Comedamus. hoc ei inter epulas verborū dicebant. eo qd pphete cōmīnabāt eis captiuitatē et mortē nisi peniterēt. et qz talis contemptus malum eorū aggrauabat supra modum ideo subdit.

Et reuelata est. puocati p talē contemptum.

Si dimittet iniquitas. i. nō dimittet accipiendo si p nō. **D**onec moriamini. nō solum corpis morte. sed etiā gebenne. et accipit hic donec absqz tps determinatōe. sicut ps. cix. **D**onec ponā inimicos tuos scabellū pedum tuorū. **H**ec dicit. **H**ic dicit loquit ppheta cōtra sacerdotiū. et primo cōtra sobnā in spali. scdo contra alios magis in generali: ibi. **I**n die illa. **P**rima in duas: qz pmo ponit ipsius sobne dicitō. scdo eliachim substitutiō: ibi. **E**t erit. **C**irca primū sciendum qd iste sobna et ei adherentes suadebant ezechie qd redderet se et ciuitates sennacherib. vt dicunt beu. esaias aut psuadebat contrarium. et qz sobne nō fuit factū cōsiliū. iō partim motus indignatōe. partim timore ne sennacherib et magnitudine potentie tpalis ciuitatem caperet armis. finaliter euz suis occulte exiit et se reddidit assyriis. et inde ductus in eorum terrā ibi mortuus fuit. et hoc est qd pdicit hic esaias dno. **G**ade ad sobnam ppositum templi. i. summi sacerdotis. vt dicunt aliqui bebrei. **A**lij dō dicunt qd erat thesaurarius et custos vasorum templi dñi. primi tñ vident melius dicere. qz infra dicit qd eliachim filius elebie fuit substitutus loco eius. qui eliachim filius elebie mus tpe ezechie. vt dicit hic Ra. sa. et scriptura hoc satis innuit in hoc ca. 2. iij. Regū. xix. ca. **Q**uid tu hic. s. agis in templo dei indigne ministrando. **Q**uid quis hic. q. d. facto te ostēdis ac si esses de genere regis dauid. ideo subdit.

Quia excidisti tibi sepulcrū hic. **E**dificauerat em̄

nō vidistis. **E**t vocabit dñs deus exercitū in die illa ad fletū: et ad planctum ad caluiciū: et ad cingulum sacci: et ecce gaudium et leticia: occidere vitulos: et iugulare arietes: comedere carnes et bibere vinū. **C**omedam et bibam: cras ei moriemur. **E**t reuelata est in auribus meis vox dñi exercituum. **S**i dimittet iniquitas syobis donec moriamini: dicit dñs deus exercituum. **H**ec dicit dñs deus exercituum. **G**ade ingredi ad eū qd habitat in tabernaculo ad sobnā ppositū tēpli: et dices ad eū. **Q**uid tu hic: aut quasi quis hic. **Q**uis excidisti tibi hic sepulcrum: excidisti in excelso memoriale: diligēter in petra tabernaculū tibi. **E**cce dñs asportari te faciet: sicut asportatur gallus gallinatus. **Q**uasi amictum sic subleuabit te. **C**oronās coronabit te tri

sibi sepulcrū notabile in ciuitate bō inter sepulcrū regia. vt post mortē eēt in memoria celebrū. sicut ioiada summus sacerdos fuerat ibidē sepultus ppter bonitatem ipsius. vt habet. ij. **D**arat. xxij. sed nō erat sile de isto ppter qd priuatus fuit intēto. iō subdit.

Ecce dñs. ab assyriis. **S**i cut asportat. i. p. castratōz in pusillanimitatē gallie reduct. in hoc designat ppheta qd ptim erat ex timore se assyriis redditurus. **E**t quasi amictum. i. scilicet et sine resistētia. **C**oronās. i. vnde qd suscitabit tibi tribulatiōnes sicut corda caput circumdat. **Q**uasi pilam mittet te in terrā latam et spaciosam. **I**bi morieris: et ibi erit curus glie tue: et ignominia domus dñi tui. **E**t expellāte te statōne tua: et te misterio tuo deponaz te. **E**t erit in die illa. **V**ocabo seruū meū eleachim filiū helchie et induā illū tunica tua: et cingulo tuo confortabo eū: et p̄tatem tuam dabo in manu eius: et erit quasi pater habitantibus bīrlm et domui iuda. **E**t dabo clauē domus dauid super humerum eius: et aperiet et non erit qui claudat: et claudet et non erit qui aperiat. **E**t figā illū parillū in loco fidei: et erit in solū glorie domui patris sui: et suspendā sup euz oēm gloriā domus patris eius. **C**asoz diuersa genera omne vas puulū a vasis craterarū vsqz ad omne vas musicorū. **I**n die illa dicit dñs exercituum:

Et expellāte. i. de dignitate sacerdotali in qua eadē stabiliri. **E**rit. **H**ic dicit describit ipsius eliachim substitutiō: cū dicit. **V**ocabo seruū. i. mihi fideliter seruientē. **E**t induāte. i. tunica sacerdotali biacynthina. **E**t cingulo tuo. de p̄ciositate materie et speciositate forme istoz ornamentoz sūmi sacerdotis dictū fuit diffuse Ero. xxvij. **E**t erit. i. habēs curā de eis pastoralē. **E**t dabo. i. templi qd dicit hic domus dñi. eo qd p̄cepit ipsum fieri p salomonē filium suū. et pparauit expensas p magna pte. et tradidit salomoni descriptionē tēpli: et edificiorū circa ipsum. vt habet. j. **D**arat. xxvij.

Sup humerū eius. q. d. hñs onus cure templi et totius populi. **E**t aperiet. hoc dicit ad ostendendum superioritatem eius ad disponēdū de ingressu templi et ministerij ibidē exercendi ex qd satis ostēdit qd fuit in summo sacerdotio cōstitutus. **E**t figā. i. principalē sit templo dñi. **E**t suspendā sup eum oēm gloriā. i. oēs alij sacerdotes innitent eius p̄tati. sicut appensa in parillo innitent ei. **C**asoz diuersa genera. i. p hoc innuens. qd oia essent sub ordinatiōe et p̄tate sua. **C**asoz ad omne vas musicorū. **C**asa musicorū dicunt hic infra in quibus cantores cantabāt diuinas laudes. mō loquēdi bebraico. qd instrumētū cuiuslibet artificis dicit vas eius. **I**n et primo Reg. xx. vbi dicit. **D**edit ergo ionathas arma sua puero. **I**n bebreo dō habet. vasa sua. **I**n die illa. **H**ic loquit

ppbeta etiā cōtra alios sacerdotes in generali fm q
dicūt expositores nostri cōiter dicentes. q bic ppheti
zat de abiectōne sacerdotū tpe sedebat. qn templum
fuit obustum. 7 sacerdotes in captiuitatē ducti. cū dē.
a **Auferet** parillus. i. ioseph qui tūc fuit summus
sacerdos.

b **Et pibit** rē.
i. alij sacerdotes
7 ministri innitē
tes ei sicut pnci
pali. Ra. sal. 50
Exponit de cie
ctiōe sacerdotū
minimus gene
raliter. referens
hauc scripturaz
ad ipm sobnam
de q supra fece
rat mentionē in
spali. 7 bic iterū
vt oñdat deieci
ones a: oñ sibi
adherentū cuz
eo. 7 fm hoc dē.
Auferet parill
intelligit ipē sob
na qui fuit sacer
dos summus.
Qui fixus fue
rat in loco fideli
i. cōstitutus in
summo sacerdo
tio tēpli: 7 ppter
b ablat' a dño.
qz ministrabat infideliter 7 indigne. Et pibit qd pepē
derat. in eo. i. adherētes sibi. 7 videt ista expositio me
lioz qz prima. qz magis lfe pcedenti consona.

Auferet parillus qui fixus
fuerat in loco fideli: 7 frāge
tur 7 cadet: et pibit qd pe
penderat in eo qz dñs locu
tus est. **xxij.**
Onaues mar' qz vasta
ta ē om' vñ venire psueue
rat: de tra cethi reuelata ē
eis **Tacete** q habitatis in
insula: **negociatio** sidonis
Transfretātes mare reple
uerit te in aqs mlris: semē
nili mellis fluminis fruges
ei: 7 facta ē negociatio gē
tū. **Erubescet** sidō ait ma
re: fortitudo maris dicens.
Nō parturui 7 nō peperui

Onaues tyri. Ad intelligentiā huius cap. sciendū
qz tyrus fuit ciuitas sita in mari mediterraneo
vndiqz mari circumclusa. tñ ex vna pte non mul
tum distabat a littoze. 7 id erat aptissima ad receptio
nem nauū. ppter qd afferebant ibi multa mercimo
nia. vñ pcessu tps fuit multū ditata 7 in supbia eleua
ta. ppter qd diuino iudicio bis fuit euerfa. primo p na
buch. qui vt eā facilius posset cape. voluit eā cōfigua
re terre implēdo spaciū intermediū lapidib' 7 lignis
et terra. sed hoc nō potuit. veruntñ nauigio eam cepit
7 subuertit. postea reedificata iterū p Alexandriā ma
gnū fuit euerfa. qui p multitudinē ppli cum eo existen
tis cōtiguauit eam terre. 7 sic eam cepit sine nauigio.
De prima vō euerfione agit in boc ca. 7 spaliter rōne
captiuitatis iudaice. qz regnū tyri 7 regnū iude fuerit
adinuicē cōfederata tpe salomonis. iij. Reg. v. 7 ideo
captiuitatis iudeis debuerunt cōpati rōne antique con
federatōis. sed ecōtrario magis gauisi fuerunt eos de
ridētes. ppter qd ppheta bic denunciat tyri deiectionē
Et diuidit in duas ptes. qz primo denunciat bñdōi
delectio. scdo a quibus debeat destrui: ibi. Ecce terra
chaldeozū. Prima ad huc in duas. scdm duo q sil' pte
ta describit cum tyri destructioe. Primum est tristitia
amantiū: scdm fuga inhabitantiū: ibi. **Trāsīte maria.**
Circā primū dē. a **O**naues tyri. i. eius depssio. que
subdit. b **Glulate** p tristitia. c **Naues maris**
i. o vos naute. qz ponit bic cōtinens p cōtento. sicut
frequenter in scriptura accipit domus vel ciuitas pro
habitantiū in domo vel ciuitate. 7 subdit cā huius
tristicie. cū dē. d **Quia** vastata est domus. i. tyrus
in cuius domib' solebatis recipi. e **Quā** venire cō
sueuerat supple vobis cōsolatio. nauigātes em' p ma
re multū consolant. qñ veniunt ad portū bonū 7 quie
tum. 7 est bic modus loquēdi truncatus. que optet p
ficere p aliquā suppletionē. 7 tali mō loquēdi vtr' bic

ppbeta. qz modus loquēdi volentiū est in truncatōe ver
borū. colore ipediēte pfectā expssionē. f **De** terra ce
thim rē. in illa em' terra tyri habebāt amicos. vt videbit
infra. 7 illi pscientes apparatus nabuch. ad veniendū con
tra tyrum. pñciauerūt eis vt se munirent. tñ qz hoc nō
valuit eis. iō sūdit
g **Tacete** qui rē.
i. in tyro mari cir
cūclus. q. v. nō lo
quāmini de defen
sione. qz nō valebit
vobis.

et nō enutriui iuuenes: nec
ad incrementū pduxī virgi
nes cū auditū fuerit in egypto.
Tolēbūt cū audierit d
tyro. **Trāsīte maria:** vlu
late qui habitatis in insu
la. **Nūquid** nō hec vñ est:
q gloriabāt a diebus pri
stinis in antiquitate sua:
Ducēt eam pedes sui lon
ge ad pegrinandū. **Quis**
cogitauit b sup tyz quon
dam coronatā. **Cuius** ne
gociatores principes: insti
tores eius inclyti tē. **Do
minus** exercituum cogita
uit hoc: vt detraheret sup
biam omnis glorie: et ad

g **Tacete** qui rē.
i. in tyro mari cir
cūclus. q. v. nō lo
quāmini de defen
sione. qz nō valebit
vobis.
b **Negociatio** si
donis. multi enim
mercatores de ciui
tate sidoni frequē
tabant tyri. ppter
qd dē bic negocia
tio eius.
i **Transfretātes**
rē. diuicijs 7 merci
monijs in suis ma
nibus apportatis.

k **In** aquis mul
tis. i. veniētes per
multas ptes maris
l **Semē** nili mel
lis fluminis fruges
eius rē. in egypto
raro fit pluuia. sed
fluuus nili diuidi
tur p riuos ad hoc
qz fructificēt semi
na in terra pfecta. vt habet **Deut. xj.** 7 ideo fruges egypti
dicunt fruges fluminis nili. 7 qz ibi crescit in magna
abundantia: ferebant iude ad tyrum p nauigiū.
m **Erubescet** sidon ait mare rē. i. tyrus q vocat bic ma
re. eo qz erat mari circumclusa. m **Erubescet** sidon. qz
deiectio ciuitatis metropolis cuiusmodi erat tyrus respe
ctu sidonis. cedit in confusione aliarū ciuitatū. 7 modus
destructōis subdit. cum dē in psona tyri.

na in terra pfecta. vt habet **Deut. xj.** 7 ideo fruges egypti
dicunt fruges fluminis nili. 7 qz ibi crescit in magna
abundantia: ferebant iude ad tyrum p nauigiū.
m **Erubescet** sidon ait mare rē. i. tyrus q vocat bic ma
re. eo qz erat mari circumclusa. m **Erubescet** sidon. qz
deiectio ciuitatis metropolis cuiusmodi erat tyrus respe
ctu sidonis. cedit in confusione aliarū ciuitatū. 7 modus
destructōis subdit. cum dē in psona tyri.
n **Nō** parturui 7 nō peperui rē. qz in eius obsidione 7
destructioe multe mulieres passe fuerūt abortum. 7 mul
ti de pueris natis. 7 de iuuenibus 7 virginibus mortui su
erunt aū etate adultā 7 debitū incrementum.
o **Cum** auditū rē. q destructa fuerit tyrus.
p **Dolebunt**. eo qz habebant cum tyris amicitia ppter
abundantiā frugū. quā ibi adducebant ad vendendum.
q **Trāsīte** hic. hic cum destructioe tyri denunciat fu
ga inhabitantiū. cum dē.
r **Trāsīte** maria. fugiendo p nauigiū ad diuersa loca.
s **Glulate**. p confusione 7 tristitia.
t **Qui** habitatis rē. i. in tyro q dē insula rōne pdicta.
u **Nūquid** nō rē. supple. ciuitas. 7 est modus loquēdi
truncatus eadem rōne qua supius.
v **Que** gloriabāt rē. qz multa tpa cucurrerāt a sua fun
datione. 7 nullus potuerat eam debellare.
x **Ducēt** eam rē. i. habitatores eius.
y **Quis** cogitauit rē. q. v. nullus hō cogitasset q sic pos
set destrui. cuius rō subdit. 3 **Quondā** coronatā. i.
sup alias ciuitates reginā. ppter diuitias ei' 7 fortitudinē
a **Cuius** negociatores principes. i. equales magis prin
cipibus terre vel maiores. b **Dñs** exercitū rē. inspi
rando nabuch. audaciā inuadendi eam. 7 subdit eam.
c **Ut** detraheret rē. i. tyri que dē bic ois gloria bypboi
ce. ad designandū magnitudines supbie eius sicut de aliq
ciuitate in qua multū viget supbia. dē vulgariter. qz in ea
est supbia totius mūdi. 7 eodem modo intelligit. qd sub
dit de nobilibus tyri.
d **Et** ignominia rē. Consequenter denunciat velocita
tem fuge habitantiū in tyro dicens.
e **Trāsī** terram. i. ad modum fluminis 7 continue et

velociter currentis. **F** Filia maris. eo qd erat mari circumclusa ut dictum est supra. **G** Non est cingulum ultra tibi. i. fortitudo resistendi que designat p cingulum militare.

H Manum suam. i. potestatem suam. **I** Supra mare extendit. i. tyrus que p navigium suum habebat in mari magnam potestatem.

K Conturbavit regna. p potentiam suam iniuste deprensiendo. qz bec facta vna causa submersiois. subdit.

Dns mandavit r. i. aduersus tyrum que sita est in terra chanaan. filij em israel no potuerunt expellere totaliter chanaanos. vñ dicit Matb. xv. iesus secessit in partes tyri et sidonis. et ecce mulier chanaanica a finibus illis egressa r.

Et contereret fortis eius. per nauibuocho.

Et dixit. i. dñs Non adicias r. i. in tantam superbiam eleuata.

Calumniam sustinet. a nabuch.

Virgo filia sidonis. Dicit autem filia sidonis. quia sidonij existentes. ppe illam in sulam edificauerunt eam de precepto regis assyriorum. cui tota terra illa fuit subiecta longo tpe. et ideo vnus rex assyriorum considerans qd illa insula erat aptissima. p portu fecit eam edificari p pplm ppe existentem.

In cethim r. fugiendo: ibi em habebat tyri amicos et ideo ibi fugerunt aliqui p receptaculo habendo. qz tñ hoc non valuit eis: ideo subdit.

Ibi quoqz r. qz nabuch. misit ad terram illam ut redirent sibi fugitui de tyro et terra illa no fuit ausa eos retinere. **E**cce terra. hic pñr ppheta denunciat a quibus tyrus foret destruenda. i. a chaldeis. et hoc est qd dicit.

Ecce terra chaldeorum. parata ad inuadendum tyrum.

Talis ppls non fuit. i. tam fortis et crudelis.

Assur fundauit eam. Aliqui expositores p li eam intelligunt chaldeorum terram sed hoc non est verum. quia Gen. x. dicit. De terra illa egressus est assur. i. de chaldaea et iste assur fuit filius sem. et ab eo denotatus est ppls assyriorum. ut dictum fuit diffusius Gen. x. Sed p li eam potius accipiendum est tyrum. et qz pcedente tpe quidam rex assyriorum fecit edificari eam. et ideo dicitur hic de ea.

Assur fundauit eam. sed qz destructa fuit postea per chaldeos. ideo subdit.

In captiuitatem traduerunt r. et p lra.

Calulate naues maris. id est naute. ut expositum est in principio huius ca.

Quia deuastata est r. id est tyrus in qua erat portus sollemnissimus.

Et erit. hic consequenter agit de tyri reedificatōe. et primo in temporalibus. secundo in spūalibus: ibi. **E**t erit Circa primum tangitur primo vastationis tyri duratio. cum dicitur.

In obliuione eris r. quia non venient ibi homines ad habitandum.

Sicut dies vnus regis. i. ipius dauid. ut dixit Ra.

ignominiam reduceret vniu-
sos in dytos terre. **T**ransi
terra qm flumini filia maris
non est cingulum ultra tibi.
manu sua extendit sup ma-
re: conturbavit regna. **D**ns
mandauit aduersus chanaan
ut contereret fortis eius:
et dixit. Non adicias vl-
tra ut gloriaris calumniam
sustinet virgo filia sidonis.
In cethim surgens transre-
ta: ibi qz non erit rex tibi
Ecce terra chaldeorum ta-
lis ppls non fuit: assur fun-
dauit eam. **I**n captiuitate
traduxerunt robustos eius:
suffoderunt domus eius: po-
suerunt eam in ruinam. **C**alulate
naues maris: quia deuastata
est fortitudo vna. **E**t erit i

sa. qui vixit. lxx. annis et habebat. ii. Reg. v.
e. Post. lxx. annos. i. vastationis tyri.

Erit tyro quasi canticum meretricis. meretrix em
derelicta a suo amasio solet conari ad cantandum me-
lodiose ad reuocandum amasium ad se. et in hac meta-

phora intelligit
desiderium illorum
qui remanserunt
de fugitiuis tyri
ad reedificatio-
nem ipsius. ut sic
mercatores de
diuersis regnis
iterum veniret ad
tyrum. i. subdit.
Et erit post
lxx. annos r. fa-
ciens eam reedi-
ficari.

Et reducet r. illic appor-
tas de diuersis
regnis.

Et rursum for-
nicabit r. qd est
intelligi de forni-
catione corporali
qz mercatores
elongati a suis
uxoribus sic so-
lent fornicari. et
de fornicatione
spūali. qz illa ci-
uitas ydolatrie
fuit dedita vsqz
ad tpa xpi.
Et erit. hic
incipit versus in

bebzeo in quo describit reedificatio tyri in spūalibus.
eum dicit. **E**t erunt negociationes eius et mercedes eius
sanctificate dño r. qd dicit aliqui impletum fuisse tpe
neemie post reditum captiuitatis babylonice dicentes
qz tunc in tyro fuerunt boies deuoti et offerentes mu-
nera dño in birlm ad eius obsequium et sustentationem
ministrom. sed qz hoc no apparet ex his q scripta sunt
in esdra et neemia. nec ex bystoria iosephi seu alia by-
storia autentica. ideo videt mibi saluo meliori iudicio
q impletio huius pphetie reduci debeat ad tpus xpi.
in quo multi de tyro deuote venerunt ad audiendum
predicationem xpi. ut habet Matb. ij. et Luc. vj. et reli-
qui de tyro postea crediderunt ad predicationem discipu-
lorum xpi se et sua ad obsequium dei deuote offerentes
huic etiam expositioni concordat Ra. fa. qz ad aliquam
dicens q bec ppheta implenda est in aduentu regis
messie. qui diuitias dei cultoribus applicabit. sed in h
discordat q dicit implendum de futuro. qd in rege xpo
de pterito est adimpletum.

Capitulum. xliiij.

Ecce dominus. Aliqui expositores dicunt qd hoc
capitulum exponendum est ad literam de de-
structione idumeorum quam supra tetigit pro-
pheta breuiter ca. xxi. Sed hic resumitur ut diffusius
pertractetur. sed hoc dictum non habet apparentiam
quia ex litera huius cap. nec ex circumstantia habetur
aliquid per quod intelligi debeat de idumea. propter
quod beatus Hieronymus dicit qd propheta hic loq-
tur ad literam de euerione generali totius mundi in
iudicio finali. ita q in precedentibus ppheta locu-
tus fuerat de subuersione diuersarum gentium in spe-
ciali. i. iudeorum. babyloniorum. et egyptiorum. et busuf
modi. ut patet ex precedentibus. hic autem loquitur
generaliter de subuersione mundi circa finale iudicium

et qz illud iudiciu erit ad ignominia iniquoru z gloria iustorum. ideo sic pcedit. qz primo ponunt pntia ad istud iudicium. scdo pbeta insurgit ad dei pconiū capitulo sequenti. Prima in duas. qz primo ponunt quedam iudicium antecedentia. z scdo cōsequentia: ibi. Et erit. Pri- ma in duas. qz pmo describit tribulatonis cir ca finem mundi acerbitas. scdo eius inevitabili- tas: ibi. Fomito. Circa primū sciendū qz tribu- latio mudi pce- tens iudiciū licz futura sit horri- bilis iniustis. tñ erit iustis mate- ria consolatiois. ppter qd salua- tor. Luce. xxi. de hoc loquens di- xit aplis. His aut fieri incipie- tibus respicite z leuata capitate- stra. i. erbilara- te corda. vt ex- ponit Greg. ho- mētia prima. Et iō hic primo po- nit malozū tri- bulatio. scdo iu- stozum cōsolatō ibi. Quia h erūt Prima in duas qz primo ponit malozū afflictio scdo leticie sub- tractio: ibi. Lu- xit vindemia. Circa primū dī.

Caplm. xxiiij.

Ecce dñs dissipabit terrā et nudabit eam z affliget faciē eius z disp- get habitatores eius. Et erit sicut ppl's sic sacerdos: z sicut seruus sic dñs eius: z sicut ancilla sic dña ei⁹. Si- cut emēs sic ille qui vedit: sicut fenerator sic is q mu- tuū accipit: sicut qui repe- tit: sic qui debz. Dissipatōe dissipabit terra z direptōe p̄dabit. Bñs em locutus ē verbū hoc. Luxit z deflu- xit terra z infirmata est: de- fluxit orbis z infirmata est altitudo ppli terre z terra interfecta est ab habitato- ribz suis: qz transgressi sūt leges: mutauerūt ius: dissipauerunt sedus sempiter- num. Propter hoc male- dictio vorabit terram: et peccabūt habitatores eius ideoqz insaniēt cultozes ei⁹ z relinquent homies pau-

a **E**cce dñs dis- sipauit terrā. qz p ignem conflagrationis pcedentem iudicium a statu suo immutabit. b **E**t nudabit eam. herbis z arboribus. c **E**t affliget faciē eius. quia igne p̄dicto supficies ei⁹ cremabit. Et accipitur afflictio ibi metaphozice. si- cut z p oppositū dī terra vel pratū ridere. qñ virescit. d **E**t dispget habitatores eius. qz tunc oēs morient vt resurgant in iudicio. e **E**t erit sicut ppl's sic sacerdos z. i. q̄tum ad hoc nō erit ibi acceptatio conditionis status aut sexus. f **L**uxit z defluxit terra. i. habitantes in terra. g **D**efluxit orbis. a statu suo. h **E**t infirmata est z. qz defecit in boibus dñum et principatus. i. Et terra interfecta est. i. habitato- res terre. k **A**b habitatoribus suis. i. ppter pecca- ta inhabitantiū. iō subdit. l **Q**uia transgressi sūt leges z. bone cōsuetudinis q̄ est ius humanū. m **D**issipauerunt sedus sempiternū. faciētes cōtra ius nature qd in mētibus bñianz indelibiliter ē scriptū n **P**ropter hoc maledictio. s. dei. o **V**orabit terrā. i. boies terrenos. p **E**t pecca- bunt habitatores eius. qz appropinquate iudicio ha- būdabit in q̄tas. z refrigescet charitas Math. xxiiij. q **L**uxit. hic consequenter describit subtractio gau- dii. z primo ex defectu vini qd solet esse materia gau- dii. fm illud ps. ciiij. Vinum letificet cor hominis. iō dicit. q **L**uxit vindemia. secundo ex subtractōe

ludi recreatiui. cum dī. r **C**essabit gaudiū tympanoz z. z p̄z lra. tercio ex destructōe habitaculi cum dī. s **A**tenta est ciuitas vanitatis. i. quelibet ciuitas mun- di. que dī vanitas Eccl. i. Vanitas vanitatu dicit eccle- siastes z. **C**lausula est z. qz deficient boies.

a **L**uxit vindemia: infir- mata est vitis: ingemuerūt omnes qui letabant corde **C**essauit gaudiū tympa- nozū: quieuit sonitus letan- tiū: p̄ticuit dulcedo citha- re. Cum cārico nō bibēt vi- nū: amara erit portio bibē- ribz illā. **A**tenta ē ciuitas vanitatis. **C**lausula est oīs domus nullo introeūte clamo- erit sup vino in plate- is: **D**eferta est omīs leticia: **T**ranslatū est gaudiū terre. **R**elicta est in vrbe solitu- do: et calamitas opprimit portas. **Q**uia hec erūt in medio terre: in medio pplo rum. **Q**uō si pauce oliue q̄ remanserūt excutiant ex olea: z racemi cū fuerit fini- tavindemia. **N**i leuabunt vocem suā atqz laudabūt: cū glorificatus fuerit dñs. **D**innient de mari. **P**ro- pter hoc in doctrinis glo- rificate dñm in insulis ma-

v **C**lamor erit su- per vino. i. ex defe- ctu vini. p qd intel- ligit defect? cuiusli- bet potus. r **D**eferta ē oīs leticia in p̄ti vita y **T**ranslatū est gaudium terre. ad locū beatoruz. vbi solum remanebit gaudium. s **R**elicta est in vrbe solitudo. i. in vrribus accipien- do singulare. p plu- rali Cro. viij. **E**le- nit musca grauissi- ma. id est multitu- do muscarū. Sciē- dum etiā qz p̄beta loquit de futuris p modum p̄teriti. p pter certitudinem p̄betie. z qz talis modus loq̄ndi fre- quēter est in p̄be- tis.

a **Q**uia hec erūt **D**ic p̄r describit iustozum consola- tio. qui nunc sunt de p̄si. sed in iudi- cio erunt exaltati. Et diuiditur in du- as ptes. in pte p̄- cipalem z incident- ales. scda ibi. **T**e- mibi. Circa primū sciendum. q electi

ad gloriam erunt valde pauci respectu damnatorū. fm q dicit saluator Math. xij. Lata porta z spacioza via q̄ ducit ad p̄ditionem. z multi sunt qui intrāt p eam. q̄an- gusta porta z arda via que ducit ad vitam z pauci sunt q̄ inueniunt eam. z hoc est quod dī hic. a **Q**uia h erūt z. iudicium est vltimum dī futurum. p̄beturū que est in medio terre habitabilis. qz est in quarto climate. b **Q**uō si pauce oliue z. fructus em remanentes in oli- ua post excussionem. z racemi remanentes in vinea post vindemiationem sunt valde pauci respectu collectorum sic electi in iudicio erunt valde pauci respectu aliozū. z de istis paucis subdit. c **N**i leuabunt vocem suam. ex magno affectu.

d **A**tqz laudabunt cum toto conatu. e **C**um glorificatus z. i. cū dñs iesus xps in iudicio ap- paruerit in forma bñanitatē glorioza. f **D**innient. i. signa leticie oñdent sicut equus hinniens ex leticia. g **D**e mari. i. qz tunc transferent de hoc mundo qui est ad modū maris tempestuosi ad portū glorie in aia z cor- pore. et qz h est valde desiderabile. ideo p̄dmonet p̄beta fideles. vt se z alios z hoc disponant p̄ p̄dicationē z su- sceptionē fidei catholice dicens. h **P**ropter hoc. i. cū electis in iudicio exultetis. i. **C**ū doctrinis z. qd fecerunt apli aliqz discipuli cōsi- sti. k **I**n insulis maris. quia p̄dicauerunt non solum habitantibus in arida. sed etiam in insulis maris. vt pa- tet de paulo in actibus apostolorū. z in pluribus locis. z

qz publicatio euāgelij ꝑcessit ad oēs ptes orbis. iō sūdit
A finibus terre laudes. s. diuinas. **A**udiuimus
 gloriā iusti. s. xpi. cuius gloria vbiqz terrarū cit ꝑdicata. z
 qz mysteriū xpi erat occultū z secretum tpe veteris testa
 menti. ꝑter qd. lxx. interpretēs ꝑ eo qd habet supra. ix. c.
 de xpo. **E**uocabit

nomen eius admi
 rabilis cōsiliarius.
 deus fortis. ꝑ fu
 turi seculi ꝑnceps
 pacis. trāstulerūt.
Et uocabit nomē
 eius magni cōsiliij
 angelus. ideo di
 cit hic ꝑbeta.

U **E**t dixi secretū
 meū mibi. z dupli
 cat ad maiore af
 firmationē. vel qz
 duplex cōtinebat
 secretū. i. d. In uis
 psonē. in q duplex
 cōiungit natura. s.
 diuina z humana
 qd est valde arduū
Aliud tēpis qz de
 terminatū tps sui
 aduentus erat val
 de occultum.

E **E**t mibi. **H**ec
 est ꝑ incidentalis
 in qua ꝑbeta de
 plorat casum ppli
 sui. quo in aduetu

xpi pauci iudei crediderunt. z multi manserunt cecati. z
 ꝑ oīs sorte z gaudio electorū priuati. qd ꝑuidens ꝑbe
 ra dicit. **E**t mibi. ex casu ppli mei. **P** **P**recuaricā
 tes zc. **H**ic quater ponit ꝑuaricatio. qz ꝑimo ꝑuaricati
 sunt iudei xpi humanitate blasphemantes. **E**cce hō vo
 rat z potator vini. publicanorum z peccatorum amicus
Matth. xj. ca. scdo eius diuinitatē. ꝑter miracula virtute
 diuinitatis facta demonibus attribuētēs. **L**uc. xj. **I**n
 beelzebub ꝑncipe demoniorum eiecit demonia. tercio
 mortē eius ꝑcurantes. quarto ipm in suis discipulis ꝑse
 quentes. vt ꝑz in actibus apłorum in pluribus locis.

Q **F**ormido. **P**ost qz supra circa malos descripta est pe
 ne acerbitas. **H**ic ꝑnt describit eius immutabilitas. vel
 inuitabilitas: cū dī. **Q** **F**ormido zc. generaliter etiā
 dī hic. **F**ormido ex ꝑsecutione antixpi. quā aliqui nimis
 formidantes cadent in foueā transgressionis ei obediēt
 tes. ideo subdit. **Q**ui fugerit a facie formidinis zc.

R **E**t qui se zc. post mortē antixpi de transgressionē ꝑe
 nitendo. qz fm sanctos z doctores nostros post mortem
 eius dabit aliqd tps ꝑnie deceptis ab eo.

S **T**enebit laqueo. i. igne conflagratōis qstū ad dēs ge
 neraliter. vel finia dānatiōis qstū ad reprohos ꝑtialiter.
T **Q**uia cataracte zc. i. talis punitio veniet a deo cui re
 sisti nō pōt. **V** **E**t cōcutient zc. qz ꝑ terremotū mon
 tes adequabunt terre plane. ideo subdit. **C**onfractio
 confringet terra zc. **E**t ꝑz lra vsqz ibi.

E **E**t auferet zc. qd non habet stabilitatē. q. v. firmitas
 terre nō poterit resistere voluntati diuine. **U** **E**t gra
 uabit eam zc. a suo statu pristino. **A** **E**t nō adiciet vt
 resurgat. ad hoc q sit apta habitationi boim et aialium.
 qz cessabit mot⁹ celi. z generatio z corruptio in elemētis
 tñ terra innouabit z meliorabit. sicut z cetera elementa

E **E**t erit. **H**ic ponunt cōsequentiā ad diuinū iudiciū.
 scz retrusio demonū z damnatorū in infernū. z deductio
 electorū ad celū empyreū. ꝑmū ponit cum dī.

C **I**n die illa zc. i. sup demones in quibus remāserūt na
 turalia integra. z in quibus cōueniunt cum angelis san
 ctis z sic sunt de militia celi. vel qz habitant in hoc aere ca
 liginoso. qñ dicunt aere ꝑtates. z hoc mō ꝑnt dici mili

tia celi. sicut dicunt aues celi. eo q volitant ꝑ celū ae
 reū. **D** **E**t sup reges terre. i. sup tyrannos. z ꝑ oīs
 sup oēs alios malos. **E** **E**t cōgregabunt zc. i. in in
 ferum vbi sil detrudent demones et damnati. fm qz
 dicit **M**atth. xxv. **I**te maledicti in ignem eternū. qui

paratus est dya
 bolo et angelis
 eius zc.

F **E**t claudent
 ibi in carcere. qz
 iude non pote
 rint egredi.

G **E**t post mul
 tos zc. visitatio
 dei aliqñ accipit
 in bonum sicut

Luce. j. **V**isita
 uit z fecit redē
 ptionem plebis
 sue. z hoc modo
 dī hic eam acce
 pisse. **O**rigenes

dicit q post ma
 gnū circulū an
 norū saluabunt
 dānati z demo
 nes qd est cōtra
 dictā saluatoris

allegatū **M**atth.
 xxv. **I**te maledi
 cti in ignē eter
 nū zc. **A**lio mō

accipit visitatio
 dei in malū ꝑe
 ne. sicut infra. xxvij. **V**isitabit dñs in gladio suo duro
 zc. z hoc mō accipit hic fm doctores catholicos. z est
 sensus. **G** **P**ost multos dies visitabunt. i. post qd
 curqz tps datū in pena detinebunt. **S**ciendū tñ q sic
 in bebreo habet. **D**e diebus multis vel a diebus visi
 tabunt. i. ꝑ peccatis diebus multis ꝑpetratis ꝑnie
 tur. s. ꝑ peccatis ꝑpetratis a ꝑncipio mundi. **C**onse
 quenter ponit scdm de gloria honorū: cum dī.

H **E**t erubescet luna zc. nō qz tunc lumen eorum me
 nuat. sed magis augmentabit. vt habetur infra. xxv.
Erit lux lune sicut lux solis z lux solis septēplaciter. sed
 dicunt hic erubescere metaphozice. qz lumen eorum
 qñ nullū erit respectu luminis patrie fm q dī **A**ꝑoc.
 xxj. **C**ivitas nō eget. sole neqz luna vt luceat in ea. sed
 claritas dei illuminabit illā. z lucerna eius agnus.

I **C**um regnauerit zc. i. angelorū. **K** **I**n mōte sy
 on z birlm. s. celesti. de qua dī **B**alat. iij. **I**lla q sursum
 est birlm libera est. q est mater nra. **L** **E**t in ꝑspectu
 senū suorū. s. patriarcharū. z ꝑbetarum aliorum san
 ctorum. **F**uerit gloriatus.

In cap. xxij. vbi dī in postilla. ideo subdit. **A** fini
 bus terre laudes. s. diuinas zc.

Additio.

H **O**c qd dī a finibus terre laudes audiūm⁹ zc.
 sequendo expositionē postill. que est vera. pōt
 referri ad hoc qd dixerat paulo ante. qz h erūt
 in medio terre. **P**ro quo sciendum q hic ꝑbeta dolet
 de hoc q pauci de gente sua. s. isrl adheserunt doctriue
 xpi. cum tñ in medio eorum xpus conuersatus est. z il
 li qui longe erant. s. in insulis et extremis terre in ma
 gna copia ipsi xpo adheserunt. vnde cum dixit supra.
 quia bec erunt in medio terre. s. hierusalem que vt dī
 in glo. est vmblicus terre a qua pauci exclusi sunt. scz
 apli de quibus dicit. **D**i leuabunt vocem suam zc. ꝑ
 quorum doctriā gloriatus est deus etiam in insu
 lis maris. s. in remotis. **H**ic aut subdit. **A** finibus ter
 re laudes audiūm⁹ gloriā iusti. q. ꝑ. admirādo iū

medio terre. vbi falsus fuit celebrata. iuxta illud psal. Operatus est salutem in medio terre non fuerunt nisi pauci inuenti. sicut racemi finita vindemia. et tñ a finibus terre. i. ab extremis laudes audiimus gloriam iusti. s. xpi. et qz hoc contigerat eo qz ppter peccata illius ppli secretum xpi a seculis non cognouerant. id subdit. Secretum meum mihi. et sensus secretum. s. mysterium xpi meum. scz qd egopphetizo mihi. i. eis non p fuit s mihi. Ita illud qd bñ supra. vj. c. Erceca cor iphi buius. et duplicat ista verba. s. secretum meum mihi qz non solum verbis. sed etiã reru figuris bñmōi secretum pphetauerat. Et sequit. Et mihi. ex compassione gentis sue. vt dictu est. Cetera exponat ut pñ postilla. Ca. xxv.

Domine deus. **xxv.** **D**omine deus tuus. et exalta bo te. et confitebor noī tuo: qm̄ fecisti mirabilia cogitationes antiquas fideles: amē. Quia posuisti civitatem in tumultu: vrbē forte in ruinā: domū alienorū: vt non sit civitas et in sempiternū nō edificet. **S**up h̄ laudabit te ppls fortis: civitas gentiū robustarū timebit te. Quia factus es fortitudo paupi: fortitudo egeno in tribulatione sua: spes a turbine: umbraculum ab estu. **S**pūs em̄ robustorum qsi

Domine deus. **D**ic pñr̄ insurgit ppheta ad dei pconū ex visione p̄dicta. et primo ponit pphete pconū. scdo celestiu civitūabi. **S**up hoc laudabit. Circa primū dicit ppheta. a. **D**ñc. rōne generalis gubernatōis. b. **D**eus. rōne creationis. c. **D**eus. rōne sp̄alis illuminatōis. d. **E**st tu. mō alius. e. **E**xaltabo te. collaudando te assidue. f. **D**ñi fecisti mirabilia. in dānatione malorum. et glorificatōe iustorum. g. **C**ogitationes antiquas. qz ista disposuisti ab eterno. h. **F**ideles. qz vniuersē vie dñi. misericōdia et veritas. i. **Q**uia posuisti etc. qd exponunt aliqui doctores nri de destructione birlin facta p tytū et vespasianū. s. huic dicto obuiat qd sequit. k. **E**t nō sit civitas etc. bñ rusalē aut reedificata est post illā destructionē. sed ad hoc rident qz est alia penitus civitas: et in alio situ. qd arguit ex hoc qz xps passus fuit extra birlin. vt habet **J**oh. xix. et **Heb.** xij. Loca aut vbi passus fuit et sepultus sunt clausa intra birlin que nunc est. Sed hoc nō videt valere. qz bystoriographi dicunt birlin que nūc est esse in eodem situ cum p̄cedenti. hoc excepto qd a parte aquilonari murus est dilatatus ad includendū loca p̄dicta. et iō noie huius civitatis intelligunt oēs civitates mundi. accipiendo singulare p plurali que oēs destruent in fine mundi. sicut dictū est ca. p̄cedenti. ppheta em̄ in hoc ca. gratias agit de visione sibi facta. p̄t cōtinē p̄cedenti ca. et ad talē destructionē nō sequet alia reedificatio. l. **S**up hoc. **D**ic pñter ponit gratiarū actio celestium civium. et primo de sua p̄mōtione. scdo de demonum de p̄ssione cap. xxvij. **P**rima in duas. qz primo ponit gratiarū actio de bñficijs collatis in terra. scdo de collatis in celesti patria ca. sequenti. Circa primū ponit gratiarū actio de quadruplici bñficio. scz de duplici euasione mali. et de duplici p̄secutione boni. Et fm̄ hoc ps ista in quatuor diuidit. et patebunt ptes psequendo. **P**rimū malum est p̄secutio tyrannorum huius mundi a qua sunt penitus liberati. et hoc est qd dicit. **S**up hoc etc. i. celestis qui non p̄t amplius a suo statu veni. m. **C**ivitas gentiū robustarū. i. civium celestiu. et est replicatio eiusdem smie ad maiore affirmationem.

n **T**imebit te. s. timore filialis reuerentie. qui timor remanebit in patria. fm̄ illud ps. xvij. Timor dñi sanctus permanet in seculum seculi. et huius laudis et reuerentie subdit rō cum dicit. **Q**uia factus etc. p̄stans ei patientiā p̄ tyrannos paupes spoliantes. p. **F**ortitudo egeno etc. qz p̄culcabat a diuitib⁹ i p̄n̄ vita q. **S**pes a turbine. s. sup̄torū rabie r. **U**mbra culum ab estu cupiditat⁹ iniquorū. vñ subditur qz p̄ expositōe p̄cedenti. s. **S**pūs em̄ robustorū. i. tyrannorū potentium. t. **Q**uasi turbo etc. qz impellit iustos et innocētes p̄ tyrānidē. v. **S**icut estus in siti. sicut ei bñ sties ab estu aggruat sic paupes p̄ tyrānidē iniquorum. qz tñ a deo destruct. id subdit. r. **E**t qz calore etc. i. tyrannorum. y. **M**arcescere faciet. i. desicere faciet. nubes em̄ multū calefacta sub sole immittit calorem inferius sub terrā. s. sc̄ntia ex q̄ aliqui subito marcescunt et desiccant. sic virtus diuina aliqui repēte destruit potentia iniquorū. z. **E**t faciet. **H**ec est sc̄da ps in qua ponit p̄secutio primi boni qd respicit refectionē aie in sacro eucharistie qd instituit dñs in cena imminere sua passione. et q̄tū ad hoc dixit. p. ppheta. 3. **E**t faciet dñs exercituū. i. xps rex angelorū. a. **O**mnibus pplis. i. electis suis qui assumunt ex cibus pplis. b. **I**n mōte b. i. in mōte sydybi dicit dñs fecisse cenam discipulis suis. c. **C**onuiuū pinguiū etc. i. conuiuū excellentissimū bñs in se omne sp̄iale delectamentū. qd designat p̄ delectabilia corporalia hic exp̄ssa. tunc em̄ dicit discipulis suis corpus suū in cibū et sanguinē in potū. et hoc factū est aie maxime refectionū. et p̄ aplos suos et discipulos fecit et facit hoc conuiuū ministrari oibus xpianis p̄ orbē diffusis. Aliqui aut exponunt istud conuiuū de conuiuio a iudeis facto p̄ gaudio de interfectione holoseris. sed hoc nō videt bñ dictū. tum qz illa bystoria nō est de canōe nec apud hebreos bñ. tum qz ista expositio nō se hz pñr̄ ad p̄cedētia. et iō melius exponit primo mō sequēto alexandrū. d. **E**t precipitabit. **H**ec est tertia ps in qua ponit euasio sc̄di mali. s. p̄secutōis anti xpi q̄ grauior erit eibus p̄cedentibus: cū dicit. **E**t precipitabit etc. i. in mōte syon in q̄ fuit templū. vbi statuet anti xps sedē suā. fm̄ qz dicit. **B**essal. ii. de anti xpo qz extollet supra omne qd dicit deus. aut qd colit. ita vt in templo dei sedeat. et xps cum ibi interficiet. vñ ibidem subdit apls. qz dñs iesus interficiet eum spū oris sui. fm̄ alios vō hoc erit in monte oliueti in illo loco. vñ dñs ascēdit in celum. et istud cōiū tene. e. **F**aciem vinculi etc. i. faciem anti xpi qui erit quasi quoddam vinculum constringēs omnes populos sub sua potestate. f. **E**t telam quā orditus est. i. p̄cessum suū et intentionē g. **P**recipitabit. **H**ec est quarta ps in qua ponit p̄secutio sc̄di boni. s. in incorruptōe corporis. Et diuidit in duas partes. qz primo ppheta describit consecutionem huius boni sc̄di. scdo redit ad describendā deiectionem anti xpi: ibi. **E**t triturabit. Circa primū dicit. g. **P**recipitabit etc. qz in iudicio omnes resurgent ad vitā immortalē. ista tñ immortalitas corporis erit in augmentu pene dānatorū sicut erit in augmētū glorie beatorū. b. **E**t

turbo impellēs pietē. Sic estus i siti: tumultū alienorum hūiliabis: et qz calore sub nube torrete pagines fortium marcescere facies. Et faciet dñs exercituū oib⁹ pplis in mōte hoc conuiuū pinguiū: conuiuū vinetie: pinguiū medullatorum: videmie desecate. Et precipitabit in mōte isto faciem vinculi colligati sup oēs p̄p̄os: et telā quā orditus est super omnes nationes. Precipitabit mortem in sempiternum. Et auferet domin⁹ deus lachrymā ab

tū calefacta sub sole immittit calorem inferius sub terrā. s. sc̄ntia ex q̄ aliqui subito marcescunt et desiccant. sic virtus diuina aliqui repēte destruit potentia iniquorū. 3. **E**t faciet. **H**ec est sc̄da ps in qua ponit p̄secutio primi boni qd respicit refectionē aie in sacro eucharistie qd instituit dñs in cena imminere sua passione. et q̄tū ad hoc dixit. p. ppheta. 3. **E**t faciet dñs exercituū. i. xps rex angelorū. a. **O**mnibus pplis. i. electis suis qui assumunt ex cibus pplis. b. **I**n mōte b. i. in mōte sydybi dicit dñs fecisse cenam discipulis suis. c. **C**onuiuū pinguiū etc. i. conuiuū excellentissimū bñs in se omne sp̄iale delectamentū. qd designat p̄ delectabilia corporalia hic exp̄ssa. tunc em̄ dicit discipulis suis corpus suū in cibū et sanguinē in potū. et hoc factū est aie maxime refectionū. et p̄ aplos suos et discipulos fecit et facit hoc conuiuū ministrari oibus xpianis p̄ orbē diffusis. Aliqui aut exponunt istud conuiuū de conuiuio a iudeis facto p̄ gaudio de interfectione holoseris. sed hoc nō videt bñ dictū. tum qz illa bystoria nō est de canōe nec apud hebreos bñ. tum qz ista expositio nō se hz pñr̄ ad p̄cedētia. et iō melius exponit primo mō sequēto alexandrū. d. **E**t precipitabit. **H**ec est tertia ps in qua ponit euasio sc̄di mali. s. p̄secutōis anti xpi q̄ grauior erit eibus p̄cedentibus: cū dicit. **E**t precipitabit etc. i. in mōte syon in q̄ fuit templū. vbi statuet anti xps sedē suā. fm̄ qz dicit. **B**essal. ii. de anti xpo qz extollet supra omne qd dicit deus. aut qd colit. ita vt in templo dei sedeat. et xps cum ibi interficiet. vñ ibidem subdit apls. qz dñs iesus interficiet eum spū oris sui. fm̄ alios vō hoc erit in monte oliueti in illo loco. vñ dñs ascēdit in celum. et istud cōiū tene. e. **F**aciem vinculi etc. i. faciem anti xpi qui erit quasi quoddam vinculum constringēs omnes populos sub sua potestate. f. **E**t telam quā orditus est. i. p̄cessum suū et intentionē g. **P**recipitabit. **H**ec est quarta ps in qua ponit p̄secutio sc̄di boni. s. in incorruptōe corporis. Et diuidit in duas partes. qz primo ppheta describit consecutionem huius boni sc̄di. scdo redit ad describendā deiectionem anti xpi: ibi. **E**t triturabit. Circa primū dicit. g. **P**recipitabit etc. qz in iudicio omnes resurgent ad vitā immortalē. ista tñ immortalitas corporis erit in augmentu pene dānatorū sicut erit in augmētū glorie beatorū. b. **E**t

auferet dñs deus rē. qđ partim habet veritatē in repro-
bis sicut 7 in electis. tunc em̄ cessabit ois generatio 7 cor-
ruptō. 7 iō nō erit resolutio lachrymarū a cerebro. nec de-
flurū earū p̄ oculos. tñ in eis erit turbatio cerebri. 7 do-
lor capitis. 7 tristitia mētis. 7 cōsilia q̄ p̄nt esse absq̄ cor-
ruptōne. 7 fm̄ istū
intellectū dī **Ma-**
thei. viij. **Ubi** erit
fletus 7 stridor dē-
tū. s̄ in electis nō
erūt lachryme cor-
porales seu mēta-
les: nec dolor ali-
quis in corpore seu
mente. s̄ plena de-
lectatio vtroq̄q̄.
iō subdit. **Et**
obprobriū ppli sui
i. electorū. qm̄ fre-
quēter obprobria
sustinet in p̄nti.
Auferet rē. cō-
ferēdo eis honorē
celestē. **Et** dī-
cent in illa die. s̄ iū-
diciū qm̄ videbunt
xpm̄ in forma glo-
riosa. 7 dicentē eis
Venite bñdicti pa-
tris mei rē. **Mat.**
xxv. **Ecce** de-
us noster iste. visi-
bilis in demonstra-
ta humanitate.

Et expectabim⁹ cū p̄verā spem. **O** **Et** saluabit nos.
sicut p̄misit. **P** **Iste** dñs. s̄ oim. **Q** **Sustinuimus**
eum. i. patienter sustinuimus aduersa. p̄pter ipsum.
R **Et** exultabimus. gaudio exteriori. qz exultatio dī quasi
extra saltatio. **S** **Et** letabimur. interiori. **T** **In** sa-
lutari eius. salute eterna nobis ab eo p̄cessa. **V** **Quia**
requiescet manus dñi. i. p̄tās eius. **U** **In** monte isto. i.
in monte syon qui imminet valli iosaphat. vbi tenebit si-
nale iudiciū. vt bñ **Jobelis. iij.** **Et** tunc requiescet ibi xpi
p̄tās qua damnati detruent in infernū. 7 electi in aia et
corpe trāserent ad celū. **Y** **Et** triturabit. **Hic** redit
p̄pheta ad describendū deiectionē anti xpi quā supra teti-
gerat in breui: dicit iḡr. **Y** **Et** triturabit moab. i. anti
xps. nec mirandū si sic noīat. qz p̄phete 7 maxime eīas
frequēter metaphorice loquunt: nō em̄ erit anti xps tota-
liter a demone obsessus. s̄ opa eius sicut virtute demōis
et ideo noīat hic moab. qui interpretat̄ ex patre. qz erit fili-
us p̄ditōis. vt dicit apls. ij. ad **Thessal. ij.** 7 sic erit ex dy-
abolo. sicut ex patre. eo mō loquendi q̄ saluator dixit in-
deus in **Joh. vij.** **Uos** ex patre dyabolo estis. **3** **Si-**
cuti terunt palee. qz virtus eius totaliter annihilabit.
3 **Et** extendet. s. anti xps. **A** **Manus** suas sub eo rē.
p̄ hoc em̄ intelligit̄ q̄ valide a xpo p̄cutiet. sicut aliqñ in-
ter boīes alicui dicit. ego p̄cutiā te ita valide q̄ extende-
ris ad modū natantis rane. p̄phete em̄ frequēter vtuntur
cōi mō loquendi. **B** **Et** humiliabit. s. xps. **C** **Glo-**
riam eius. s. anti xpi qui se oñdet tanq̄ sit deus p̄ nimia su-
pbia. vt dī. ij. ad **Thessal. ij.** **A** **Cum** allisione manū
eius. i. ministroz eius. **E** **Et** munimēta rē. o anti xpe
U **Concidet** oia. p̄ q̄ credebat stabiliri in p̄tate sua defici-
ent. **Cetera** patent.

In ca. xv. vbi dī in postilla. **Quia** posuisti ciuitatē in
tumultum. **Ad**ditio.

D **Ec** qđ dī. **Quia** posuisti ciuitatē in tumultum p̄
p̄rie pōt intelligi de destructiōe hīrlm p̄ romanos
p̄t doctores nostri exponūt. nec obstat quod dī
cit postillator dices. q̄ hierusalem fuit reedificata ab ba-
driano. quia hoc non fuit in statum p̄stinum. s. vt ibi fie-
ret cultus xī. p̄t in ye. te. ad quem cultū templū in illa

ciuitate cōstructū fuit et ordinatū. vt bñ. iij. **Reg. viij.**
U **fm̄** p̄hm̄ vniq̄qz est fm̄ illud qđ est principale
in eo. 7 fm̄ hanc expositionē hoc qđ sequit̄. **Sup** hoc
laudabit te p̄pls fortis 7 ciuitas getiū robustarū tume-
bit te. p̄rie intelligit̄ de ecclesia militante. q̄ est fortis

miliabūt 7 tētrahēt in ter-
rā vsqz ad puluerē. **xxvj.**

I **Die** illa cantabit̄
canticū istud in terra
iuda. **Urbs** fortitudinis
nr̄e: saluator ponet in ea
murus 7 antemurale. **Ape-**
rite portas 7 ingrediet̄ gēs
iusta: custodiens veritatē
U **etus** error abijt: serua-
bis pacē: pacē qz in te spe-
rauimus. **S** **perastis** in dño
in seculis eternis: in dñi
no deo forti imperpetuum
Q **uia** incurnabit habitā
res in excelso: ciuitatē sub-
limem: humiliabit. **Humi-**
liabit eam vsqz ad terram:

p̄pter tolerantiā
martyrorum p̄
noie xpi. q̄ qui-
dē fortitudo nō
ita fuit inuēta in
p̄plo ve. test. que
quidē expositio
videt̄ magis cō-
sona s̄re. **Cetera**
aut̄ exponat̄ p̄-
ut in postilla cor-
rūdet̄ p̄dictis.

Ca. xxvj.
I **Die** il-
la. **Dic**
p̄nt po-
nit̄ gratiarum
actio de bñficijs
collatis in celo.
et primo oñdit̄
positum. scđo
p̄cludit̄ duplex
correlarium: ubi
Moriet̄. **Pr**
ma in duas. qz p̄
mo ponit̄ aper-
tio ianue elect̄.
secundo eius dex-
clausio reprobi

ibi. **Cum** feceris iudicia. **Et** prima in duas. qz p̄mo po-
nit̄ aptio beatitudinis. scđo rō huius aptiōis: ubi. **Se-**
mita iust. **Circa** p̄mū dī. **a** **In** die illa. s. pacto iu-
dicio. **b** **Cantab:** canticū istud. ab electis.
c **In** terra iuda. q̄ interpretat̄ cōfessio. i. in terra viuē-
tium vbi est iugis cōfessio diuine laudis. fm̄ illud p̄.
lxvij. **Beati** qui habitāt in domo tua dñe. i. secula se-
lorū laudabit te. **Et** iō terra iuda fm̄ sensum iſalem
hic metaphorice accipit̄. 7 sequit̄ forma canticū. cū dī
d **Urbs** fortitudinis nr̄e. i. ciuitas celestis. cuius
excellētia non pōt exprimi verbis humanis. p̄pter qđ
non noīat̄ hic. **U** **em̄** in aliquibus libris ponit̄ syon
additū fuit ab aliquo expositore fm̄ suā imaginatio-
nem. qz nō est in bebr̄eo nec in libris correctis.
e **Saluator** ponet in ea rē. i. erit nobis p̄ oimoda p̄-
rectiōe. **f** **Ape**rite portas 7 ingrediat̄. de plano 7 libere
g **Gēs** iusta. p̄ qua dabit̄ diuina s̄ria. **U** **enite** bñdī
cti rē. loquēdo de ingressu electozū generaliter in cor-
pore 7 aia. tñ a tpe passionis xpi apta fuit sanua. et
gressi sunt electi defuncti q̄tum ad aias. 7 aliqui etiā
q̄tum ad corpora ex gratia sp̄ali. vt pic credit̄ de bea-
ta virgine etiā de beato **Johanne** eius ministro ab ali-
quibus. **b** **Custodiens** veritatē. vite 7 doctrine.
i **Uetus** error abijt. q̄dū oñ boīes sunt in p̄nti vi-
ta possunt errare. sed in beatis deum clare vidētibus
hoc est impossibile. 7 quia nō solum ibi est clara visio
sed etiam p̄fecta fructio totaliter quietans appetitū.
ideo subdit̄. **k** **Serua**bis pacē. 7 est vox sanctorū
ad xpm̄. 7 pacem duplicat̄. p̄pter quietem duplicis ap-
petitus intellectiui 7 sensitiui p̄ gloriā corpis 7 aie.
l **Quia** in te rē. tanq̄ in redemptorem nostrū et glo-
rificatōrē. **m** **Sperastis** in dño. vox est p̄phete al-
loq̄ntis sanctos. **n** **In** seculis eternis. i. ad conse-
quendū ab eo vitam eternā. **o** **In** dño deo rē. per
cuius fortitudinē reprobi tenebunt̄ in penā p̄petuaz.
ideo subdit̄. **p** **Quia** incurnabit rē. i. superbos de-
mones 7 tyrānos. 7 potissime anti xpm̄ sup̄bissimū 7
sibi adberētes. **q** **Ciuitatē** rē. i. ciuitates accipien-
tō singulare p̄ plāl. vt frequēter dicit̄ est. in q̄bus abū

dat supbia 7 alia vicia. r **C**onculcabit ea pes. i. pes
des 7 quoru sunt isti pedes subdit. s **P**es paupis
sic est in bebreo 7 in libris correctis. 7 iste paup e xps.
etiã fm q exponit bic Ra. sa. adducens ad hoc. p con
cordia illud Zacb. ix. Ecce rex tuus venit tibi iustus.
et saluator: ipse

paup x. s. redu
cit hoc ad pmu
xpi aduetu. in q
dicit orbẽ ei sub
iugadu. Sed in
hoc falsum dicit
qz pmus ei ad
uetus trãsit i p
teritu. 7 fuit i bu
militate. scds at
erit in pãte d q
loquitur bic scri
ptura cũ dicit. Co
culcabit ea pes
paupis. s. xpi: q
in primo suo ad
uetu dicit vitã
pauperem.

t **G**ressus ege
noru. i. apozum
q ppter xpm oia
spalia reliquet
ppter qd ei in iu
dicio assessores
erut. fm q ipse
dicit Mat. xix.

Ecce nos reliquimus oia x. sequif. Sedebitis sup se
des iudicantes. xij. tribus isrl. Et sic supbi huius mun
di erunt pedibus eorum subiecti. v **S**emita iusti.
Dic pnr ponit rõ aptionis ianue celestis. q duplex est
Prima 7 principalis. est meritũ xpi. p qd apta est ge
neraliter quantũ est ex pre dei. qui vult oes hoies sal
uos fieri. scda est meritum electoru quo aperit electis
sedisponentibus ad ingressum. 7 nõ reprobis. primũ
tangit cum dicit. v **S**emita iusti. i. via xpi qua tenu
it 7 vocuit. 7 dicit semita ppter artitudinẽ osilioz. dicit aut
xps iustus absolute. qz p excellentiã. s. formaliter 7 ef
fective. qz alios iustificat.

r **R**ecta est. distorsionẽ nullã habens a rectitudine
virtutis. oes em alie leges ab euãgelica pmittunt ali
qua mala. sicut manifeste p3 de legibus humanis q p
mittunt meretricis in civitatibz 7 plura alia q nõ pnt
corrigi lege humana. vt dicit Aug. Silr de lege mosai
ca q pmittit vsuras cum extraneis. 7 libellũ repudiij.
ex parua cãssent diffusius declaravi in principio ma
theti. Lex aut euãgelica nullã pfectionẽ virtutis omitt
tit. nec aliquid illicitũ pmittit. scdm aut tangit cuz dicit
in psona electoru. y **E**t in semita iudiciorũ tuoz
dñe. i. in via euãgelica te sequendo. 3 **S**ustinuimus
te. i. ppter te sustinuimus tribulãtes 7 obprobria.

a **M**omen tuũ. s. iesus. b **M**emoriale tuum in
desiderio aie. vñ dicit Bern. Iesus mel in ore melos
in aure. iubilus in corde. ideo subdit in psona cuiusli
bet iusti. c **A**nima mea desiderabit te in nocte. s. p
sentis vite. in qua videmus p speculũ in enigmate. de
siderũ em pzie loquendo est rei nõ habite. sicut dele
ctatio rei pntis. et iõ electi in vita pnti pzie loquedo
deum desiderãt. cui desiderio succedit fruitio.

d **D**e mane vigilabo ad te. i. a mane iuuetutis inci
piam te querere. e **C**um feceris. descripta aptõne
ianue celestis electis. Dic pnr describit eiusdẽ clausio
iniustis. Claudif aut aliquidus iniustis simplr. aliqui
bus ad tpus. Primo ergo ponit primum. scdo scdm
ibi. Dñe dabis. Circa primum sciendum q clauditur
simpliciter 7 ad semp malis in sua malicia pseueran
tibus 7 sic mouentibus. 7 isti sunt. pzie qui nõ corri
gunt diuinis flagellis. nec etiã bñficijs. 7 hoc est qd dicit

primo de flagellis. e **C**um feceris iudicia tua in terra
flagellando pctores. f **I**usticiã discant. i. iusticiã tuã
discant p experientia flagelli. non tñ p emendationẽ pec
cati. sicut p barao exptus fuit diuina flagella. non tñ ad
sui correctionẽ. sed magis ad obdurationẽ. scdo de bñfi
cijs cum dicit in pso
na dei.

g **M**isereamur.
7 loquit in plurali
ppter trinitatẽ per
sonarũ. vel est ser
mo dei ad angelos
qui sũt executores
suoꝝ bñficiõrum.
b **I**mpio. obsti
nato.

i **E**t nõ discet iu
sticiã. reuertendo
ad ipsã p bñficijs
diuinis. sicut patz
de pbaraone a q de
us frequẽter ex sua
misericõdia retrahit pe
nas inflictas. 7 tñ
ex hoc non fuit re
uersus ad statũ iu
sticie.

k **I**n terra san
ctorũ iniqua gessit
nõ retractus ex lo
ci sanctitate. qz ta
lis peccat ex ptem

ptu. 7 ideo subdit.
l **E**t nõ videbit gloriã dñi. qz nunqẽ admittet ad gloriã
paradis. m **D**ñe exaltef manus tua. i. prãs tue iusti
cie. n **E**t nõ videat. i. vt nõ illuminet a te. ppter suũ
demeritũ. o **M**ideant. s. meritũ sanctorũ. p **E**t cõ
fundant. sicut de cayn dicit Gen. iij. Fratus est cayn vebe
menter 7 cõcidit vultus eius. qz deus respexerat ad abel
et ad munera eius. vt ibi pmittit. q **E**zelantes ppli. i.
illi qui invident fraterne gratie. r **E**t ignis. s. inferna
lis. s **H**ostes tuos deuoret. non p eozum cõsumptio
nem. sed p continuã afflictionẽ. t **D**ñe dabis x. Dic
pnr ostendit quibus malis ianua celestis ad tps claudif
scz qd diu manent in peccatis. sed cum penitent a deo. vifi
tatis aperit. 7 hoc est qd in eozum psona dicit.

t **D**ñe dabis pacẽ nobis. nos recõciliando. 7 qz hoc. p
uenit ex diuina gratia subdit.
v **O**mnia em opa nostra. s. meritoria. ppatas es no
bis. qz nõ sunt meritoria nisi ex acceptatõe diuina. 7 gra
p qua sunt acceptabilia a solo deo in nobis efficiãt.
r **D**ñe deus x. i. spũs maligni qui sunt alieni a te posse
derunt nos vt seruos. qz qui facit peccatũ seruus est pcti
Job. viij. y **C**ũ in te recordemur nois tui. ita q dece
tero nõ seruiamus nisi tibi.

3 **M**orientes. Dic ex pdictis concludit duplex correla
rium. scdm ponit ibi. Dñe in angustia. superius locutus
fuerat pbeta de resurrectõe generali oim q non erit filis
in reprobis 7 in electis vt p3 ex supradictis. ideo conclu
dit q reprobi nõ resurgent ad gloriã. sed ad ignominia 7
penã. 7 hoc est qd dicit pbeta. 3 **M**orientes nõ vi
uant. vita glorie. hoc dicit optãdo ex cõformitate sue vo
luntatis ad diuinã iusticiã. fm illud ps. Retabit iustus
cum viderit vindictã. 7 loquit bic de morientibus in pec
cato mortali. a **G**igantes. qui fuerunt incõpositi mo
ribus 7 tyrãni. b **N**on resurgãt. s. ad gloriã s magis
ad penã. iõ subdit. c **P**ropterea visitasti 7 cõtriuisti
eos. p penã durã. d **E**t pdidisti oem x. fm illud Pro
uer. x. ca. Momen impioꝝ putrefect: qz si remanet aliq
eozũ memoria. nõ fit eis ad bonorẽ. s. ad cõfusionem.

e **I**ndulxisti x. punitionẽ eozũ differendo. vt haberẽt
locũ puniẽdi. s. qz tales dilationis bñficio abusi sunt sub
ditur. i **Q**uoniam glorificatus es. s. ab eis p pniaũ
D D V

q. d. nō. ideo subdit. f. **E**longasti. f. a te. g. **O**ēs ter-
minos terre. i. obstinatos in peccatis in quibus parte orbis.
b. **D**ñe. **D**ic ponit scdm correlariū. f. q. electi surgēt ad
gloriā. et diuidit in tres ptes. qz ppheta primo describit
circa resurrectionē iustozū desiderū. scdm resurrectionis
actum: ibi. **Q**uēt
mortui. tercio ter-
minum: ibi. **E**ade
ppls meus. **D**eside-
riū autē resurrectio-
nis ad vitā beatā
purgit principalit-
er duobus. **P**ri-
mū est afflictio quā
iusti sustinet de cōi-
cursu in pñti vita.
fm q. d. n. **T**imo.
ij. **O**ēs qui pie vo-
lunt viuere in xpo
psecutionē patiet
ppter qd dicit **G**re-
gof. **M**ala q nos
hic cōprimunt ad
vīre opellunt. et
hoc est qd dicitur.
b. **D**ñe in angu-
stia positi electi tui
in vita pñti. **R**equisierūt te desiderātes vitā futurā ex to-
to corde. i. **I**n tribulatiōe murmuris. i. in tribulatiōe
q. de cōi cursu est occasio murmuris in tribulatis.
k. **D**octrina tua eis. f. valet in dādo eis patientiā. qz tñ
nō aufert totaliter tristitiā sensibilē l3 diminuat. id subdi-
tur. **S**icut q. cōcepit rē. **I** Sic facti sumus. et associat
se. ppheta iustis positus in tribulatiōibus. et merito. qz post
multas tribulatiōes fuit serratus. vt dictū fuit supra ca. j.
m. **A** facie. **D**ic ponit scdm ex q. consurgit desiderū vi-
te future. f. claritas faciei diuine. cuius aspectus est desi-
derabilis. intantū q. in eam desiderant angeli pspicere. j.
Def. j. et hoc est qd dicitur. **I** n facie tua dñe. i. ex pulcri-
tudine faciei tue. **n** **C**oncepimus et q. rē. **D**ic est pū-
ctus. **I**n bebreo et in libris correctis. et p spm hic intelli-
git serues desiderū. et bñ dñ. **P**arturimus et pepimus.
in partu em est afflictio et tunc sequit delectatio. fm illud
Iob. xvj. **M**ulier cum parit tristitiā habet. cum autē pe-
perit puerū iam nō meminit pssure. ppter gaudiū. sic desi-
derū visionis diuine in pñti habet aliquid afflictōis. rōe
dilationis. qz spes q. differt. affligit aiām **P**rouerb. xij. et
habet aliquid delectatiōis ppter spem psequendi optatū.
sed cum venerit visio diuina tunc erit delectatio summa
absq. vlla tristitiā. **o** **S**alutes nō fecimus in terra. sic
est in bebreo et in libris correctis. **E**t est sensus. p. ea q. feci-
mus nō obtinemus nec obtinere possumus in terra. **S**a-
lutes. i. aie et corpis beatitudines. qz pmo requirit mors
generalis oim. ad quā sequit resurrectio mortuozū q. in
electis erit ad gloriā aie et corpis. ppter qd subdit.
p. **D**eo nō ceciderūt. p. mortē corpale. **q** **H**abita-
tores terre. generalit. et tenet hic li ideo cōsecutus et non
causaliter. **r** **Q**uēt mortui. **D**ostq. describit ppheta
desiderū resurrectōis in electis. hic pñr describit eiusdes
resurrectōis actum dicens. **r** **Q**uēt mortui. vita glo-
rie q. tum ad electos. de quozū resurrectiōe fit hic sermo
ideo subdit. **s** **I**nterfectiq. mei. ppter deū et iusticiā.
t **R**esurgent. et dicit mei. se eis cōmmerādo. q. si de sua
morte pphetando. qz fuit serratus sicut dictū est in princi-
pio huius libri de pcepto mansse regis ydolatre pessimi
eo q. ipm et alios ydolatras arguebat. **C**onsequēter con-
uertit sermonē ad electos resuscitādos dicens. **v** **E**x-
p. giscimini. a somno mortis. **r** **E**t laudate deum de ve-
stra glouificatiōe futura. **y** **Q**ui habitatis in puluere.
q. tum ad corpa in cinerē redacta. **C**onsequēter alloquit
deum. ex cuius virtute fiet resurrectio mortuozū dicens.
z **Q**uia ros lucis ros tuus. i. sicut ros celestis ē suauis
terrenascensibus qui facit ea de terra resurgere. sic beni-

gnitas tua erit suavis electis tormiētibus. quos faci-
et ad gloriā resurgere. et cōtrario hec resurrectio erit
terribilis damnatis. ideo subdit. **a** **E**t terrā gigā-
tum. i. peccatozū qui p. potentiā fideles oppserunt.
b **D**etrabes in ruinā. i. in gehennā et accipit hic ter-
ra p. peccatozū
bus in ea habi-
tantibus eo mō
loquēdi quo dñ
mō cōi loquēdi
terra destructa
quādo eius ba-
bitatores destru-
unt. **c** **Q**uē-
te. **D**ic pñtea de-
scribit resurre-
ctōis tps. post
em aliquis cre-
dere ex p. dicitis
q. effect. p. in quō
tps resurrectōis
qd nō est verū. s.
erit in fine tps.
ideo dñ.
c **Q**uē plus
meus. pius re-
cedendo de vita
pñti. **d** **I**ntra in cubacula tua. i. sepulcrū q. tum ad
corpus et purgatozū. q. tum ad aias electozū. q. tñ bñt
aliquid purgandū in futuro. vel lymbū patrū q. tum
ad purgatas et an. aptionē ianue p. mortē xpi. vel celū
empyreū q. tum ad purgatas post aptionē ianue.
e **A**bscondere. qz defuncti ab hoibus huius vite sūt
absconditi. **f** **M**odici ad momentū. qz tps vsq.
ad iudiciū respectu eternitatis est modici et hoc mō
dñ aiabus electozū desideratiōibus vltimū iudiciū **A**po-
ca. vj. **E**t dictū est illis. vt requiescerēt ad huc tps mo-
dici donec cōpleant cōserui eozū et fratres eozum.
g **D**onec p. trāseat indignatio. i. electozū p. turbatio
p. tribulatiōes tyrannozū et maxime antixpi tpe. **I**n
aliquibus libris addit. mea sed non est in bebreo. nec
in libris correctis. **b** **E**cce em dñs iesus xps.
i **E**grediet de loco suo. i. de celo empyreo ad iudiciū
veniedo. q. tum em ad humanitatē egrediet et veniet
p. locale motū. q. tum vo ad vitatē q. est vbiq. egrediet
p. nouū effectū. **k** **Q**uē visitet iniquitatē rē. i. iniqui-
tates peccatozū terrena amantiū. **l** **E**t reuelabit
terra sanguinē suū. i. mortē et dep. siones fidelū. qz tūc
manifestabunt oia latentia. **m** **E**t nō operiet rē.
qz rē rē rē nō. cōmittent talia.
n **I**n ca. xxvj. vbi dñ in postilla. **N**omen tuū. f. iesus et
memoriale tuū. **o** **A**dditio. j.
Quē reuoluit moysi. **E**xod. ij. legi sic. **H**oc est no-
men meū in eternū et memoriale meū in gene-
ratiōe et generationē. vbi in additiōe ibidē fuit notatū
q. hoc qd dñ. **H**oc est nomen meū. refert ad nomen dñi
tetragramaton. qd. p. ue significat essentia diuinā p.
ut ibidē fuit expositū. et qd sequit. **H**oc est memoria-
le meū. refert ad nomen iesus qd est conforme maxi-
me tetragramaton. put ibidē fuit declaratū. et de hoc
p. ue intelligit illud ad **P**hil. ij. et tonauit illi nomen qd
est sup. omne nomen. vñ in p. sōna expectantiū seu deli-
terantiū xpi aduentū esaias dicebat in hoc loco. **D**ñe
sustinuimus te nomen tuū et memoriale tuū desiderū
aic. q. d. desideramus noticiā nō solū nois tui. f. tetra-
gramaton nobis in ve. te. p. positi. sed etiā noticiā me-
moriale tuū. qd. f. est hoc nomen iesus. vt dictū est de
quo plenius habet in p. dicta additiōe.
p **I**n eodē ca. vbi dñ in postilla. **I**ndulisti dñe genti.
q **I**n translatiōe nostra dñ. **I**ndulisti dñe gēti
rē. **I**n bebreo bñ sic. **A**ddidisti dñe genti addis

elōgasti oēs terminos terre
Dñe i angustia reqsier te
i tribulatōe murmur
ctria tua eis. Sic q cōcepit
cū appropiq. uerit ad pñtū: to-
lēs clamat in uolozib. suis.
sic facti sumus a facie tua
dñe. Cōcepim. et q. p. tūri-
uimus et pepim. spm. Sa-
lutes nō fecim. i. tra. io nō ce-
ciderūt hitatores rē. **Q**uē-
uent mortui tui. i. interfecti
mei. r. surgēt. **E**x p. giscimi

et ad gloriā resurgere. et cōtrario hec resurrectio erit
terribilis damnatis. ideo subdit. **a** **E**t terrā gigā-
tum. i. peccatozū qui p. potentiā fideles oppserunt.
b **D**etrabes in ruinā. i. in gehennā et accipit hic ter-
ra p. peccatozū
bus in ea habi-
tantibus eo mō
loquēdi quo dñ
mō cōi loquēdi
terra destructa
quādo eius ba-
bitatores destru-
unt. **c** **Q**uē-
te. **D**ic pñtea de-
scribit resurre-
ctōis tps. post
em aliquis cre-
dere ex p. dicitis
q. effect. p. in quō
tps resurrectōis
qd nō est verū. s.
erit in fine tps.
ideo dñ.
c **Q**uē plus
meus. pius re-
cedendo de vita
pñti. **d** **I**ntra in cubacula tua. i. sepulcrū q. tum ad
corpus et purgatozū. q. tum ad aias electozū. q. tñ bñt
aliquid purgandū in futuro. vel lymbū patrū q. tum
ad purgatas et an. aptionē ianue p. mortē xpi. vel celū
empyreū q. tum ad purgatas post aptionē ianue.
e **A**bscondere. qz defuncti ab hoibus huius vite sūt
absconditi. **f** **M**odici ad momentū. qz tps vsq.
ad iudiciū respectu eternitatis est modici et hoc mō
dñ aiabus electozū desideratiōibus vltimū iudiciū **A**po-
ca. vj. **E**t dictū est illis. vt requiescerēt ad huc tps mo-
dici donec cōpleant cōserui eozū et fratres eozum.
g **D**onec p. trāseat indignatio. i. electozū p. turbatio
p. tribulatiōes tyrannozū et maxime antixpi tpe. **I**n
aliquibus libris addit. mea sed non est in bebreo. nec
in libris correctis. **b** **E**cce em dñs iesus xps.
i **E**grediet de loco suo. i. de celo empyreo ad iudiciū
veniedo. q. tum em ad humanitatē egrediet et veniet
p. locale motū. q. tum vo ad vitatē q. est vbiq. egrediet
p. nouū effectū. **k** **Q**uē visitet iniquitatē rē. i. iniqui-
tates peccatozū terrena amantiū. **l** **E**t reuelabit
terra sanguinē suū. i. mortē et dep. siones fidelū. qz tūc
manifestabunt oia latentia. **m** **E**t nō operiet rē.
qz rē rē rē nō. cōmittent talia.
n **I**n ca. xxvj. vbi dñ in postilla. **N**omen tuū. f. iesus et
memoriale tuū. **o** **A**dditio. j.
Quē reuoluit moysi. **E**xod. ij. legi sic. **H**oc est no-
men meū in eternū et memoriale meū in gene-
ratiōe et generationē. vbi in additiōe ibidē fuit notatū
q. hoc qd dñ. **H**oc est nomen meū. refert ad nomen dñi
tetragramaton. qd. p. ue significat essentia diuinā p.
ut ibidē fuit expositū. et qd sequit. **H**oc est memoria-
le meū. refert ad nomen iesus qd est conforme maxi-
me tetragramaton. put ibidē fuit declaratū. et de hoc
p. ue intelligit illud ad **P**hil. ij. et tonauit illi nomen qd
est sup. omne nomen. vñ in p. sōna expectantiū seu deli-
terantiū xpi aduentū esaias dicebat in hoc loco. **D**ñe
sustinuimus te nomen tuū et memoriale tuū desiderū
aic. q. d. desideramus noticiā nō solū nois tui. f. tetra-
gramaton nobis in ve. te. p. positi. sed etiā noticiā me-
moriale tuū. qd. f. est hoc nomen iesus. vt dictū est de
quo plenius habet in p. dicta additiōe.
p **I**n eodē ca. vbi dñ in postilla. **I**ndulisti dñe genti.
q **I**n translatiōe nostra dñ. **I**ndulisti dñe gēti
rē. **I**n bebreo bñ sic. **A**ddidisti dñe genti addis

disti. glorificatus es elongasti oia extrema terre. 7 fm istam sram ppheta loquit de additōne gentiū ad pplm israeliticū. 7 est sensus. Addidisti dñe genti. s. israelitice gentes aliarū nationū. 7 qz ex hac additōne deus fuit magis glorificatus in q̄tum non solū laudatus est in iudea. sed etiā a solis ortu vsqz ad occasū. ideo subdit. Addidisti glorificat⁹ es Et ne ex hoc intelligeret q̄ oēs indifferēter fuerunt additi p̄ ve refidei susceptōne. ideo subdit. Elongasti oia extrema terre. s. in fideles 7 reprobos. In eodē vbi dicit in postilla Gade. hic p̄r describit resurrectionis tps. Additio. iij.

In die illa **Cxxvij.** Visitabit dñs in gladio suo duro 7 gradi⁹ 7 fortis: sup leuiathā: serpentem vectē 7 sup leuiathā serpētem fortuosuz 7 occidet eum qui in mari est. In die illa vinea meri cantabit ei.

S ppheta in hoc qd dicit. Gade p̄s meus intra in cubicula tua. intēdit excludere ne aliq̄s crederet p̄pinqū esse tps resurrectionis. vt postilla. dicit sic valde improprie diceret. Abscondere modicū ad momentū. Iste em̄ dicitōes significant breuitatē tps. nō autē plūritatē seu dilatatōz. Hoc autē qd dicit. Claude ostia tua sup te nō videt p̄tinere ad intrantē in sepulcro vel in limbo vel in empyreo. vñ melius videt dicit qd qz ppheta immediate an̄ locutus fuerat de resurrectione electōz dicens. Quien̄ mortui sūt. qd in magnū gaudiū vertit electōz. ideo de p̄secutione ant̄ xpi q̄ modicū ante tps resurrectionis futura est q̄ inter alias est maxima. vt habet Dan. xij. ca. eos monet. q. d. eis de hoc qd vobis p̄betis 7o debetis exultare cum tremore vt sitis pati ad p̄secutiones futuras patienter tolerādas. q̄ sunt p̄pinqū p̄dicte resurrectioni. 7 qualiter debeāt se p̄parare oñdit dicens. Gade p̄s meus. intra in cubicula tua. s. ad orandū deus eomō quo dicit Mat. vj. Intra cubiculū tuū 7 ora patrē tuum. oio em̄ est maximū remediū in tribulationibus. iuxta illud ps. Ad dñm cum tribularer clamavi. Itē monet eos vt a deo petant ne ex vehementia tribulationis aliqua verba p̄sumpt in dei offensam seu in vere fidei derogationem. et de hoc dicit. Claude ostia tua sup te. q̄ quidem clausura a deo impetrat. iuxta illud ps. Donec dñe custodiā ori meo. 7 ostiū circumstātielabij meis. Itē monet eos vt abscondant se a seculis cōtradictōibus aduersantiū. qd nō nisi virtute diuina fieri possit. iuxta illud ps. Abscondisti eos in abscondito faciei tue a cōtradictōib⁹ boim 7c. 7 qz tps bñdōi piculosisime p̄secutiōis deus abbreviabit p̄pter electos. vt Marc. xij. iō. p̄rie subdit. Modicum ad momentū.

Replica. In ca. aut. xxvj. cum postill. dicit circa illū passum. Abscondere modicū ad momentū de tpe iudicij exponēdo qd a tpe p̄betie est modicū respectu eterne duratōis. Burg. dicit improprie sic dicit qz ille dicitōes significat breuitatē tps. sed illa oblectio est cōtra rotundū textū in multis locis sacre scripture. Dicit em̄ supra. c. ij. de tpe xpi. Erit in nouissimis diebus. post quos tñ multa centena annōz fluerūt 7 Job. in canonica. Filioli nouissima hora est q̄ tñ p̄pissime ab oibus exponit de multis cētēnis annōz q̄ restant 7 sic de alijs locis scripture.

In die illa. Postq̄ descripta est gratiarū actio de p̄mōtione electōz. hic p̄r ponit gratiarū actio de reiectione demonū. 7 diuidit in duas ptes. qz primo ponit bñdōi reiectio. scdo soluitur duplex questio. Ego dñs. Circa primū dicit. In die illa. s. iudicij generalis. b In gladio suo duro.

q̄tum ad pene asperitatem. c Et grandi. q̄tum ad eius latitudinem. d Et forti. q̄tum ad immutabilitatē. e Sup leuiathan 7c. p leuiathan qui hic bis ponit 7 q̄ cetum idē intelligit. s. dyabolus. vt dictū fuit Job. xl. c. dicit hic leuiathan 7c. p̄ter ei⁹ fortitudines. fm q̄ de eo dicit Job. xli. Non est p̄as sup terrā que ei cōparatur. s. leuiathan.

Ego dñs qui seruo eaz: repente p̄inabo ei: ne forte visitet cōtra eam. Nocte 7 die seruo eam: indignatio non est mihi. Quis dabit me spinā 7 veprem: In p̄lio gradiaz sup eam: succē dā eaz pariter. An potius

stuofo. non tñ intelligit eius occisio p̄ mortē nature. cuz hoc mō sit immortalis. s. p̄ mortē gehenne. qz tunc ibi recludet. nec poterit inde exire 7 boies tētare. seu ad peccatum inducere. qd erit sibi graue. et in hoc crescet pena eius. qua etiā portat mō ignē suū fecit. crescet etiam pena sua accidentalit ex damnatione boim quos inducit ad peccatū. sicut 7 gloria sanctorū angelōz ex gloria electōrum. q̄s inducūt ad bonū. b In die illa. reiectionis demonis. i Cūca meri. In hebreo habet vinea vino. Ex quo p̄t q̄ meri hic nō est nomen p̄prium. sed cōe. et significat purū vinū 7 optimū. Cūca igit meri. hic accipit societas sanctorū ciuū in quibus nihil erit impurū et ipsi deum laudabunt de reiectione demonū. k Ego dñs. hic p̄r soluit duplex questio orēs ex p̄dictis. scda soluit: ibi. Quis dabit me. Prima qd oñditur ex hoc qd dicit. Cūca meri societas electōz. qz ex quo fuerunt a deo ita electi 7 dilecti ab eterno. videret alicui extraneū. quō deus p̄mittit eos tribulari in hoc mundo. fm q̄ dicit. Tbi. iij. Omnes qui pie volunt viuere. in xpo p̄secutionem patient. Et rñdet dñs ad hoc q̄ talis p̄missio nō est ex odio. sed magis ex dilectione. ne ex p̄spens in supbia eleuent. 7 p̄ exercitium patientie in bono custodiant. fm dictū saluatoris Luce. xxi. In patientia vestra possidebitis aias vestras. 7 hoc est qd dicit. k Ego dñs qui seruo eam. s. vineā meā q̄ est vniuersalis ec̄lesia. es q̄ a p̄mo abel iusto vsqz ad vltimū electū qui in fine mūdi nasciturus est. q̄ electos p̄tulit. tot palmites misit. vt dicit Greg. homel. vii. l Repente p̄inabo ei. s. potū tribulationis rōnibus p̄dictis. iō subdit. m Ne forte visitet 7c. i. ex p̄spens insolēcat. 7 sic p̄ insolētis visitet cōtra eam in die iudicij. n Nocte 7 die 7c. i. tpe aduersitatis 7 p̄spens sub paterna disciplina. o Indignatio nō est mihi. i. hoc nō facio ex ira seu indignatione. s. ex paterna correctōe. Quis dabit. hic soluit scda qd. qz videret alicui. q̄ p̄ merito iustōz de p̄lo isrl̄ et maxime ap̄lorum parcendū fuisset alijs eiusde p̄li de captiuitate q̄ facta est p̄ romanos. 7 sic in hac qdōne. p̄cedit. qz primo ponit aduersionē partem ratio. scdo ponitur questionis solutio: ibi. Nunquid iuxta est. Primo arguit q̄ non debuit parci. sed magis p̄ multitudine malozum iusti cum eis debuerunt affigi sicut frequenter factum fuit in veteri test. 7 hoc est qd dicit in p̄sona dñi. p Quis dabit 7c. ad succedendū ciuitatē b̄rlin. q In p̄lio. s. romanōz qui captā ciuitatē incenderunt r Gradiaz 7c. eam calcando p̄ romanos. s Succendam 7c. s. fideles in xpm tunc credentes cuz infidelibus in sua cecitate obstinatis. q. d. hoc videretur decens iusticie mee sicut succensa fuit hierusalem p̄ chaldeos 7 multi iusti fuerunt ibi mortui 7 captiuati occasio ne iniustozum. t An potius. hic ponitur argumentum ad oppositum. scz q̄ debeat parci malis. cum dicatur. An potius tenebo. i. retinebo. v Fortitudinem meā cessando a punitōne sub specie correctōis. ideo subditur.

Faciet pacē mibi. 7 p aplozum aliozum xpi discipulozum meritis. ppter qd subdit. **Q**ui egredient. s. ad pdicandū fidē catholicā p orbē. **I**mpetu. i. cum feruenti desiderio. **I**acob. i. a pplo isrl. cuiusmodi fuerunt apli et alii. lxx. discipuli. qui p maiori pte fuerūt iudei. **F**lorebit zc. in aplis. s. floribus sancte vite z doctrine. **E**t implebunt zc. s. verba euangelice doctrine fm qd dicit in parabola seminantis Lu. viij. **S**emē everbū dei. **Q**uid dicitur. Dic penit solutio in q sic pcedit. qz pmo soluit qm ad malos. scdo qm ad bonos. ibi. **E**t erit. **C**irca p mū primo oñdit. q p pdictū nō est malis parcē dum. scdo soluitur argumentū. **C**irco. 7 tercio ponit malozū exterminū. **C**ivitas. **C**irca p mū dicit b. **Q**uid dicitur. i. ppli iudaici dum xpm tacerudelit er affligerent.

Percussit eum. q. d. nō an civitatis destructionem. **Q**ui sicut occidit zc. i. aplos xpiqz discipulos a iudeis occisos. quos occiderunt iudei z psecuti sunt graviter vt pter Act. vij. de stephano z. xij. de iacobo z. viij. de psecutione generali xpianozū. 7 in pluribus locis de psecutione pauli z aliozum aplozum. **I**n mēsurā p mēsurā zc. q. d. nō puenit diuine iusticie q tanta facinora transeant absqz debita pena. iō subdit. **M**editatus est zc. i. di spouit diffinitive ista punire. **C**irco. **D**ic soluit argumentū ad oppositū de merito aplozum. cum dicitur. **C**irco sup hoc. i. ppter meritū aplozum. **D**imitte iniquitas. pdicta. **P**omui iacob. i. iudeis in sua malicia obstinatis. **E**t iste ois fructus zc. i. ne totus fructus meriti aplozum. q dimittat alijs iudeis dicitur peccatū. 7 vltius specificat meritū istud dicens. **C**um posuerit. s. pdicatio aplozum. **O**mnes lapides altaris. i. altariū ydolorum. **S**icut lapides cineris allisos. p pdicationē aplozum fuit cultus ydolorū multū destructus p orbē. etiā ipsis viuētibz 7 qstota liter ablati p successores eozum. iō subdit. **N**on stabūt luci et delubra. vbi exercebat ydolatria. nec pōt illud intelligi de ydolatria iudeozū. q a reditu captiuitatis babilonice nō legi in plo iudaico fuisse. nisi ad tpus modicum. 7 p violentiam 7 in paucis. s. tpe antiochi illufris. qui cogebat iudeos ydolis immolare. vt pter. j. z. ij. **M**achabeozū. **N**ec qd dicit. **C**um posuerit oēs lapides altaris zc. pōt conuenienter exponi de destructione templi p romanos. vt volunt aliqui dicere qz statim subditur. **N**on stabūt luci z delubra. p qd intelligit ydolatria que nullo modo tunc erat apud iudeos. 7 iō intelligit de destructione ydolatrie gentiliū p pdicationes aplozum vt dictum est. **C**ivitas zc. **D**ic ponit iudeozum exterminium qm ad obstinatos. cum dicitur. **C**ivitas em munita. s. birlm. **S**paciosa relinquetur. i. birlm que ante erat ciuitas spaciōsa relinquet a suis habitatoribus. qz a principio obsidionis vsqz ad finem multi fuerūt mortui gladio 7 famez peste. s. decies centū milia. vt dicit Egesippus li. v. **E**t dimitte qm desertum. quia aliq fuerunt in captiuitate ducti. 7 ciuitas fuit

destructa ita q nō erat habitatiōi boim apta. **I**bi pasce vitulus. s. ppls romanus. qui dicitur hic vitulus. ppter carnis petulantiā: ibi em fuit pastus. i. diuitijs ciuitatis repletus. **E**t ibi accubabit. i. poterit secure dormire qz eozum aduersarij erant mortui vel captiuati vt dictum est.

Et cosumet summitates eius. i. templū z edificia in circuitu q erant in mōte syō qui est supior: ps ciuitatis. **I**n siccitate messis illius pteret mulieres venietes 7 tocetes eā. **N**ō em ppli sapiēs: pterea nō miserabit ei q fecit eū: 7 q forauit eū n pccet ei. **E**t erit in die illa pcuriet dñs ab alueo fluminis vsqz ad torrentem egypti: 7 vos congregabimini vnus et vnus filij israel. **E**t erit in die illa clange in tuba magna

Et cosumet summitates eius. i. templū z edificia in circuitu q erant in mōte syō qui est supior: ps ciuitatis. **I**n siccitate messis illius. i. ex defectu victi in birlm.

Conterent mulieres venietes. scz in birlm ad diē festū. vñ refert egesippus li. vj. q quedam mulier de vitra

fordanem venerat in birlm. 7 cum alijs fuit ibi obfesa. 7 angustia famis cōstricta. corit. aprium filij 7 comedit. 7 idē credibile est de pluribus alijs. licet nō fuerunt depbense. qz talia enormia fiunt in clanculo. **E**t tocetes eam. sic est in hebreo 7 libris correctis et accipiunt hic tocetes ipsi sacerdotes. qui ex officio habebant docere ppls. 7 isti tunc fuerunt cōstricti. qz cum a tyto postularent misericordiam. iussit eos occidi. dicens eos degeneres esse animi. qz templo 7 numini cuperent supiuere. 7 cā subdit. **N**on est em ppls sapiens. i. habens dei sapiam que sapida est sed tñ terrenam sapiam q est animalis 7 dyabolica Jacobi. iij. **P**ropterea nō miserabit zc. **E**t pter ista. **E**t erit zc. **D**ic soluit questio qm ad bonos qui de iudeis crediderunt xpo. qui destruet iudea fuerūt saluati in vita. ideo dicit. **E**t erit. s. qd sequit. **I**n die illa pcuriet zc. **E**t dicitur hic alueus fluminis locus vbi orit iordanis. **C**orrentis aut egypti dicitur riuocorula. qui est paruus fluuius in extremitate iudee in parte australi versus egyptū. ortus aut iordanis est in termino iudee in parte aquilonari in radicibz mōtis libani. vt dicit Hiero. 7 sic designat hic terra iudee pussa a romanis. **E**t vos congregabimini vnus vnus. i. pauci respectu multitudinis pousse 7 captiuati. **F**ilij isrl. vos in xpm credetes fidem patriarche iacob qui alio noie dicitur isrl imitantes. **S**cribit in ecclesiastica bystoria q ante obsidionē birlm p romanos: fideles qui erant in birlm 7 iudea fuerant admoniti p angelum. vt transirent in regnū agrippe qui erat cōfederatus romanis. 7 sic fuerunt ibi saluati. **E**t erit in die zc. p hanc tubam intelligit edictum belij badriani imperatoris romani qui hierusalem destruetam per tytum reedificauit: 7 suo nomine helyam appellauit. sed postea magis tenuit nomen antiquum. 7 ipse edicto publico pbiuit ne aliquis iudeus ibidem habitaret. sed fuit pmissa ipsis chrisianis ad habitandum. vt dicit Dugo floziaensis li. iij. **E**t tunc in hierusalem confluēbant vñ decemqz iudei ad chrisum conuersi. eo q diligebant locum illum. ideo subditur.

Et venient qui pditi fuerant de terra zc. qz in istas terras p captiuitates pcedentes multi iudei fuerant ducti z habitabat ibide. qui p pdicatione aplozum et aliozu discipulozu fuerunt couersi ad fide. z sic veniebant in birlin rone dicta. z p istas duas terras intelli gunf etiam alie in quibus iudei captiuati habitabant. pot etia beclsa intelligi de ecclesia noie birlin significata. fm q dicit apocal. xxi. Quidi ciuitate sanctam bierim noua descendente de celo zc. ad qua p uenerunt p fidez multi de oibus terris qui prius erant pditi p errores z idolatriam deu adorantes fideliter z de uote. et hoc est adoratoe latric.

Capl'm. xviii.

Corde superbie ebrius ephraim: z flozi decidenti glorie exultationis ei: q erat i vertice vallis pinguis sime errates a vino. Ecce validus z fortis dñs: sic impet' gradis turbo z fringēs sic impet' aqz mltaz in un datiu: z emissarū sup terrā spaciosam. Pedibus z culcabiē corona superbie ebriozu z ephraim. Et erit flos decidentis glie exultationis ei: q est sup verticē vallis pinguiū:

et veniet q pditi fuerant de terra assyriozū :z qui eiecti erant de terra egypti: z adorabunt dñm in monte scro in birlin. Ca. xviii.

Corde superbie ebrius ephraim: z flozi decidenti glorie exultationis ei: q erat i vertice vallis pinguis sime errates a vino. Ecce validus z fortis dñs: sic impet' gradis turbo z fringēs sic impet' aqz mltaz in un datiu: z emissarū sup terrā spaciosam. Pedibus z culcabiē corona superbie ebriozu z ephraim. Et erit flos decidentis glie exultationis ei: q est sup verticē vallis pinguiū:

cherib voluit destruerē regnū iude. sed angelus dñi pcut sic exercitū. ita q oportuit cum fugere ad terrā suā ubi a filiis suis fuit interfectus. iij. Reg. xix. Et tunc ezechias rex iude cum iplo suo de spolijs mortuoꝝ fuerunt valde ditati. z sic habuerunt duplicē materiā gaudij. s. de morte aduersariorum suozū et de spolijs eozū. z hoc est qd dicitur.

In die illa zc. scilicet angelozum.

qsi rpaneu an maturitate autumn: qd cuz aspexerit vidēs: statū vt manutenuerit teozabit illud. In die illa: erit dñs exercitū corona glie: z tū exultationis residuo ppli sui: z spūs iudiciū sedēti sup iudiciū: z fortitudo reuertētibz de bello ad portā. Verum hi qz p vino nescierūt: z p ebrietate errauerūt. Sacerdos et ppha nescierūt p ebrietate: z absorpti sūt a vino: errauerūt in ebrietate: nescierūt vidēre: ignorauerunt iudiciū. Dēs em mense replete sunt vomitu sordium q: ita vt nō eēt loc' vltra

Corona glorie qtu ad maiores.

Et fertū exultationis. qtu ad minores qz corona fit de auro: argento z gemmis. fertū dō de floribus. Residuo ppli sui. i. duabus tribubus q remanserant alijs captiuatis. n. Et spūs iudiciū. i. inspirātis voluntatem iudiciū faciendū. Sedenti sup iudiciū. sic est in beateo z in libris correctis. i. ezechie regi q fuit iustus p. Et fortitudo zc. i. iplo ezechie qui exiit ad colligenduz spolia assyriozū vt pdictum est. Et rediit ad portā ciuitatis birlin plenus diuitijs aduersariorū. z ideo dicitur. Reuertentibus de bello z nō bellantibus. qz illam victoziam nō fecit dñs p boies sed p angelum. Verum zc. Dic pmissio bñficio denunciat interitus rōne ingratitudinis. z pmo ponit interitus duarum tribuum factus p chaldeos. scdo p romanos: ibi. Propter hoc audite. Prima in duas. qz primo ppheta describit eorum culpā. scdo debita penā. Et crit. Circa primā dicitur. Verum hi. i. illi de duabus tribubus. Pre vino nescierunt. qz ex posuerunt se epulis z potibus z alijs malis z cito dei bñficiū obliti fuerunt. ideo subdit. Sacerdos z ppheta. qui deberent alios de dei beneficijs instruere z ad dei laudem inuitare. Nescierunt p ebrietate. Et loquitur hic Esaias de pphetis falsis. z absorpti sūt a vino zc. inculcatio est verborum idē significantiū ad ostendendū magnitudinē excessus eozū in talibus. y. Nescierunt vidēre. i. verū pphetam fm q dicit. Reg. ix. Qui em bodie dicit ppheta olim appellabat videns. Sacerdotes em mali et pphete falsi yeros. pphetas dñi contemnebant. iō subdit. Ignorauerunt iudiciū. qz nolebant dirigī p verba sanctorum pphetarum. Omnes em mense zc. ex nimio epulationis z potationis excessu. Ita vt nō eēt locus vltra. s. mūdus a talibus sordibus. z qz talis excessus causat cecitatē intellectus sic eozū abstinētia clarificat. fm q dicit. Dan. j. de ipso z socijs eius q fuerūt valde abstinentes. z idē dicit. Dueris autē bis dedit deus sciam z disciplinā in omni verbo z in omni sapia zc. ideo subdit.

Quē dōcebit sciam: .i. p̄ sacrarū scripturāz studium. **E**t quē intelligere rē. i. verba doctorū vel etiā angelorum reuelantiū: r̄ r̄ndit. **A**blactatos a lacte rē. i. se gregatos a delectatiōibus carnalibus q̄ sūt circa cibos r̄ venerea. r̄ qz detēt̄ delectatiōibus carnalibus sūt ad hoc inepti. ideo subdit

Manda remāda rē. sic em̄ loquebant̄ sacerdotes mali r̄ p̄bete falsi deridēdo verba p̄phetarū sanctorū. q̄ nō intelligebant s̄ falsa reputabāt **C**irca qd̄ sciendū qz p̄bete nitebant̄ pplm̄ detrahēre a malis aliq̄n̄ cōminando eis mala si in malis pseuerarent. r̄ tunc vtebāt̄ur verbo manda. t̄i sicut supra ca. v. Mandabo nubibus meis rē. r̄. xiiij. Mandabo militie belli. aliq̄n̄ dō promittendo bona si a malis desisterent et tunc vtebantur verbo expectatio

Quē dōcebit sciam: .i. quē intelligere faciet auditum **A**blactatos a lacte: auul-
sos ab vberibz: qz māda re-
māda: māda r̄māda: expe-
cta reexpecta: expecta reex-
pecta: modicū ibi: modicū
ibi. **I**n loq̄la ei labij r̄ lin-
gua altera loquet̄ ad pplm̄
istum: cui dixit. **D**ecesse re-
quies mea r̄ reficite lassum
et h̄ est refrigeriū meū: et
noluerunt audire. **E**t erit
eis verbum dñi: māda re-
manda: māda remāda: ex-
pecta reexpecta: expecta re-

nis sicut **A**bacuc. ij. **S**i morā fecerit expecta eum rē. r̄ is sacerdotēs mali et p̄bete falsi eos deridendo dicebant. **M**anda remanda expecta rē. **E**t subdit. **M**odicū sibi. quasi dicant de cōminatiōibus eorum seu p̄missiōibus modicū aut nihil vidimus impletum. **I**n lo-
quela em̄ labij. **I**n hebreo habet̄ sic in balbuciendo. bal-
buciens em̄ satis mouet labia. sed tñ loquit̄ male intelli-
gibiliter. **E**t in lingua altera. i. extranea. **I**n lo-
quet̄ ad pplm̄ istum. r̄ est sensus. qz sicut loquela balbuci-
entis et loquentis alicui in lingua sibi extranea. non est
sibi intelligibilis. sic verbū dñi p̄phetas loquet̄is non in-
telligebat̄ saltē q̄tum ad effectū a cōtemp̄toribus p̄di-
ctis. **E**t ponit̄ exemplū. cui subdit. **C**ui dixit. **I** dñs
Decesse est requies mea. i. impletio mee voluntatis.
Reficite lassum. i. afflictis impēdite opa misericōie.
Et hoc est refrigeriū meū. s̄m̄ illud **M**at̄h. xv. **Q**d
vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. **E**t nol-
uerunt audire. mihi obediendo. r̄ sic factū est eis verbum
dñi quasi nō intelligibile. **E**t erit. **H**ic p̄n̄r ponit̄ pe-
na debita ex dei iusticia p̄ chaldeos inflicta. **C**irca qd̄ scie-
dum qz sedecbias rebellauit regi babilonis ex cōfidētia
adiutorij p̄ regē egypti. et ideo veniente rege babilonis
contra eum misit pluries ad regem egypti ad habendū
auxiliū. r̄ ille pluries p̄misit r̄ de terra sua eruit ad hoc
agendū sed nō p̄fecit. qz redit̄ in egyptū vt habet̄ **H**iere.
xxxvij. r̄ sic sedecbias fuit defraudatus a suis petitiōibus
et p̄missis regis egypti. r̄ hoc sibi improp̄erā h̄ic. sicut
ipse r̄ sui improp̄erabant p̄betis dñi qz verba eorū non
haberent effectū vt p̄dictū est. r̄ hoc est qd̄ d̄ h̄ic.
Et erit eis verbū dñi. eos deridendo. **M**anda
remanda. regem egypti. p̄ succursu habendo. **E**t ex-
pecta reexpecta. eius aduentū. sicut dixit p̄mittendo.
Modicū ibi modicū ibi. i. nullū remediū habebis ab
eo. ideo subdit. **E**t vadant. in rebellione sua proce-
dendo. **E**t cadant retrosum. tanq̄ victi.
Et cōterant̄ fame r̄ gladio. q̄tum ad mortuos.
Et illa queent̄ r̄ capient̄. q̄tum ad ceteros in captiui-
tatem babilonicā in vinculis deductos. **P**ropter
hoc. **H**ic p̄n̄r contra illusores veritatis p̄dicat̄ afflictio p̄
romanos. **C**irca qd̄ sciendū qz illa afflictio fuit quedā fi-
guratio iudicij finalis. p̄pter qd̄ apli s̄i quesierunt de tpe
vtriusqz **M**at̄h. xxiiij. **D**ic nobis qñ bec erunt. i. destru-

ctio ciuitatis r̄ templi. r̄ qd̄ signum aduentus tui r̄ d̄
summatōis seculi. r̄ r̄ps ad vtrumqz s̄i r̄ndit **M**at̄h.
xxiiij. et **M**arci. xiiij. et **L**uce. xxi. **E**t ideo primo ponit̄
hic afflictionē primā. sedo secundā. **E**t nunc. **C**irca
primū sciendū qz prima afflictio facta est p̄pter mali-

expecta: modicum ibi: mo-
dicū ibi: vt vadāt r̄ cadāt
retrosum: r̄ cōterant̄ r̄ il-
laqueent̄ r̄ capiant̄. **P**ro-
pter hoc audite verbū dñi
veri illusores: qui dñami-
ni sup̄ pplm̄ meū qui est in
h̄irm̄. **D**ixistis em̄: p̄cussi-
mus fedus cum morte: r̄ cū
inferno fecim̄ pactū. **F**la-
gellū inundans cum transi-
erit: nō veniet sup̄ nos: qz
posuimus mendaciū spem
nostram: r̄ mendacio prote-
cti sumus. **I**ccirco bec di-
cit d̄min̄ deus. **E**cce ego

ciam indeorum
contra xpm̄. vt
habetur manife-
ste **L**uce. xxi. **E**t
ideo hic primo
ponitur contra
xpm̄ iudeorum
malignitas. se-
cūdo ipsius xpi
firma stabilitas
ibi. **I**ccirco. ter-
cio pene iudeo-
rum acerbitas:
ibi. **E**t ponam.
Circa primū d̄.

Propter hoc. i. p̄pter destructionem ciuitatis per
chaldeos que contigit p̄pter illusores p̄betarum. vt
dictum est.

Audire verbum dñi veri illusores. i. veritatis qua-
les fuerunt sacerdotes r̄ legis doctores tpe xpi. p̄pter
qd̄ dixit eis **M**at̄h. xv. **P**ritum fecistis mandatum
dñi p̄pter traditionē vestram. doctrinam etiā xpi ve-
rissimam illudebant.

Cui dñamini rē. tunc em̄ sacerdotes r̄ scribe rege-
bant pplm̄. **C** Dixistis em̄. i. facto oñdistis.

Percussimus fedus cū morte rē. **I**lle em̄ qui ha-
bet fedus vel pactum cum alio nō timet ab eo. **E**st igi-
tur sensus. **E**os oñdistis p̄ facta qz nō timeretis mor-
tem nature nec gehennę. qz ita obstinate p̄secuti sunt
xpm̄ innocente vsqz ad mortē. ac si nullā penam time-
rent in de sequi in p̄nti vel in futuro. id̄ subdit.

Flagellum inundans rē. sup̄ alios. r̄ intelligit̄ hic
flagellū inundans. exercitus romanorū qui afflūxit to-
tum mundum.

Non veniet sup̄ nos. destruendo nos r̄ captiuādo

Quia posuimus mendaciū spem nostrā rē. ad hoc
em̄ p̄curauerunt mortē xpi vt euaderent flagellū ex-
ercitus romani. vt habet̄ **I**oh̄. xi. **S**i dimittimus eū
sic oēs credent in eum r̄ venient romani r̄ tollent no-
strum locū r̄ gentē. hanc autē mortē p̄curauerunt per
mendacia accusantes eum corā pylato. eo qz p̄bibe-
bat tributa dari cesari. r̄ qz volebat se facere regem. vt
habet̄ **L**uce. xxiiij. **S**ciebāt autē ista esse falsa. qz r̄nde-
rat eis contrariū **M**at̄h. xxiiij. **R**eddite q̄ sunt cesaris
cesari rē. r̄ fugerat pplm̄ qui volebat eum regē con-
stituire **I**oh̄. vi. **H**oc em̄ fuerat ita publicū. qz nō po-
terat eos latere. r̄ sic p̄ talia mendacia p̄curando mor-
tem xpi credebāt euadere insultus romanorū. p̄ hoc
tñ accidit eis d̄n̄i. vt p̄dictū est. **I**ccirco. **H**ic
ponit̄ p̄n̄r ipsius xpi stabilitas. qz p̄ afflictioz r̄ mortē
a iudeis sibi p̄curatā puenit ad stabilitatē immortali-
tatis corpis r̄ hoc est qd̄ d̄ h̄ic. **I**ccirco. i. p̄pter
uequiciā iudeorū p̄dictam. **H**ec dicit dñs deus
cuius verbum non p̄t cassari. **E**cce ego. verbū
illud est patris de filio vt totius trinitatis de boie xpo
Sc̄dm̄ em̄ oēs expositores hebraicos et latinos scri-
ptura bec loquit̄ de xpo.

mittam in fundamentis syon. i. ecclesie militantis que fundata fuit in syon p. pdicatione xpi. qz plures in templo existente in monte syon pdicavit. 2 quia in monte syon suam resurrectione discipulis manifesta- uit. et ibidem sup. aplos spmsanctum in signo visibili misit.

Lapidem. i. xpm. qui dicitur lapis Dan. ij. Lapis qui percussus est factus est mons magnus.

Lapidem p. batuz. multis p. cussibus i sua passione. r. approbatu a deo p. re. et q. hoc intelligitur de xpo ad istam etiam sm iudeos p. z per traslatione chal daicam q. sic ha bet. Ecce ego sta tuens in syon re gem me. fia. re gem potentem angulare. qz ex iudeis et genti- bus tanq. ex du obus parietib. sil iunctis fecit vnam ecclesia. sm q. dicit Joh. x. Alias oues habeo que no sunt ex hoc ovili. 7 illas optet me adducere. et fiet vnum ovile 7 vnus pastor.

Preciosum. humanitas em xpi ex coniunctioe ad vitatem habet quodammodo infinitum valorem.

In fundamento fundatu. hoc dicit qz apli aliqn di- cunt ecclesie fundamenta Apo. xij. Murus ciuita- tis habens fundamenta duo decim. tn hoc eis solu co- nent in q. tum innitunt ipsi xpo.

Qui crediderit. hoc pot. referrri ad dictu Esaie. et sic est sensus.

Qui crediderit. mibi denuciati aduentu xpi pmu q. Non festinet. sic intelligendo verbu meu. q. xpus statim sit venturus. qz adhuc est longu tps. a tpe cuius Esaie vsq. ad tps xpi fluxerunt anni quingeti vel cir- ceter. Alio mo pot. referrri ad ipsum xpm. Et sic est sen- sus. Qui crediderit. s. doctrine xpi. qz plures locutus fuit de aduentu suo ad iudiciu. vt p. ex pdictis. Non festinet. in. mo expectet patienter tpus a deo determi- natum. vnde 7 aplis querentibus de tpe huius adue- tus Actus primo r. dicit. Non est vestru nosse tpa vel momenta r.

Et ponam. Dic p. r. describit pene iudeorum acer- bitas. p. morte xpi nequiter pcurata. cum dicit.

Et ponam in pondere iudicium r. i. p. niam eos sm venientia.

Et subuertet grando. i. exercitus romanorum cu magno strepitu veniens ad modum grandinis descen- dens.

Spem mendacii. qz sperabant euadere insultum exercitus romani mendaciter pcurando mortem xpi vt pdictum est.

Et p. tectionem. ex hoc mendatio sperata.

Aque. s. tribulationum.

Inundabunt. i. simpliciter auferent. sicut aque in- undantes rapiunt q. inveniunt. ideo subdit.

Et teletur fedus vestrum cum morte. qz vos inua- det inuitabiliter. a principio em obsidionis per roma- nos fuerunt occisi decies centu milia inq. r. r. r. vt dicitur est sup. 2.

Et pactum vestrum r. qz obstinati in sua infidelitate extracti fuerunt sm an. i. mas ad pena gebenne.

Flagellum inundans. i. exercitus romanorum valde potens.

Cum transierit ad terra vestra.

Eritis in cocul- catione q. tum ad mortuos.

Quicumq. p. tra- sicut tollet vos q. tum ad captiuos.

Quis mane di- luculo r. i. q. cum tpe vel hora vene- rit cotinget vobis sine dilatoe ista mi- seria.

Et t. t. modo r. pdicit em xps banc destructione pluries. vt patz in euangelijs. sed no- luerunt credere to- nec senserunt p. ex- perientiam.

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et pactum vestrum r. qz obstinati in sua infidelitate extracti fuerunt sm an. i. mas ad pena gebenne.

Flagellum inundans. i. exercitus romanorum valde potens.

Cum transierit ad terra vestra.

Eritis in cocul- catione q. tum ad mortuos.

Quicumq. p. tra- sicut tollet vos q. tum ad captiuos.

Quis mane di- luculo r. i. q. cum tpe vel hora vene- rit cotinget vobis sine dilatoe ista mi- seria.

Et t. t. modo r. pdicit em xps banc destructione pluries. vt patz in euangelijs. sed no- luerunt credere to- nec senserunt p. ex- perientiam.

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

Et angustatu est ei stratu ita vt alter decidat. 7 palli- um breue. v. r. q. opire no- pt. Sicut ei in mote diuifi- onu stabit d. n. sic in valle q. est in gabaon irasceat. vt fa- ciat op. suu. Alienu opus ei vt opet opus suu. Pere- grinu e opus ei ab eo. Et nunc nolite illudere. ne for- te cōstringant vinctula v. r. Cōsummatōz em 7 abbre- uiatione audiui a d. no deo exercituū sup vniuersa ter- rā. Auribus pcipite 7 audi- te vocē meā: attēdite 7 au- dite eloquiū meum. Nun- quid tota die arabit arās

vt serat semen suū in agro. **3** Proscindet. cuius aatro velligone. **a** Et sarnet. i. purgabit a sentib⁹ ⁊ herbis nociuis. q. d. nō. ideo subdit. **b** Monne cū adequauerit faciemis. i. supficiem terre pfecte disposuerit ad recipiendū semina. **c** Seret gith. fm glosam genus est le guminis cymino si mile.

d Et ponet triticū. i. ponet semina ordinate fm variā dispositionē terre cuius vna ps ē apta vni semini. altera alteri. **Per** h̄ intelligit q̄ xps qui ē agricola agri sui: qui ē ecclia pacto finali iudicō ponet electos suos in distinctis mansionibus glorie. fm varia eorū merita. **o** pter qd dicit Job.

xij. Tu domo patris mei multe mansiones sunt.

e Non est in ferris. **z.** Dic ponit ei emplū de punitōe maloꝝ. qz terrena scētia collecta nō silt trituranē. seu excutiunt vniformiter. s̄ aliqua cū leuioꝝ in s̄to. vtpote cū virga. vt cyminū ⁊ filia. **Alia** aut trituranē cū instris ferris ⁊ ponderosis. **Silt** in finali iudicio vbi erit vniversa lis peccatoꝝ collectio. nō oēs vniformiter punient s̄ alii qui grauius. ⁊ alij minus grauius fm eorum demerita. ⁊ fm hoc intelligit ista parabola. nec mirandū q̄ p eadem semina intelligant iusti p̄mandi: ⁊ peccatoꝝ puniendi qz hoc est ppter idēitatē nature in ipsis. sed est varietas in meritis ⁊ demeritis. **f** **Panis** aut cōminuet. i. tricum vnde sit panis qd cōminuit inter molas.

g **Terum** nō impetuum. **z.** hoc refert ad penas tpales quibus deus fm ordinem sapie sue aliqñ punit peccatoꝝ ad correctionē eorū vel ad terrorem alioꝝ. ⁊ talis punitio cessabit in iudicio ⁊ succedet pena eterna. qm̄ deus cōmittet executioni demonū quibus erunt subiecti in pena. qui an fuerant eis subiecti in culpa. **h** **Et** boca dño deo exercitū exiuit. tanq̄ verbū irtractabile.

i **Et** mirabile faceret consiliū suū. qz nulla scit in qua pte sit futurus. s̄ om̄. vel pene finalis. **k** **Et** magnificaret iusticiā. qz finale iudiciū oibus apparebit iustum.

In ca. xvij. vbi dicit in postilla. Qui crediderit nō festinet.

Ubi dicit in translatione nostra. nō festinet. in hebreo habet quoddā verbū qd significat indifferenter. nō festinet vel nō festinabit. et in scdo significato est sensus. **Qz** qui crediderit doctrine xpi de q̄ hic loquit nō festinabit ad credendū. eo q̄ doctrina xpi maxime est supra sensum hoīs. vñ ⁊ discipuli xpi qui eius doctrinam cōtinue audierunt. ⁊ eius miracula viderūt non tñ festinauerūt credere. vñ eis dicit etiā post resurrectionē. **O**tar dicit corde ad credendum.

In eodē ca. vbi dicit in postilla. Sicut est in monte diuisionum.

Ad vltiorē declarationē huius qd dicit hic. Sicut est in monte diuisionū vsq; ad finē ca. cōsiderandū q̄ be duchystozie q̄ hic tangunt. s̄ de mote diuisionis ⁊ de valle gabaon. vident p̄re referēde ad duos aduentus xpi in quoz vtroq; iudiciū mundi cōsideratur. **N**am in primo fuit iudiciū discretōis seu sepationis fm qd sepati fuerunt credētes ab infidelibus. de quo iudicio Job. vij. **N**unc iudiciū est mūdi. ⁊ ad hoc iudiciū refert qd dicit hic. Sicut in monte diuisionū stabit dñs. i. in iudicio discretionis seu sepationis. **I**n scdo vō aduentu erit vniversale iudiciū in valle iosaphat in quo iudicio finali ter reprobi punient. **A**d qd iudiciū refert illud qd dicit dicit. Sicut in valle q̄ est in gabaon irascit. qz in eodē iudicio

sol iusticie stans ad iudicandū contra damnatos irascet. s̄ signa ircondendo. ⁊ quia in primo aduentu opus redemptōis humani generis expleuit p passionem quā sustinuit q̄ nō cōuenit eius deitati: nō subdit **Et** faciat opus suū. alienū est opus eius. vbi glosa. et

Greg. In mū dum venit vt faciat opus suū. s̄ redimet genus humanum. s̄ ab ipso alienum est opus eius. nō ei cōuenit deitati cōspui. flagellari. crucifigi. s̄ in glosa. **Et** notandū q̄ iste modus exponendi huius qd dicit. **Alienū** est opus eius. **z.** videt vrior q̄ dicere q̄ punire nō est p

nū circuibit. s̄ in virga excutiet gith: ⁊ cyminū in baculo: panis at̄ p̄minuet. **Ve** rū nō impetuu trituran trituranbit illam: neq; vexabit eū rota plaustrī: nec vngulis suis cōminuet eū: **z** b a dño deo exercitū exiuit: vt mirabile faceret consiliū: **z** et magnificaret iusticiam

primum deo. sed magis parceret misereri. put in postilla. tum qz licet verū est q̄ dei p̄mū est misereri in q̄tū ad ipm̄ p̄re ptinet releuare defectus alioꝝ. nō tñ videt concedendū q̄ opus puniendi peccatoꝝ est alienum a deo. cum hoc opus ptineat ad veritatē iusticie q̄ deo maxime p̄petit. vt sacra scriptura in q̄ plurimis locis testat. tum qz opus puniendi trasgressozes est bonum simpli. licet fm quid. s̄ respectu puniti habeat rōnem mali. s̄ pene. **Constat** autē q̄ omne opus bonum deo maxime cōpetit: ⁊ sic patz q̄ punire delinquentes fm ordinē diuine iusticie nō est dicendū esse alienum opus a deo licet misereri sit deo maxime p̄mū. **I**n scdo vō aduentu qz iudiciū vniversale cōpetit t̄pō etiam fm q̄ homo. **Unde** Job. v. potestatem dedit ei iudiciū facere qz filius hominis est. que quidem potestas etiam se extendit ad angelos. **Uñ** apls. j. **Cor.** vj. **N**escitis qm̄ angelos iudicabimus. s̄ auctoritate xpi. ideo sequit. **Et** opere opus suum. pegrinum est opus eius. **N**am sicut alienum est. i. nō adueniens deitati. flagellari. ⁊ crucifigi. ita pegrinum est humanitati omnes homines ⁊ angelos iudicare nisi ex vnione ad verbum ⁊ alius gratius in xpo singularibus bec ei cōpererent. ⁊ quia ista sic sunt alta supra sensum hoīm. vt i infidelib⁹ lumine fidei carentibus qñq; ludibria videant: ideo subdit. **Et** nunc nolite illud e ne forte confringant vincula vestra: consummationem est ⁊ abreuiationē audiui a dño. q. d. ppter tales illusiones ordinata est a deo consummatio abreuiata. quod intelligit de captiuitate babilonica vel romana. ⁊ quia ad credenda illa que dixerat de xpo esse aliena ⁊ pegrina vident requiri dispositiones humane ⁊ diuina aurilia. ideo subdit. **Quibus** p̄cipite. **z.** **N**unquid tota die arabit arans. **z.** quod quidem exemplum non videt ref. rendum ad finalem p̄miationem bonozum tum quia in futura remuneratione valde improprie electi dicerent ponit semina. **Semina** est in scriptura dicunt esse in hac vita. vt cum dicit in ps̄. **Euntes** ibant et flebant mittentes semina sua. **Fructus** vero seminum p̄re dicuntur esse in vita alia in qua manipuli rerum seminarum portātur. vnde dicit. **Veni** entes venient cum exultatione portātes manipulos suos. tum quia hic dicit propheta. **Et** ponet triticum p ordinem ⁊ bordenū. **z.** statim subiungit. **Et** erudit et illum deus suus in iudicio docebit illum. **Cōstat** autem q̄ in finali statu beatoꝝ cessat eruditio et doctrina: quia tunc omnes electi erunt perfecti et in domino docti. vt infra. liiij. capitulo. **Et** ideo hoc exemplum videtur potius esse referēdum ad illa que facit deus misericorditer circa genus humanum. vt credat que ad salutem pertinent: ⁊ bonum fructum afferant

more boni agricolae: qui multa & diuersa opa in agrum suum facit vt bñ fructificet. vnde in hoc glofa sic dicit. Pius & misericors dñs genus humanū vt fructū bo- ni operis afferat: arat vt agricola. vomere pdicatiois pscandit. verberet tribulatiois. nunc peste. nunc capti- uitate corrigit. & hoc est qd dicit. Nunquid tota die becin glofa. Abi notandum qd in hoc qd dicit. Nunquid tota die. fm expositi- onē que est val- de p̄ia p̄beta mouet audito-

Ariel. Ari. Cxxix. Vel ciuitas quam expu- gnauit dauid. Additus ē annus ad annū: solēnita-

res quos ante ad attentionem excitauerat supra di- cens. Auribus parcipe rē. vt estimet. qd sicut agrico- la nō tota die arat. sic deus nō semp facit dispositōes istas. sed tm vsq ad tps futurum ex qua consideratio ne auditores discreti ad p̄iam reuocant. quod autē sequit in lra. Non em̄ in ferris triturbabit gith rē. refe- rendum videt ad diuersum modum mortis electorū. Posset em̄ aliquis querere. ex quo omnes iusti cuz de hac vita transeunt sunt in statu gratie. p̄ quam vitam merent: quare aliqui moriunt in maximis tormentis et alij leuiter hanc vitam transeunt. Ad quod respo- dendum p̄ exemplum de collectione fructuum diuer- sorum. quorum aliqui cum duritia & asperitate colligunt sicut bladam de quo fit panis. Alij vō leuiter p̄ leuem excussionem virgevel baculi. & hoc est quod dicit. Non em̄ in ferris triturbabit gith. nec rota plaustris su- per cyminū circūbit: supple sicut sup bladam. s̄ in vir- ga excutiet gith & cyminū in baculo. s̄ leuiter. panis autē cōminuet. s̄ ferris & plaustris. put in glofa. Sed posset quis dicere. qd licet res que deducit in exemplū sit vera. tm̄ ad p̄positum non videt p̄tinere. eo qd vide- tur iusticie dei esse inconsonum. qd in his qui in statu gratie exeunt de hac vita. tanta inueniat diuersitas in ipso modo mortis. Ad quod dupliciter respōdet. Pri- mo dicendo. Veruntū non imp̄petuum triturbans tri- turabit. q. d. momentanea sunt ista tormēta respectu p̄petue p̄miationis. in qua omnia reducunt ad veraz iusticiam. Secundo respōdet sic. Et hoc a dño deo ex- ercituum eribit vt mirabile faceret consiliū & magni- ficaret iusticiam. q. d. fm̄ consiliū diuinum mirabile ista exeunt. vt magnificet iusticiam. glofa interlin ea- ris fm̄ quam plus exigit ab quīplura acceperunt.

Replica.

In capitulo. xxviii. circa illum passum. Alienū opus est. Postillator dicit qd per hoc intelligit opus iusticie dei quod est alienum in quantum alienū distinguit contra p̄rium. iccirco sicut deo p̄- p̄rium est misereri. ita punire. Dicit hic deo alienum. qd etiā punit citra condignum. Burgen. instat ratōni- bus que ex dicto postillatoris sunt solute. Nam cum dicit. iusticiam et veritatem fm̄ quam punit iniquus bonum simpliciter rē. Non negat postillator. sed lo- quit solum fm̄ comparationem. p̄riū vt distinguitur contra alienum qui sunt modi dicendi. Dicit ergo qd fm̄ esse iusticia & veritas & misericordia sunt vnum in deo & que p̄ria fm̄ esse. sed non fm̄ dici. Argumen- tum igit quod facit Burgen. contra postill. & sanctuz Thomam optime reducit contra expositionē Bur- gen. quam dicit veriozem quāuis in continuā. Exponit em̄ burg. illum passum de ope redemptionis dicens. Ad opus deo esse alienum. nam non conuenit veritati. conspui. flagellari. crucifigi. tunc arguit sic. Ita vere & catholice dicim⁹ deū sp̄sūtū. flagellatū & crucifigū. si- cut de virgine natū & neutrum est alienum. nisi vt di- stinguit contra p̄rium s̄dioma. Communicatioē em̄ s̄diomatū ita verum est deum cōspui sicut a puero fm̄

Damasc. stellas creari. Et mirandū qd tam solubili rōnē Burgen. contra suum magistrum sanctū Thomā labo- rat. quem tm̄ p̄ punctis colere cōsuevit. Burg etiā notat postillatorē exponere seminationē p̄ retributōe finali. Burg. em̄ vult qd semen serendo vt faciat fructū p̄tinet ad p̄ntem vitā nō futurā. et maxime qd de significato p̄ semen sequit. Erudiet illū deus & do- cebit illū. nam eru- ditio & doctrina p̄ ut ipse vult cessa- bunt p̄ futura vita qm̄ omnes erunt p̄fecti. Sed et illud

tes evolute sunt. Et circū uallabo ariel: & erit tristis et merens: & erit mihi qua si Ariel. Et circumdabo

videt improprie appropriari p̄nti statui. nam si modi se- minandi & plantandi p̄pter fructum qui venit a fructioe habent aliquā appropriationē ad statum vicin quō est fructus & fructio im̄fecta. multo maiore habent appo- priationē ad statum glorie in quo est fructus & fructio p̄- fectissima. & si xps seminat iustos in terra mortuū. p̄- p̄riū eos plantat & seminat in terra viuētū. Et sal- uo iudicio meliori minus erudite videt dictū in vita be- ata cruditionē & doctrinam cessare. qd sic dicens destruit actus hierarchicos. qui actus nō distrahunt a p̄fectionē. vt dicit be. Dionysius de celesti hierarchia. nec dicit imp- fectionē in vita beata accipe doctrinā sicut nec esse. ideo sicut xps accepit a patre esse ita & doctrinā. & in hoc sensu dixit Job. viii. Mea doctrina nō est mea fm̄ expositi- onem be. Nyl. ab hoc loco vsq ad cap. xliii. multa dicit burg. que nō sunt contraria postill. nisi fm̄ aliam applica- tionem que vt dictum est supra nō variat catholicam ve- ritatem.

Capitulum. xxix.

Ariel. Dic p̄r loquit p̄beta cōtra illosos ve- ritatis generaliter. Et diuidit in duas partes. qz primo declarat suum p̄positū. & scdo remouet du- bium: ibi. Propter hoc. Prima ad huc in duas. qz primo populo cōminat. scdo ipsum aliquantū consolat more samaritanū post vinum mortificationū infundens oleum lenitiū: scdo ibi. Et erit. Circa primū dicit. a Ariel. & quid p̄ ariel intelligat ostendit. cum dicit. b Ariel ciuitas. s̄ birlm̄ quam expugnauit in principio regni sui iude efficiens iebuzcos. ij. Reg. v. c Additus est annus ad annū. c. d. appropinquat finis duratiōis birlm̄. quia chaldei destruxerunt eam tpe sede- chie regis. d Solennitates evolute sunt. qz destructo tēplo p̄ chal- deos cessauerūt. vñ in hebreo habet. Precise sunt. Et lo- quit p̄beta de futuro p̄ modum p̄tenti. p̄pter qd subdit e. Et circūuallabo ariel. i. birlm̄ que a chaldeis fuit ob- sessa in circūuall. iiii. Reg. vlti. f Et erit tristis & merens. ex fame & gladio supueniēte. g Et erit mihi. s̄ birlm̄. h Quasi ariel. hoc dicitur ad exprimentum quare bie- rusalem hic vocatur ariel in loco isto. Ariel enim fm̄ be- brios significat altare holocaustorum. Et hoc etiā ha- betur Ezechielis. xliij. per hoc autem qd dicitur de bieru- salem hic. Erit mihi quasi ariel. intelligitur qd sicut altare holocaustorum erat opertum et circumdatum carnibus animalium immolato: um. quia vna pars ponebatur su- per altare ibi cremanda. alie autem partes dimitteban- tur circa altare distribuende sacerdotibus & leuitis mi- nistrantibus & aliis etiam offerentibus. s̄ de hostijs pa- cis: sic in destructione bierusalem p̄ chaldeos ciuitas fuit plena cadaueribus mortuorum intus & circa. & sic ex- ponit Ra. sa. i Et circumdabo. q. sperā rē. Reuertit p̄beta ad descri- bendum obsidionis modū. qz sic fuit obsessa a chaldeis qd nullus poterat egredi ad fugien dū. nec aliquis exteri- or: intrare ad ciuitatis auxilium.

R Et iaciam etc. f. terram lapides et ligna ad implendum fossata.

I Et munimenta ponam. i. machinas ad fruendum muros

M Humiliaberis. dicta a regno.

N De terra loqueris etc. qz vulnerati ad terram cadentes gemitus emittebant.

O Et erit quasi etc.

Hor enim exquisita per artem phitonica est vox mortuorum. vel potius demouum ad similitudinem mortuorum apparentium et loquentium ut dictum fuit. j. Reg. xviii. et per hoc dat intelligere populi mortalitatem. ita quod non audiret ultra vox eius nisi per modum phitoniam.

P Et erit. Dic consequenter prophetam populum regni in de aliquo aliter consolatur. denunciando babiloniorum destructionem. qui quibus secundum ordinem divine iusticie babilon destruxerint magis virtute diuina quam humana. tamen hoc iniqua voluntate fecerunt. et factum illud proprie virtuti attribuerunt. propter quod postea per peras et medos etiam deleti fuerunt. et hoc est quod dicitur.

P Et erit sicut puluis tenuis. qui a vento rapitur et dissipatur.

M Multitudo etc. i. chaldeorum in captiuitate te deducet. et per ista versus ibi.

V Visitabit etc. per hoc intelligitur multitudo et fortitudo et crudelitas exercitus persarum et medorum venturi in breui contra babilonem.

S Et flama etc. quia capta babilone incenderunt eam.

T Et erit sicut somnium etc. quia sicut somnians aliquando somniat se comedere et bibere et in deliciis esse. et in hoc delectatur. sed hec delectatio modicum durat. quia vigilans sentit se esurientem et sitientem. sic gloria regni babilonis modico tempore durauit respectu aliorum regnorum quia incepit esse gloriosum sub nabuch. et sub nepote eius balchazar defecit illud regnum. Et secundum istam sententiam per ista sequens.

O Obstupescite. Dic dominus propheta comminat destructionem per romanos que facta fuit. xlii. anno post passionem christi. et illo tempore aliqui de iudeis licet pauci compatiue receperunt fidem christi. et alii remanserunt in sua infidelitate execrati. Primo igitur propheta denunciat dictam destructionem. secundo malorum execrationem: ibi. Claudet oculos vestros. tercio bonorum illuminationem: ibi. Nonne adhibet. Circa primum dicit propheta.

O Obstupescite etc. per magnitudine mali super vos venturi

F fluctuate et vacillate. quia sicut dicit iosephus imminente obsidione babilonia romanis. iudea diffusionibus interius erat lacerata. et aliqui sequebantur unum tyrannum et alii alium. appropinquantibus etiam romanis. aliqui consulebant quod ciuitas redderet eis. alii autem contrarium. et sic totus populus erat in quadam fluctuatione et vacillatione.

I nebramini. per defectum sensus et consilii.

E t non a vino. sed a stupore vos conturbante.

M ouemini. de vino. posito ad aliud.

E t non in ebrietate. sed. f. ex perplexitate.

Q uia miscuit vobis etc. i. mortis quam sopor noiatur. et

iste potest fuit eis

pinatus a romanis. qui plurimum in maxima multitudinem occiderunt. et residuum captiuauerunt. ut dictum est supra ca. xvii.

C laudet.

H ic dicitur ponitur malorum

execratio. Et primo dicitur ad maiores. secundo dicitur ad vulgares: ibi

De qui profundi estis. Prima in duas. quia primo ponitur malorum

execratio. secundo dicitur executionis

ratio: ibi. Et dixit dominus. Circa primum dicit.

aut fuerit expugnatus vacua est anima eius. Et sic sonat

sitit et bibit: et postquam fuerit expugnatus lassus adhuc

sitit: et anima eius vacua est: sic erit multitudo omnium gentium

que dimicauerunt contra montem syon. Obstupescite et

admiramini: fluctuate et vacillate: inebriamini et non a vino: mouemini et non in ebrietate: quia miscuit vobis

minus spiritum soporis. Claudet oculos vestros: prophetas

et principes vestros: qui vident visiones operiet. Et erit

vobis visio omnium: sicut verba libri signati: que cum

viderint scienti litteras: dicent: lege istam: et ridebit: non

possum: signatus est enim. Et dabitur liber nescienti litteras: diceturque

ei: lege: et respondet: nescio litteras: et dixit dominus: eo quod ap-

tes et scribas. qui debent eos dirigere sicut oculi cetera

corporis membra. Sciendum tamen quod deus non est causa

execrationis directe. sed indirecte in quantum iuste a malis sub-

trahit gratiam suam mentis illuminationis. e Dropbetas. imminente enim

euerfione babilonia apparuerunt plura signa huius euerfionis. ut dicit iosephus. que tamen per

phete falsi interpretabantur in contrarium. scilicet in bonum ciuitatis

futuram. Et principes vestros. quia decepti a talibus prophetis

rebellauerunt romanis. Et erit etc. scilicet prophetarum antiquorum qui

prophetauerunt de aduentu christi: et de destructione ciuitatis et

templi. propter eius mortem. Sicut verba etc. qui non potest legi

quod diu est sigillatus. ideo subdit. Quem cum viderint scienti

litteras etc. Sic enim respondent iudei moderni. multi enim

doctores eorum qui precesserunt determinauerunt tempus

aduentus messie. unus post alium et omnes defecerunt. quia

tempora ab eis prefixa transierunt. Unde dicit Rab. sa. sup

Danielem. et causam huius defectus dicit doctores moderni. scilicet

sermones prophetarum sunt clausi. Et dabitur liber. scilicet

aptus predicacione christi et apolorum. Nescienti litteras etc. quia

quoniam simplicibus iudeorum fuit mentio de aduentu christi

preterito. et de similibus. dicunt se non esse peritos in lege. sed

magistri eorum sciret de talibus rideere. quorum erroribus

firmissime adherent. Et dixit dominus. Dic ponitur causa dicte

execrationis. scilicet hypochrisis. siue simulata sanctitas. que

secundum Hieronymum est duplex iniquitas. et maxime etiam

vigebat in sacerdotibus scribis et phariseis tempore christi. ut

patet ex decursu euangelij. et hoc est quod dicitur. a

eo quod appropinquat etc. false stimulas ad iusticiam.

C laudet oculos vestros. i. excecabit sacerdotes et scribas. qui debent eos dirigere sicut oculi cetera corporis membra. Sciendum tamen quod deus non est causa execrationis directe. sed indirecte in quantum iuste a malis subtrahit gratiam suam mentis illuminationis. e Dropbetas. imminente enim euerfione babilonia apparuerunt plura signa huius euerfionis. ut dicit iosephus. que tamen per phete falsi interpretabantur in contrarium. scilicet in bonum ciuitatis futuram. Et principes vestros. quia decepti a talibus prophetis rebellauerunt romanis. Et erit etc. scilicet prophetarum antiquorum qui prophetauerunt de aduentu christi: et de destructione ciuitatis et templi. propter eius mortem. Sicut verba etc. qui non potest legi quod diu est sigillatus. ideo subdit. Quem cum viderint scienti litteras etc. Sic enim respondent iudei moderni. multi enim doctores eorum qui precesserunt determinauerunt tempus aduentus messie. unus post alium et omnes defecerunt. quia tempora ab eis prefixa transierunt. Unde dicit Rab. sa. sup Danielem. et causam huius defectus dicit doctores moderni. scilicet sermones prophetarum sunt clausi. Et dabitur liber. scilicet aptus predicacione christi et apolorum. Nescienti litteras etc. quia quoniam simplicibus iudeorum fuit mentio de aduentu christi preterito. et de similibus. dicunt se non esse peritos in lege. sed magistri eorum sciret de talibus rideere. quorum erroribus firmissime adherent. Et dixit dominus. Dic ponitur causa dicte execrationis. scilicet hypochrisis. siue simulata sanctitas. que secundum Hieronymum est duplex iniquitas. et maxime etiam vigebat in sacerdotibus scribis et phariseis tempore christi. ut patet ex decursu euangelij. et hoc est quod dicitur. a eo quod appropinquat etc. false stimulas ad iusticiam.

Esaię

Et timuerunt me mandato hominum etc. propter quod ipse improprie eis dicitur Mat. xv. Irritum fecistis mandatum dei propter traditionem vestram. c. Ideo ecce ego aduam. ad cecitatem eorum. propter quod subdit. d. Peribit autem etc. i. ab illis qui sunt in statu sapientium sicut erant sacerdotes scribe et pharisęi.

Et qui profundi etc. hic dicitur ponit excecationem uulgarium. tpe ei xpi in iudeis erat una secta sacerdotum qui negabant spm et angelum. et p dñs resurrectionem futuram Actuum xxiii. et p dñs negabant punitionem omnem post uitam istam. et ex hoc processit error uulgaribus hominibus qd deus non intromitteret se in humanis actibus puniendis: neq; agnosceret. et hoc est qd dicitur.

Et qui profundi etc. intantum fm estimationem uestram. qd diuina scia non attingit ad ipsum. f. Quorum sunt in tenebris opa intantum qd sunt deo occulta fm errores uestrum. et absurditate hanc arguit. p beta dices. g. Peruersa est etc. propter quod dicitur. xviii. di. Sicut lutum in manu figuli. sic vos in manu mea tomus isrl. h. Nonne. hic dicitur ponit simplicium illuminatio. sicut enim in aduentu xpi sacerdotis et scribe qui erat lraei fuerunt suis demeritis excecati. sic apli alijq; discipuli xpi qui prius erant simplices et illiterati fuerunt diuinitus illuminati. propter quod dicit saluator Mat. xj. Confitebor tibi dñe pater celi et terre. qui abscondisti hec a sapientibus et prudentibus. et reuelasti ea paruulis. et hoc est qd dicitur hic.

Nonne adhuc etc. illuminatio apolorum fuit statim post xpi resurrectionem. tunc enim aperuit eis sensum. ut intelligerent scripturas Luce vlti. i. Couertet libanus etc. In hebreo habet. in nemus reputabit. p. chermel intelligit hic mons carmeli ubi helyas interfecit pphas baal. qd loc. est aridus et sterilis Libanus autem est nemus ubi arbores sunt pulcre et aromaticę. p. hanc igitur parabolam intelligit: qd sacerdotes et scribe qui erant magne reputationis et auctoritatis aduolarent p excecationem. et tandem p occisionem in destructione ciuitatis p romanos: et apli alijq; discipuli xpi: qui nullius erant reputationis eleuarent per illuminationes diuinas et operationes miraculosas. ut patet in actibus apolorum in pluribus locis. et qui p eorum pdicationem conuersi sunt gentiles ad fidem. ideo subdit.

Et audient in illa die surdi. i. gentiles qui prius erant ydolatrię dediti. l. Verba libri. s. veteris ac noui testamenti. m. Et de tenebris etc. errorum. s. ignorantie. n. Culi cecorum. i. gentiliu. o. Videbunt

Et addent mites. i. apli quibus dixit xps Mat. xj. Discite a me qd mitis sum etc.

In dño leticiam. de conuersione gentium ad fidem. a. Et paupes hoies. i. paupertate euangelicę sequentes. qd in primitiua ecclesia oia erant fidelibus cõia qsi renu-

ciando proprietati. Act. iiii.

tenebris et caligine oculi cecorum videbunt. Et addent mites in dño leticiam: et paupes hoies in scõto isrl exultabunt. qm defecit qui p ualebat: psumatus est illu sor: et succisi sũt oes q vigi labat sup iniquitate: qui peccare faciebant homines in verbo: et arguentem in porta supplantabant: et declinauerunt frustra a iusto. Propter hoc h dicit dñs ad w mũ iacob: qui redemit abraam. Non modo confundetur iacob: nec modo uultus eius erubescet: sed cum uiderit filios suos opa manuum mearum in medio sui sanctificantes nomẽ meum et sanctificabunt sanctũ iacob: et tẽu isrl pdicabunt: et scient errantes spũ intellectu: et mussitatores discet legem.

Qui defecit q ualebat. cetus sacerdotu scribaru et phariseorum. qui in destructione ciuitatis fuit occisus.

Cosum matus est illu sor. illu serit emz multipliciter doctrinã xpi.

Et succisi sunt etc. qd tota eorum in tẽtio uersa erat ad auariciã et rapinã.

Qui peccare etc. qd querebat de ore xpi discipuloru qd eius aliquid calumniabile rapere ut patet in euangelio et in actibus apoloru in pluribus locis.

Et arguentem etc. i. xpm arguentem eorum uicia in palam.

Et declinauerit etc. i. a xpo qui dicitur iustus anthronomastice. eo qd alios iustificat que negauerunt corã pylaro.

Propter hoc. Dic remouet quoddam dubium circa pdicta de excecatione sapientum et illuminatione simplicium ne forte crederet aliquis qd hoc deberet accidere. ppe tps esaię. ideo remouet hoc dicens.

Non modo pfundet iacob. i. ppls iudaicus qui p maiori pte in aduentu xpi fuit excecatus. et p romanos p orbem in captiuitate dispersus ubi multas pfusiones sustinet et ideo determinatio huius tps subdit: cum dicitur.

Sed cum uiderit filios suos. i. aplos qui fuerunt de gente illa. l. Opera manuum mearum. qd p infusione spũs sancti de idiotis et imbecillis fecit eos sapientissimos et constates. m. In medio sui etc. et hoc fiebat potissime in die pentecostes Act. ii.

Et sanctificabunt. i. sanctum pdicabunt.

Sanctum iacob. i. xpm que iacob patriarcha pdixit uenturũ ad sanctificandũ mundũ Gen. xlix. Non auferet sceptrum de iuda et dux de femore eius. donec ueniat qui mittendus est. et ipse erit expectatio gentium.

Et deum isrl pdicabunt. gentibus p orbem dispersis. qd et scient errantes spũ. i. gentiles prius multis erroribus implicati. intellectu legis et euangelij.

Et mussitatores. i. qui prius erant ociosi et uanis occupati.

Discent legem. mosaicam et euangelicam. et hoc patet impletum iam p orbem quasi uniuersum.

In ca. vigesimonono ubi dicitur in postilla. Propter hoc. bic remouet quoddam dubium etc.

Hoc qd dicit. Propter hoc dicit dñs ad totum iacob. p̄beta videt remouere quandā opinionē erroncā. Posset em̄ quis dicere q̄ cum p̄barisei ⁊ scribe de quibus statim supra agit. qui tantū errauerunt dedinādo ⁊ x̄po ⁊ cum negando ⁊ h̄mōi. ⁊ scenderūt de iacob s̄m carnē ⁊ hebre dūdaret in p̄fusioz iacob p̄ris eoz. sic d̄r Prouerb. xvij. ca. Sed hoc p̄beta improbat dicens Propter hoc. i. p̄pter peccata ⁊ scelera p̄dictozū p̄bariseozū ⁊ scribarūz nō mō. i. nō hac rōne cōfundet iacob. i. p̄riarcha p̄ri eoz. Nec mō uultus eius erubescet. ⁊ est eadē snia sub diuersis uerbis. cuius rōnem subdit dicens. sed cum uiderit filios suos ⁊c. sic est in hebreo ⁊ est sensus. Non habet iacob rōnem qua cōfundat ex hoc nec

erubescat q̄ cum uiderit filios suos. s. ap̄los ab eo descēdentes tam s̄m carnem. q̄ s̄m fidem sanctificātes nomē meū. q̄ repleti sp̄s sancto loquebant magnalia dei. Act. ij. ca. Et sanctificabunt sanctū iacob ⁊ deum isrl̄. Predicabunt. i. p̄dicabunt q̄ x̄ps sanctus sanctorū de iacob descēdit et ipse fuit p̄missus. qd̄ in magnā gloriā ipsius iacob uertit. non aut̄ in confusione. p̄sertim cum p̄ h̄mōi p̄dicatōne ydolatre uenerūt in cognitiōne ueritatē. ⁊c. q̄ dicit. Et scient errantes sp̄i intellectum. Silr ⁊ militatores. s. plurimi ex iudeis cōtra deū murmurantes. Discēt legem. s. sp̄ialem p̄ ap̄los p̄dicatam.

Capitulum. xxx.

Uel filij. Dic consequenter Esaias loquitur contra iuriso res p̄phetarum futurozū. ⁊ potissime bieremie qui p̄phetauit tempore captiuitatis babilonice. Esaias uo ante p̄phetauit p̄ plures annos. in terfectus enim fuit circa principiū regni manasse. ut dicitur fuit supra. j. ca. A principio uo regni manasse usq̄ ad destructiōnem ciuitatis hierusalem p̄ chaldeos fluxerunt anni. cr. quia manasses regnauit. l. v. annis. Amō. ij. Josias. xxxj. Joachim. xj. Sedechias. xj. Sciendum igit̄ q̄ regnum isrl̄ ⁊ regnum iuda fuerunt destructa et confidentia adiutorij regis egypti. Erposito res igit̄ nostri cōiter exponūt hoc capitulum ad l̄ram de iudeis qui euaserūt manus regis babilonis. sed interfecto godolia quē rex babilonis p̄fecerat terre iuda transferunt in egyptum timore chaldeozum cōtra mandatum dñi factum eis ex ore bierie. ut habet. Diere. xliij. Sed hoc non uidef̄ uerum. quia de ip̄s descendantibus in egyptum dicit̄ in fra ca. isto. Nunciū tui usq̄ ad anes puenerunt. que est ciuitas egypti. illi autem qui interfecto godolia transferūt in egyptum nō iuerunt illuc sicut nunciū ad redeundum sed sicut fugitiui ad illuc manendum. p̄pter qd̄ Ra. sa. exponit hoc ca. de osee rege isrl̄. qui misit nunciū ad regem egypti p̄ auxilio habendo cōtra regem assyriozū. ut sic liberaret̄ a tributo. qd̄ sibi reddebat singulis annis. ut habet. iij. Reg. xvij. ⁊ licet l̄ra posset ad hoc applicari. uidef̄ tamen mihi q̄ melius debeat intelligi de sedechia rege iuda. qui ex confidentia regis egypti rebellauit nabuch. regi contra consiliū bierie. ut habet. Diere. xxxv. Et pro isto auxilio habendo misit frequenter sedechias

solennes nuncios ad regem egypti. sed defraudatus fuit ab intento. q̄ rex egypti nō adimplcuit p̄missum deferēdo ei auxilium. It̄ s̄m hanc sniam p̄cedit bier p̄beta. q̄ primo comminat̄ penam regno iude p̄pter confidentiam in egyptiis. sc̄do idem facit regno isrl̄

ca. sequenti. Et nunciū tui usq̄ ad anes puenerunt. Des p̄fusi sūt sup p̄plo qui eis p̄desse nō potuit. Nō fuerit in auxiliū et in aliquā utilitatē. s̄ in p̄fusione ⁊ in obprobriū. Oni iumētozū austri. In tribulatiois ⁊ angustie leena ⁊ leo. ex eis uipera ⁊ regulus uolās. portātes sup hūeros iumētozū diuitias suas ⁊ sup gibbū cameloz thesauros suos: ad ppl̄m q̄ eis p̄desse nō poterit. Egiptus enim frustra et uane auxiliabit̄. Ideo clamauit

ca. sequenti. Et prima in duas. quia primo comminat̄ illis de regno iuda afflictione. sc̄do denunciat eis consolationem oleus in fundens post uinum. secūda: ibi p̄terea expectat dñs. p̄ma in duas. quia primo arguit culpā. secundo subdit de bitam penā: ibi. p̄terea s̄ dicit. prima ad huc in duas. quia p̄mo arguit confidentiam eozum sup egyptum. secūda uo dei contēptū ibi. Nunc ingressus. Circa p̄mū dicit.

- a **U**el filij desertores. consiliū bieremie ⁊ aliozum p̄phetarum dñi.
- b **U**el faceretis consiliū. de requirendo p̄baronis auxiliū.
- c **U**el nou ex me. quia p̄beta dñi hoc non consulebāt sed magis disconsulebant.
- d **U**el ordiremini telam. i. faceretis p̄cessum ad rebelandum chaldeis.
- e **U**el nō p̄ sp̄m meum. sed p̄ sp̄m mendacem in ore p̄phetarum falsozum Diere. xxvij.
- f **U**el adderetis ⁊c. q̄ primo diffisi fuerunt de diuino auxiliō. sc̄do minus consiliū de humano. id̄ subdit.
- g **U**el ambulatis. ⁊ p̄t̄ l̄ra ex dictis usq̄ ibi.
- h **U**el erit uobis ⁊c. q̄ ex confidentia eius falsa rebelauerunt chaldeis. qui uenientes destruxerunt ciuitatem ⁊ templum. ⁊ partim occiderunt. ⁊ partim captiuaerunt confusibiliter ppl̄m.
- i **U**el erant em̄ ⁊c. aliqui lib̄i habent. Terant. qd̄ fuit sic dictum ab aliquibus correctozibus. eo q̄ subdit usq̄ anes puenerūt. ⁊ male q̄ in hebre. in lib̄is correctis habet. Erant em̄ taphnis q̄ est ciuitas nobilis egypti
- k **U**el principes tui. misit tanq̄ solennes nunciū.
- l **U**el usq̄ ad anes puenerunt. primo em̄ inuenerunt regem egypti in taphnis. sed anteq̄ r̄nderet eis transtulit se ad anes. que etiā est ciuitas egypti. ⁊ sic secuti sūt eum ad habendum eius r̄nsū.
- m **U**el omnes confusi sunt. s. dicti nunciū. q̄ nō habuerunt inde aliqd̄ remedium. sed confusionem. ⁊ cū hoc magnum damnum. ideo subdit.
- n **U**el unus iumētozum austri. i. iumentozū portantiū onera uersus egiptus. q̄ est in parte australi respectu regni iude. Mūera multa ⁊ magna p̄ habendo eius auxiliō. ⁊ uñ portarent̄ subdit.
- o **U**el in terra tribulatiois ⁊c. i. in regno iude. cui imminet̄ magna tribulatio ⁊ angustia a nabuch. rege.
- p **U**el leena ⁊ leo. i. rex sedechias ⁊ regina. q̄ ex eis uipera ⁊c. i. filij ex eis nati ueneno malicie pleni.
- r **U**el portantes sup ⁊c. Filij em̄ regis aliqui mittuntur ad querendū tale auxiliū. uel p̄t̄ exponi de quibus cūq̄ nunciū a rege ⁊ regina missis. ⁊ p̄pter hoc dicitur esse ex eis.
- s **U**el super gibbum camelozum. habet enim camelus

Esaie

gibbum sup dorsum sup quem ponit sella: et onus. **C**etera patent ex dictis vsq; ibi. **S**upbia tantu est. ex magna em supbia precedebat q; ipse sedechias et ipsi ei nolebāt fuire regi babilonis fm psiliu bieremie a dño sibi reuelati. **Q**uiesce. a qrendo tale auxiliu

ab egyptiis p regem babilonis: et fuas ei i pace. **N**unc g ingressus. hic pñr arguit ipsos de preceptu dei et pphaz suoz. primo tñ introducit deus loqns ipsi esaie dicens.

Nunc ingressus. s. tu esaia locuz vbi scribit tibi a dño reuelata. **S**cribe ei. i. ppho iude.

Sup buruz in heb. bñ sup tabulam. s. biero. transfudit buruz eo q tabule ad scribendu sunt cõiter de buruz.

Et in li. diligenti r. i. p nota ruz tuu. bebant ei ppe aliqñ notarios sicut baruch fuit notarius bieremie. vt bñ dicit. rrvj. et mag. pbabile est d esaia. d fuit nobil. et de stirpe regia q; hñt notariu scribentẽ in volumine illud qd pphaz p scriperat in tabula p exemplari.

Et erit in die nouissimo in testimoniu. et vocat ibi dies nouissima dies in q ciuitas fuit destructa p chaldeos. tñ em impleta fuit pminatio pene hic posita.

Quiesce. i. vsq; ad finẽ mundi. q; sp erit pphetia esaie i testimoniu malicie illoz q; loqbat: iõ s. d. f. c. Populus em ad iracundiaz puocans est. s. ipm deũ p maliciam et pemptum.

Qui dicunt videtib. i. veris pphetis. q; vba eoz verissima reputabant inania et falsa. et pphaz vsq; ibi. **C**esset a facie r. i. deus sanctificans isrl. ex tali em pemptu vbis et factis ondebant q; deus deberet eos dimittere ppter suam maliciam.

Propterea descripta p malicia. hic pñr denunciat debita pena: cu dñ. **P**ro eo q; reprobastis vbum boc. i. verbum dñi p pphetas dictum.

Et sperastis in coluniam. qrendo occasione recedendi a fuitute babilonis. cui tñ sedechias et principes iurauerunt fuire. vt bñ. q. Daral. vi.

Et in tumultu. s. exercit. regis egyptioz. quem spabant venire ad eoz auxiliu. In magno fragore armoz et pompa. et iuniri estis sup eo. magis q; sup diuino auxilio. **P**ropterea erit vobis iniqtas. h. de transgressione iuramenti et pemptu dei. **S**icut inruptio r. q; qnto cadit a loco altiori. tanto magis opprimet illa sup q cadit. et p hoc intelligit q; iniqtas pdicta cesset ca dñru ctõ ciuitatez pph. et p lra vsq; ibi.

Et nõ inueniet r. i. nõ remanebunt aliq; residui de iplo in terra iuda. q; possint eaz opari. q; illi q; dimisit nabuzardan ad colendum terraz. mortuo godolia fuert in egyptum timore chaldeoz.

Quia hec dicit dñs deus israhel. q; non pot mentiri. **S**i reuertimini. p pñaz ad dei misericordiaz. **E**t q; escatis. a rebellatõe p regem babilonis. **S**alvi eritis. ita em pdicauit dñs. regib. et ppho regni iude vsq; in multis locis sue pphetie. **I**n silẽtio. i. humilit. et pacifice fuendo regi babilonis fm dñi voluntatem.

Et in spe. diuini auxili: nõ humani. **E**rit fortitudo via. pfluans ciuitatem et pplm a destructõe. s. q; sedechias noluit credere bieremie et pph. ei: iõ subdit. **E**t dixistis neq; f. s. faciem. bieremie psiliu.

Sed ad eqs fugiem. i. ab eqtibz egypti refugiu et auxiliu querem.

No fugietis. q; deficiete auxilio egypti. et rupe ciuitate sedechias rex et viri bellatores fuert nocte. iij. re gum yf.

Et sup veloces ascendem. i. si rex babilois aduersus nos pualuerit p velocitate eqz nroz euadem manu ei qd excludit dices. **N**o velociores erit q; psequit vos.

Et sup veloces ascendem. i. si rex babilois aduersus nos pualuerit p velocitate eqz nroz euadem manu ei qd excludit dices. **N**o velociores erit q; psequit vos.

Quiesce. i. vsq; ad finẽ mundi. q; sp erit pphetia esaie i testimoniu malicie illoz q; loqbat: iõ s. d. f. c. Populus em ad iracundiaz puocans est. s. ipm deũ p maliciam et pemptum.

Qui dicunt videtib. i. veris pphetis. q; vba eoz verissima reputabant inania et falsa. et pphaz vsq; ibi. **C**esset a facie r. i. deus sanctificans isrl. ex tali em pemptu vbis et factis ondebant q; deus deberet eos dimittere ppter suam maliciam.

Propterea descripta p malicia. hic pñr denunciat debita pena: cu dñ. **P**ro eo q; reprobastis vbum boc. i. verbum dñi p pphetas dictum.

Et sperastis in coluniam. qrendo occasione recedendi a fuitute babilonis. cui tñ sedechias et principes iurauerunt fuire. vt bñ. q. Daral. vi.

Et in tumultu. s. exercit. regis egyptioz. quem spabant venire ad eoz auxiliu. In magno fragore armoz et pompa. et iuniri estis sup eo. magis q; sup diuino auxilio. **P**ropterea erit vobis iniqtas. h. de transgressione iuramenti et pemptu dei. **S**icut inruptio r. q; qnto cadit a loco altiori. tanto magis opprimet illa sup q cadit. et p hoc intelligit q; iniqtas pdicta cesset ca dñru ctõ ciuitatez pph. et p lra vsq; ibi.

Et nõ inueniet r. i. nõ remanebunt aliq; residui de iplo in terra iuda. q; possint eaz opari. q; illi q; dimisit nabuzardan ad colendum terraz. mortuo godolia fuert in egyptum timore chaldeoz.

Et nõ inueniet r. i. nõ remanebunt aliq; residui de iplo in terra iuda. q; possint eaz opari. q; illi q; dimisit nabuzardan ad colendum terraz. mortuo godolia fuert in egyptum timore chaldeoz.

Et nõ inueniet r. i. nõ remanebunt aliq; residui de iplo in terra iuda. q; possint eaz opari. q; illi q; dimisit nabuzardan ad colendum terraz. mortuo godolia fuert in egyptum timore chaldeoz.

Et nõ inueniet r. i. nõ remanebunt aliq; residui de iplo in terra iuda. q; possint eaz opari. q; illi q; dimisit nabuzardan ad colendum terraz. mortuo godolia fuert in egyptum timore chaldeoz.

Et nõ inueniet r. i. nõ remanebunt aliq; residui de iplo in terra iuda. q; possint eaz opari. q; illi q; dimisit nabuzardan ad colendum terraz. mortuo godolia fuert in egyptum timore chaldeoz.

paucos tpe qz p' alios lōgo tpe venit de babilōe. z nō mul-
 sum fugiuit. Itē qd. j. dī. Et erit lux lune sicut lux solis
 zc. exponit dī. q' hoc intelligit de maiori leticia quas ha-
 buerūt post captiuitatē q' ante. tant' tñ excessus leticie
 iō vī bene p'dictis p'cordare. z maxime qz nūq' redierūt
 ad tantaz p'spitate
 sic fuerāt añ de ml-
 to. maxime tpe dō
 z salomonis z alio
 rū regū plurimoz.
 z iō saluo meliori
 iudicio. vī q' iudei
 mei' q' tūm ad ali
 qd' exponant p'tez
 istā. s. de redēptōe
 eoz fienda p' xpm.
 s' in hoc errant: qd'
 expectāt futurū qd'
 iaz transiit in p'teri-
 tū. i. q' accipitō ab
 eis qd' est vey z fal-
 sum respuētes. ex-
 ponant' lrāz de re-
 demptione facta p'
 xpm. Et diuidit in
 duas p'tes. qz p'mo
 ponit redēptōe fa-
 cta p' xpm i suo ad-
 uentu p'mo. scdo si-
 enda i scdo. ibi. Et
 erit. Quia h' p'di-
 cif ab esaiā: cū dī.
 e. Prop'ca. i. p'p'e
 mala vīa multipli-
 cata.

f Expectat dñs zc. i. differt redemptōz vīaz p'fectam p'
 xpm fiendā. verūtñ qz nō aufert eam: subdit etiam.
g Et exaltabit p'cens vobis. qz xps sui aduēt' erit tps
 magne misericōie. verūtñ nō erit sine iusticia q' sp' dei mīaz
 p'comitat' iō subdit. Quia de' iudicij dñs.
h Beati omnes zc. firmiter credendo c' aduentum.
i Populus em' syon. i. fidelis z catholicus.
k Habitabit in birlm. i. in ecclā fm q' dī ad beb. xij. Ac-
 cessistis ad montē syon z ciuitatē dei viuentis birlm cele-
 stem. z qz ad lrāz in monte syon incepit fides catholica p'
 p'dicatōz xpi in p'pria p'sona z p' missionem spūs sancti sup
 aplos: vt dictum fuit s. ij. ca.
l Plorans nequaq' plorabis. p' dilatōe xpiventuri. p' q'
 suspirabant ingemiscētes patres ve. te.
m Miseras miserebit tui. tantū q' exponet se morti.
n Ad vocē clamoris tui zc. in p'mitiua ecclā z p' longū
 tps postea scī viri hēbāt frequētissime advotū dīna rīsa
o Et dabit tibi dñs zc. i. ex dei grā erit p'tent' p'uo victu-
 ale parco. sic p'z in decursu ecclie in viris p'fecti z religiosi.
p Et nō faciet auolare zc. i. xpm q' dicit de seipso Mat.
 xxij. An' est mgr' vī xpc. z de sua p'manentia dicit Mat.
 vl. Ecce ego vobiscum sum omnib' dieb' vsq' ad p'sum-
 matōz seculi. fm em' diuinitatem vbiq' est p' eēntialē p'n-
 tiam z potentiam. z in ecclā sua p' spālem grāz. z fm bu-
 manitatem in eucharistie sacramēto. in q' corpus est ex vi
 sacramēti. anima z diuinitas ex p'comitantia in sepabili
 post resurrectōz. In translatōe chaldaica sic bī. Et nō re-
 cedet vltra diuinitas eius. ex q' p'z q' nō pōt p'uenienter
 intelligi de esdra doctore. s' xpo p'uenit optime.
q Et erūt oculi tui zc. i. xpm q' apparuit visibilis etiam
 ocul' corp'alib' i forma hūanitat' z in sac'ō sub sp'e panis.
r Et aures tue zc. s. euangelicum.
s Post tergū monētis. i. ad seqndū vestigia xpi p'dicā-
 tis in p'sona p'pria p'moz z postea in aplis aliq'z discipulis.
t Hec est via s. fides catholica.
v Ambulate in ea zc. qz ecclā nunq' declinabit genera-
 lif a fide catholica. **x** Et p'taminabit zc. qz gentiles

ad p'dicatōz aploz p'fegerunt ydola sua materiam z
 ornamenta ydoloz paupib' erogantes. **y** Egredere
 dices ei. i. ydolatrie q' cessauit q'si i vniuerso orbe.
z Et dabit pluuia semini tuo zc. semē parabolice dē
 bīc'dum euangelicū: fm q' dicit Saluator in p'p'ola
 seminantis Lu.
 viij. Semen est
 frum dei. z reci-
 piētib' ipm p' fi-
 dez data est plu-
 uia grē dei. z per
 talem modū dē
 Deu. xxvij. Con-
 crescat vt plu-
 uia doctria mea
 a. Et panis fru-
 gum zc. iste ē pa-
 nis eucharistie
 q' dē panis fru-
 guz terre. qz ma-
 teria hui' sac'ī
 ē panis tritice'
 de terra p'duct':
 z p'inet iste pa-
 nis pinguedinē
 grē diuine.
 b. Pascetur in
 possessionē zc. i.
 xpc de quo dicit
 Joban. j. Ecce
 agnus dei q' tol-
 lit zc. Pascit spā-
 ciose. in dilata-
 tōe castitatis ec-
 clesie: fm q' dī Can. ij. Qui pascit in lilijz donec aspi-
 ret dices. z inclinēt vmbre.
c Et tauri tui. i. apli. **d** Et pulli asinoz. ali' infe-
 riores p'dicatores.
e Qui opant terram. laborando in agro dominico
 verbo z exemplo.
f Commixtum migma comedēt. glo. super locum
 istum dicit q' migma est hordeum mixtur' cum palea
 z eam sequunt' expositores nri. s' huic dicto videt' cō-
 trariari qd' subdit.
g Sicut in area ventilatum est. i. purgatum a palea
 qd' aut' intellexerit biero. p' migma nescio: s' in bebreo
 bī sic. Mixtum forte comedēt. i. ad p'mixtōz diuer-
 soz granoz absq' aliqua corruptione in sua bonitate
 manentium. p' qz metaphozice intelligit p'gregatio sē-
 delium ex iudeis z gentilib': z varijs nationib'. q' in-
 corporati sunt ecclesie p' p'dicationem aploz aliozumqz
 p'dicatoz.
h Et erunt zc. p' montes excelsos intelligunt' apli. p'
 colles q' sunt montes minores: p'dicatores ali'.
i Riuus currentium aqz. i. abundantia sane doctriue
 eo mō loqndi q' dicit. s. xj. Repleta ē terra scientia dñi
 sicut aque maris opientis.
k In die infectionis zc. i. tpe destructōis birlm in q'
 erant multe turres. q' cum muris destructe fuerūt p' ro-
 manos. z illo tpe multum vīguit p'dicatio euangelij p'
 aplos aliosqz discipulos xpi.
l Et erit zc. Hic denunciat' liberatio fidelium in se-
 cundo aduentu xpi. tunc enim liberabunt' a penalita-
 tibus vite presentis. Et diuiditur in duas. quia p'ri-
 mo ponit huiusmodi liberatio. secundo demonis ab-
 sectio. ibi. Ecce nomen. Area primum sciendum. qz
 fm sanctos doctores z catholicos in finali iudicio mu-
 dus innouabit' z meliorabitur. ad augmentum glo-
 rie electoz. qui in elementis z corporib' celestibus
 melioratis videbunt clarius relucētia diuine stur-
 tis z bonitatis. fm illud Sap. xij. a magnitudine spe-

seminantis Lu.
 viij. Semen est
 frum dei. z reci-
 piētib' ipm p' fi-
 dez data est plu-
 uia grē dei. z per
 talem modū dē
 Deu. xxvij. Con-
 crescat vt plu-
 uia doctria mea
 a. Et panis fru-
 gum zc. iste ē pa-
 nis eucharistie
 q' dē panis fru-
 guz terre. qz ma-
 teria hui' sac'ī
 ē panis tritice'
 de terra p'duct':
 z p'inet iste pa-
 nis pinguedinē
 grē diuine.
 b. Pascetur in
 possessionē zc. i.
 xpc de quo dicit
 Joban. j. Ecce
 agnus dei q' tol-
 lit zc. Pascit spā-
 ciose. in dilata-
 tōe castitatis ec-

ciel creature poterat cognoscibilis creator: boz videri
decorant corporoz celestium maxime consistit in luce: 7 id
tunc augebit: 7 hoc est qd dicit. **Et** erit lux lune sicut
lux solis 7c. in die q alligauerit vuln' ppli sui. qz fideles
resurgent in corpib' gloriofis ab omni corruptioe 7 pe
nalitate liberaq.

Ecce nosm.

Hic pnr agit de
delectioe demois

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

lux lune sicut lux solis: 7 lux
solis erit septuplici sic lux
septē diez in die q alligau
erit dñs vuln' ppli sui: 7 pcul
suram plage ei' sanauerit.

Ecce nomē dñi venit de
lōginquo ardens furor ei':
7 grauis ad portandum.

Labia ei' repleta sunt in
dignatōe: 7 lingua eius q
ignis deuorans. **Spūs** ei'
velut torres inundās vsqz
ad mediū colli' ad pēdas
gentes in nihilum 7 frenū
erroris qd erat in maxillis
pplōz. **Canticum** erit vo
bis sicut vox sanctificatōe
solennitatis: 7 leticia cor
dis sicut q pgit cū tibia vt

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

qz leticia electoz tunc excedet oēm leticiam q pōt expri
mi a nobis. s. ppha vtif talib' exemplis boib' cognitio.
qz fm q dicit Greg. balbutiendo put possum' excelsi dei
facta resonam'. **Et** audiam. **Hic** pnr oñdī dicit
aduent' vt demonis abiectiu'. qz tūc auferet ei' pās in
ducendi boies ad
pctm. 7 qz tunc cū
reprobis retrudet
in infernum. ex qz
pena augebit pe
na demonum sicut
gloria angeloz au
gmentabit ex gha
electoz. qz indure
rūt ad meritum: id
dī. **Et** audiat
faciet dñs gloriā
vocis sue dicēs ele
ctis. **Venite** bene
dicti 7c.

Et terrorē bra
chij sui oñdet. in de
monū eiectione.
In pminatiōe
furoz: cum dicet.
Item maled. in ignē
et nū: q pat' ē dya
bolo 7 angelis ei'.
Mat. xxv.
Et flama ignis.
f. gebenne.
Et illidet in tur
bine 7 lapide gran
dinis. p ista q sunt
boib' tribilia intel
ligit terror iudicis.

Voce em dñi i. snia iudicij.
Dauebit assur. i. dyabolus. q hic ad lram intelligit
noie regis assur q multū afflicto pplm dñi sicut. s. xij. ca.
sub noie regis babilonis signat dyabolus ad lram: vt di
ctum fuit ibidem. **Et** erga pculsus. i. dga diuine snie
Et erit transit' 7c. i. firmus 7 stabilis. qz illa snia erit ir
retractabilis: ideo sequit.

Quam reſcendere 7c. qz pena illi' snie tenebit eum de
psum in ppetuum. **In** tympanis 7 citharis 7c. p
ista intelligit electoz leticia. de pte demonū eiecta. fm
q dī Apoc. xij. **A**udiuī vocem magnam de celo dicentē.
Hunc facta est salus 7 otus 7 regnum dei nri. 7 pās xpi
eius. qz pectus est accusator frat' nroz 7c.

Prepata est em 7c. i. gebenne pena fm expositores be
bre. 7 latinos. **T**ophet em vno mō signat laratōz vel ans
pliatōz. 7 id sic noiat gebenna. qz omnis botno q non re
stringit fomitem suum. s. magis larat ei habenas: cadit
in gebennam vt dicit glo. bebraica. dī autē prepaata ab
berī. i. a secunda die creatiois mudi: vt dicunt aliā. qz ab
illa die nō fuit nudius tertius: s. tñ berī. s. hoc nō est verifi
mille qz secūda die facta fuit distinctio celi syderei ab aqs
inferioribus 7 superioribus: vbi nō est gebenna s. circa cen
trum terre: vt dicunt sancti doctores. **I**tem rō eoz mag
pcludit prium. qz si secunda dies fuit pma hñs berī. seqt
q nō ipsa fuit pmiū berī: s. magis dies pcedens 7 id meli'
dī q berī hic accipit p principio tps in q de' creauit ce
lum 7 terram. ita q sicut tūc fecit celum empyreum. p ele
ctis. ita infernum p reprobis.

Regē prepaata. i. a deo q regit vniuersa. qz sicut fecit
habitatoz electis in celo empyreo. sic etiam reprobis in
inferno. in beb. bī. regi prepaata. i. demoni 7 angelis ei'. q
dī rex sup omnes filios supbie Job. xij.
Profundā. qz dī esse circa centz terre.
Et dilatata. qz multi vadunt ad pditōz: fm dicit sal
uatoris **Mat. vj.**
Nutrimta ei' 7c. p hoc designat acerbitas pene.
Et lat' dñi. i. effect' sue iusticie. **V**t sicut torres sub
EE q

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

Sciendum tñ q
bebezi 7 exposi
tores nri expo
nunt pte istaz ad
lram de delectioe
fennacherib reg
assyrioz venien

pburis rē. p hoc etiam oñdīf boꝝ illius penie. r q̄ in
pediri nō possit eo q̄ pcedit fm ordinem diuine iusticie.
In ca. xxx. vbi dī in postil. Ploras nequaq̄ plorabit.
Sicut patres ve. te. desiderassent. Additio. j.
Aduentum xpi: non tñ legunt p dilatione huius

Aduet plo-
rasse. vnde hoc qd
dī. Ploras nequa-
q̄ plorabit. videt
intelligendū de san-
ctis ecclie xpi q̄ ple-
cutiones aduersa-
riorū p amore xpi
gaudenter tolera-
bant. sicut de ap̄s
loquit Act. v. cap.
Ibant apli gaudē-
tes rē. Et de sancti
martyrib⁹ legit. q̄
tormenta sibi illa-
ta letanter sustine-
bant r de istis dicit
Ploras nequaq̄
plorab. patres vo-
ve. testa. tribulatio-
nib⁹ aduenientib⁹
angiebant: r q̄nq̄
plorabāt. vtz de ia-
cob Gen. xxxv. et
de ezechia. j. xxxviii
Ratio aut̄ hui⁹ dif-
ferentie vī esse pas-
sio xpi. quaz sancti
ecclie p̄siderant vt
iam expti. Antiq̄ vo p̄siderauerunt vt futurū: nō vt factū
Constat aut̄ q̄ ea que sunt in actu magis mouent q̄ ea q̄
sunt in potentia.

In eodem ca. vbi dī in postil. Et frenum erroris. quia
cognoscant se errasse.

Additio. ij.

Hoc quod dicit. Et frenum erroris qd erat in ma-
illis ip̄oz canticum erit vobis rē. r p̄tinuaf sub
vna sentētia. Ad quod sciendum q̄ dyabolus an-
teius electionem seu reclusionem sic dominabat suis pos-
sellis. q̄ trahabat eos ad libitum suum. sicut ascensor tra-
bit equum cum freno: vnde in glo. vbi dī. Et frenum erro-
ris. dicit dominationē dyaboli q̄ subditos trahit ad rui-
naz. qd̄ quidem frenum erroris in canticum erit vobis. s.
electis: eo modo quo dī. Cantem⁹ dño gloriose em̄ hono-
rificatus est. equum r ascensorem picat in mare. Cetera
exponant. put in postil.

Capitulum. xxxj.

Equi descendunt. Postq̄ locutus est esaias r re-
gnum iude. eo q̄ ex diffidentia diuini auxilij recur-
rerunt ad humanum tpe regis sedecbie. hic ex si-
mili causa loquit r regnum israel tpe osee q̄ vt euaderet
reddere tributum assyrioz. qd̄ regi assyrioz dare p̄sue-
rat misit nuncios ad sesach regem egypti. r sic ex eius p̄-
sentia rebellauit. p̄pter qd̄ salmanasar rex assyrioz venit
r eum r regnū eius destruxit. vt bī. iij. Reg. xvij. fm̄ hoc
igit̄ istud ca. diuidit̄ in duas ptes. qz p̄mo ponit destru-
ctio regni israel ex dicta causa. secundo saluatio regni iu-
de p̄tunc rōne opposita. ibi. Quia hec dicit. Circa p̄mū
sciendum qd̄ sicut regnum israel fuit destructum ex ma-
la p̄sidentia sup egyptū. sic rex egypti cū suo exercitu fuit
deuict⁹ a Nabuch. rege babilonis. iij. anno ioachim filij
iosie. vt bī. Diere. xlvj. r hoc qz falsam fiduciam dederat
regi israel. r vtrunq̄ istoz denunciat esaias hic. r p̄t̄ lra
ex dictis paucis exceptis.

Et q̄ descendunt in egyptum. s. de ip̄o israel.

b Habentes fiduciam sup quadrigis. qz multe sunt
ad portandum arma. r omni exercitui necessaria.
c Et sup eq̄tib⁹. quia p̄ualidi tunc egyptij erant
r in armis famosi. d Et nō sunt p̄sili rē. i. sup dēi
q̄ sanctificat isrl. e Ipse aut̄ sapiens. i. ipe dē: cui⁹

sapientie nō est
numer⁹.

f Adduxit ma-
lum. s. pene sup
regnum israel.

g Et vba sua.
que p̄ ip̄as di-
xit de destructōe
regni israel.

h Nō abstulit.
s. ab effectu. sed
ea impleuit.

i Et cōsurget
rē. i. regnū israel
q̄ vitulos aure-
os adorabant.

k Et p̄ auxiliū
i. p̄ regem egypti
regi isrl auxili-
um p̄mittenti.

l Egyptus ho-
mo. r sic est sub-
deo ad punien-
dum illum p̄ li-
bito sue volun-
tatis.

m Et non dē.
vt posset salua-

nes p̄sument: quia hec di-
cit dñs ad me. Quō si rugi-
at leo r catulus leonis sup
p̄dam suaz: cū occurrerit ei
multitudo pastorū a voce
eorum non formidabit: r a
multitudine eoz non pa-
uebit: sic tescēdet dñs exer-
cituū vt p̄liet sup montē sy-
on r sup collem ei⁹. Sicut
aues volātes sic p̄teget dñs
exercituum hirlm: p̄tegens
r liberans transiens r sal-
uans. Conuertimini: sicut in
p̄fundū recesserat filij isrl
In die em̄ illa abijciet vir
ydola argēti sui: r ydola au-
ri sui q̄ fecerūt vobis man⁹

re regem israel r ordinationem dei.
n Et equi eoz caro r non spūs. i. spūsales substantie
cuiusmodi sunt angeli. q̄ sunt exercit⁹ dei.

o Et dominus inclinabit manum suaz. ad accipien-
dum de vtroq̄ rege vindictam: deo subditur. Et cor-
ruet rē.

p Simulq̄ omnes consumerentur. ly simul non im-
portat identitatem temporis. quia duo reges predi-
cti: tunc scilicet eodem tempore non fuerunt debella-
ti. vt patet ex predictis. sed designat similitudinem pe-
ne vtriusq̄ regis.

q Quia hec dicit. Dic p̄n̄r ponit saluatio regni iu-
de. p̄tunc ex causa opposita. s. ex vera confidentia in do-
mino. Ezechias enim qui tempore osee regnauit. vt
babet. iij. Reg. xvij. totam confidentiam suam posu-
it in domino. r ad hoc induxit etiam populum suum.
p̄pter quod dominus modo mirabili liberauit eum de
manib⁹ sennacherib regis assyrioz. iij. Regum. xix.
r hec saluatio describit̄ hic diffuse. r p̄mo. p̄betice. se-
cundo historice ca. xxxvj. Prima in duas. quia p̄mo
ponit modus dicte saluationis in generali. secundo
magis in speciali capitulo sequenti. Prima in duas.
quia p̄mo ponit regni iude saluatio. secundo senna-
cherib delectio: ibi. Et cadet. Circa p̄mum ponit ex-
emplum de leone. qui non dimittit p̄dam timore pa-
storum sibi occurrentium. sic dominus constanter r si-
ne impedimento. p̄teget r saluabit hierusalem contra
sennacherib r eius exercitum. r sicut aues volantes
non habent timere arcum sagittatoris sic nec habitā-
tes in hierusalem impetum sennacherib regis. r sic p̄
lra vsc̄: ibi.

r Conuertimini sicut in p̄fundum recesseratis filij
israel. hoc dī. qz ip̄us israel dum transferbat̄ in assy-
rios p̄ salmanasar regem. aliq̄ de illo regno euaserunt
latitantes vbi poterant. s̄ postea venerūt ad ezechia
regem r recti abiecta ydolatria pueri fuerant ad ydola
dei cultum: iō subdit̄.

s In die illa abijciet rē. i. respiciet p̄ amore.

Esaiæ

Et cadet: Die pñr ponif sennacherib delectio: que facta fuit p hoc: q angelus dñi percussit in exercitu ei. clxxxv. milia qd vidēs sennacherib cū paucis fugit eritus: 7 hoc est qd dicitur. **E**t cadet assur. i. exercit⁹ assyriorū. v. In gladio. nō viri s̄ angeli. **E**t fugiet. f. rex sennacherib.

Non a facie gladii. f. acuer-
sarioꝝ suoz s̄ ex
terroze s̄. dicto.

Et iuuenes
zē. i. tributarij q̄
ātea tributū ab
alijs accipiebāt

Et fortitudo
ei⁹. qz ampli⁹
nō terreat iplos
in circuitu s̄ ma
gis ecōuerso: iō
subdit.

Et pauebūt
zē. f. cū rege sen
nacherib. vt di
ctum est.

Dixit dñs
zē. qz i altari bo
locaustoz qd e
rat in mōte syō
erat ignis perpe
tu⁹: q̄ nutriebat
a sacerdotibus.
Leui. vj.

Et camin⁹ eius in bīrlm. hoc dicitur p altari incensi ad qd ingrediebant omni die sacerdotes. vt ibi oburerēt thymiana ad psumandū sacrificia vt bī ad Heb. ix.

Capitulum xxxiiij.

Ecce in iusticia. Dic psequit̄ p̄dictum magis in spāli. 7 diuidit̄ in duas ptes. qz p̄mo describit̄ iusticia ezechie. p̄t̄ quam facta fuit tunc dicta saluatio. sc̄do malicia sennacherib p̄t̄ quam facta est eius delectio ea. sc̄q̄nti. Prima diuidit̄ in duas ptes. qz p̄mo describit̄ iusticia ezechie q̄ meruit dictaz saluatoꝝ. sc̄do malicia manasse q̄ demeruit regni iude de structoꝝ. ibi. Stultus. Circa p̄mū dī.

Ecce in iusticia regit̄ rex. f. ezechias: q̄ fuit iust⁹. **E**t p̄ncipes in iudicio p̄erunt. ab eo informati 7 in ducti. **E**t erit vir zē. fm̄ hāc lram ly vir referē ad quemlibet de p̄lo iude q̄ fuit p̄tect⁹ ab impetu 7 tempestate sennacherib meritis ezechie. In heb. aut̄ bī. **E**t erit vir sicut abscondit⁹ a vento zē. 7 sic ly vir referē ad ezechiam q̄ dicitur vir a stute. 7 abscondit⁹. i. p̄tectio a vento. i. tempestate ad ipsi⁹ sennacherib p̄lm̄ siue exercitum: vt dicitur est. **S**icut riu⁹ aq̄z in siti. s̄ valde amabiles 7 viles. sic ezechias p̄lo suo.

Et umbra zē. ex siccitatib⁹ 7 calorib⁹ maximis. naz talis umbra est valde delectabilis hoib⁹ ibi q̄scentibus: sic ezechias p̄lo suo. **N**on caligabunt oculi videntium. qz esaias illo tpe multas habuit diuinas reuelatoꝝ 7 claras. 7 ali⁹ p̄be q̄ tunc t̄pis erant.

Et aures audientium zē. qz ezechias 7 eius p̄plus s̄ba esaiæ deuote receperunt. **E**t cor stultoꝝ. i. illoꝝ q̄ fuerant stulti tpe p̄cedenti. f. tpe achaz patris ezechie q̄ fuit ydolatra pessim⁹. **I**ntelliget sciaz. tpe ezechie q̄ fuit deuot⁹ 7 studiosus.

Et lingua balboꝝ. i. illoꝝ q̄ tpe achaz nō audebant deum laudare manifeste 7 ydolatriam detestari.

Eloq̄ter loquet̄ 7 plane. i. p̄mpte deum p̄fitendo 7 ydolatriam manifeste detestando.

Non vocabit̄ zē. f. achaz. q̄ a vera sapia decidit 7 ydolatriam.

Nec fraudulentus zē. f. achaz qui fraudulenter r̄ndit esaiæ. s̄. viij. Non petā 7 nō tentabo dñm. in hoc fraudulentē simulans dei reuerentiam cum tñ ob hoc recusetur signum a deo dari. ne ex hoc glouificaret nomen dñi: vt dictum fuit ibidem. **Stultus.** Dic p̄nc̄er ponif malicia manasse fi li⁹ ezechie. p̄t̄ cui⁹ maliciaz destructa fuit ciuitas p̄ chaldeos. iij. Reg. xxv 7 p̄mo describit̄ ei⁹ trasgressio. sc̄do ciuitaz destructio ibi. **M**ulieres. Circa p̄mū sciendum q̄ sicut esaias describendo iusticia ezechie s̄t̄ terigit maliciam achaz patris sui. sic describendo maliciam manasse tangit iusticiaz ioseph nepot̄ sui. vt op̄posita iū se posita magis elucescant: dicitur igit̄.

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Stultus. f. manasses q̄ ad ydolatriā declinavit sup̄ oēs. qz ydolatria n̄ solum est stulticia s̄ magis infania. **F**atua loquet̄. qz p̄ s̄ba sua sedu-

Dea q̄ digna sunt rē. q̄a iuuentute sua cepit esse mul-
tū sollicitū de cultu dei. et cōi bono regni sui. **e** Et ipse
sup duces stabit: q̄ nobiles iuda ad cultū dei induriet et to-
to tpe regni sui in h̄ eos stabilivit. **f** Mulieres. h̄ p̄n̄z
subdit civitatis et regni iude destructio. et sc̄do restitutio.
ibi. Et erit. Circa
p̄m̄ū dicit.

f Mulieres opu-
lente. bitatores ei
birlin tpe sedecie
vocat mulieres. co-
q̄ nō habueſt ſtu-
tem ſe defendendi
velut effeminati.

g Filie p̄fidetes
in fortitudine mu-
rorū: et in auxilio e-
gyptiorū. v̄z ex ſu-
p̄dicitis ca. xxx.

b Percipite au-
rib⁹ rē. q. d. cordib⁹
v̄is deberet eē im-
p̄ſus. et qd sit illud
subdit.

i Post dies et an-
nos. p̄ hoc nō intel-
ligit aliq̄d tps cer-
tus et determinatū vt
dicit ra. fa. s̄ ē ſen-
ſus. ſic dies addēt
ad dies p̄cedentes
et ann⁹ ad ann⁹ ſic
multiplicabūt v̄ie
iniq̄tates. quſq̄ ve-
niat destructio per
chaldeos. **k** Et vos p̄turbem⁹ p̄fidetes. i. vos q̄ mō
p̄fidet⁹ vt ſecuri eritis vltra modū p̄turbati. **l** Conſum-
mata eſt em̄ videmia. q̄z duceſ p̄lis in captivitate. et ſic n̄
erit q̄ vltra colat terrā: nec p̄ p̄ne q̄ fructus colligat.

iudicium **P**rin̄ceps v̄o⁹ ea
q̄ digna ſt p̄cipi cogitabit
et ip̄e ſup duces stabit **Mu-**
lieres opulente surgite: et au-
dite vocē meaz: filie p̄fidē-
tes p̄cipite aurib⁹ eloquū
meū. Post dies et annos et
vos p̄turbemini p̄fidentes
Conſummata eſt em̄ vide-
mia: collectio v̄l̄ nōveniet
Obſtupescite opulente:
p̄turbamini p̄fidentes: eru-
te vos et p̄fundemi: p̄accin-
gite lūbos v̄ros. Sup vbe-
ra plangite: ſup regione de-
ſiderabili: ſup vinea fertili.
Sup humū p̄li mei spine
et vepres aſcendent: q̄nto
magis ſup oēs tomos gau-

Obſtupescite p̄ nimio terrore vobis imminente.

Erute vos. veſtib⁹ glorioſis. o Et p̄fundemini.
induentes vos vilib⁹ et aſpiciō ſubdit. **p** Accingite
lūbos v̄ros. i. calitiis. **q** Sup vbera plangite. i. ſignūz
plac⁹ et doloris oñdite: bebet dicūt h̄. **Sup agros plan-**
gite q̄ dimitēt⁹ inculti et deſti et p̄ſon at h̄ ſe ſeq̄nti. cū dī.
Sup regione deſiderabili rē. i. iudea q̄ frequē in ſcri-
ptura dī fluens melle et lacte. p̄ ſua fertilitate.

Sup humū p̄li mei. i. ſup terram habitant⁹ in locis
campēſtrib⁹ vbi ſolēt eſſe boies innocētes et ſine malicia.

Spine et vepres aſcendent. p̄ cultorū abſtītiā q̄ du-
cent in captivitatē. v Quantomagis ſup rē. i. bo-
mitū vacantū gaudijs et delicijs oēs de cōi curſu ſe ba-
bitantes in civitatib⁹ magnis. **In beb. ſic h̄. Sup humū**
p̄li mei spine et vepres aſcendent. et etiam ſup oēs tomos
rē. Et ſic eſt ſenſus p̄rio mō. q. d. nō eſt mix: ſi ſup terram
iude inducāz talē destructōz: q̄z etiaz hoc faciam in birlin
meo cultū electa: et in tomib⁹ templi vbi ſolent levite ca-
nere in dño exultantes. r Dom⁹ em̄ dimiſſa eſt. i. do-
m⁹ regis a ſedecia fugiente relicta. et loquū de futuro p̄
modū p̄teriti p̄ certitudinē p̄betie. **y** Tene-
bre rē. a volentib⁹ introire. **z** Sup ſpeluncas. hoc eſt
cellaria et foueas ex ruina edificiorū.

Uſq̄ in eternū. In beb. h̄ v̄ſq̄ in ſeculum. i. v̄ſq̄ ad
t̄pus a deo p̄ordinatum de eius reedificatione.

Gaudium. Dic p̄n̄r agit de p̄li repatione v̄ſq̄ ad ſi.
h̄ ca. et exponūt aliq̄ doctores n̄ri: totū iſtud de tpe reedi-
ficatōis templi et civitatis p̄ zorobabel: neemias et alios
ſanctos patres eiusdem t̄pis: s̄ p̄ hoc v̄z: q̄z in reditu ca-
ptivitatē p̄lis nunq̄ fuit in tanta p̄ſpitate t̄pali et ſp̄ia-
li: q̄lis deſcribūt in hac pte: vt videbit⁹ p̄ qd ra. fa. expo-
nūt p̄tem iſtam de tpe magne felicitatis et p̄ſp̄itatis. quaz

expectant iudei hic in aduentu messie: et ideo de dictis
eius qd falsum est relinquendo. s. qd xpc in mundum sit
ventur⁹. vt mibi loc⁹ iſte exponēdus de ſtatu p̄ſpero
quem fecit nobis xpc oriens ex alto. p̄ba tñ p̄tinuan-
to dicenda dictis. recolite afflictōes p̄li a tpe ſuo futu-
ras v̄ſq̄ ad ad-
uentum xpi dī.

dū civitatis exultatis. Bo-
m⁹ em̄ dimiſſa eſt: multitu-
do v̄rbis relicta ē: tenebre
et palpato facte ſunt ſuper
ſpeluncas v̄ſq̄ in eternum.
Gaudium onagrorū pascua
gregum: donec effundat⁹ ſu-
per nos ſp̄s de excelſo. Et
erit deſertum in chermel:
et chermel in ſaltum repu-
tabit⁹ et habitabit in ſolitudi-
ne: iudicium et iuſticia in
chermel ſedebit. Et erit
opus iuſticie pax: et cult⁹
iuſticie ſilentium et ſecuritas
v̄ſq̄ in ſempiternū. Et ſede-
bit populus me⁹ in pulcri-
tudine pacis: et in taberna-
culis fiducia: et in requie

ras v̄ſq̄ ad ad-
uentum xpi dī.
b Gaudium onagrorū pascua gre-
gum. Reges h̄
dicunt iudei qui
quīs q̄tum ad
multos eēt ydo-
latre. et p̄ctis ali-
is implicati: tñ
m̄lti de ill⁹ erant
boni et cultores
dei. Onagri autē
dicunt⁹ hic reges
infideles. q̄ eos
ſuiciti ſubiece-
rūt et aſſireſt. ſ.
p̄mo babylonū.
poſtea p̄ſer me-
di. tercia greci et
q̄rto rōm̄ ita q̄
a tpe captivitatē
babylonice v̄ſq̄
ad t̄pus xpi fue-
runt ſubieci ali-
cui iſtoz ſucceſſi-
ue et ſi ſuit aliq̄
in ſualū: fuit tñ
ita modicum re-
ſpectue q̄ q̄ſi n̄

est putandum. Et isti onagri gaudebant rapebona
iudeoz unde deberent vivere.

Donec effundat⁹ rē. qd fuit impietum qm̄ poſt re-
ſurrectōem et gloriſicatōem xpi ſp̄ſſanct⁹ effuſus eſt
ſup ap̄tōs alioſq̄z diſcip̄los in ſigno viſibili. Act. ii. q̄ ē
ſp̄s p̄fecte libertatē: ſm̄ illd. q̄. Coz. ii. Ubi ſp̄s dñi
ibi libertas. d Et erit deſertum. ſ. gentilitas q̄ fuit
inculta et deſta nō h̄ns legem diuināz et p̄betas.

In chermel. i. abundans in bonis ſp̄ialibus. ſicut
iudea q̄tum ad bonos: vñ accipit⁹ hic chermel p̄ car-
melo q̄ eſt in regno iude. et erat locus fertilis.

Et chermel in ſaltū reputabit⁹. i. iudea meliorabit⁹
q̄tum ad ſuſcipientes xpi fidem. q̄z apli et ali⁹. lxx. di-
ſcipuli q̄ fere omnes fuerunt iudei. fuerunt magne at-
tores in ecclia dei que dī eius ſaltus: p̄ eos tñ publi-
cata eſt fides p̄ orbem: iō ſubdit.

Et habi. in ſoli. i. in gētilitate. que prius erat incul-
ta: vt dictum eſt.

Iudicium. i. executio iuſticie. q̄ eſt p̄ fidem.

Et iuſticia. ſ. euangelica.

In chermel ſedebit. i. in credentibus ex iudea: et
q̄bus et gētilib⁹ facta eſt vna ecclia.

Et erit opus iuſticie pax. quaz xpo nato angeli cla-
maverūt. Luc. ii. Gloria in altiſſimis deo et in terra pax
hominibus bone voluntatis.

Et cult⁹ iuſticie ſilentium. in p̄ſperis cauendo a v-
bis iactatorijs. et in aduſſis a murmuratorijs.

Et ſecuritas rē. q̄z in p̄mitiva ecclia ita erāt firmā
ti v̄tute ſp̄ſſancti. q̄ tormēta nō timebāt: s̄ magis in
cis gaudebant. Act. v. Et q̄z ex hac vita tranſibant ad
ſecuritatem et gaudium celeſte amoto impedimento
p̄ xpm̄: ideo ſubdit.

Et ſedebit p̄lis rē. q̄z pax celeſtis ex nulla pte impē-
diet ſeu obſcurabit⁹. p Et i tabernaculis. i. in m̄-
ſionib⁹ diuerſ⁹ ſm̄ varietatē meritorū d̄ q̄b⁹ dī. Jo. xii.
In tomo p̄is mei m̄ſtōes m̄ſe ſc̄. **q** Fiducie. q̄z
oēs ſc̄ ibi certi de ſue v̄tutū d̄is et ſeritate. **r** Et i rēq̄e

Esaiæ

opulenta. qz ibi totalit̄ quietabit̄ appetitus: fm̄ illud ps. xvi. Satiabor cuz apparuerit gloria tua. 7 qz post glorificatōis xpi destructa fuit birlm̄ in vindictam mortis xpi. iō subdit. **Quando aut̄. i. multitudo exercit̄ romani.** **In defensione saltus. i. in deiectione templi 7 domus regie q̄ dicit̄ sal t̄ eo q̄ ligna illi⁹ edificatōz appoz tata fuerunt de saltu libani.**

Et humilitate humiliabit̄ ciuitas. i. birlm̄ q̄ fuit destructa 7 p iecta ad trā 7 qz illo tpe fides catholica fuit valde publicata per orbē: iō subdit. **Et q̄ seminat̄. i. vbi euāgelicū. Lu. viij. Semē est vbi dei. **Et oēs aqs. i. sup oēs iplos gentiles 7 iudeos. Apoca. xvij. Aquē mlte ppli multi. p̄z at̄ qd̄ p̄ba loquit̄ hic metaphoyice. qz semē materiale nō seminat̄ sup aqs materiales****

opulenta. Quando aut̄ in defensione salt⁹: 7 humilitate humiliabit̄ ciuitas. Begri q̄ seminat̄ sup oēs aqs: 7 immittentes pedem bo uis 7 asini. Ca. xxiiij.
U **q̄ pdaris. Nonne ipse pdaberis. Et q̄ spernis: nonne 7 ipse sperneris. Cuz p̄sumaueris tepdationem: tepdaberis: cū fatigatus desieris p̄temnerē: p̄temneris. Domine miserere nr̄i: te em̄ expectaui m̄ esto brachiū nr̄m in mane: 7 salus nr̄a in tpe tribulatiois. A voce angeli fugerunt ppli: 7 ab exaltatione tua disp̄se sunt gentes. Et**

Et immittentes pedē zc. i. indifferentē 7 sine acceptatione docentes fortes 7 debiles: iratos 7 simplices zc.

Capitulum xxiiij.

U **qui pdaris. Ibi p̄r describit̄ in p̄ticulari saluatio p̄dicta regni iude q̄tum ad maliciā sennacherib. 7 qz in exercitu eius fuerūt idumei q̄ sp̄ fuerūt iudeis infesti. sicut esau a q̄ descēdit iudei. iō p̄beta primo inuehit̄ 7 assyrios. sc̄do 7 idumeos ca. sc̄q̄nti. Circa primū sciendum q̄ p̄ns ca. ab exposito: i bus nr̄is fm̄ lrām refer̄ totum ad tps ezechie in q̄ de iectus fuit sennacherib 7 pplus iude liberatus. Ra. sa. vō exponit̄ ad lrā 7 totum istud ca. reducendo ad tps messie. in q̄ expectant iudei de omnib⁹ gentib⁹ trium pbare. 7 eis simpliciē dominari. Videt̄ aut̄ mibi q̄ expositores nr̄i meli⁹ dicant. 7 fm̄ hoc p̄ns ca. diuidit̄ in duas p̄tes. qz primo ponit̄ sennacherib deiectionē. sc̄do status birlm̄ melioratio. ibi. **Respicite syon. Prima in duas. qz primo describit̄ deiectionē sennacherib regis. se cundo sobne sibi adberentis. vt. s. dictū fuit. xxij. secū da ibi. Audite. Circa primū sciendum. q̄ ad veleni dēz sennacherib secuta est exaltatio ppli iude: 7 iō p̄ba m̄ r̄tim loq̄t̄ de vtroqz. p̄mo tñ iuehit̄ 7 sennacherib di. a. **U** **qui pdaris. i. pplm̄ dñi.******

b. Nōne 7 ipse pdaberis. q. dñi. sic. qz exercitu eius p̄ cussio ab angelo. iij. Reg. xix. pplus ezechie exiit ad colligēdum spolia.

c. Et q̄ spernis. i. ipm̄ deum 7 quem blasphemias dixit 7 scripsit. vt b̄. iij. Reg. xix.

d. Nōne 7 ipse sperneris. i. a dño 7 iplo tuo. qz p̄cussio suo exercitu. fugit p̄fusus ad terram suam. vbi fuit infect⁹ a filiis suis. p̄r p̄ba p̄uertit̄ sm̄onem ad deū p̄ liberatōe ppli di. Dñe miserē nr̄i zc. 7 p̄ lrā vsz ibi.

e. A voce angeli. p̄cutientis exercitū sennacherib.

f. Fugerit ppli. qz sennacherib cū illi q̄ r̄māserāt fugit.

g. Et ab exaltatōe tua. i. oñsione tue vtutis in angelo p̄cutiente.

b. Disp̄se sunt gētes. i. sennacherib cū exercitu suo.

qz aliqui mortui remanserunt 7 aliq̄ fugerūt. in hebreo sic b̄. **A** voce multitudis fugerit ppli. 7 fm̄ hoc istud refer̄ ad exercitū sennacherib que ppli audientes supuenire: n̄ audebāt expectare: qz plurimos deuicrat 7 expugnauit. **g. Ab exaltatōe tua. i. a p̄tatis tue oñsione: o tu sennacherib.**

agregabūt spolia v̄ra sicut colligit̄ bruc⁹: velut cū fosse plene fuerint de eo. Magnificat⁹ est dñs qm̄ habitauit in excelsō. impleuit syō iudicio 7 iusticia: 7 erit fides in t̄pib⁹ suis. Diuitie salutis sapia 7 scia: timor dñi. ipse ē thesaur⁹ ei⁹. Ecce videntes clamabūt foris: angeli pacis amare flebunt. Dissipate s̄t vie: cessauit transiens p̄ semitam: irritum factū est pactū: piecit ciuitates nō reputauit homines. Luxit 7 elāguit trā p̄fusus ē liban⁹ 7 obsurdum. Et fact⁹ est saron sicut desertum: 7 p̄cussa est basan 7

b. Disperse sunt gentes p̄ diuersas vias fugietes.

i. Et agregabunt spolia zc. i. facili⁹ 7 in magna copia qz exercit⁹ sennacherib fuit sic p̄cussus qz corpa erant incinerata ibi vestib⁹ 7 armis illesis. 7 ido facili⁹ 7 copiose colligi poterant.

k. Magnificat⁹ est dñs. i. p̄cussioe sennacherib mirabili.

l. Qui habitauit in excelsō. i. in celo empyreo. vbi sp̄ali ter relucet excellētia sue glorie. l̄z fm̄ potentiam p̄ntiaz 7 essētiā sit vbiqz.

m. Impleuit syō zc. in dieb⁹ ezechie q̄ fuit iustus 7 p̄rūcipēs suos ad iusticiam in duxit. vt b̄

in p̄. p̄cedētis ca.

n. Et erit fides. i. fidelitas.

o. In t̄pib⁹ suis. i. ezechie. hoc em̄ petiuit. vt b̄. j. xxxix.

p. Fide tñ par 7 veritas in diebus meis.

q. Diuitie salutis sapientia. i. in cognitione rerum diuinarum.

r. Et scientia. in cognitione humanorū.

s. Timor dñi ipse est thesaur⁹ eius. i. ezechie q̄ p̄posuit ista omnib⁹ bonis t̄palibus. p̄r reuertit̄ p̄beta ad narandum afflictionem ppli sennacherib. d.

t. Ecce videntes zc. lra est intricata. qz ly foris reducit̄ ad videntes. speculatores em̄ ex̄ntes in alto videbant foris longe. exercitum sennacherib. 7 sic denunciabant ezechie regi 7 iplo suo. vt se p̄suarent.

u. Angeli pacis. i. nūcij ezechie q̄s misit ad loq̄ndum cū rabface de pace vt b̄. j. xxxvj. ca.

v. Amare flebunt. qz p̄ter blasphemias 7 deum dictas a rabface scissis vestibus flentes ad ezechiam redierunt.

w. Dissipate sunt vie. ab exercitu sennacherib.

x. Cessauit trāsiens. i. de iplo iude. qz nullus audebat timore assyriorū p̄ terram ire.

y. Irritum factum est pactū. primo em̄ sennacherib fecit pactum cum ezechia: s̄ fregit illud: vt dictum fuit. iij. Reg. xvij.

z. Proiecit ciuitates. que erant in regno iude circa bierusalem.

a. Non reputauit homines. scilicet q̄ possent ibi in aliquo resistere.

b. Luxit 7 elanguit terra. i. iuda.

c. Confusus est libanus 7 obsurdum. In hebreo habet̄ Et p̄cussus fuit. qz ibi exercit⁹ sennacherib p̄cidit multa ligna ad faciendum machinamenta. 7 ex tali deiectione fuit libanus deturpatus.

d. Et factus est saron sicut desertum zc. Ista enim loca erant fertilia. s̄ p̄ exercitum sennacherib deuastata. Sciendum etiam qz carmelus non accipit̄ hic p̄ monte carmeli. in quo Delyas occidit p̄betas Baal: 7 erat in re

gno israel. s. accipit p. carmelo vbi manebat nabal q. erat mons fertilis. z. erat in regno iuda. z. pnr ponit vindicta de maleficijs sennacherib. f. Nunc psurgaz dic dñs. ad pcutiendū sennacherib z. exercitū eius. qz nūc est tps. g. Coicipietis ardore zc. ex maleficijs cñ vñs sequit re-
mentum.

b. Et parietis sti- pulam. i. vt efficia- mini sic stipula ap- plicata igni.

i. Spūs vñ. i. vo- lūtas vñ mala.

k. Et ignis vorat vos. i. meret vt igne psummami z. ita factū fuit. qz ex- ercēt sennacherib sic pcutus fuit ab angelo. q. corpa eo- rum fuerit redacta in cineres. ac si fu- issent igne mali co- busta: iō subdit.

l. Et erūt ppli. ex- ercēt sennacherib.

m. Quasi de incē- dio cinis. i. vt cinis rmanēs d. incēdio.

n. Spine pgrega- te. i. bellatores sen- nacherib q. punge- bant ppli dñi.

o. Signi pburent nō solū ex pcutiōe angeli: vt dictū est s. etiā igne inferni.

p. Audite. h. pnr describitur deiectō

sobne pontificis q. psulebat ciuitatē reddi assyrijs: z. qz h non fuit factū. p. tim indignatōe. p. tim timore: cū sibi ad- berentib. ad assyrios trāsīuit occulte. z. ei successit in pō- tificatu eliachim vt dictū fuit. s. xxij. z. hoc est qd dī bic.

q. Audite q. longe estis zc. z. in hoc uocat magnitudinē rei nūciāde. q. Conterriti s. in syon pctōres. i. sobna z. ei adberētes. r. Possedit timor hypocritas. qz erāt in statu ministrādī dñi. z. sic apparebāt boni z. deuoti ex- terius. s. ipsi nihil hēbant interi. dignum sacerdotio. Et pnr pqrif d. ista dignitate sacerdotali: cū dī. s. Quis poterit hitare zc. i. digne ministrare in altari tolocastoz vbi erat ignis ppetu. z. leui. vj. Et cadē snia replicat: cuz subdit.

t. Cū ardorib. sempiternis. z. s. dī rñsio.

v. Qui ambulat in iusticijs. q. tum ad pfectōz vite.

x. Et loquit veritatē. q. tum ad sanitatē doctrine.

y. Qui pūcit auaritiā zc. ita q. nullaz bz notam auari- tie capiendo aliena p. violētā. nec etiā capiendo dona p. iu- sticiā. z. Qui obturat aures suas zc. i. p. monē de san- guine effundēdo p. mortē innocentis vel ei. mutilatōez.

a. Et claudit oculos zc. i. mulierē alienā ad p. cupiscēdū. b. Iste in excels. hitabit. i. talis dign. est fungi summo sa- cerdotio: in monte syon. vbi erat templū: z. talis fuit iste eliachim. q. in hoc officio successit sobne.

c. Munimēta saxoz zc. salomon em edificauit templū in monte moria de lapidib. magnis z. p. cōsis. iij. Reg. v. z. edificia ad templum p. tinētia. z. ibi erat habitatio sum- mi sacerdotis.

d. Panis dat. est ei zc. noie panis z. aque intelligit ois- cibus z. pot. in scriptura. vñ. iij. Reg. vj. Done eis panē z. aquam. z. subdit. Et apposita est eis magna ciboz p. pa- tio. Sumo aut sacerdoti dēbant p. mitie fructū z. aialū.

e. Regem in decore videbūt. s. ezechiam gloriose regnā- tē p. sennacherib deiectōez. vt bz. ij. Paral. xxxij. z. in hac gloria vidēt ipm eliachim pontifex z. aliū mīstri templi.

carmelus. Nunc psurgam dicit dñs: nūc exaltabor et nūc sublimabor. Concipietis ardore z. parietis sti- pulam: spūs vñ vt ignis vorat vos: z. erūt ppli. qsi de incendio cinis: spine pgre- gate igni pburent. Audi- te q. longe estis q. fecerim z. cognoscite vicinī fortitudi- nē meaz. Conterriti sunt in syon pctōres: possedit ti- mor hypocritas. Quis po- terit hitare de vob. cū igne deuorāte: Quis hitabit ex vobis cū ardorib. sempit- ernis. Qui ambulat in iusti- cijs z. loq. veritatē: q. pū- cit auariciā ex calūnia: z. ex- currit man. suas ab oi. itinē. Qui obturat man. suas

f. Oculi eius. s. eliachim. g. Tenuēt terrā delon- ge. qz de monte syon vbi erat ei. hitatio poterat vide- ri iudea p. magna pte. h. Cor tuū. o eliachim. mu- ter em. p. beta modum loq. di de tercia p. sona ad secu- dam qd sit frequē in. p. betis. i. Meditabit timo-

ne audiat sanguinē: z. clau- dit oculos suos ne videat ma- lū. Iste in excelsis hitabit munimēta saxoz sublimi- tas eius. Panis ei dat. est aq. ei. fideles s. Regē in te- core videbūt oculi ei. cer- nēt trā. dlōge. Cor tuū me- ditabit timorē. Ubi ē lra- tus: vbi leg. vba p. dēras vbi ē doctoz p. uuloz. Po- pulū imprudētē nō videb. pplm. alti p. monis: ita vt nō possis intelligere disertitu- dinē lingue ei. in q. nulla ē sapia. Respice syon ciuita- tē solēnitat. nre. Oculi tui videbūt i. rlm. hitatōz opu- lētā. tabnaculū qd nequa- q. trāsferri potēt. nec aufe- rēt clau. ei. in sempiternū.

rem. s. dñi ex ca- su predecessoris tui: z. iō subdit.

k. Ubi est lra- tus zc. i. vbi est mō sobna p. de- cessor tu. in offi- cio pontificis. p. pter qd d. buit eē lra. ad ponde- randum.

l. Regis vba ad docendū i. gran- tes. q. dicunt h. paruuli. q. d. pe- rūt in terra alie- na. vt bz. s. xxij. iō subdit.

m. Populum imprudētē. i. sobnaz z. sibi ad berentes.

n. Non videb. ampli. i. templo dñi.

o. Populū al- ti p. monis zc. i. p. fundi: sic dī. Jo- iij. Pute. altus est. z. dī h. p. fun- dus p. mo. q. p. extraneitatē nō est intelligibilis

Et pplm talis p. monis vocat h. p. beta sennacherib z. as- syrios q. s. intēdebat sobna intro ducere intra ciuitatē z. templum. s. defecit a. p. posito.

p. In q. nulla est sapia. s. in sennacherib z. plo ei. qz vera sapia non pōt esse in infidelibus.

q. Respice. hic pnr describit ciuitatē melioratio. qz p. deiectōz sennacherib fuit mutata de timore in secu- ritate. de tristitia in leticiā. z. de penuria in abun- dātiā. p. mo. igif. hec melioratio describit. scdo. p. be- tizat p. sennacherib. item p. eum inuebit ibi. Paral. s. Circa primū tangit p. mo. melioratio q. tum ad diu- num cultum: cum dī.

r. Respice syon zc. vocabat em illa ps. ciuitatē bīrlm vbi erat mōs syon ciuitas dauid. z. in illa erat templū vbi celebrabāt solēnitates p. annum. s. pasche. penthe- costes. z. tabernaculoz. in q. bus p. s. de tota terra de- bebat p. uenire. qd non poterat p. exercitū sennache- rib. exntem in iudca: s. ipso deiecto venēt vidiq. gau- dent. scdo. ponit melioratio q. tum ad abundantiam cum dī. r. Oculi tui videbūt zc. qz de spolijs exerci- tus sennacherib omnes de ciuitate fuerit repleti z. di- tati. tercio. q. tum ad securitatē: cum dī.

s. Tabernaculū qd nequa. q. transferri poterit. Vo- cat hic templū salomonis tabernaculum. qd dī imo- bile ad dīaz tabernaculi moysi. qd transferebat de lo- co ad locum. vt z. in li. Nume. z. ad idem p. tinet quod subdit.

t. Nec auferent clau. zc. in tabernaculo em moysi parietes erant de tabulis simul diunctis p. incastratu- ras z. clauos q. amouebant de locis suis qñ. taberna- culum deponēbat z. portabat ad alium locum. in tem- plo em salomonis parietes erant interi. de lignis la- minis aureis optis. z. erant ibi clau. positi. vñ. in sepa- biliter manerent ibi.

Esaiæ

V Et omnes funiculi etc. i. stabilitas templi p impetū sennacherib nō dissoluē: r cā subdit. **¶** Quia solūmodo ibi magnificus etc. qz magnifice deiecit sennacherib cū exercitu sine ope humano. **¶** Locus fluuiorū etc. hoc refert ad illud qd fecit ezechiās. ppe exercitum sennacherib. qz aquas de ciuitate birlin egredientē etc. ipe retinuit ad ipledū fossata r piscinas magnas sicut stagna r residuū aq qd nō poterat ibi capi fecit ibi decurrē p aliū locū vt sic exercitū assyriorū nullū inde hret solaciū: iō subdit **¶** Non transibit p eum nauis

¶ r oēs funiculi ei nō rūpēt **¶** qz solūmodo ibi magnificus est dñs etc. **¶** Locus fluuiorū rini latissimi r patentes non trāsibit sup eum nauis remigum: neqz trieris magna trāsgridiet eum. **¶** Dñs em̄ iudex noster: dñs legis noster dñs rex noster **¶** Ipse

remigū etc. qz sic disposuit ezechiās aqs illas. q erant ad munimētum ciuitatis. r in nullum auxiliū aduersarijs. qz nō deueiebant eis ad potū: nec ad nauigiū: vt sic cū nauigio possent obsidere vel intrare ciuitatē. r qz omnia ista erāt attribuenda bonitati diuine pncipaliter: iō subdit.

¶ Dñs iudex noster. i. iudicabit p nobis sennacherib in monte synai. **¶** Dñs legis noster. qz ab eo recepimus legem in mōte synai. vt bī Exo. xx. r Deu. v.

¶ Dñs rex noster. reges em̄ iuda non erāt nisi ei vicarij **¶** Ipse saluabit nos. in aliq̄ libris inponit veniet: s nō est in bebreo nec in libris correctis.

¶ Larati sunt. i. pbeta itez inuehit sennacherib. cui exercitus pmissus fuit ab angelo anteq̄ obsederat birlin. vt dictum fuit. iij. Reg. viij. **¶** Disponēbat tñ de p̄pino obsidere eam figendo tentoria ibidem. iō dicit.

¶ Larati sunt funiculi tui. i. dispositi vt cum eis figāt tentoria circa birlin.

¶ S nō puaiebunt. qz nō obsedit eam.

¶ Sic erit malus tuus etc. malus hic dī lignū longū qd in medio tentorij erigē sicut malus in medio nauis. r qz desup ponit signum vel verillū illi? cui est tentorium. sicut in summitate mali nauis ponit signum aliqd. **¶** Ligna autē tentoriorū sennacherib circa birlin n̄ fuerūt erecta nec signa supradicta. iō dī. **¶** Ut dilatare signum etc.

¶ Tunc diuidēt spolia. i. assyriorū. qz habitatores birlin p̄cussio exercitu sennacherib ererūt ad pdaz.

¶ Predaz multaz. tum qz magna fuit multitudo p̄cussorū. i. dicit v. milia. tum qz apportauerant ibi spolia. q̄ in alijs locis iudee rapuerāt. tuz qz rex sennacherib r fugientes cum eo nihil secū apportauerūt vt veloci? fugerent. r qz ad tale lucz cucurrerūt hoies etiā debiles: iō subdit. **¶** Claudi etiam diripient rapinam. i. illud qd assyriū aliunde rapuerant.

¶ Nec dicet vicin? elangui. i. ex longa infirmitate pcedente nō detinebit. qn cū alijs vadat ad pdam. p̄t poterit.

¶ Populus q̄ habitat in ea. i. in birlin.

¶ Auferet ab eo iniqtas. i. ydolatrie q̄ ibi viguerat an tps ezechie ppe quā ciuitas meruerat s̄ueri. s. ppe bonitate ezechie q̄ abstulit ydolatriā: r reduxit p̄lm ad dei cultum dicta pena nō fuit inflata etc.

¶ In ca. xxxij. vbi dī in postil. Audite. s. p̄r describit.

¶ Additio.

A Hoc loco vbi dī. Audite q̄ longe estis. **¶** Incipit ca. fm̄ heb. r p̄tinuat vsq̄ ibi. **¶** Auferet ab eo iniqtas. qz q̄ dem ca. p̄rie vī exponēdum de ciecione phariseorū respuentiū doctrinam xp̄i. r de

psperitate adberentium xp̄o. r de quibusdam ad hoc p̄tinentib? dicit em̄. Audite q̄ longe estis. s. post longa tpa que fecerim. glo. inimicis meis iudeis. **¶** Et cognoscite vicinū. s. p̄temporanei. **¶** Fortitudinē meam. in hac vltōe. **¶** Cōterriti sunt in syon p̄ctōres. in heb. bī. **¶** Timuerunt in syon p̄ctōres. qz vt i iob

xl. ca. dī. **¶** Timuerunt ne pderēt gētem r regnū si xp̄o adberissent: possedit tre mor? hypocritas. s. phariseos r scribas q̄s frequē xp̄c bypocritas noiat p̄ ut in multis locis euāgelij bī. q̄ p̄ncipalr p̄dictū tiorē habuerūt qz i b̄ tre pidauerūt tiorē vbi n̄ erat tior? pot? debuissent tere offēnsaz dei: r penas

saluabit nos. **¶** Larati sunt funiculi tui s nō puaiebūt **¶** Sic erit malus tuus: vt dilatare signū nō q̄as. **¶** Tūc diuidēt spolia p̄daz multaz. **¶** Claudi diripient rapinam: nec dicet vicin? elangui. **¶** Populus q̄ habitat in ea auferet ab eo iniqtas.

ppetuas q̄s p̄pter hoc incurrebant. iō q̄si in p̄sona corū pbeta subdit di. **¶** Quis poterit habitare etc. ex vobis cur ardoribus sempiternis. q. d. pbeta magis essent timendī ardores gehēne sempiterni q̄ bona t̄palia p̄dere p̄ roma nos. p̄p̄im cū ille q̄ nō sicte sicut pharisei. s. recte in iusticijs ambulat. **¶** Et loquit veritatē. s. absq̄ bypocritis fictio ne secur? est ab aduersitatib? piculū q̄ ad sp̄ialia inducētib? de q̄ dicit. **¶** Iste in excels? habitabit munimēta sacoz. s. exempla sanctorū. **¶** Sublimitas eius. i. p̄tectio ei? apud deum. **¶** Si autē querat in q̄ resicēt talis anteq̄ habitet in excelsis: subdit di. **¶** Panis ei dat? est. s. panis viuus q̄ de celo descendit. **¶** Que eius fideles sunt. s. doctrine sp̄iales: iuxta illud **¶** Rob. vij. ca. **¶** Que viue sicut de ventre eius. que autē sit ista p̄miatio hui? iusti de quo loquit: cum diē habitabit in excelsis: subdit di. **¶** Regem in decore suo videbunt oculi tui. s. regem xp̄m in veritate. in qua visione clara tota merces p̄sistit fm̄ Augusti. **¶** Vel pacto iudicio oculi eius videbunt regem xp̄m indutum decore humanitatis assumpte. **¶** Et qz hoc maxime longe est a statu huius vite. ideo subdit. **¶** Oculi eius cernent terram delonge. s. terras viuentium. r sequit. **¶** Cor tuum meditabit timorem. s. admiratōis. que q̄des admiratio p̄surgat ex hoc q̄ illi q̄ videbant prudentes. r speculatiui in p̄nti statu noui vident attingere ad cernēdam illam terram delonge. et de hoc dicit. **¶** Ubi est literatus. i. p̄bus fm̄ glo. **¶** Ubi est vba legis pondera ns. s. pharise? r scriba. q̄ vba legis poti? q̄ mentem legis ponderabant. vñ **¶** Mat. xij. r **¶** Lu. xij. c. **¶** Curare boiem in sabbato dicebant illicitum esse. **¶** Ubi est doctor paruloz. s. legisperitus q̄ dī doctor paruloz eo q̄ dī ad **¶** Gall. iij. ca. **¶** Aer pedagog? n̄ fuit in xp̄o. **¶** Dp̄lm imprudentem. s. incompōsitū in moribus. **¶** Nō videbis. s. in illa terra longinqua. **¶** Populum alti sm̄onis. ita q̄ nō possis intelligere disertitudinem lingue eius: qd fm̄ glo. intelligit de rethoricis: vt **¶** Tullius cuius faciūdam r subtilitatem sm̄onis fm̄ glo. pauci intelligunt. **¶** In quo nulla est sapia. s. q̄tum ad diuina. que omnia ponunt ad designādum q̄ doctrina xp̄i nō in p̄suasibilib? humane sapientie v̄bis sit: s. in doctrina r veritate. vt in. i. ad **¶** Cor. ij. **¶** Consequenter dicit. **¶** Respice syon in quo pbeta alloquit peccatores r phariseos qui timuerunt gentem p̄dere r regnum: p̄pter adhesionem xp̄i. ostendens eis hunc timorem esse vanum. cum ecclia xp̄o adberens opulentiā r firmitatem nō obstantib? aduersarijs. r de hoc diē. **¶** Respice syon. s. o pharisee bypocrita. **¶** Respice syon ciuitatem solennitatis n̄re. s. ecclias militantem. **¶** Oculi tui videbunt birlin. s. h̄mōi eccliam. **¶** Habitationem opulentam. s. in qua nihil deficit de necessarijs ad salutē. **¶** Tabernaculum quod nequaq̄ transferri poterit etc. **¶** Ecclia enim militans licet tabernaculum dicatur respectu triumphantis non tamē transferet de loco ad locum sicut t̄

bernaculum iudeorū factum in deserto: qz immobilis est
can. fundata sup firmam petram qd intelligit de ecclia
spūali pnti q in fide xpi fundata est. 7 iō rōem bui' immobi
litatis subdit dī. Quia solūmodo ibi magnific' dñs deus
nr sup. est. p̄rium fundamētum. 7 qz in hac ecclia viget
sana doctrina pla
na 7 patēs sine aliq
artificio seu indu
stria humana: iō s̄
dic. Roc' fluuiozri
ni latissimi 7 paten
tes. n̄ intrabit p̄ eū
nauis remigū: nec
trieris magna trās
grediet' eū. qz nō p̄
artificia mag' nec
pua b̄mōi doctrina
acq̄rēda est. Dñs
ei nr iudex. dñs le
gifer nr. 7 c. q. d. to
tū regimen bui' ta
bernaculi seu ecclie
est in deo a q̄ spera
m' salutē. 7 iō hoc
tabnaculū ei tūse
ribile: qz nō p̄ indu
striam humanā. s̄
p̄ p̄uidētiāz diuī
nam regit: dñr dīc
Larati s̄ funiculi
tui. s̄ nō p̄ualebūt

7 c. q. d. p̄ pharisee dñm p̄dictorū tibi p̄tingit. qz cū ma
gis respiceres ad humana subsidia q̄ ad diuina. funiculi
tabernaculi tui sic larati sunt q̄ iam nō p̄nt vltēri' p̄uale
re. Sic erit malus tu'. qd intelligit de templo: in q̄ vela p̄
ciosa pendebant. qd destructū fuit irrepabilē p̄ romanof
7 spoliatiū. de q̄ dicit. Tūc diuidēt' spolia p̄daz multaz
q̄ qdem spoliatio reuenit ad tantam facilitatē. q̄ etiam
infirmi vel debiles eaz diripent. 7 de hoc dicit. Audi di
ripiēt rapinam. 7 qz in hac vastatōe b̄rlin 7 templi p̄ ro
manos discipuli xpi nō fuerūt lesi. qz in spiratōe diuina re
cesserūt ad terrā agrippe. iō dicit. Nō dicet vicin' elāgui.
discipulos em̄ t̄pi vocat vicinos illi' b̄rlin malis: nō autē
ciues. qz nō erant cum eis vniti: q̄ qdem discipuli non so
lum fuerūt lesi in illa p̄secutōe b̄rlin: s̄ indulgentiā p̄ctōz
ibidem p̄secuti sunt: iō subdit. Plus q̄ bitat in ea aufe
ret' ab eo iniqtas. s̄. ex merito passionis xpi ibidē celebra
te. Et attendendū q̄ p̄dicta expositio nō solū est. p̄ria et
vera: s̄ magis lrālis q̄ illa q̄ p̄tinet in postil. Hāz hoc q̄
dī in p̄n. bui' p̄betie. Possedit timor hypocritas. p̄ri'
verificat' de phariseis q̄ hoc noie sepe a xpo vocant. 7 q̄
p̄niciose timuerūt ne tollerent' ab eis regna p̄ romanof q̄
de sobna. de q̄ non legit' q̄ timuisset. nec q̄ fuisset hypocri
ta. Similiter magis p̄p̄ie dī tabernaculum qd nequa q̄
transferrī poterit de ecclia q̄ de templo salomonis. qd nō
post multa tpa fuit penit' destructum. 7 sic de alijs. vt pa
tet intuenti.

Capitulum xxxiiij.

Accedite gentes. Dic p̄pha p̄minat' idumeis q̄ fue
runt s̄m iudeis: cum tñ debuissent eos iuuare eo
q̄ a duob' gemellis fratrib' descenderant. s̄. esau 7
iacob. s̄mō tñ p̄beta p̄minat' oibus ex̄itib' in circuitu
regni babilonis generalit'. sc̄do idumeis sp̄aliter. ibi. Ec
ce sup idumeam. Circa primū dicit.
a **A**ccedite gentes 7 c. 7 per hoc insinuat q̄ vult dicere
magna. iō subdit. b **Q**uia indignatio dñi sup oēs gē
tes. q̄. s̄. rex babilonis vtute armoz sibi subiecat. q̄ fuerit
multevalde. s̄m q̄ diffusius exprimit' dīcē. xxv.
c **E**t furor 7 c. quia non poterunt sibi resistere vtute ar
moz: 7 bene ponit' hic. In dignatio domini. qz nabuch.
non fecit illas victorias virtute p̄ op̄ia, sed in quantum

erat flagellum dei ad puniendum peccata illius tpls.
d **I**nterfecit eos. i. inficiet loq̄nāo de futuro p̄ mō
dum p̄teriti. e **I**nterfecti eoz p̄p̄ient' bestijs 7
auiibus insepulti. f **T**abescēt mōtes 7 c. p̄ hoc de
signat' multitudo inficiendoz. g **E**t tabescēt oīs

celo gladi' me'. Ecce s̄ idu
meā descēdet: 7 sup pplm i
terfectōis mee ad iudiciū.
Gladi' dñi replet' ē sāguie
inēssat' ē adipe' 7 sāguie
agnoz. 7 hircoz: 7 de san
guine medullatoz arietum
victima ei dñi in bosra:
7 infectio magna in terra
edō. Et descēdēt vnicornes
cū eis: 7 tauri cū potētib'.
Inebriabit' tra eoz sāguie
7 hum' eoz adipe pinguiuz
qz dies vltōis dñi: ann' re
tributōis iudicij syon. Et
p̄ntent' torrētes ei' i picē. 7

militia celozum
qd exponit Ra.
sa. de angelis p̄
fectis ad custo
diam dictaz gē
tium q̄s dicit s̄t
puniri 7 p̄trista
ri cū gentib' qui
bus p̄sunt. qd ē
erroneū. illi em̄
sunt angeli bea
ti: 7 iō n̄ pōt eis
aliqd p̄tingere.
qd sit dñm vo
lūtati ipsoz. 7 iō
in nullo tristā
nec grauant' de
punitioe t̄pali
seu eterna gen
tīuz q̄s custodi
unt. qz talia p̄ce
dunt s̄m ordīnē
diuine iusticie.
cui p̄ oia 7 sim
plicif assentiūt.
7 iō aliq̄ exposi

tores hoc exponunt de demonibus. s̄ nō videt' dictuz
rōnabiliter. qz de talibus occisionibus non tristant': s̄
magis delectant'. 7 iō p̄ militiam celi sol 7 luna 7 alia
astra notabilia intelligunt'. que frequēt in sacra scri
ptura militiā celi dicunt'. b̄mōi dō astra multi genti
les antiqtus colebant sicut deos. 7 iō metap̄boice di
cuntur tabescere in destructione gentium ea adorā
tium. eo q̄ apparet manifeste q̄ non poterant eas sal
uare.

b **E**t applicabunt' q̄s liber celi. in libro em̄ plicato q̄
q̄ scripta sunt nō p̄nt legi. 7 eodē mō dī bic. q̄ gētilēs
ex stellatōis' futura p̄noscentes nō poterant ibi vi
dere infortunā supuentura p̄ nabuch.

i **E**t omnis milicia eoz infuet. i. defluentia stellaz
eis non p̄ficiet.

k **Q**uia inebriat' est in celo gladi' meus. i. gladi' viū
dicte mee. ex ordinatōe celesti seu diuina exten' ē ad
afflictōz gentiū 7 effusionē multi sanguinis eoz.

l **E**cce sup idumeam. Dic p̄n̄r p̄beta inuehit' p̄ idu
meos sp̄aliter. 7 diuidit' in tres p̄es. qz p̄mo p̄minat'
eis hoim occisionē. sc̄do terre destructōz. ibi. Et p̄uer
tent'. 7 tercio ponit' vtriusq̄ dicti p̄firmatōz. ibi. Req̄
rite diligēt'. Circa primū dicit in p̄sona dñi. Ecce sup
idumeam 7 c. 7 p̄z lrā vltz ibi.

m **D**e sanguine agnoz. i. minor.

n **E**t hircoz. i. mediocrium.

o **E**t de sanguine medullatoz arietū. i. maior in po
tentia 7 diuitijs.

p **V**ictima em̄ dñi. i. interfectio peccatoz ex senten
tia domini.

q **I**n bosra. de hac em̄ ciuitate fuit iobab rex edom.
Gen. xxvj.

r **E**t descendent vnicornes. i. supbi 7 ceruicofi.

s **E**t tauri cum potentib'. i. indomiti.

t **I**nebrabit' terra eoz sanguine. In hoc notat' ma
gnitudo effusionis sanguinis humani. cui' cā subdit'
cum dicit'.

v **Q**uia dies vltōis dñi 7 c. sic em̄ fuerit puniti idu
mei. eo q̄ fuerit molesti 7 aduersarij iudeis. qz ciuitas
metropolis fuit b̄rlin: in q̄ erat mons syon.

z **E**t p̄uertent'. h̄ p̄n̄r p̄beta p̄minat' eis tre destruy

Esaie

etionem: cum dicit. **Et uertent fontes ei in picem** .i. in corruptos et amaritudinem ex multitudine sanguinis ibidem decurreris et cadauerum ibidem pectorum. **Et erit terra eius sicut bitacula illi** .i. cre fuerit obusta ab aduersariis. ita facile ac si essent limita pice. **3 Non extinguet in sempiternus ope humano ignis enim ille non fuit extinctus ab incolis. qui erant pro maiori parte infestati. et fidui fugitiui vel capti. nec ab aduersariis qui ignem accederant. solum cessauit pro defectu materie obustibilis. Al potest dici quod in aliqua parte illi crei signum diuine uisite apparuit ignis exiens de uenis sulphureis terre. qui ad huc pro seuerat sicut est in sicilia in monte etne: id subdit. **Ascendet fumus eius etc.****

humus eius in sulphur **Et erit terra eius in picem ardentem nocte et die non extinguet in sempiternum. Ascendet fumus eius a generatione in generatione: desolabitur in secula seculorum. Non erit transiens per eam et non possidebunt eam onocrotalus et heri et ibis et cornu habitabunt in ea. Et extendet super eam mensura et redigat ad nihilum: et prope diculum in desolatos. Nobiles eius non erunt ibi: reges potentum inuocabunt: et omnes principes eius erunt in nihilum. Et orient in domibus eius spiritus et uertice et palium in munitibus eius: et erit cubile draconum et pascua strutionum: et occur-**

Et legitur. i. futuris temporibus: et inuenietis quod. Anu ex eis qui predicti uetura supra eodem. s. Non defuit. quoniam sit adimpleti. t. Alter alter non quasiuit. hoc est dictum hoc non contingit et casu nec ex humana industria. s. ex ordinatione diuina: id subdit. **Quia quod ex ore meo**

rent demonia onocrotauris et pilosus clamabit alit ad alterum. Ibi cubauit lamia et inuenit sibi requiem. Ibi habit fouea heriti et enutriti uentulos: et circumfodit et fouit in umbra eius. Illic congregati sunt milui: alit ad alterum. Requirit diligenter in libro domini et legitur: unum ex eis non defuit: alit alterum non quasiuit: quod quod ex ore meo procedit ille mandauit et spiritus eius ipse congregauit ea et ipse misit eis sortem: et manum eius diuisit eas illis in mensura. Usque in eternum possidebunt eam in generatione et generationem habitabunt in ea.

procedit. pphetando. i. i. deus. Mandauit mihi inspirando. Et spiritus eius. ipse congregabit ea. i. aialia monstruosa predicta. Et ipse misit eis sortem. i. ad locum habitandum. Et manum eius diuisit eas etc. i. singulis. s. in sue nature diuinitas. Usque in eternum. in beb. b. Usque in seculum. quod pphetat signat tempus quinquagesima anno. aliqui tamen accipiunt in scriptura pro maiori parte. alii quoniam pro minori. unde non accipiunt hic pro uera tunc perpetua. quod idumca post destructionem ne dicta per nabuch. fuit postea habitata ab hominibus. et predicta aialia inde electa.

In ca. xxxiii. Accedite gentes. Additio.

Istud ca. in quo ppheta inuitat omnes gentes ad audiendum. et indignatos domini super omnes gentes dominat. et ppheta stringit se ad idumeas tamen de cuius vastatione plura et principalia que in hoc ca. continentur denunciant sicut in postilla sua principaliter exponit de idumeis ab esau descendentes. eo quod fuerunt domini iudeis cuius debuerant eos iuuare. eo quod a duobus gemellis fratribus descenderant. put in postilla largi pphetat quod non uideri uoluerit dictum. tum quod per pambulum huius pphete dicitur intelligi quod indignatio dei de qua hic agit. sit maxima respectu predictarum. que in pphetis precedentibus fuerunt tradite. dicit enim. **Accedite gentes etc.** Audiat terra et plenuit de eius: orbis terrarum et omne germen eius. qui uerba que tam maxime attentionem denunciant: et totum orbem terrarum ad audiendum excitant non legunt in alijs pphetis. **Esaie. in quibus de destructione babiloniorum. assyriorum. egyptiorum et aliorum agit. Et qui uerba que in hoc ca. de acerbio et duriori indignatione dei tractet. tamen quod fraternitas gemella esau et iacob quam allegat ad hoc quod debuerant idumei adiuuare iudeos non quod fuit causatiua amicitie: s. potius causant inter eos magnam inimicitiam tam in suis primordijs utz. **Gen. xxv. ubi de ipsis gemellis in utero exiitibus dicit. Collidebant in utero eius paruuli quod in processu in suis posteris. unde **Ero. ca. xvii. Dum aduersari quod exiit obuiam populo israel ad pugnam cum eis: cum exiret de egypto fuit amalech filius eliphaz primogeniti esau. unde. **Reg. viii. dicit de dauid. Posuit in idumca custodes statuitque presidium: et facta est uniuersa idumca finis dauid. Et qui pphetat quod iste due gentes israel. i. et idumei non habebant se adiuuicem ut fra tres: s. potius ut aduersari: prout fuit pphetatus de eis **Gen. ubi supra. Duo populi ex ventre tuo diuisent: populus quoque populum superabit. Non ergo ex tali fraternitate videtur sequi: quod idumei tam acerrime debuerant puniri eo quod non adiuuissent israel: unde aliqui expositores nisi hoc**********

EE vi

a Non erit transiens per eas. quod euacuabit ab incolis. b Et possidebunt eas onocrotalus auis. est imunda et dicitur ab onos quod est asinus. eo quod beatus faciem: alii modo similes asino ut b. in li. q. d. catholicon: beatus tamen dicitur hic. Noctua que est auis volans de nocte. c Et heriti. aial est paruum spinosum. d Et ibis. i. ciconia. bebrei dicitur monedula. p ista de signat vastatio terre. quod ista bitant in locis desertis. e Et extendet super eam mensura. i. destructio erit et vastatio sicut mensuram pctorum: id sequitur. f Mobiles eius non erunt ibi. quod erunt infecti vel capti. ideo subdit. g Regem potentum inuocabunt. i. regem babilonis cui erunt subiecti. h Inuocabunt. ut eorum misereatur. quod tamen non inuenient apud eum misericordiam subdit. Et erunt omnes principes eius in nihilum. i Et orient in domibus eius. ruinos et derelictis. k Spine et uertice et palium. Cardu est spinosus cum quo parant panem. l Et erit cubile draconum etc. p oia ista intelligit. quod terra ad solitudinem redigetur. m Et occurrent demonia onocentauris. sicut expositores istos dicuntur hic demonia. demones incubi: vel boies siluestres. Onocentauri autem aialia monstruosa in parte superiori similitudinem hominis habentia et in inferiori asini: id dicitur ab onos quod est asinus. bebrei dicunt. Et occurrunt martine cattis siluestribus. et dicuntur martine apud eos animalia similitudinem habentia cum simijs: sunt tamen caudata. n Et pilosus clamabit alit ad alterum. i. ululabit. et dicuntur b pilosi: sicut bebrei. aialia ferociora et pilosa: sicut lupi et homines. o Ibi cubauit lamia. est aial monstruosa huius in superiori parte similitudinem mulieris. et in inferiori pedes equos. Cetera patent ex dictis. p Requirit diligenter. hic ppheta ponit predictorum confirmationem: cum dicit. Requirit diligenter in li. domini. i. in libro Esaie. qui scripsit ipsum spiritus sancto dictante. put dictum fuit in pph. huius libri.

de q. d. p. d. i. n. o.

hab. pal. p. d. i. n. o.

de q. d. p. d. i. n. o.

ca. videntur exponere principaliter de finali iudicio: in q. oēs reprobi punientur ex omnibus nationibus. Et huius expositio in plurima: q. in hoc ca. p. tunc p. cordet. tñ nō p. sonat ei s. qd d. i. Regem poti⁹ inuocabūt: cum in iudicio: nec p. iudicium nō sit aliud regnum. nisi regnū xp̄i que nō pnt inuocare damnati. in q. b. malignitas odij sp. p. manet. vt i. iij. sen. di. xlvij. Ra. sa. v. o. t. cōiter omnes bebreoz expo- sutores. hoc ca. exponit de romano in ipio seu regno. vñ glo. nra p. boz rbs z edom bebreoz mgri romā volunt intelligi: omnia de ipsa dici: q. p. tinent in seqnti ca. s. in glo. Circa quam attendendū q. p. romam intelligit eccliam romanā. cui⁹ caput in ternis est roma quā dicūt eē destrueda p. messiaz ab eis spectatū: qd qdem regnū ecclie di- cūt esse p. figuratū p. qrtam bestiam Dan. iij. ca. q. destrueda est p. vnū regnū incorruptibile a deo suscitādum. put ibidem bñ. In q. expositōe duo falsa p. supponūt. Primum s. q. regnum xp̄i seu ecclie sit p. figuratū p. qrtam bestiam in visione dan. p. tentam: qd est manifeste falsum: put ple ne fuit expositum in additōib⁹ sup. dan. ca. s. dicto scdm p. supponūt: q. plus xp̄ian⁹ sit idume⁹: z sic tenent in oib⁹ suis libris. tā thalmudic⁹ q. alijs. vñ in hoc ca. Ra. cābi. sic dicit. q. regnum humanū z oēs q. tenent legē nazarenī p. maiori pte sunt idumei: z eis fuerūt aliq. nat. des ad- mite. Similit. dicit q. cesar z omnes reges q. fuerūt añ eu. in roma sunt idumei. Ad qd. p. banduz nihil allegat s. solum suam fabulosam narratōz p. supponit tanq. v. erā cui⁹ falsitas tñ est manifestissima. Xp̄iani em̄ si dicant de- scendere fm̄ fidem. tñ principaliter descendunt a xp̄o cui⁹ fidem z denominationē tenent: q. de d. a. d. i. z p. oēs de ia- cob descendit: non aut. de esau. Si aut. loquar. de descen- su fm̄ carnem. tñ de omnib⁹ natōib⁹ sunt indifferent. vñ Petrus ap. l. Act. r. ca. In veritate p. perit: q. nō est acce- pt⁹: p. sonat. deus: s. in omni gente. Paulus etiā ad Ro- ma. r. ca. in q. d. Non est distinctio iudei z greci. Dicere q. q. p. idumeam intelligat xp̄ianitas seu ecclia romana. nō solum nō h. fundamentum. s. etiā manifeste est falsum. Et notandū q. in hoc loco: sicut in alijs libris alijs verifi- cat. de eis: illud p. s. Gladius eoz. intret in corda ipsoz. Nam si bene p. siderent. scripture idumea. in hoc loco z in alijs similib⁹ significat ad lrām synagogā iudeoz. que p. p. t. negatōis z occisionis xp̄i facta est ecclie dei inimica: sicut idumea ab esau descendens aduersatrix fuit i. si bñ. Ad cuius claratōz ostendendum est. quō idumea qñq. sub metaphora s. raliiter significet p. dictam synago- gam iudeoz. secundo qualē s. rā huius ca. applicetur idu- mee in hoc sensu sumpte. Circa primum sciendum q. fm̄ Isid. vij. et bimo. q. esau primogenita sua p. pter escas fra- tri suo minoz vendidit. ac postmodū paterna bñdictioe sibi p. missa priuat⁹ est: significat eundē pplm̄ israeliticū. q. a deo vt Exo. narrat liber primogenit⁹ filius nuncupat⁹ est. qui etiā p. pter p. n. as. seculi lucra non solum prim. ar. sui honorem amisit. verum etiā z regni celestis prim. ium preparatum a d. i. p. s. c. nō meruit domino ex probante euz dicit. Auferet a vobis regnum dei. z dabit. genti facienti voluntatem eius: hec ille. Et quo p. locum ab oppositis p. quem sicut p. positum de p. positio: sic z oppositum de oppo- sito verificat: q. sicut primogenitura z bñdictio esau pri- mogeniti fm̄ carnem transiuit in iacob minorem. sic pri- mogenitura z benedictio synagoge sathane primogeniti fm̄ carnem transiuit in ecclesiam etate minorem. z sic in israeliticam dignitatem gentium transiuit plenitudo in- tantum q. gentes veram fidem ipsius iacob recipientes plus israel dicat. vñ de. j. xlvij. de gentili ad fidem acce- denti legit. Et in noie israel assimilabit. sic eadem ratio- ne descendens a iacob fm̄ carnem. z ab eius fide recedē- tes. sicut est synagoga iudeoz xp̄m negantium z crucifi- gentium in abiectioem transeunt idumeticam. vñ de et nomen idumee sibi vendicauerunt: que ab exordio fuit israeli inimica. z ideo Apoc. ij. de ipsis dicit. Qui dicunt se iudeos z nō sunt. s. sunt synagoge sathane. Et notan- dum q. exordium huius distinctionis. s. synagoge z ecclie sic p. p. figurat in exordio boz duoz fratrum. s. Esau et

iacob: Gen. xrv. Si diligēt attendat oia ei boz frat. gesta principaliter fuerunt figuratiua vt ibidem in ad- ditione dictum fuit. Sicut em̄ ibidem collidebant in vtero paruuli. sic b. in vtero matris. s. in gremio sacre scripture q. mater est vtriusq. cū ex ipsa sacra scriptu- ra materiavit e spūalis sumit: in quo qdem vtero tñ synagoga q. ecclesia p. tinue collidunt repugnantes si- binuicem in eius intellectu. sicut etiā primo egressus est esau. secundo vō iacob. sic z hic synagoga patrum. s. ecclesia antiqui testamenti primo egressa est. p. n. vō ecclesia xp̄i. s. noui testa. sicut etiam ibi Jacob egredi- ens plantam fratris tenebat manu. sic ecclesia in pri- mo suo exordio: que incepit a passione xp̄i qdammo- do ritum synagoge tenebat in obfuantis legalibus. Nam a tpe passionis xp̄i vsq. ad diuulgatōz euange- lij: fm̄ Aug. licet legalia mortua erant: non tñ mortife- ra. vñ z Paulus circūcidit Timotheuz: sicut at ibi p. egressum totalit. sunt diuisi. vñ de dicit duo ppli ex ven- tre tuo diuident. sic z hic ecclesia z synagoga omnino sunt diuise in fide z moribus. sicut etiam ibidem dicit Populus populum superabit. z maior minoz f. uiet. sic synagoga que est maior natu ecclie que minor est natu seruit. Et quibus patet intentum. s. q. sicut vni- uersalis ecclesia gentium in vnitae fidei xp̄i aduna- ta. vere z p. p. dicit israel z tomus iacob. de qua an- gelus ad virginem. Regnabit in domo iacob in eter- num Luce. j. sic z synagoga sathane. s. iudeozum: que tomus Jacob sicut vere ecclie est inimica idumea dici debet. Item ad hanc veritatem confirmandam dicit quoddam valde notabile. quod habet ex codici- bus eorum valde autenticis. tradunt enim z firmiter credunt q. doctrina thalmudica ne p. banda eozuz fuit data moy si a deo in monte synai. ortenus que qdem doctrina falsa z pharisaica redacta fuit in scriptis per quendam qui dicit apud eos Ra. iudanaq. qui totā illaz doctrinam accepit a quodam qui dicebatur Ra- bi mayr. a cuius auctoritate dependet illa doctrina: s. constat per eos. q. Rabi mayr: ille qui fuit principalis actor erat idumeus natione. z recepit fidem z ritum iudeozum per tempus post passionem xp̄i. vñ de z p. scitus idumeus apud eos dicit que omnia habentur in diuers. locis in thalmud. et epylogant p. ordinem in summa Rabi moy. egypti que apud eos est solen- nissima in prologo suo vbi agit de auctoritate thal- mudice doctrine. Et que patet q. sicut ecclesia xp̄i di- citur ecclesia apostolica. eo q. doctrinam euangelice legis recepit a xp̄o mediātib⁹ apostolis. sic synago- ga iudeoz qui doctrinam thalmudicam habent. p. le- ge dicenda est idumetica. eo q. recepit doctrinam illaz mediante Rabi mayr idumeo. z sic habetur primū intentum. Circa secundum dicitur in litera. Accedite gentes z audite populi attendite. audiat terra z ple- nitudo eius. in quo inuitat p. beta omnes gentes ad audiendum sententiam latam contra idumeam scilicet synagogam. Nam sicut passio xp̄i per synagogam maliciose p. curata. fuit diuulgata per orbem per pre- dicationem apostolorum: sic condēns est: vt pena idumee scilicet synagoge omnibus gentibus infirma- ref ad laudem diuine iusticie: z sequit. Quia indigna- tio domini super omnes gentes. Ad quod sciendum. q. sicut cum israele de egypto creunte multum vulgus promiscuum eruit. vt habetur Exodi. xij. capitulo. sic cum ipsis ascendentibus d. babylonia multi se miscue- runt. vt patet Esdr. v. capitulo. idcirco tempore pas- sionis chasti dicuntur fuisse in hierusalem de cunctis nationibus. vt habetur Actuum. ij. capitulo. Et quia de ipsis multi adbeferunt synagoge. Unde in lapida- tione Stephani Actuum septimo capitulo. Surrexe- runt quidam de synagoga que appellatur libertino rum: iudeo dicit. Indignatio domini est super omnes gentes. vt intelligatur distributio pro generibus sin- gulorum non p. lingulis genz. Fuit etiam synagoga

postmodum p orbem terrarum ignominiose dispersa: put
fuit pronosticatum p moysen: **Deu. xxviii.** & sic vindicta
dei ipis inflicta publicat p oes gentes. Qualis at fuerit
h vindicta declarat. **v.** Infecit eos &c. qd primu imple
tum fuit p romanos. qd capta ciuitate birlin innumera
biles occiderit. Consequit post modicu tps in ciuitate
q di biber: vbi falsum messias sup se posuerit & postea
a romais obsessi & capti multa milia ex eis cu suo mes
sia fuerit occisi. put in historia Iosephi & in alijs thal
mudicis hystorijs narrat. Et qd talium cadauera. p
eorum multitudinem in sepulta remanebant: id subdit. Inf
fecti eorum puenit & de cadauerib? eorum ascendet fetor.
que qdaz infectio seu occisio no cessat. s. qdammodo
p tunc durat cu p inualla tpm qnq; i gallia: qnq; i an
glia: aliqn in hispania: & sic de alijs natioib? multa mi
lia occidunt a regibus seu a ipis. Nam vt bec vindi
cta esset in memoria hoim: & no traderet obliuioni di
soluit deus: q in pcessu tpm: & in diuersis natioibus
seu regionib? exerceret. & no simul de terra delerent. p
ut ppheta orauit in ps. **v.** Ne occidas eos. s. sil ne forte
obliuiscant ipsi mei: put fuit ibi expositu in additioe.
Sequit in Ira. Et tabescet omnis militia celoz. s. de
monu aereoz fm glo. qz deficientibus membris eoz
qd ammodo vident tabescere vel annihilari: de q dicit
Et applicabunt sicut liber celi. qz sicut in libro applicato
nihil apparet legendum. sic no apperebunt hmoi aeree
prates. ac si essent vetustate ad psumptoz tendentes
de q dicit. Et omnis militia eoz defluet &c. & sequitur.
qm inebriatus est in celo gladius me? qz. s. p celeste
sniam inebriatus est sanguine infectoz gladius diui
ne vindicte mo pdicto: & sequit. Et descendet. s. gladi
me? de celo. sup idumeam. s. synagogam pdictam. Et
sup plm infectois mee. s. q me infecterunt ad iudici
um. i. diuinum manifestandum. Et qz bec vltio se ba
bebat extendere ad omnes tam maiores qz minores:
so sequit. Gladius dñi replet? est sanguine &c. vsq; ibi.
Victima em dñi in bozrba. Ad qd sciendum qd boz
rba e ciuitas regia in terra idumea. vt bz **Gen. xxxv.**
Et sicut hic p synagoga accipit idumea rōibus iam
dictis. sic bozrba p eodem accipit: sub alia tñ rōne.
Bozrba em interpretat vindemiam. synagoga em ante aduen
tum xpi dicebat vinea domini. s. v. ca. Vineam domini
domus israel. que qdem vinea licet ante habuisset pal
mites cum racemis seu fructum. nihil tñ post passio
nem xpi in ea remansit boni fruct? sicut in vinea post
vindemiam nihil fructus remanet. qua p consideratione
pprie di bozrba. s. vindemia. cetera patet ex dictis vs
q; ibi. Quia dies vltionis domini. s. sanguinis xpi. put
in glo. Annus. i. tempus retributionum iudicij syon.
qz non solum idumea. s. synagoga psecuta est xpm ca
put. s. etiam membra sue ecclesie que p syon designant
Unde **Mat. ca. xxiij.** Cum reprobaasset synagogam iu
deorum ex psecutione pphetaz. & hmoi. di. Ecce ego
mitto ad vos pphetas &c. Et ex illis occiditis in syna
gogis vris: subdit. Veniat sup generatoz istam om
nis sanguis iunioris: q effusus est a sanguine abel iu
stic. Et quo p qz vindicta omnis sanguis effusi iu
stoz ecclesie ab abel in cipientis: descendere debet sup
synagogam. que p idumeam hic intelligit: & sequitur.
Et puerient torrentes eius in picem. & hum? eius in
sulphur &c. Et ascendet fumus eius in generatoe & ge
nerationem. p torrentes em intelligunt doctrine: que
a sacra scriptura fluunt p veros doctores. sicut. s. ca.
xxiij. de simili di. Locus flumioz riuu latissimi & in se
quenti ca. di. Et torrentes in solitudine. vñ torrentes
synagoge que in antiqs fluebant a sanctis pphetis et
doctozibus in aquas saluberrimas. postea pueri sunt
p doctrinam pharisaicam & thalmudicam in picem &
sulphure q generant fetore. Ad cui? intellectu notada
sunt aliq de multis & innumerabilib? q in eoz doctri

nis absurda & nephanda legunt. Ad quod sciendum q
synagoga iudeoz post passionem xpi intantū fuit excec
ta. q in sua thalmudica doctrina quam false dei lege vo
cant multa tradiderit maxime absurda de deo. vñ in li. q
di barathoch rabi eoz plane dicit q deus in qlibet vige
lia noctis dolēs de destructōe templi sui & captiuitate iu
deoz rugit vt leo & dicit d seipso. **De mibi q destruxi domū
meam: & obussi templū meū: & captiuauī filios meos inē
gentes seculi.** Et hanc sniaz multis & varijs modis repli
cant. In pn. etiam libri ab odozera. querūt qā facit deus
in. xij. bozris diei. Ad qd rñdent q in tribus bozris primis
sedens studet in lege. & in tribus secūdis iudicat vniuer
sum mūdum. in tribus tercijs pascit totum mundum. in
tribus qrtis ludit cum leuiathan: iux illud **Job. Leuia
than** quem formasti ad illudendum ei. Dicunt tñ
q a die q templum est destructūz nō fuit ludus nec risus
coram deo. s. flet? & planct? iux illud **Esaie.** Vocauit dñs
exeratum in die illo ad fletum & planctū &c. Consequit
ibidem querūt qā facit in. xij. bozris nocturnis: Et rñdet
alia similia in fatuitate. vnde qlibet hñs vsuū rōnis ad
mirari dē de tanta cecitate quō illi q gloriānt se bielegez
dei. attribuunt vero deo q nec in dñs hñt similem passio
nem flet? & planct? hmoi: qz pessimi ydolatre suis dñs
nō attribuunt. & qd deterius est: q rabi eoz determinant in
li. q di bulin. q deus peccauit faciendo lunam minorem
sole in quantitate: p cui? pto. s. dei expiando dicunt q of
ferebat. i. q. kal. bir. capraz. de q bz **Num. xxviij.** Mira
ra & brutalis insania q deo audet attribuere qd etiam be
atis minime ppetit. put est ve. qd miseriam significat q
aliena est a qlibet beato. similiter & peccare & expiatione
p pto in digere & hmoi. que horreda sunt & stupēda. s.
sunt nonnulli modernoz: q ad has insanias colorandas
dicunt. q pdicta & multa similia q in thalmud: de quo di
cunt: sunt metaphozice intelligenda. eo modo quo sacra
scriptura deo attribuit penitere. vt **Gen. vj.** & irasci **Lu.
xxij.** & in alijs q plurimis locis: que & similia intelligenda
sunt similitudinaz. s. q se habet in effectib? suis d qbus
in illis locis agit. ad modum tales passionēs habentis. q
quidem cauillatio non valet. tum quia licet in sacra scri
ptura: put pphere qnq; more humano loquunt talia qn
q tradant. in dictis tñ expositoz sacre scripture talia nō
sunt admittenda: cum ad expositores p tneat: vt sacraz
lram exponant. non autē quod talia tradant in actibus
suis que sunt erroz inductiuaz: sicut pdicta. tum quia pe
nitere vel irasci aut moueri & hmoi. que in sacra scriptura
deo attribuuntur important aliquid quod in hominib?
esset laudabile. penitere enim in homine qui peccatum
commissit laudabile est. Irasci etiam fm moderationem
rationis: vt iusticia exerceat est laudabile. Moueri etiā
ad bona prosequenda & mala fugienda laudabile est. &
talīs deo attribuunt vt bonum quod important homi
nes conentur imitari. sed miserum esse: vel peccare nihil
boni importat. ad quod imitandum homines prouoca
ri debeāt. & si talia deo attribuere stultissimum est. Sunt
etiam in predicta thalmudica doctrina nephanda que
dam fetida que aures cuiuscunq; modesti offendunt. q
rum multa epilogat magister **Raymundus** in pugione.
tercia parte. distin. iij. capitulo. xx. Et quia talia non sunt
digna repetitione seu relatione. ideo illa omitto. sed so
lum ex bis infero. q talis doctrina manifeste est absurda
& fetida: de qua pprie dicitur hic. Et ascendet fumus eius
. s. horridus & fetidus modo pdicto. Sunt etiaz in iurib?
deoz thalmudicis multa iniquissima & naturali dicrami
ni rōnis omnino inconsona. vt plenius declarabit super
Zach. c. v. & seqt. Et desolabit in secula seculoz. s. birlin
illa materialis a iudcis fm glo. Nō erit transiens p eam
qz romani deueuerit. vt nemo ex iudcis reuertere in ter
ram suam. put in glo. Et possidebit illam onocrotalus &
beriti? p aues & animalia que in hoc ca. ponit intelligunt
viciosi homines. sicut p munit exponitur **Deuf. xiiij.** vbi
boz & similia eius p dibeat. sicut p coruum intelligunt

tur illi q̄ sunt voluptatib⁹ desigrati. vel q̄ sunt exptes to
ne afflictōis. qz coru⁹ semel emissus ab archa nō est reuer
sus. z in miluo q̄ marimis vti⁹ insidijs designat fraudu
lenti. Ista em̄ vicia z similia frēq̄nt in synagoga iudeoz
inueniunt. q̄ postq̄ a xp̄o recessit nunq̄ ad eum reuersa ē
saltem vniuersalit. z q̄ fraudulentijs frēq̄nt vti⁹. z sic de
alijs aialib⁹ hic ex p̄ssis intelligenda sunt vicia q̄ in ipsis
remanserūt postq̄ xp̄m non receperūt. z nō solum vicia q̄
p̄ aialia hic ex p̄ssa designant. s̄ etiam alia q̄ hic nō expri
munt intelligant inesse eis: iō s̄ dicit. Re q̄rite diligēt in
libro dñi. s̄ mosaice legis. Et legite vnum ex eis nō defuit
.s. ex auib⁹ z aialib⁹ in m̄dis p̄tentis in lege. qz oia s̄m eo
rum significata mō p̄dicto ibi manēt. q̄ oia dicunt in eis
durare in secula seculoz. s̄ durante eoz p̄fidia. sicut p̄zo
uer. xxxj. d̄ de bibentevinum. q̄ volozis ei⁹ non recordat
ampli⁹. s̄ ebrietate durate. Et s̄m hoc exponi p̄t residuū
hui⁹ ca. p̄ozimē ad p̄dicta exceptis duobus passib⁹ q̄ sp̄a
liē sunt exponendi. p̄im⁹ em̄ dicit. Mōbiles eius nō erūt
ibi regem poti⁹ inuocabūt. z erūt oēs principes in nihilū
Ad qd̄ sciendum q̄ iudei scientes se p̄sufos in negatione
xp̄i p̄ p̄betiaz patriarche iacob dī. Non auferet sceptrū
de iuda z dur de femore ei⁹: donec veniat q̄ mittēdus ē. s̄.
xp̄c. put in eoz thargū. s̄ in trāslatōe chaldaica exponit.
eo q̄ iam a magnis t̄pib⁹ ablatum est ab eis sceptrū z du
catus: z tñ messiam nō hnt. iō fingunt q̄ illi q̄ regunt eos
in hac captiuitate p̄ thalmudicam doctrinam dicunt hīc
sceptrū z ducatus. put tradunt in li. q̄ d̄ cabedrim. qd̄ tñ
euacuāt p̄beta dī. Mōbiles ei⁹ nō erunt ibi. q. d. Ad ducē
seu sceptrū hntem nobilitas p̄tinet quaz tñ ipsi nō hnt. s̄
regem poti⁹ inuocabunt. manifeste em̄ p̄fessi sunt corā
pilato. Non habem⁹ regem nisi cesarem. z etiam extunc
vbicūq̄ sunt: sunt sub p̄tate regia alic⁹ dominantis seu re
gentis. Et sic p̄t q̄ falsum est dicere se hīc sceptrū z duca
tum: p̄t̄im cum etiam scribe z pharisei sub cui⁹ doctrina
sunt iaz a longo tpe defuerunt: z de hoc subdit. Et erunt
omnes principes eius in nihilū. glo. scribe z sacerdotes
z pharisei. Secūdus passus est: cum dicit. Et pilosus cla
mabit alē ad alter. Circa qd̄ sciendū q̄ pilosus in hoc lo
co intelligendus est demon. Eadem em̄ dictio ponit hic:
z Leui. xvi. vbi d̄. Non imolabūt vltra victimas demo
nib⁹: z est sensus. nam fabricatores thalmudice faculta
tis: vel poti⁹ falsitat⁹: hēbant demones maxime sibi fami
liares. quoz vn⁹ vocabat bēthamaleon. z ali⁹ iosep̄seda
z cum istis maxime p̄uerfabant. put in multis alijs locis
ipsius thalmud hīc: z etiam narrat ab eis. q̄ semel fuerat
a cesare. p̄bitum ne illam thalmudicam doctrinam di
uulgarent z tñ ad p̄silium z p̄curatōez p̄dictoz demonū
hmoi p̄bitio fuit reuocata. z sic thalmudica doctrina re
cupata fuit demonum p̄curatōe. que qd̄dem historia nar
rat p̄ extensum in li. textuali ipsi⁹ thalmud q̄ d̄ mebila q̄
est autentic⁹ apud eos. s̄m q̄ p̄rie d̄ q̄ in idumea. s̄ syna
goga sathane. Et pilosus clamabit alter ad alter. s̄ vnus
demon z alium p̄socium ad opus suum explendū seu re
cupandum. possit etiam hoc intelligi de duob⁹ dyaboli
cis hominib⁹. q̄ inter ceteros p̄secutores xp̄i z ecclie p̄ni
ciosiores censent. p̄im⁹ seu p̄ncipalior in p̄mitiua vics
synagoga sathane fuit scariothes: de q̄ xp̄c. Qui tradidit
me tibi zc. vnde a xp̄o dyabolus noiat: Job. vj. Monne
tū. elegi zc. Alter vō pilosus p̄t̄ intelligi anticristus q̄
p̄ncipalior erit in p̄secutione vltima ecclie z virtute de
monum miracula faciet saltē apparentia de q̄ dicit Apo.
ad thessa. ij. q̄ s̄m opationem sathane zc. z sic pilosi cla
mant alter ad alter licet valde remoti in tpe. qz affectio
nes eoz dyabolice adinuicem correspondent: nitentes. s̄.
xp̄m z eccliam subuere. alter. s̄ in capite. alter vō in om
nibus membz vniuersaliter sibi contemporaneis. Si
autem obijc̄ p̄ expositionem p̄dictam q̄ videat esse my
stica non literalis: eo q̄ idumea p̄rie significat illam ter
ram seyr quam esau possedit. similiter bozrba ciuitas p̄n
cipalis in ea existēs. vnde q̄ per ista intelligat synagoga
videat p̄tinere ad sensum mysticum seu sp̄ualem. z sic de

multis in hōc ca. contentis s̄m p̄dictam expositio
nem. Dicendum igit q̄ in dictis p̄betaz multa tra
dunt parabolice seu metaphorice sicut supra. v. c. Ci
nea domini accipit p̄ domo israel. z. xxv. p̄ moab intē
ligit anticristus ad lrām. vt ibide. h̄ in possil. vñ z
in hoc loco. qz lrā hui⁹ ca. non bene adaptat nec p̄rie
idumee nec rome. nec alijs de quibus dictum est. s̄ sy
nagoge sathane mō p̄dicto. Idcirco d̄ illa exponit ad
lrās. qz in locutione parabolice. vt dictum fuit. s̄. in qd̄e
supra. plogum Bēn. sensus lrālis est non ille qui signi
ficat p̄imo p̄ vocem. sed ille qui intendit significari:
p̄sertim cum in hoc loco multa inueniunt hui⁹ veri
tati consona. vnde z in alijs locis frequenter accipit
idumea p̄ synagoga p̄dicta. vt. j. lxiij. Quis est iste q̄
venit de edom tinctis vestibus de bozrba. z in alijs lo
cis. z eadem est ratio de alijs in hoc capitulo paraboli
ce contentis.

Replica.

Ad in ca. xxxij. recedit a possil. q̄ exponit hoc
ca. ad lrām Burg. Ipse aut p̄ allegoriam satis
extensaz ponit p̄positiones thalmudicas z alia
mira: de quibus non iudico.

Capitulum. xxxv.

Et abif deserta. Andreas z alii expositores
catholici in hoc ip̄m sequentes exponit istud
ca. ad lrām nimis iudaice. s̄ de p̄speritate iude
oz post reditum de babylone. s̄ hoc non videt rōna
biliter dictum: qz ab illo tpe vsq̄ ad xp̄m fuerūt in p̄
uitute: q̄uis in terra sua: sicut dictum fuit. s̄. xxxij. Fu
erunt etiam in multis afflictionib⁹ z angustijs. vñ in
libris Esdre. z neemie z dan. et ideo p̄speritas z iocū
ditas q̄ in hoc ca. describit ad temp⁹ illud nullo mo
do referrivident. Si autem dicat. q̄ imo: quia hic est
hypbolica locutio: sicut dicit de alba muliere q̄ est al
bioz nive: q̄uis multum deficiat a niuis albedine: hoc
non videt conuenienter dictum in p̄posito. quia ma
gnificum z p̄m decet plus conferre q̄ p̄mittere. vel
saltem non minus. z minus punire q̄ comminari. de
us aut magnificētissim⁹ z p̄ssim⁹ est. z ideo ei⁹ pro
missiones de bonis non vident rationabiliter exponi
p̄ restrictionem. nisi aliq̄ appareat manifeste q̄ sic de
beant exponi. vt p̄pter demeritum manifeste supueni
ens. p̄pter qd̄ bonum. p̄missum iuste rescindit. vel to
taliter auferit. p̄minationes tñ de malis rationabiliter
aliq̄ p̄ excessum siue restrictionem exponuntur s̄m
quantitatem z mensuram peccatoz ipsoz delinquentiū.
p̄pter qd̄ Ra. sa. hoc ca. exponit de felici statu que
expectant iudei in aduentu messie. Igit̄ dimittendo
qd̄ falsum est in dictis eius. s̄. q̄ xp̄c sit adhuc ventur⁹
in mundum. z accipiendo qd̄ v̄r̄ est. s̄. q̄ hoc ca. sit ad
t̄ps xp̄i referendum. p̄t̄ sic p̄tinuari ca. p̄cedenti in q̄
p̄beta denunciat destructionem idumee ad p̄sola
tionem iudeoz. hic p̄n̄ denunciat eis p̄solutōz p̄fectā
xp̄i tempe credentibus affuturam. Et diuidit in tres
ptes. qz p̄imo p̄solať eos de futura multiplicatione:
scdo de credentium roboratione. ibi. Confortate ma
nus. tercio de demonum reiectione. ibi. In cubilibus
Ad euidētiam s̄m sciendū q̄ in senbedrim hieroso
lymitano q̄ apud beb. est liber autētic⁹ d̄ q̄. v. res no
tabiles defuerūt in scdo templo p̄ zorobabel edificato.
q̄ fuerant in templo salomonis. P̄imū est ignis p̄ti
nans in altari holocaustoz. q̄ tunc p̄ pluiam vel vē
tum nō extinguebat: q̄uis eēt sub diuo. Scdm̄ est ar
cha testamenti. vñ d̄biere. iij. In illis dieb⁹ nō dicent
vltra. archa testamenti dñi. nec ascendet sup̄ cor. nec
recordabunt illi⁹ zc. Tercium est vntio regū z p̄ti
ficiū. qz pontifices q̄ fuerūt post captiuitatē babyloni
cam nō fuerūt instituti ḡ vñctōz sacram. s̄ in situēbat

Esaie

frequentem p reges quibus iudei erant tributarii: qui frequenter vendebant summum sacerdotum. Similiter toto tpe iudei reges no habuerunt nisi aliquos paucos pax ahi tps xpi. 7 illi no fuerunt p pncipos instituti. Quartum est spūs sanctus seu diuinitas. q p tanto dicebat in templo sa-

lomonis habita re. qz ibi a summo sacerdote audie bant diuina rñ. sa n aut in scdo templo. Quinque e vñm 7 thuni. p q ponit in lati no doctrina 7 xpritas xpo. xviii. 7 huius iosephum erat qda fulgor subito pñs de lapidib' ronalis 7 humeralis qñ de acceptabat pces summi sacerdotis. de q dicit Josephus. in li. antiqta iudaice. q refecit per ec. anos anteqz incepit scribere libz illu qñ incepit scribere anno. xlii. a passioe xpi vel circit. qz libz illum obtu-

Et stabit des. **Et** erunt inuisa 7 exultabit solitudo: 7 florebit qñ lili- um. **Et** germinans germinabit 7 exultabit letabunda 7 laudans. **Et** gloria libani da ta e ei: **Et** cor carmeli 7 sarō. **Et** ipsi videbunt gloriā dñi: 7 **Et** coram dei nri. **Et** confortate man' dissolutas: 7 **Et** genua debilia **Et** roborate. **Et** dicite pusillanimes **Et** confortamini 7 nolite timere. **Et** ecce deus nri vltōz adducet retri- butionis: 7 ipse veniet 7 saluabit vos. **Et** tunc apient' oculi cecoz: 7 aures surdo-

rum patebūt. **Et** tunc saliet sicut ceruus: claudas: 7 ap- ta erit lingua mutoz quia scisse sunt in deserto aque: 7 torrentes in solitudine: 7 q erat arida i stagnū: 7 sities in fontes aqz. **Et** in cubilib' in qto pus dracones hira- bant oriet' viroz calami et iunct' 7 erit ibi semita 7 via sancta vocabit'. **Et** no transi- bit p eam pollutus: 7 hec erit vobis directa via: ita 7 stulti non errent p eam. **Et** no erit ibi leo: 7 mala be- stia non ascendet per eam: nec inueniet ibi. **Et** ambu-

tem pueri viderunt gloriā eius in miraculis factis per aplos in noie xpi. **Et** confortate. **Et** sic pñr denunciaf materia gaudij ex roboratione credentium: cum dicit. **Et** confortate x. 7 est vbum ppete ad aplos. **Et** confortate man' dissolutas. i. gentiliū q ante erant tardi 7 pigri ad opus bonum.

Et genua debi- lia. gentiliū. **Et** roborate v- bo 7 exemplo ad q cūqz aspera p xpo sustinendum. **Et** dicite. i. pnu- miter p dicate. **Et** pusillanimes. tpe pcedenti. **Et** confortamini in virtute xpi. **Et** nolite time- re. i. tormēta tyrā- hoz. cui' ca subdit. **Et** ecce de' nri vlti- onem x. sup vios psecutores. **Et** ipse veniet et saluabit vos. p pas- siones modicas ad gloriā deducēdo 7 sic factum fuit in primitiua ecclia. et p longū tps postea qz multi gentes ad xpm pueri ita erāt

in dño confortati. q non timebant tormenta s magis appe- tebant. vtz in legendis multoz sanctorz. **Et** tunc apient' oculi cecoz x. Ista est miracula fuerit facta corporal' p xpm 7 postea p aplos 7 alios credentes in noie xpi. vtz in euangelij 7 actib' aploz. **Et** fuerit fa- cta spūal' in illuminatioe infidelū fidem recipiendo. **Et** aures eoz fuerit apse mandatis xpi obediendo: **Et** clau- di sanati p viam mox incedendo. **Et** muti loqiam rece- perunt fidem libere pfitendo: cui' ca subdit. **Et** Quia scisse sunt in deserto. iudee 7 gentilitatis. vtz ex- supradictis. **Et** que. i. sacramenti baptismi. **Et** torretes in so- litudine. i. varie gre spūsancti. de q dicit. **Et** Coi. rñ. Alij dat' fmo sapie x. **Et** que erat arida in stagnū x. per hoc notat plenitudo gre data tpe ecclie primitiue. **Et** in cubilibus. **Et** sic pñr denunciaf materia gaudij ex demonum deiectione: cum dicit. **Et** in cubilibus. i. in phanis 7 templis ydeloz. **Et** in qz x. i. demones in ydolis nra dantes. 7 aliqñ in talib' locis apparuerūt demones in spē draconum. **Et** oriet' viroz x. qz ydolis inde abiectis talia loca fre- quenter p aplos aliozqz discipulos diuino cultui applica- bantur. **Et** erit ibi semita qñtum ad obfuoatōz p silioz. **Et** via. qñtum ad obfuoatōz mandatoz. **Et** hec erit vob' via directa. pueniēdi ad beatitudinē. **Et** ita vt stulti. i. simplices 7 illiterati etiam. **Et** non errent p eam. frequēter em ptingit q simplices directius incedunt p hanc viam. vñ cum Aug. legisset vi- tam pauli monachi simplicis: dixit. **Et** simplices 7 illitera- ti rapiunt celum. 7 nos cum lris nris trahimur ad infer- num. **Et** no transibit p eam pollut' ex hoc puz q pbeta non loquit' hic de via materiali p quam indifferent' trāse pollut' 7 mūdus. 7 sic metaphorice loquit' in pcedētib' 7 sequentibus cum dicit. **Et** non erit ibi leo x. p hoc intelligunt demones qui in primitiua ecclia fugabantur p credentes Marci vlti. **Et** signa eos q crediderint. hec sequuntur. **Et** in nomine meo demonia eicient x. **Et** ambulabūt p viam iusticie

margin notes on the left side of the page, including fragments of text from the adjacent page.

q̄ liberati fuerunt a demonis fuitute. a Et redempti a dño. iesu xpo suo sanguine p̄cioso. b Conuerſent ⁊ uenient in syon. i. ad eccliam militantē primo: postea ad triumphantē: fm̄ q̄ dicitur Heb. xij. Accessistis ad syon montem ⁊ ciuitatem dei uiuentis iherosolimam celestem ⁊c. c Et leticia sempiterna ⁊c. ex hoc ⁊ plurib⁹ alijs in hoc ca. possit vñ q̄ hoc ca. referri non possit ad t̄pus iudeoz de captiuitate babiloni ca redeuntium.

In ca. xxxv. ubi dicitur in postil. Igitur dicitur mittenda quod falsum est in eius dictis.

Aditio.

Resens ca. bene ⁊ p̄prie ut exponi a postil. s̄ circa e⁹ cōtinuatōez ad p̄terita attendendū est. q̄ in ca. xxxij. p̄cedit ab illo loco in quo dicitur. Audite q̄ longi estis ⁊c. ut dicitur est incipit ca. fm̄ heb. vsq̄ ad si. illi⁹ ca. p̄beta tractauit de deiectione ⁊ reprobatione phariseoz ⁊c. et inā xpi respicientium ⁊ de p̄speritate adherētium xpo. ⁊ de quibusdam ad hoc p̄mittentibus. ut ibidē fuit ostensum. In ca. de sequenti. s̄ xxxiij. sp̄alius agit de destructione synagoge iudeoz q̄ p̄ ydumeā ibi designat ⁊ d̄ plurib⁹ ad hoc pertinentib⁹: ut ibidē fuit large ostensum. In p̄nti hō ca. tractat de solatōe ⁊ statu credentium in xpo. ⁊ exponat totum p̄ns ca. put in postil.

Ca. xxxvj. Factum est. sup̄ eiaias descriptis liberatōz ezechie ⁊ ppli eius p̄ modum p̄phetie: hic p̄nt̄ eam ⁊ scribit p̄ modum historie. Circa q̄d sciendū q̄ ezechias misit magnas pecunias regi assyrioz tali pacto q̄ a terra eius recederet ⁊ ip̄m in pace dimitteret: ut dictus fuit. iij. Reg. xvij. s̄ accepta pecunia pactū fregit: nites birlm destrucere. ⁊ pplm in assyrios trāſſerre ⁊ ad terrēduz ezechiam ⁊ pplm suum v̄bis p̄minatorū: misit rabsaces cum magno exercitu an birlm. Circa hoc iḡ sic p̄cedit. q̄ p̄mo ponit dicta p̄minatio. sc̄do ezechie liberatio ca. sequenti. Prima diuidit in tres. q̄ p̄mo ponit dicta p̄minatio. sc̄do p̄minati postulatio. ibi. Et dixit eliachim. tercio petitō ⁊ refutatio. ibi. Et dixit ad eos. Prima in duas q̄ p̄mo p̄mittunt q̄dam p̄ambula. sc̄do p̄minatio dicta ibi. Et dixit ad eos rabsaces. Circa p̄mū primo p̄mittit t̄pus: cū dicitur. a Et factum est in. xij. anno ⁊c. sc̄do loci ibi. b Sup̄ omnes ciuitates iuda. excepta birlm ⁊ paucis fortalicis. c Et misit rex assyrioz ⁊c. ubi remansit cum p̄te exercit⁹ ad expugnandum locum illum. d In manu graui. i. in tanta p̄tate: q̄ ezechias se nō poterat in campo sustinere. ⁊ tenebat se in muros birlm. e Et stetit in aq̄ductu piscine superioris. illum em̄ aq̄du-

ctum qui exibat ex ciuitatem diuenterat ezechias. ut dicitur est. s̄ xxxij. tñ lo c̄ retinebat nomen aq̄ductus. f In via agri fullonis. sic noiat: eo q̄ fullones extēdebant ibi vestes ad desiccandum. g Et egressus est ad eum eliachim. ad tractandum de pace de p̄sensu vtriusq̄ ptis.

b Qui erat super domū. s̄ dñi q̄ erat sum⁹ sacerdos ut dicitur est. s̄ xxxij.

i Et sobna scriba. i. scriptor an naliū: ⁊ iste ē alio ab alio: de q̄ b̄ s̄ xxxij. q̄ ante eliachim fuit sum⁹ sacerdos.

k Et iobae filius asaph acommentarijs. i. cancellari⁹ regis ⁊ ē a commentarijs vnū nomē indeclinabile ⁊ cōis generis. in heb. tñ b̄. Recordator ⁊ ut dicitur sa. hēbat offm̄ reducendi ad memoriā casus tractandos coram rege. ⁊ fm̄ debitum ordinem p̄ ut casus debeat prius vel posterior expeiri. l Et dixit. Possit quibusdam p̄ambulis. h̄ p̄nt̄ describit p̄minatio rabsacis ex p̄te regis assyrioz loq̄ntē.

am: q̄ recessisti a me. Ecce p̄fidis sup̄ baculū harūdi neū p̄fractū istū sup̄ egyptū cui si innixus fuerit homo inſibit in manū ei⁹ ⁊ p̄forabit eam: sic pharao rex egypti oib⁹ q̄ p̄fidit in eo. ⁊ si ruderis mihi in dño tuo n̄ro p̄fidimus: nonne ipse est cui⁹ abstulit ezechias ex cella ⁊ altaria: ⁊ dixit iudez hierusalē coram altari isto adorabitis. p̄ Et nunc trahe te dño meo regi assyriorum ⁊ dabo tibi duo milia equoz: nec poteris ex te p̄bere ascensores eoz. ⁊ q̄ modo sustinebis faciem iudicis vnus loci ex seruis tuis mini mei minoribus. ⁊ si p̄fidis in egypto: in q̄driga ⁊ in eq̄tib⁹: ⁊ nunc nunq̄d sine dño ascendi ad terrā istā ut disperderem eam. Domin⁹ dixit ad me. Ascende sup̄ terram istam: ⁊ dispe eam. Et dixit eliachim et sobna: ⁊ iobae ad rabsaces

m Que est ista fiducia q̄ p̄fidis. s̄ posse resistere. q̄ d. nulla est. q̄ si p̄fidis de auxilio humano p̄ regem egypti illud nullū est: iō subdit. Ecce p̄fidis sup̄ baculum arundinum ⁊c. ⁊ p̄z l̄ra vsq̄ ibi.

n Si ruderis mihi in dño ⁊c. ubi excludit ab ezechia auxilium diuinum dicens.

o Nonne iste est cui⁹ ⁊c. q̄ d. nō d̄z a deo sperare auxilium: cui⁹ diminuit cultum. iste tñ rabsaces dicebat falsum: q̄ post edificatōz templi p̄ salomonem. nō fuit iudeis licitū alibi offerre sacrificia. nisi in casu ex dispensatione diuina. sicut helyas obtulit in monte carmeli. iij. Reg. xvij.

p Et nunc tradete dño meo ⁊c. i. obliga te p̄ cautionem sufficientem.

q Et dabo tibi duo milia eq̄z. vñ in heb. b̄. Sias vadit. s̄. p̄ duob⁹ milib⁹ eq̄z: q̄s tradam tibi.

r Nec potens ex te p̄bere ascensores eoz. q̄ d. illi toto p̄lo tuo nō inuenies tot homines q̄ sciant ⁊ possint eū trahere.

s Et quō sustinebis ⁊c. q̄ d. nullo mō. q̄ quilibet eorum b̄z satis plures eq̄tes in acie sua.

t Si p̄fidis in egypto ⁊c. i. in adiutorio dei ⁊ regis egypti. simul excludit hoc dicens.

v Dominus dixit ad me. Ascende super terram ⁊c. hoc falso dicebat ad terrēduz ezechiam. x Et dixit

Systa a episcopo & ezechia

Esaie

Esaie. **H**ic pñr ponit ezechie petitiō p nuncios su
os facta. cum dicit. **L**oquere ad fratres tuos syra lingua. q̄
nō erat intelligibilis iplo p̄muni z erat petitiō rōnabi
lis. qz talis tractat d̄z esse secret⁹ quousqz sit p̄fectus
z firmat⁹. **Y** Et dixit rabsaces. hic pñr ponit dicte
petitionis refu
tatio: cū subdit.
3 Nunquid ad
dñm tuū. s. eze
chiam.

a Et ad te. cū
nuncios.

b Misit me
dñs me⁹. q. d.
nō: s. magis ad
ipm.

c Et comedāt
stercora sua. id ē
nisi reddant se
voluntariē. ita
dñi erant obse
si. q nō hēbant
aliqd ad come
dendū r̄bibēdū.

d Et bibāt vi
naz pedū suorū.
i. fluentē ad pe
des suos. boib⁹
em̄ in timore et
āgustia magna
positis solet flue
re vrinā sup pe
des. z p hoc in
nuit famē z anxi
etatem eis futu
raz in obfididē:
nisi redderēt se.

e Et clamavit
voce magna iu
daice. Et hoc di
cunt doctores q
iste erat apostata
a iudaismo.

f Non vos se
ducat ezechias
p̄mittendo vo
bis auxiliū a do
mino futuro.

g Facite meccū
benedictōes. ad
reddendūz vos
mibi voluntariē.

h Et comedite r̄. i. bitate pacificer̄ q̄tē in fra ista.
i Donec veniam r̄. q. d. hic est modus regum assy
rioz. s. transferre gentē sibi subiectam de terra sua na
tiua ad alias vt de eius obedientia sit magis securus:
iam em̄ ante fecerat hoc rex assyrioz de osee rege isrl z
eius p̄lo vt b̄. iij. Reg. xvij.

k Et tollam vos ad terram r̄. i. similis in fertilitate
z amenitate. p̄ qd talis translatio non d̄z vobis esse
gratis.

l Nec conturbet vos ezechias. retrahendo vos ab
isto qd vobis offero.

m Dicens: Dñs liberabit nos. q. d. non poterit. qd
nitit̄ pbare: cum d̄z.

n Nunquid liberauerūt dñi gentium r̄. q. d. cū essent
multi dñi non potuerūt defendere cultores suos d̄ re
gem assyrioz: s. deus n̄ q̄ vnicus est: vt dicitis: nō po
terit vos defendere: s. istud argumentū nullum est. qz
illi nō erant dñi veri: s. falsi z nullius d̄tutis. d̄z aut̄ ve
rus vn̄ est z potentie infuiste.

o Et siluerunt. de mandato regis ezechie. timebant em̄
ne si r̄derent: qz rabsaces multiplicaret vba blasphemie
d̄ deum. **p** Et egressus est eliachim r̄. vt referret eze
chie rabsaces vba. **q** Scissis vestib⁹. hic erat modus
iudeoz: qz scindebant vestimēta sua in signū doloris: qm̄
d̄ deum blasphemiam audiebant. vñ
z summ⁹ sacerdos
imponens xpo qz
blasphemasset. sci
dit vestimenta sua
vt b̄. Marc. xij.

p turbet vos ezechias. **m** di
cēs. Dñs liberabit nos. **n**ū
qd liberauerūt dñi gentium
vnusqzqz trā suaz de manu
regis assyrioz. **U**bi est r̄
emath z arphad: vbi est r̄
us sepharuaī. **n**ūqd liba
uerūt samariā de manu mea.
Quis ē ex oib⁹ dñis terraz
istaz q̄ eruerit trā suā d̄ ma
nu mea vt eruat dñs b̄rlm
de manu mea. **E**t siluerit z
nō r̄derit ei vbum. **M**ada
uerat ei rex dicēs: ne r̄dea
tis ei. **E**t igressus ē eliachi
filius helchie q̄ erat sup wo
mū: z sobna scriba: z ioabe
fili⁹ asaph a commentarijs:
ad ezechiam scissis vestib⁹:
z nūciauerūt ei vba rabsac.

q **E**t factū. **Ca. xxxvij.**
Est cū audisset rex eze
chias scidit vestimēta sua:
z obuolut⁹ est sacco: z in
trauit in domū dñi. **E**t mi
sit eliachim q̄ erat sup wo
mū: sobnā scribā z seniores
de sacerdotib⁹ optis saccis:
ad esaiam filiū amos p̄phe
tam: z dixerūt ad eum. **H**ec
dicit Ezechias. **D**ies tri
bulationis: z correptionis:
z blasphemie d̄ dies hec: qz

Ca. xxxvij.
Est cū audisset rex eze
chias scidit vestimēta sua:
z obuolut⁹ est sacco: z in
trauit in domū dñi. **E**t mi
sit eliachim q̄ erat sup wo
mū: sobnā scribā z seniores
de sacerdotib⁹ optis saccis:
ad esaiam filiū amos p̄phe
tam: z dixerūt ad eum. **H**ec
dicit Ezechias. **D**ies tri
bulationis: z correptionis:
z blasphemie d̄ dies hec: qz

ca executio. ibi. **E**gressus est. **P**rima in duas fm̄ duplicē
denūciatōz. scda ibi. **R**eversus est. **P**rima in duas. qz p̄i
mo ponit ezechie humilis petitiō. scdo esaie p̄solabilis
r̄sio. ibi. **E**t dixit. **C**irca primū d̄z.

a Et factū est r̄. eadem cā q̄ z nūcū sui vt dictum est.
b Et obuolut⁹ est sacco. i. veste cilicā humiliando se
coram dño: nō subdit.

c Et intrauit in domū dñi ad ipm̄ de p̄candū h̄milit̄er
z deuote. **d** Et misit eliachim. qz magis cōfidebat de
meritis esaie q̄ de suis.

e Filiū amos p̄phe. ita h̄nt aliq̄ li. qd factū est ab aliq̄
bus correctorib⁹. eo q̄ iste amos fuit p̄pha. sicut dictum
fuit in p̄n. b̄. s. meli⁹ d̄z bic p̄phetam vt referat ad esaiaz
sicut. iij. Reg. xix. in p̄n. vbi tractat ista h̄storia.

f Dies tribulationis z correptionis. s. mei z toti⁹ ppli.
g Et blasphemie d̄ deum.

h Dies hec. scilicet in qua rabsaces dixerat predicta
q̄ erant in afflictionem regis Ezechie z populi. z vitupe
rium dei. **i** Quia venerunt filij vsqz ad partum r̄. in

o **E**t siluerunt. de mandato regis ezechie. timebant em̄
ne si r̄derent: qz rabsaces multiplicaret vba blasphemie
d̄ deum. **p** **E**t egressus est eliachim r̄. vt referret eze
chie rabsaces vba. **q** **S**cissis vestib⁹. hic erat modus
iudeoz: qz scindebant vestimēta sua in signū doloris: qm̄
d̄ deum blasphemiam audiebant. vñ
z summ⁹ sacerdos
imponens xpo qz
blasphemasset. sci
dit vestimenta sua
vt b̄. Marc. xij.

Ca. xxxvij. vbi
d̄ in postl. **E**t nūc
trade te dño meo
r̄.

Aditio.

Dicis hebra
ica que h̄ po
nit vbi nos
babem⁹. **N**ūc tra
de te. p̄p̄ie signifi
cat m̄rtōz z est sen
sus. **E**t nunc admi
sce te dño meo. i.
sis de societate ei⁹.
z ip̄e dabit tibi pl⁹
de eqs q̄ tu poterit
h̄re de ascensorib⁹.
z p̄z l̄ra.

Caplm. xxxvij.

Et factū est.
hic pñr de
scribit ipm̄
ezechie liberatio. z
p̄mo ponit ei⁹ li
beratio ab hoste. se
cundo ab infirmi
tate ca. seq̄nti. **P**ri
ma in duas. qz p̄i
mo circa hoc ponit
p̄phetica denuncia
tio. secundo angeli

tauta afflictione positi vt mulier etno in afflictione pe-
cui deficiunt vires pariedi. k **S**i quod audiat dñs rē.
sic legenda est ista fra: ibi incipiendo. Reua q̄ ad dñm ozo
nē p reliquijs q̄ repte sunt. i. p iudeis q̄ remanserunt re-
gno iude. q̄ se valde pauci ppatue ad tpa p̄terita. q̄ iam
r. tribus erat capti
uate.

k **S**i quod audiat
dñs rē tu. i. quez
tu colis solcite.

l **V**erba rabsac.
vt sic moueat dñs
syrios p dñis blas-
phematoz. r li-
beret nos ab eis.

m **E**t dixit. hic
pñr ponit esaiā p̄so-
labilis rñ suo: cū sb-
dit. u **N**e time-
as rē. i. ppter vba
rabsacis.

o **Q**uibus blasphe-
mauerit rē. qz vba
illa exp̄mebat deū
isrl esse impotentē
eo q nō pōt salua-
re ezechias de māu
regis assyrioz r sic
scēbat q̄ esset im-
potētiōz boie mor-
tali. p **E**cce ego
dabo rē. i. p̄turba-
tōz mentis.

q **E**t audiet nūci-
um. de taracha re-
ge ethyopuz inua-
dente regnū suoz.
vt h̄ pte sequenti.

r **E**t reuertet in-
ter. suā. ad eam de-
fendendam.

s **E**t corruere eū
faciā gladio. hoc n̄
fuit in ista reuersio-
ne q̄ redit p̄ defen-
sioē rē sue: s̄ i alia
qz de bellato rege e-
thyopū. postea ve-
nit in iudeaz ad de-
struendaz birlm. r
p̄casso suo exerci-
tu ab angelo fugiēs
redit in terrā suāz
r tūc filij ei⁹ in se-
cerūt eū gladio. vt
h̄ in fi. hui⁹ ca.

t **R**euerfus ē. h̄
ponit scda denūciatio p̄betica de liberatōe ezechie r p̄p̄
sui. Et p̄mo circa hoc ponit p̄minatio ezechie p̄ regē assy-
rioz. scdo ei⁹ deuota ozo corā rege celoz. ibi. Et tulit eze-
chias. tercio p̄solatio ei⁹ p̄ p̄baz p̄fau secretoz diuinoz
ibi. Et misit esaias. Circa p̄mū notat loc⁹ cum dicit.

t **R**euerfus est aut rabsaces. pacto suo nuncio.

v **E**t inuenit regem assyrioz rē. vbi erat fortalicium.

r **A**udierat em̄ rē. ipsa expugnata. y **E**t audiuit. s.
sennacherib. z **D**e taracha rege rē. i. nuncios q̄ ad hoc
venerant ad eum dicentes: qd sequit. z **E**gressus est
rē. qd cum audisset misit nuncios ad ezechia ne gloriaret
aut asscuraret in aliq̄ ppter recessum sennacherib de iu-
dea: afferens p̄ certo q̄ rediret d̄ cum r̄ p̄lm suū in tanta
fortitudine: q nō posset ei resistere. nō solū stute huma-
na sed etiaz diuina: iō subdit. a **N**on te decipiat rē.

Venerit filij vsqz ad p̄mū: r v-
tus nō est pariedi. **S**i quod
audiat dñs rē tu. vba ra-
bsacis que misit rex assyrio
rū dñs su⁹: ad blasphemā-
dū dñm rē v̄uētē: r expro-
brādū f̄monib⁹ q̄s auduit
dñs rē tuus. Reua q̄ orōez
p̄ reliquijs q̄ repte s̄t. Erve-
nerit f̄ui regē ezechie ad esai-
am: m̄ r dixit ad eos esaias.
Nec dicet dñō v̄s: h̄ dicit
dñs. **N**e timeas a facie v-
boz q̄ audisti: q̄b blasphe-
mauerit p̄eri regē assyrioz
me. **E**cce ego dabo ei sp̄m
r audiet nūcium: r reuer-
tet ad terrā suā: r corruere
eū faciā gladio in fra sua.
Reuerfus est aut rabsaces
r inuenit regē assyrioz p̄li-
antē aduersus sobnā. **A**u-
dierat em̄ qz p̄fectus esset
de lachis: r auduit de ta-
racha rege ethyopie dicen-
tes: egressus ē vt pugnet d̄
te. **Q**d cū audisset misit nū-
cios ad ezechiaz dicēs. Nec
dicetis ezechie regi iude lo-
quētes. **N**ō te decipiet rē
tu⁹ in q̄ tu p̄fidis dicens: nō
dabit birlm in manu regis
assyrioz. **E**cce tu audisti
oia q̄ fecerūt reges assyrioz
oib⁹ terris q̄s subuerterūt:
r tu poteris liberari. **Mun-**

r sic blasphemauit deum tanq̄ falsoquū r impotē-
tem r ad hoc inducit rōez: cum subdit. **B** **E**cce tu
aii. rē. als nosti r est eadē rō q̄ posita ē ca. p̄ce. a rabsa-
ce dicta. **C** **E**t tulit ezechias. h̄ pñr ponit ipsi⁹ eze-
chie deuota dēp̄catio cū d̄. **E**t tulit. i. accepit.

d **L**ibros. i. li-
teras regis assy-
rioz. q̄ ei⁹ mina-
bat lris et d̄bis
ad maiorem as-
sertōem.
e **E**t ascendit
rē. ad deuoti⁹ dē-
p̄canduz ex san-
ctitate loci.
f **E**t exp̄. eos
rē. i. ezechias qz
p̄tinebant blas-
phemias d̄ ipm
vt sic indignē d̄
regem assyrioz.
g **D**ne exerci-
tū. i. angeloz.
h **D**e isrl rē.
p̄ficiatoruz em̄
qd sedes d̄i vice-
bat. s̄r alas che-
rubin ponebat
vt d̄c̄m fuit. **E**ro.
ky. r p̄ hoc d̄c̄m
gnabat qd p̄-
rat omni angelū
ce creature.
I **I**ndina au-
rem rē. i. effectū
tue iusticie oñte
d̄ sennacherib te
blasphemātem
cetera patet vs
q̄ ibi.
k **C**ognoscant
oia regna rē. pte
rendo sennache-
rib q̄ deos aliaz
gentiū destruit
Et misit. hic
pñr ponit eze-
chie p̄solatio p̄
esaiāz ruinā sen-
nacherib rē. p̄
q̄ futūrā denūci-
andoz p̄mo d̄
eta ruina p̄dicat
scdo ad h̄ signū
mirabile iduat.
ibi. **E**ibi at. **C**ir-
ca p̄mū dirigit p̄mo d̄bum ad ezechiaz. cū subdit.
m **E**cce dicit dñs rē. cui⁹ d̄bum nō pōt esse falsum.
n **P**ro quibus rē. sunt exaudita.
o **D**esperit te. in corde suo. stute tuam p̄ n̄bilo re-
putando.
p **E**t subsannauit te. sensibili signo. subsannatio em̄
p̄p̄ie d̄ p̄tempt⁹ q̄ sit p̄ rugatōz nasi.
q **V**irgo filia syon. i. habitatio templi in mōte syon.
mibi dilecta sicut filia: r d̄ d̄go. p̄p̄ integritatem fidei
q̄ sp̄ remansit ibi in aliq̄b⁹ r maxime etiam tunc vige-
bat tpe ezechie. r **D**ost te caput mouit. p̄minādo
alōge.
s **F**ilia birlm. q̄ d̄ d̄go r filia rōne iā dicta. qz birlm
fuit ciuitas electa ad de i cultum vt h̄. ij. **D**araly. vj
Consequē esaias dirigit f̄monem ad sennacherib di-

Libros. i. li-
teras regis assy-
rioz. q̄ ei⁹ mina-
bat lris et d̄bis
ad maiorem as-
sertōem.
e **E**t ascendit
rē. ad deuoti⁹ dē-
p̄canduz ex san-
ctitate loci.
f **E**t exp̄. eos
rē. i. ezechias qz
p̄tinebant blas-
phemias d̄ ipm
vt sic indignē d̄
regem assyrioz.
g **D**ne exerci-
tū. i. angeloz.
h **D**e isrl rē.
p̄ficiatoruz em̄
qd sedes d̄i vice-
bat. s̄r alas che-
rubin ponebat
vt d̄c̄m fuit. **E**ro.
ky. r p̄ hoc d̄c̄m
gnabat qd p̄-
rat omni angelū
ce creature.

I **I**ndina au-
rem rē. i. effectū
tue iusticie oñte
d̄ sennacherib te
blasphemātem
cetera patet vs
q̄ ibi.
k **C**ognoscant
oia regna rē. pte
rendo sennache-
rib q̄ deos aliaz
gentiū destruit
Et misit. hic
pñr ponit eze-
chie p̄solatio p̄
esaiāz ruinā sen-
nacherib rē. p̄
q̄ futūrā denūci-
andoz p̄mo d̄
eta ruina p̄dicat
scdo ad h̄ signū
mirabile iduat.
ibi. **E**ibi at. **C**ir-

ca p̄mū dirigit p̄mo d̄bum ad ezechiaz. cū subdit.
m **E**cce dicit dñs rē. cui⁹ d̄bum nō pōt esse falsum.
n **P**ro quibus rē. sunt exaudita.
o **D**esperit te. in corde suo. stute tuam p̄ n̄bilo re-
putando.
p **E**t subsannauit te. sensibili signo. subsannatio em̄
p̄p̄ie d̄ p̄tempt⁹ q̄ sit p̄ rugatōz nasi.
q **V**irgo filia syon. i. habitatio templi in mōte syon.
mibi dilecta sicut filia: r d̄ d̄go. p̄p̄ integritatem fidei
q̄ sp̄ remansit ibi in aliq̄b⁹ r maxime etiam tunc vige-
bat tpe ezechie. r **D**ost te caput mouit. p̄minādo
alōge.
s **F**ilia birlm. q̄ d̄ d̄go r filia rōne iā dicta. qz birlm
fuit ciuitas electa ad de i cultum vt h̄. ij. **D**araly. vj
Consequē esaias dirigit f̄monem ad sennacherib di-

Non intrabit civitatem hanc. ut credit. **E**t non iaciet ibi sagittam. quia non permittet tantum appropinquare. ut hoc possit facere. **E**t non occupabit ea clypeus. id est bella tores clypeati ad invadendum civitatem pati. vñ. iij. reg. xix. dñ. **E**t non occupabit eam munitione. quia sicut dicit Ra. sa. ad. huc exercitus sennacherib non erat ante birlin. quia sicut percussus in nobe quia non multum distat a birlin. et huc resonat quod dicitur est s. r. **A**dbuc dies est. ut in nob stes. et dicitur nob locus ille. que Ra. sa. vocat nobe.

Et non mittet in circuitu eius aggerem. adimplendum fossarum. **I**n via qua venit etc. quia impulsus fuit fugiendo ad direm etiam sua. ut bñ presequitur. **P**rop. me. i. pñ mea iusticia demonstranda in sennacherib destructio. et gloria mea in templi ptectione.

Egressus est. pmissa denunciatone prophetica de ruina sennacherib. hñr ponit executio angelica. vbi pmo ponit percussio exercitus cui dñ. **E**gressus est at etc. scdo percussio regis: cui dñ.

Et egressus est. de iudea pfulsibilis fugiens.

Et factum est etc. dicitur aliquid quod hoc fuit quod ordinauerat asserendo regnatum post se: istis duobus. s. adramelech et sarasar filijs suis post politis. et sic infecerunt eum desiderio regnandi. s. huic vñ obviare: quod subdit.

Fugeruntque in terram ararath. id est armenie. et sic vñ quod non infecerunt eum cupiditate regnandi. pñ quod Ra. sa. aliam eam assignat dicens. quod principes regni sui erant turbati etc. eo quod filij eorum et amici fuerant mortui. pñ eius superbiam et blasphemias etc. deum israel ut dicitur est. pñ quod tractabant de morte ipsi. quod cum ad aures eius pervenisset. intravit templum dei sui orans et permittens quod si piculum hoc evaderet. in eius honorem duos filios predictos sacrificaret. quod intelligentes filij eum infecerunt ne ab eo occiderent. et huic consonat quod dñ. **C**um adoraret etc. **C**a. xxxviii.

In diebus illis. Post liberationem ezechie ab hoste. hñr ponit liberatio ab infirmitate. Circa quod primo ponit eius mirabilis sanatio. scdo reprimitur ex hoc insurgens elatio eius. scnti. Prima in tres quod primo de nunciata sanatio. scdo inponit ezechie orationem. ibi. Scriptura. tercio sanatio executio. ibi. **E**t iussit. Prima in duas quod primo sanatio nunciata. scdo ad hoc signum mirabile dicitur. ibi. **H**oc autem. Circa primum permittit infirmitas. scdo nunciata sanatio. ibi. **E**t factum est. Circa primum dñ.

In diebus illis egrotavit etc. id est taliter quod non poterat curari per naturam. Dicunt autem aliqui quod hoc contigit ei. eo quod non reddiderat gratias dño sufficienter de percussione exercitus sennacherib. Sed hoc improbat Ra. sa. p hoc quod

Esai. dixit sibi postea. **E**t de manu regis assyriorum eruiam te et civitatem istam. **E**t quod vñ quod illa percussio exercitus fuit post infirmitatem ezechie: et non ante. pñ quod dicit hoc ei accidisse. eo quod noluerat uxorem accipere. quod non facere tenebat: ut linca dauid in signo p ipsum pntinaret: pñ

quod pualicet accepit uxorem de qua genuit manasse et huic dicitur p cordare vñ: quod bñ. iij. Reg. xxi. vbi dicitur quod manasse erat. xij. anno rñ cum regnare cepisset immediate post mortem ezechie. quod vixit. xv. annis p sanationem istam. id est dicitur. Ra. sa. quod illud quod sequitur. **D**ispone domui tue etc. id est fac testamentum tuum dicitur scias ezechie scia die ante percussione exercitus sennacherib scia die sequenti quod fuit illa percussio facta ezechie sanationem ascendit in domum dñi. ut bñ iij. Reg. xx.

Et conuertit ezechias etc. ut oraret secreti etc. et deuoti etc. et non impediret ab assistentibus.

Obscuro dñe memeto etc. hoc non dicitur ad iactantiam sed magis ad gratiarum actionem factam scens. quod hoc percussisset ex bonitate diuina. ut sic

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

Et factum est etc. dicitur signum a dño: quod faciet dñs vbum hoc quod locutus est. **E**cce ego reuertifaciam umbras linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum. x. lineis: et reuersus est sol retrocedens per gradus quos descenderat.

et postea per retrocessum et regressionem. Et tandem duas habuit sole tendente ad occasum: et hec vix opinio Dionysij in epistola ad Policarpum: ubi loquens de ista retrocessione solis dicit sic. Sol cum decima hora esset: deo precipiente repedavit ad orientem alijs decem horis designatis: deinde rursus decem horis alijs ad occidentem currens sole. Et residuis diei duabus horis etc.

Scriptura. Dic interponit ozo ezechie pro gratumactione de sua sanatione et primo promittitur tunc cum dicit. Ego dixi. Et dividit in duas partes: quia primo Ezechias recollit anxietate animi in qua fuerat: secundo bonum quod de se sibi profecia promiserat: ibi. Tu autem eruisi. Circa primum dicit. **M** In dimidio die me. Tunc enim ezechias erat in xxxix. anno vite sue: quod sic patet. quia in reg. xvij. dicitur quod ezechias erat. xxv. annorum quando regnare cepit: et xxix. annis regnavit: quod si iuncti faciunt. lxxij. annos. a quibus Iherusalem. xv. quibus regnavit per infirmitatem istam remanet. xxxix. et sic erat in xxxix. anno quando infirmatus fuit: quod est quasi medium vite bonis secundum cursus nature. **N** Vadit ad portas inferi. In hebreo dicitur. Scol. quod aliquando accipit per fossa vel sepulchro: et sic accipit quod tuus ad corpus ezechie. Aliquando autem accipit per inferno: et sic accipitur hic per animam eius: accipiendo tamen infernum per limbo patrum et ideo non dicitur hic ad infernum: sed ad portas inferi: quia limbus ille a sanctis dicitur esse in superiori parte inferni. **Q**uestui residuum annorum meorum. i. mecum consideraba: quot annis possem vivere per naturam. **P** Dixi. auditus verbo esaie morieris tu etc. **Q** Non videbo dominum deum. i. templum domini. **R** In terra viventium. i. inter omnes viuentes non aspiciam hominem ultra in presenti vita. **S** Et habitator quietis. i. populum regni mei habitantem in pace mortuo sennacherib. hoc dicebat ezechias: quia iam Esaias ibi dixerat hoc ante ruinam sennacherib et liberationem

Scriptura Ezechie regis in da cum egrotasset: et pualuisset de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio die meorum vadit ad portas inferi. quasi residuum annorum meorum. Dixi non videbo dominum deum in terra viventium: non aspiciam hominem ultra: et habitator quietis. Generatio mea ablata est et convoluta est

ciuitatis et populi: vix causa precedenti. et ideo graue erat ezechie illud bonum tempus non videre. **E** Generatio mea ablata est. i. non habeo filium qui succedentem in regno. et hoc consonat picro Ra. sa. supraposito: quod non habet adhuc filium. **E**t pualu. e. ne extendat ultra per generationes futuras

quasi tabernaculum pastorum. **P**recisa est velut a repente vita mea: dum adhuc ordiret succidit me. De mane usque ad vesperam finies me: spabam usque ad mane. Quasi leo sic perit omnia ossa mea. De mane usque ad vesperam finies me. Sicut pullus hyrundinis sic clamabo: meditabor: ut colubam. Attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsis. **V**omine vim patior responde pro me. Quid dicam aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit. **R**ecogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. **D**ne si sic viuitur: et in talibus vita spiritus mei. **C**orripies me et vivificabis me: ecce in pace amaritudo mea amarissima. **T**u autem eruisi animam meam: ut non periret: proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. **Q**uia non infernus confitebitur tibi neque mors laudabit te: non expectabunt que descendunt in lacum veritatem tuam. **C**lucis viuentis ipse confitebitur tibi: sic et ego hodie

sicut pallium plicatum non extendit. **Q**uasi ta. pa. quod quod mutant locum deponunt et plicat ad alibi portandum. **P**recisa est velut a te. vi. mea etc. i. in medio processus sui sicut tela aliquando scidit a texere dum adhuc est in fieri. **S**icut pullus hirundinis clamans pro pastu recipiendo a matre. **M**editabor. in gemitibus multis. **C**olubam. quod habet gemitum pro catu. **A**tte. sunt oculi mei etc. quod ex diutina attentioe oculos ad aliquid debilitat virtus visiva. **D**ne vim patior. rone infirmitatis ad mortem me ducetis. **R**nde. pro me. sic enim hebreo et libris correctis: quod si diceret: non possum mortem euadere nisi negotium meum accipias super te. **Q**uid dicam. creatori meo. **Q**uid respondebit mihi. sicut figurus luto. quod non habet de factis suis potestatem. **C**um ipse fecerit. me creando. vel aliter. **C**um ipse fecerit hanc infirmitatem suo iusto iudicio mihi inferendo pro delictis meis: et ideo non habeo nisi illa referre huiusmodi liter coram ipso: ideo subdit. **R**ecogitabo etc. **D**ne si sic viuit etc. ut. s. ostendit in tali angustia. **C**orripies me. i. corripias ita quod infirmitas non sit mihi ad mortem: sed ad correctioem. **E**t vivificabis me. i. vivifices hebreo enim non habet futurum tempus optatum: sed loco eius utitur futuro indicatiui. **E**cce in pace. i. tpe pacis mihi annunciate per Esaiam super reiectione sennacherib de pro pinquo futura. **A**maritudo mea amarissima. id est amaritudo mortis mihi imminetis: nisi tu iuves me: valde augmētabitur: eo quod pro morte periuabor ab afflictione et beneficio dicte pacis. **T**u autem. Dic dnr ezechias recollit beneficium a deo sibi prestitum de plangente sue vite dices. **T**u autem eruisi animam meam. i. vitam meam. **U**t non periret. pro morte. **P**roiecisti etc. quasi nolles ea videre apostoli ad puniendum: et sic vivificasti me non solum corpali: sed etiam spiritualiter. **Q**uia non infernus etc. pro morte enim non habet locum preffio peccatorum. **N**on expectabunt que descendunt in lacum. i. in infernum danatorum. **V**eritatem tuam. i. effectus tue veritatis: quod promissisti salutem humani generis per christum: quod non eduxit illos qui ibi detinebant. **C**lucis viuentis ipse

confitebit tibi. ad p[ro]fessiones em[an]at[ur] peccati. requirit[ur] vita p[ro]p[ri]a q[ui]a n[on] h[ab]et locu[m] p[ro] morte: ut dicit[ur] e[st]. Ad p[ro]fessionem laudis requirit[ur] vita g[ra]t[is]. q[ui]a n[on] est speciosa laus i[n] ore peccatoris: eccl[esiasticus]. xv. ca. i[tem] duplicat[ur] ly viues. **S**icut ego et hodie p[ro]fitebor: utroq[ue] m[od]o. Fecit em[an]at[ur] hanc orationem post p[ro]uale-

scientia[m] de infirmitate: ut p[ro]dictu[m] est. **Y** d[icitur]. f. quicumq[ue] de p[ro]lo ist[is].

Y d[icitur]. f. suis.

A Nota facere ritate[m] tuaz. q[ui]a sanasti me sic dixisti per elaiam: et hoc nar[r]abunt patres filijs suis ad gl[ori]az tuaz. et quia ezechias sp[iritu] indigebat diuino auxilio eti[am] post sanatione[m]: ideo p[ro]cludit in fine.

B D[omi]ne saluum me fac. q[ui]a ex te pendet salus corp[or]is mei et anime.

C Et psal. n[ost]ros cantabimus ego et ministri tui.

D i[n] iustis diebus i[n] aliqua p[ar]te die r[ati]o singulor[um].

E In d[omi]ni. vbi est locus deputat[us] orationi et sic oro ceteris paribus est magis exaudibilis ibi q[uam] alibi.

F Et iussit. Dic p[ro]m[iss]e executio nationis ezechie:

que t[ame]n ordine t[em]p[or]is p[re]cessit orationem p[ro]dictam v[er]o ex p[re]cedentibus et eti[am] ex sequentibus. dicit igit[ur]. **E**t iussit elaias etc. dicit aliq[ui]s et satis apparet q[uod] emplastru[m] de ficis de natura sua erat aggrauatiu[m] illi infirmitat[is]: et id iussit p[ro]pheta apponi ut sanatio mirabilior appareret. **G** Et dixit ezechias etc. istud refert ad illud q[uod] ponit supra. h[ab]uit tibi erit signu[m] vbi p[ro]pheta r[ati]o[n]at q[uod]ones ezechie hic mota. scriptura ei sacra n[on] obseruat ordinem t[em]p[or]is s[ed] frequen[ter] p[ro]dicta vel facta poster[us] scribunt: et e[st] conuerso.

In ca. xxxviii. vbi d[icitur] in postilla. hic p[ro]sequenter datur signum mirabile.

Lect[ur]a co[m]positio d[omi]norum sc[ri]ptura[m] circa hoc signu[m] factu[m] ezechie sit p[ro]formis huic q[uod] exponit i[n] postilla. multa t[ame]n occurrunt in hoc maxima admirat[i]one digna. put in addit[i]one sup. iiii. Reg. ix. ca. vbi de hoc eodem signo s[er]u[er] tractat. fuit large o[mn]isuz. v[er]u[m] ad p[ro]dictas admirat[i]ones tollendas et ad veritat[em] l[ite]re. put plane sonat p[ro]sequenda[m] salua semp[er] sanctor[um] au[er]te et absq[ue] aliqua temeraria assert[i]one. Hoc signu[m] aliter v[er]o exponendu[m] put ibidem plane fuit declaratum.

In eo. ca. vbi d[icitur] in postilla. Et dicit ezechias. **A**ddit[i]o

Lect[ur]a frequen[ter] in sacra scriptura non seruet[ur] ordo t[em]p[or]is ut dicit[ur] in postilla. t[ame]n q[uod] iam determinata et satisfacta statim sine medio iteret n[on] recolo me vidisse. **A**nde de hoc q[uod] dicit[ur] hic. Dixit ezechias. alie videtur posse exponi. **A**d q[uod] sciendu[m] q[uod] vbi nos habem[us] h[ab]et interrogatiu[m]. f. q[uod] erit signu[m]: in beateo habet[ur] bec dicitio ma que vno modo significat hoc id[em] q[uod] in t[ra]nslat[i]one nostra. f. interrogat[i]o[n]e de signo habedo. **A**lio modo bec dicitio ma accipit[ur] compatiue seu admiratiue sicut ibi. **O** dilecta tabernacula tua. vbi loco q[ui] ponit[ur] bec dicitio ma: et est sensus: sunt valde dilecta: et similis dicitio. f. ma et sub eode[m] sensu ponitur ibi: q[ui] dulcia faucibus meis et ibi. **O** bonum et q[ui]ocundum: et in multis alijs. **A**nde in hoc lo-

Pat[er] filijs not[us] faciet veritatem tuam. **D**ne saluum me fac et psalmos n[ost]ros cantabim[us] cunctis diebus vite nostre i[n] domo d[omi]ni. **E**t iussit elaias ut tollerent massam de ficis et cataplasmar[um] sup[er] vuln[us] et sanaret[ur]. **E**t dixit ezechias. **Q**uod erit signu[m] q[uod] ascendam i[n] domu[m] d[omi]ni.

In t[em]p[or]e **C**xxxix. **I**llo misit Merodach balada[m] filius baladam rex babilonis libros et muner[um] ad ezechiam. Audierat em[an]at[ur] q[uod] egrotasset et conuallisset. **L**etatus est aut[em] super eis ezechias: et ostendit eis cella[m] aromatu[m] et argenti et auri. et odoram[en]tor[um] et unguenti optimi: et omnes apothecas suppellectilis sue: et vni-

co bec dicitio ma non videt[ur] transferenda s[ed] primo sensu. f. interrogatiuo: s[ed] sub sc[ri]pto. sic. f. Dixit ezechias q[uod] signum q[uod] ascendam i[n] domu[m] d[omi]ni. i. q[ui] mirabile seu notabile signu[m] est quod datur mibi ad hoc q[uod] ascendam i[n] domu[m] d[omi]ni: et sic verba ezechie in hoc loco posita

uerba q[ui] inneta s[un]t i[n] thesauris eius. **N**on fuit v[er]bum q[uod] non o[m]deret eis ezechias i[n] domo sua: et i[n] omni potestate sua. **I**ntrouit aut[em] elaias p[ro]pheta ad ezechiam reges: et dixit ei. **Q**uid dixerunt viri isti: et vnde venerunt ad te? **E**t dixit ezechias.

De terra longinquas venerunt ad me de babilone. **E**t dixit. **Q**uid videt[ur] i[n] domo tua? **E**t dixit ezechias: oia q[ui] i[n] domo mea s[un]t videt[ur]. **N**on fuit res qua[m] n[on] o[m]derim eis i[n] thesauris meis. **E**t dixit elaias ad ezechiam. **A**udi verbu[m] d[omi]ni exercituu[m]. **E**cce dies veniet: et auferent[ur] oia que i[n] domo tua s[un]t: et que thesaurizauerunt p[re]s tui vsq[ue] ad dies hanc: i[n] babilone

n[on] signat q[uod]ones seu p[ro]phetas sicut: cu[m] iam illud habuerat s[ed] potius significat accept[i]o[n]e[m] signi i[n] d[omi]ni: seu admirat[i]o[n]e[m] de tanto signo: et sic enarrat[i]o[n]es i[n] proprio loco ponuntur.

Cap[itu]l[um]. xxxix. **I**n t[em]p[or]e illo. **D**escripta est ezechie mirabilis sanatio: s[ed] p[ro]ph[et]a describit ex h[is] p[ro]ph[et]is elaias et diuidit i[n] duas p[ar]tes. q[ui]a primo b[ri]ui elatio describitur et sc[ri]pto reprimitur ibi. **I**ntrouit aut[em]. **C**irca p[ri]mo

sciendum q[uod] babilonij circa cursum syderum erat intenti. vnde et astronomia ibidem p[ri]mo fuit inuenta. **L** i[n] chaldeia cuius metropolis est babilon: ideo quando p[er]cepit[ur] retrocessio[n]e[m] solis p[ro]dictam p[ro]tra cursum nature fuerit solliciti querere qualiter hoc acciderat: et cum audissent hoc accidisse i[n] sanatione ezechie: de consilio sapientu[m] rex babilonis misit libros. i. literas ad ezechiam ad sciendum de retrocessio[n]e solis mirabili s[er]u[er] q[uod] dicitur. ii. parali. xxxii. vbi dicitur q[uod] nunci[us] regis babilonis missi fuerunt ad ezechiam ut interrogaret ip[s]u[m] de portento quod acciderat super terram: et misit munera i[n] signu[m] reuerentie. **B** **L**etatus est aut[em] etc. **L**etitia inepta procedente ex elatione: ex hoc q[uod] taliter et tant[um] de tam longinquis p[ar]tibus misisset sibi nuncios solennes et munera, v[er]u[m] subditur. **E**t ostendit eis etc. dicit **R**a. sa. q[uod] non solu[m] ostendit eis diuitias regni sui ad suam iactantiam: sed etiam ea que secretissime et reuerentissime seruabant[ur] i[n] t[em]plo. f. sacra vinctos regum et pontificum tabulas testimoniu[m]: et leges: que n[on] erant gentilibus ostendenda: et hoc notat cu[m] subdit. **N**on fuit verbum etc. **E**t subdit. **I**n omni p[ar]te sua. **D** **I**ntrouit. **H**ic consequenter reprimitur dicta elatio p[ro] reprehensionem p[ro]phete[m] cum dicit. **Q**uid dixerunt viri isti etc. n[on] quesuit ex ignorantia. q[ui]a totu[m] erat sibi a deo reuelatum: s[ed] ut ex responsione ezechie puenientius argueret eum. **E** **D**e terra longinqua etc. quasi diceret: hoc mibi fuit ad magnam glori[am]: et ideo ostendit eis totius regni magnificentiam.

Ecce venient etc. **I**stud fuit completum quando nabucho. rex babilonis t[em]p[or]e sedecie i[n] babilone transfuit de biersalem quicquid erat ibi preciosum: ut habetur quarto Regum vltimo. **G** **E**t de filijs tuis etc. hoc fuit impletum i[n] danieli et socijs eius. qui fuerunt de semine regis i[n] d[omi]ni ducti i[n] babilone t[em]p[or]e

ioachin & ibi nutriti & eruditi: ut possent stare in palatio regis: ut habet Dan. j. b Et dixit ezechias &c. Denituit em de sua elatione. et sic accepit dñi sententiam supra se et supra regnū suū: ppter qd pena ista nō fuit inducta tempibus suis: sed fuit dilata vsq; ad tps ioachin regis et sedechie quod postq; sibi dicitū fuit p esaiam: re spondit. **F**iat tm̄ pax &c. recognoscet do in hoc beneficiū diuinū de p̄dicte pene dilatione.

lonem. **N**ō relinquet quicq; dicit dñs. Et de filijs tu is q; eribūt de te quos generis tollēt: & erūt eunuchi i palatio regis babilonis. Et dixit ezechias ad esaiā. **N**ō verbū dñi in quod locutus est: et dixit. **F**iat tm̄ pax & veritas in diebus meis.

Caplm. xl.

Quoniam solamini consolamini popule meus dicit dñs v̄. Loquimini ad cor ir̄lm̄ & aduocate eā: qm̄ completa ē malicia ei⁹. dimissa ē iniquitas illi⁹. Suscepit de manu dñi duplicia pro om̄ib; peccatis suis.

Caplm. xl. **Q**uoniam solamini consolamini. In p̄cedētib; huius libri esaias cū myste rio xpi denūciat peccatorū punitiones: hic p̄ter describēdo idē myste rium denūciat iustozū consolationem.

Et diuiditur in duas partes quia p̄mo inducit eos ad expectandū p̄missa v̄na: sc̄do magis in sp̄ali p̄sequit illa. xlv. ca. **P**rima ad huc diuidit in tres: s̄m̄ tria ex quib; inducit rōnez hac dicta p̄missa expectandū quia prima inducit hoc ex diuina potestate: sc̄do ex eius charitate. ca. sequenti. tercio ex eius veritate. xliij. ca. **P**rima in duas. qz primo denūciat p̄solatoris p̄sonam: sc̄do declarat eius potentiam: ibi. Quis mensus est. **P**rima ad huc in tres: qz primo alloquit̄ p̄lm̄ verbis consolatoris. sc̄do denūciat p̄sonam p̄cursoris: ibi. Vox clamantis. tercio p̄sonam xpi consolatoris: ibi. Super montes. Circa p̄imum dicit. **C**onsolemini solamini. repli cat hoc verbū: qz p̄mittit eis duplicē consolationem sc̄z in bonis t̄p̄alib; & sp̄alib;. **b** Loquimini. vos p̄bete. **c** Ad cor ir̄lm̄. i. ad consolationem fidelium. **d** Qm̄ completa est. i. terminata. **e** Malicia ei⁹ quia peccatum ade p̄ xpm̄ fuit amotum. **f** Dimissa est iniquitas illius. quia xps̄ contra peccata p̄sonalia attulit remediū. et loquitur hic p̄beta de futuro p̄ modū p̄teriti p̄pter certitudinem p̄betie. **g** Suscepit de manu dñi duplicia &c. i. duplices consolationem per christum. s̄. in collatione gratie: et apertione glorie: sicut pro peccatis acceperat duplicē penam. s̄. corporis & anime. **b** Vox clamantis. hic introducit̄ persona p̄cursoris. sc̄z iohannis baptiste: de quo intelligitur ad literam hec scriptura: vt patet iohannis primo: et marci primo: & mathei. iij. p̄pter quod aliqui doctores catholici male videntur dicere exponendo hūc passum ad literas de reditu capriuitatis babilonice: in hoc magis iudaizantes q̄ntū ad aliquid q̄ hebrei: qui hūc passum et totū capitulum exponūt ad lram̄ referendo ad temp⁹ messie: dicētes qz superficies terre habitabilis cōplanabit diuinit̄ p̄ eleuatoez vallium et depressionem montium: vt sic amotis omnib; s̄ impedimentis iudei per orbem dispersi possint faciliter i iudea p̄gregari: & sic exponunt qd dicitur. **O**mnis vallis implebitur &c. sed deficiunt dupl: primo quia aduentum xpi dicunt futurum qui

iam transiit in p̄teritum. sc̄do qz literalē sensum hic accipiunt s̄m̄ significata vocum: cum dicitur. **O**mnis vallis implebitur &c. quod non est verum in locutione parabolica: sicut iudicum. ix. cum dicit. **T**erunt ligna ad arborē rānum &c. sensus literalis ibi non est de arboribus

Vox clamantis in deserto. **P**arate viā dñi: rectas facite in solitudine. **S**emitas dei n̄ri. **O**mnis vallis exaltabit: & ois mons et coll humiliabit: & erunt praua in directa: & aspa in vias planas. **E**t reuelabit glia dñi: & videbit ois caro p̄rt̄er qz os dñi locutum ē. **V**ox dicentis. **C**lama. **E**t dixi. **Q**uid clamabo: **O**is caro fenū & om̄is glia eius quasi flos agri. **E**riccatū est fenū et cecidit flos quia spiritus dñi in flauit in eo. **V**ere fenū est p̄pls. **E**riccatū est fenum et

matialib; p̄ voces significatis: qz sic scriptura esset falsa: sed est de abimelech et viris sicchez qui ibi per arbores methapborice signantur. **Q**uoniam autem sit hic metaphora locutio patz nō solum per dicta v̄ctorū catholicorū s̄ etiā p̄ dicta Ramoyli dicentis: nō ascendat sup̄ cor qz in dieb; messie deficiat aliquid de via huius seculi: v̄l in nouē aliquid de opibus sex dierū s̄ ibi mund⁹ iuxta solitam viam: et p̄ p̄ns non est intelligendū qz in aduentu messie sit talis cōplanatio montium & vallium nisi intelligat de aduentu xpi ad iudiciū: qz tunc

innouabitur m̄di status sed iudei hoc modo non intelli gunt: sed de aduentu ei⁹ in mundū: vt satis patet ex p̄dictis. **I**gitur sequendo sententiam euangelistarū passus iste exponendus est ad lram̄ de iohanne baptista & eius p̄dicatione: cum dicitur. **V**ox clamantis. i. iohannis predicantis. **i** In deserto. i. in iudea que dicit de sertum ratione dicta superius in principio. xxxv. capituli, et quia ad literam iohannes incepit predicare in deserto iudee: vt habetur mathei. iij. vbi dicit. **I**n dieb; illis venit iohannes baptista p̄dicans &c. **k** Parate viam dñi. **P**redicatio em̄ eius & suus baptismus erat quedā dispositio p̄ ad suscipiendū de p̄inquo fidē xpi venturi: vt patet ex decursu euangelij: & dicit. **l** Quia dñi. q̄ntū ad mandata decalogi. **m** Semitas dei nostri. q̄ntū ad consilia euangelica. **n** Ois vallis. i. humilis. **o** Ois mons & col. i. sup̄b; &c. qz sicut dictū fuit in principio huius libri per aduentum xpi sup̄b; dēlecti s̄: & humili les exaltati. **p** Et erūt praua. i. boies deprauati ex cōsuetudine peccandi. **q** In directa. i. ad rectitudinem iusticie reducti. **r** Et aspa. i. crudeles & duri. **s** In vias planas. i. ad m̄asuetudinē reducti: sicut p̄tz de paulo qui factus fuit agnus de lupo. **P**ot̄ etiaz hoc aliter exponi de opibus penitentie. que videntur dura et aspa: s̄ p̄ gram xpi facta sunt credentibus leuia. v̄n dicit August. **D**ia seua & imania leuia & p̄pe nulla facit amor. **t** Et reuelabit glia dñi. i. filius dei. qui d̄ glia p̄ris: eo qz gloria s̄m̄ tullium est clara noticia cū laude. v̄n glia d̄ quasi q̄dam clara c. mutata in. g. illa aut̄ que ad noticiā p̄tinēt i diuinis filio appropriant: & iō sicut d̄ sapiap̄ris. ita eius glia. **v** Et videbit ois caro. i. poterit vidē. **x** Os dñi locutum est. cur̄ verbū deficere nō potest ab imple tione. **y** Vox dicentis. s̄. dñi loquentis ad esaiam vel ad iohannem baptistaz. **a** Clama. i. publice denūcia. **b** Ois caro fenū. i. nullā firmitatē seu stabilitatem ex se h̄ns: & accipit̄ hic caro p̄ om̄i boie carnaliter viuente: s̄m̄ qz d̄ prima corin. xv. Caro & sanguis: regnū dei nō possit debūt. **c** Et ois glia &c. qm̄ repete deficiet ex modico calore febrili ex voluntate dei: iō s̄ d̄. **d** Quia sp̄s dñi in flauit &c. **e** Vere fenū ē p̄pls. p̄ hoc ond̄it manifeste qz

ppbeta loquit metaphoric vt pdixi. **U**erbu autē dñi rē. qd pot intelligi de verbo increato: vñ q dñ Job. J. In principio erat verbū rē. et de vbo creato p ppbas dicto: qd infallibilē implet in ppbetia pdestinatiois vt dictū est s. frēqnter. **S**up montē. **V**ic pnter intro-

ducitur psona pfo lator. s. dñi nri ihu xpī: r est verbū dñi ad esaiāz vel poti⁹ ad iohannē baptīstam cum dñ.

Sup montem excel. ascē. i. ad pre eminentiā sanctitatis vite. tu. s. iobannes de quo dicit saluator Mathei. xj. Inter natos mulierū nō surrexit maior iohē baptīsta.

Qui euangeli- zas syon. i. pto iudaico: r dixit euangeli- zas. qz pdicatō iobis ad euangeli- um ptinet.

Exalta noli timere. Iobānes ei- tiorē herodis aut pbariseoz r sacerdotū non destitit a constanti veritatis denūciatōne.

Ecce deus nri. i. de⁹ humanatus. sic em denūciavit iobānes Job. i. d. **E**cce agn⁹ dei q tollit pctā mūdi. noie agni exprīms humanitatē: r p ablatiōnē peccati ei⁹ di- uinitatem.

cecidit flos. **U**erbu autēz dñi manet in eternū. **S**up montēz excelsum ascēde: tu qui euangelizas syon: exalta in fortitudine vocē tuam q euangelizas hierusalē.

Exalta noli timere. **V**ic ciuitatib⁹ inde. **E**cce de⁹ vr. **E**cce dñs deus in fortitudine veniet: et brachiū ei⁹ dñabitur. **E**cce merces ei⁹ cū eo: et opus illius coraz illo.

Sicut pastor gregem suū pascet: in brachio suo pgregabit agnos: et in sinu suo leuabit: fetus ipse portabit. **Q**uis mensus ē pugillo aquas: et celos palmo ponderauit. **Q**uis appendit trib⁹ digitis molez terre: r librauit in pōdere mōtes r colles i statera.

Quis audiuit spm dñi: aut quis cōsiliarius eius fuit r ostendit illi. **Q**uoz quo inqt consilium r instruxit eū: et tenuit eū semitam iusticie: r eruditit eū scis: r viam prudē-

Ecce dñs deus rē. In aduētū em suo xpc egit miracula stupenda: q fieri nō poterāt nisi vtute infinita. **M** brachiū eius dñminabit. p brachiā ei ei⁹ in cruce extēsa puenit ad gloriā sue resurrectōis: r sic ad dominiū plene ptātis. p qd tūc dixit Mathei. vlti. **D**ata est m ois ptās in celo r i terra.

Ecce merces eius cū eo. qz vtute diuinitatis de se poterat dare grām in pnti: r gliaz in futuro. **O** opus illi⁹ coram illo. i. in eius voluntate r potestate. **P** Sicut pastor rē. **Q**u dicit de se ipso Job. i. **E**go sum pastor bonus. **Q**u in brachio suo rē. p hoc designat xpi pietas ad fideles suos: ppter qd ibidem dicit. **E**t aiām meaz pono p ouibus meis. **Q**uis mensus est. **V**ic pnter ponit ptās pfolantis ad ostendendū q de ei⁹ pmissione nullus debeat dubitare: cum sit potēs adimplere: r diuidit in duas. qz primo declaratur eius ptās p idolatras ei creaturā adequātes. **S**cdō ptra pusillanimes iudeos de ipo minus debito pidentes: ibi. **L**euate. **P**rima in duas qz primo dicta ptās ostēdit. scdo. ex hoc idolatria arguit: ibi. **C**ui s. **C**irca primū dñ. **Q**uis mensus est pugillo. i. valde facilliter aquas: qz sicut sint multe r magne.

Et celos rē. i. sine difficultate aliq: sic illud qd continetur in palma. **Q**uis appendit rē. i. valde facilliter qn em aliqz vult leuare aliqz pōdero sū appoit duas manus: qz ē sibi valde leue appoit tm duos vl tres digitos p h aut ostēdit ptās xpi q vtute diuinitat oia ista fecit. **A**rtif aut bic scptura verbis ponderis r statere. qz de oia di-

sposuit in numero: r pōdere: r in mensura: Sap. xj. et ppter dictā potentia subiungit. **Q**uis adiuuit spm dñi. quasi minus potentē. q. d. nullus. **A**ut qz p siliarius ei⁹ fuit rē. quasi haberet sapiāz dñi inu- tam. r p3 l'aysqz ibi. **E**cce gētes qz sicut stitula. i. cadens de stitula que nullius momenti reputat. **E**t qz i mōm tum statere: que valde defacili: ad vtrāqz ptem mouet de se nul lam habens stabilitatem.

Ecce insule qz puluis exiguus: et liban⁹ nō sufficiet ad succendēdū: et aialia ei⁹ nō sufficiet ad holocaustū.

Dēs gētes qz nō sint: sic sē corā eo: r qz nihilū r inane reputate sunt ei⁹. **C**ui ergo similem fecistis deum: aut quam imaginē ponetis ei.

Munqd sculptrile cōflabit faber aut aurifer auro figurabit illud: r laminis argenteis argentarius. **F**orte lignū r iputribile elegit artifex sapiēs: qrit quō statuatur simulachz qd non moueat.

Munqd nō sciet. **M**unqd nō audistis. **M**unqd nō annūciatū est vobis ab initō. **M**unqd nō intellexistis: fundamēta tē. **Q**ui sedet sup gyrum terre: et habitatores eius sunt quasi locuste.

Qui extēdit velut nibili celos: et expandit eos sicut

tionem idolatre adequatur: ppter qd dicit. **C**ui ergo rē. hoc dicitur ptra idolatras credentes aliquod diuinitatis esse in imaginibus factis. **A**ut quaz imaginem rē. et hoc dñ contra idolatras: qui imaginibus nō attribuebāt aliquid numinis: s quibusdā dñs inuisibilibus in imaginibus repntatis ponebāt tamē pluralitatē deoz. **M**unqd sculp. rē. oia ista inducunt bic ad ostendendū q idola nullā stabilitatē hnt a se: s mag ab artifice. **E**t cū oēs gētes qz nihil reputate s respectu dei: vt pdcm ē: ex h ocludit q idola ad huc min⁹ s reputanda: id subdit. **M**unquid nō scietis. illud qd dicitur ē de idolis qd sensiblr potestis experiri. **M**unquid nō audistis. q. d. sic. qz in libris gētiliū r chronicis sp sunt facta mētio de ortu idolatrie p op⁹ boim vt magis videbit. ca. sequenti.

Munqd nō intel. rē. q. d. intelligere debuistis q a solo deo beāt stabilitatē: cū nihil sit sub ea sustentans eam. **Q**ui sedet rē. tanqz princeps terrenus. **E**t habitat ei⁹. i. boies ei s dicit sunt quasi locuste respectu dei. **Q**ui extendit rē. cū sint nature vel materie subtilis: q dñ quasi nihil: eo q nō est palpabil: eo mō loquēdi q aer nihil vocat. ppter suā stabilitatez. **Q**u dñ cōiter nihil in boto eē: cum sit plenus aere. **I**n bebreo habetur. **Q**ui extendit velut telam celos. r sic plana est litera r sequentibus psona: cum subdit. **E**t expandit eos sicut rē. **L**oquitur bic de celo sui

cadens de stitula que nullius momenti reputat. **E**t qz i mōm tum statere: que valde defacili: ad vtrāqz ptem mouet de se nul lam habens stabilitatem.

Ecce insule rē. in conspectu eius. **E**t libanus rē. i. si ali quis vellet facē sibi sacrificium debiti: omnia li gna non suffice- rent ad ipm cre mandū. nec per oēs oia anima- lia sufficerēt ad offerendum sibi debitum holo- caustum.

Omēs gētes qz nō sint: quia ex se nō habent aliqz esse. **O**ia ista inducuntur ad ostendendū q in nullo indiget alteri⁹ auxilio seu pilio.

Qui s. **V**ic pnter ex dictis idolatria repre- hendit: in qua cult⁹ soli deo de- bitus creature impenditur. **E**t sic ei sū reputa-

tionem idolatre adequatur: ppter qd dicit. **C**ui ergo rē. hoc dicitur ptra idolatras credentes aliquod diuinitatis esse in imaginibus factis. **A**ut quaz imaginem rē. et hoc dñ contra idolatras: qui imaginibus nō attribuebāt aliquid numinis: s quibusdā dñs inuisibilibus in imaginibus repntatis ponebāt tamē pluralitatē deoz. **M**unqd sculp. rē. oia ista inducunt bic ad ostendendū q idola nullā stabilitatē hnt a se: s mag ab artifice. **E**t cū oēs gētes qz nihil reputate s respectu dei: vt pdcm ē: ex h ocludit q idola ad huc min⁹ s reputanda: id subdit. **M**unquid nō scietis. illud qd dicitur ē de idolis qd sensiblr potestis experiri. **M**unquid nō audistis. q. d. sic. qz in libris gētiliū r chronicis sp sunt facta mētio de ortu idolatrie p op⁹ boim vt magis videbit. ca. sequenti.

Munqd nō intel. rē. q. d. intelligere debuistis q a solo deo beāt stabilitatē: cū nihil sit sub ea sustentans eam. **Q**ui sedet rē. tanqz princeps terrenus. **E**t habitat ei⁹. i. boies ei s dicit sunt quasi locuste respectu dei. **Q**ui extendit rē. cū sint nature vel materie subtilis: q dñ quasi nihil: eo q nō est palpabil: eo mō loquēdi q aer nihil vocat. ppter suā stabilitatez. **Q**u dñ cōiter nihil in boto eē: cum sit plenus aere. **I**n bebreo habetur. **Q**ui extendit velut telam celos. r sic plana est litera r sequentibus psona: cum subdit. **E**t expandit eos sicut rē. **L**oquitur bic de celo sui

apparentia visus: qz extrema celi in circuitu orizontis nostri videntur sup terra figi: z mediu qd est sup capita nostra in altu erigi: z sic habet apparentiaz tabernaculi extenti. o Qui dat secretor scrutatores. i. sapientes in speculabilibz. p Judices terre. i. prudetes in agilibus.

Velut inanes fecit. i. nulli re- putationis in dei oparatoe: quod ondit p se cum subditur.

Et quidez. i. certe. s Me qz plantato zc. i. sicut plantula no radicata ad- buc nec firma i terra a modico vento eradicat sic etia oes pdi- cti qstuncunqz magni ad nutu dei eradicantur z tollunt devita pnti. z id in fine pcludit.

Et cui assimi- lastis me zc. q. si diceret tal' assi- milatio est val- de erronea.

tabernaculu ad inhabitan- dum. Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint: p iudices terre velut inanes fecit: z quide neqz plarato neqz sato: neqz radicato in terra trunco eoz. Repente flavit in eos: et aruerunt: z turbo quasi stipula auferet eos. Et cui assimilastis me z adequastis dicit sanctus. Venate in excelsum oculos vros: z videte qs creavit h' Qui educit in numero mi- litiā eoz: z omis ex noie vo- cat. De multitudine forti- tudinis: z roboris virtutis- qz eius: neqz vnuz reliquū

Leuate. hic consequenter ondit dei potestas co- tra iudeos de deo minus debite confidentes: z primo ad pideratoez diuine maiestatis inducunt cu di. Leuate in excelsum oculos vros. i. ad corpa cele- stia. Et videte qs creavit bec. i. ex hoc psideate magnitudinē creatoris fm qz dicit Sap. xij. Magnitu- dine emi speciei z creature poterat cognoscibiliter cre- ator eoz videri. Qui educit zc. i. multitudinem stellarū ordinate in suo cursu pcedentiū. Et oes ex noie vocat. qz omnia pfecte cognoscit vsqz ad mini- ma. De multitudine zc. ista tria in deo se vnun- tū in nobis differūt. fortitudo emi respicit magnitudi- nē z corrdentiam membror. robur fortitudinē osiū z neruor. virtus magnitudinē effectū. Meqz vnun reliquū fuit. i. nulla res qstuncunqz modica exit potentia z scientia diuinā: ideo pcludit. Quare dicit iacob. i. popule iudaeice descendens a iacob. Abscondita ē via mea. i. opa mea. e. A dño. i. nō reddet p eis mercedem. Et a deo meo iudicium zc. i. non faciet vindictas de iniurijs mibi illatis. Et h' v' qz in iplo illo erant aliqui qz deciderant in illuz erro- rem: qz dei puidencia ad act' humanos nō se extendere- ret. vel dicendū qz pbeta vtiē cōi modo loqndi. qz ho- mines in afflictōne longa positi dicuntur id derelicti z traditi obliuioni. Nunquid nescis aut non au- disti. z qd sit illud subditur. Deus sempitern' i sua deitate. i. dñs qz zc. z sic dicit ex tpe qz habuit cre- aturā sibiectā. q. d. ista debuisti scire: qz moyses tibi an- nunciavit in principio Gen. k. Nō deficiet. in ope gubernatōnis. Meqz laborauit. qz lassitudinem opando nō incurrit. Me est inuestigatio sapie eius. f. ad pfectū: qz excedit inuestigatoez hūanā in in- finitum: Ro. xj. Altitudo diuitiaz sapie z scie dei zc. Qui dat lasso virtutē zc. pducendo eos de nō eē ad esse. Deficient pueri. f. morib' et sensu. Et iuuenes. i. insolentes. In infirmitate ca- dent. primo in culpā: z postea in penā. Qui autē sperant in domino. z non in seipsis psumptuose. Mutabunt fortitudines. quia qui erant prius re-

biles ad graua sustinendum: gratia diuina efficietur for- tes. Assument pennas vt aquile zc. i. qui pri' erāt tardi et pigri ad bona opera: efficiēt veloces ad ipsa: et hoc videtur impletum in veteri et nouo testamento per successiones generationum in illis qui veraciter conuer- si sunt ad deum.

fnit. Quare dicit iacob: z loqueris isrl: abscondita est via mea a dño: z a deo meo iudiciū trāsibit. Nunquid nescis: aut nō audisti. De- us sempiternus domini' qui creauit terminos terre: et nō deficiet: neqz laborabit nec est inuestigatio sapie eius. Qui dat lasso virtu- tem: z his qz nō sunt fortitu- dinē: et robur multiplicat. Deficiēt pueri z laborabūt z iuuenes qz infirmitate ca- dent. Qui autē sperant in dño mutabūt fortitudinē: assu- mēt pēnas sic aqle: current z nō laborabūt: ambulabūt

In ca. xl. vbi dicitur in postilla. Super montē. hic pnter introducitur psona p solatoris.

Additio. Hec expo- sitio postilla- toris de hoc qz dicitur. Sup montē excelsum sic fat' cō- sona lre et veritati fm trāslatōez no- strā: fm tñ hebrai- cas veritatē nō to- taliter psonat lre. Pro qz sciendū: qz grāmatica hebrai- ci finonis a mult' deuiat a grāmatica latina: et spāl' in h' qz fm grāmaticans hebraicā in v'bis hē differentia inē sex-

um masculinū z feminū sicut nos habemus in nominib' z hoc fm quālibet differentiā triū psonaz. Verbigratia aliter dicit a femina: ego comedo qz a masculo: z sic in se- cunda z tertia psona. Silt in hoc pnoie tu tui zc. differē- tia est inter sexū masculinū z femininū. loquens emi cum masculo aliter pnominat tu qz si cū femina loqueret. Et hoc ē valde manifestū cuiusqz habēt aliqualē noticiā in illa lingua. vñ in hoc loco vbi dicitur. Super montes ex- cellsum ascende. ly ascende est femini generis: nō masculi- ni. Similiter ly tu: z ly euangelizas: z ly exalta: et sic de ce- teris verbis z pnomib' hic pntentis qz oia pntēt ad fe- mininū genus vsqz ibi. Ecce deus vester. z id mag' p'rie bec verba fm verā lram hebraicā intelligant: referenda sunt ad btām virginē: z ad sanctā elyzabeth: fm ea qz tra- dunt de eis Luce. j. ca. vt sit sensus qz est in psona domi- ni dicit bte virgini. Sup montē excelsum ascende tu qz euā- gelizas syon. f. beata virgo: qd impletum est quādo cōce- pto filio dei in vtero virginali maria exurgēs p'xit i mō- tana: vbi manifeste p'z qz ascendit in montē excelsum. naz iudae vbi zacharias manebat erat altior galilea a qua re- cessit maria. r'p' ei de galilea in isrlm pgens dicebat. Ecce ascendimus hierosolymā z quia de galilea in isrlm beata vgo nō p planā viā s' p mōtana iuit: idō p'rie ei dicit. Sup montē excelsum ascende: et qz in salutatiōe ad Elyzabeth nō solū mater: sed etiā infans in vtero eius xpm iustit- ctu spū sancti cognouit: qz vt dicit Luce. j. Factū est vt audiuit salutatiōez Marie elyzabeth: exultauit infans cum gaudio. in quo designatur gaudiū de pntia domini: ideo de btā virgine in ipsa sancta salutatiōe p'rie intel- ligit. Qui euangelizas syon. f. qz nūcias bona sanctis ani- mabus. f. elyzabeth et iohanni. Consequenter p'p'beta in psona dñi alloquitur ipsam elyzabeth. d. Exalta vocē tuam qui euange izas hierusalem: quod impletus est qm elyzabeth erclamauit voce magna euangelizādo ipis hie- rusalem videlicet beati virgini dicendo. Btā qz credidi- sti quoniam perficerentur in te ea que dicta sunt tibi a do- mino. Consequenter p'p'beta in psona domini alloqui- tur virginez dicens. Exalta noli timere. in quo innuit cā- ticum eius altiori voce formandum qz cum primo: soluz

salutando euangelizant quasi diceret: nō solum loquere voce submissa put sufficit ad cognate tue salutatioez: sed etiā exalta vocem. s. prout requiritur ad modum cantici per qd̄ canticum ciuitatibus iude. i. ecclesijs p̄sentibus 7 futuris annuncies presentiam filij dei in te incarnati: et hoc ē qd̄ dicit. **Dic**

ciuitatib⁹ iude. **Ecce** de⁹ yester: qd̄ cōtinue implet in ecclesia: cū p̄ canticū p̄dictūz solemniter memorat̄ seu annūciat̄ aduētus dñi i eadem virgine. in terposuit tamē ibi p̄beta. **Noli** timē q̄ virginalis pudicitia pauida ē et timida: vñ angel⁹ ei dixit. **Ne** timeas **Maria:** 7 etiaz vt inueret q̄ tāta eēt humilitas virgini q̄ nō presumebat canticū publice cā

tandum formare nisi sp̄s sancti instinctus eam tangeret seu moueret. De quibusdam autem in cantico virginis contentis quedam innuendo p̄beta hic ponit: vt euz dicit. **Ecce** dominus in fortitudine veniet 7 brachiū eius dominabitur: que quidem verba videntur correspondere huic qd̄ dicitur in cantico. **Fecit** potentiaz in brachio suo. vtrōq; eīm dāc̄ intelligi q̄ incarnatio filij dei p̄tinet ad infinitatem diuine potentie: 7 sequitur. **Ecce** merces eius cum eo. in p̄betiā eīm locutionibus promittebatur incarnatio filij dei quasi merces a deo vanda in futurum sicut **Gen. xxi.** abrahe dictū fuit. **Benedicentur** in semine tuo omnes gentes. sed in p̄dicto cantico bec merces vt iam data annūciat̄: vñ dicit. **Suscipit** isrl̄ puerū suū cui corrdent verba p̄phete dicentis. **Ecce** merces ei⁹ cū eo **Et** q̄ vt dicit **Greg.** In bñdictione cerei. **Nihil** nobis nā sci p̄fuit: nisi redimi p̄fuit: id̄ subdit. **Et** opus illi⁹ corā illo. s. opus redemptionis: qd̄ maxime p̄tinet ad diuinam misericordiam que inter diuina opa p̄eminet: vñ in psal. **Miseratōes** ei⁹ sup̄ omnia opa eius: et id̄ in cantico cū dixisset. **Suscipit** isrl̄ puerū suū: subdit. **Recordat⁹** est misericordie sue. sequit̄. **Sicut** pastor gregem suum pascet. in quo innuit p̄beta q̄ xpc̄ se haberet vt pastor ad gregem suū nō vt ad gregē alienū sicut mercenari⁹: cui non est cura de ouibus **Jo. ca. x.** qd̄ corrdet huic qd̄ dicitur in cantico. **Sicut** locutus est xpc̄ ad p̄res eniz semp se habuit deus vt pastor cum p̄prio grege. **Unde** in psal. **Mos** aut̄ po. eius xpc̄. **Cetera** exponant̄ vt in postilla. que quidem expositio nō solum videtur p̄sona literē sed in se rationabilis. **Et** eīm qui euangelicus p̄beta dicit vt in p̄logo 7 in p̄bemio: sicut de voce baptiste in deserto clamatis bystoriaz p̄betice texuit vt statim supra sic non immerito de voce virginis salutantis 7 cantatis p̄beticam bystoriaz p̄dicere debuit: p̄mittit tamen bystoriaz de voce baptiste: quia ordine temporis posterior fuit: eo q̄ illa fuit omnibus notior: a notioribus enim incipit p̄cessus discipline.

In eo. ca. vbi dicit̄ in postilla. **De** multitudine fortitudinis 7 roboris.

Ubi nos habemus. **De** multitudine fortitudinis hebraica litera sic habet. **De** multitudine 7 fortitudine roboris et virtutis nec vnus defuit: cuius sensus potest esse talis q̄ militia celestis que in tāta multitudine est considerari debet: q̄ quelibet stella habz fortitudinem. s. potentiam 7 virtutē actiuam ad influēdūz in istis inferioribus: vñ **Gen. i.** de sole 7 luna et stellis dicit **Dofuit** ea in firmamento celi xpc̄. 7 in psalmo. **Solem** in potestatem diei xpc̄: 7 sic diuinam potentiam et scientiaz commendat p̄beta non solum ex numerosa multitudine celestis militia: sed etiam ex fortitudine et robore: 7

7 nō deficiēt. **Cap. xli.**

Accedant ad me insule 7 gentes mutent̄ fortitudinem. **Accedant** 7 tūc loquantur simul ad iudicium propinquemus. **Quis** suscitauit ab oriente iustum vocauit euz vt sequerēt se. **Dabit** in cōspectu ei⁹ gentes: 7 reges obtinebit. **Dabit** q̄si puluerē gladio eius

virtutē influtia eis a deo collata: a quibus nulla stella quantūcūq; modica deficiat quin habeat aliquales potentiam: et quibus excitatur magis humana mēs ad considerandum magnitudinē potentie creatoris.

Capitulum. xli.

sicut stipulam vento raptā arcui eius. **Persequet** eos transibit in pace. **Semita** in pedibus eius non apparebit. **Quis** hec operatus est et fecit vocans generationes ab exordio. **Ego** dominus primus 7 nouissimus ego sum. **Viderūt** insule et timuerunt: extrema terre obstupuerunt: appro-

Accedant. **Dofit** p̄beta ta induxit populum israhel ad certam expectationem promissor ex diuina veritate: hic consequenter idem facit ex eius charitate que amicos nō defraudat a promissi consecutione. et diuiditur in duas partes quia p̄rio ostenditur dei dilectō ad dictūz populum ex benefi-

cijs que ei in patribus concessit: secundo ex proprio filio quem ei promisit capitulo sequenti. **Prima** i tres fm̄ tria beneficia: secundo ponitur ibi. **Et** tu israhel. **tercium** ibi. **Prope** facite. **Circa** primum sciendūz q̄ primum beneficium fuit collatum in **Abraam**: quem deus separauit ab infidelibus: educendo eū primo de **Chaldeorum**: **Gene. xi.** capitulo: et secundo de **Babylonia**: **Gen. xii.** 7 p̄sequens p̄lim ab eo descendente per **Isaac** et **iacob** ab infidelibus separauit: p̄ter qd̄ et legem in monte **Synai** specialiter ei concessit: p̄ter quod dicitur **psalmo. cxliij.** **Non** fecit taliter omni nationi: et iudicia sua nō manifestauit eis. **Et** diuidit̄ in duas. quia primo ponit̄ bñd̄i separatio: secundo contra idolatras inuectio: ibi. **Unusquisq;** **Circa** primum ad hui⁹ p̄siderationem inducit dicens.

Accedant ad me insule. i. habitatores insularū. **Et** gentes. terram aridam habitantes. **Fortitudinem** mutent. vt qui erāt fortes ad mala sint fortes ad bona. **Accedant** 7. **E** tūc loquantur siml̄ si habent aliquid iustum pro se. secūdo beneficiū recollit dicens. **Quis** suscitauit ab oriente iustum. i. **abraam**: vt exponit̄ p̄muniter catholici 7 **bedrei.** que dominus vocauit primo a **chaldæa**: vt dictum est 7 p̄stet ab **hazā.** 7 vtrāq; regio vergit ad orientē respectu iudee quā dominus ei repromisit **Gen. xii.**

Vocauit eum. p̄ viam fidei et obedientie. **Unde** 7 ex fide fm̄ mandatum dei voluit filij immolare: **Genes. xxi.** 7 ad **bebricos. xj.** 7 ideo dñs ei afficit ipm̄ p̄ tegendo: p̄pter quod subdit̄. **Dabit** in cōspectu xpc̄. **Et** loquitur hic p̄beta de p̄terito p̄ modum futuri. sicut frequenter fit in p̄phetiis: 7 hoc fuit impletum: quādo **abraam** cum. **ccc.** vernaculis suis quatuor reges fortes debellauit: **Gen. xiiij.** **Dabit** q̄ puluerē xpc̄. quia eos facillime debellauit diuina virtute sibi assistente. **Persequetur** eos. quia persecutus fuit fugientes vsq; **soba** 7 **phenicē** **Gen. xiiij.**

Transibit in pace. quia nullus de suis in bello illo cecidit. **Semita** pedibus eius non apparebit. quia valde facilliter ad bellum iuit et rediit: sicut de hominē facilliter transeunte et leuiter dicitur: q̄ non figit vestigium in terra: vel non tangit terram.

Quis h̄ opatus est xpc̄. quasi diceret deus 7 nō homo: ideo subditur. **Ego** generationes. scilz ad fidem 7 amicitia suas. **Ab** exordio. scilicet temporis quod patet in **abel** iusto: **Setb:** **Noe:** **Abraam.** **Et** sic de alijs. **Ego** dominus. et ideo possum vocare ad meaz amicitiam quos volo sine iniuria cuiuscūq; cum nulli teneat: sed omne id quod sunt tenent a me. ideo subditur. **Primus** 7 **nouissimus** ego sum xpc̄.

nem. in deserto effi illo vigeat ardor solis: sed dñs pui-
dit de vmbaculo p columnam nubis: Ero. xij. 7 fm hoc
dicit. p Dabo in solitudine cedrum. i. vmbaculum
ita bonū vel melius q̄ facerent arbores iste. vmbaculum
effi nubis erat excellentius. q̄ datus diuina virtute nō na-
ture: ideo subdit.

q Et intelligant
pariter. q̄ manus
dñi fecit hoc.

r Prope facite.
Dic recolitur ter-
cium beneficiū po-
pulo exhibitus spe
3orobabel. f. libera-
tio de captiuitate
babylonica. 7 diui-
ditur in duas ptes
q̄ primo cōtra ido-
la que vigeant in
babylone ponitur
inuectio: scdo sub-
ditur ipsi liberatio
sibi. Suscitauit. cir-
ca primū dī.

r Prope facite
iudic. vñ. i. decla-
rate iusticiā vestrā
si habetis q̄ baby-
lonij. s Afferte
siquid hētis scz ius-
ticiē 7 veritatis.

t Accedant 7 nū-
cient vobis. f. idola
vestra de quibz con-
fiditis. v Que
cūq; ventura sunt
qd est proprius di-
uinitatis: o subdit

r Et sciemus. q̄a
dij estis vos o ido-
la. y Bene quocq; aut male rē. q. d. non potestis. quia
sensu 7 intellectu caretis: idē pcludit. 3 Ecce vos estis
ex nihilo. vos. f. babylonij. a Et opus vñ. i. idola ve-
stra que fecistis. b Et eo qd nō est. i. nullū dñs firma-
mentū. 7 quertit sermonē ad idola dicens. c Abomi-
natio est. i. supra: modū abomiabilis deo: idē dī abominatio
in abstracto: sicut excellēs in liberalitate dī liberalitas.

d Qui ele. vos. i. q̄cūq; reputauit vos tanq̄ deos suos.
e Suscitauit. Dic pñr ponitur liberatio ipsi de babylone
nō facta fuit p cyrū: 7 hoc est quod dicit. e Susci-
taui. f. cyrū: et voluntatē inspirādo pugnandi cōtra baby-
lonē. r Ab aquilone rē. regio est p̄sidis est q̄si in me-
dio aq̄lonis r̄orientis: mediū autē ab vtroq; termino no-
minat: 7 ideo aduent? cyri cōtra babylonē dī hic esse ab
aq̄lone 7 abloziēte: vel q̄ dicit rex medorū venit cūz cyro
cōtra babylonem: 7 regiū vnus magis rēdinat ad oien-
tem: alterius autē ad aquilonem. s Vocabit nomen
meum. i. p̄fitebit: p̄fessus cuius fuit cyrus se obtinuisse mo-
narchiam virtute dei celi: vt p̄z primo Esdre. 3. Hec dicit
cyrus rex p̄sarum: oia regna terre dedit mihi dñs de? celi
et terre rē. b Et adducet mgratus. i. potentes baby-
lonis. i Quasi lutū. p̄culcās eos 7 deiciens.

k Quis annūciavit ab exordio rē. i. anteq̄ fieret. q. d. B
nō fecerūt idola babylonie: q̄ nō p̄dixerūt casus illi? terre
ideo s̄dit. l Nō est annūciāns rē. Cōsequēter ostē-
ditur quis annūciavit. m Prim? . i. ipse de? qui c̄ pri-
mus 7 nouissimus: vt dictum est supra eodē caplo.

n Ad syon dicit. i. ad ip̄m iude rēnoiatū a loco p̄ncipa-
liori in q̄ vigeat cul? dei. o Ecce assum. ad vestram
liberatōez p cyrum seruū meū. p Et irū euāgelistā
dabo. i. p̄betaz hoc bonū p̄nūciantē. 7 ponit hic euan-
gelistā in singulari pro plurali: sicut Ero. viij. Venit mu-
sca grauissima. i. multitudo muscaz. q̄ deus p̄ p̄ures p̄

7 in medio campoz fontes
Donā desertū in stagna aq̄-
rū: 7 terrā inuisā i riuos aq̄-
rum. Dabo in solitudines
cedrū 7 spinaz 7 myrtum 7
lignū oliue. Donā in deser-
to abietē vlmū 7 burū siml
vt videant 7 sciāt 7 recogi-
tēt 7 intelligāt parit. quia
manus dñi fecit hec: 7 sc̄tūs
isrl creauit illō. Prope fa-
cite iudiciū vñm dicit dñs:
afferte siquid forte hētis vi-
rit rex Jacob. Accedant 7
nūciēt vobis q̄cūq; ven-
tura sūt. Priora q̄ fuerunt
nūciāte: 7 ponem? cor no-
strū 7 sciem?: nouissima eo-
rum 7 q̄ vētura sunt indica-
te nobis. Annūciāte q̄ ven-
tura sūt in futuz: 7 sciem?
quia dij estis vos? Bene q̄s
aut male si potestis facite:

pbetas hāc liberatōez p̄nūciāuit. q Et vidi. sc̄ls
reuelatōez p̄ni mihi factam: est verbum esaiē cui plu-
res reuelatōnes fuerunt facte. de ista liberatōe: vt pa-
tuit ex precedentibus: et magis apparebit ex sequen-
tibus. r Et nō erat ex istis. i. ex babylonie idolis.

et loquamur et videamus
simul. Ecce vos estis ex ni-
hilo: et opus vñm ex eo qd
non ē. Abominatio ē qui
elegit vos. Suscitauit ab
aq̄lone: 7 veniet ab ortu sol
Vocabit nomē meum: 7
adducet mgratus q̄si lutū:
7 velut plastes p̄culcās hu-
mū. Quia annūciavit ab
exordio vt sciam?: 7 a prin-
cipio vt dicamus: iustus es
Non ē annūciāns neq; p̄-
dicens: neq; audiens fmo-
nes vestros. Primus ad
syon dicit: ecce adsum: et
hierlm euāgelistam dabo
Et vidi: 7 nō erat ex istis
quisq; q̄ iniret p̄silij: et in-
terrogatus respōderet ver-
bum. Ecce oēs iniusti: 7 va-
na opera eoz: ventus et in-
sane simula chra eoz.

s Quisq; qui
iniret consiliūz
p liberatōe cul-
toz suoz.

t Et interro-
gat. a suis cul-
tozibus. Rēde-
ret verbū: idē cō-
cluditur.

v Ecce omēs
iniusti. f. babylō-
nij.

r Et vana ope-
ra eoz. i. idola
ab eis facta: idē
subdit. Venit
inane simula-
chra eoz.

In ca. xij. vbi
dicit in postilla.
Bñ q̄s aut ma-
le si potestis fa-
cite.

U Additō.
Bi nos
bātem?

Bene quocq; aut male si potestis facite. In hebreo h̄
Bñ q̄s aut male potestis facē. cui? sensus est q̄ p̄p̄ba
idola alloquebat. Sic nūciētis nob quecūq; ventura
sūt 7 faciem? q̄ dij estis vos: 7 sciemus etiā q̄ bñ 7 ma-
le potestis facere: ratio q̄ sicut p̄ annūciatōez futuro-
rum si hoc fecissent idola sciretur q̄ essent dij: cūz scire
futura sit p̄p̄riū diuinitatis. eadez rōne sciret q̄ pos-
sent bñ vel male facere sicut dij: vñ de cū dī. Et sciem?
q̄ dij estis. ista copulatiua et p̄iungit similes oiones.
sc̄ls q̄ dij estis vos. et sciemus q̄ bñ et male potestis
facere: sed p̄p̄beta p̄cludit q̄ quodlibet p̄dictoz ē fal-
sum. v. Ecce vos estis ex nihilo. f. idola. 7 opus vestrū
ex eo qd non est. quia. f. nec indicatis futura nec pote-
stis bñ facere: et ideo p̄cludit. Abominatio est qui ele-
git vos. erponatur vt in postilla.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla. Prim?
id est ipse deus.

Additō. ij.

U Bi in translatōe n̄ra dicit. Ecce adsum. qd ē
verbū prime p̄sone singularis numeri: i hebreo
habetur. Ecce adsum: quod est terciē persone
pluralis numeri: et est sensus fm glo. q̄ primus. f. de?
ad syon. f. ecclesiam dicit. Ecce adsum. f. filij tui quos
per fidem meam dedi tibi. f. apostoli quoz p̄dicatōne
nati sunt tibi filij: 7 sic quod sequitur. Et euāgelistaz
dabo. intelligit p̄p̄rie de euāgelistis xpi. qui a deo fu-
erūt dati hierusalē. f. ecclesie ad annūciandū bona spi-
ritualia a christo sibi data: 7 sequit. Et vidi et nō erat
rē. quia nullus fuit ex idolatris nec ex incredulis qui
iniret consiliū ad redemptionem aiarum nec respō-
deret verbum. Cū omēs essent iniusti et vana opa eoz.
7 et sequitur. Ecce seruus meus suscipiam eum ele-
ctus meus. qd exponit de xpo ad iram puti postilla.

Capitulum. xliij.

Ecce servus. In precedenti capitulo ostensa est delectio dei ad pplm iudaicum ex beneficijs q ei in patribus pcessit: hic psequenter idem ostenditur ex filio que ei ex dilectione misit fm q dicitur Job. iij.

Sic deus dilexit mundum vt filiu suu daret vnigenitu zc. et diuidit in duas ptes: qz primo agit de filij missione. scdo de fidei multiplicati one ca. sequenti. Prima ad huc i duas partes. qz primo describitur bui bnficij magnitudo. secundo maloz ingratitudo: ibi. Dec verba. puma in tres: qz primo p dicit filij dei aduentus. secundo maloz casus: ibi. Dns sic fortis. tercio iustorum pper status: ibi. Et redi cam. prima ad huc i tres. quia

Ecce seruus meus. suscipias eum: electus meus: placuit sibi in illo aia mea. Vedi spiritum meum sup eu: iudicium gētibz pferet. Non clamabit: neqz accipiet personaz nec audiet vox eius foris. Calamū quassatū nō preteret: et linū fumigās nō extinguet. In veritate educet iudiciū: nō erit tristis neqz turbulēt donec ponat in terra iudiciū: z legem eius insule expectabūt. Dec dicit dñs deus creans celos z extendens eos: firmans ter-

ram et que germinant ex ea dans flatus populo qui est sup eam: z spiritum calcantibus ea. Ego dñs vocante in iusticia: z apprehendi manū tuā: z seruavi te. Et tedi te in fedus populi: in lucez gentiū vt a pires oculos cecoz: z educeres de cōdusione victū: de domo carceris: sedentes in tenebris. Ego dñs: hoc est nomē meum. Gloriaz meam alteri nō dabo: z laudē meā sculprilibus. Que prima fuerunt: ecce venerunt: noua quoqz ego annūcio: anteqz

dictur vox foris. i. vox pdicationis extra iudeam. qz in psona ppria nō pdicauit preterqz iudeis: nisi raro. vtpote samaritanis Job. iij. qui tamen erant in pte iudei. qz recipiebant quinqz libros moysi. et ppter hoc dicitur Mat. xv. Non sum missus nisi ad oues que perierūt domū isrl.

Calamū quassatum non preteret. i. pplm gētibz vacuū a fide ad modū calamū z quassatum varijs erroribus idolatrie. Dñs calamū nō contriuit: s magis refertiuū vocado ad fidem p aploz pdicationem.

Linū fumigās. i. populū iudaicum modice aut nullū pntis exercitū romanoz. Nō extinguet qz ignis p romāos accensus i isrlm nō fuit extinctus: nisi p dūmptōez obijstibilis materie.

ram et que germinant ex ea dans flatus populo qui est sup eam: z spiritum calcantibus ea. Ego dñs vocante in iusticia: z apprehendi manū tuā: z seruavi te. Et tedi te in fedus populi: in lucez gentiū vt a pires oculos cecoz: z educeres de cōdusione victū: de domo carceris: sedentes in tenebris. Ego dñs: hoc est nomē meum. Gloriaz meam alteri nō dabo: z laudē meā sculprilibus. Que prima fuerunt: ecce venerunt: noua quoqz ego annūcio: anteqz

In verit. edu. iudiciū. qd intelli-

gitur de iudicio discretōis: quo aliquos vocauit vocat ad fidem suo iusto iudicio alijs dimissis: z de iudicio extreme examinatōis: in quo pcedet fm lineaz equitatis.

Non erit tristis in animo. p Meqz turbulentus in exteriori signo. hoc tamen non est intelligendū de tristitia naturali que est passio existens in parte sensitiua illam est assumptis: ad ostendendū in se veritatem humane nature: Mathei. xxvj. c. Tristis est anima mea vsqz ad mortem: sed de tristitia obnubilante rationem: que in eo non habuit locum. vnde vbi habemus. Non erit tristis: in bebreo habetur. Non obscurabit donec ponat in terra iudiciū. qd pot intelligi de duplici iudicio pdicto.

Et legē eius insule expectabūt. qd p impletū i sicilia angliā: cypro. z alijs insulis. q legē euāgēlicā receperunt. etiam alique a tpe aploz: vt pz in actibus aploz in pluribus locis: quō paulus predicauit in insulis. r Dec dicit dñs deus creans celos zc. q. d. sicut creauit oia de nihilo sua virtute infinita: ita eadem pte mittet filiu in mōdū id sequit. s Ego dñs vocauit te in iusticia. qz xpc mūdum redemit p viam iusticie satisfaciens p peccato plenissime. t Et apprehendi manū tuā. humanitas enī christi ē in istm diuinitati diunctū: z iō nō mouet ad aliquid nisi fm motuz diuinitatis. v Et seruavi te. recipiendo aiā tuā in morte fm q saluator: petijt. Lu. xxij. Pater in manus tuas commendo spm meū. r Et tedi te in fedus ppli. qz p mortē ei sumus deo recōaliati.

In lu. gen. recipientiū fidē ad aploz pdicationem. z Et a pires oculos cecoz. i. gētiliū: qui pnt erat erroribz excecati. qz ad isrlm xpc mltos cecos illūiauit corp aliter.

Et educeres de ocu. vinctū. i. patres de limbo q ibi tenebantur sicut in carcere reclusi. b Sedētes in tenebris. qz carebāt clarite diuine visionis. c Ego dñs zc. i. simpliciter absolute. Alij aut dīcunt dñi diminutiue z pncipaliue. d Glorā meā. i. bonozē mibi soli debitū. e Alteri nō dabo. pcedēdo q hoc possit licite fieri. f Que prima fuerūt. i. nūciata p moysen. g Ecce venerūt. sicut pz de ingressu tre pmissionis z pluribus alijs p moysē nūciat: q impleta sē a tpe esaie zc. b Noua qz ego annūcio. i. de missione filij i carnē. i. Anteqz oriat. i.

primo describitur filij mittendi conditio. scdo pdicē eiusdem missio: ibi. Dec dicit dñs. tercio inducē grati arūctio: ibi. Cantate dño. Circa primū sciendū q ista ista fm latinos z bebreos est de xpo ad literam intelligenda. z hoc patet Mathei. xij. vbi ista litera allegat impleta in xpo. z hoc etiam patet p translationē chaldaicam: que vocatur thargū apud bebreos: z est rāte auctoritatis apud eos: q nullus fuit ausus ei contradicere: ppter quod aliqui doctores catholici exponentes passum istū z totū capitulū de cyro rege: qui iudeos liberauit a captiuitate babilonica male dicūt etiā qstū ad hoc magi iudaiant qz bebrei exponētes ipm de tpe xpi. tñ hoc expectant in futurū: et hoc male. qz transit in preteritū: igit sequendo dictū beati Mathei apostoli: euangeliste exponatur de christo: vt sic verbuz pns cum dicitur. a Ecce seruus meus. qz lz ab eterno fuit in forma dei: in tpe tñ accepit formā serui. vt habet phil. ij. b Suscipiam eū. qz būanitas xpi assumpta est in vnitate suppositi diuini. p hoc enim q dicit: suscipias eū. nō est intelligendū q p naturā būanā assumpsit. qz solū filiū būanā? s hāc assumptionē tota trinitas fecit. c Electus meus. ad redimendū būanū genus. d Complacuit sibi in illo zc. p hoc intelligit pns ad filiu dilectio pfecta. e Vedi spm meū sup eū. i. plenitudinē grē spūsancti in aia xpi Jo. j. Vidim⁹ eū quasi vnigenitū a pte plenū gratie z veritatis. f Iudiciū gētibz pferet. iudiciū enī extremū denūciat būmibz futurū: vt pz Mathei. xxv. Item in forma būanitatē in q iudicatus fuit coram pylato feret sniam in vltimo iudicio: hoc excepto q tunc apparebit in forma glorioza Act. j. Hic biesus qui assumptus est a vobis sic veit. sez ad iudiciū: sicut vidist eū ascendentem. i. in forma būanitatē glorioza: in qua ascendit in celum. g Non clamabit. clamore pntōis: licet clamaue rit clamore pdicatōis: Job. vij. in nouissimo festiuitatis die stabat biesus et clamabat zc. Et clamore pntōis ad bebreos. v. Cum clamore valido et lacrymis offerens zc. b Neqz accipiet psonā. fm q dicitur Mathei. xxij. Nō respicis psonā būm. i. Nec as

Liber

incipiant fieri. **A**udita vobis facia p esaiam et alios ppbetas. **C**antate. **H**ic pñr ponit grarum actio p tanti beneficii pmissione: cum dicit. Cantate dño canticum nouū. p nouitate tanti mysterij unde nato xpo nouum canticum cantauerunt angeli **Luce. ij.** **M** Laus ei ab extremis terre

re qz in oibus terre ptribus sunt aliq fideles xpm laudantes: qz xpc laudatus est non solū in arida sed etiā in mari et eius insulis: id subditur. **Q**ui descendit in mare.

N **A**ueit desertū. i. gentilitas exurgat ad fidei christi anstatum.

O **I**n tomib' habitabit cedar. cedar fuit fili' yfma belis: **Genes. xxv.** et ideo per ipm designatur pplus yf mabelitar' qui antiquit' habitabat in tabernaculis vagando de loco ad locū et per h' metaphoricē designant' ppli gentiles in diuersis erroribus vagantes: qui modo p fidem habitāt in tomibus xpi. i. ecclesijs: p fidē charitate formatam.

P **L**audate habitatores petre. **D**icit **R**abif. q per hoc intelliguntur mortui sepulchra lapidea inhabitantes. quos dicit suscitādos iad uētū messie: sed h'

iaz est adimplerū: quia xpc lazaru suscitauit de monumento: et eo resurgente multa corpora sanctor' resurrexerunt de monumentis **Matth. xxvij.** **P**ōt etiaz aliter exponi de terra moab que petra noiā supra. **xxj. ca.** **E**mitte agnuz dñe dñatorē terre de petra deserti etc. et de terra illa aliqui crediderūt ad pdicatos discipuloy xpi in dño exultātes q **D**onent dño glām. s. discipuli xpi gloriā ei' predican tes. **1** **D**ñs sicut fortis. **H**ic psequenter ponit malorū casus cū dicit. **D**ñs sicut fortis egrediet' in exercitu romanoy ppter incredulitatē iudeoy. **S** **S**icut vir perliator etc. i. in romanis ad destruendū ciuitatē et plin.

T **V**ociferabit etc. et qd dicit subdit'. **V** **T**acui. corā pylato a sacerdotib' accusatus falso. **P** **S**p silui. de iniurijs et obprobrijs mihi illatis. **Y** **P**atiens fui. expectans eoy pñiam. **3** **S**icut pturiens loquar. q. d. non possum nec debeo vltra pñtere me a punitōne eoy ideo subdit'. **A** **D**issipabo etc. desertos facia montes. i. maiores. **B** **E**t colles. i. mediocres. **C** **E**t omne germen eoy ericabo. i. minores de iplo destruiam.

D **D**onam flumina in insulas etc. subtrahēdo ab eis oēs delectationes et diuitias. **E** **E**t reduca. **H**ic cōsequenter describit saluatio credentium: cum dicit. **E**t reduca cecos. i. gentiles erroribus cecatos. **F** **I**n vias quas nesciunt. p obseruantiam mandator'. **G** **E**t in semitis. p obseruantia cōsilioy. **B** **D**onā tenebras etc. p diuinoy cognitōes. **I** **E**t praua. ex p̄suetudine peccandi.

K **I**n recta. p operum rectificationem. **L** **H**ec verba

orian' audita vobis facia. **C**antate dño canticū nouū **L**aus ei ab extremis terre. **Q**ui descendit in mare et plenitudo eius insule et habitatores eay. **L**euēt desertū et ciuitates ei'. i. tomib' habitabit cedar. **L**audate habitatores petre: de vertice montium clamabunt. **P**onent dño glām: et laudē eius in insulis nūciabūt. **D**ñs sicut fortis egrediet' sicut vir pliator suscitabit zelum. **V**ociferabit et clamabit: super inimicos suos cōfortabit'. **T**acui: sp silui: patiens fui sicut pturiens loqr. **D**issipabo et absorbebo sicut desertos facia montes et colles et oē germen eoy ericabo. **D**onā flumina in insulas: et stagna arefaciam. **E**t educam cecos in viā quā nesciunt: et in semitis q̄s ignorauerūt ambulare eos faciam. **D**onam tenebras coram eis in lucē: et praua in re-

cta. **H**ec verba feci eis: et non dereliqui eos. **C**ōuersi sūt retrosum. **C**ōfundā p̄fusione q̄ p̄fidūt in sculptili: q̄ dicūt. conflatili vos dñi nri. **S**urdi audite: et ceci intuemini ad vidēdū. **Q**uis cecus nisi seru' meus: et surdus nisi ad quē nūcios meos misi: **Q**uis cec' nisi q̄ venūdat' etc. **E**t quis cecus nisi seruus tōmi. **Q**ui vides multa: et nonne custodies. **Q**ui aptas habes aures: nonne audies. **E**t dñs voluit vt sanctificaret euz: et magnificaret legem et extolleret: ipse autē populus direptus et vastatus. **L**aqueus iuuenū om̄s: et in tomib' carcerū absconditi sūt. **F**acti sūt in rapinā: nec ē q̄ eruat in direptionem: nec ē q̄ dicat redde. **Q**uis ē in vob' q̄ audit hoc: attēdat et auscultet futura. **Q**uis dedit in direptionē iacob: et in vastantib'. **N**onne dominus ipse

ba. **S**upra posita est diuini beneficii magnitudo in filij missione: hic psequenter ponit maloy ingratitude ex sua obstinatōne cū dicit. **H**ec verba feci eis. **F**ilium. s. eis mittendo. **M** **E**t non dereliqui eos: sed ipsi me. ideo subdit'. **C**ōuersi sūt retrosum p infidelitatem: et qz aliqui de gentilibus fuerunt cōtra fidem xpi obstinati ppter idola xpm psequētes. id subditur. **C**ōfundā tur p̄fusione. et aliqui de iudeis ideo subditur. **S**urdi audite. s. verba p̄betay ad vos missoy: qui an nūciauerūt xpi aduentum. **E**t ceci intuemini ad vidēdū. s. impletionem p̄betariū in biesu nazareno. **E**t quia iudei p̄ maiori p̄te remanserunt in sua cecitate: ideo subditur.

ba. **S**upra posita est diuini beneficii magnitudo in filij missione: hic psequenter ponit maloy ingratitude ex sua obstinatōne cū dicit. **H**ec verba feci eis. **F**ilium. s. eis mittendo. **M** **E**t non dereliqui eos: sed ipsi me. ideo subdit'. **C**ōuersi sūt retrosum p infidelitatem: et qz aliqui de gentilibus fuerunt cōtra fidem xpi obstinati ppter idola xpm psequētes. id subditur. **C**ōfundā tur p̄fusione. et aliqui de iudeis ideo subditur. **S**urdi audite. s. verba p̄betay ad vos missoy: qui an nūciauerūt xpi aduentum. **E**t ceci intuemini ad vidēdū. s. impletionem p̄betariū in biesu nazareno. **E**t quia iudei p̄ maiori p̄te remanserunt in sua cecitate: ideo subditur.

Quis cec' etc. i. p̄pls iudaicus diuine ferai. uti specialiter obligatus a tpe suscepte legis: et subditur.

Misi q̄ venūdat. s. p̄pls iudaicus in destructione iherlm p̄ **T**ytū in vindictā mortis xpi. **D**icit enim **H**ugo floriacensis q̄ romani multa cede iudeoy: fessi querebant quibus captiua mancipia venderent: s. quia plurimi venales et pauci inueniebant emptores: nō desere qui. **xix.** incipio vno nūmismate. mercarēt: sicut econuerso xpm emerant. **xxx.** nūmismatibus.

Quis cec' nisi ser. dñi. i. p̄pls iudaicus qui fuit specialiter ad seruitutē dei obligat' ab illo tpe quo deus percussit primogenita egyptioy. **Q**ui vides multa in lege et p̄betis scripta. **N**onne custodies. q. d. melius deberes custodire etc. alij: sed tu magis deias sū. **Q**ui aptas habes aures. i. qui frequenter aperuisti aures ad audier. dura legem et p̄betas.

Nonne audies. q. d. audisti aure corpis: s. nō mētis. **E**t dñs voluit vt sanctificaret eū. s. p̄pls iudaicuz mittēs eis filiū suū. **E**t magnificaret legē. i. xpo implens eā: s. m q̄ ipse dixit **Matth. v.** **N**on veni soluerē legem: s. adimplere. **I**psē autē p̄pls direptus et vastatus p̄ romanos ppter incredulitatem suam.

Laqueus iuuenū oēs. i. a iuuenib' ducti sunt ligati. i. a bellatorib'. **E**t in tomib' carcerū. p̄ magna p̄te positi. **F**acti sunt in rapinā. nec est qui eruat ad huc em̄ sunt in hac captiuitate: q̄ iam durauit p̄ annos mille. **cdli. s. anno dñi. M. ccc. xxij.** quo liber iste

fuit scriptus. **g** Quis est in vobis qui audiat hoc auribus mentis. **q. d. pauci.** **b** Quis dedit in vire...

k Et noluerit in vñs eius ambulare. **l** Et non audierunt legem eius. **m** Et effudit super eum indignationem...

cui peccauimus. **Et noluerunt in vñs eius ambulare et non audierunt legem eius.** **Et effudit super eum indignationem furoris sui: et forte bellum et percussit eum in circuitu: et non cognouit: et succendit eum et non intellexit.** **Ca. xliij.** **Et nunc hec dicit dominus creans te iacob: et formans te israel. Noli timere: quia redemi te et vocavi te nomine tuo. Des tu. Cui transieris per aquas: tecum erunt flumina non operient te. Cum ambulaueris in igne non combureris: et flama non ardebit in te: quia ego dominus deus tuus sanctus israel saluator tuus. Dedi propiciationes tuas...**

Capitulum xliij.

Et nunc hec dicit dominus. Postquam actus est de missione filij dei: hunc agitur de multiplicacione fidei. **Et diuidit in duas partes: quia primo ponitur gentium illuminatio: scilicet iudeorum execratio: ibi. Hec dicit dominus: prima in duas: quia primo ponitur multiplicatio fidelium: secundo eius multiplicacionis effectuum principium: ibi. Quis in vobis. Circa primum sciendum: quia fides multiplicata est per opera miraculosa: virtute totius nature transcendentia: quibus visis infideles conuertebantur ad christum: ut in actibus apostolorum in pluribus locis: et in sanctorum legendis. Et ideo primo ponitur bicalis operatio: scilicet fidelium multiplicatio: ibi. Dedi propiciationes. Circa primum dicitur. **Et dicit dominus: sicut enim fides patrum sanctorum a iudeis transit in christianos: sic et noia: sicut per ca. seq. Ille vocabitur in nomine iacob: et hic scribet manu sua dñio: et in nomine israel assimilabitur: ut plenius ibi dicitur: ideo noia iacob et israel intelligitur bicalis christianus: cum dicitur. **Creans te iacob: et deducens te ad eum gratie per fidei susceptionem.** **Et formans te israel: in moribus per apostolorum predicacionem.** **Moli timere: inter pressuras primitiue ecclesie.** **Quia redemi te sanguine meo.** **Et vocavi te nomine tuo: id est nomine christiano.** **Et transieris per aquas: id est per tribulationes temporales.** **Tecum eris: id est ad firmam multi christiani super aquas ambulauerunt ad confirmationem fidei.** **Cum ambulaueris: dicitur hic. Ra. fa. quia per futuro quod vocat tempus messie: accedens signis diuinitatis: obpures alios populos: et non ledens iudeos: quod expectat futuram transit in preteritum: quia multi christiani ab infidelibus in igne proiecti fuerunt et diuinitate liberati: et frequenter carnifices percussit. **Dedi propiciationes: id est consequenter ponitur fidelium multiplicatio: cum dicitur. Dedi propiciationes tuas egyptum. Glosa dicit et magister similiter alexander de bales. quod hoc intelligitur ad litteras de conuersatione egypti et ethiopia ad fides christi: et sic est sensus. **Dedi propicia...**********

tionem tuam egyptum. id est dedi egyptum similem tibi in propiciatione incorpando eum christo per fidem: quod est propiciatio per peccatis totius mundi. **J. Jobanis. iij. et in hoc alloquitur de ecclesia primitiua que primo fuit in iudea collecta: et inde ad alias nationes dilatata: sicut dictum fuit ca. ij. Namina autem hic spacialiter ter egyptus et ethiopia: quia ibi saepe cito fides fuit multiplicata in egypto: sub marco in alexandria: et per beatum Mattheum in ethiopia rege cum uxore et filio baptizato: et populo suo: ideo subditur.**

egyptum: **ethiopia et saba per te.** **Ex quo honorabilis factus es in oculis meis: et gloriosus: ego dilexi te.** **Et dabo hoies pro te: et pro populos pro anima tua.** **Noli timere: quia ego tecum sum.** **Ab oriente adducam semen tuum: et ab occidente congregabo te.** **Dica aqiloni da: et austro noli prohibere.** **Affer filios meos de longinquo: et filias meas ab extremis terre.** **Et omnem qui inuocat nomen meum in gloriam meam: creavi eum: formavi eum et feci eum.** **Educoras populum cecum: et oculos habentem: et auribus eius se. Des gentes congregate sunt tibi: et collecte sunt tribu...**

Et dabo hoies pro te: et pro populos pro anima tua. **Noli timere: quia ego tecum sum.** **Ab oriente adducam semen tuum: et ab occidente congregabo te.** **Dica aqiloni da: et austro noli prohibere.** **Affer filios meos de longinquo: et filias meas ab extremis terre.** **Et omnem qui inuocat nomen meum in gloriam meam: creavi eum: formavi eum et feci eum.** **Educoras populum cecum: et oculos habentem: et auribus eius se. Des gentes congregate sunt tibi: et collecte sunt tribu...**

Ex quo honorabilis factus es. **tu ipse meus.** **hoc potissime impletum fuit in christi incarnatione.** **accipiendo. scilicet naturam humanam de iudeis in unitate persone que bonorem non fecit angelis: ad beatus. ij. Misit angelos apprehendit: semine abrahe. **n** Dilexi te. dando aiaz per te. **o** Et dabo hoies. scilicet ad mortes multos fortis. **p** Pro te conseruanda et dilatanda. sicut per de iuliano imperatore qui cum magna parte exercitus romani perijt in bello contra persas: eo quod firmiter statuerat in suo reditu destruire ciuitatem cesaream cum populo christiano ibidem exite sub sancto basilio episcopo. et etiam imperatores romani. ut nero: domicianus: et plures alij perierunt. eo quod mouerant persecutiones contra ecclesiam: ideo subditur. **g** Noli timere pressuras. que in primitiua ecclesia fuerunt magne. **r** Quia ego tecum sum. te protegendo et multiplicando. unde et in illis pressuris multum creuit ecclesia in gentibus: constantiam martyrum et miracula dei que circa eos fiebant admirantibus: et sic ad fidei christi conuertebant: ideo subditur. **s** Ab oriente adducam semen tuum. ista adductio seu congregatio fidelium non est intelligenda per localem motum: sed quia sunt aggregati christo capiti per unitatem fidei et charitatis: ideo dicitur Matthei. viij. Multi uenerunt ab oriente et occidente et tunc affer filios etc. Sic accipit longinquitas non solum distantiam loci sed perit: quod facit homines a deo elongari. **v** Et omnem qui inuocat nomen meum. Ex quo per quod non loquitur de populo iudaico tantum: sed de omni adueniente ad fidei. **r** Creavi eum in egypto: quod est per creatorem. **y** Formavi eum. moribus. **z** Et feci eum. deducendo ad perfectionem statum: ideo subditur **a** Educoras. id est extra errorem. **b** Populum cecum. prius. **c** Et oculos habentem. nunc per fidei susceptorem. **d** Surdum. scilicet per inobedientiam. **e** Et aures eius se. nunc per obedientiam et intelligentiam. et intelligit hoc de iudeis ad fidei christi conuersum: quod precedenti capitulo vocati sunt ceci et surdi. et quia ecclesia non solum in iudeis est collecta: sed etiam de omnibus gentibus: ideo subditur. **f** Des gentes. id est distributio. per generibus singulorum: quia in ea congregati sunt aliqui de omnibus gentibus. **ff** vi**

Quis in vobis. Sic dñr describit dicit aggregatōnis effectū principū. s. ipse deus qui talia pot p̄dicere et sic efficere: nō aut idola que a gentibus colebant. B est qd dicit. g. Quis in vobis. i. in dñs gentiū. a. Annūciat illud. q. d. nullus. qz futura p̄tingentia certitudinaliter p̄dicere est pro-

priū dei p̄ se vel p̄ p̄phetas suos: iō s̄b dicit. b. Dent. s. vñ gentium.

c. Testes eorū. i. p̄phetas eorū.

d. Et iustificent. i. examinent vtruz sint veri vel falsi.

e. Et audiant. a dñs suis futura cōtingentia.

f. Et dicant. ea alijs ex noie deorū suor. q. d. nō poterūt s̄ ego p̄tero: iō s̄b dicit. g. Vere vos testes zc. everbum dei ad p̄phas suos: z maxime ad ap̄los q̄ fuerunt testes eius: fm q̄ d̄ actū. j. Entis mihi testes in iherl̄m z i oi iudea z samaria z vsqz ad vltimum terre. b. Et seruus meus quē elegi. i. quēcumqz elegero ad seruiendū mihi: supple erit testis meus.

i. Et sciatis z credatis mihi cū videritis impleta q̄ an̄ denūciaui. k. An̄ me nō ē for. deus. qz ip̄e ē sol⁹ eter nus a pte p̄ncipiū. z etiā a pte finis p̄ prie loq̄ndo p̄ eternitate. l. Ego sum. non habens eē aliūde: s̄ ex me. Ego sum dñs. qz oīa alia s̄nt a me eē. m. Ego annūciaui. s. salutem generis hūmāni p̄ p̄phetas. n. Et saluavi p̄ xpm. sicut p̄miseraz o. Et non fuit in vobis alienus. s. de⁹ q̄ talia nunciaret. cetera patēt ex dicit. p. Dec dicit. Sic dñr ponit iudeorum exccatio ex ingratitudine p̄cedens: et iō diuidit i duas ptes: qz p̄tio p̄ncipiū bñficiorū dei magnitudinis: scd̄ iudeorū ingratitudo: ibi. Ne me iuocasti. p̄tia i duas. qz p̄ p̄ncipiū bñficiarū. testa. z scd̄o noui: ibi. Ne meminertis. inf̄ beneficia exhibita iudeis tpe veteris testamenti: ista fuerūt magis famosa z nota. s. liberatio de seruitute egyptia ca: z liberatio de captiuitate babilonica. P̄tio igit̄ hic recolitur scd̄m: cum dicit. q. Propter vos. s. liberādos r. Emisi in babilonē. s. cyrū z danū cū exercitib⁹ suis. s. Et detraxi vectes vniuersos. i. clausuras in q̄bus p̄fidebant. t. Et chaldeos in nauibus suis gloriātes. qz detellauerūt plura regna nō solū bellis campalibus: s̄ etiā naualibus. Consequēter recoliť p̄mū bñficiū cum dicit. v. Dec dicit dñs zc. diuidēdo mare rubrū: vt p̄beret filijs isrl̄ transitū p̄ siccū. x. Et in aq̄s torrentibus semitam. desiccādo iordanē i flumiū trāsitu archē: vt habetur Josue. iij. y. Qui eduxit quadrigam z equū. i. curus z equites egyptiorū ad insequendū filios isrl̄ intra mare rubrū. z. Simul obdormierūt. somno mortis: quia fuerunt submersi in aquis Exo. xiiij. a. Ne memine-

Quis in vobis annunciet istud et que prima sunt audire vos faciet. Dent testes eorū z iustificent: z audiant et dicant. Vere vos testes mei dicit dñs z seru⁹ meus quē elegi: vt sciatis z credatis mihi: z intelligat qz ego ipse suz. An̄ me nō ē format⁹ deus: et post me nō erit. Ego suz ego sū dñs z non est absqz me saluator. Ego annūciaui et saluavi auditū feci: z nō fuit in vobis alien⁹. Vos testes mei dicit dñs: z ego deus. Et ab initio ego ip̄e: z non ē qui de manu mea eruat. Opabor z q̄s auertet illud. Dec dicit dñs redēptor v̄r sanctus isrl̄. Propter vos emisi babilonē: z detraxi vectes vniuersos: z chaldeos in nauibus suis gloriātes. Ego t̄minus sanct⁹ v̄r: creans isrl̄ rex v̄r. Dec dicit dñs q̄ dedit i mari viā z i aq̄s torrentibus semitā. Qui eduxit q̄drigam et equum: agmen z

ritis. Dic recolunt beneficia noui testamenti: cū dicit. Ne memineritis priorū zc. i. p̄dictorum beneficiorū. quasi diceret: licz fuerunt magna: tñ in p̄p̄tione ad beneficium incarnatōis s̄ modica aut nulla: ideo s̄b dicit. a. Ecce ego facio noua. fm q̄ d̄ b̄iere. xxxj. Creauit dñs nouū super terrā: mulier cū cūdabit virum. i. xpm in vtero suo ab instanti incarnatōis virum p̄fectū virtutibus et scientijs.

robustum. Simul obdormierūt nec resurgēt: cōtriti sūt quasi linū: z extincti sūt. Ne memineritis priorū z antiqua ne intueami. Ecce ego facio noua: z nūc oriētur: vtiqz cognoscetis ea. Donā i deserto viā: z i inuio flumina. Et glorificabit me bestia agri: dracones z strutiones: qz tedi i deserto aq̄s z flūina in inuio vt dārem potū populo meo. Electedo meo. Populū istum formauit mihi: laudē meā narrabit. Nō me inuocasti iacob nec laborasti i me isrl̄. Nō obtulisti mihi arietē holocausti tui: et victimis tuis nō glorificasti me. Nō te seruire feci in oblatione nec laborē tibi p̄bui in thure. Non emisti mihi argento calamū: z adipe victimarum tuarum nō inebriasti me. Verūtamē seruire me fecisti in pctis tuis: p̄bui mihi laborē i iniquitatibus tuis. Ego suz: ego sum ip̄e

Donam in deserto vias. scz p̄fectōis z iusticie. et vocat hic desertum gentilitas z iudea: sicut dictum ē sup̄ pra. xxxv.

Et in inuio flumina. i. sp̄s sancti dona: vñ dicit saluator Jo bā. viij. Qui credit in me flumina de ventre ei⁹ fluent aq̄ viue: quod exponēs euangelista subdit: hoc autē dicit de spiritu quē accepturi erant credentes in eum.

Et glorifi. me bestia agri zc. i. illi c̄ ante p̄uersionē bestialiter z crudeliter viuebant. Et dārem potum populo meo. christiano. Electedo meo. ad vitam beatam: hoc additur: quia non omnes christiani saluabuntur: sed tm̄ electi. Non me inuocasti iacob. Dic ponitur iudeorum obstinatorum ingratitudo: cum dicitur. Non me inuocasti iacob. gratias agendo de tantis beneficijs. b. Ne laborasti in me isrl̄. id est nec laborē magnū sustinisti. In bebreo habetur. Quia laborasti. Exponitur tamen ad eundem sensū ab hebreis sic. Quia laborasti. id est cōto attendiatus z fatigatus fuisti seruiendo mihi. Non obtulisti mihi arietem zc. hoc refertur ad beneficium liberationis de egypto: fm q̄ dicit b̄iere. viij. Nō precepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti de verbo holocaustomatū et victimarum zc. Non emisti mihi argento calamum zc. scilz inextitū de egypto. Est autem calamus vna de quatuor speciebus aromaticis q̄ ponebant in thymiamate. Verūtamē seruire me fecisti in peccatis tuis. i. p̄ peccat⁹ tuis expiādis: hoc p̄fectissime fuit impletū in deo z boie xpo: q̄ formaz serui accepit: vt p̄ pctis nr̄is satisfaceret. m. Prebui mihi laborē. i. fuisti mihi occasio vt laborē p̄ssiois sustirē. n. Ego sū. z n̄ al⁹

Qui deleo iniquitates etc. i. et misericordia mea et charitate: et id non propter tua merita: id subdit. b. Reduc me in memoria etc. s. alicuius meriti: propter quod deberet talis pati. q. d. non potes: id subdit. c. Narra siquid habes etc. si autem dicat quod pres hoc meruerit propter hoc excluditur cum dicitur.

Pater tuus primus peccavit. Dicit Ra. sal. q. iste pater fuit abraham qui peccavit quoniam dixit Bene. xv. dicitur deus vni scire possum quod possessurus suz eaz. dubitas de diuino pmissio:

qui deleo iniquitates tuas propter me et peccatorum tuorum non recordabor. Reduc me in memoriam et iudicemur simul: narra siquid habes. ut iustificeris. Pater tuus pater

sed quia ibi tenui contrarium ego sicut et alii doctores ca. ebolici. et maxime quod ibidem promittit. Credidit abraham deo et reputatum est ei ad iustitiam: ideo melius subdit quod iste pater primus intelligit adam: de quo certum est quod peccavit transgrediendo dei mandatum Gen. iii. et quod peccatum eius transiit ad posteros non sic autem peccata aliorum parentum: ideo fit hic specialis mentio de eius peccato.

Et interpretes tui. i. moyses et aaron: qui verba domini referebant ad populum: et e converso verba populi ad deum.

Prevaricati sunt in me. aaron in fabricacione vituli Exo. xxxij. et uterque simul ad aquas contradictionis Numeri. xx. g. Et contaminaui. i. contaminatos ostendi.

Principes sanctos. s. dauid in adulterio bersebee et homicidio vrie: etzechia in elatode quoniam nunci regis babilonis fuerit ad deum missi. iij. Reg. xx. i. Dedit ad intermissionem iacob. p. reges assyriorum et babilonis: ut ex supradictis: et hoc propter peccata populi et principum.

Et israel in blasphemias. ex hoc enim quod deus israel non liberauerat eum: gentiles dicebant eum impotentem. Aliqui etiam de populo israel impatientia fracti primum pebant in blasphemiam dei.

In capitulo. xliij. vbi dicitur in postilla. Primus. id est ipse deus.

Additio.

Sicut apostoli fuerunt veri testes christi put allegatur in postilla per illud quod dicit Act. i. Eritis mihi testes in iherusalem: sic et potius christi testis dei dicitur: vnde de christo ad literam dicitur. Ecce testem gentium dedit eum. et in euangelio. Ego ad hoc veni in mundum etc. vnde quod dicitur hic. Et seruus meus quem elegi. scilicet erit testis meus. intelligendum esse propter ad istam de christo.

In eo. ca. vbi dicitur in postilla. Consequenter hoc excluditur cum dicitur. Pater tuus.

Additio. ij.

Quod autem dicitur hic. Pater tuus primus peccavit recte exponitur de adam sicut in postilla propter verba plane sonant. Adam enim fuit primus pater simpliciter et peccavit Bene. iij. Et quod sequitur. Et interpretes tui prevaricati sunt in me. non bene exponitur de moysse et aaron: tum quia moyses et aaron prophete domini dicuntur non interpretes. gratia enim prophetandi distinguit a gratia interpretandi: ut patet per apostolum. i. Corin. xij. tum quia licet moyses et aaron peccassent: nunquam tamen prevaricati dicuntur fuisse in deum. prevaricari enim ad id supponitur rationem peccandi: sic quod prevaricari importat transgressionem legis per alios: ut habetur in catholico: quod non potest dici de moysse: cuius peccatum ad aquam contradictionis non fuit ita graue ut ostensum esset in additioe Nume. xx. et ideo videtur aliter hic dicendum. Pro quo attendendum est: quod propheta hic facit mentionem de duobus peccatis que ad posteros transferuntur: et de penis illis peccatis correspondentibus. primum est peccatum ad quod transiit ad posteros per originem. secundum est peccatum phariseorum legem diuinam peruersis interpretantium. quibus christus dicit. Vae vobis. etc. Inritum

fecistis mandata dei etc. quod quidem peccatum transiit ad posteros non per originem sed per doctrinam successionem. falsa enim interpretatio legis per phariseos primo inuenta transiit in posteros. scilicet in iudeos hodie eos eam suscipientes. vnde isti pharisei proprie dicuntur interpretes: non enim suam doctrinam tradunt ut pharisei: sed ut legis expositores seu interpretes. qui quidem proprie dicuntur prevaricati deum: quia per alios transgressionem legis committunt per falsam interpretationem: de qua tamen falsa et peruersa doctrina dictum fuit supra in additione cap. xxxij. d. penam

mus peccavit: et interpretes tui prevaricati sunt in me. Et contaminaui principes sanctos: dedit ad intermissionem iacob: et israel in blasphemiam.

autem primo peccato correspondente. hanc dicit propheta. Et contaminaui principes sanctos: vbi in hebreo habetur. Et phanau principes sanctos. et est sensus quod propter peccatum ad principes sancti. scilicet patriarche et alii iusti: qui debuissent gaudere diuino consortio fuerunt a deo phanati carentes diuina visione quasi phanati. de pena autem correspondente secundo peccato dicit. Et dedit ad intermissionem iacob. scilicet per romanos: qui exequentes vindictam sanguinis christi qui per malitiam phariseorum fuit effusus recipere eum ipsius sanguine super se et filios suos. Item iacob i. populum israeliticum. Ad intermissionem dederunt: et principes israel in blasphemiam. quia sunt a deo condemnati tanquam blasphemii dei. Consequenter autem ut ostendat prophetam quod iacob qui datus est ad intermissionem: et israel in blasphemiam: distinguitur a vero iacob: qui est populus fidelis: et a vero israel qui est a deo electus: ideo subdit in principio huius capituli sequentis. Et nunc audi iacob serue meus: et israel quem elegi. quasi diceret tu iacob serue meus. scilicet populus fidelis: quia infideles israel non vult ut in glosa. Et israel quem elegi. scilicet predestinando quasi diceret non loquor iacob predicto in precedentibus qui tamen secundum carnem iacob dicitur: qui datus est ad intermissionem: nec israeli qui in blasphemiam: sed iacob seruo meo et israel quem elegi. Et huic sicut recordat glosa: et sequitur. Nec dicit dominus. in quo dicitur quod iacob seruus et israel electus a deo erat saluandi. scilicet per aquam baptismi et infusionem spiritus sancti dicens. Effundam enim aquas super sitientem etc. Effundam spiritum meum super semen tuum. exponat totum sicut in postilla.

Replica.

In ca. igi. xliij. cum dicitur. Vere testes mei eritis et seruus meus quem elegi. Burgensis dicit illud vltimum ad istam. proprie intelligi de christo per expositionem postilla. Sed hoc videtur periculosum sicut periculum loquens dicere christum proprie creaturam: quem admodum arrius qui propter hoc crepuit: et eius diffusa sunt viscera: ita dicere christum simpliciter et proprie seruum cum sit filius et heres per deum: ad Gal. iij. Nam ad phariseos dicitur accepisse formam serui: ex hoc non debet dici seruus: sicut missus in similitudinem et formam carnis peccati: nullo modo dicendus est peccator. Et si aliquis dicit seruus: ut. i. xlij. hoc debet accipi specificatiue scilicet in quantum homo vel secundum similitudinem: sed propter hoc non debet procedi simpliciter seruus: sicut nec creatura nisi cum reduplicatio ne specificatiue tenta. In eodem ca. Burgensis. notat postilla. etc. quod dicit moysen et aaron interpretes. Duo quod fuerunt vere pharisei domini: sed ex hoc non bene infert. igitur non sunt interpretes. Nam dominus ipse phariseus omnium phariseorum euangelista non dedit dignatam dicere interpretem. quia interpretabat scripturas Luce vlti. secundo obicit Burgensis. quod hic dicitur prevaricati quod de moysse et aaron dicit non potest. Rursus quod aaron prevaricator fuit in fabricacione vituli. et uterque ad aquam contradictionis quorum peccata sic fuerunt graua. ut eorum occasione terra promissionis ingredi non permittebantur a deo. ut patet Numeri. xx. Nec burg. bis motiuis inualidis solum impugnat postillatores: sed etiam scripturam Luce. cum postilla in hoc concordet.

Et nunc audi. Superius esaias induxit pplm ad expectationez diuinoz pmissoz ex diuina ptate z eius charitate: hic facit istud idem ex diuina veritate: cui est implere pmissa. Et diuidit in tres ptes: quia primo declarat diuina veritas ex im-

Capitulu. xliij.

Et nunc audi. **Ca. xliij.** Audi Jacob serue me^o z isrl que elegi. **Hec** dic dñs facies formans te: ab ytero auxiliator tu^o. **Noli** timere serue me^o iacob: z rectissime que elegi. **Effundam** em aq̄as sup siccitate^m z fluenta^m sup arida^m. **Effundaz** spiritū meū sup semē tuum z bñdictionē meā sup stirpez tuā: z germiabūt inter herbas q̄si salices iuxta pterfluentes aquas. **Iste** dicet dñi ego sū z ille vocabit in noie iacob. **Et** h scribz manu sua dño: z in noie isrl assimilabitur. **Hec** dic dominus rex isrl z redemptoz ei^o: dñs exercituū^o. **Ego** primus z ego nouissim^o: z absq̄ me non est x̄us. **Quis**

na veritas ex im-
pletione pmissi: se-
cundo ex defectioe
idoli ibi. **Hec** dicit
dñs: tercio ex libe-
ratione populi: ibi
Hec dicit dñs rex.
Circā primā ptem
sciendū q̄ aliq̄ to-
ctozes catholici eā
exponūt de libera-
tione ppli a captiui-
tate babyloica qm̄
pmisserat de^o ante
p̄phetas: et de p̄-
speritate eius tpa-
li z sp̄iali post illū
reditū: sed qz pplis
non legitur tūc tā-
tam p̄speritatem
habuisse: sicut dem̄
fuit supra. xxxv. c.
ideo ra. sa. exponit
eaz maḡ catholice
q̄tuz ad hoc de im-
pletione pmissiois
facte ip̄i iacob: **Ge-
nes. xxviii.** **Erit** se-
men tuū quasi pul-
uis terre: dilatabe-
ris ad orientē z oc-
cidentē zc. quā p̄-
missione **Ra. sa.**
dicit implēdaz tpe
messie p̄ uersionem alioz ad eius fidem: et in hoc verū
dicit sed quod expectat futurū iam transit in p̄teritū: vt
ostendit: igitur sic exponat. **a** **Et** nūc audi zc. **Pr̄o**
excitat attentōez p̄ hoc insinuās q̄ denunciaturus sit ali-
quid magnū. **b** **Noli** timere serue meus iacob. alioq̄
tur pplm noie iacob a quo descendit. **Et** rectissime iacob
dictus est altero noie isrl: qui interpretatur directus cuz
deo: vt plenius ostendit **Gen. xxxij. iō** loco isrl dicit hic.
c **Rectissime** que elegi. **Esau** reprobato. **d** **Effundā**
em aq̄s sup siccitatez. i. iudeam. **e** **Et** fluenta sane to-
ctrine. **f** **Sup** arida. i. gentilitate. vtraq̄ ei supra no-
minata ē deserta: z solitudo. xxxv. z eadez rōne dicit hic
siccitas z arida: z q̄ p̄ aq̄as istas intelligatur diuina gr̄a
oñditur cum subdit. **g** **Effundā** sp̄m zc. i. sup boiem
r̄pm: qui fm̄ carnez descendit de semine iacob: z ab instā-
ti incarnatōis fuit repletus sp̄s sancto. **h** **Et** benedi-
ctionem meā zc. i. sup aplos et alios x̄pi discipulos q̄ fu-
erunt iudei in principio: super quos effusa est diuina bene-
dictio in effusione sp̄s facti sup ip̄os in signo visibili.
i **Et** germiabūt inter herbas. qd̄ glosat sic **Ra. sa. i.** in
medio esau: p̄ quem intelligit romanū imperium.
k **Iste** dicet dñi ego sum. isti erūt iusti perfecti.
l **Et** ille innocabit in noie iacob. isti sunt puuli filij im-
pioz. i. iudei descendētes a malis patribus: et sic puuli s̄t
in noticia legis tanq̄ male edocti a pentib^o. vel qz omu-
niter romanos designat sub noie impioz: puulos intelli-
git filios romanoz tpe messie credituroz. **m** **Et** hic
scribet zc. isti viri sunt penitentie seu reuerfionis.
n **Et** in noie isrl assimilabit. In hebreo habet p̄noiabi-
tur. isti s̄t p̄uersi de gentib^o. h̄ est glo. **Ra. sa.** z p̄z q̄ litera
ista etiā accipiēdo fm̄ expōnez suā est implera: h̄ hoc nō
intēdat. qz in ciuitate romana que est metropolis roma-
ni imperij: tātū creuit fides catholica q̄ romana sedes fa-
cta est caput ppli x̄piani. Viri aut̄ p̄fecti veraciter dicitur

apli qui fuerūt in gratia p̄firmati: z de quolibet istozū
dicitur. **Iste** dicet dñi ego sum. s. ap̄s ad euangelium
eius p̄dicandū: similiter multi filij iudeoz z etiā ro-
manoz fidem x̄pi receperūt p̄ baptisū. **Item** a prin-
cipio ecclesie multi delicati facti sunt viri penitētie ac-

cipientes religi-
osum statū con-
uersi etiā ex gen-
tibus apparent
p̄ totum mūdū
Datet etiā: q̄
noia israhel et ia-
cob p̄munican-
tur gentilib^o cō-
uersis ad fidez.

similis mei: **Vocet** et an-
nunciet: et ordinem expo-
nat mihi. **Et** quo constitui
mihi pplm antiquū. **Ven-**
tura et que futura sunt an-
nunciet eis. **Nolite** timere:
neq̄ cōturbemini. **Et** nūc
audire te feci: z annunciaui
Vos estis testes mei. **Nū-**
quid ē deus absq̄ me: z for-
mator que ego nō non erim
Plaste idoli om̄s nihil s̄t:
z amarissima eozū nō p̄de-
rāt eis. **Ipi** sūt testes eozū
qz nō vidēt neq̄ intelligūt
vt p̄fundant. **Quis** forma-
uit eū z sculptile cōflauit
ad nihilū vtile. **Ecce** om̄es
p̄ticipes eius confundētur
Fabri. n. sunt ex hominib^o
Conueniēt om̄s stabunt^r z
pauebūt. **z** p̄fundent siml

o **Hec** dicit.
Hic dñr oñdit
diuina veritas
ex defectu idolo-
rum. z p̄io oñdit
dit idoloꝝ defe-
ctum. sc̄do reuo-
cat iudeos ad ve-
rum dei cultum
ibi. **Nemēto**
boꝝ. prima ad-
buc in duas. q̄a
p̄io oñdit ido-
loꝝ defectus: se-
cundo fabrican-
di modus ubi.
Quis formauit
Circā primū vt
opposita iuxta
se posita magis
elucescant: p̄io

ponit diuine excellentie singularitas: cum dicitur.
p **Ego** primus zc. vt p̄ hoc magis appareat idoloꝝ
defectibilitas cum dñ. **q** **Quis** filius mei. q. d. null^o
Sed sunt dñ falsi: quod p̄batur p̄ hoc qd̄ subdit.
r **Vocet** z annūciat zc. i. ordinate referat illa que
ci a principio mūdū ante boies p̄ditōnem: que non po-
tuerūt sciri p̄ boiem nisi ex diuina reuelatione: sicut fa-
ctum est moysi qui in principio **Genesis** ordinate nar-
rat creatōez mundi. **s** **Ventura** zc. i. contingentia
futura que soli deo sunt nota: quasi diceret bec nō po-
tuerūt facere idola: s̄ ego possum: iō subdit. **t** **Et**
tūc audire te feci. i. ante per longū tps. s. illud qd̄ erat
sic futurū. **v** **Vos.** s. p̄bete estis testes mei q̄ talia
ante aduentū vob̄ nunciaui. **x** **Nūquid** est deus
zc. q. d. non. **y** **Plaste** idoli. i. formatozes idoloꝝ
z tēdinatur hic plastes hui^o plaste. **z** **Om̄s** nihil
sunt. i. nullius virtutis ad faciendū aliquid numinis.
a **Et** amarissima eozū. i. idola sua. **b** **Ipsi** testes
eoz sunt zc. **Ex** hoc enim q̄ fecerūt ea de materia sen-
sibili z inanimata: possunt veraciter testificari: q̄ i eis
non est virtus visua nec intellectua: z sic debent in se
ipsis confundi de cultu eozum. **c** **Quis** formauit.
Hic consequenter ponitur circa idola formatōis mo-
dus: vt per hoc quilibet aduertat: q̄ nihil est ibi diui-
nitatis: qz illud quod sit p̄ artificiaz boies: non pōt esse
nobilius ip̄o: s̄ est vilius z defectibilis: idoloꝝ est hu-
iusmodi: ḡ zc. virtutē huius rōnis deducit hic diffuse:
z p̄mo in formatōne idoloꝝ metallicoꝝ: cū dicit.
e **Quis** formauit deum zc. q̄si diceret nullus: nisi fm̄
reputatōne suā qua idolū reputat deū verū. **o** **Et**
bz. s. idoloꝝ sunt ex boibus. i. de numero boim: z sic nō
possunt facere aliquid maius boie. **e** **Conueniēt**
om̄s boies ad iudiciū extremū. **f** **Et** pauebunt a
facie iudicis. **g** **Et** p̄fundent sil. p̄ ei^o sententiam.

b **Faber ferrarius** rē. totū hoc inducī ad ostēdēdū quō idolū de metallo formāf labore bois: 2 p dñs est aliquid minus ipso. i **Esuriet 7 deficiet.** f. faber ferrarius: 2 p bo conditur diligentia artificū ad faciēdum idola: tū ppter lucrū: tū ppter gratiā dominorū.

k **Artifex lignarius.** Dic inducitur virtus p dicitē rōnis q̄tuz ad idola lignea labore artificūz facta: 2 p 3 sūa aliquibus panis exceptis que discurrent. **Et ē. norma.** in bebreo habetur **Lineam.** qz primuz in factione idoli lignei ē extendere lineam sup lignum fm quātitatez idoli formandi.

m **Formauit illud in runcina.** Est ac runcina instrū ad cauā dum ligna. **Um fecit illud in angularibz.** in idolis em̄ sūt mltē figure anglares. **Cetera parēt vlt q̄ ibi.**

o **Succidit cedros.** rē. ista inducunt ad ostēdēdū: q̄ idola aliqñ sūt de vili materia et applicabili foco p necessarijs bois 2 ideo non ē applicabilis ad h q̄ fiat ibi aliqd numis: et sic patet fatuitas colentiuz: propter qd in fine pducīf. p **Cor insipiens adora bit illud.** adora tionelatrię.

q **Neqz dicit rē. idolū qd de se est.** mendaciū qz est fictio eius qd nō est. **Et Memēto.** Dic ex pdictis inuitat populū suuz ad verū dei cultum dicēs. **Memēto horum iacob.** i. huiusmodi errorū ad euitādū idolatriam. s **Om̄ seruus meus es tu.** co q̄ eduxi te de egypti seruitute. t **Formauit te.** dādo tibi legem in monte synai. v **Beleui vt nubē rē.** qñ vtraciter penitus: iō subdit. **Reuertere ad me rē.**

k **Laudate celi.** i. angeli sancti q̄ estis ciues celestes. y **Jubilate extrema terre.** i. vulgares boies: q̄ se extremi in p̄lo. z **Resonate mōtes.** i. maiores.

a **Salus 7 om̄e lignūz.** i. mediocres. b **Om̄ re**

Faber ferrarius lima opatus ē in prunis 7 in malleis formauit illud: et opatus ē in brachio fortitudinis sue. Esuriet 7 deficiet: nō bibz aquā 7 lacescet. Artifex lignarū extēdit normā: formauit illū in runcina. Fecit illū in angularibz: 7 in circino tornauit illū: 7 fecit imaginē viri q̄st speciosam hominē habitantē in timo. Succidit cedros: tulit ilicem: et quercuz que steterat in ligna saltus. Plantauit pinū quas pluuia nutriuit: et facta ē hoibz in focū. Sumpsit ex eis 7 calefactus ē: et succendit et corit panes: et reliquo aut opatus ē tū 7 adorauit: fecit sculptile: et curuatus est an̄ illū. Aedium eius cōbussit igni. et in medio eius carnes comedit. Corit pulmētū 7 saturat⁹ est: et calefactus est 7 dixit. Nach calefactus sum: vidi focum. Reliquū aut ei⁹ tenuz fecit 7 sculptile sibi. Curuat an̄ illud: 7 adorat illud. et obsecrat dicens. Libera me: qz tē⁹ meus es tu. Mesclerunt neqz intellexerunt. Obliti em̄ sunt ne videant oculi eorū: et ne intelligant corde suo. Non recogitant in mēte sua: neqz cogscunt neqz sentiūt vt dicant. Aeditatē eius combussi igni et cori sup carbones ei⁹ panes: cori carnes et comedi:

demit dñs iacob. redemptōne pfecta p filium suū: et loq̄tur de futuro p modū pteriti. ppter certitudinē p̄bie. c **Dec dicit.** Dic pñr on̄ dīf diuina veritas ex liberatōe ppli de captiuitate babilonica quaz pdixit p p̄beras: et sic adimpleuit. Et primo on̄ dicitur dei potentia ad h agēdum: cum dī.

et de reliquo eius idolū faciam. Ante truncum ligni peidam. Pars ei⁹ cinis est. **Cor insipiens adorabit illud: et non liberabit aiām suā: neqz dicit: forte mēda ciū est in vteris meis. Abemento hoz iacob et israel: qm̄ seru⁹ meus es tu. Formauit te: seruus meus es tu isrl: non obliuiscaris mei. Beleui vt nubez iniquitates tuas: 7 q̄st nebulā peccata tua. Reuertē ad me: qm̄ rēdemi te. Laudate celi qm̄ miscōdiam fecit dñs: iubilate extrema terre. Resonate mōtes laudatōem: salt⁹ 7 om̄e lignū ei⁹. Om̄ redemit dñs iacob: 7 isrl gl̄abitur. Dec dicit dñs redemptor tuus: 7 formator tuus ex vtero. Ego sum dñs faciens oīa: extendēs celos solus stabilies terrā: 7 nullus mecū. Irrita faciēs signa diuinorū: 7 ariolos i furore vertēs. Conuertēs sapientes retrosum: et sciam eorū stultā faciēs. Suscitās v̄bū sui sui: et p̄siliū nūciōrū suorū p̄plens. Qui dico m̄ ir̄m habitaberis. 7 ciuitatibz iude edificabimini 7 deserta ei⁹ suscitabo. Qui dico pfundo: resolare 7 flumina tua arefaciam. Qui dico cyro pastor me⁹ es: et oēm volūtātē meā p̄plebis Qui dico ir̄m edificaberz 7 tēplo fundaberz. .xlv.**

d **Ego sum tomīnus faciens oīa:** quasi diceret: mlto plus possū q̄ populū liberare de captiuitate babilonica. e **Irrita faciēs rē.** qz carent effectu. f **Et ariolos in furores vertens adducens p̄rium illius qd pdicunt.** g **Conuertens sapientes retrosum.** i. astrologos q̄ de futuris conuigentibz asserūt per cōstellatōnes: 7 deficiunt.

h **Suscitās.** i. implens in effectu. i **Verbu ser. sul i. moysi.** cui⁹ verba adimpleuit in educendo pplm de egypto: 7 ad terrā p̄missionis introducendo. k **Et cōsiliū rē.** i. illū qd secrete reuelauerat p̄betis suis. l **Qui dico.** iōge ante q̄ veniat. m **Ir̄m habitaberz.** per neemiam. n **Et ciuitatibz iuda edificabimini** p pplm de babilonia redeūtē ad ciuitates suas 7 loca. o **Qui dico p̄siliū do resolare.** i. fluuio per babilones transcūti: quē exercitus cyri longe a ciuitate dimisit ut plures ptes. Et sic intravit p eius aluēū ciuitatē vt dicitū est s. xlv. ca.

p **Qui dico cyro.** nomē ei⁹ pdicendo iōge an̄ ei⁹ acceptū nē. q **Pastor me⁹ es.** curā gerēs de oībz ouibz meis i. iudeis. r **Et om. vo. meā p̄ple.** puniēdo babilonios p peccat⁹: 7 pplm meū liberādo. s **Edre. j.** In ca. xliij. vbi dī in postil. **Quis formauit.** Dic pñr. **Ad dicitō.** Om̄ gentiles nō solū idola manu facta colebāt: s etiam solē 7 lunā 7 stellas: Deu. iij. nō videt ratō p̄pbe q̄ ex formatōne idolorū p artificūz homis sumitur sufficere: cum p̄dicta corpora celestia nō sunt

p manus boim fabricata. Ad qd dicendū: q colētes talia semp faciebāt aliq humano artificio quib? credebāt in- fluētias celestes ad se trahē: 7 iō rō. p̄bete p̄ eos militat.

Rec dicit. Postq̄ esaias induit p̄lū. **Ca. xlv.** ad expectandū diuina p̄missa tanq̄ certitudinalr adimplēda

Hic p̄nt p̄sequit magis in sp̄ali illa bñficia 7 p̄rio q̄tū ad liberatōez a ma- lis: sc̄do q̄tum ad p̄seruatōez in bo- nis ca. lvi. **Prima** in duas. qz p̄rio p̄- mittit eis liberatō nis bñficiū. sc̄do ex- cludit hui? liberati- onis impedimētū. ca. l. **Prima** ad huc tres. qz p̄rio p̄refi- gnat liberatōem. sc̄do detinentiū de- structōez. c. seq̄nti. et tercio p̄dicat iu- deoz liberatōnem ca. lviij. **Prima** in tres: qz p̄mo p̄nū- ciat liberatōez: sc̄- cūdo refellit p̄tra- dictōez: t̄bi. **De q̄** cōtradicit. 7 tercio denūciat liberatōez: t̄bi.

De q̄ dicit. **Prima** in duas. quia primo describit liberatōis potestas: sc̄do eius natiuitas t̄bi. **Rorate celi.** **Prima** ad huc in duas. quia primo ponitur liberatōis virtus. sc̄do p̄sequens fructus: t̄bi. **Et sci- ant.** Circa primū sciendū q̄ **Ra.** sak exponens hāc l̄ram. **De q̄** dicit dñs xpo meo. sic em̄ est i hebreo. dicit h̄ ra. sa. magistri nostri sic dixerūt. i. sic exposuerūt. 7 vocat ma- gistros suos doctores hebreoz antiquos: quoz plures fu- erūt ante xpi aduentū. **Deus** sanctus 7 benedictus dicit messie suo. i. messie in lege et p̄betis p̄missō. **Apponens** ego te ipsi cyro. i. designas te p̄ cyrū. **Et** quo patet: q̄ p̄m intentōez antiquoz hebreoz p̄ cyrū hic introductū libe- ratōez p̄lū de babilone principaliter intelligitur xpc̄ mōdi saluator. **Et** p̄ saluatōez p̄lū de babilone partiales intel- ligit principaliter saluatio mūdi generalis. **Sciendū** t̄n: q̄ figura nō cōtridit in om̄ib? figurato: qz tūc nō esset fi- gura vel similitudo s̄ identitas: 7 ideo cyrus nō fuit chri- sti figura in om̄ib? que de eo dicunt: vt pote in illis q̄ sunt in p̄fectōnis: vt cum dī. **Non** cognouisti me. qd dicitur de cyro t̄m. **Et** cōtra illa que sunt p̄fectionis simpliciter intelligenda sunt de xpo soluz. **Et** sic in hoc caplo aliq̄ di- cunt ad l̄ram de cyro t̄m: aliq̄ de xpo seu tpe xpi t̄m: 7 aliq̄ de vtroqz. s̄ illa in quib? cyrus fuit xpi figura: 7 verificant de vtroqz: principaliter tamē de xpo siue de redemptōe fa- cta p̄ xpm. **b** Cuius. s̄ cyri. **c** Apprehēdi terteras dans ei fortitudinem ad babilonioz 7 aliaruz gentium subiectionē. **d** Aperīa corā eo ianuas. i. faciā aperiri qz dñs tātū imittebat timorē aliquibus q̄ recipiebāt cy- rū in dñm sine cōtradictione. **e** Ego an̄ te ibo. formi- dinem tuā p̄lis incutiendo. **f** Et gloriosos terre hūi- liabo. eos tibi subiciendo. **g** Portas creas p̄teram. scz ciuitatū tibi resistentiū. **h** Et dabo tē. a regib? ba- bylonis et alijs. **i** Et archana secretorū. i. p̄ciosissima magis secreta seruata. **k** Et scias qz ego sum dñs. transferrens regna 7 ptates de gente in gentē s̄m volun- tatē meā. hoc em̄ recognouit cyrus: vt h̄. j. **Esdrē. j.** **De q̄** dicit cyrus rex p̄saruz: oia regna terre dabit mihi dñs ce- li 7 terre tē. **l** Propter seruū meū iacob. i. p̄ter p̄lū descendentē a iacob p̄ te liberanduz. **m** Et vocauit te nomine tuo. i. uōmē tuū reuelauit longe an̄ tps tuum. **n** Assimilauit te. notabilib? p̄sonis quoz uōia p̄dixi an̄ tpa eoz: vt ysmabelis: **Gen. xvi.** 7 **Josie. iij.** **Reg. xij.**

Et nō cogno. me. qz ad huc nō eras. **p** Acci- ri te. fortitudine ad debellandū gentes et regna. **q** Et nō cogno. me. etiā postq̄ dedi tibi fortitudinē: quis ei cyr? recognouit oia regna a deo sibi data: vt p̄- dictum est: t̄n non cognouit eu tanq̄ solū adoranduz qz colebat ido- la.

Et vocauit te noie tuo? as- similauit te 7 nō cognouisti me. **Ego** dñs 7 nō ē ampli? **Extra** me non est deus. **P**ac- cixi te? et non cognouisti me: vt sciant hi qui ab or- tu solis 7 qui ab occidente: quoniam absqz me non est deus. **Ego** dñs 7 nō ē alter: formans lucem: et creans tenebras: faciens pacem: et creans malum. **Ego** v̄- min? faciens oia h̄. **Rora- te celi** desuper et nubes pluāt iustū: apiat terra 7 germiet saluatores: 7 iusticia oriat

Et sciant. **Hic** p̄nt ponit potestatis cyri sequens fructus scz in liberatōe p̄lū iude de ba- bylone in p̄fessi- one ptatis diui- ne. qz sicut h̄. j. **Esdrē. j.** cyr? ver- bis 7 liter signi- ficauit p̄ totum suū imperiū mo- narchiam a deo sibi datā. et ab eo sibi mādatuz

fuisse de templi reedificatione: et ad hoc faciendū po- pulum iude ad terrā suā remittere. 7 hoc ē qd dī. **Et** sciant hi qui ab ortu solis tē. i. p̄ totū imperiū cyri p̄ l̄ras ei? missas mō p̄dicto. **s** Quis abqz me non est deus. q̄ possit tot 7 tāta facere. **t** Formas lucē iudeis ipos de carceribus educēdo. **v** Et cre- ans tenebras. babilonijs ipos p̄ cyrum destruedo. **x** Faciēs pacē. iudeis reuertentib? in hierusalem. **y** Et creans malū. i. pene ad punitōez peccatoz. **z** Rorate celi desuper. **Hic** consequenter describitur liberatōis natiuitas sicut dictum est: principaliter in- tentio prophete est hic designare xpm per cyrum: 7 sic designatur christi natiuitas per natiuitatem cyri. **Primo** ergo exponatur figura. **Ad** cuius intellectum sci- endum q̄ astriages rex medozum et persarum vidit in somnis d̄ genitalibus sue filie vitē oziri. que totam asiam occupabat. **Et** dictum fuit a coniectozibus de ea filium nasciturum: qui totam terrā illam occupa- ret: quod impletum fuit in cyro filie astriagis filio: et ideo natiuitas cyri hic describitur sub methaphora vi- tis seu plante orientis de terra: ad quā requirit influē- tia celestis 7 dispositio terre per descensum sup eā plu- uie et rosis. et hoc est quod dicitur. **z** Rorate celi desuper. rose et influentiā emittendo: 7 nubes pluunt iustum. id est disponant materiaz ad ortum iusti. i. cyri qui vocatur hic iustus inq̄tum fuit executor diuine iusticie erga babilonios. **Apia** terra i. astriagis filia: 7 germiet saluatores. i. cyrum ad sal- uandum p̄lū iude a babilonica captiuitate. **Et** iusti- cia oriat simul. i. virtus exequendi iusticiam meā. ego dominus creauit eum. dando ei imperiū sicut papauel imperator dicitur creari qñ promouet ad tales digni- tatem. **Consequenter** exponat̄ litera de re figurata. i. de xpi natiuitate. **z** Rorate celi tē. terra ista ger- minans saluatozem est brā virgo concipiens saluato- rem mundi: non ex virili semine: sed virtute sp̄ssan- cti tanq̄ rose celesti. **Et** qz principalis intentio p̄bete est hoc significare: ideo sub isto sensu hanc auētem al- legauit in aliquibus locis. **a** Et iusti. ori. fil. i. grā iustificans **Jobā. j.** **Grā** 7 veritas per ihm xpm facta est. **b** Ego dominus creauit eum. q̄tum ad huma- nitatem que est creaturā dei.

1491
De 1720. 7 2. 80

De qui contradicit. Sic ppheta increpat contradic-
tem seu impeditore. Astrages em audiens expone som-
ni p'dicti timens ne regno priuaret: filia sua dedit
ore cui da plebeo militi: vt si filius de ea nasceret non
hiet amicos potentes: q iuarent ipm ad obtinendu
regnu: cu hoc ei

fecit diliget ob-
seruari tpus im-
pregnatois filie
sue et partus et
pueru natum fe-
cit sibi apporta-
ri que cuida pri-
cipi occidendu
tradidit: ille au-
tem compassus
tradidit eu cui-
dam famulo vt
secreto eu ad ne-
mora portaret:
z eu ibi dimitte-
ret: qd cu factu
fuiſſet: canicula
pastor iuxta ne-
mora habitatiu
q catulos nutri-
ebat diuina pro-
uidetia bovis co-
p'tentibus acce-
debat ad pueru
z eum lactabat
quam sequens
pastor mirans
ad quid nemo-
ra intrarz: inue-
nit pueru quem
vrou sue tradi-
dit nutriendu
vocans eu spar-
tacu. qz spartes
lingua p'sica ca-
nem signat: s po-
stra ab eodem

simul. **E**go dñs |creauit eu.
Que qui contradicit factori
suo? testa de samijs tre. **N**u-
quid dicet lutuz figulo suo
qd facis? op? tuu absq ma-
nib e. **Q**ue q dicit patri qd
generas: z mulieri qd ptu-
ris. **D**ec dicit dñs sanctus
isrl: plastes ei. **Q**uere tu in-
terrogate me sup filios me-
os: z sup opus manu me-
arum mandate mihi. **E**go
feci terra et hoiem sup eam
creauit ego. **D**anus mee te-
tenderunt celos: et omi mili-
tie eoz mandauit. **E**go su-
scitauit eum ad iusticiam: z
oēs vias eius dirigat. **I**pse
edificabit ciuitate mea: z
captiuitate mea dimittet
no in p'cio neqz in munerib
dicit dominus de exercitu
Dec dicit dñs. **L**abor egypti
pti et negociatio ethiopiae
z sabaim q viri sublimes ad

danit reedificari templu ad dei cultu: z sic concessit q sa-
cerdotes z ministri z alij indifferentes habitaret ibi. alio
mo accipit reedificatio qstum ad muros ciuitatis et por-
tas. z hoc modo fuit reedificata p neemia de licentia z vo-
luntate regis artaxerxis. **M** **E**t captiuitate mea. i. iu-

te trasibunt z tui erunt. **P**ost
te ambulabunt vincti mani-
cis pergent. z te adorabunt
teqz deprecabuntur. **A**m in
te est deus: z non est deus abs-
q te. **V**ere tu es deus ab-
sconditus: deus israel salua-
tor. **C**onfusi sunt z erubue-
runt oēs simul: abierunt i con-
fusione fabricatores erroz
Isrl saluatus e in dño sa-
lute eterna. **N**o confundemi
et no erubescetis vsqz in se-
culu seculi: qz h dicit domi-
nus creas celos. **I**pse deus
formas terra z faciens eaz:
ipse plastes e. **N**o inuanu
creauit eam: sed vt habita-
retur formauit eam. **E**go
dominus et non est alius.
Non in abscondito locu-
tus suz: i loco tre tenebroso.
Non dixi semini iacob fru-
stra: qrite me. **E**go dñs lo-
ques iusticia: annuicias recta

deoz in me creden-
tius. **N** **D**imit-
tet gratis z quia ex
hoc facto ptas cy-
ri fuit ampliata: id
subditur.
Labor egypti.
i. p'ciosa pro qbus
egyptij laborauerunt.
Et negociatio
ethiopiae. i. p'ciosa
diuitie ethiopiae q
delonge p mercato-
res ibi apporrate se-
z qz non solu diui-
tie iste: s etia domi-
ni eaz facti fuerunt
subiecti cyro in pre-
miu liberatiōis iu-
deoz de babylone
ideo subdit.
Ciri sublimes
i. reges z p'cipes
dictaz terraz.
Ad te trasibunt
i. sub dño tuo.
Post te ambu-
labunt. te sequentes:
vt dñm.
Vincti maniqz
i. pedibus manu-
alibus.

p'ncipe cui traditus fuerat occidendus vocatus fuit
chores: quod signat heredem in illa lingua. q. d. qtu-
tuz relecte astrages iste erit beres: z hoc modo scri-
bit in hebreo: s qn transferet ad latinu vocatur cyrus
sicut hoc nome faul traslatu ad latinu p'nuiciaf: z scri-
bit faulus: z iste cyrus postea obtinuit monarchia: et
illa que dicta sunt de astrage z cyro habent in scolasti-
ca hystoria: qd cum dñ. **Q**ue q contradicit factori
suo. **I**n hoc increpat astrages: q volebat diua pui-
dentia impedire. **T**esta de samijs terre. i. opus
terreu seu testeu qd dñ de samijs: eo q in famos insu-
la primo fuit repertu. **N**unquid dicet lutu figu-
lo suo. i. sic lutu no pot aliqd p'ra figulu: sic nec tu po-
tes impedire voluntate mea et ppositu. **Q**ue q dic-
turi zc. **I**n hoc increpat astrages qui generatiōes et
educatores cyri nitebat impedire vt dictu est. **D**ec
dicit dñs. **H**ic pñr ponit liberatois utilitas. **E**t
p'io qstum ad iudeos. scdo qstuz ad getiles puerfos:
ibi. **C**ongregami. **P**rima in duas. qz primo ponit iu-
deoz liberatio. scdo huius liberatiōis p'fessio. secunda
ibi. **V**ere tu es deus. **C**irca primu primo declarat po-
tetas diuina ad suscitandu cyru liberatoze iudeoz
cu dñ. **E**go feci terra zc. z p'z isa. **I** **C**oi mili-
tie eoz mandauit. i. cursuz sydez disposui et ordinavi.
Ego suscitauit eu. i. cyru eade ptate ad iusticia. scz
facienda de babylonis. **I** **I**pse edificabit ciuitates
mea. i. licentia bit reedificare. z loquit de reedificatiōe
isrl. **C**irca quod sciendū q bec reedificatiō pot duplr
intelligi. vno modo qstum ad domos inhabitantium.
Et sic cyrus dedit licentiam reedificandi isrlm. qz man

Pergent. qz aliq eoz sic ducebant p'pediti ad declara-
tione victorie cyri. **E**t te adorabunt. suppliciu postu-
lando a te misericordiaz. **V**ere tu es. **H**ic p'ba p'uertit
sermonē ad deū p modū gratia actōis p'stendo qz diuini-
tate z ptatem p liberatiōe ppli sui dicens. **A**m in
te est deus. i. nullus e deus nisi tu q potes facere talia: z qz
diuinitas dei non patet hoim oculis: id subdit. **V**ere tu
es deus absconditus. z ex hoc pñter inuebit s idolatras
dicens. **C**onfusi s fabricatores erroz. i. idolor. **E**t
vocant h fabricatores no solu artifices facietes idola: s
etia illi q faciunt fieri: vt adorēt ea. z isti dicunt sic confusi.
qz p idola sua no potuerunt saluari de manu cyri. **I**s-
rael saluatus est in dño. i. p virtute dñi omnipotentis. **S**al-
ute eterna. et hoc videt q istud sit referendū ad salu-
tem factam p xpm. qz illa que facta fuit tpe cyri non fuit
talis. qz postea ppls israel fuit multum afflictus tpe anti-
ochi illustris: z postea captiuat p romanos. **E**t si dicatur
q bic in hebreo habet. **S**alute colamim. i. salute scdoz: q
no importat eternitatem s tps longu: hoc remouet per
illud quod subditur. **N**o confundemi zc. in heb. hf:
Vsqz in scla z vltra: z talis locutio vbicqz in sacra septura
importat eternitate a pte finis s'm doctores hebreoz. et
q deus sit potens ad dandum talem salute ostendit euz
subditur. **Q**uia bec dicit dñs creas celos. de nullo
virtute sua infinita. z patet litera vsqz ibi. **N**on in
abscondito locutus sum. dando filijs israel legem: sed in
monte synai in apto. **N**on dixi semi zc. adimplēdo
pcepta mea pro modico premio sed pro magno valde. s.
eterna salute: sicut em frequēter s. dictu est: vbicunqz lex
vetus p virtutu operibus de quibus sunt mandata legē

pmittit p premio bona spalia: sub illis intelligunt eter-
na bona principalr pmiffa. qz diuinu premiu pncipale n
est minoris bonitatis q meritū sed maioris. Bona autē
spalia sunt minorā bona q opa virtutū: ppter quod nō
sunt eoz pncipale pmū. **C**ogregamini. **H**ic p se-
quēter agit de salu-
te gētū: 7 exponit
p rez istā aliqui do-
ctores nostri de gē-
tibus pueris ad
iudaismū: qñ vide-
rūt liberatōez eoz
p cyrū 7 sic eoz eis
venerūt in irim: s
hoc nō videt bene
dictū: qz illi fuerūt
pauci: vtz li. j. esdr.
Couersio aut isto-
ruz de quibz est hic
sermo se extendit
ad omnē nationē
7 linguam vt pate-
bit psequēdo lraz
7 id intelligenda ē
de puerione genti-
liuz ad fidē xpī per
p dicationēz aploz:

Cogregamini 7 venite: et ac-
cedite simul q saluari estis
ex gētibz. **N**escierunt q le-
uant signū sculpture sue: et
rogāt dñm non saluantem.
Annūciate 7 venite: 7 cōsi-
liamini simul. **Q**uis audi-
tū fecit hoc ab initio. **E**x-
tunc pdixi illud. **Q**uoniam
non ego dñs: 7 non est vltra
deus absqz me. **D**eus iustus
7 saluās nō est pter me. **C**ō-
uertimini ad me 7 salui eri-

et fm hoc dicitur. **C**ogregamini 7 venite. i. venite
p fidem et pgregamini p charitatem. **Q**ui sal. estis
ex gentibz. et qz nō oēs crediderūt ad p dicationēz aploz
sed multi in idolatria remanserūt: ideo subditur.

Nescierūt intelligere veritatē fidei. **Q**ui leuāt
zē. in bebreo habet: qui leuant lignū sculpture sue: 7 cre-
do q aliquis scriptoz posuit s. p. l. tñ est eadem snia. qz p
lignū vl lignū intelligit idolū sculptū: qd a suis cultoz
leuat in altū vt reuerentiā adoret. **A**nnūciate zē.
adinuicē pferendo. **Q**uis auditū fecit hoc ab initio
id ē euentū futuri ptingentis longe anteqz veniret.

Ex tunc pdixi illud. i. inuenietis p dicta pphetaz: qz ego
solus talia pdixi: qui sum solus de saluans: et ideo pnter
inducunt oēs generaliter ad cultū vniū veri dei: cum dñ.

Conuertimini ad me zē. i. habitates in omnibz finibz
terre. **I**n memetipso iuravi. hoc dicit ad ostendē-
dum certitudinem illius qd denunciat. **U**n ad huc subdi-
tur. **N**on reuertet. s. incassum: sed implebit: 7 quid
sit illud subdit.

Quia mihi curuabitur omne ge-
nū. p adoratōez latrē cuius signūz. exterius est genūm
flexio: vt dictū fuit plenius beller. in. ca. n. **E**t iurabit
ois lingua. **I**sta nūc s. adimplera: qz p ozbez cessauit ido-
latria: et ab omnibus colitur vnus de: licet vario modo
a xpianis iudeis 7 saracenis 7 alijs. alio modo pōt intel-
ligi de sol xpianis: qz de oibz gētibz 7 linguis aliqui credūt
in xpī ipm venerates tanqz verū deū: 7 ad huc ples cre-
dent circa finem mundi. **E**x dictis concluditur. **E**t
go in domino dicent. i. poterunt dicere. **P**ec sunt
iusticie et imperiū. quia pncipes mundi pro magna pte
submiserunt colla iugo christi: 7 obediūt eius vicario sū-
mo pontifici: 7 quia ad huc plures venient ad fidē impo-
sterū. vt dictū est. ideo subdit.

Ad eū veniet zē. de
suis pncipalibus erroribus. **Q**uis q repugnāt ei. p infi-
delitatem seu malam vitā. **I**n domino iustificabit
zē. **S**emē israel dicit hic. omnis fidelis qui imitat fidem
ipsi: istū qui de aduētū xpī. pphetizauit: **B**en. xlix. put di-
ctum est ca. pcedenti.

In ca. xlv. vbi dicitur. **A**ssimilauit te. **A**dditō. j.
Qui translatio nostra bz: assimilauit te. in heb. ha-
betur. **C**ognominauit te. 7 est sensus nō solū deus
nomen cyri reuelauit longe ante tps suū: s etiam
cognomen vocans cū pastorem vt supra. xliij. q dico cy-
ro pastor meus zē.

In eodem ca. vbi dicitur in postilla. **E**t hoc est qd dicitur.
Rorate celi desup.

Additio. ij.

Hoc quod dicitur. **R**orate celi. valde extorze ex-
ponit de natiuitate cyri in qua nihil noui cue-
nit pter illud quod in ceteris boim natiuitati-
bus contingit. **I**llud em qd narratur de canicula eum
nutriente seu lactante quod videtur in eo singulariter

contingisse nō p-
tinet ad ei nati-
uitatem s ad e
educationem: 7
ideo qd hic dicitur.
Rorate celi
desuper. de illo
plane pōt intel-
ligi nisi de christi
conceptiōe quē
rorante spiritu-
sancto beatavir-
go germinauit.
Nec etiā quod
sequitur: 7 iusti-
cia oriatur siml
potest de ortu cy-
ri in quo nulla ē
iusticia ortā in-
telligi. **U**nde s
auctoritas illo
modo ē applica-
bilis nisi ad ortum christi: 7 id ab vniuersali ecclesia in
diuinis officijs solum ad istud trahitur. **A**ppositū quod
proprie continuatur ad immediate sequentia. **A**d qd
sciendum: qz contra mysterium christi duplex impu-
gnatio surrerit. **P**rima scilicet per corporalem perfe-
ctionem que incepit ab herode volente christum oc-
cidere ne perderet regnū iudee. **S**ecunda est persecutiō
spiritualis: que incepit a phariseis doctrinam christi
impugnantibus scilicet negando eius diuinitatē. siml
liter et matris virginitatez. **U**n pbeta in hoc loco al-
ludens istis duabus impugnationibus. **C**irca primāz
dicit. **E**t qui contradicit factori suo: quod proprie ex-
ponitur de herode qui audiens natiuitatem christi mi-
raculose magis ostensam: et ore suo confitens se ado-
raturum christum: temerarienifus est cōtradidit de
uine ordinationi per occasionem puerorum: 7 bec fuit
prima persecutiō christi corporalis. **D**e persecutiōe
autem spirituali dicit. **E**t qui dicit patri quod gene-
ras: 7 mulieri quod parturis. quod denotat impugna-
tionem iudeorum seu hereticorum ptra duplicē nati-
uitatem xpī. scilz eternā 7 temporalem. **I**n hoc etiam
q dicit. **E**t qui dicit patri quod generas. intelligitur
ille qui patri omnipotenti dicit. **Q**uid generas. scilicet
equalem tibi filium: 7 est error negantium generatio-
nem eternam: in diuinis. **I**n hoc autem quod sequit:
Et mulieri quid partur. intelligitur ille qui negat na-
tiuitatem xpī temporalem fuisse sine semine virili. **T**a-
lis em dicit mulieri scilz **M**arie: quid parturis. scz si
boiem non cognouisti. quasi diceret: hoc nullo modo
posset esse. et patet qz expositō hoz versū p dicitā ma-
gis p pta est et literalis qz alia que de astrage et som-
no ei loquit.

contingisse nō p-
tinet ad ei nati-
uitatem s ad e
educationem: 7
ideo qd hic dicitur.
Rorate celi
desuper. de illo
plane pōt intel-
ligi nisi de christi
conceptiōe quē
rorante spiritu-
sancto beatavir-
go germinauit.
Nec etiā quod
sequitur: 7 iusti-
cia oriatur siml
potest de ortu cy-
ri in quo nulla ē
iusticia ortā in-
telligi. **U**nde s
auctoritas illo
modo ē applica-

Replica.
In capi. xlv. **B**urgen. singulariter mouet con-
tra postilla. ipsum ca. exponētē multū distin-
cte dicēs qz in eo quedā dicunt tñ de cyro in q
bus nō gerit figurā xpī: sicut cum dicitur. **N**on cogno-
uisti me. qd sine absurditate xpō nō pōt applicari: que-
dam autem dicuntur de christo tñ: quedam de vtro-
qz pncipaliter tamen de christo tanqz per cyrū figu-
rato: 7 sic exponit illū passum. **R**orate celi desuper zē.
Quia nihil absurditatis est in vtraqz expositōe. burg.
aut dicit s nihil pbat qz de cyro exponi nō possint. **O**
aut inquit ecclesia vti illo passū i diuio officio. **S**i illa
rō valeret p. **D**ñe. pbasti me. in officio diuino assumi
nō deberet: qui de dō ab oibus exponit tanqz figura.
7 sic de q pluribus alijs locis psalmoz 7 sacre scripture

Contra
pbeta
in hoc loco
alludens
istis duabus
impugnationibus.
Circa primāz
dicit.
Et qui
contradicit
factori suo:
quod proprie
exponitur
de herode
qui audiens
natiuitatem
christi
miraculose
magis ostensam:
et ore suo
confitens se
adoraturum
christum:
temerarienifus
est cōtradidit
de uine
ordinationi
per occasionem
puerorum:
7 bec fuit
prima
persecutiō
christi
corporalis.
De
persecutiōe
autem
spirituali
dicit.
Et qui
dicit patri
quod
generas:
7 mulieri
quod
parturis.
quod
denotat
impugna-
tionem
iudeorum
seu
hereticorum
ptra
duplicē
natiuitatem
xpī.
scilz
eternā
7
temporalem.
In
hoc
etiam
q
dicit.
Et
qui
dicit
patri
quod
generas.
intelligitur
ille
qui
patri
omnipotenti
dicit.
Quid
generas.
scilicet
equalem
tibi
filium:
7
est
error
negantium
generatio-
nem
eternam:
in
diuinis.
In
hoc
autem
quod
sequit:
Et
mulieri
quid
partur.
intelligitur
ille
qui
negat
natiuitatem
xpī
temporalem
fuisse
sine
semine
virili.
Talis
em
dicit
mulieri
scilz
Marie:
quid
parturis.
scz
si
boiem
non
cognouisti.
quasi
diceret:
hoc
nullo
modo
posset
esse.
et
patet
qz
expositō
hoz
versū
p
dicitā
magis
p
p
ta
est
et
literalis
qz
alia
que
de
astrage
et
som-
no
ei
loquit.

7 babilon 6

Capitulum. xlvj.

Confractus est. Post liberatoris signationem. Dic pnter pbeta deniciat hostiu. s. babiloni or destructioez. Et diuidit in duas ptes: quia primo deniciat destructio idolatrie et ppli. scdo cessa-

tio regni: caplo sequeti. Prima in tres. qz pmo dicta destructio denunciat: se- cundo plus ad cultuz latiere- uocat ibi. Audi te me. tercio libe ratio ei pmitti- tur. ibi. Recor- damini. Circa p- mum pmittitur ydoloru destru- ctio cum dz. s. Confractus est bel. als con- stat qd erat pri- cipale ydolum babiloniorum: z loquit de futu- ro p modum p- teriti. b. Confractus est nabo. Alio ydo- lum minus prin- cipale. Dicit tñ aliqui q nabo n- est nomen pro- prium sed apel- latiuu: z signifi- cat pbetia siue diuinatōnem: z sic est sensus: cō- fracto ydolo bel- o fracta est pte- tia seu diuinatō quā sacerdotēs belis fingebant vel qz demones in ydolis aliqñ dabant rīsa.

c. Facta sunt simulachra zc. i. similia eis: quia caren- tia intellectu: consequenter deniciatur destructio ydo- latraantiu. Circa quod sciendū q sacerdotēs ydoloru querentes fugere de babilone quando capta fuit p cy- rum secum portabant ydola: z sic ppter pondus a ve- loci cursu fuerūt impediti: z sic cum ydolis capti z de- structi: z hoc ē quod dicit. d. Onera vestra. i. ydo- la. e. Graui pondere zc. vos a cursu impediencia. f. Contabuerūt z strita sunt simul. i. vna vobiscum. g. Aia eoz. i. sacerdotum z ydolatrāz. b. In ca- ptiuatē ibit. qz aliqui eozuz fuerunt capti viui z in captiuatē ducti. i. Audite me. Dic pnter reuo- cat pplm iude ad verū cultum: quia multi fuerūt ydo- latre añ captiuatē babilonicā: vtz. iij. Regū. in pluribus locis: et ex hoc pbabile videt q z hi qui su- erūt ducti in babilonē sequebant babilonior ydola- triam. z ad reuocandum eum primo ostendit affectū dei ad ipsum cum dicit in psona dei. Audite me dom- iacob zc. sequit. k. Qui portami a meo vtero. i. q- afficior ad vos sicut mater ad filios. l. Usq ad i- nectā egoipse. i. istam affectionē: ego ptinuabo: conse- quenter reuocat pplm ab ydolatria dicens. m. Cui assimilastis me. fabricādo vob ydola. id sub- ditur. n. Qui confertis aurum de sacculo. quasi di- ceret quis diligat aurū sicut auari: tñ ita fuisse ad ydo- latriā proni qz ibi posuistis aurū vrm: id subdit. Con-

Confractus est bel. xlvj. Est bel contritus ē nabo: facta sunt simulachra eorum bestijs et inmentis. Onera vestra graui pōdē vsq ad lassitudinez: cōta- buerūt: z strita sunt simul. Nō potuerūt saluare por- tantē: z aia eoz in captiui- tatem ibit. Audite me do- mus iacob: et omne residuuz domus isrl. Qui portamini a meo vtero: q gestamini a mea vulua. Usq ad sene- ctā egoipse: et vsq ad canos ego portabo. Ego feci z ego feram: ego portabo z salua- bo. Cui assimilastis me et adequastis: et parastis me z fecistis similem. Qui cō- fertis aurum de sacculo: et argentū statera ponderat. Conducentes aurificem vt faciat vob: z pcidunt z ado- rant. Portant illum in hu- meris gestātes z ponētes in loco suo. Et stabit: ac de lo- co suo nō mouebit. Sed et

ducentes aurificem zc. Et pnter ostendit ydolorū impotentē- am dicens. Portant illum in humeris. ppter quod in fine pcluditur. o. Redite puaricatores. i. ydolorū fabrica- tores z cultores. p. Ad cor. cogitando q in ydolis ni- bil numinis sit aut virtutis. q. Recordamini. Dic de-

cū clamauerint ad euz non audiet: te tribulatōne non saluabit eos: Amentote istud et fundamini: redite puaricatores ad cor. Re- cordamini prioris seculi q- niam ego sum deus et nō est vltra deus: nec ē similis mei annūciās ab exordio no- uissimū: z ab initio que nec- dum facta sunt dicēs. Cō- silium meū stabit: z ois vo- luntas mea fiet. Vocans ab oriente auem et de ter- ra longinqua virum volun- tatis mee. Et locutus sum z adducam illud creauit et faciam illud. Audite me duro corde: qui longe estis a iusticia. Prope feci iusti- ciam meam: et non elonga- bitur: et salus me non mo- rabitur. Dabo in syon sa- lutem: z in israel gliaz me- am.

Descēde. se. xlvj. De in puluere virgo fi- lia babilon: sede in terra,

Recordamini. Dic de- nunciat liberatio ppli. primo tamen ostendit dei potē- tia ad hoc agendū cum dicit. q. Recordamini prioris seculi. i. creati- onis mudi. q a me creatus: id subdit. r. Quia ego sū de- solus. creator: et id- possum pplm meū liberare z liberatō- nem pdicere: ideo subditur. s. Annūciās ab exordio nouissimū i. anteq fieret an- nūciāui principū reū terminū: sicut p3 Gene. xv. vbi sil- denūciāuit ab abe- descum iacob z fi- lioz ei in egyptū z afflictionē eozum ibidem z liberatō- nem: z eodem mō- esaiē reuelauit fu- turā captiuatē ppli p nabucto. z li- berationē p cyru z q istud sit certuz ostenditur sequē- ter cum dz.

Consilium meuz stabit. de liberatōne ppli p cyrum. v. Vocans ab ori- te auez. i. cyru ad modū auis velociter ventuz. r. Au- rum voluntatis mee. i. executorē mee voluntatis. y. Creauit. i. creandū disposui. a. Et faciā illud. qz volū- tas mea non potest impediri. z ad hui? p- sideratōez ex- tat iudeoz attentionē dicēs. b. Audite me duro cor- de. i. qui habetis durū cor: ppter quod dicit domus? Ex- odi. xxxij. Cerno qz populus iste dure cervicis sit. c. Prope feci. i. fiendā disposui. d. Iusticiā meam. in babilonior destructioe: z vestra liberatōne. e. Dabo in syon salutem. reedificando ibi templum ad- nominis mei cultum: p quē cultores psequunt salutem. f. Et in israel. sic est in bebreo z in libris correctis. i. i po- pulo imitante fidem eius. g. Gliaz meā. qd fuit im- pletum impfecte in liberatōne facta p cyrum: et pfecte in liberatōne facta p xpm de q est principalis intentio hui? capituli: vt dictū est supra.

Capitulum. xlvj. Descēde: sede in puluere zc. Dic pnter describit de- lectio babilonior qntū ad cessationē regni. Et di- uidit in tres ptes. qz primo ponit bmoī cessatio- nem. secundo subdit hui? pene ratio: ibi. Pratus. et tercio ex- cludit ei? euasio: ibi. Stra qū incātatorib? zc. Circa primū dicit. a. Descēde. de dignitate regni. b. Se. i. pul- tāz vil? z abiecta. c. Vir. si. baby. i. ciuitas babilois z dz? go: qz als nō fuerat violata siue capta ab aduersariis

Non est solium regni babilonis. e Filie chaldeoz. i. babilonis q erat metropolis in chaldea. f Quia vltra zc. i. regina seu dña q solent ee delicate: s magis ferni tuti subiecta: id subdit. g Tolle molam z mole qd e officiu ancille. h Denuda turpitudine tuam. In bebreo habet. Denu da ligaturam tuam.

Non est solium filie chaldeoz: qz vltra non valeberis mollis z tenera. Tolle molam z mole farinaz. Denuda turpitudinem tuam. Bi scooperi humerum. Revela crura: transi flumina. Revelabit ignominia tua z videbitur obprobrium tuum. Altionem capiam: z non resistet mihi ho. Redemptor noster dominus exercituum: nomen illius sanctus israel. Sede tace z intra tenebras filia chaldeoz: qz non vocaberis vltra dña regnoz. Iratus sum super populum meum: contaminaui hereditatem meam: z dedi eos in manu tua. Non posuisti eis misericordias. Super senem aggravasti ingumentum valde: z dixisti. In seipiternum ero dña. Non posuisti hec super cor tuum: neq recordata es novissimi tui. Et nunc audi hec delicata. z habitas confidenter: q dicit in corde tuo ego sum: z non est propter me amplius. Non sedebo vidua: z ignorabo sterilitatem. Veniet tibi duo subito in die una: sterilitas z viduitas.

Revela crura: transi flumina zc. qsi diceret i captivitate duceris pedicados: et sic oportebit te eleuare vestes: z discooperire partes inferiores ad trase undum aquas et flumina.

Altionem capiam. de malis tuis. m Redemptor noster. Du locutus est propheta i persona dñi nunc loquitur i propria persona. d. Redemptor noster d egypto z babilone. In dñs exercituum. id est angeloz. o Sanctus israel. i. scificas israel. h Sede tace. ta qz cofusa. Et redit bic. p pbera ad loquendum i persona dñi.

Et intra tenebras. qz multi de babilonijs in captivitate ducti fuerunt z incarcerati in locis tenebrosis. Iratus sum. Dic pñr ponit dicte punitionis ro que triplex est. Prima accipit ex crudelitate qua babiloni exercuerunt in populo regni iude: z hoc est qd dicitur in persona domini. Iratus sum. de pterito. s Super populum meum. ppter eius peccatum. t Contaminaui hereditatem meam. i. contaminari permisi iram z templum a babilonijs ingredientibus z succedentibus vtriusq. iij. Regum vlt. ca.

Non posuisti zc. crudelis vtes victoria a me tibi data. Super senem aggravasti. cui ppter etatem omnes debent pati. y Et dixisti. Dic ponit scda ratio que accipit ex babilonijs supbia cum dicit. Et dixisti. p nimia elatioe. z In sempiternum ero dña. alioz regnoz. a Non posuisti hec super cor tuum. i. q in momento deicere te possum a dignitate z confidentia tua. z pter ista vsq. tibi. Veniet tibi duo subito: z q sint illa subdit. b Sterilitas. i. carentia plis p interfectiones habitantium in te. c Et viduitas. i. carentia dñi. d Uniuersa. Dic ponit tertia ratio accipit ex maleficioz multiplicacione cum dicit.

Uniuersa venerunt zc. z dicunt malefici qui vntur inuocacionibus demonum. e Et ppter duritiam zc. qui deludunt sensus humanos. f Et fiducia habuisti zc. in ipsa pseuerado absq timore: cuius ro subditur. g Et dixisti. non est zc. ille enim error erat tunc in babilone. i. q diuina p uidentia ad acc humanos se non extendat: et sic tollit timorem tuum. h Sapientia tua zc. et bñ dñi tua. qz non erat vera scia nec sapia: s receptio. i Preter me non est altera. simi lis in parte z dignitate. k Veniet super te malum zc. et id non poteris tibi puidere. In bebreo bñ. Et nescies requirere ipsum. hoc est non puidetis: et sic remedium querere non poteris: ce tera patet ex dictis.

Uniuersa venerunt super te ppter multitudinem maleficioz tuoz: z ppter duritiam z incantatoz tuoz z uehementem. Et fiducia habuisti i malicia tua z dixisti. Non est qui videat me. Sapientia tua z scientia tua h recepit te. Et dixisti i corde tuo Ego sum: z preter me non est altera. Veniet super te malum z nescies ortum eius: et irruet super te calamitas quam non poteris expiare. Veniet super te repete miseria quam nescies. Sta cum incantatoribus tuis et cum multitudinem maleficioz tuoz in quo laborasti ab adolescentia tua. si forte quid prosit tibi aut si possis fieri fortior: defecisti i multitudinem consilioz tuoz. Stent z saluet te augures celi q preplabant sydera: z supputabant menses: vt ex eis annunciareretur tibi. Ecce facti sunt quasi stipula: ignis consumpsit eos. Non liberabunt animam suam de manu flame: non sunt pruna quibus calefiunt: nec focus vt sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi: in

Primum erat multitudo incantatoz et maleficioz: p quoz artes z opera credebant se posse scire occulta z futura: z sic cauere picula. h aut excludit cum dicit. I Sta cum incantatoribus tuis. quasi diceret euz p eos non stabis. m In quibus laborasti zc. hoc est a principio ex quo babilon fuit fundata. n Si forte quid prosit tibi eoz scientia. quasi diceret non pderit. o Aut si possis fortior fieri. te munitendo contra futura pericula tibi per eos preannunciata. quasi diceret non. quia te premunire non poterunt: ideo subditur. Defecisti zc. p Stent z saluet te zc. Dic excluditur secundum de quo confidebant scilicet scientia astrologozum z diuinorum ad precognitionem futuroz: hoc excludit dices. p Stent zc. i. diuina tes de futuris p motu celi: quasi diceret: nihil poterunt indicare tibi bñ subdit. q Ecce facti sunt quasi stipula. i. matia ad incendium parata. r Ignis consumpsit eos. qz perierunt i incendio babilonice ciuitat. s Non sunt pruna qui calefiunt zc. i. ille ignis non erit ad recreandos sic ille q sit i camino i byeme s ad exterminandos. t Sic facta sunt

ne. i. q diuina p uidentia ad acc humanos se non extendat: et sic tollit timorem tuum. h Sapientia tua zc. et bñ dñi tua. qz non erat vera scia nec sapia: s receptio. i Preter me non est altera. simi lis in parte z dignitate. k Veniet super te malum zc. et id non poteris tibi puidere. In bebreo bñ. Et nescies requirere ipsum. hoc est non puidetis: et sic remedium querere non poteris: ce tera patet ex dictis.

Sta. Dic co sequeter excluditur dicte pnc euasio. z hac excludendo ponit tria: p q regnoz babilonis confidebat manere i sua potentia.

Primum erat multitudo incantatoz et maleficioz: p quoz artes z opera credebant se posse scire occulta z futura: z sic cauere picula. h aut excludit cum dicit. I Sta cum incantatoribus tuis. quasi diceret euz p eos non stabis. m In quibus laborasti zc. hoc est a principio ex quo babilon fuit fundata. n Si forte quid prosit tibi eoz scientia. quasi diceret non pderit. o Aut si possis fortior fieri. te munitendo contra futura pericula tibi per eos preannunciata. quasi diceret non. quia te premunire non poterunt: ideo subditur. Defecisti zc. p Stent z saluet te zc. Dic excluditur secundum de quo confidebant scilicet scientia astrologozum z diuinorum ad precognitionem futuroz: hoc excludit dices. p Stent zc. i. diuina tes de futuris p motu celi: quasi diceret: nihil poterunt indicare tibi bñ subdit. q Ecce facti sunt quasi stipula. i. matia ad incendium parata. r Ignis consumpsit eos. qz perierunt i incendio babilonice ciuitat. s Non sunt pruna qui calefiunt zc. i. ille ignis non erit ad recreandos sic ille q sit i camino i byeme s ad exterminandos. t Sic facta sunt

tibi rē. i. data obustio. v. Negociatores. hic exclu-
dit terciū de q̄ p̄fidebāt babylonij. s. multitudo 7 potē-
tia mercatorū q̄b̄ abūndabat illō regnū. q̄ discurrebāt
ad diuersas ptes p mare 7 p terrā. 7 inde diuitias mil-
tas apportabāt ad numerandū regnū babylonicū et

plorabant etiā
p̄ditōnes aliarū
gētū: qd̄ mltuz
faciebat ad sta-
bilitudū regnū
suū s̄ igit̄ exclu-
dit cum d̄.

v. Negociato-
res tui rē. i. q̄s
hic cōsueuisti a
fundatōne tua
r. Anusq̄sq̄ i
via sua errauerūt.
i. in itinētib̄ su-
is 7 opib̄: 7 idō
ex supradict̄ cō-
cludit. y. Nō
ē q̄ saluet. s̄ in oi
b̄ illis p̄ q̄s p̄fi-
debas saluari 7
stabiliri: vt p̄z
p̄ exclusionē co-
rū ex p̄dictis.

Capitulum. xlvij.

Adite b̄
Postq̄
Esaie p̄
pheta denūcia-
uit babyloniorū
destructionē. b̄
p̄nter denūciat

ppl̄i in delib̄ratōem. q̄ captiuus a babylonij teneba-
tur 7 dimiditur in duas ptes: qz primo excitat audien-
tū intellectū. sc̄do p̄sequit̄ p̄positū. ibi. **P**riora: Circa
primū recolat̄ duo de q̄bus gloriabant̄: 7 que debebāt
eos mouere ad bonū. **P**rimus est nobilitas ortus que
debet mouere ad bonū: vñ dicit̄ Boetius tercio d̄ cō-
sola. **Q**z in nobilitate generis istud est optimū: qz per
hoc est imposta ip̄is nobilib̄ q̄dā necessitas ne a ma-
iorū suoz p̄bitate de generet̄: 7 q̄tum ad hoc dicit̄.

Audite me tomus iacob. i. q̄ descendistis a tanto
patriarcha: 7 ab eo vocati estis filij israel. **E**t de
aquis iuda existis. i. d̄ tribu nobilitati filioz isrl̄: qz erat
regia. **S**c̄dm̄ est sanctitatis cultus: qz soli iudei dice-
bant̄ p̄ alijs cultores dei: 7 q̄tum ad hoc dicit̄.

Qui iuratis in noie dñi. quasi ad eius reuerentiā:
boies. n. p̄ maiorē sui iurant: **D**ebz. vj. s̄ qz reuerentiā
debita non est in illicito iuramento: s̄ magis irreueren-
tia. id̄ ad remouendū eoz falsam gloriā: subdit̄.

Nō in veritate neq̄ in iusticia. et sic eos notat de
iuramento falso: qd̄ caret veritate: 7 de iuramēto ini-
quo: qd̄ caret iusticia. **E**t de ciui. em̄ sancta. i. isrl̄
ad cultū dei electa. **V**ocati sunt. i. venotiati ciues
de quo filij gloriabant̄. **E**t sup̄ deū israel rē. quia
legē eius seruare p̄miserunt: 7 hoc etiā debebat eos
mouere ad bonū. **P**riora. **H**ic exequit̄ p̄positū

s. de ppl̄i liberatōe. Circa quā primo ponit̄ liberantis
p̄ditio: sc̄do subdit̄ ip̄a liberatio: ibi. **C**ogregami. **C**o-
ditio aut̄ liberat̄is est q̄ sit sciens 7 potēs ad hoc: 7 id̄
p̄mo oñd̄ ip̄i dei scia. 7 sc̄do ip̄i potētia: ibi. **A**udite
me. **P**rima in duas: qz p̄mo dei scia oñd̄. sc̄do q̄dam
obiectio soluit̄: ibi. **P**ropter nomē meū. Circa primū
sciendū q̄ dei scia oñd̄ dupl̄. vno mō ex certa reue-
latione contingentū futuroz. alio mō ex occultatōne
eoz. sc̄dm̄ ponit̄ ibi: **A**udita feci. Circa primū d̄ in p̄-
sona dñi. **P**riora extunc. i. anteq̄ fierent.

quibuscunq̄ laboraueras.
Negociatores tui ab ado-
lescētia tua: vnusq̄sq̄ i via
sua errauerūt. Non ē qui
saluet te. **C**api. xlvij.
Audite hec tomus ia-
cob q̄ vocamini nomie
israel: 7 te a quis iuda exi-
stis: qui iuratis in nomine
dñi: 7 dei israel recordamini:
nō in veritate neq̄ in iusticia.
De ciuitate em̄ sc̄a vocati
sunt: 7 sup̄ deū isrl̄ cōstabi-
liti sunt. Dñs exercitū no-
mē eius. **P**riora extunc an-
nunciaui 7 ex ore meo exie-
runt: 7 audita feci ea: repen-
te opat̄ sum 7 venerūt. **S**ci-
ui em̄ q̄a durus es tu 7 ner-
uus ferreus cernix tua: 7 frōs
tua erea. **P**redixi tibi extunc

denunciavi. sicut p̄z Gen. xv. vbi denunciauit abrae
peregrinatōem seminis sui futurā in egyptū. 7 inde redi-
turā quarta generatōe. 7 sicut denunciauit. ita postea in
effectū p̄duxit. id̄ subdit̄. **R**epete opatus sum rē. 7 cau-
sa huius reuelatōnis 7 consiliū subditur. **S**ciui. n.

anteq̄ venirēt indicaui tibi
ne forte dicēs. **I**dola mea
fecerūt hec: 7 sculprilia mea
7 conflatilia mandauerunt
ista. **Q**ue audisti: vide oia
vos autē nō annūciastis
Audita tibi feci noua ex-
tunc: 7 conseruata sunt q̄
nescis. **N**unc creata sunt 7
nō extunc: 7 an̄ diē. 7 nō au-
disti ea: ne forte dicas: ecce
ego cognoui ea. **N**eq̄ audi-
sti neq̄ cognouisti. neq̄ ex-
tunc apta ē auris tua. **S**cio
enim quia p̄uaricans p̄uari-
caberis: 7 transgressorē ex-
vtero vocaui te. **P**ropter
nomē meum longe faciā fu-
rorē meum: 7 laude mea in-
frenabo te ne intereas. **E**c-
ce excoxi te: sed non quali

qz durus es tu. s. ad
credendū veritatē
7 p̄ ad ydolatrie
falsitatē: id̄.

Predixi tibi ex-
tunc. s. longe an̄ fa-
ctū. **M**eq̄ for-
di. rē. si euenissent
absq̄ mea denūcia-
tione.

Que au. p̄ me
reuelata. **Q**ui
de oia. sicut p̄dixi
adimpleta: 7 sic po-
tes scire q̄ ego feci
7 nō ydola.

Vos autē nō
annūciastis: s̄ ego
q̄ reuelauī abrae
7 alijs p̄betis.

Audita feci. **S**
oñd̄ p̄posituz ex
aliq̄rū occultatōe.
sicut. n. de aliq̄ re-
uelauit iudeis an̄-
q̄ fieret: ne ydolēo-
rū ascriberet: vt di-
ctū est: ita aliq̄ nō
reuelauit eis: ne p̄-
cognitio ydolē scri-
beret. **E**t hoc ē qd̄
dicit̄. **A**udi-
ta feci tibi noua ex-

tunc. i. anteq̄ fieret: vt dñs ē p̄te p̄cedētī: 7 sic p̄tinuat se
ad p̄cedētia. **R**e p̄seruata sunt. i. nota apud me t̄m̄.

Que nescis nunc creata sunt. i. in effectu posita.

Et nō extunc rē. i. lōge anteq̄ eēt: nec etiā ante diē vt
borā in qua facta sunt illa cognouisti: cui rō subdit̄.

Ne forte dicas. ecce ego cognoui ea. p̄ me vel p̄ ydo-
la an̄q̄ fieret: id̄ subdit̄. **N**eq̄ audisti. ab ydolē tuis.

Nec cognouisti. p̄ teip̄m. **N**eq̄ extunc apta est auris
tua. 7 subdit̄ cā. **S**cio em̄ rē. i. scio p̄nitatē tuā 7 ad
ydolatriā. **E**t transgressorē de ventre alis ex vtero
vocaui te. i. de deserto. in quo portabā te: quasi inf̄ pue-
rū in ventre. ibi. n. fabricauit ppl̄s israel vitulū cōstabilez
7 adozauit hostias immolando: **E**ro. xxxij. 7 id̄ aliq̄ sunt
illi ppl̄o celata vel velata vsq̄ ad borā euentus: ne ex p̄-
nitate eius ad ydolatriā attribueret ydolis istaz p̄cogni-
tōem. **P**ropter nomen meū. **H**ic remouet quedā
obiectio: qz posset aliq̄s dicere: ex quo deus p̄sciuit mali-
ciā 7 p̄nitatē huius ppl̄i. nō debuit eis tot bona fecisse:
hoc remouet dicens: q̄ illa nō fecit pp̄ ppl̄m: s̄ pp̄ nomen
suū: 7 hoc est quod dicit̄.

Propter nomē meū longe faciā rē. i. feci: 7 loquit̄ de
p̄crito p̄ modū futuri sicut frequenter fit in p̄betis. qz
tunc penitus nō te deleui: vt seruare p̄missum meum ad
abraā ysaac 7 iacob de p̄seruando semē eoz. pp̄ qd̄ dice-
te dño moȳsi **E**ro. xxxij. **C**erno q̄ ppl̄s iste dure cervicis
sit: dimitte me vt irascat furor meus cōtra eos 7 deleam
eos. moyses orauit dñm dicens. **Q**uiescat ira tua 7 esto
placabilis sup̄ nequitia populī. **R**ecordare abraā ysaac
7 isrl̄ seruoꝝ tuoz: q̄bus iurasti rē. **E**t lau. mea in-
frenabo te. i. in frena subigā occupādo te in ceremonijs.

Ne intereas. offerendo. i. ydolis. ista fuit vna de cau-
sis multiplicatōis ceremonialiū. **E**cce excoxi te. p̄
tribulatōes multiplices in deserto: 7 postea in t̄ra p̄mis-
sionis p̄ reges assyrioz 7 babylonie. **S**ed nō q̄ argē-
tum. q. d. semper in te reuansit impurū. **E**legit̄ eis
BB

camino paupertatis. i. in egypto vbi in paupertate z afflictione coquebas lateres in camino. Propter me. i. pp bonore meū suandū: z duplicat li pp me ad maiore assertione. b. Facia. s. liberatōem tuā z saluatōem.

i. Et nō blasphemem. a dicentibz q nō tenerē ad patres pdictos fidelitatē.

k. Et gliam meā. L. cultū mibi debicū. l. Alteri nō dabo. i. dare licite non pcedam.

argentū: ⁵elegi te in camio paupertatis. Propter me propter me ⁶facia: vt nō blasphemem: ⁷z gloriā meā alteri nō dabo. ⁸Audi me israhel: z israhel quem ego voco ⁹Ego ipse: ego primus z ego nouissimus. ¹⁰Manus quoqz mea fundauit terram: ¹¹z dextera mea mensa est celos ¹²Ego vocabo eos: z stabūt simul. ¹³Congregamini om-

tu. Audite. b. cōsequēter oñdīe potentia dei liberatōis z hoc ex creatōere

rum de nihilo: ad quā requirit potētia infinita: qz inf nībil z aliquid nō est. portio aliqua: z hoc est qd subdit.

n. Ego ipse. z nō ali supple est creator. o. Ego primus z ego nouissimus. a quo dependet oē esse creatū.

p. Manus quoqz mea. x. hoc dicit: qz terra est pars infima mundi: sicut fundamentū in domo. q. Et dextera mea mensa est celos. In bebreo b. Palmizauit celos. i. palmo mensurauit: p quod intelligit facilitas mensura tōis sicut in eo quod mensurat palmo hominis.

r. Ego vocabo eos. i. corpa celestia imponēdo eis pua noia: psalmo. c. lvi. Qui numerat multitudinē stellarū: z oibus eis noia vocat. s. Et stabunt simul. i. parati sunt ad obsequiū meū: z sic oñdīe dei ptās nō solū ex rerum creatōe: s. etiā ex eaz gubernatōe. t. Congregamini. Post qz esaias denūciat dei liberantis pditōem. hic pñr denūciat ipam liberatōem: z secūdo liberatōis modū z ordinē: ibi. Egredimini. Circa primū sciendū q liberatio ppli de babilone facta p cyrū figura fuit libera tōis a ptate demonis facte p rōm: z iō primo ponit libe ratio prima: z scda ibi. Accedite ad me: modus est. n. isti pphē: vt frequēter dcm est supra denūciādo statū illi ppli sū denūciare mysteriū xpī. Circa primū dicitur.

t. Congregamini oēs vos. i. vos iudei. v. Et audi. v. cē dñi loquētis p os pphete. x. Quis de eis. i. de chaldeis de quibus supra fecerat mentioez. annūciat bec. s. mala eis futura p cyrū. q. d. nullus etiā de ydolis bec annūciare potuit. y. Dñs dilexit eus. s. cyrū. Circa qd sciendū q diligere est velle alicui bonū: deus aut pmouit cyrū ad dignitatē regni de statu infimo: z vili: vt dcm fuit. s. rly. z sic dilexit eū qz tū ad bonū regni z monarchie: nō tñ qz tū ad bonū gratie z glie: qz lz deū celi pfectus fuc rit. vt b. j. Eldre. j. tū cum hoc ydola coluit. vt dcm fuit s. rly. 3. Faciet voluntatē suā. s. dei in babilone chal deos pp peccata sua puniēdo fm ordinē diuine iusticie. z iudeos inde liberando. a. Ego locutus sum in psona dei hoc dicit: qz mētiri nō pōt. b. Et vocauī eū. ad dignitatē regni. c. Adduxi eū. s. babilonē. d. Et directa est via eius. p victoriā sequētē. e. Accedite. hic pñr denūciat liberatio a ptate demonis figurata p liberatōem a captiuitate babilonis. bec autē liberatio facta est p missione filij dei in mūdū. iō primo describit bec missio: scdo facta p eā liberatio: ibi. Dec dicit. Circa pmū est aliquantulū immorandū: qz ibi expmīe sancte trinitatis mysteriū. Sciendū igit: q illud qd bic dicit. f. Nō a principio in abscondito locutus sum. fm doctores catholicos z bebreos intelligit de datione legis in monte synai: que nō fuit data occulte: sed manifeste: intarū q totus popu

lus audiebat: vō cē dñi loquētis: qz tū ad decēz pcepta decalogi: vt b. Ero. xx. z sic qd dicit b. Nō a pncipio in abscondito locutus sum. nō est verbū Esaiē q legē non dedit: s. ipius dei: z in hoc pueniunt catholici z bebrei qd aut subdit. Et tpe anqz fierent ibi erā. i. anteqz lex

nes vos z audite. Quis de eis annūciat bec? Dominus dilexit eum: faciet voluntatem suam in babilone z brachium suū in chaldeis. Ego ego locutus suz: z vocauī eum: adduxi eum z directa est via eius. Accedite ad me: z audite hoc. Nō a principio in abscondito locutus sum. Et tempore anteqz fierent ibi eraz:

daref: Et in bebreo b. In principio sui eē ego ibi. i. a principio dationis legis: qd exponit aliqui bebrei de psona Esaiē: dicētes q oēs pphete fuerūt in monte synai z ibi acceperūt a deo pphetias suas: sicut moyses legē futuris tñ tēporibus: fm ordiatōem dei ab eis pnuiciādas et fm b subdit esaias. Et nūc misit me dñs deus

z spūs eius. s. ad denūciandū pphetiā quā tunc acceperat. s. ipso tpe dationis legis: s. istud dictū est falsum. qz post datōem legis esaias fuit natus. s. p. dc. annos: z amplius: multi etiā pphete ad huc posterius. s. bierre mias. ezechiel. daniel. aggeus z zacharias. z plēs ali. Si aut dicitur q aie pphetarū extunc vltante fuerūt create: z sic fuerūt ibi pphete fm aias. hoc nō solū est d doctores catholicos z pphos: q dicunt aiam hoīs nō pcedere corpus duratōe: s. etiā contra aliquos doctores bebreos: vñ sup illud Zacha. xij. Ego formās spiritaū hoīs in medio eius. vbi translatio nra b: Fungēs spm eius in eo. dicit quedam glo. bebraica: q creator creat animā cum pfectiōe figure corpis humani: z ita dicunt pbi: quia anima est actus pñus corporis pbyfici organici. z secūdo de aia: hoc etiā apparet Gen. j. vbi dicitur: q formato corpe ade deus inspirauit in faciem eius spiraculū vite. Ergo quod dicit bic. Et tēpore anteqz fierent ibi eram: vel a principio sui eē ego ibi. nō pōt intelligi de esaiā. hoc etiā piz in quodā libro apud bebreos autentico vbi ista lra inducūt dicta in psona dei sicut z pcedens immediate. s. Nō a principio in abscondito locutus sum. z eodem modo quod subditur in eodem cōtextu z sub eodem versu. Et nūc misit me dñs. in psona dei dicit. Si. n. ad psonam esaiē referretur esset ibi principium noui versus: vt esset distinctio inter personas loquentes: nunc autem in bebreo vnicus est versus q incipit: Accedite ad me. z terminat ibi. Et nunc dñs deus misit me z spiritus eius. inclusiue. Et dicitis patet mysteriū sancte trinitatis: qz bic expōse dī deus missus a deo z spūs eius. inter missum z mittentes est psonalis distinctio: z sic apparet distinctio personalis ipius filij missi a patre z spū sancto: a quibz missus est in carnē p mundi salute. Resumatur ergo lra a principio cum dicit. Accedite ad me z audite. hoc verbū est filij dei: vt patet ex pdictis: q ex citat attentōem audientū ad figuandū q vult dicere aliqd magnū. s. sancte trinitatē z incarnatōis filij mysteriū. f. Nō a principio. s. dationis legis. g. In abscondito locutus sum: qz in manifesto eā dedi. Circa qd sciendū q lz lex illa fuerit data a tota trinitate cui opa sunt diuina: tñ illa datio appropriat filio. Sicut. n. illa q ptenent ad potentia appropriant pñi: z q ad bonitatē spūs scō: ita q ptenent ad sapiam filio: cuiusmodi est datio legis z ppheticē cognitōis z similiū. h. Et tpe anqz fieret ibi erā. cū pte z spūs scō fm diuinitatē. i. Et nunc. i. tēpe grē. l. Misit me. ad bñanitatē

assumptōem. k. Dñs. i. est deus p̄r. m. Et sp̄i-
tus eius. q̄ est tertia in trinitate p̄sonay. n. Dec di-
cit dñs. b̄icōpter describit̄ liberatio facta p̄ filiū in car-
natū: 7 hoc p̄ suā sanctā doctrinā. 7 opa cum d̄r.
n. Dec dicit dñs deus redēptor tuus. i. dei fili⁹ incar-
natus: q̄ redem-
ptor est mūdi: 7
vñs deus 7 do-
minus cū patre
7 sp̄i sancto.
o. Sanct⁹ isrl̄
i. sanctificas is-
rad.

p. Ego dñs de-
us tuus. rōe rei-
tatis. q. Do-
cens te vtilia. i.
euāgelica 7 cō-
silia: q̄ lz nō sūt
necessaria ad sa-
lutē: disponunt
tū ad p̄fectōem
x̄p̄c. n. q̄tūz ad
moralia p̄cepta
nō addidit nisi
p̄silia. r. Su-
bernās te in via

qua ambulat. i. in p̄nti vita que est via ad patriā: 7 qz
lz doctrinā x̄p̄i plures acceperint: tñ multo plures re-
cusauerūt: vt p̄tz in euāgelij 7 actib⁹ ap̄loz. iō subdi-
s. Trinā attendisses zc. quantū. n. ad credenda x̄p̄c
plura docuit tanq̄ de necessitate salutis: vt de articulo
sanctę trinitatis 7 incarnatōis: de baptismo 7 p̄silib⁹.
r. Facta fuisset zc. vicz q̄tum ad pacem tp̄alem: qz
romani non venissent ad destruendū locuz 7 gentem
que destructio fuit in vindictam mortis x̄p̄i: 7 q̄tū ad
pacem internā conscientie: 7 pacem superne glorie fi-
naliter consequendam: sicut angeli clamauerūt in na-
tuitate x̄p̄i credentibus affuturā. Luce. ij. Glia in al-
tissimis deo: 7 in terra pax hoibus bone voluntatis zc.
y. Et iusticia tua sicut gurgites maris. i. valde abundans: qz iusticia que est p̄ fidem x̄p̄i: illa est iusticia abū-
dans. r. Et fuisset quasi haren. semen tuū. i. filij tui
7 filie fuissent multo plures q̄ sūt: qz in destructōe hie-
rusalē p̄ x̄p̄i morte: multi iudei fuerunt interfecti: vi-
delz decies centū milia a principio obsidionis ad finē
7 in captiuitatē ducti nonagintaseptez milia: vt dicit
egyptus illoz tēpo 7 vicinus libro quinto.
y. Et stirps vteri tui. i. filij 7 filie. z. Et lapilli ei⁹. i.
maris. Repetitio est eiusdē sententie. Vocantur etiā
hic semen 7 filij 7 filie oēs qui credidissent ad doctrinā
iudeoz: si fidem x̄p̄i recepissent. a. Et non interis-
set zc. i. nō fuisset destructio iam dicta. b. Egredim-
ini. Postq̄ esaias denunciavit duplicē liberatiōem
.i. p̄ cyrū 7 p̄ x̄p̄m. b̄icōsequēter describit̄ vtriusq̄ or-
dinē siue modū: 7 p̄mō p̄mē sc̄do sc̄do cap. sequēti.
Circā p̄mū dicit. b. Egredimini de babilone. q̄si
diceret p̄pe est destructio eius per Cyrum 7 exercitū
sp̄ius. c. Fugite a chaldeis. qz nō solū ciuitas me-
tropolis fuit capta a cyro: sed etiā tota regio.
d. In voce exultatiōis annunciate. i. hanc destructio-
nē applaudēdo diuine iusticie: 7 etiā liberatiōi iudeo-
rū que post destructōem facta est per cyrum.
e. Dicite redemit dñs seruum suum iacob. i. in libera-
tione de captiuitate babilonica. reducite etiā ad me-
moriā tanq̄ grati liberatiōem de seruitute egypti.
f. Nō siterit in deserto. cū exirēt de egypto: p̄ hoc nō
excludit̄ sitis generalr: qz filij isrl̄ exēdo d̄ egypto pas-
si sunt plurics sitim in deserto: vt p̄tz Ero. xv. r. xvij. et
Nume. xx. sed excludit̄ sitis ducens ad p̄culū mortis
7 qz dñs subuenit eis: iō subdiē. g. Quā de petra

produxit eis: vt p̄tz Ero. xvij. 7 Nume. xx. b. Nō est pax
zc. qz quantūcūqz dñs p̄staret eis hec beneficia 7 plura
alia fuerūt tñ multi mali in p̄plo isrl̄ dñm murmurātes
qui mortui fuerunt vagabundi in deserto. vt b̄r Nume.
xvij. Nō. n. p̄t̄ illud de p̄ductōe aque de petra exponi cō-
uenienter de reditu
captiuitatis baby-
lonicę: qz non legiē
tunc dñs talia fe-
cisse. 7 non est veri-
simile q̄ Eras 7
aliq̄ illum reditus
descripserunt: 7 ta-
cuissent: 7 iō meli⁹
exponit̄ mō dicto
de reditu d̄ egypto.

a facie mea. Egredimini d̄
babilone: fugite a chalde-
is. In voce exultatiōis an-
nunciate: auditum facite b̄
7 efferte illud vsqz ad extre-
ma terre. Dicite: Redemit
dominus seruum suum ia-
cob. Nō siterunt in des-
erto cuz educeret eos. Quā
de petra produxit eis 7 sci-
dit petram 7 fluxerūt aque
Nō est pax imp̄s dic̄
minus.

In capitulo. xlvij. vbi d̄r in postilla: Propter nomen
meū longe faciam. Additio. j.

Quod in p̄beticis scripturis fr̄quenter fit p̄mo d̄ fi-
turo p̄ modū p̄teriti: rō est p̄ certitudinē p̄betie
p̄out cōiter dicitur. sed quod de p̄terito p̄ mo-
dum futuri fit sermo bec ratio non sufficit sed assignan-
da est alia.

In eodē ca. vbi d̄r i postil. Et laude mea infrenabo te.

Replicā. Er diuinā laudē bō ascendit in deū p̄ affectū: in-
tantū q̄ p̄ hoc retrabit̄ ab bis q̄ sunt cōtra deum
7 hoc ē qd̄ dicit p̄beta: Laude mea infrenabo te
ne intereas p̄m sanctū. Luce. in sc̄da sc̄de. q. xij. que vi-
detur magis propria expositio q̄ illa que in postilla dicit̄
tur de laude.

In eo. ca. vbi d̄r i postil. Et dextera mea mēsa ē celos.

Replicā. Er hoc qd̄ d̄r: Dextera mea palmitauit celos: p̄m
bebraica l̄ram non solū intelligit̄ facilitas mensu-
ratiōis: sed etiā mensuratiōis debita p̄gruentia seu
coadaptatio ad rem que edificari intenditur: sicut ille q̄
palma aliquid mensurat: sic vt non excedat nec deficiat
ab intento p̄m illud Sap. cap. xj. Quia fecit dñs numero
pondere 7 mensura.

Replicā. In ca. xlvij. postil. expōit̄ illū passū. Propt̄ nōm̄
meū furore meū lōge faciā. i. feci ponedo futuruz
p̄ p̄terito. Burg. dicit̄ v̄sitatū in p̄bis ponere p̄-
teritū p̄ futuro p̄ certitudinē p̄betie: s̄ ponē futuruz p̄ p̄-
terito b̄z aliā rōnē: quā tñ n̄ assignat. p̄t̄ at̄ p̄ter alias rō-
nes dicit̄ q̄ p̄p̄e vtūf 7 sacra sc̄ptura d̄ deo loq̄ntes v̄bo
oim̄ t̄pm̄ indifferēter: qz eñitas soli deo cōueniēs coeri-
st̄ oib⁹ differētijs t̄pm̄: sicut d̄ctm̄ ē. s. Ero. xxx. cap. In
eodē caplo vbi d̄r: Et laude mea infrenabo te ne intere-
as: hoc frenū dicit̄ postil. cerimoniales obligatiōes quib⁹
p̄pls tenebat̄: ne ad ydola deflueret. Burg. aut̄ hoc sc̄tm̄
parūp̄dēs dicit̄ illā laudē fore ascensum mētis in deuz
p̄ affectū tāferuidū vt p̄ bunc tanq̄ p̄ frenuz retrabat̄ ab
bis que sunt cōtra deum. Sed manifestū est ex l̄ra: q̄ illi
iudei de quibus hic dicitur b̄mōi affectuz non habuerūt
ad deum: quia coluerunt deum timore feruili: dum enim
tribularentur ad dñm clamauerunt vt dicitur de hoc po-
pulo in multis locis sacre scripture. tēpe aut̄ p̄sp̄itatis
defluerūt ad ydolaxō d̄r de eodem. Dpls biclabijs me
B̄B ij

bonoratur. In alia est laus dei que procedit a libera voluntate que est a sui obligatoe: prima non habet rationem freni sed libertatem que fit amore iusticie. Secunda habet rationem freni: que fit timore penne. Prima non retrahit a malo sed tendit in bonum: quod fit libere sine freno. Secunda autem retrahit a malo: sed non afficit ad bonum

Et quod de prima boenb dicat sed d scda pbat sanctus Thomas expones hunc locum dicens In freno. i. obligaz te ad ceremoniales laudes meas: ne sacrificia ydolis offeras intercas: et adducit ad id concordantia psal. In ebamo et freno maxillas eoz pstrige. puto h et alibi oculos Burg. odio et luore cecatos: vt vide re non potuit: q vi-

lipededo po. f. Tho. vilipedit cuius tñ dicta dixit in plogo sui opis igne charitatis examinata: et naturalis rationis dictamine multipliciter purgata: et tñ hic Burg. p sui erroris pfirmatoe allegat sanctum Tho. scda scde. q. xci. vt eius sic relinquat in contradicte.

Capitulum. xlii.

Audite insule. Dic pñr describit modus. s. secunde liberatois facte p xpm. Sciendum tñ q aliq doctores catholici totum istud caplm exponit de liberatoe facta p cyru s istud non vt verum: qz ppls de babylone diens non fuit in tanta pspertate quata describitur hic: imo fuit in multa angustia et paupertate sicut dicitur est supra xxxv. et in pluribus alijs locis. Preterea sic exponentes magis insidant qstñ ad hoc qz doctores hebreoz antiq q aliqua dicta in hoc capitulo referunt ad tps xpi. s. illud Dedi te in lucē gentiū vt sis salus mea vsqz ad extremū terre. et p sequeus alia q amectunt huic sine psequeter vel antecedeter: q aut ita sit: pty in glo. magna sup. Gen. xli. capitulo. vbi mouet talis questio de messia: Poterit ne dici q redemptor cum venerit: sit leuans facies. i. acceptor psonarū fm modū loquēdi hebraicū: et rñdetur ibi. Absit. sed oēs pfitentes ei corde et ore et opibus saluabit. sicut scriptus est Dicte. xlii. In diebus illis saluabit iuda et isrl. ac si dicat. Cōfiteres ei. et sic dicit Esai. xlii. Dedi te in lucem gentiū: vt sis salus mea vsqz ad extremū terre. hec glo. fm oēs doctores catholicos intelligit ad lram de xpo: vt plenius videbit qñ erimus ibi dño cōcedente: et p sequeus alia que ad idē inducūt de ca. isto. Dedi te in lucē gentiū. fm auctore vel auctores illius intelligit ad lram de xpo. Item Actu. xlii. hec auctoritas Dedi te in lucē. a paulo et barnaba inducit tāqz dicta ad lram de cōuersione gentiliū ad fidem xpi. Item ra. fa. dicit q illud qd hñ versus sine huius capitulo: Numquid tollef a forti pda. intelligit de esau p quē intelligit romanū imperiū: qz cum alijs iudeis expectat p messiam venturū liberari de vilitate in qua sunt: et sic fm eum referendū est ad tps xpi qd verū est: s. expectant futurū qd p se sum nazarenū impletū est: pp qd dicit Matb. xxv. Ergo liberi sunt filij. et loquit de tributo romano impatorū red dendo. Igitur exponedo caplm fm hunc sensum in duas ptes diuidit: qz primo ponit modus saluatois: scdo tollitur metus desperatois ibi. Et dixit syon. Prima in duas: qz primo ponit saluatoris pditio: scdo subdit salutē opatio. Et ego dixi. Circa primū dicitur. Audite insule. Dic exercitatē attēto: vt p hoc designet nunciandē rei magnitudō. b. Dñs ab vtero vocauit me. hoc dicit in psona xpi hois de q ad huc exñte in vtero mris dixit dñs p angelū suū ad Ioseph: Vocabis nomē eius iesus. Ipe

em saluū faciet pplm suū a peccatis eoz: Matb. j. c. Et posuit os meū qñi. In q notat efficacia vbi xpi ad pscindēdū vicia. d. In ym. ma. sue. i. ptat? sue. c. Proterit me. nō. n. fuit captus a iudeis: nisi qñ voluit et se obtulit: Job. xviii. Dixi vobis qz ego sū

hi. Seruus meus tu isrl qz i te glificabor. Et ego dixi Inua cuū laboraui: sū cā et vane fortitudinē meā cōsumpsi: ergo iudiciū meū cū dño: et opus meū cū deo meo. Nec dicit dñs formans me ex vtero seruū sibi: vt reducā iacob ad eū: et israhel non pgregabit. Et glorificat

si ergo me queritis: sinite hos abire. f. Et posuit me sicut sagittā electam In hebreo bf. Clarā. i. limatā p hoc intelligit puritas et claritas doctrine xpi s. In pbaretra sua. i. in sapientia. b. Abscondit me. vsqz ad tps reuelatois mee i. Et dixit mihi seruus meus

es tu. rōne humanitatis in qua accepit formam serui. Dicit. Semetipm exinanuit formā sui accipiens. k. Israhel. sic noiat xpc: qz de ppo israhel nat? et rōne interpretationū quaz vna est: Adēs deū: qz aia xpi vidit diuinā eētā ab instanti sue creatōis. Alia interpretatio est: Directus cum deo: qd optime puenit xpo homini: qz eius humanitas est instrumentū diuinitatē cōiunctū ei: et sic in oibus mouet fm deitatis instructū l. Quia in te glificabor. p miracula diuine ptatis et excellentie demonstratiua.

Et ego dixi. Dic pñr ponitur salutis opatio: et primo respectu iudeoz: secundo respectu gentiliū: ibi. Et glificatus sum. Circa primū sciendū q labores xpi ieiunando: vigilando: docendo: pdicādo: et omnia alia erant ad nrām salutē ordinata: fm q dicit psal. lxxii. Operatus est salutē in medio terre: et quis principaliter missus fuerit ad pdicandū iudeis in psona p pria: ppter qd dicit Matb. xv. Non sum missus nisi ad oues que perierant domus israhel: tñ pauci iudei cōparatiue ad alios considerūt: et qstñ ad illos dicit. n. Inua cuū laboraui. pp incredulitatē iudeoz: et ad idē facit quod sequit.

Sine cā et vane fortitudinē meā cōsumpsi: lz em mortuus fuerit in etate virili: tñ ex laborib? videbat iam antiquus et in pte psumptus: pp qd dixerūt ei iudei Job. vii. Quinquaginta annos nodū habes. c. Ergo iudiciū meū cū dño. qz ipse videt q nihil omisit de ptingentib? ad salutē iudeoz. p Formas me ex vtero seruū sibi: qz ab instanti incarnatiōis fuit diuinitus corpus xpi formatū et animatū: et sic extunc pfectus fuit xpc oibus scientijs et carismatibus.

Et reducā iacob ad eū. i. pplm isrl descendētē a iacob ad quē docendū fuit missus. vt dictum est. r. Et israhel nō cōgregabitur. in ouili dñi p susceptiōē fidei: qz p maiori pte in infidelitate sua pmanit: sicut em iacob et israhel sunt duo noia vni? psonē: Gen. xxxii. ita sunt hic noia vnius ppli ab illo descendētis. pōt etiam hebra ex pōni vt qd dicitur hic.

Et reducā iacob ad eum. intelligat de illis q crediderunt ex populo iudeoz: sicut fuerūt apli: aliqz discipuli multi: vt habet in actibus aploz: et qd subdit. r. Israhel autem non cōgregabit. intelligit de illis q remanserunt increduli.

Et glorificatus sum. Dic pñr describit opatio salutis qstū ad gentiles cū fidē xpi receperūt: et diuiditur in duas ptes: qz primo describit huius salutis opatio. et secundo subdit gfarūctiōib? Laudate celi. Circa primū dicit in psona xpi. Et glorificatus sum. inter gentes credentes nomē meū: qd factū est virtute dei patris. iō subditur.

Argo hu. 54

Et dixit parum est vt sis mihi seruus. in bñanitate assumpta ad suscitandas tribus iacob d morte infidelitatis ad vitā fidei: fm q d abacuc. ij. ca. Just autē ex fide viuūt. v Et feces israel. i. vicia. r Conuertendas. in virtutes. y Dedi te in lucem gētū. p susceptioez lu minis fidei.

3 Et sis salus mea. i. a me misa r data.

3 Ad extremū terre. et hoc modo dixit xpc aplis actu.

1. Eritis mihi testes in hierusalem r in oi iudea r samaria r vsq ad vltimū terre

a Dec vi. dñs. i. deus pater.

b Redēptoz isrl. q dedit filiūm. p eius redēptioe.

c Sāctus eius. i. sanctificator ipius.

d Ad contempribiles aiām. i. xpm denominādo a pte totū q in bñanitate assumpta pēpribilis auaruit. j. liij.

e Ad abominatam gentē. i. pūmiciā eccliam quam supra modum abomina

ti sunt pncipes iudeoz. vt p3 in actibus aploz in pluribus locis. sñr postea multi romani impatores: vt nero. domicianus. diolecionus. maximianus. et multi alij eam totaliter exterminare querētes.

f Ad ser. dñoz. i. pplm catholicū: q tūc xpiani frequēter cōdēnabantur ad metalla fodiēda: r alia opa vtilia faciēda.

g Reges videbūt. miracula in virtute nomis xpi fiēda p aplos r eoz successores.

h Et p̄surgēt p̄ncipes. ad statū fidei xpiane: quod maxime patuit tpe p̄stātini.

i Et adorabunt p̄pter dñm. i. patrē.

k Quia fidelis est. mittendo redēptozē mundo sicut patribus p̄miserat.

l Et sc̄m̄ israel. i. sanctificatorē ei.

m Qui elegit te. i. xpm boiem ad opus redēptōis humane.

n Dec dicit dñs. i. deus pater.

o In tēpore placito. i. gratie.

p Exaudiui te. Omnis. n. oratio xpi ad patrem fuit exaudita: que p̄cessit fm deliberatiuā voluntatē.

q Et in die salutis. i. in die passionis q opatus est salutē in medio terre.

r Auxiliatus sum tui. dando p̄stantiam patiēdi.

s Et seruauit te. recipiendo aiām tuā in morte r p̄seruando corpus a corruptōe.

t Et dedi te in fed̄ ppli. vt p̄ te deo federaret.

v Et suscitares terras. i. habitantes in terra a morte culpe ad vitā gratie.

x Et possideres hereditates dissipatas. i. natōes gētū diuersis erroribus laceratas.

y Et dice. bis qui vincit sunt. p̄suetudine peccandi.

z Er̄te. p̄ veritatē p̄nie. r bis q̄ in tenebris sūt igno rantiē.

sū in ocul dñi: r tē me? fctō ē fortitudo mea: r dixit parū ēvt sis mihi seruus ad suscitādas tribu iacob r feces isrl p̄uertēdas. y Dedi te in lucē gētū: vt sis salus mea vsq ad extremū t̄re. Dec dicit dñs redēptoz isrl sanctus ei ad p̄p̄ribilē aiāz ad abhominatā gentē: ad fñū dñoz. Reges videbūt r p̄surgēt p̄ncipes: r adora būt p̄p̄ dñm: qz fidelis est: r sc̄m̄ isrl q̄ elegit te. Dec dicit dñs: In tēpore placito exaudiui te: r in die salutis auxiliatus sū tui. Et seruauit te r dedi te in fed̄ ppli vt suscitares t̄rā r possideres hereditates dissipatas: vt diceres his q̄ victi sūt: exite r his q̄ in tenebris: reuelamini. Sup vias pascēt: et in oibz planis pascua eozuz

Pascua eoz. qz magis edificat exempla q̄ verba. Non esuri. neqz siti. r. Et hoc. n. p̄t̄ q̄ nō intelligit̄ de reditu captiuitatis babilonice: qz nūqz sic est impletū sed de redēptōe facta p̄ xpm: que q̄des habet effectū in cōsecutione vite beate. vbi nullū sentitur malū r bñ omne bonū: iō subdit.

Non esuriēt neqz sitiēt: r nō p̄cutiet eos estus r sol: quia miserator eoz reget eos: et ad fontes aquarū potabit eos. Et ponā oēs montes meos in viā: r semite mee exaltabunt. Ecce isti de longe veniēt: r ecce illi ab aq̄lōe: r mari: r isti de t̄ra australi. Laudate celi r exulta t̄ra: iubilate mōtes laudē: qz cōsolatus est dñs pplm suū r pauperū suoz miserebit: r dixit syon: dereliquit me dñs: r dñs oblit̄ ē mei. Nū qd obliuisci pōt mulier infantē suū: vt nō misereat filio vteri sui. Et si illa oblit̄ fuerit: ego tñ nō obliuiscar tui. Ecce in manibz meis descripsi te: muri tui corā oculis meis sp̄. Venerūt structozes tui: r destruentes te r dissipantes a te eribunt.

Et ad fon. aq̄rū potabit eos. p qd designat quies ap̄ p̄t̄ in bono adēpto.

Et ponam oēs montes r. per hoc intelligit̄ remōtio impedimentoz publicatōis euangelij p̄ discursum aploz aliozūqz discipuloz: vt fuit dictū supra. xl. capitulo iō subdit.

Ecce iste de longe veniet. i. ad fidē p̄p̄dicatōem.

Et ecce illi q̄ ab aq̄lōne r. i. de omni pte terre habitabilis aride r insularū maris.

Laudate celi. i. angeli q̄ sunt ciues celi r xpo nato grās agentes cātauefr: glia in altissimis deo r. Luce. ij.

Et exulta terra. i. habitātes in terra q̄tū ad minozes r mediocres.

Jubilare mōtes laudē. q̄tū ad maiōres.

Quia cōsolatus est dñs popu. suū. p̄ modū p̄dictum.

Et dixit syon. Dic p̄nter tollitur mer̄ r sperationis: r p̄mo respectu redēptōis fiēde p̄ xpm. qz iste pue simul tangunt a p̄ba: vt dictū est supra. secūda ibi: Leua i circuitu. Circa p̄mū dicit.

Et dixit syon. i. illi q̄ fuerāt bitatores syon.

De reliq̄ me dñs. hoc dicebāt iudei in babilonē ducti post destructōem ciuitatis r tēpli qd remouēt cum subditur.

Nūquid obliuisci pōt r. r p̄ l̄ra.

Ecce in manibz meis descripsi te. in mēoria: sicut illud qd tenet manu.

Muri tui. i. ciuitatis r tēpli.

Corā oculis meis sp̄. qz p̄uideo eoz repatōem.

Venerunt structozes tui. i. cito veniēt. i. 3020 babilonē r iesus fili ioseph ad reedificā dñi tēpli. r neemias ad reedificatōz ciuitatē r destruetes te. i. conantes te destruere.

Alea. Sic remouet metus desperatōis respectu redemptōis sciendū q̄ xp̄m. In primitiua. n. ecclia erāt credentes pauci ⁊ de humili plebe: ⁊ persecutōibus p̄ncipum oppōsi: vt p̄z in actib⁹ ap̄loꝝ. pp̄ qđ estimari posset defacili qđ totū cito deberet auuibilari. ⁊ iō denūciat ecclie primitiue multiplicatiōem magis a fidelium: ⁊ p̄mo denūciat hec multiplicatio: scđo mouet qđaz obiectio: ibi. **H**ūqđ tollet. Circa p̄mū d̄z.

Alea in circuitu oculos tuos ⁊ vide. oēs isti congregati sunt uenerunt tibi. **Q**uo ego dic dñs: qz omib⁹ his uelut ornamento uestieris ⁊ circūdabis tibi eos quasi sponsa

Quia deserta tua ⁊ solitudines tue et terra ruine tue nūc angusta erūt p̄ habitatoꝝ: ⁊ longe fugabunt q̄ absorbebant te. **A**d huc dicit in auribus tuis filij sterilitatis tue. **A**ugustus ē mibi locus: fac spaciū mibi ut habitē. **E**t dices in corde tuo. **Q**uis genuit mibi istos: **E**go sterilis ⁊ nō paries tras migrata et captiua: et istos q̄s enutrit: **E**go testituta ⁊ sola. ⁊ isti ubi hic erāt: **H**ec dicit dñs te: **E**cce leuabo ad gentes manū meam: et ad populos exaltabo signum meum. **E**t affe-

Oēs isti congregati sūt. in fide formata charitate.

Omnibus his uelut ornamento uestieris. multitudinē em fidelium ē ecclie ornamentū.

Quia deserta tua et solitudines tue ⁊ sic uocat terrā iudee: qz p̄ passionē xp̄i a romāis fuit destructa.

Hunc angustam erunt. i. oēs fideles nō possent ibi capi pp̄ qđ apli aliq̄s discipuli p̄ maiori p̄te egressi sunt inde ad alias p̄tes mundi p̄ pilatōe fidei.

Et longe fuga. q̄ absor. te. i. nitebant absorbere. qz principes iudeoꝝ q̄ conabant eccliam nascentē absorberet: vt p̄z actu. iiii. ⁊. v. ⁊. viii. ⁊ in pluribus alijs locis p̄ romanos p̄tin fuerunt cruciati: ⁊ p̄tin captiui.

Ad huc dicit in auribus tuis filij sterilitatis tue. i. paucitatis fidelium. **A**ugustus est locus mibi ⁊c. qz sicut dcm̄ est exierūt apli p̄ uniuersum orbem pro multiplicatiōe fidelium. **E**t dices in corde tuo. p̄ admiratiōe tante multiplicatiōis. **T**ransmigrata ⁊ captiua. qz tpe persecutionis que facta est sub stephano oēs fideles q̄ erant in hierl̄m dispsi sunt ad alias regiones p̄ter ap̄los: actu. viii. illi etiā q̄ poterant capi traherant ad carceres: vt captiui: actu. ix. ⁊ modus b̄ multiplicatiōis oñdit: cū subdit. **H**ec dicit dñs deus: ecce leuabo ad gentes. q. d. nō fiet uirtute hūana sed diuina.

Manū meā. in opibus miraculosis q̄bus uisus gentiles uertebant. **E**t ad po. exal. si. meū. i. signū crucis p̄ affe. si. suos ⁊c. qz se ⁊ prolē suam afferebāt aplis aliq̄s discipul: vt fieret filij ecclie p̄ susceptōem sacri baptismatis. **E**t erūt reges nutricij tui ⁊c. hoc p̄z impletū in multis regib⁹ ⁊ regnis: q̄ fidē catholicā suscipientes pascebāt paupes fideles. **U**ltu in ter. ⁊c. ad. te. i. bebūt te in maxima reuerentia. qđ p̄z impletū tēpe p̄statini ⁊ alioꝝ regū xp̄ianoz. **E**t scies qz ego dñs. p̄ xp̄ientia tanti boni. **S**up qđ nō pfundēt ⁊c. q̄a finalis p̄sequunt expectata. **H**ūqđ tollet ⁊c. **H**ic remouet obiectōem q̄ posset fieri: ⁊ p̄mo ponit eā dicēs. **H**ūqđ tollet a forti p̄da ⁊c. tanta. n. erat p̄tās p̄ncipuz iudeoꝝ in primitiua ecclia: q̄ primo cona: i sunt eccliam absorbere: ⁊ multo maior impatoꝝ romanoꝝ q̄ postea idē at tetauerūt: vt s̄. dictū est: qđ nō uidebat possibile eccliam erui de manib⁹ eoꝝ: ⁊ p̄ fortē. hic intelligit p̄tās iu-

Et longe fuga. q̄ absor. te. i. nitebant absorbere. qz principes iudeoꝝ q̄ conabant eccliam nascentē absorberet: vt p̄z actu. iiii. ⁊. v. ⁊. viii. ⁊ in pluribus alijs locis p̄ romanos p̄tin fuerunt cruciati: ⁊ p̄tin captiui.

Ad huc dicit in auribus tuis filij sterilitatis tue. i. paucitatis fidelium. **A**ugustus est locus mibi ⁊c. qz sicut dcm̄ est exierūt apli p̄ uniuersum orbem pro multiplicatiōe fidelium. **E**t dices in corde tuo. p̄ admiratiōe tante multiplicatiōis. **T**ransmigrata ⁊ captiua. qz tpe persecutionis que facta est sub stephano oēs fideles q̄ erant in hierl̄m dispsi sunt ad alias regiones p̄ter ap̄los: actu. viii. illi etiā q̄ poterant capi traherant ad carceres: vt captiui: actu. ix. ⁊ modus b̄ multiplicatiōis oñdit: cū subdit. **H**ec dicit dñs deus: ecce leuabo ad gentes. q. d. nō fiet uirtute hūana sed diuina.

Manū meā. in opibus miraculosis q̄bus uisus gentiles uertebant. **E**t ad po. exal. si. meū. i. signū crucis p̄ affe. si. suos ⁊c. qz se ⁊ prolē suam afferebāt aplis aliq̄s discipul: vt fieret filij ecclie p̄ susceptōem sacri baptismatis. **E**t erūt reges nutricij tui ⁊c. hoc p̄z impletū in multis regib⁹ ⁊ regnis: q̄ fidē catholicā suscipientes pascebāt paupes fideles. **U**ltu in ter. ⁊c. ad. te. i. bebūt te in maxima reuerentia. qđ p̄z impletū tēpe p̄statini ⁊ alioꝝ regū xp̄ianoz. **E**t scies qz ego dñs. p̄ xp̄ientia tanti boni. **S**up qđ nō pfundēt ⁊c. q̄a finalis p̄sequunt expectata. **H**ūqđ tollet ⁊c. **H**ic remouet obiectōem q̄ posset fieri: ⁊ p̄mo ponit eā dicēs. **H**ūqđ tollet a forti p̄da ⁊c. tanta. n. erat p̄tās p̄ncipuz iudeoꝝ in primitiua ecclia: q̄ primo cona: i sunt eccliam absorbere: ⁊ multo maior impatoꝝ romanoꝝ q̄ postea idē at tetauerūt: vt s̄. dictū est: qđ nō uidebat possibile eccliam erui de manib⁹ eoꝝ: ⁊ p̄ fortē. hic intelligit p̄tās iu-

Et longe fuga. q̄ absor. te. i. nitebant absorbere. qz principes iudeoꝝ q̄ conabant eccliam nascentē absorberet: vt p̄z actu. iiii. ⁊. v. ⁊. viii. ⁊ in pluribus alijs locis p̄ romanos p̄tin fuerunt cruciati: ⁊ p̄tin captiui.

Ad huc dicit in auribus tuis filij sterilitatis tue. i. paucitatis fidelium. **A**ugustus est locus mibi ⁊c. qz sicut dcm̄ est exierūt apli p̄ uniuersum orbem pro multiplicatiōe fidelium. **E**t dices in corde tuo. p̄ admiratiōe tante multiplicatiōis. **T**ransmigrata ⁊ captiua. qz tpe persecutionis que facta est sub stephano oēs fideles q̄ erant in hierl̄m dispsi sunt ad alias regiones p̄ter ap̄los: actu. viii. illi etiā q̄ poterant capi traherant ad carceres: vt captiui: actu. ix. ⁊ modus b̄ multiplicatiōis oñdit: cū subdit. **H**ec dicit dñs deus: ecce leuabo ad gentes. q. d. nō fiet uirtute hūana sed diuina.

Manū meā. in opibus miraculosis q̄bus uisus gentiles uertebant. **E**t ad po. exal. si. meū. i. signū crucis p̄ affe. si. suos ⁊c. qz se ⁊ prolē suam afferebāt aplis aliq̄s discipul: vt fieret filij ecclie p̄ susceptōem sacri baptismatis. **E**t erūt reges nutricij tui ⁊c. hoc p̄z impletū in multis regib⁹ ⁊ regnis: q̄ fidē catholicā suscipientes pascebāt paupes fideles. **U**ltu in ter. ⁊c. ad. te. i. bebūt te in maxima reuerentia. qđ p̄z impletū tēpe p̄statini ⁊ alioꝝ regū xp̄ianoz. **E**t scies qz ego dñs. p̄ xp̄ientia tanti boni. **S**up qđ nō pfundēt ⁊c. q̄a finalis p̄sequunt expectata. **H**ūqđ tollet ⁊c. **H**ic remouet obiectōem q̄ posset fieri: ⁊ p̄mo ponit eā dicēs. **H**ūqđ tollet a forti p̄da ⁊c. tanta. n. erat p̄tās p̄ncipuz iudeoꝝ in primitiua ecclia: q̄ primo cona: i sunt eccliam absorbere: ⁊ multo maior impatoꝝ romanoꝝ q̄ postea idē at tetauerūt: vt s̄. dictū est: qđ nō uidebat possibile eccliam erui de manib⁹ eoꝝ: ⁊ p̄ fortē. hic intelligit p̄tās iu-

Et longe fuga. q̄ absor. te. i. nitebant absorbere. qz principes iudeoꝝ q̄ conabant eccliam nascentē absorberet: vt p̄z actu. iiii. ⁊. v. ⁊. viii. ⁊ in pluribus alijs locis p̄ romanos p̄tin fuerunt cruciati: ⁊ p̄tin captiui.

Ad huc dicit in auribus tuis filij sterilitatis tue. i. paucitatis fidelium. **A**ugustus est locus mibi ⁊c. qz sicut dcm̄ est exierūt apli p̄ uniuersum orbem pro multiplicatiōe fidelium. **E**t dices in corde tuo. p̄ admiratiōe tante multiplicatiōis. **T**ransmigrata ⁊ captiua. qz tpe persecutionis que facta est sub stephano oēs fideles q̄ erant in hierl̄m dispsi sunt ad alias regiones p̄ter ap̄los: actu. viii. illi etiā q̄ poterant capi traherant ad carceres: vt captiui: actu. ix. ⁊ modus b̄ multiplicatiōis oñdit: cū subdit. **H**ec dicit dñs deus: ecce leuabo ad gentes. q. d. nō fiet uirtute hūana sed diuina.

Manū meā. in opibus miraculosis q̄bus uisus gentiles uertebant. **E**t ad po. exal. si. meū. i. signū crucis p̄ affe. si. suos ⁊c. qz se ⁊ prolē suam afferebāt aplis aliq̄s discipul: vt fieret filij ecclie p̄ susceptōem sacri baptismatis. **E**t erūt reges nutricij tui ⁊c. hoc p̄z impletū in multis regib⁹ ⁊ regnis: q̄ fidē catholicā suscipientes pascebāt paupes fideles. **U**ltu in ter. ⁊c. ad. te. i. bebūt te in maxima reuerentia. qđ p̄z impletū tēpe p̄statini ⁊ alioꝝ regū xp̄ianoz. **E**t scies qz ego dñs. p̄ xp̄ientia tanti boni. **S**up qđ nō pfundēt ⁊c. q̄a finalis p̄sequunt expectata. **H**ūqđ tollet ⁊c. **H**ic remouet obiectōem q̄ posset fieri: ⁊ p̄mo ponit eā dicēs. **H**ūqđ tollet a forti p̄da ⁊c. tanta. n. erat p̄tās p̄ncipuz iudeoꝝ in primitiua ecclia: q̄ primo cona: i sunt eccliam absorbere: ⁊ multo maior impatoꝝ romanoꝝ q̄ postea idē at tetauerūt: vt s̄. dictū est: qđ nō uidebat possibile eccliam erui de manib⁹ eoꝝ: ⁊ p̄ fortē. hic intelligit p̄tās iu-

Et longe fuga. q̄ absor. te. i. nitebant absorbere. qz principes iudeoꝝ q̄ conabant eccliam nascentē absorberet: vt p̄z actu. iiii. ⁊. v. ⁊. viii. ⁊ in pluribus alijs locis p̄ romanos p̄tin fuerunt cruciati: ⁊ p̄tin captiui.

Ad huc dicit in auribus tuis filij sterilitatis tue. i. paucitatis fidelium. **A**ugustus est locus mibi ⁊c. qz sicut dcm̄ est exierūt apli p̄ uniuersum orbem pro multiplicatiōe fidelium. **E**t dices in corde tuo. p̄ admiratiōe tante multiplicatiōis. **T**ransmigrata ⁊ captiua. qz tpe persecutionis que facta est sub stephano oēs fideles q̄ erant in hierl̄m dispsi sunt ad alias regiones p̄ter ap̄los: actu. viii. illi etiā q̄ poterant capi traherant ad carceres: vt captiui: actu. ix. ⁊ modus b̄ multiplicatiōis oñdit: cū subdit. **H**ec dicit dñs deus: ecce leuabo ad gentes. q. d. nō fiet uirtute hūana sed diuina.

Manū meā. in opibus miraculosis q̄bus uisus gentiles uertebant. **E**t ad po. exal. si. meū. i. signū crucis p̄ affe. si. suos ⁊c. qz se ⁊ prolē suam afferebāt aplis aliq̄s discipul: vt fieret filij ecclie p̄ susceptōem sacri baptismatis. **E**t erūt reges nutricij tui ⁊c. hoc p̄z impletū in multis regib⁹ ⁊ regnis: q̄ fidē catholicā suscipientes pascebāt paupes fideles. **U**ltu in ter. ⁊c. ad. te. i. bebūt te in maxima reuerentia. qđ p̄z impletū tēpe p̄statini ⁊ alioꝝ regū xp̄ianoz. **E**t scies qz ego dñs. p̄ xp̄ientia tanti boni. **S**up qđ nō pfundēt ⁊c. q̄a finalis p̄sequunt expectata. **H**ūqđ tollet ⁊c. **H**ic remouet obiectōem q̄ posset fieri: ⁊ p̄mo ponit eā dicēs. **H**ūqđ tollet a forti p̄da ⁊c. tanta. n. erat p̄tās p̄ncipuz iudeoꝝ in primitiua ecclia: q̄ primo cona: i sunt eccliam absorbere: ⁊ multo maior impatoꝝ romanoꝝ q̄ postea idē at tetauerūt: vt s̄. dictū est: qđ nō uidebat possibile eccliam erui de manib⁹ eoꝝ: ⁊ p̄ fortē. hic intelligit p̄tās iu-

Et longe fuga. q̄ absor. te. i. nitebant absorbere. qz principes iudeoꝝ q̄ conabant eccliam nascentē absorberet: vt p̄z actu. iiii. ⁊. v. ⁊. viii. ⁊ in pluribus alijs locis p̄ romanos p̄tin fuerunt cruciati: ⁊ p̄tin captiui.

Ad huc dicit in auribus tuis filij sterilitatis tue. i. paucitatis fidelium. **A**ugustus est locus mibi ⁊c. qz sicut dcm̄ est exierūt apli p̄ uniuersum orbem pro multiplicatiōe fidelium. **E**t dices in corde tuo. p̄ admiratiōe tante multiplicatiōis. **T**ransmigrata ⁊ captiua. qz tpe persecutionis que facta est sub stephano oēs fideles q̄ erant in hierl̄m dispsi sunt ad alias regiones p̄ter ap̄los: actu. viii. illi etiā q̄ poterant capi traherant ad carceres: vt captiui: actu. ix. ⁊ modus b̄ multiplicatiōis oñdit: cū subdit. **H**ec dicit dñs deus: ecce leuabo ad gentes. q. d. nō fiet uirtute hūana sed diuina.

Manū meā. in opibus miraculosis q̄bus uisus gentiles uertebant. **E**t ad po. exal. si. meū. i. signū crucis p̄ affe. si. suos ⁊c. qz se ⁊ prolē suam afferebāt aplis aliq̄s discipul: vt fieret filij ecclie p̄ susceptōem sacri baptismatis. **E**t erūt reges nutricij tui ⁊c. hoc p̄z impletū in multis regib⁹ ⁊ regnis: q̄ fidē catholicā suscipientes pascebāt paupes fideles. **U**ltu in ter. ⁊c. ad. te. i. bebūt te in maxima reuerentia. qđ p̄z impletū tēpe p̄statini ⁊ alioꝝ regū xp̄ianoz. **E**t scies qz ego dñs. p̄ xp̄ientia tanti boni. **S**up qđ nō pfundēt ⁊c. q̄a finalis p̄sequunt expectata. **H**ūqđ tollet ⁊c. **H**ic remouet obiectōem q̄ posset fieri: ⁊ p̄mo ponit eā dicēs. **H**ūqđ tollet a forti p̄da ⁊c. tanta. n. erat p̄tās p̄ncipuz iudeoꝝ in primitiua ecclia: q̄ primo cona: i sunt eccliam absorbere: ⁊ multo maior impatoꝝ romanoꝝ q̄ postea idē at tetauerūt: vt s̄. dictū est: qđ nō uidebat possibile eccliam erui de manib⁹ eoꝝ: ⁊ p̄ fortē. hic intelligit p̄tās iu-

Et longe fuga. q̄ absor. te. i. nitebant absorbere. qz principes iudeoꝝ q̄ conabant eccliam nascentē absorberet: vt p̄z actu. iiii. ⁊. v. ⁊. viii. ⁊ in pluribus alijs locis p̄ romanos p̄tin fuerunt cruciati: ⁊ p̄tin captiui.

Ad huc dicit in auribus tuis filij sterilitatis tue. i. paucitatis fidelium. **A**ugustus est locus mibi ⁊c. qz sicut dcm̄ est exierūt apli p̄ uniuersum orbem pro multiplicatiōe fidelium. **E**t dices in corde tuo. p̄ admiratiōe tante multiplicatiōis. **T**ransmigrata ⁊ captiua. qz tpe persecutionis que facta est sub stephano oēs fideles q̄ erant in hierl̄m dispsi sunt ad alias regiones p̄ter ap̄los: actu. viii. illi etiā q̄ poterant capi traherant ad carceres: vt captiui: actu. ix. ⁊ modus b̄ multiplicatiōis oñdit: cū subdit. **H**ec dicit dñs deus: ecce leuabo ad gentes. q. d. nō fiet uirtute hūana sed diuina.

Manū meā. in opibus miraculosis q̄bus uisus gentiles uertebant. **E**t ad po. exal. si. meū. i. signū crucis p̄ affe. si. suos ⁊c. qz se ⁊ prolē suam afferebāt aplis aliq̄s discipul: vt fieret filij ecclie p̄ susceptōem sacri baptismatis. **E**t erūt reges nutricij tui ⁊c. hoc p̄z impletū in multis regib⁹ ⁊ regnis: q̄ fidē catholicā suscipientes pascebāt paupes fideles. **U**ltu in ter. ⁊c. ad. te. i. bebūt te in maxima reuerentia. qđ p̄z impletū tēpe p̄statini ⁊ alioꝝ regū xp̄ianoz. **E**t scies qz ego dñs. p̄ xp̄ientia tanti boni. **S**up qđ nō pfundēt ⁊c. q̄a finalis p̄sequunt expectata. **H**ūqđ tollet ⁊c. **H**ic remouet obiectōem q̄ posset fieri: ⁊ p̄mo ponit eā dicēs. **H**ūqđ tollet a forti p̄da ⁊c. tanta. n. erat p̄tās p̄ncipuz iudeoꝝ in primitiua ecclia: q̄ primo cona: i sunt eccliam absorbere: ⁊ multo maior impatoꝝ romanoꝝ q̄ postea idē at tetauerūt: vt s̄. dictū est: qđ nō uidebat possibile eccliam erui de manib⁹ eoꝝ: ⁊ p̄ fortē. hic intelligit p̄tās iu-

deoz. Per robustū p̄tās romanoꝝ. **C**onsequēter remouet hanc obiectōem. d. **E**qđ ⁊ captiuitas a forti tollet ⁊c. qz in vtraq; persecutiōe nō solū ecclia fuit saluata s̄ etiā mirabilē multiplicata. **E**t eos dō. i. iudeos ⁊ romanos. **Q**ui iudicauerūt te iniuste.

rent filios suos in uinis: et filias suas sup hūeros portabunt. **E**t erunt reges nutricij tui: et regine nutrices tue. **U**ltu in terra demisso adorabunt te: ⁊ pulnerez pedū tuoz lingent. **E**t scies qz ego dñs: sup quo non cōfundent q̄ expectāt eum. **H**ūqđ tollet a forti p̄da aut quod captū fuerit a robusto saluum esse poterit. **Q**uia hec dicit dñs. **E**quidem ⁊ captiuitas a forti tolletur: ⁊ quod ablatum fuerit a robusto saluabit. **E**t eos q̄ iudicauerūt te ego iudicabo: ⁊ filios tuos ego saluabo. **E**t cibabo hostes tuos carnib⁹ suis. ⁊ q̄si multo sanguine suo inebriabūt. **E**t sciet oīs caro qz ego dominus saluans te: ⁊ redemptor tuus fortis iacob.

Ego iudicabo. inferēdo penā debitā p̄ peccato: iō subdit. **E**t cibabo. tuos car. sup. is ⁊c. i. istos satiabo de carnib⁹ illoꝝ: qz romāi multum sanguine iudeoz effuderunt: iudei et inf se multa bella intrinseca tūc tps babuerūt: vt dicit ioseph⁹ multi et impatores romani p̄sequētes eccliam p̄ senatū ad mortē dēnatū sunt: vt patz de ierone q̄ p̄maz mouit persecutiōne ⁊ de romicia no qui mouit se cū dā. **E**t sciet oīs caro. i. scire poterit oīs hō. **Q**uia ego dñs saluans te. tātas. n. persecutiōes sustinuit ecclia q̄ quilibz

rōnabilē scire pōt q̄ stetit sola uirtute diuina. **R**edemptor tuus. p̄rio sanguine. **F**ortis iacob fortis supplantator dyaboli: ⁊ sic iacob nō est nominatiui casus: **E**t fortis ad defendēdū populū meū catholicū: ⁊ sic iacob ē genitiui casus vel datiu. nomina. n. iacob ⁊ israel traslata sunt ad pplin catholicū vt oñsum est supra capitulo. xliii.

In capitulo. xlii. ubi dicit in postilla: **R**eges uidebūt miracula uirtute xp̄i.

Iste uersus: **R**eges uidebūt. p̄fectuā sic in bebreo: **R**eges uidebūt ⁊ surgēt: ibi p̄ctus: ⁊ ē sensus q̄ reges uidebūt miracula xp̄i seu discipuloꝝ eius. **C**onfurgent. s. ad uenerandā doctrinam xp̄i eo modo quo dicitur **L**eu. xix. ca. **L**oram cano capite confurge. p̄ncipes adorabunt dominum deum tuū: ⁊ est sensus p̄ncipes uidebunt miracula supradicta. **E**t adorabunt deū. s. qui pus adorabant ydola: et est quasi repetitio eiusdem.

Capitulum. i. **H**ec dicit dñs. **S**upius denūciata ē ppli dei liberatio. **H**ic p̄m̄ ponit impedimētū remotio. **E**t diuidit in tres p̄tes s̄m̄ triplex impedimētū secunda ibi incipit sequenti ca. tertia. li. **C**irca p̄m̄ sciendū q̄ impedimētum sic excluditur ex parte dei: q̄ econuerso concludit ex parte ppli increduli. **D**iuiditur ergo in tres p̄tes: quia primo excludit impedimētū. scđo declaratur p̄positum: ibi. in increpatione

tercio pcludit incredulor interit: ubi. Quis ex vobis impedimētū at possz eē ex pte saluatoris triplr: vtpo te si eēt nolēs vel nesciēs aut ipotēs ad saluandū: z iō p mo excludit ab eo defectū volūtāt/ cū dī. a// Dec di. dñs. saluator nī iesus xpc alloquēs iudeos incredulos

Quis ē hic liber spudj rē. qñ viceret non potestz oñdere q ego dimiserz ymagōā mēz vīam pp odiuz sicut in lege veteri vir dimittebat vxorē rōue odj nec etiā ppter lucrū meū. iō subdit.

Quis ē creditor meus: cui vē. vos a me alienādo: z iō psequenter vērū impedimētū cōcluditur contra incredulos: cum dicitur.

Ecce em̄ in iniquitatibz vestris. i. pro iniquitatibus vris.

Quēdicitis in seruos z ancillas a romāis

Et in sce. ve. dimisi ma. viāz. i. synagogam.

Sciēdum q sce lus pprie accipiēdo est peccatū cōtra deū.

Iniquitas autē ptra pmi. eo q sic ē equitatē iusticie: iudei autēz primo peccauerunt in xpm: vt cōtra propinmū dicentes: Ecce bō voraz z potator vini rē. z iterū qñ pditorie emerunt ipm vt moxi traderent fm̄ humanitatē: quia diuinitas moxi non poterat: z pp hoc venditi fuerunt p romanos in seruos z ancillas: intantū q non defuerunt aliqui venditores qui. xxx. pro vno numismate darēt: vt dicit Dugo floziacensis: sicut econuerso xpm. xxx. denarijs emerant. Peccauerūt etiā in xpm tāq in deum opa miraculosa diuinitatis ostensiuā demonibz attribuētes: Luce. xj. In bedzeub pncipe demonioz eijāt demonia. Secundo remouēt impedimēta ignorantie: cum dicit. **Q**uia veni. in humanitate pfecta scientijs z virtutibz. **E**t nō erat vir. qz pauci virtutes operū xpi imitabant.

Quocauit p pdicatōem clarā z efficacē. **E**t nō erat qui audiret. cū effectus: qz cōpative multopluēs nō crediderūt ei. Tercio remouēt impedimētū impotentie cum dicit. **Q**uidquid abbreviata rē. q. d. nō z pzlra. m. **E**cce in increpatōe rē. Pic pñr declarāz propositū: z primo ponit bmoī declaratio: secundo soluit quedā obiectio: ubi. iuxta est. Declaratio vō ponit primo q̄tum ad exclusionē impotentie: cū dī. m. **E**cce in increpatōe mea. i. in verbo meo.

Desertū faciā mare. i. siccū potero facere cum voluerō: sicut feci in exitu de egypto. **I**nduā celos tenebris. sic. n. fecit tpe sue passionis.

Et saccū ponā operimentū eoz. i. nigredinē. Secundo declarāz propositū q̄tum ad exclusionē ignorantie. cum dī. q. **D**ñs dedit mibi linguam eruditā. i. loquentē ex interiori cognitōe: qz bñmitas xpi fuit plena omnibus scientijs z virtutibus.

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

Capitulum I.
Hec dicit dñs: **Q**uis hic liber repudij matris vte q dimisi eam. **A**nt q̄s ē creditor me: cui vēdi di vos. **E**cce. n. in iniquitatibus vris vēditi estis: z in sceleribus vris dimisi mrem vestra: qz veni z nō erat vir: vocavi z nō erat q audiret. **N**ūquid abbreviata z pnucla scā ē manū mea vt nō possum redimē: aut nē i me vt ad liberandū. **E**cce in increpatōe mea vtrū faciā mare ponā flumina in siccū. **C**ōputrescēt pisces sine aq: et moriēt i siti. **I**nduā celos tenebris: z saccū ponā operimentū eoz. **D**ñs dedit mibi linguā eruditā: vt sciam sustentare eū q lassus ē verbo

bzo z libris correctis. i. monere eū ad tolerantiā paciētie verbo pdicatōis mee: z qz in xpo est duplex scia: vna diuina z eterna: alia temporalis z humana: z vtraqz est a patre in filio fm̄ duplicē naturā: iō subditur.

Erigit mane. mane erigit mibi aurē: ita q primū mane accipit p eternitate in qua filiū habet scientiā diuinā a patre: z scdm̄ pro instāti incarnationis in quo habuit scientiā infusā. tercio declarāz ppropositū q̄tum ad exclusiōnē inimicitie ex parte volūtatis: p hoc q saluator dicitur xpc ex maria charitate sustinuit passionē multas p oibus cum dī.

Erigit mane: mane erigit mibi aurē: vt audiā q̄si magistrum. **D**ñs deus aperuit mibi aurē: ego aut nō cōtradico: retrosum nō abijctio corpus meū dedi pcutientibus. **F**aciem meā nō auerti ab increpantibus z conspuentibus in me. **D**ñs deus auxiliator meus: z ideo nō sum ofusus. **I**ō posui faciē meā vt petrā durissimā z scio qm̄ nō ofundar. **I**uxta ē q iustificat me. **Q**uis ptradicit mibi. **S**tem sil. **Q**uis est aduersarius me. **A**ccedat ad me. **E**cce dñs deus auxiliator meus. **Q**uis est qui cōdēnet me. **E**cce omnes quasi vestimētū cōterent: tinea comedet eos

Dñs deus. s. p. **A**peruit mibi aurē. in sūuādo mibi futurā p populo passionē mea.

Ego aut nō cōtradico: imo dixit. **F**iat voluntas tua mat. xxvj. loqns de passione sua.

Retrosum nō abij. immo querentibus ipm ad mortem iuit obuiam: **J**obā. xvij.

Corpus meū dedi pcutientibus vt p̄z in euāgelijs

Et genas meas vellentibz. lz nō sit scriptū in euāgelijs q euellerent eius barbā. tñ paratus fuit hoc sustinere sicut alia maiora: z forsitan sustinuit qz nō oia sunt scripta. **F**aciē meā nō auerti. hoc p̄z ex euāgelijs.

Dñs deus. s. p. **A**uxiliator me. s. b. bes mibi voluntatē z pstantiā patiēdi. **E**t iō nō sum ofusus: qz p passionē suā transiit ad glām suē resurrectionis: corpus etiā eius mortuū fuit honorifice sepultū.

Ideo posui rē. i. me exposui ad sustinendū quecumqz aspera. **I**uxta est. **H**ic soluit quedā obiectio: iudei em̄ dixerunt xpo **J**ob. viij. **T**u de teipō testimoniū pbibes: testimoniū tuū nō est verū. z saluator rñdit: testimoniū pbibet d me q mecum est pater. z ista rñsio p̄uisa in spīritu sancto ponit hic: cū dī. **I**uxta est qui iustificat me. s. pat. q dicit eē iuxta filiū pp vnitatē eēntie z distiuctōem psonē. **I**ustificauit filiū faciēdo opa diuina per ipm: pp qd ibidem dicit saluator **J**ob. x. **O**pa que ego facio in noie patris mei illa testimoniū pbibent de me.

Quis cōtradicit mibi. fm̄ veritatez. q. d. nullus vrm xpc em̄ frequenter legitur imposuisse iudeis silentiū propter veritatis euidētiā.

Ecce dñs deus auxiliator meus. in mea passione mō pdicto. **Q**uis est qui cōdēnet me. s. iuste. q. d. nullus. fuit. n. iniuste ad mortē pdēnnatus: pmo p sacerdotēs. postea p pylatū: s. ex hoc deportauerūt exterminius intantū q pylatus p tyberiu impatorē fuit missus in exiliū: z ibi ignominiose mortuus: z sacerdotēs p tytū fuerunt interfecti in destructōe templi. **D**ixit. n. iustu esse sacerdotēs cū templo p̄re: ideo subdit.

Ecce oēs q vestimētū conterent. q̄tum ad mortuos in exilio. **E**t tinea come. eos. q̄tum ad interfectos gladio: sicut tinea ofumit vestimētū quadā violentia.

Quis ex vobis. **H**ic pñr pcludit incredulor interitus. z arguit eoz culpā dicēs. **Q**uis ex vobis tunc dō

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

Et sciam sustentare eū qui lassus est. Sic est in be

rainū audies vocē serui sui. i. xpi rōne forme sui affūte. p Quis ambulauit in tenebris. s. ignorantie. q Et nō est lumē ei. si credidit vobis xpi. q. d. nullus iō subdit. r Speret in noie dñi. s. q̄libet fidelis: scdo subiūgit penā cū dicit. s. Ecce vos oēs accēdentes ignē. i. ex incredulitate v̄ra me renūsi q succēda mīni cū ciuitate et regiōe v̄ra: et sic factū p exercitus romanoꝝ: et qz factū est fm ordines diuine iusticie subditur. c. De manu mea factum est hoc vobis: in doloribus dormietis. i. morietis. nūq̄ em̄ ppls iudaicus tot et tantos dolores sustinuit: sicut in obsidione et destructiōe hierlm p tytū: vt patz p iosepbū libro de iudaico bello: et alios bystrographos illis scribus vicinos.

Quis ex vobis timēs dñm audies vocē sui sui. Quis ambulauit i tenebris: et nō ē lumē ei. Speret i noie dñi et inuitat sup teuz suū. Ecce vos oēs accēdētes ignē: accincti flammis. Ambulate i lumie ignis v̄ri: et i flammis q̄ succēdistis. De manu mea factū ē hoc vob. In doloribus dormietis. Ca. ij. Audite me q̄ seq̄mini qd̄ iustū ē et q̄rit dñm. Attēdite ad petrā v̄n excisi estis et ad cauernā laci te q̄ p̄cisi estis. Attendite ad abraā p̄rem v̄m: et ad sarā que peperit vos. Quia vnū vocaui eū: et bñdixi ei: et multiplicauī eū. Consolabit ergo dñs syon: et consolabit omnes ruinas eius. Et po

Capitulum. ij.

Audite me. Dic remouet secundū impedimētū ex dilatiōe pmissi. ex hoc. n. q. liberatio p xpm fīda tantū differēbat: estimabat aliq̄ iudei q̄ illa liberatio nulla foret: iō hoc remouet in hoc caplo. et pmo cōferit spes assequēdi pmissum. scdo auferit timorē circa malū pene huius liberatiōis. anēxi: ubi. audite me. p̄mū facit duplicē. i. exēplo et verbo: scdm̄: ubi. attēdite ad me. Circa p̄mū sciendū q̄ abraā facta fuit pmissio de obtētu t̄re chanaan Gen. xv. et tñ ista pmissio nō fuit impleta tunc: p̄ quadringētos annos vt b̄r ibidē: tñ finaliter fuit impleta pp̄ fidē abraā et sarē q̄ eiusdē fidei fuit. et ex hoc cōcluditur q̄ dilatio aduētus xpi nō debuit iudicis dñam inducere. Prmo igit̄ circa hoc ponit exēplū cū dicit. b. Attēdite ad pe. i. ad abraā et sarā vt exponit postea cuz d̄r. c. Attēdite ad abraā et sarā. et vocat abraā petrā pp̄ fidē firmitatē. d. Quia vnū vo. eū. i. solū sine ple. e. Et bñdixi ei. p̄ferēdo ei bona t̄palia et sp̄alia. f. Et multi. eū. in mltitudinē p̄ploꝝ p̄ ysaac ysmāel et alios filios ei. p̄r cōcludit̄ intentū. i. de solatiōne p̄p̄l p̄ xpm: cū d̄r. g. Consolabit̄ dñs syon. i. eccliam q̄ vocat syon: eo q̄ ibi incepit: vt d̄cm̄ ē. s. n. ca. et in pluribus alijs locis. h. Et consolabit̄ oēs rui. eius. ex v̄nēri errorib̄ ortas in p̄plo iudeoꝝ ex mala doctrina doctoꝝ: q̄s amouit xpc p̄ suam doctrinā: pp̄ qd̄ dicit saluator de eis Math. xv. Ceci sunt et duces cecoꝝ. i. Et ponet v̄b. eius q̄i delicias: qz iudea bonis sp̄ialibus erat deserta: s̄ p̄ xpm fuit adimpleta potissime p̄ infusionem sp̄is sancti sup̄ credētes in signovisibili: actu. n. et in plurib̄ alijs loc. k. Gaudū et leticia et. qz sp̄sancto repleti loquebant̄ magnalia dei letāter manifeste et p̄stantē. l. Attēdite. hic p̄r remouet d̄cm̄ impedimētū v̄bo: et p̄mo remouet impedimētū. scdo p̄firmat̄ d̄cm̄: ubi. Leuate. Remouet at̄ impedimētū in hoc q̄ asserit̄ aduētū xpi de p̄p̄nā: et p̄mo excitat̄ attētiō: cū d̄r. m. Attēdite et. qz nūciant̄ b̄ ma

gna et ardua. s. lex euāgelica cū d̄r. m. Quia lex a me eriet. et q̄ de lege xpi intelligat̄. oñdit̄ cum subdit̄ n. Et iudiciū meū. s. fm̄ legē meā. o. In lu. p̄plo. requiescet. qd̄ non pōt̄ intelligi de lege mosaica q̄ fuit data v̄ni p̄plo t̄m: sed lex xpi diffusa est p̄ orbē v̄niuer

net desertū ei quasi telitias et solitudines eius quasi hortū dñi. Gaudū et leticia inueniet̄ i ea: gratū actō et vox laudis. Attēdite ad me p̄ple meus: et tribu mea me audite. Quia lex a me eriet: et iudiciū meū in lucem populoz̄ requiescet: p̄p̄e ē iustus me: egresus est saluator me: et brachia mea populos iudicabunt. De insule expectabūt: et brachiū meū sustinebunt. Leuate in celus oculos v̄ros: et videte sub terra teoz̄ suū: qz celi sic sum̄ liq̄. scēt: et t̄ta sic vestimētū atteret: et hitatores ei sic h̄ interibunt. Salus aut̄ mea in sempiternū erit: et iusticia mea nō deficiet. Audite

sum. Ra. sa. etiā dicit hic q̄ istd̄ erit qñ dicit̄ so p̄bonie implebitur tercio caplo vbi dicit̄ dominus: Tunc redā ip̄s meis labiū electū: vt in uocent oēs nomē dñi: et h̄uēt ei numero vno. quod fm̄ omēs expositores catholicos et hebreos referit ad t̄ps xpi. ex hoc patz q̄ aliq̄ expositores catholici in vno magis iudicāt h̄ q̄tū ad hoc q̄ hebrei exponentes qd̄ d̄r hic. Quia lex a me eriet et. dicendo q̄ intell̄r de edicto cyri p̄ totū impiū suū publicato q̄ iudei rediret̄ libere in terrā suam. Cōsequēt̄ exp̄m̄ legislator: cum subdit̄.

Prope est iustus me. i. xpc q̄ d̄r iustus absolute et antonomatice eo q̄ nō solū est iustus formal̄ vt aliq̄: s̄ etiā effectiue alios iustificādo. q. Et brachia mea p̄plos iudicabūt. i. apli q̄ dicunt̄ brachia corp̄is ecclesie: sicut et xpc caput: q̄b̄ d̄r Math. xix. Cū sederit filius hois in sede maiestatis sue: sedebūt et vos sup̄ sedes iudicātes duodecim trib̄ et. De insule. i. gentiles: vt dicit̄ hebrei. s. Expectabūt. sicut dicit̄ Gen. xlii. et ip̄e erit expectatio gentiū. Et brachiū meū. i. xpm qui brachiū dñi d̄r. i. liij. vt videbit̄. v. Sustinebūt. leges eius recipiendo. Leuate. hic p̄r ponit p̄firmatio dicit̄ p̄ stabilitatē ip̄ius xpi: cū d̄r. Leuate in celū et. i. p̄siderate stabilitatē sup̄ioꝝ et inferiorū corp̄oz. Quia sicut fūm̄ liq̄. scēt. Aduentū. n. xpi ad iudiciū p̄cedet ignis p̄flagratiōnis purgans celū aerem et terrā. vel si intelligat̄ de celo sydereo p̄ hanc liquefactiōem intelligit̄ cessatio a motu qui cessabit in finali iudicio. Et habitatores ei sicut bec interibunt. qz in igne cōflagratiōis morient̄ oēs qui tunc v̄ui repientur. Salus aut̄ mea. i. xpc q̄ d̄r salus a deo data. Et iusticia mea. i. xpc s̄lr qui pp̄ excellentiaz iusticie nō solū d̄r iust̄ in p̄creto: s̄ etiā iusticia i abstracto. Audite me. Dic p̄r tollitur timor mali annexi: re ceptioni. n. fidei xpi annexa erat p̄p̄essio mali pene pp̄ qd̄ saluator dicebat apostolis: et per consequens fidelibus alijs. Job. xvi. Venit hora vt omnis qui interficit vos arbitretur obsequiū se p̄stare deo. et hoc patu it in p̄secutiōibus ecclie p̄teritis: et in p̄secutiōe anti xpi magis apparebit. p̄mo ergo tollitur timor p̄sequentiū generaliter. scdo anti xpi sp̄aliter: ubi. Quis tu vt ti meas et. Prmo aut̄ timor tollitur p̄ hoc q̄ ille p̄secutiōes oñdit̄ur pue et breues et. et solatio futura est p̄petua. i. deo subditur.

Andite me q̄ scitis in s̄m̄. i. x̄pm̄ p̄ fidē cognoscitis.
Lex mea. s. euāgelica: vt declaratū est supra.
In cor. eoz. radicata z firmata. **N**olite time
re oppro. hoim. pp̄ x̄pm̄: sed magis gaudete q̄ fuit im
pletū Actu. v. **I**bant apli gaudētes a cōspectu cōcilij

qm̄ digni babi
ti sunt p̄ noie ie
su ptumeliā pa
ti: z idē apparu
it z apparet i ml
tis sanctis.

Sicut enim
vestimentū. i. ci
to morientē p̄se
cutores: z rodēt
eos vermes.

Salus autē
mea. i. x̄pc.

In sempit
nū erit. saluans
fideles suos sa
lute eterna: z iō
aductū eius de
siderās **E**saies
pp̄ba orādo ex
clamat. **C**o
surge psurge. et
duplicat p̄pter
duplicē x̄pi ad
uentū: prīmū et
secundū.

Induere for
titudinē. ad sal
uandū populū
tuuz. z ad b̄ ad
ducit exemplū
preteritorū tpm̄
dicens.

Quid non
tu percussisti sup
bū zc. i. p̄barao
nē q̄ supbiuit d̄
dñm̄ dicēs. **N**e
scio dñm̄. z isra
el nō dimittant

Ero. v. **D**e etiā draco pp̄ maliciā qua filios isrl̄ oppri
mebat iniuste **E**ro. j. p̄pter quod dicitur d̄ p̄barao ne
ezec. xxix. **D**raco magne q̄ cubas in medio fluminū
m̄ **Q**uid non tu siccasti mare zc. vt b̄ **E**rodi. xiiij.
n̄ **E**t nūc. i. tpe gr̄e. **Q**ui redēpti sunt a dño. i.e.
su x̄po. p̄ **R**euertentē. ad vnitatē fidei eccl̄astice.

Et venient in syon. i. ad sanctā eccl̄iam q̄ vocat̄ sy
on: vt p̄dictū est. **P**ōr etiā p̄ syon hic intelligi eccl̄ia tri
ump̄hans que vocat̄ syon in pluribus locis scripture
vñ ad hebreos. xij. **A**ccessit̄ ad syon montē z ciuita
tē dei viuentis hierlm̄ celestē z multoz milū angeloz
frequentia. ad quā veniunt fideles x̄pi p̄ hanc vitā. et
huius sensui cōcordat litera sequens.

Et leticia sempiterna sup capita eoz zc. qd̄ non pōt
haberi in p̄nti vita. iō subdiē. **E**go egoipse. z non
alius. t̄ **C**onsolabor vos. cōsolatōe eterna q̄ a solo
deo pōt dari. v̄ **Q**uis tu. **V**ic p̄r amouēt timor
antix̄pi: z hoc duplici rōne. sc̄da ponitur: ubi. **E**go autē
Prima autē rō accipitur ex breuitate t̄pis: qz h̄ p̄secu
tio antix̄pi futura sit valde grauis tñ erit breuis tpe. p̄
pter qd̄ minus timenda: vñ d̄ **M**at̄. xxiiij. **N**isi bre
uiati fuissent dies illi nō fieret salua ois caro zc. d̄ zc.

Quis tu vt timeas. z alloquē quelibet futuz fide
lem tpe antix̄pi q̄ cū sit regeneratus in x̄po nō d̄z timē
p̄secutorē antix̄pi timore dēiciente a bono. **A**b
hoie mortali. antix̄ps. n. erit hō pur̄ et cito moriet p̄
affectoz dñij: iō subdiē. **Q**ui q̄i fenum ita are
fct̄. **F**enuz. n. exstēs in viroz si sugueniat estus im

me q̄ scitis in s̄m̄ p̄pls meus
Lex mea in corde eoz. **N**o
lite tiere obprobriū hoim:
z blasphemias eoz ne me
tuatis. **S**icut em̄ vestimē
tū sic comedet eos vermis:
et sicut lanam sic tenorabit
eos tinea. **S**alus autē mea
in sempiternū erit: z iusti
cia mea in generatōes gene
rationū. **C**onsurge consur
ge: induere fortitudinem
brachium domini. **C**onsur
ge sicut in diebus antiquis
in generationibus seculoz.
Nunquid non tu percussis
superbuz: vulnerasti dra
conem. **N**unquid non tu
siccasti mare: aquam abyssi
vehementis. **Q**ui posuisti
profundum maris viam: vt
transirent liberati. **E**t nūc
qui redempti sunt a domi
no: reuertentur et venient
in syon laudantes z leticia
sempiterna super capita eo
rum. **G**audium z leticiam

moderatus facit ipm̄ arefcere: sic antix̄pc exns in sua po
testate interficiet a deo repente. **E**t oblitus es dñi
creatoris tui. hoc d̄ p̄ illis qui cadent a fide vel p̄stātia
moti timore antichristi: ideo subditur. **E**t formi
dasti iugiter. i. nimis diu z irrōnabiliter. **A** facie fu

tenebunt fugiet dolor z ge
mitus. **E**go egoipse con
solabor vos. **Q**uis tu vt ti
meas ab homine mortali:
et a filio hominis qui qua
si fenum ita arefcet: et obli
tus es domini factoris tui
qui tetendit celos et funda
uit terram: et formidasti
iugiter tota die a facie fu
roris eius qui te tribula
bat: et parauerat ad per
dendum. **U**bi nunc est fu
roz tribulantis. **C**ito ve
niet gradens ad asperien
dum: et non interficiet vs
qz ad internitionē: nec de
ficiet panis eius. **E**go au
tem sum dominus deus tu
us qui conturbo mare z in
tumescunt fluctus eius: do
minus exercituum nomen
meum. **P**osui verba mea
in ore tuo: et in ymbra ma
nus mee p̄tegit te: vt plan
tes celos. z fundes terram
et dicas ad syon populum

roris eius. q̄ te, tri
bulabat. **T**unc. n.
erit tribulatio ma
gna qualis nō fuit
a principio mundi
Mat̄. xxiiij.

Et para. ad p̄
dēdū. disponet em̄
antix̄ps totalit̄ ex
terminare populū
xp̄ianū.

Cito veniet. i.
velociter attinget
gradū sue p̄tatis.

Gradies ad aspe
riēdū suū pessimū
intentū p̄ x̄pm̄. **I**n
hebreo. b̄. ad laxā
duz. quod exponit
ra. fa. d̄ laxatōe seu
defectu virtutis lz
ad aliū intellectū.
p̄ hoc iugit̄ fm̄ intel
lectū n̄m designat̄
q̄ sicut p̄tās anti
x̄pi cito ascēdet ita
cito deficiet: iō sub
ditur.

Et nō interfici
et vsqz ad internit
tionem. i. xp̄ianos
morte repentina p̄
uentus. **I**n hebreo
b̄. **E**t nō morietur
interfectōe. i. b̄nā
no gladio.

Nec deficiet panis eius. i. nō morietur fame: sicut nec
gladio: s̄ dñi n̄ri iesu x̄pi verbo: fm̄ q̄ d̄. n̄. ad **L**eb̄sa. ij.
Que dñs iesus christus interficiet spū oris sui zc.

Ego autē sum. **V**ic ponitur sc̄da rō ad tollendū timo
rem antichristi: z accipitur ex cōsolatōe fidelū illā p̄secu
tōem sequentē: pp̄ qd̄ est minus timenda: z qz opposita
iuxta se posita magis elucescūt. iō primo ponitur magni
tudo tribulationis precedētis: secundo subditur magni
tudo consolatōis sequentis: ubi. **I**ncirco audi. **C**irca pri
mū deus pater alloquitur filiū qui dēiciet antichristū: et
cōsolabitur pplm̄ suū: cum subditur.

Ego autē sum dñs deus tuus. rōne h̄n̄itatis tue a
me create. **Q**ui cōturbo mare zc. i. facio tribulatio
nes in mundo venire fm̄ ordinē sapientie mee z iusticie.
Posui verba mea in ore tuo. ad nunciandū euange
lium: p̄pter qd̄ dicit christus **J**oban. vij. **M**ea doctrina
nō est mea. sed eius qui misit me.

Et in ymbra manus mee p̄tegit te. a iudeis volentib̄
te occidere: qd̄ tñ nō p̄misi fieri añ cōtēplatiōez doctrine
tue: iō subditur. **E**t plantes celos. i. boies cōtem
platiuos. **E**t fundes terrā. i. actiuos. vtrāqz. n. vi
tā predicauit christus. s. cōtēplatiuā z actiuā. **E**t vi
cas ad syon. i. ad eccl̄iam. **P**pls meus es tu. p̄sa
sceptōem baptismi. **E**x hoc p̄t̄ q̄ verba ista nō sunt ipsi
dei ad **E**saia: vt aliq̄ exponit: qz p̄pls syon nō fuit sub to
minio esaie: z qd̄ dicat x̄pc eccl̄ie in antichristi p̄secutiōe
subditur. **E**leuare. a p̄secutiōe t̄pali ad pacē q̄tums
ad oēs: qz illa erit vltima p̄secutio eccl̄ie.

Fleuare de culpa ad grām q̄tū ad penitētes q̄ timore antixpi ceciderat. **C**on surge. i. ad accipiēdū p̄m̄iū a xpo veniente ad iudiciū. **H**ierlm̄. i. ecclia romib⁹ dicitis supra. **Q**ue bibisti de manu dñi. i. ex eius p̄missione ⁊ ordinatōe. **C**alicem ire eius. in persecutiōe antixpi.

Usq; ad fundū calicis rē. p hoc de signat magnitudo tribulatiōis future antixpi tpe. **S**ciendū tñ q̄ vsq; ad: hic accipit exclusiue: q; fundus calicis ē antixpo et c⁹ satellitibus resuatus: vt videbit postea. **N**on est qui sustentet eā rē. q; nullus de p̄ncipibus xpianis audebit se opponere v̄ resistere poterit antixpo: ⁊ idem facit qd̄ subdit.

Me es tu. **F**leuare eleuare: cōsurge hierlm̄ que bibisti de manu dñi calicē ire ei⁹. **U**sq; ad fundū calicis soporis bibisti: ⁊ potasti vsq; ad feces. **N**on est qui sustentet eā ex oībo filijs quos genuit: ⁊ nō est q̄ apprehēdat manus eius ex oībo filijs q̄s enutrit. **D**uo sunt q̄ occurrunt tibi. **Q**uis contristabitur sup te. **C**astitas ⁊ contritio: ⁊ fames ⁊ gladius. **Q**uis consolabitur te. **F**ilij tui p̄recti sūt dormierunt in capite omniū viarum sicut oryx illaqueatus

Et nō est qui app̄ndat manū eius. ad educēdū eā de tribulatiōe. **I**. n. ciuch ⁊ helyas tunc se opponent anti xpo tñ interficiēnt ab eo. **D**uo sunt. i. mala pene. **Q**ue occurrunt tibi. que postea subdunt sed interponitur. **Q**ue occurrēt tibi. que postea subdunt sed interponit. **Q**uis cōtristabit sup te. q. d. nulli aut pauci. ⁊ istud refert ad illud qd̄ p̄dictum ē. **N**ō est qui sustentet eā. q̄ aut sint duo mala pene p̄dicta subdit.

Castitas ⁊ contritio. ⁊ exponendo subdit. **E**t fames. ⁊ p id est. i. fames. p qua posita ē castitas. **E**t gladius. p quo posita est contritio: ita q̄ h̄ ponant ibi q̄tuor fm̄ nomen: sunt tñ duo tñ fm̄ rem. **Q**uis solabit te. q. d. nulli aut pauci. cuius cā subditur.

Filij tui. q̄ te possent solari. **P**roieci sē. i. mortui: nō subdit. **D**ormierunt. somno mortis. **I**n ca. oīm viar. carētes sepultura. **S**icut oryx aial est immundū. vt b̄ Deutro. xiiij. ⁊ declinat oryx origis.

Pleni indignatiōe dñi. hoc dicit fm̄ estimatōz boīm q; tribulatio antixpi principaliter ordinabit ad purgatiōē ⁊ meritū electoz: q̄uis tunc estimat boies mundani deū ⁊ eos eē offensum. **I**ccirco. **H**ic p̄r ponit sequēs cōsolatio: cum d̄r: **I**ccirco audi hoc paup̄cula. i. ecclia tūc depaupanda p̄ antixpm̄ ei⁹ diuitias acceptur. **E**t ebria. i. plena. **N**ō a vino. s̄ a tribulatiōis tormento. hoc d̄r. p̄sequēdo pabolā d̄ potatōe calicis p̄dicti s̄ **H**ec dicit dñator tuus. ad te solandum.

Qui pugnavit p̄ populo suo. in crucis ligno in humanitate assumpta. **E**cce tuli de ma. tua cali. so. i. penas tribulatiōis. **F**undū calicis indignatiōis mee. d̄ manu tua abstuli. **N**ō adicies vt bibas illū vltra. q̄a tribulatio ecclie tpe antixpi erit vltima. **E**t ponaz illū. i. fundū calicis reseruatus. **I**n manu eoz q̄ te humiliauerūt. i. antixpi ⁊ satellitū ei⁹. **E**t dixerūt aie tue. i. tibi. **I**ncuruare vt transeamus. sup te sicut super terrā: intentio. n. antixpi erit totaliter cōculcare eccliam. **E**t posuisti vt terraz corpus tuū. q; corpa fidelū tunc occisoz remanebunt sup terrā insepulta: vt dictum est: ita q̄ boies ⁊ bestie poterūt sup ea trāsire.

Capitulum. ljj.

Con surge. Aliq; expositores catholici exponūt istud capitulū de liberatōe ppli iudaici de babilone facta p̄ cyz de q̄ frequēter dicitur. s̄ saluo meliori iudicio nō vt hoc cōuenienter dicitur: q; paul⁹ ap̄s in lege ⁊ p̄betis humanitus edoctus. ⁊ sp̄sancto plenus: illō quod habet in hoc capitulo. **O**pulcri sup montes pedes anūciantis ⁊ p̄dicantis pacem rē. al legat hoc dicit d̄ p̄dicatōe euāgelij. **R**oma. l. ⁊ iō nō videtur cōuenienter exponi d̄ nūcijs cyri missis p̄ imperium suū ad publicandū edictuz de licentia data iudeis redeūdi hierlm̄ vt isti exponūt. **I**tez rafa. sup istud ca. dicit q̄ iste p̄solationes vltime. i. posite ab isto loco vsq; ad finē libri nō dicitur nisi super captiuitatē edom

Pleni indignatiōe dñi: increpatione rei tui. **I**ccirco audi hec paup̄cula: ⁊ ebria nō a vino. **H**ec dicit dñator tuus dñs ⁊ deus tuus q̄ pugnavit p̄ populo suo. **E**cce tuli de manu tua calicem saporis: fundum calicis indignatiōis mee. **N**ō adicies vt bibas illaz. **E**t ponā illum in manu eoz qui te humiliauerūt ⁊ dixerūt aie tue incuruare vt transeamus ⁊ posuisti vt terram corp⁹ tuum. ⁊ quasi vias transeueribus.

Capitulum. ljj.

P quem intelligit romanū impiū qd̄ posuit iudeos in ista captiuitate in qua sunt: a qua liberari expectāt p̄ regē messiā: ⁊ sic fm̄ eū hoc caplin̄ intellr̄ de tēpe xpi ⁊ in hoc verū dicit. **I**z erret expectādo futurū: qd̄ iam ē p̄teritū. **I**git sequendo sniam apli: ⁊ dcm̄ rafa. in hoc caplo: q̄tū ad id qd̄ cōtinet veritatis: p̄t dicit p̄ueniēter qd̄ in hoc caplo remouet terciū impedimētū liberatōis facte p̄ xpm̄ ad incredulos qd̄ p̄uenit ex p̄temptu hūilitatis xpi. **P**rinicipes. n. sacerdotū ⁊ scribe de aduentu xpi nimis carnaliter sapientes: expectabant eū t̄palit̄ regnaturū: ⁊ dñiū a romanis ablatuz: ⁊ iō cū viderūt eū hūilē abiectū ⁊ paup̄em: ⁊ p̄emptū terrenoz docentē: p̄t̄pserūt eū: ⁊ sic fuerūt cecati ⁊ fructusue redēptiōis p̄iuati. ⁊ hoc iuste: q; aduētus eius fuerat p̄nunciatus in paup̄tate: **Z**ach. ij. **E**cce rex tuus veniē tibi iustus ⁊ saluator: ⁊ ipe paup̄ rē. qd̄ fm̄ oēs doctozes hebraicos d̄ aduentu xpi intelligit. hoc igit impedimētū remouetur hic ostendendo q̄ humiliatio xpi fuit dispositio ad gl̄iam: fm̄ qd̄ d̄r p̄bilij. **H**umiliavit semetipm̄ factus obediēns vsq; ad mortem: mortē autē crucis: pp̄ qd̄ deus exaltauit illū rē. ⁊ nō solū post mortē fuit gl̄ificatus. sed etiā ante in opibus miraculosis ad declaratiōem sue diuinitatis: pp̄ quod xpo petente **J**obā. xij. **C**larifica me p̄ rē. rñ sum fuit.

Clarificauit et iterū clarificabo. i. clarificauit te in miraculis: ⁊ iterū te gl̄ificabo p̄ gl̄iam resurrectiōis: ⁊ sic ē in corpe mystico xpi: qd̄ est ecclia: q; post depreSSIONES eius p̄ iudeos ⁊ tyrānos eleuata ē in magna gl̄ia etiā t̄paliter: ⁊ in p̄p̄is depreSSIONIB⁹ fuit mltū eleuata sp̄ualr̄ in receptiōe sp̄s sancti: ⁊ in miraculū q̄ fiebāt p̄ ap̄s ⁊ alios sanctos in noie xpi. vt p̄t̄z in actib⁹ ap̄loz ⁊ pluribus locis: ⁊ in sc̄toz legēdis. **S**cdm̄ hoc igit p̄ns capitulū in duas p̄tes diuidit: q; p̄rio oñ d̄r. p̄positū in mystico xpi corpe. sc̄do in ip̄o capite: ibi. **E**cce intelliget. **P**rima in duas: q; p̄rio describit ecclie depreSSIONE sublimatio. sc̄do ei⁹ dilatatiō ubi. **O**pulcri. **P**rima in duas. q; p̄mo oñ d̄r. p̄positū. sc̄do adducit exēplū: ibi. q; hec dicit. **C**irca p̄mū. p̄beta allo q̄ eccliam p̄mittiua. **C**on surge. **C**on surge. ad opa virtutū: ⁊ duplicat li cōsurge: ad maiorē excitatiōem.

ipm dei virtute zc. sic dicitur: brachiu dñi: eo nō loquēdi quo ptās secularis dicitur: brachiu seculare. a. In oculis oim gentiu: qd p dicatoris a tpe constantini liberi potuerit vbiqz di scurrere: z multi valde exēplo impatoris incitati fuerūt ad fidē xp̄i ouerſi: gētilitate relicta: nō subdit. b. Recedite recedite. d. dicitur: d. cultu ydolatrie. c. Doluisti no. tēgē. i. noli te extēdere manus vſas ad opa peccatorū. et q̄a ministri ecclie dñt eē mundiores alijs: nō seq̄tur. d. Mōda mini q̄ fertis vasa dñi. i. q̄ estis deputati ad cultū dei: sicut leuite. in veteri testō q̄ portabant vasa cultus tabernaculi. e. Qm̄ nō in tumultu exhibitis. i. p violentiā armoz qd dicitur ppter multos cōfessores z ministros dei in carceratos q̄s pstantinū libere absoluit. f. Nec in su. pperabit. carcerē frāgēdo z inde fugiēdo. g. Recedete. n. vos dñs. p constantinū liberando. h. Et pgre. vos deus isrl. cū fidelibz alijs ad laudādum deū in ecclēsijs. i. Ecce intelliget. Dic oñdī. ppositus in capite nro iesu xp̄o: q̄ fuit hūiliatus z exaltatus: vt. d. dictū est. z vtrunqz mixtim ponit hic cū dicit. i. Ecce in telli. ser. meus. qz h̄z sciam diuinaz ab eterno z bñanā ex tpe. z q̄ intelligat de xp̄o ad lram p̄t̄z p trāstatōem chaldaicā q̄ dicitur b̄rgū apud hebreos: z tate auctoritatis est apud eos q̄ nullus ausus fuit ei dīdicere: q̄ talis ē b. Ecce pperabit fūus meus messias. pp qd antiq̄ hebrei ab illo loco vsqz ad finē. liij. cap. exposuerūt ad lram de psona xp̄i. k. Exaltabit. ad vnitatē suppositi diuini. vel alie exaltabit. in sua resurrectione. l. Et eleuabit. in sua ascensione. m. Et sublimis erit valde. sedēs ad dexterā dei p̄ris: Marci vlti. Et dñs q̄dē iesus postq̄ locut⁹ est eis: assumpt⁹ ē in celū: z sedet a dextris dei. n. Sicut obstu. sup te multi. vidētes miracula añ passionē scā: Mathei viij. Porro boies mirati sunt dicētes: qualis ē hic: qz vēti z mare obediūt ei. z finaliter dicitur q̄ audiedo miraculis pfirmatā: Matb. viij. Admirabant turbe sup dextrina eius: erat. n. dōcēs eos sicut p̄tātē bñe. o. Sic inglorius. i. vitupatus erit. p. Inter vi. aspect. eius. qm̄ fuit p̄spit⁹ z collapsis celus. q. Iste asp. gen. multas. i. mūdabit suo sanguine z baptisate. r. Super ipm p̄tine. re. os suū. qd videm⁹ impletū in regibz ad fidē ouerſis q̄ nō solū p̄tinet ora p̄p̄a a blasphemis: s̄ faciūt etiā suos subditos cōtinere blasphemos puniēdo. s. Quia q̄bus nō ē narratū de eo vidēt. credēdo: z isti sunt gētiles ad q̄s p̄bete missi nō fuerūt: neqz a uiderunt ipm p̄sonalr p̄dicantem sicut iudei: pp qd dicit saluator Matb. xv. Nō sum missus nisi ad oues q̄ pierūt tomus israel. s. ad p̄dicandū in p̄sona p̄p̄ia.

ante recedat. d. cultu ydolatrie. c. Doluisti no. tēgē. i. noli te extēdere manus vſas ad opa peccatorū. et q̄a ministri ecclie dñt eē mundiores alijs: nō seq̄tur. d. Mōda mini q̄ fertis vasa dñi. i. q̄ estis deputati ad cultū dei: sicut leuite. in veteri testō q̄ portabant vasa cultus tabernaculi. e. Qm̄ nō in tumultu exhibitis. i. p violentiā armoz qd dicitur ppter multos cōfessores z ministros dei in carceratos q̄s pstantinū libere absoluit.

in oculis oim gentiu: z videbunt oēs fines t̄re salutare dei nri. Recedite recedite: erite in: pollutū nolite tangē. Erite ex medio ei⁹: mūdmini qui fertis vasa dñi. Qm̄ nō in tumultu exhibitis nec in fuga p̄p̄abit. Precedet em̄ vos dñs: z cōgregabit vos de isrl. Ecce inteliget fūus meus: exaltabit

q̄ talem fortitudinē tenentē ad statū glorie p̄nt ibidē sequi: z accipietis regnū eternū. iō subditur. Indue re vestimentis glorie tue hierim ciuitas sancta. s. celestis d̄ qua p̄p̄ie verificat qd subdit: Quia nō adiciet vltra zc. quā exhortatōem z excitatōem iterū ad maiorem cōfirmatōnem sub alijs verbis p̄p̄etit. d. Excute de puluere. s. peccatorū: i. ut p̄s. Nun quid p̄stebitur tibi puluis. Cōsurge. s. ad faciē dñi bonuz. Die rusale sede. s. mēte quieta: solue vincula colli tui zc. s. p̄strudētem verā p̄ quā vincula peccatorū soluant. Quali ter at̄ seu q̄ vtrū te possent h̄mōi vincula captiuū

z eleuabit⁹ z sublimis erit valde. Sicut obstupuerūt sup te mlti: sic inglorius erit: in viros aspect⁹ eius: z forma eius in filios hominū. Iste asp̄get gētes multas super ipsum continebunt reges os suum. Quia quibus non est narratum de eo viderunt et qui non audierunt contemplati sunt.

io subditur. Indue re vestimentis glorie tue hierim ciuitas sancta. s. celestis d̄ qua p̄p̄ie verificat qd subdit: Quia nō adiciet vltra zc. quā exhortatōem z excitatōem iterū ad maiorem cōfirmatōnem sub alijs verbis p̄p̄etit. d. Excute de puluere. s. peccatorū: i. ut p̄s. Nun quid p̄stebitur tibi puluis. Cōsurge. s. ad faciē dñi bonuz. Die rusale sede. s. mēte quieta: solue vincula colli tui zc. s. p̄strudētem verā p̄ quā vincula peccatorū soluant. Quali ter at̄ seu q̄ vtrū te possent h̄mōi vincula captiuū

tatis peccatorū solui subdit. d. Nec dicit dñs grati venundati estis. in hoc. n. q̄ dicit gratis venundati estis intelligitur venundatio que est p peccatū. vñ supra. l. ca. dixerat. Ecce in inicitatibz vris venundati estis. Nā q̄ facit p̄ctm̄ fūus p̄cti est. Job. viij. In hoc autē qd seq̄t Et sine argēto redimemini. oñdī q̄ passio xp̄i de qua intendit in primo loqui: opata est salutē nram p modū redēptōis nō corp̄alis: s̄m̄ quā q̄nqz aliq̄ pecunia li p̄cio redimunt: s̄ p redēptōem sp̄ualē. s. p̄ sanguinē p̄ciosum xp̄i. vñ. j. De. j. Non corruptibilis auro vel argento redempti estis: sed p̄cioso sanguine agni immaculati z incōtaminati xp̄i. que quidē verba aposto li manifeste correspondēt p̄dictis v̄bis p̄p̄eticis. s. cū d̄r. Sine argēto redimemini. z ad declaratōem p̄dictoz subdit. Quia hec dicit dñs deus: in egyptū descēdit populus meus. vbi p̄p̄eta oñdī dicit dñm̄ in captiuitatē babilonicā z egyptiā cā a q̄bus fuerūt p̄ dēu liberati: z captiuitatē peccati seu dyaboli a q̄ xp̄s redemit h̄mānū genus p̄ suā passionē. nam in p̄dictis duabus captiuitatibz cēt in se differentes: qz egyptiā cā incurrerūt sponte descendentes in egyptum. vt coloni cēt ibi: vt p̄t̄z Ben. xlvi. ca. z sic egyptū eis in famnis necessitate: vt in glo. in captiuitate autē babilonica que significat hic p̄ assur co q̄ assyr̄ij cum nabucho. venerunt non fuit talis causa vt in terra sua calūniarent z opprimerent eos: vt in glo. in vtraqz autē captiuitate p̄dicta que solum corp̄alis erat in manu violenta p̄ coactōem opprimentū sufficiens fuerunt redēpti p̄ potentiā diuinā aduersarios violenter populuz dei detinentes opprimentē: vt p̄t̄z in sacris scripturis de hoc loquētibus: sed in hac captiuitate a qua xp̄c p̄ suā passionē redemit hoc non solū nō cōgruebat. s. q̄ deus p̄ suam solā potentiā dyabolū spoliaret: eo q̄ humanū genus per peccatū quod h̄m̄ augusti. non est nisi voluntariuz captiuatum fuit: qua rōne erat iuste sub seruitute dyaboli derelictus a deo: vt tractatur a doctoribus in. iij. distinc. xij. z hoc est quod sequit. Et nunc quid mihi est. Nec dicit dominus quia ablati est populus meus gratis. q. d. z nunc. s. in hac captiuitate hoc non sufficit. s. per solam potentiā redimere. Qm̄ ablati est p̄pls meus gratis. s. sponte tradēdo se peccato seu dyabolo: qua rōne pueniens est vt p̄ iusticiā redimat. Si autē p̄tra hoc dicat q̄ xp̄c p̄ suā passionē nō solū ab actuali sed a peccato originali principaliter redemit: qd quidē originale peccatū nō ē volūtariū in ip̄is descendētibz p̄ p̄pagatōem. Dicendū q̄ h̄z p̄ctm̄ originale nō sit. voluntariū in ip̄is propagatis

In capto. liij. vbi dicitur in postilla. Consurge.

Additio. In bocca. liij. vñ p̄p̄eta q̄dā p̄ambula p̄suppone re ad passionē xp̄i p̄tinetia de qua dicitur e apte z plene in sequētī ca. s. liij. vñ primo borta p̄p̄m fidelē ad virtutē. d. Consurge consurge induere fortitudinē tuā syon. duplicat autē hoc verbū p̄surge ad maiore cōfirmatōem. vel per primū cōsurge intell̄y resurrectio a p̄ctis: p̄ scdm̄ dō p̄cessus ad virtutes. z seq̄tur. Indue re fortitudinē tuā syon. s. fortitudinē gr̄e p̄ quam resistit ad v̄sitatibus mundanis z dyabolicis tentatōibus iurta illud ad hebreos. xj. capi. Estote misericordes zc. et q̄a

fuit tñ voluntariū in primis partibus a quibus trahit
 originē. Et ideo simpliciter dixit. Ablatus est popul⁹
 meus gratis. s. sponte se tradidit dyabolo seu pecca-
 to: et iō nō p̄ solam potentia redimendus est sicut i alijs
 captiuitatib⁹ supradictis. et sequit. Dñatores ei⁹ iniqui
 agunt. q. d. s. dñatores eius. s. principes tenebrarū: in
 que agunt deducendo eos ad peccandū: nihilominus
 qz gratis. s. sponte: vt dictū est se tradiderunt. Et iugit
 tota die nomen meū blasphemā. s. eo q̄ in eis rema-
 net culpa peccati: s. in quaz deus offendit: et iō dicit blas-
 phemari iuxta illud ad Ro. ii. ca. Per vos nomen dñi
 blasphemā in gentib⁹. Et supradictis igit̄ adducitur
 q̄ captiuitas de q̄ agit nō p̄ solā potentia opprimentes
 aduersarios redimēda erat sicut et alie captiuitates: s.
 p̄ aliqd̄ remediū sufficiens ad tollendā culpā seu macu-
 lā peccatō. et iō subdit. Propter hoc sciet popl⁹ me⁹ nomē
 meū in die illa. s. p̄ necessitatē seu congruentiā pdictaz.
 sciet popl⁹ meus. i. popl⁹ nouit p̄ me redēptus. nomen
 meū. s. nomē iesus qd̄ significat redemptorē seu salua-
 torē a tali captiuitate dyaboli seu peccati iuxta inter-
 pretationē bñois p̄ angelū factā ip̄i ioseph: Math. i. c.
 Ipe. n. saluū faciet popl⁹ suū a peccatis eorū. et sequit.
 In die illa. s. p̄ q̄ nō hoc nomē fuit manifestū: tps
 .n. gr̄e dicit̄: iuxta illud ad Ro. iiij. ca. Non p̄cessit:
 dies aut̄ appropinquabit. et qz redēptio a deo vero fa-
 cta trāscēdit oēs alias redēptōes q̄ facte fuerūt medi-
 antib⁹ angelis seu boibus mō pdictis: iō subdit. Quia
 ego ipe q̄ loquebar. s. p̄ has ecce assum. s. p̄ carnē as-
 sumptā. q. d. redēptōes p̄terite pticulares et corpora-
 les p̄ angelos seu p̄betas in p̄sona mea loquentes fa-
 cte sunt. s. hec redēptio que spūalis atqz vltis est optz
 vt p̄ me fiat. An ego ipe q̄ loquebar ecce assum. Itez
 circa hoc qd̄ dicit. Sciet populus meus nomē meū. No-
 tandū q̄ sicut in redēptōe egyptiaca fuit moysi: et de
 inde senioribus israel: et deinde popl⁹ reuelatū nomen
 dñi tetragramaton: s. in cuius veram significatōem ad-
 teum ptinet signa et pdigia facere facultatē nature ex
 cedentia q̄ requirebat ad illā redēptōem. put fuit
 dictū Ero. iij. in additōe ar. viij. sic in hac redēptōe
 vlti reuelatū fuit nomen iesus: primo virgini gloriose:
 deinde ioseph et alijs discipulis et fidelib⁹: p̄ qd̄ nomē
 intelligit̄ salus et saluator a peccatis vt dictū est: seq̄t̄
 Opulchri sup̄ mōtes: Abi postqz p̄beta onderat q̄
 pdicta redēptio spūalis erat ab ip̄o vero deo fienda
 de publicatōe huius redēptōis dicit. Opulchri sup̄
 mōtes. Ad qd̄ sciendū q̄ facta redēptioe p̄ passionē
 xp̄i lz pluris suis apostolis in sua resurrectione appa-
 ruit: tamen de apparitōe eius facta in monte galylee
 spūalem mentōem fecit pdicens mulieribus. Annun-
 ciate fratribus meis vt eant in galyleā: que quidē ap-
 paritio fuit in quodam monte galylee: vnde Mathei
 vlti. Undecim discipuli abierunt in galyleā in montē
 vbi constituerat illis iesus. de quo p̄prie pōt̄ intelligi istd̄
 verbū: q̄ pulchri sup̄ montes. i. sup̄ montem sumēdo
 pluralē p̄ singulari sicut in alijs multis locis: et sequit̄
 Pedes annunciantis et pdicantis pacem. s. pedes xp̄i.
 qui in illo monte annunciant eis et iniunxit pdicatio-
 nē euangelij pacis vlti. Cūtes docete oēs gentes. s. euā-
 gelium pacis. Annunciantis bonū pdicantis salutes:
 qz tunc dcm̄ fuit eis: Qui crediderit et baptizatus fue-
 rit saluus erit Math. vlt. in quo verbo manifeste pdi-
 cit salutē oim̄ credentiū. d. Syon regnabit de tu. quia
 tunc xp̄c dixit syon. s. apl̄is in quib⁹ p̄cipue ecclesia resi-
 debat. Data ē mibi ois ptas in celo et in terra. Si aut̄
 queraē quare pedes xp̄i singulariter noiauit p̄beta.
 Dicendū q̄ in hoc designat̄ adoratio ap̄loz fuisse ibi
 facta: vsqz ad pedes: eo q̄ de mulieribus ibidē dicitur
 Illi aut̄ accesserunt et tenuerūt pedes eius et adorau-
 runt eum: et sequitur. Vox speculatoz tuozum: quod
 cōmuniter exponitur de apostolis et alijs prelat̄is eis
 succedentibus: sed saluo meliori iudicio magis p̄ zie
 videtur exponendū de patribus in limbo existētib⁹

qui speculatores vocant̄ in veteri testamto. Ezech. iij. et
 xxxij. ca. Fili boīs speculatoz te dedi. Isti. n. p̄res dicit̄
 tur leuare voē et letari cum gaudio sue liberatōis s̄l: qz
 iuncti liberati fuerunt et beatitudinē sibi p̄missaz et diu
 spectatā attigerunt de quo dicit: Quia oculo ad oculum
 videbunt. s. facie ad faciem: Cū cōuerterit dñs syon: et se-
 quit̄. Gaudete et laudate simul deserta hierlm: qd̄ satis p̄-
 prie applicat̄ primitiue ecclie: prout in glo. Parauit dñs
 brachiū sanctū suū: exponat̄ sicut in postilla: referēdo tñ
 ad tps pdicatiois ap̄loz. Recedite recedite exite inde. ex-
 ponatur de primitiua ecclia: sicut in glo. qz anteqz roma-
 ni supuenerunt apl̄i et alijs fideles a iudea que ptaminata
 remanserat ex occasione xp̄i in regnū agrippe transferūt
 et ad alias gentes spūsancto admonēte: vt in hystoria ec-
 clesiastica habetur: sequitur. Mundamini. s. a vicijs. qui
 clertis vasa dñi. Per vasa dñi s̄m glo. intelligunt̄ sancti.
 vnde paulus vas electionis dicit̄. vel vasa dñi sunt arma-
 tura dei: lorica iusticie: clypeus fidei: galea salutis et bñōis:
 et ne quis estimaret ex hoc qd̄ dixerat: Recedite recedite
 exite inde. q̄ in hac redēptōe requirebat̄ recessus cor-
 poralis p̄ modū fuge sicut in redēptōe egyptiaca: Exodi
 xij. iō subdit. qm̄ in tumultu exibitis: nec in fuga perabi-
 tis. s. sicut tūc. Precedet. n. vos dñs. s. ipe dei fili⁹ in p̄sona
 xp̄ia. Et congregabit vos dñs deus israel. in fidei carita-
 te. quis aut̄ sit iste deus israel statim subdit. d. Ecce intel-
 liget seruus meus quē hic vocat seruū eo q̄ fuit obediēs
 vsqz ad mortē: de qua morte statim in sequenti caplo tra-
 ctat. et sequit̄. Exaltabit̄. s. ad celos s̄m glo. qz p̄ obediē-
 tiā vsqz ad mortē deus exaltauit illū. vt bñ phil. Et ele-
 uabit̄ sup̄ oēs celos et sublimis erit valde q̄ ad dexteram
 patris sedēs. Hec in glo. Antiqui aut̄ hebreoz istas ele-
 uatōes exponūt de messia sic: Exaltabit̄. plus q̄ abraā: et
 eleuabit̄ plus q̄ moyses. Et sublimis erit valde plus q̄
 angeli supiores: ex quo p̄tz q̄ messias de quibus etiam s̄m
 ip̄os loquit̄ p̄beta esset sublimior angelis supiorib⁹: et
 cū s̄m eos inter naturā diuinā et angelicā nō sit mediuz:
 p̄sequenter concedere habent q̄ ipe sit deus: et cū p̄beta
 hic vocat̄ eū seruū qd̄ nō cōpetit diuine nature. sequit̄ q̄
 in ip̄o sint due nature: diuina. s. et hūana qd̄ tñ ip̄i negat
 lz cedant p̄missa. In bis. n. et filibus nō verent̄ ventati
 p̄ eos implicite cōcesse tradicere.

Capitulum. liij.

Quis credidit. Ra. sa. et andreas exponūt hoc capi-
 tulū ad israh̄ de popl⁹ iudeoz: dicentes q̄ p̄beta
 de illo loquit̄ quasi de boie vno: eo mō loquendi q̄
 dicitur exodi. iij. capitulo. Filius meus primogenit⁹ is-
 rael. sed eoz pueritas patet per doctores hebreoz anti-
 quos: vt dictum est p̄cedenti capitulo. Item super illud
 Ben. xxiij. Et introduxit eam ysaac et dicit ra. moyses
 hic est rex messias q̄ dedit cor suū ad petendū miseratio-
 nes pro israh̄: et ad ieiunādū et bñiādū se pro eis sicut scri-
 ptū est esaie. liij. Ipe aut̄ vulnerat⁹ est p̄ iniquitates n̄ras:
 attrit⁹ est p̄ scelera n̄ra et. ex quo p̄tz q̄ s̄m istum docto-
 rem hoc capitulum loquitur de christo ad literā: hoc etiā
 patet per scripturas noui testamēti que sunt maioris au-
 thoritatis quā a iudeis non recipiantur. quod enim di-
 citur in principio capituli. Dñe quis credidit et. Jobā-
 xij. dicitur impletū in xp̄o. et s̄l ad Ro. x. Item qd̄ dicit̄
 infra. Vere languores n̄ros ipe tulit et. Mathei. viij. di-
 citur impletum esse in xp̄o. Similiter quod postea subdi-
 tur: Sicut ovis ad occisionē ducetur et. vsqz ibi. Qui ab-
 scisus est de terra viuentium. Actuum. viij. de christo di-
 citur. Et cum sceleratis reputatus est. Marci. xv. simili-
 ter dicitur impletum in christo. Igitur sequēdo hāc sen-
 tentiam. dicendum q̄ hic ponuntur remedia cōtra tria
 impedimenta predicta: sicut fuit supra diuisus capitulū.
 et diuiditur in tres partes s̄m tria remedia: scdm̄ ponit̄
 capi. sequenti. terciū. lv. Prīmū autē impedimētū perci-
 piendi fructum redēptionis christi fuit iudeoz pecca-
 tum qd̄ ponitur hic remediū passionis xp̄i que sufficit

ad telēdū oē pctm̄ quātū ē ex se: 7 diuidit̄ p̄ns caplm̄ in duas ptes: qz p̄tio esaias rei dicēde designat altitudinē: scdo. p̄sequit̄ dicēdoz ordinē: ibi. 7 ascēdet. Circa p̄mū dicit. a Quis credi. audi. n̄ro. i. passionis xp̄i myste- rio: qd̄ ego 7 alij. p̄be audiūmus a sp̄sancto: p̄uidit. n.

esaias. p̄beta iude os. p̄ maiorē pte nō credituros h̄z q̄ dī cūtur Jobā. xij. Cū aut̄ tāta signa fecis- set corā eis nō cre- debant in eū vt ser- mo esaiē ipleretur quem dixit: Domi- ne q̄s credidit au- ditui n̄ro rē. 7 seq̄- tur: Propterea nō poterāt credere: qz iterūz dixit esaias: Ercecauit oculos eoz: 7 idurauit cor eoz rē. 7 subditur. Ipec dixit Esaias qm̄ vidit gl̄iam eū 7 locutus est de eo.

b Et brachii dñi. i. filius: vt dictū ē ca. p̄cedenti.

c Qui reuelatus ē. q. d. paucis valde 7 incōplete.

d Et ascēdet. hic p̄nr p̄sequit̄ dicen- doz ordinē. 7 p̄tio q̄tū ad modūz na- scētis: cum dicit:

Et ascēdet sicut virgultū corā eo. i. corā deo patre.

e Et sicut radix. sursum fructificans. f Ope terra si- tienti. i. de virgine nō humectata vel secundata hūano se- mine. g Non est. hic p̄nr ponit ordinē suū q̄tuz ad tolerantia patientis: 7 p̄mo describit̄ eius passio igno- miniosa: scdo nobis fructuosa: ibi. Ipe aut̄. tercio sibi fi- naliter gloriosa: ibi. De angustia: ista tñ diuisio nō est sic p̄cisa quin ptes in aliquo coincidant. 7 sic est cōiter p̄ to- tum libzū istū sicut a principio fuit dictū. Circa p̄mūz di- cit. g Non est ei spēs neqz decōz. q̄uis enim fm̄ veri- tatem xp̄c in humanitate assumpta fuerit speciosus for- ma p̄ filijs hoim: psal. xliij. tñ ista speciositas fuit detur- pata alapis in facie eius inflaturā 7 liuorē causantibus: 7 sputis eam fedantibus. h Et vidimus eū 7 nō erat aspectus. qz p̄ hoz roze auertebant hoies faciem.

i Et desiderauimus eū. loquit̄ p̄beta in p̄sona sui 7 ali- oꝝ sanctorū aduentū xp̄i desiderantiū: fm̄ q̄ dicit Mathei xij. Multi p̄phete 7 iusti desiderauerūt videre q̄ vos vi- detis: 7 nō viderūt rē. k Et nouissimū viroz. i. val- de abiectuz. l Virum doloz. i. multi 7 magni dolozis expertum passiuē: sicut vir sanguinū dicit qui est effusoz multi sanguinis actiue. m Et scientē infirmitatē. scz carnis p̄ xp̄ientiam absqz tñ peccato.

n Et quasi absconditus vultus eius. p̄ verecundia.

o Quā nec reputauimus eū. nō tñ. i. saluatozē s̄ nec eti- am alicuius valoris hoim: 7 loquit̄ hic p̄beta in p̄sona iudeoz tpe xp̄i exntiū. 7 cōnumerat se eis in quantū erat de p̄plo iuda: sicut daniel cōnumerat se peccatozibz enoz mibz q̄ fuerāt in regno iude. ix. ca. q̄uis p̄ticeps nō fuis- set. p Vere languozes n̄ros ip̄e tulit. i. infirmitates carnis: vt famē: sitim 7 similia q̄ vere fuerunt in eo: sicut 7 humanitas vera. q Et nos reputauim̄ eum quasi leprosum. i. vilem 7 abominabilē ad modū leprosi.

r Et percussim̄ a deo 7 humiliatū. pp̄ peccata sua pp̄ria: impositū. n. sibi iudei q̄ haberet demoniū. 7 qd̄ subuer- tebat p̄p̄m: 7 multa alia crimia: vt p̄z ex decursu euāge- lioz. s Ipe aut̄. hic p̄nr oñdit passio xp̄i nobis fru-

Quis credidit **U**is. **Q**uiditui n̄ro: 7 brachi- um dñi cui reuelatū ē. **E**t ascēdet sicut virgultū corā eo: 7 sic iudex de terra sitiēti. **N**on est spēs ei neqz decōz **E**t vidim̄ eū 7 n̄ erat aspe- ctus: 7 desiderauim̄ eūz te- spectū 7 nouissimū viroz: viz doloz 7 sciētē infirmi- tatē. **E**t quasi absconditus vultus eius et respectus: vñ nec reputauim̄ eū. **V**ere lan- guozes n̄ros ip̄e tulit: 7 do- lozes n̄ros ip̄e portauit **E**t nos reputauim̄ eū q̄i lepro- sū 7 percussū a deo 7 humiliatū **I**pe autē vulnerat̄ est pp̄ iniqtates n̄ras: attrit̄ ē pp̄ scelera n̄ra. **D**isciplina pac-

tuosa: qz nō passus fuit p̄ peccatis xp̄ijs s̄ p̄ n̄ris ex- piandis. 7 hoc est qd̄ dicit. Ipe aut̄ vul. est pp̄ iniqui- no. 7 patet litera. Ra. fa. dicit q̄ istud dicitur in p̄sona gentiliū. 7 vocat gentiles omnes p̄ter iudeos. d. q̄ in aduentu messie gentiles videntes iudeos p̄ eū mira-

n̄e sup̄ eū: 7 liuore eius sa- nati sumus. **O**mēs nos q̄i oues errauim̄: vnusq̄sqz in viā suā declinauit 7 posuit dñs in eo inigtatē oim̄ n̄rm **O**blatus ē: qz ip̄evoluit 7 nō aperuit os suuz. **S**ic ouis ad occisionē ducet̄: 7 quasi agnus corā tōdēte se obmu- tescet: 7 n̄ apiet os suū. **D**e angustia 7 d̄ iudicio subla- tus ē. **G**eneratiōem ei⁹ q̄s enarrabit̄ **Q**uia abscessus ē de terra viuentiū. **P**ropt̄ scelus ppli mei percussū eū. **E**t dabit impios p̄ sepulcra: 7 di- uites p̄ morte sua: eo q̄ ini- qtatē n̄ fecerit neqz vol⁹ fue- rit in ore eius 7 dñs voluit cōterere eūz in infirmitate.

bilis exaltari di- cent q̄ afflictio- nes quas mō su- stinent iudei in hac captiuitate fuerūt propter peccata gentili- um: 7 in hoc sibi ip̄i dicit: quia alibi in mltis lo- cis dic q̄ bec ca- ptiuitas est pro- pter peccatū vi- tuli p̄statis ex- piandum. Exo. xxxij.

Omēs nos quasi oues erra- uim̄: qz null⁹ quātūcūqz in se pōt euitare om- nino peccatum saltem veniale. **V**t posuit to- minus in eo ini- quitatem omni- um nostrū. i. pe- nā p̄ iniqtatibz oim̄ xp̄iādis: 7 qz r̄ps hanc pe-

nam ex maxima charitate sustinuit: id subditur.

Oblatus est. s. ad passionē. **Y** Quia ip̄evoluit. pp̄ obedientia dei patris 7 liberatiōem hūani generis **E**t nō aperuit os suū. verbis recalcatando 7 iniu- rias pro iniurijs reddendo: sed magis corā false accu- santibus 7 iniuste iudicantibus tacendo: sicut patz ex euangelijs. **G**etera patet. **A** De angustia. hic cō- sequenter ostendit̄ eius passio finaliter gloriosa: qz p̄ eam transit ad resurrectois gloriā: **A**uce vlti. **O**por- tuit pati xp̄m. 7 resurgere a mortuis. 7 ita intrare glo- riam suam. 7 hoc est qd̄ dicit.

A De angustia. s. mortis. **B** Et de iudicio. q̄ oēs decedentes ex diuina snia detinebat in limbo.

C Sublatus est p̄ potentia sue resurrectois.

D Generatiōem eius quis enarrabit. qd̄ fm̄ **P**iero. sup̄ matheū intelligitur de generatiōe diuinitatis que inenarrabilis 7 incōp̄hensibilis est: nō tñ ab homini- bus sed etiam ab angelis. **A**mbrosius: impossibile est scire generatiōis secretum: mens deficit: vox silet: non mea tñ: sed etiam angeloz: videtur tamē mibi saluo meliori iudicio q̄ melius exponat de sp̄iali generati- one p̄ multiplicatiōem fidelium: id subdit.

Quia abscessus est de terra viuentiū. per mortē cor- poralem ad quam secuta est multiplicatiō fidelium fm̄ q̄ dicitur Jobā. xij. **N**isi granum frumētī cadens in terra mortuum fuerit ip̄m solum manet: si aut̄ mortu- um fuerit multū fructū affert. **A**d generatiōem d̄o eter- nam filij non videtur habere aliquam consequentias quod dicitur. **Q**uia abscessus est rē.

Propt̄ scelus ppli mei. expiandum.

Percussū eum. i. pcuti p̄nisi.

Et dabit impios pro sepultura sua rē. i. iudeos im- pios 7 auaros dabit in manibus romanoz in penam mortis sue: qd̄ tpe tyri fuit adimpletū. **I** Ed q̄ ini- quitatē nō fecerit rē. 7 sic mors eius fuerat punitiōe di- gna. **K** Et dñs. s. pater voluit p̄terere eūz in infir- mitate. s. carnis: qz q̄ diuinitas patiat̄ est impossibile

Per hoc autem quod dicitur: Et dabit impios pro sepultura sua. Et dicitur: Et dabit impios pro sepultura sua. Et dicitur: Et dabit impios pro sepultura sua.

Si posuerit pro peccato animam suam videbit semetipsum longeuum et voluntas domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod laborauit anima eius videbitur et saturabitur. In scientia sua iustificabitur ipse iustus seruos meos multos et iniquitates eorum ipse portabit. Ideo disperitiam ei plurimos et fortium diuidet spolia: pro eo quod tradidit in mortem animam suam et carnis sceleratis reputatur. Et ipse peccata multorum tulit: et per transgressores rogauit.

In ma. ci. diriget. i. p. ipm. p. plebis. e. Pro eo quod laborauit anima eius. ieiunando: vigilando: predicando: morte sustinendo. f. Videbit. resurrectioes suas. g. Et saturatus tunc. n. et ante non habuit gloriam in corpore: et sic fuit satiatus ex omni parte. b. In scientia sua. diuina et humana. i. Iustificabitur ipse iustus. q. nullus iustificabit nisi per ipsum. s. q. multi reddunt se indignos: id est dicitur. h. Multos. i. non omnes. l. Et iniquitates eorum. i. peccata et iniquitates. m. Ipse propter obedientiam ad patrem: et charitatem ad hominem. n. Pro disperitiam ei plurimos. i. reddat ei plures de gentilibus quam ceciderunt de iudeis. o. Et fortium. i. demonum et quorum fortitudines dicitur Job. xli. Non est potestas super terram quam competat ei. p. Diuidet spolia. extrahendo preses de limbo: quod fecit ipse in sua resurrectione. q. Pro eo quod tradidit animam suam ex maxima charitate. r. In morte. valde acerbam et cum hoc infusibilem subdit. s. Et cum sceles reputatur. est. quia in latrones fuit crucifixus: ut per hoc participes maleficij eorum auulgaribus reputaretur. ad hoc. n. impetraverunt iudei a pylato: ut duo latrones cum eo crucifigerent: sed ex dei ordinatio etiam hoc factum est: ut bec scriptura impleret: ut dicitur Mar. xv. t. Et ipse peccata multorum tulit. quod ad efficaciam omnium tantum quantum ad sufficientiam. v. Et per transgressores rogauit. Luce. xxiiij. Non ignosce illis. et ex hoc patet exponitur. fa. falsa. quia populus iudaicus non erat per gentilibus imo quotidie erat per destructionem romani imperij: et maxime per destructionem discipulorum christi: sicut quod dicit Hiero. et per eius discipulos intelligunt christianos.

In capitulo. liij. vbi dicitur in postilla. Et dabit impios pro sepultura.

Ad ditio prima. Hoc quod dicitur: Et dabit impios pro sepultura sua: non proprie videtur exponi de iudeis qui traditi fuerunt romanis in pena mortis christi. put in postil. quia si sic debuisset dicere: Dabit impios pro morte sua non pro sepultura: quia in morte christi maxime peccauerunt. in sepultura tamen non. Meritorie. n. et honorifice christus fuit sepultus. vñ. s. ca. xj. Erat sepulchrum eius gloriosum: vñ alie vñ dicitur. Pro quo attendendum est quod sicut aliquid errauerunt circa diuinitatem christi credentes cum purum esse hominem sicut fotinus et nestorius: et alij heretici. sicut alij errauerunt circa humanitatem: sicut manichei qui euacuabat mysterium in car-

nationis humanam naturam a christo auferendo: sic fuerunt aliqui qui negauerunt christi mortem et sepulturam sicut saraceni: unde machometus in suo alchorano nequissimo dicit expressum quod iesus non fuit suspensus nec mortuus: sed quod sic assimilabatur videntibus. s. per apparitionem fantasticam non veram: quorum erroris proba excludit dicens: Et dabit impios pro sepultura sua. et est sensus quod impij. s. milites custodientes sepulchrum dominum fuerunt testes sue sepulture: et sic dedit impios. s. milites testes pro sepultura sua: et sequitur. Et diuitem pro morte sua. s. ioseph ab arimathea qui nobilis decurio erat. Hic enim fuit testis mortis domini. quia ipse corpus eius petiit: Mat. xxvij. et sic dedit testem diuitem pro morte sua. vñ e no- tauter posuit impios in plurali et diuitem in singulari: Quia custodes sepulchri plures erant et diues ille vnus tantum.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla. Si posuerit animam suam pro peccato.

Ad ditio. ij. Si nos habemus? Si posuerit animam suam pro peccato. In hebreo b. Si posueris peccatum animam suam. Ad quod sciendum quod hic videtur loqui propheta de iudeos et alios puerse credentes seu opinantes quod christus pro peccato suo proprio fuisset passus: quorum falsam credulitatem seu opinionem euacuat propheta per hoc quod ex morte christi secuta est pagatio fidelium longeva: et humana vita per ipsum christum in deum directa. quod patet ex hoc quod seruantes leges christi et precipue eius consilia non solum videntur in romam viuunt: sed etiam quasi angeli in celis puerfantes: vñ aplos ad phil. iij. Conuersatio nostra in celis est. vñ. n. Hiero. In carne propter carnem viuere non terrena vita est sed celestis: sicut in qua suam ista sic exponitur. Si posueris pro peccato animam suam. i. si tu infidelis posueris peccatum animam suam. i. si asserueris peccatricem fuisse animam christi. Videbit semetipsum longeuum: quod intelligitur admiratiue seu interrogatiue dictum. q. d. quomodo videbit semetipsum longeuum. s. multiplicatorem fidelium que secuta est ad mortem christi qui quidem fideles semen christi sunt per adoptorem: que quidem ratio prophete consonat rationi gamalielis honorabilis legis doctoris: qui actu. ca. v. phariseis dicebat: Discedite ab hominibus istis. s. a discipulis christi et sinite illos. quoniam si est ex hominibus consilium: hoc autem opus dissoluetur: si vero ex deo est: non poteritis dissoluere. Si autem hoc dicat quod alique secte prauae quibus durat magno tempore missione diuina: ut patet de saracenis. Ad hoc euacuandum inducit propheta aliam rationem. d. Et voluntas domini in manu eius dirigetur. Constat autem quod voluntas domini est sanctificatio nostra: prima ad Thessa. iij. ca. Sed constat quod sanctificatio humana. nunquam in lege. nec in aliqua lege seu secta fuit sic frequenter directa in deum: sicut in sequentibus doctrinam et vitam christi reperitur: quorum plurimi in tantum sanctimoniam sequuntur quod terrena omnino despiciunt et vsque ad sanguinis effusionem pro veritate pugnant: et sic voluntas domini in manu christi directa est. vñ de hoc quod dicitur: Voluntas domini in manu eius dirigetur. Legatur admiratiue seu inquisitiue conformiter ad verba immediate precedentia sic: Sic posueris tu. s. infidelis peccatorum animam suam. s. peccatricem animam christi. Nunquid videbit semetipsum longeuum. et nunquid voluntas domini in manu eius dirigetur.

Replica. In capitulo. liij. cum dicitur. Et dabit impios pro sepultura sua. postil. r. s. Tho. concorditer exponit de iudeis qui dati sunt in manu romanorum ob vindictam mortis christi. Burg. se opponens dicit illam expositionem non per prius: quia ut inquit sicut in hoc debuit dicere dabit impios pro morte non pro sepultura: quia in morte christi valde peccauerunt: non tamen in sepultura. Meritorie enim inquit et honorifice christus fuit sepultus: id dicitur supra. Erat sepulchrum eius gloriosum. Sed ista videtur frustra dicitur: quia sepultura est consequens mortem: si iudei male egerunt mortem inferendo: peius egerunt mortuo non peccando quoniam fecerunt custodiri sepulchrum ne putredine resurgeret

quis non crederet resurrectionem futuram. Sed et custodes corruerunt pecunia: ne resurrectionem factam publicarent. In fidei dicitur et false dicitur Burg. q. iudei in sepultura non peccaverunt. Nec valz q. allegat sepultura fuisse honorificam et meritoriam: q. hoc pertinet ad credentes: non ad perfidos iudeos quibus hodie sepulchrum christi non est gloriosum. et falsum est quod dicit testes sepulchri custodes fuisse: quod non fuerit positum in testimonium quod ratione notorietatis non egebat testimonio: sed erat positum ex cautela per discipulos ne furarent corpus iesu: ut hinc in bystoria euangelica: et sic extortis expositionibus Burg. fantasias per sanctum Ebo. et possillatorem.

Capitulum. liiij.

Iuda sterilis que non parit: decanta laudem: et hinni que non pariebas: quoniam multi filii deserte magis quam eius que habebat virum dicit dominus. Dilata locum tentorii tui: et pelles tabernaculorum tuorum extende. Ne parcas. Logos fac funiculos tuos et clauos tuos consolida. Ad dexteram enim et le-

Capitulum. liiij.

Iuda sterilis. Alii doctores catholici exponunt hoc capitulum de reditu captiuitatis babilonice: ita quod eadem gens. scilicet iudea dicitur hic. Hinc virum et fecunda: sterilis et deserta hinc diuersa tempora. Hinc virum et fecunda a tempore legis date: quod fuit tunc desponsata deo per legis susceptionem. Relicta et sterilis. tempore babilonice captiuitatis: sed non bene dicitur: quod sterilis et deserte. promittitur hic maior: multiplicatio plus exaltationis et honoris quam habuit virum: populum autem reuersus de captiuitate babilonica nunquam fuit postea in tanta prosperitate quantum ad multitudinem populi: diuitias et honores et honorificas fuerat ante captiuitatem: et maxime tempore domus salomonis: sed fuit in seruitute: et in terra sua: et afflictionibus multis. ut dicitur est. d. xxxv. Item infra dicitur eodem capitulo. Ecce sternam per ordinem lapides tuos et fundabo te in sabbatis in quibus denotatur reedificatio ciuitatis et templi multo excellentior quam ante. Reedificatio vero templi et ciuitatis per captiuitatem babilonicam nulla fuit respectu illius quam precessit: et ideo ratio. scilicet exponit istud capitulum de tempore christi: ita quod hinc eum iudea dicitur hinc virum et fecunda per tempore ante captiuitatem sanctam per tyrum. Sterilis et relicta a viro per tempore captiuitatis in qua est mors: sed in aduentu messie erit in maiori prosperitate quam in comparatione quam fuerit vnquam sed istud dicitur fundatur super erroneum fundamentum. scilicet quod ipse sit adhuc veturnus per quod paulus apostolus ad Gal. iij. exponit principium huius capituli de uocacione gentium ad fidem christi: quam finiam intendo sequi. Item ad intellectum dicendorum sciendum: quod sicut vna est fides antiquorum et modernorum: ita sit modum magis explicata: ita est vna ecclesia a principio mundi usque ad finem vnde dicit Gregorius. omel. vii. Quis rectus patrifamilias similitudinem tenet quam conditor noster. quod eos quos condidit qui subiectos possidet in domo quam habet vineam vniuersalem. scilicet ecclesiam: que a primo abel iusto usque ad vltimum electum qui in fine mundi nasciturus est: quot sanctos protulit: qui tot palmites emisit: et sic vna et eadem ecclesia dicitur sterilis et fecunda: virum hinc et relicta: hinc diuersas gentes et tempora: ita quod per tempore veteris testamenti dicitur fecunda et virum hinc quantum ad iudeos ratione legis accepte et diuini cultus: qui duo vixerunt apud eos. Sterilis et relicta quantum ad gentes quorum pauci habuerunt fidem mediatoris ut sanctus iob et alii alij: nec data fuit eis lex diuina. Ecouerso autem per tempore noui testamenti in quo pauci de iudeis copatiue: et multi de gentilibus crediderunt. Secundo hoc dicitur dicitur quod in principio capitulo ponitur remedium oppositum impedimento liberationis sciende per christum tacto supra capitulo. l. quod ex dilatione promissionis dicte saluationis ab aliquibus poterat estimari: sed falso: quod promissio possit frustrari. In hoc autem capitulo ostenditur dicta promissio non solum adimpleri quantum ad iude-

os omnes qui credere noluerunt et etiam quantum ad gentes: quod videtur adimpleri iudei qui crediderunt in primitiua ecclesia admirantes et glorificantes deum dixerunt: Ergo et in nationes gratia spiritus sancti effusa est Actu. xj. Secundo hinc igitur per capitulum in tres partes diuiditur: quod primo describitur saluationis sciende per christum dilata: secundo fidelium exaltatio: ibi. non li. tercio hostium prostratio: ibi. Ecce ego creauit Circa primum dicitur.

uam penetrabis: et sementuum gentes hereditabit: et ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere: quia non confunderis neque erubesces. Non enim te pudabit: quod confusionis adolescentie tue obliuisceris: et obprobrium viduitatis tue non recordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominus exercituum nomen eius: et redemptor tuus sanctus israel: deus omnis

Iuda sterilis et. i. ecclesia que fuit sterilis in gentilibus tempore veteris testamenti: et dicitur: Iuda. scilicet interior corde. Relicta laudem. exterior ore et hinni. in corpore: quia fortis motus deuotionis reducat exterius in motibus corporis: per-

lxxv. Cor meum et caro mea exultauerunt in deum viuum et subdit ratio tante exultationis: cum dicitur. d. Quia multi. deserte. i. gentilitatis que fuit deserta tempore veteris testamenti. Magis quam eius que habet. viz. i. gentis iudaice: quia in nouo testamento plures sunt fideles de gentilibus quam de iudeis fuerunt tempore veteris testamenti: et quod ad multiplicationem fidelium sequitur augmentatio diuini cultus subdit. Dilata locum. tui. et. per locum tentorii intelligitur locus sacrificij eo quod sacrificia in veteri lege fiebant in tabernaculo accipiendo tabernaculum per atrium sacerdotum: quod erat ante tabernaculum moysi factum de cortinis: pellibus: tabulis et silibus ad erectionem tabernaculi necessariis. locus autem sacrificij fuit artus tempore veteris testamenti: quod non erat licitum offerre sacrificium nisi in hierusalem nec in tota ciuitate: sed in monte syon vbi erat templum. sed tempore noui testamenti dilatatus est locus per orbem vniuersum: vbi a christianis offerret eucharistia que est noui testamenti sacrificium hinc quod fuit dicitur Malachie. i. Ab ortu. n. solis usque ad occasum magnus est nomen meum in gentibus dicit dominus et in omni loco sacrificat et offerret nomini meo oblationem mundam etc. et per hoc dicitur hic. Dilata locum tentorii tui etc. ad designandum ampliatorem cultus diuini. Ad dexteram enim et leuam penetrabis. i. dilataberis ad omnem partem orbis. Et sementuum gentes hereditabit. quod apostoli et alij fideles acquisierunt ecclesie alias gentes per suam predicacionem. Et ciuitates desertas. scilicet a deo per idolatriam cultum. Inhabitabit. fidem ibi seminando. Noli timere. quod multiplicatio hominum non est ad leticiam nisi sit ordinata ad bonum hinc quod dicitur super psalmum. Multiplicasti gentem non magnificasti leticiam. ideo post multiplicationem fidelium. hic consequenter describitur exaltatio eorum. et diuiditur in duas partes qui primo ponitur remotio cuiuscumque confusionis: secundo affectio honoris: ibi. Da pericula. Circa primum dicitur: Noli timere quod non confunderis. cuius ratio subditur cum dicitur: Quia confusionis adolescentie tue etc. ad intellectum huius littere sciendum quod a principio non fuit distinctio iude et gentilitatis sed incepit in abraam qui circumcissionem accepit in signum distinctionis. vnde circumcissio sic diffinitur. Circumcissio est signus distinctionis israel a gentilibus. et ideo confusio adolescentie gentilitatis est idolatria: ad quam statim dedinavit cultu dei remanente in abraam et suis successoribus per isaac. Obprobrium vero viduitatis in gentilitate

a cci pif a tpe legis date: quo pp ydolatriā q̄si a deo di-
missa est repudiata ip̄a iudea ab ip̄o p legē despōsata.
Confusio h̄o adoleſcētie ip̄i iudee est ydolatria ad quā
rediuuit post datōem legis in deserto: 7 postea in ter-
ra pmissiois. vñ d̄: bier. ij. Recordat̄ sum tui misce-
rans adoleſcen-
tiā tuā. 7 chari-
tatem desponsa-
tionis tue: q̄n se-
cuta es me i de-
serto. **O**bp̄o-
brium autez vi-
ditatis eius ē
a tpe leḡ noue:
quā renuit reci-
pere: 7 sic tere-
icta ēa deo 7 re-
pudiata p ma-
iori pte: Nunc
sūt ita est q̄ iste
p̄fusioes 7 ob-
probria gentili-
tatis 7 iudee: nō
sunt recordāda
in ecclia ex iude-
is 7 gentilibus
p̄stituta tpe gr̄e
eo q̄ sunt eq̄les
iudei 7 gentiles
ad p̄cipanduz
gr̄am xp̄i in via
7 gl̄ias in patria
7 hoc est qd̄ di-
cit ap̄lus Ro. x.
Nō. n. est distin-
ctio iudei 7 gre-
ci: nā idē homi-
nus oim̄ diues
in om̄es q̄ inuo-
cant illum. 7 ad
gal. v. 2. vj. cap̄.
In xp̄o. n. iesu:
neq̄ circūcisio valet aliqd̄ neq̄ p̄putium: s̄ noua crea-
tura. s̄ p̄ baptismū regenerata: q̄ baptismus est culpe
7 pene deletiuus: 7 p̄ p̄sequēs p̄fusiois 7 obprobriū: p̄
pter qd̄ iudei credentes nō p̄nt aliquid improbare ge-
tilibus credētib̄ de p̄teritis: nec ecōuerso. iō d̄ qz cō-
fusiois adoleſcētie tue obliuisceris tē. 7 patz lra ex
p̄dictis vsq̄z ibi. **Q**uia vt mu. derelictā tē. vbi al-
loquit̄ eccliam. put se extendit ad iudeos 7 gentiles 7
fideles q̄ in p̄nti vita cōiter affligunt: vt ptz ex recur-
su veteris ac noui testi. iō assimilaf mulieri derelictē 7
merenti: s̄ q̄ ista tristitia p̄uertit̄ in gaudiū in vita be-
ata: q̄ a tpe passionis xp̄i est apta: iō subdit. **Q**d
punctū in modico derelictū te: qz q̄cūqz tribulatio vite
p̄ntis quasi momētanea est respectu p̄solatōis celest̄.
iō subdit. **E**t in mia semp̄. misertus sum tui. **N**otan-
dū q̄ in hac pte vbi trāslatio n̄a habet. **Q**uia d̄nabit̄
tui q̄ fecit d̄ns exercitū nomē eius. in bebreo h̄ sic:
Quia d̄natores tui factores tui: d̄ns exercitū nomē
eius. ibi manifeste apparet pluralitas p̄sonarū: in deo
cuqz d̄ in plurali. **D**natores tui factores tui. 7 vnitatis
eēntie cū subdit: **D**ns exercitū nomē est ei. ita q̄ no-
mina plural̄ numeri p̄iungunt̄ cū noib̄ nūeri singularis.
Sicut in dieb̄ noe. **D**ic p̄n̄r ponif̄ p̄firmatio dicti
hoc iuramento diuino cū d̄: **S**icut in dieb̄ noe mihi
istud tē. pactū. n. firmū statuit deus cū noe de diluui-
o ultra nō inducendū sup̄ terrā: 7 eodē mō d̄ de tribu-
latione vlt̄erius nō inducenda sup̄ eccliam cum d̄.
Qd iurauit vt nō irascat̄ tibi 7 nō incre. te. in crep̄atio
diuina est tribulatio ab eo immissa: 7 sic ptz q̄ scriptu-
ra loquit̄ hic de statu ecclie triūphantis: vbi p̄fusio et
tribulatio nullū locū h̄nt: vñ 7 adhuc subdit.

terre vocabitur. **Q**uia vt
mulierē derelictā 7 merētes
spū vocauit te d̄ns: 7 vxorē
ab adoleſcētia a biectam.
Dixit tē tū. **A**d p̄ctū in
modico derelictū te: 7 i misa-
tionib̄ magnis cōgregabo
te. **I**n momēto indignatōis
abscondi faciē meaz parūp a
te: 7 i mia semp̄erna misert̄
sum tui: dixit redēptor tū
d̄ns. **S**ic in dieb̄ noe istud
mihi ē: cui iurauit: ne iduce-
rez aq̄s diluuiū vltra supra
trā: sic iurauit vt nō irascat̄
tibi 7 nō increp̄ te. **N**otes
ei p̄mouebūt 7 colles p̄tre-
miscēt: mia aut̄ mea nō rece-
det a te: 7 fed̄ pacis mee n̄
mouebit̄: dixit misertor tū
d̄ns. **P**aup̄cula tempestate
p̄uulsa absqz vlla p̄solatōe
Ecce ego sternā p̄ ordinē la-
pides tuos: 7 fundabo te in

Notes. n. cōmouebūt. ante aduentū xp̄i adiudiciū
s̄ Fedus pa. mee nō mo. qd̄ si intelligat̄ de federe gr̄e.
nō mouet̄ ab ecclia militate general̄. fedus autē gl̄ie est
oim̄o imutabile. **P**aup̄cula. **D**ic p̄n̄r ponif̄ honor?
affectio: vbi p̄mo recolit̄ p̄cedens tribulatio: eum dicit

sapphis: 7 ponā iaspidem
p̄pugnacū tua: 7 portas tu-
as in lapides sculptos 7 oēs
termios tuos in lapides te-
siderabiles: 7 vniuersos fili-
os tuos doctos a d̄no 7 mul-
titudinē pacis filijs tuis et
in iusticia fundaberis. **R**e-
cede p̄cul a calūnia: qz n̄ ti
mebis: 7 a pauore: qz nō ap-
ppinq̄bit tibi. **E**cce accola
veniet q̄ nō erat mecu ad
uena quōdā tu adūget̄ ti
bi. **E**cce ego creauit fabruz
sufflantē i igne prunas 7 p̄
ferētē vas in op̄ suū: 7 ego
creauit infectorē ad disper-
dēdū. **D**e vas qd̄ fictū est
p̄tra te nō diriget̄ 7 oēs lin-
guā resistentē tibi in iudi-
cio iudicabis. **H**ec est here-
ditas seruoꝝ domini: et ius-
ticia eozum apud me dicit̄
dominus.

Paup̄cula tempe-
state. s̄ p̄mo fuit 7 ē.
Conuulsa tē. qz
ecclia vt i plurimū
fuit 7 ē afflicta: 7 e-
rit in p̄nti vita lo-
quendo de ip̄a q̄-
tū ad illos q̄ nume-
ro 7 merito sunt in
ecclia: 7 hoc p̄mitti-
tur hic: vt opposi-
ta p̄solatio siue bo-
noratio clarius elu-
cescat: cū subdit.
Ecce ego ster-
por. la. tu. tē. quod
vno mō pōt̄ intelli-
gi de ecclia militan-
te: 7 sic lapides isti
sunt viri sancti i di-
uersis gradib̄ 7 of-
ficijs ecclie p̄stitu-
ti: ex quib̄ edificat̄
ecclia. **A**lio mō de
ecclia triūphante:
7 sic lapides isti s̄
beati in diuers̄ mā-
sionibus 7 gradib̄
gl̄ie collocati: de q̄
edificatio h̄t **A**poca.
xij. vñ ibi p̄cludit̄.
Et ciuitas nō eget
sole neqz luna vt lu-
ceant in ea: nā cla-
ritas dei illumina-
bit illā. y **Q**ui-
ueros si. tu. doc. a

d̄no: qz in beatitudine celest̄ oēs vidēt in diuina eēntia il-
lud qd̄ p̄tinet ad eoz beatitudinē: 7 sic sunt edocti a d̄no
immediate: 7 hoc est qd̄ d̄r **D**ierc. xxxj. **E**t nō docebit vl-
tra vir p̄ximū suū: 7 vir fr̄m suū: dicens cognosce d̄m.
Dēs. n. cognosce me a minimo eoz vsqz ad maximū ait
d̄ns. **R**ecede. i. recedes. a **P**rocul a calūnia.
qz nō habebit̄ locū in patria. **E**cce accola. veniet. i.
gentilis. **Q**ui nō erat mecu. an ouersionē ad fidem
d̄ **A**duena quōdā tu. i. q̄ nō fuit natōe iudeus.
Aduenget̄ tibi. i. adēq̄bit tibi i donis gr̄e 7 glorie: vt
supra dictū est. **E**cce ego. **D**ic p̄n̄r describit̄ hostiū
deiectio. s̄ demōis 7 antixpi q̄ erit instrumentū dyaboli ad
p̄sequēdū eccliam. 7 hoc est qd̄ d̄r. **E**cce ego creauit
fabr̄ 7 c. i. dyabolū q̄ q̄stuz ad naturā que bona est a deo
creatus est: s̄ p̄ suaz maliciā deprauatus: de quo d̄r **J**ob
xij. **M**alitus eius s̄ prunas ardere facit. i. tentatōes in cor-
dibus peccatoꝝ: 7 p̄secutōes p̄ eccliam fidelīū.
Et p̄ferentē vas i opus. i. antixpm̄ que possidebit̄: 7
ad p̄fectōem applicabit. **E**t ego creauit interfec-
torē disp. i. michaelē archangelū cuius ministerio de p̄ce-
pto d̄ni antixpc: 7 magna ps adherentiū sibi interficiet̄:
vt dicunt doctores sancti. iō subdit. **O**mnē vas qd̄
fictum est contra te. dyaboli instigatione.
Non diriget̄. i. intentio frustrabit̄.
Et omne linguam resistentē tibi. i. aduersantē catho-
lice fidei. **I**n iudicio iudicabis. qz sancti in extre-
mo iudicio cum d̄no impios iudicabunt. **H**ec ē be-
reditas seruoꝝ d̄ni. qz pacto iudicio celest̄ hereditatē in
oꝝpore 7 anima possidebunt.

In capitulo. liij. vbi dicitur in postilla. Quia dñabit tui q̄ fecit te dñs exercituum nomē eius.

Aditio.

Si trālatio nra h3: qz dñabit tui q̄fecit te. in be- bzeo bñ: Quia dñator tui z factor tui dñs exerci- tuū nomen eius. z sic in hoc lo- co nō apparet plu- ralitas psonarū in deo: nec inde debz sumi argumentum ptra bebreos: quia forte cederet eis in verisum: sē tñ mul- ta alia loca in qb̄ hoc mysteriū dari cōprobat.

Capit. li.

Omnes sitiētes. Dic incipit capi- tulu in bebreo: in q̄ ponitur remediūz oppositū. tercio im- pedimēto suprapo- sito. liij. c. ex eōtem- ptu xp̄i pcedente: z iō hic ponit eius eminetia. Et diui- dit in tres ptes: qz

pmo describit ei magnifica liberali- tas: scdo ipius su- ma dignitas: ibi. Ecce testē. tercio excitat nra sedulitas. ibi. Querite dñm. Circa primū dicit. a Omnes siti. ve. ad aquas. i. grē in pñti: z glorie in ciuitate celesti p ip̄uz xp̄m donandas: fm q̄ ip̄e dicit Job. liij. Qui aut bibe- rit ex aqua quā ego dabo ei non sitiet in eternū: sed aqua quā ego dabo ei fiet in eo fons aque salientis in vitā eter- nam. b Et qui nō habetis zc. q. d. ista nō cadunt sub p̄cio temporalis: sed danē ex mera liberalitate diuina. c Auū. z lac. p ista que in nutribilibz sunt p̄cipua intel- ligunt bona grē z glie sp̄alia aie nutritiua: qz ppriuz est hoibz ad cognitōem sp̄aliū p sensibilia deuenire. d Quare appen. argentū zc. i. ponitis studiū z laborez v̄m circa bona tp̄alia trāsitoria z deceptoria: q̄ non refi- ciūt: s̄ magis famē z sitim faciūt: qz cupiditatē augēt. vñ dicit poeta: Crescit amor numi: quātū ip̄a pecūia crescit. Et idē dicit ambro. sup Lucā de bydropico: z idēz est de ambitōe bonoz z bñdi. e Et delect. in crassitudine. i. grē pinguedine. f Aia v̄a. nō corpus qd nō sentit ta- lia. g Inclinate aurē v̄am. ad euāgelicā veritatem. h Et viuet aia v̄a. vita grē. z postea glie: z vñ ista pue- niant subdiē. i Et feriā vo. pact. sempiternū. i. legem euāgelicā cui alia nō succedēt. k Misericordias dñi fideles. sic ē in bebreo. z in li. cor. i. Misericordias xp̄i fidelis adimplēdas. qz aut p dauid intelligat xp̄c: p̄z Osee. iij. Reuertentur filij israel z querēt dñm deū suū z dauid re- gē suū. vbi trālatio chaldaica habet. Et obediēt messie filio dauid regis suo. z Hiere. xxx. Seruiēt dño deo suo z dauid regi suo quē suscitabo cis. glo. bebraica. Obedi- ent messie filio dauid. certū est tñ q̄ dauid diu ante erat defunctus q̄ isti pphete eēt. z iō non intelligit hoc de ip̄o sed de xp̄o ab eo descensuro: fm q̄ dicitur Roma. j. Qui factus est ei ex semine dauid: fm carnem: z eodem mō hic p dauid intelligit xp̄c. hoc etiā p̄z p paulū ap̄ stolū: qui actū. xij. allegat hanc scripturā de christo vi- ctam. d. Dabo vobis sancta dauid fidelia: vbi em trāsla- tio nostra habet hic: Misericordias dauid fideles: trāsl- latio. lxx. quam allegat Paulus h3: Sancta dauid fide- lia. vt dicit glo. actū. xij. Ex q̄ etiā vlteri p̄z q̄ inia to-

Omnes sitiētes. l. v. Venite ad aquas: et q̄ nō habetis argētū: ppera- te: emite z comedite. Veni- te emite absqz argēto z abs- qz vlla cōmutatōe vinum z lac. Quare appēditis argē- tū nō in panibz: z laborem v̄m nō i saturitate. Audite audiētes me z comedite bo- nū: z delectabit in crassitu- dine aia v̄a. Inclinate au- rē v̄am z venite ad me: au- dite z viuet aia v̄a: z feriā vobiscū pactū sempiternū. Misericordias dñi fideles. Ec- ce testē p̄lis tedi eū. ducē ac p̄ceptorē gētibz. Ecce gē- tē quaz nesciebas vocabis:

tius capli ad lram reducēda ē ad tps xp̄i. hoc etiā sen- tit ra. fa. vt p̄z ex supradictis. l. Ecce testē. Dic p̄r describit ip̄i xp̄i sublimitas z p̄mo in doctrina: cū dicit. Ecce testē p̄lis tedi eū. i. in veritatis diuine testimo- niū: p̄z qd dicit Job. xvij. Ego in hoc natus sum: et

z gētes q̄ nō cognuerūt te ad te currēt p̄ dñm deū tuum z sc̄m isrl: qz glificauit te. Querite dñm dū inueniri p̄t: inuocate eū dñ p̄e. Berelinqt impi v̄ia suaz: z vir iniqu cogitatōes su- as z reuertat ad dñm z mi- seribit ei: z ad deū n̄r qm multus est ad ignoscendū. Nō. n. cogitatōes mee co- gitationes v̄re: neqz vie v̄re vie mee dicit dñs. Quia sic exaltat celi a tra: sic exalta- te sunt vie mee a v̄is v̄is: z cogitatōes mee a cogitatōi- bus v̄is. Et quomodo de- scendit ymber z nix de celo z illuc vltra non reuertitur

ad hoc veni in mundū: vt testi- moniū pbibeaz veritati. Scdo iū ptatis emine- tia: cum subdit in Duce ac p̄ceptorē genti- bus: fm quod dicitur Math. vlti. Data ē mi- hi ois ptas i ce- lo z in terra. n Ecce gentē. Dic mutat mo- dus loquendi d̄ tercia p̄sona ad scdam qd frequ- ter fit in p̄be- tis z dirigit ser- mones ad xp̄m dices. n Ec- ce gētē. i. pplm gentilē. o Quā nescie- bas. p approba- tōem p̄p ei ydo- latria: eo mō lo- quidi q̄ dicitur fatul- d̄ginibz. Nescio

vos Math. xxv. p Et gentes q̄ te nō cognouerūt p fidē. q Ad te currēt. p celerē p̄uersionē ad p̄di- catōem ap̄oz. r Propter dñm deū tuū. i. patrem qui est deus ipius xp̄i hominis. s Et sanctū israel. i. deū sanctificantē israel. t Quia glificauit te. q̄tum ad gloriā corpis in resurrectōe: quā tunc habu- it xp̄c z nō an. z q̄tum ad sessionē ad dexterā p̄ris in hu- manitate: quā habuit in ascensione: z q̄tum ad opati- onē miraculoz p ap̄os factor in uois xp̄i inuocatōe: que videntes ppli gentiles ad xp̄m p̄uertebant: vt h̄ in actibz ap̄oz in pluribus locis. v Querite. Dic p̄r excitat humana sedulitas ad querendū deū tepe grē: ex consideratōe sueliberalitatis z maiestatis. Et primo fit p̄positū. secundo declarat dictū. Non em. Circa primū dicit. v Querite dñm dū inue- niri p̄t. i. anteqz veniat seueritas iudicij. r Inuocate eum. p deuotam orōnem. y Dum p̄e est. ad exaudicndū paratus: z qz pecca- toris orō nō est exaudibilis: iō subdit. z Dere. im- pius v̄ia suā. i. opa sua mala. a Et vir iniquus co- gitatōes suas. ex hoc p̄z falsitas iosephi dicitis q̄ co- gitatōes intra manentes nō sunt peccata. b Et reuertat ad dō. p veram penitentia. c Et mi. ei dabo ei grām. d Dñi multus ē ad ignoscendū. i. p̄ior q̄ ad p̄demmandū. a Non em zc. Dic p̄r declarat dñm suū: z primo de diuina pietate dicit: Non. n. cogitatōes mee zc. cogi- tatōes. n. hūane sunt ad iniurias vindicandū: cogita- tōes aut diuine sunt magis ad miserandū. b Quia sicut exaltant celi a terra. qz celum sursum est: z terra deorsum: sic cogitatōes diuine: z opasunt eleuata ad supiora fm q̄ dicitur Proquer. xxi. Aniuersa p̄pter semetipm operatus est dñs. Cogitatōes autēz humane z opera tendunt ad deorsum: Sen. viij. Sci- sus z cogitatio humani cordis prona sunt ad malum ab adolescentia sua. Secundo q̄tum ad verbi sui sta- bilitatem cum dicitur. c Et quō descendit ymber zc. absqz effectu. iō sequit.

Sinebriat terra etc. et p[er] vsq[ue] ibi. e[st] **S**icerit
verbu[m] meu[m] p[ro]phetas dicit: vel aliter. Verbu[m] meu[m]. i.
fili[us] de quo dicit **1**oh[ann]es. **1**. In principio erat verbu[m] etc.
f[er]o egrediet[ur] ore meo. q[ui] sp[iritus] nascit[ur] a patre. ista. n.
natiuitas mensurat[ur] eternitate: que co[m]plectit[ur] o[mn]e[m] t[em]p[or]e[m].

Non reuert[ur] vacuum. si-
lius eni[m] p[ro]cedens
a p[re]s[ent]e et veniens
in mundu[m] no[n] re-
dit vacuum i[n] ce-
lu[m]: sed p[re]s[ent]es de-
t[er]tos in limbo
adducit fecit: id
subdit.

S faciet q[ui]cunq[ue]
volui. i. q[ui]cunq[ue]
p[ro] ip[s]o[m] sic
ri d[is]posu[er]it
b[ea]t[us] referat ad
bu[m] d[omi]ni p[ro]p[he]-
tas dicit: n[on] fru-
stratur effectus
deo intento.

Quia in le-
ge. vos p[re]s[ent]es
in limbo det[er]ti
k[apitulum] **E**t in pace
descendi ad glo-
ria[m] celi.

Montes et
col. i. angeli supe-
riores et inferio-
res eo mo[do] loq[ui]-
di q[ui] dicitur p[er]
c[apitulum] **M**ontes

In circuitu eius. i. angeli. vt dicit glo. aug. m[on]ta-
tabu[n]co. vo. laud[em]. q[ui] r[ati]o ascende[n]te cu[m] electis fuit gau-
diu[m] et leticia angelis sanctis. n[on] **E**t oia ligna regi. i.
ois creatura etia[m] insensibil[is]. n[on] **Q**laud[em] manu. co-
gaudentes suo creatori. p[ro] **P**ro salu[n]cula ascen-
sibus. q[ui] exponit ra. sa. sic. i. p[ar]tes auferet ab imp[er]is: et
dabit iustis. q[ui] istud fuit impletu[m] in resurrectione xp[ist]i: p[er]
qua[m] p[re]s[ent]es in limbo detenti fueru[n]t de p[ar]te demonu[m]
liberati: et ad celu[m] exaltati: et pleni[m] implebit[ur] in iudicio
finali: q[ui] demones retrudent[ur] in infernu[m] et o[mn]es electi
corpe et a[n]i[m]a t[ra]nsibunt ad celu[m]: id subdit. **E**t erit
vo. noiat[us]. ab oib[us] electis. **1** **I**n sig. eter. i. in si-
g[no] salutis eterne. **1** **Q**uod no[n] aufe. q[ui] p[er]petuitas in
rone vere beatitudinis includit etc.

Capitulum. lvi.

Ec dicit d[omi]n[us]. Sup[er]ius p[ro]phetas solaf[er]e fideles
denunciando eis liberatoem a malis. **D**ic iteru[m]
eos solaf[er]e denunciado eis p[er]suat[ur] in bonis.
Et diuidit[ur] in tres p[ar]tes: q[ui] p[ri]mo ponit bu[m] salutis p[ar]te[m]
tio. sec[un]do b[ea]t[us] salutis collatio ca. lix. scio salutis colla-
te discretio. lxiij. ca. **P**rima i[n] duas: q[ui] p[ri]mo ponit dea
p[ar]atio seu dispositio: scdo tollit erroris occasio: ibi
Et no[n] dicat. Circa p[ri]mu[m] sciend[um]: q[ui] debita dispositio
ad recipiendu[m] salute[m] p[er] x[ristu]m tonada[m] est q[ui] boies iuste se
habeat erga p[ri]mu[m]: et deuote erga deu[m]. p[ri]mu[m] tangit
cu[m] d[omi]n[us]. **b** **C**ustodite iudiciu[m]. q[ui] d[omi]n[us] dicit q[ui] iudicab[is] et maio-
ribus: vt no[n] declinent a rectitudine iudicij timore vel
amore. **c** **E**t facite iusticia[m]. hoc d[omi]n[us] dicit q[ui] t[er]tiu[m] ad o[mn]es: q[ui]
quilibet tene[re] viuere iuste cu[m] p[ri]mo. **d** **Q**uia iu. e
salus mea. i. x[ristu]s p[er] que[m] a p[re]s[ent]e data est m[un]do salus.
e **E**t veniat. carne assumendo. **f** **E**t iustia. mea. i.
x[ristu]s q[ui] p[er] via[m] iusticie satisfecit deo p[at]ri. d[omi]n[us] aut[em] x[ristu]s iusticia
et sal[us]: q[ui] p[er]fectio x[rist]i vno no[m]i[n]e n[on] p[ot]t explicari: et id no[m]i[n]a
plurib[us] no[m]i[n]ib[us] dicit et alibi. **C**oseq[ue]nter ponit scdm de di-
uino cultu: cu[m] d[omi]n[us]. **g** **C**ustodite sabbatu[m] ne polluatur illud.
p[er] sabbatu[m] q[ui]d erat ordinatu[m] sp[irit]u[m] diuino cultui intelligi
o[mn]e illud q[ui]d p[er]tinet ad diuini cultu[m] in noua lege. **i** **C**u-
stodiens manus suas. a malis opibus in q[ui]bus maxime e[st]
transgressio sabbati et cultus diuini: magis q[ui] in opibus
corpalibus vtilita-
ti hominu[m] deserui-
entibus.

Custodiens sabbatu[m] ne polluatur illud.
p[er] sabbatu[m] q[ui]d erat ordinatu[m] sp[irit]u[m] diuino cultui intelligi
o[mn]e illud q[ui]d p[er]tinet ad diuini cultu[m] in noua lege. **i** **C**u-
stodiens manus suas. a malis opibus in q[ui]bus maxime e[st]
transgressio sabbati et cultus diuini: magis q[ui] in opibus

sticia: q[ui] iuxta e[st] salus mea.
vt v[er]iat: et iusticia mea vt
reuelet[ur]. **B**eatus vir q[ui] facit
hoc: et fili[us] ho[m]i[n]is q[ui] app[ro]p[ri]et
istud. **C**ustodiens sabbatu[m]
ne polluatur illud: custodiens
man[us] suas: ne faciat o[mn]e ma-
lu[m]. **E**t non dicat filius ad-
uene: qui adheret domino
dicens. **S**eparatione di-
uidet me d[omi]n[us] a populo suo
Et no[n] dicat eunuch[us] **E**cce
ego lignu[m] aridu[m] **Q**uia hec
dicit d[omi]n[us] eunuchis. **Q**ui cu-
stodierint sabbata mea: et
elexerint q[ui] ego volui: et te-
nuerint fedus meum: da-
bo eis in domo mea: et in
muris meis **L**ocum: et no-
men melius a filijs et filiabus

Et no[n] dicat etc.
Dic p[ro]p[ri]e remouet
error[um] o[mn]es circa s[an]-
cti d[omi]ni dispositioem
et diuidit[ur] in tres p[ar]-
tes s[ecundu]m tres erro-
res. sec[un]da p[ar]t[is] in q[ui]-
pit sequenti ca. scia
lviij. **P**rima in du-
as: q[ui] p[ri]mo ponit
erroris remotio: se-
cundo doctoz pu-
nitioni. **S**es be-
stie. **P**rima ad huc
in duas: q[ui] p[ri]mo
error[um] tollit. sec[un]do

contraria veritas asserit[ur] ibi. **Q**uia hec dicit. **I**ste at error
p[ri]mus p[ro]cedit ex defectu nati. s. generis et plis. **E**t hoc. n.
q[ui] g[en]tilis ueris ad iudaismu[m] no[n] admittent[ur] ad cetum
iudeoz q[ui] liter q[ui] recipiebatur ad legis obseruati[on]e[m]: no[n] t[em]p[or]e
admittent[ur] statim ad ea q[ui] erant bonoz: s[ed] aliq[ui] in tertia
generatoe et aliq[ui] in decima: et aliq[ui] nunq[ui]m: vt d[omi]n[us] fuit ple-
nius **D**eutro. xxiij. et hoc credebatur q[ui] in p[ri]mo b[ea]titudi-
nis e[st] tanta distacia. et remouetur cu[m] d[omi]n[us]. **k** **E**t non
di. si. aduene. i. g[en]tilis natoe. **l** **Q**ui adbe. d[omi]n[us]. p[er] uera
fide[m] **m** **S**eparatoe diuini. me d[omi]n[us]. in retributioe iustoz.
n **I**n p[ro]p[ri]o suo. i. iudaico. **S**ilr quia defectus plis in lege
erat vitupabilis: aliq[ui] simplices ple carentes q[ui]s e[st]ne
de p[ro]p[ri]o ist[is] estimabat se deficere a p[ri]mo iustoz: eo q[ui] no[n]
multiplicauerat plim: et hoc remouet cu[m] d[omi]n[us]. **o** **E**t no[n]
di. cumuchus. i. impotes ad generadu[m]. **p** **E**cce ego li-
ari. et no[n] facies plis fructu[m]: et subintelligit diminuto mer-
cedis vel ablatio. **q** **Q**uia hec etc. **D**ic p[ro]p[ri]e d[omi]n[us] ueritas
asseritur: vtz q[ui] eunuch[us] et g[en]tilis venies ad fide[m] tan-
tu[m] bonu[m] p[er]sequitur gre in p[re]s[ent]i et glie in futuro: ceteris t[em]p[or]e
rib[us] quatu[m] recipiet iudeus natoe et totatus multa prole:
et hoc p[ro]p[ri]e impletu[m] in noua lege **A**ctu. x. vbi p[ro]p[ri]e sanctus
in signo visibili descendit sup[er] corneliu[m] et alios g[en]tiles euz
eo exites: sicut occiderat sup[er] ap[osto]los et alios fideles de iu-
deis exites. p[er] q[ui] dicit paulus ap[osto]lus **R**o. x. **N**o[n] e[st] distin-
ctio iudei et greci: na[m] id e[st] d[omi]n[us] o[mn]i[m] diues in o[mn]es q[ui] inuocant
illu[m]. et hoc e[st] quod d[omi]n[us]. **q** **Q**uia hec dicit d[omi]n[us] etc. i. debi-
te deu[m] coluerint. **r** **E**t elegerint q[ui] volui. i. iuste viue-
re cu[m] proximo. **s** **E**t tenuerint fedus meu[m]. i. lege eu-
gelica p[er] qua[m] deo federamur. **t** **D**abo eis in do. mea. i.
ecclesia militante: vt dicit[ur] est sup[er] 2a. q. capitulo.
v **E**t in muris meis. in ecclesia triumpante: q[ui] p[er] muros in-
telligitur: eo q[ui] violentia ibi non p[ot]t inferri.
x **L**ocum. recipiendo gratiam in presentia: et gloria in
futuro. **y** **E**t nome[m] melius etc. istud proprie refertur
ad illos qui se castraueru[n]t p[ro]p[ri]e regnum celo[rum] p[er] castita-
tis obseruanti[am]: que melior est et magis meritoria q[ui]
fecunditas prolis s[ecundu]m q[ui] dicit saluator noster **2** **D**abo. xij.

Sunt. n. eunuchi q̄ se castrauerūt pp̄ regnū celoz. q̄ pōt cape captat. i. cantū bonū. p̄t er sui altitudinē nō p̄cipit: sed p̄sulit. a. **N**omē sempiternū dabo eis. quod non pōt intelligi de vita p̄nti. vbi nō cōtinuat nomen talū p̄ successione 7 generatōe m. s̄. intellr de vita beata. **C**onsequenter. oñdī. p̄posi. tū in gētilib⁹ cū dī.

b. **E**t si. adue. rē. 7 p̄z snia ex dictis vsq; ibi. c. **A**dducā eos rē. i. i glo rīā celestē vbi nihil admittitur nisi san ctum: Apoca. vlti.

Nō intrabit in illā aliqd̄ coinquinatū 7 p̄mittit hic status ecclie triūphantis eo q̄ est p̄m̄ in in tentione: 7 subditur status ecclie mili tantis: cum dicit.

d. **E**t letifica. eos rē. orōnes eoz ac ceptādo: id subdit e. **H**olocauista eo rē. ut dicunt hic holocauista r̄victie quecunq; bona ad gloriā dei facta.

Dōt ēr hoc accipi sp̄aliter de eucharistia q̄ ē sacrificiū fi deliū: 7 dī holocauista r̄victimē in plu rali: qz p̄tinet in se virtutē oim̄ sacrifi cior̄ veteris legis nō sup̄eminenti.

f. **C**ūctis pplis. sine aliqua acceptatiōe: pp̄ qd̄ dixit pe trus Actu. i. In veritate cōperi qd̄ nō est p̄sonarū ac ceptō: deus rē. g. **Q**ui con. di. israel. i. oēs electos i vni tate charitatis 7 fidei. b. **A**dhuc p̄gregabo rē. qz post p̄gregatōem infidelū in vita p̄nti mō p̄dicto fiet iterum p̄gregatiō ip̄oz in celo. 7 illa p̄gregatiō amplius nō disp̄ get. i. **O**ēs bestie. qz error p̄missus p̄cedebat ex igno rantia credentiū: hic p̄nt ponit p̄ntio doctoz qui debe bant eos de v̄a veritate docere: 7 ita fuit in destructōe hierlm̄ p̄ tū q̄ sacerdotib⁹ noluit p̄cere dicens: Iustū eē sacerdotes cū tēplo perire: 7 hoc est qd̄ dicit.

i. **O**ēs bestie agri. i. multitudo exercitus romani. k. **V**enite ad te uorandū. i. ad destruendū sacerdotes 7 tēplū: 7 cā subdit. l. **S**peculatores eius. i. sacerdotes 7 doctozes ad q̄s spectat p̄cula p̄videre: 7 p̄plo nūciare. m. **C**eci oēs. in cognitōe saluatoris que te p̄bauerūt. p̄ p̄ter qd̄ de ip̄is dī: **M**at. xv. **C**eci s̄: 7 duces cecoz.

n. **C**anes muti rē. qz nō latrabāt p̄ ppli vicia eo q̄ erāt s̄lib⁹ 7 maiorib⁹ p̄ctis irretiti. o. **V**idētes vana. qz tūc magis studebant in curiosis v̄tote cursu syderū 7 s̄lib⁹ q̄ in lege 7 p̄betis: p̄ter qd̄ saluator dixit eis **M**athei xvj. **F**aciē celi diiudicare nostis: signa autē t̄p̄oz nō pote stis. 7 vocat ibi t̄p̄m signa: q̄ de aduentu xp̄i p̄ p̄bas crāt dicta. p. **D**ormiētes. in hoc notat eos de carnalitate: 7 etiā de gulositate: cū subdit: **C**anes impudētissimi rē.

q. **I**pi pasto. rē. i. sacerdotes 7 doctozes: q̄ pascere dūt ppli v̄bo 7 tēplo. r. **I**gnorauerūt intel. verā. sc̄ptu rarū: pp̄ qd̄ saluator impropat eis **M**arci. vii. **O**z irrita bant mandata dei pp̄ traditiōes suas: 7 de falso intellectu in scriptura arguit eos in plurib⁹ locis euangelij.

s. **O**ēs declinauerūt in viā suā. 7 que sit illa subditur cū dī. t. **U**nusq; ad auariciā suā. sacerdotes em̄ 7 scribē multū ad auariciā declinauerunt: 7 sub sp̄e religio nis oblatōibus 7 p̄silib⁹ pplim̄ mltiplr̄ spoliabant: p̄pter

quod statuerāt in tēplo boiēs q̄ vendebāt oues 7 bo ues. vt nūmularios. vt dictū fuit pleni⁹ **J**ob. ij. 7 ma thei. xxi. vñ 7 in libro hebraico q̄ dī ionia. 7 est autēti cus. apud iudeos dī q̄ in secūda domo erāt auaricie intēti. 7 vocat secūda dom⁹ tēplū in reditu captiuita tis babilonice edificatum vbi xp̄c fuit oblat⁹: 7 vbi legi plur ies docuisse.

v. **V**enite sum manus. vnum: istud erat verbū eoz semetip̄os ad carnalitates inuicantiū. r. **E**t erit sicut hodie sic 7 cras rē. qz sp̄ inuenie bāt novos mo dos trabēdi pe cuniā a p̄plo ad cōtinuandū ista 7 ampliandū.

ti nō valētes latrare. vidē tes vana: dormiētes 7 amā tes somnia: 7 canes impuden tissimi nescierūt saturitatē **I**pi pastores ignorauerūt intelligētīā **O**ēs in viā suā declinauerunt: vnusquisq; ad auariciā suā a summo vsq; ad nouissimū. **V**eni telumam⁹ vinū: 7 implea m̄z ebrietate: 7 sicut hodie sic 7 cras: 7 multo amplius.

Iustus perit. **L**vij. **N**ō est q̄ recogitet in corde suo: 7 viri miē colli gunt: qz nō est q̄ intelligat **A** facie. n. malicie collect⁹ est iustus. **V**eniet par: re q̄scet i cubili suo: q̄ abula vit in directiōe sua. **M**os gūt accedite huc filij augu ratricis: semen adulteri et

Caplin. lvij.

Iustus p̄t. **H**ic amonef error sc̄d̄s: qui puenie bat ex defectu penali. ex hoc em̄ q̄ aliq̄ p̄sidera bant iustos de cōi cursu t̄palr̄ affligi p̄ ceteris: 7 maxime xp̄m 7 aplos 7 fideles alios in p̄mitina ecclia cogitabant q̄ hoc cēt p̄ peccatis eoz: 7 refugiebāt vi tam 7 doctrinā ip̄oz: ad opposita vicia se p̄uertentes in veteri 7 nouo testamēto: 7 fm̄ hoc p̄ns caplin diu diū dī in duas p̄tes: qz primo error excludit: secūdo ma licia eoz arguit: ibi. **M**os autē. **C**irca primū dicit.

a. **I**ustus perit. i. xp̄c q̄ morte p̄sibili ex hoc mun do trāsūt. b. **E**t nō est q̄ reco. q̄ hoc nō est pp̄ suoz delictū: sed pp̄ nostrū expiandū. c. **E**t viri miseri cordie. i. apli aliq; fideles ex cōpassione animaz se la boribus 7 tormentis exponentes. d. **C**olligunt. de vita p̄nti: sicut fructus maturi ad reponēdū in bo reo celesti. e. **N**on est qui intelligat. q̄ hoc sit bonū ip̄oz: sed magis ad malū vt estimant qd̄ excludit eoz subdit. f. **A** facie. n. malicie. hominū p̄ntis vite.

g. **C**ollectus est iustus. in boreo celesti. h. **V**eniat par. celestis sup̄ eum. i. **R**equiescat in cubili suo. i. in gradu gl̄ie sibi p̄pato k. **Q**ui ambulauit. in p̄nti vita. l. **I**n directiōe sua. nō declinans a recta via. m. **M**os autem. **H**ic p̄nter arguit errantiū malicia: secūdo cōmendat redeuntiū p̄ntia: ibi. **Q**ui autē. ter cio amboz differentia: ibi. **N**on em̄ rē. **P**rima in du as: qz primo arguit malicia ppli iudaici captiuitatem babilonicā p̄cedens: sc̄do subsequens: ibi. **I**n multi tudine. **M**alicia autē p̄cedēs potissime fuit ydolarria pp̄ quā secuta ē captiuitas illa: vt p̄z ex. iij. **R**eg. 2. ij. **P**araly. 7 hoc est qd̄ dicit.

n. **M**os autem accedite huc filij auguraticis. i. gen tis iudaice: que fuit multū intenta augurijs tempore iuanasse 7 alioz reguz maloz. n. **S**emen adulteri

Esaie

et fornicarie. sic ē in hebreo et in libris correctis: vocat
nūc hic adulter ipm idoli: et fornicaria ipa iudea q̄ per
idolatriā cū idolo fornicata fuit. et sic posteri eoz dicitur
tur filij fornicarie et adulteri. et nō solū illi q̄ fuerit ante
captiuitatē babilonis: s̄ etiā illi q̄ fuerit post: etiā tpe
xpi. q̄ sicut me-
rita patrum: vt
abraā ysaac et ia-
cob recordatur
ad laudē bono-
riū: ita mala ido-
latraz impo-
nantur malis.

o **Sup** quē lu-
sistis. i. illisistis
ipm spūis et co-
lapis illudēdo
p̄ **Sup** quē vi-
latastis os. ipm
diffamādo et vi-
tupcrādo.

q **Et** eiecistis
linguā. blasphemando
q̄ patēt in mltis locis in
euāgelio. q. di. h
nō fecistis super
hoiem tm̄. s̄ etiā
sup deū et salua-
torē vestrū.

r **Munqd** nō
vos filij scelesti.
i. scelerib⁹ pleni
s **Semē** men-
dar. q. d. sic.
t **Qui** cōsola-
mini in dñs et
ibi em̄ colebant
idola. et in locisymbrosis: iuxta hoc luxuriā exercebāt
in venerationē aliquoz idolorū. i. veneris et priapi.

v **Simolantes**. puulos in torrentib⁹. ita q̄ sangui-
nem in pte recurrere faciebāt intra aquā ad habendū
sibi diuinationē. **x** **Subter** eminentes petras. de ru-
pibus em̄ solent torrentes descendere. **y** **In** p̄tib⁹
torrentis ps tua. hoc d̄. q̄ ad immolandū pueros eli-
gebant talia loca. **z** **Et** ipsi. i. idolis.

a **Effudisti** libamē. de parte sanguinis pueroꝝ: liba-
men em̄ est oblatio de liquidis. **b** **Obtulisti** sacri-
ciū. de carnib⁹ eoz. **c** **Munqd** sup his nō indigna-
bor. q. d. sic: tū p̄pter effusionē sanguinis innocētis. tū
q̄ hoc fiebat ad impendendū obsequiū idolis. **d**
Sup montē excelsum et. ad fornecandū p̄ idolatriā.

e **Et** post ostiū et. vt sic ingrediendo et egrediēdo to-
mū videres idoli vt sic nō elaberet de tua memoria.
f **Quia** iuxta me discoopuisti et. loquit de iudea si-
cut de adultera effrenata. q̄ in eodē lecto recipit adul-
terū cū marito. et hoc fuit impletū potissime tpe regis
manasse. qui posuit idoli in templo dñi. ij. paly. xxxij.

g **Et** pepigisti cū eis fedus. i. idolatrie.
h **Dilexisti** stratū eoz manu apta. i. ad faciendū ex-
pensas magnas in idola. **i** **Et** ornasti te regi. sic est
in hebreo et in libris correctis. **k** **Ungueto**. q̄ mere-
trices pingunt facies suas vt magis placeant adulte-
ris. et hoc fuit impletū maxime tpe Bozā filij achaz regis
israel p̄ iezabel matrē eius: que ad introitū hieu in
israel depinxit oculos suos stibio et. vt placēt ei. sicut
br. iij. Regū. ix.

l **Misisti** legatos tuos. p̄cul. scz
ad theglathalassar regē assyrioz tpe achaz. vt p̄z. iij.
Regū. xvj. et ad regē egypti tpe sedechie: cōfidento de
hominibus. et de domino diffidento. propter quod se-
cuta est captiuitas babilonica. vt habetur. iij. Re-
gū. in vltimo. ideo subditur. **m** **Et** humiliata es
vsq̄ ad inferos. In hebreo habetur. **U** vsq̄ sool: quod

aliquando accipit pro fossa aliquā pro inferno: et vtroq̄
modo accipit hic: quia in captiuitate babilonica multi
fuerunt mortui in peccatis suis: quoz cadauera in fossis
fuerunt p̄iecta: et anime ad infernū descenderunt.

n **In** multitudine et. **Hic** dñr ponunt peccata iudeoz
post captiuitatem
babilonicā. inter
que p̄mū fuit aua-
ritia vt dictū est s̄.
et hoc p̄cesserūt
alia. q̄ fm̄ q̄ dicit
2bimo. vj. Radix
omniū maloz est
cupiditas. et hoc est
q̄ dicitur.

n **In** multitudine
et. q̄a rectores
populi vt sacerdo-
tes et huiusmodi p̄
diuersas vias q̄re-
bāt extorquere pe-
cunias a populo.

o **Nec** dixisti qui
escam. quia auari-
cia semper iuvene-
scit.
p **Quā** man⁹ tue
inuenisti. i. omnia
necessaria ad vitā
venērūt tibi ad ma-
num.
q **Propterea** nō
rogasti. me deo can-
to deuote. q̄ homi-
nes pleni diuitijs
obliuiscuntur dei.

Deut. xxxij. In crassatus est dilectus et recalcitrauit. in-
crassatus: in pinguat⁹: dilatat⁹. i. diuitijs. et sequitur. **De-**
reliquit deū factore suū et. **r** **Pro** quo sollicita timuisti.
Hic incipit versus in hebreo. et legatur interrogatiue vt
sit sensus. **r** **Pro** quo sollicita timuisti. q. d. nō p̄ me.
nec pro cultu nominis mei. ideo sequitur.

s **Quia** mēta es. scribit em̄ **Ero. xxiij.** Venit et moy-
ses et narravit plebi vniuersa verba dñi atq̄ iudicia. **Re-**
sponditq̄ totus pl̄s vna voce: omnia verba dñi q̄ locu-
tus est faciem⁹. et sic. p̄misit p̄ se et p̄ sua posteritate. legē
domini seruare. q̄d non fecit. **t** **Nec** cogitasti in cor-
de et. i. dissimulans punire peccata vsq̄ ad tēpus. tamen
postea punio grauius. ideo subdit. **v** **Ego** annūcia-
bo. i. manifestabo. **y** **Iusticiā** tuā. i. iniusticiā tuam q̄
ironice loquitur: sicut fatuo ironice dicit: tu es multū sapi-
ens. **y** **Et** opera tua. i. diuitie tibi congregate.

z **Non** p̄derunt tibi: ideo subdit. **a** **Quā** clamauer⁹.
in angustia. obsidionis p̄ romanos. **b** **Liberent** te cō-
gregati tui. s. numi aurei et argentei: quos indebite cōgre-
gasti. q. d. nō poterunt: ideo subdit. **c** **Et** oēs eos au-
feret ventus. i. romanoz impetus. **d** **Quia** autē. **Hic**
p̄nter describit reuertentiū penitētia. q̄ ad p̄dicationē
xpi et apostolorū plures de iudeis crediderūt. et penā p̄ ro-
manos inflicta euaserunt. q̄ ante aduentū romanoz in
iudeā admoniti fuerunt fideles p̄ angelū. vt transirent
in regnū agryppe: qui erat cōfederatus romanis. vt ha-
betur in ecclesiastica historia. ideo subditur.

d **Qui** autē fiducia habet mei. i. in me et nō in pecunijs
suis. cuiusmodi tunc erant fideles nihil propriū possiden-
tes. vt habetur **Actū. iij.** **e** **Hereditabit** terram et.
scz hierlm̄ in qua est mons syon. belius em̄ hadrian⁹ im-
perator hierusalem destructā per Tytum reedificauit. p̄
bibens iudeos habitare in ea. et concedens eius habita-
tionē xpianis. ideo subditur. **f** **Et** dicam. i. dicā faciā
p̄ belyum hadrianū. **h** **Quā** facite et. i. que populus

h **Quā** facite et. i. que populus
b b

meus xpianus absq; villo impedimento possit ibi redire.

Potest etiā aliter exponi. vt p hoc quod dicitur hic. e. Hereditabit terrā. intelligat terra viuētū. quā vere penitētes possidebūt. vñ qd subdit postea. i. Declinate de semita etc. in hebreo habet. Expedite viam. quod sic glosat Rabi sa.

Amouete de vīs vīs figmētū malū p qd intelligit indignationē fomit ad pccm. et sic p qm ipm passus iste nō intelligit ad lram de expeditione vie materialis in reditu babylonice captiuitatis vt aliq; expositores nri volunt dicere: s; de expeditione vie in reditu ad deū p penitentiā et huic dicto pccordat qd subdit Quia hec dicit excelsus etc. Sequitur.

k. Et in san. babi. et cū cōtri. et bu. spi. etc. nō em. Dic pñr ponit obstinatorū et penitentiū differētia in punitione et remedio. Circa qd sciendū. q; adueniente punitione cessat cōminatio et ira puniētis. put qlibet experit. et hoc mō loqitur dñs. d.

l. Non em in sempiternū mitigabo. peccatoribus cōminando. in. Neq; vsq; in finē. i. semper.

n. Irascor. cui ratio subdit. o. Quia spūs a facie mea egrediet etc. loqitur de seipso ad modū hoīs puniētis de cuius narib; egrediet sum? et flat? q. d. puniōe facta cessabit ira mea. p. Propter iniquitatē auaricie ei? et supple alior; maloz ad hanc auariciā sequentiū.

q. Iratus sum. et percussit eū. p. exercitiū romanoz. Auaricia em pbariseoz et sacerdotuz fuit occasio eis deridendi xpm. vñ q; dicit Auce. xvj. Audiebāt aut; bec oia pbarisei: qui erant auari. et deridebant eū. et ex cōsequētī odiū d; ipm cōceperūt. ex quo vltim; eius mortē procurauerunt. ppter qd postea p romanos puniti fuerūt.

r. Abscondi. s. me. gratiā meā ab eis iuste subtrahēdo. s. Et abiit vagus. p diuersa vicia. t. In via cordis sui. pnitatē fomitū sequēdo. v. Vias eius vidi. quia oia nuda et aperta sunt oculis dei. r. Et sanauit eum. i. tedi p omnib; sanationis sufficiēs remediū. y. Et rediit eū. p pñiam: qd intelligit nō de oibus. s; de vere penitentib; solū. z. Et reddidi cōsolationes ipsi. i. donū spūs sancti in signo visibili aplis alijsq; credentib; Act. ij.

a. Et lugentib; eius. quia eadē die ad p dicationē petri multi corde cōpuncti receperūt fidē xpi. vñ q; dicit Act. ij. Et apposite sunt in die illa aie circiter tria milia. et ppter hoc subdit. b. Creauit fructū labioz. i. p dicationis xpi et apostolor;. c. Pacē. s. gratiā in p sēnti: et glorie in futuro: quibus subditur.

d. Pacē ei q; longe ē. i. p plo gentili ad xpm cōuerso. q; legem et p pccas nō habuerat. c. Et q; ppe est. i. p plo iudaico legē et p pccas habenti. hanc aut; scripturā inducit apostolus Ro. ij. in xpo impletā. d. Et veniēs euangelizauit pacē vobis q; longe fuistis. Et quo p p; q; passus iste nō intelligit ad literā de nuncijs cyri p regnum suum missis ad denunciandū licentiā datam iudeis redeundi

dicā. Quā facite p bete iter declinate de semita: aufer te offendicula d; via populi mei. Quia hec dicit dñs excelsus et sublimis habitans eternitatē. et scrm̄ nomē ei; in excelsis et in scdō habitās et cū p trito et humili spiritu vt viuificet spm̄ humiliū et viuificet cor cōtritoz. Nō em in sempiternū litigabo: neq; vsq; ad finē irascor: q; spūs a facie mea egredietur. et flat; ego faciā. Propter iniquitatē auaricie eius iratus sum: et percussit eū. Abscondi a te faciē meā: et indignatus sum. Et abiit vagus in via cordis sui. Vias eius vidi: et sanauit eum: et reddidi cōsolationes ipsi: et lugentib; ei;.

pacifice in iudeā. vt aliq; expositores nri volūt dicere. f. Impij aut; i. iudei in sua malicia obstinati. g. Quasi mare feruēs etc. q; psequēbāt ad mortē credentes in xpo. vt p; in actibus aplōz in plurib; locis. h. Et reā. fluc. eius in cōcul. et lutū. Sicut em fluct; maris veniētēs ad litora generant ibi lutū. qd postea a transeū tribus cōculcat. sic pscutōnes a iudeis illa te xpi anis meruerunt qd cōculcarent tanq; viles a romanis.

Creauit fructū labioz pacē: pacē ei q; longe ē: et q; ppe ē dixit dñs: et sanauit eū. Impij aut; q; si mare feruēs qd qescere nō pōt; et redundāt fluct; ei; in cōculcationē et lutū. Nō ē pax impijs dicit dñs etc. Capi. lviij.

Toma ne cesses: q; si tuba exalta vocē tuā: et annuncia populo meo: scelera eoz; et tomui iacob peccata eoz;. De etem; te die in diē querunt: et scire vias meas volunt q; si gens que iusticiā fecerit. et q; in diuini dei sui non dereliquit. Rogant me iudicia iusticie: et appropinquare teo volunt. Quare ieiunauim; et nō asperisti humiliuim; animas nostras et nescisti.

Non est pax dicit dñs de impijs. quia iudei qui remanserūt obstinati: sunt p orbem vagi in obprobrio et feruitute graui.

In capi. lviij. vbi dicitur postilla. Qui lauit habet fiducia mei.

Additio. Quia hoc qd dicitur hic. Qui aut; habet fiducia mei. exponat de fide libus xpi nihil pñm possidētib;.

bus. hoc quod sequitur. Hereditabit terrā et possidebit montē sanctū meū. nullo mō intelligēdū est de hierlm̄ illa materiali. Quis em hadrianus impator illā hierlm̄ cōcessisset xpianis ad habitandū: nunq; tñ est dicendū q; bec p pccata p nōsticauit in pñmū fidei et spei fidelib; xpi. vñ talis expositio tanq; iudaica ē respuēda. et scdā quā ponit postillator est p pte catholica et vera.

Capitulu. lviij.

Toma ne cesses. Dic remouet terci; error; pccatens ex defectu morali. Aliq; em cōfidētēs de apparētī iusticia seu simulata. p psumebāt saluari. et nō mltū vigebat tpe xpi. vt p; ex decursu euāgelij. vbi mltū arguit ypocris pbariseoz sacerdotū et legispitoz et vñ h; istud ca. in duas ptes diuidit. q; p falsum remediū excludit. scdō v; pcludit: ibi. Nōne h; est. Prima ad huc in duas. q; p falsitas ponitur. et scdō excluditur: bi. Ecce in die. Circa primū de pater alloqitur boiem xpm. d. a. Clama ne cesses. p dicationē debite p tnuādo. b. Quasi tu. ex. vo. tu. manifeste vocēdo. h; em mō p dcauit xps. vt p; in euangelio. c. Et an. po. meo. s. isrl. d. Scelera eoz;. i. peccata d; deū cōmissa. c. Et tomui iacob. q; alio noie dicit; ē isrl. f. Pccatā eoz;. pmissa in primū: hanc em p plo p dcauit xps i p pua psona. p qd dicit Mat. xv. Nō sum missus nisi ad oues q; pierūt tom; isrl. g. De etem; te die in diē q; rūt. legēdo scpturas. de q; mltū glabant. tñ h; magis faciebāt ad hñdū dñi sup plm q; tūc gubnabāt p sacerdotes et legispitos. q; p pte noticiā veritatis. h. Et scire vi. me. vo. i. p tēdūt q; h; ve lint. i. Quasi gens q; iusticiā fecerit. cū tñ pñm egerit. Scdō gloriabant de orōne. et q; tū ad hoc dicit.

k. Rogant me iudi. i. i. q; iudicē p cis d; aduersarios. i. romanos. qui eos tenebant subiectos.

l. Et appropinquare teo vo. s. in iudicio qd allegandū suā iur.

hicia. id subdit in psona eoz. m Quare ieiun. 7 no af. p exauditione. n Dumiliaum? aias nfas. i. nos metipfos in cilicio 7 cynere. o Et nescisti. p approbatione. q ar tpe xpi talia ieiunia faceret. ptz Matb. ix. vbi discipuli Jobis dixerit xpo. Quare nos 7 pbari sci ieiunam? fre-

quenter. tui aut discipuli no ieiunant. p Ecce. Dic excludit remediū falsū p responsionē dñi cū dicitur.

p Ecce in die ie. x. inue. x. w. Et accipit biev luntas. p a peti tu sensitivo quē sequebant d di- ctamē rōis 7 di- uine legis. ideo subdit. q Et omnes debitores vros repetitis. cū austeritate ad impetres ad sol uendū. 7 tpe p- bilito. f. āno se- ptimo q ē remis sionis Deut. xv.

r Ecce ad lit. 7 cōten. ie. i. in die ieiunū vñ talia exercetis.

s Et pcutitis pugno impie. in iuriādo primo nō solū verbis. s etiā factis iō sb dif. t Moli- te ieiunare. p ta lem modū.

v Et audiaf i ere elso clamo: veser. cōtentōes 7 brigas suscitādo. r Mundā ta le est ic. qd elegi. i. approbavi. y Der die affligē bo- minē aiaz suā. i. seipm: p abstinentiā absq pietate. q. d. nō. qz exercitatio corpalis ad modicū vtilis ē. pietas aut ad oia. j. Tymo. vj.

3 Mundā qd cōtorqre qñi cir culū. In hebreo bñ. qñi bamū. a Caput suū. qd fa- ciebant ad ostentationē ieiunū. in hoc designantes do- lorem capitis ex ieiunio. b Et saccū 7 cinerē ster- nere. i. p lecto sibi parare. c Mundā istud vocabū ieiunū. f. deo acceptū. q. d. nō. ex quo ē pietate 7 v̄tute vacūū. d Nōne hoc est. Dic dñr v̄z remediū concludit. 7 p̄mo q̄tū ad pietatis exercitiū. secundo q̄tū ad diuinū cultū: ibi. Si auerteris. q̄tū ad primū dicit. d Nōne hoc est magis ieiunū qd elegi. i. ap- probavi. f. in quo fit abstinentiā a vicijs 7 exercitium in opibus pietatis. iō subdit. e Dissolue colligatōes impietatis. i. cauillatōes q̄b sacerdotes 7 pbarisei in- uolubant simplices ad pecunias eoz extrahendū.

f Solue fasciculos deprimentes. i. penas graues q̄s imponēbāt sup pplm. fm qd dñr Matb. xxij. Alligant em̄ onera graua 7 importabilia sup humeros homi- nū. g Dini tre eos q̄ cōfracti sunt. ex dura seruitu- te. Cetera patet vsqz ibi. h Tunc erūpet qñi mane lumen tuū. oriente tibi sole iusticie per gratiā.

i Et sanitas tua citius oriet. ab infirmitate culpe. k Et anteibit fa. tu. in. tua. p angelū te custodientem coram deo p̄sentata. l Et gloria domini colliget te in morte. m Tunc inuocabis. Dic concluditur re- mediū verum q̄tū ad orationē. cum dicit. Tunc

p Ecce in die ieiunū vñ in- uenit volūtas v̄ia 7 oēs de- bitores vros repetit. Ec- ce ad lites 7 p̄tēdes ieiuna- ris 7 pcutitis pugno impie

Molite ieiunare sic vsqz ad hāc diē: vt audiat in excel- so clamor v̄r. f. Nūqd tale ē ieiunū qd elegi p diē affli- gere hoīes aiaz suā. Nūqd cōtorqre qñi circū caput suū: 7 saccū 7 cinerē sterne- re. Nūqd istud vocabis ieiunū. 7 diē acceptabilem dño. Nōne h est magis ie- iunium qd elegi. Dissolue colligatōes impietatis. sol- ue fasciculos deprimentes.

Bimitte eos q̄ p̄fracti sūt li- beros: et omne onus dirūpe. Frange esuriētī panē tuū: 7 egenos vagosqz induc in do- mū tuā. Cū videris nudus 7 operi eū: 7 carnē tuā ne de- spereris. Tūc erūpet quasi mane lumē tuū. et sanitas

tua citius oriet. Et ante- ibit faciē tuā iusticia tua: 7 gl̄ia dñi colliget te. Tūc inuocabis 7 dñs exaudiet. cla- mabis 7 dicet ecce assū qz misericors sum dñs deus tuus.

Si abstuleri de medio tui cathenā 7 desieris extēde- re digitū: et loq̄ qd nō pro- test. Cū effuderis esuriētī aiam tuā: 7 aiam afflictā 7 repleueri: oriet in tenebris lux tua. 7 tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiē tibi dabit dñs deus tuus semp̄ et implebit splendoribus aiaz tuā: et ossa tua libera- bit. Et eris quasi hortus irriguus: 7 sicut fons aq̄rū cui nō deficiet aque. Et edificabunt in te deserta se- culorū: 7 fundamenta genera- tionis 7 generationis susci- tabis. Et vocaberis edificator sep̄iū: auertēs semi- tas in q̄tē. Si auerteret a

Erq̄p̄ q nō loq̄ de re q̄ t̄pali. q̄ frequēter interrūpit. 7 maxie iustis q̄ de cōi cursu plus ceteri t̄pali affligunt. ij. Tymo. iij. Des q̄ pie volūt viuere in xpo ihesu p̄secutio- nem patient. q̄ autē in ali quibz libris interponit. Deus tuus. nō ē de textu. b Et imple. splen. ani. tu. i. splēdo- ribz s̄ diuine noticie 7 v̄tutis. c Et ossa tua liberabit ab infirmitate corporis. d Et eris q̄si hortus irrigu- s. i. in bonis operibus fecundus. e Et edifi. in te deser- ta. i. gentiles adiungētur tibi in vna ecclesia. q̄ fuerunt deserti in p̄stis seculis. in quātū caruerūt lege 7 p̄be- tis. f Funda. gene. 7 gene. susci. i. p generationū suc- cessionē adduces aliquos ad fidē. qd impletū est in aplis 7 in alijs credentibus de iudeis. p quoz p̄dicationē 7 do- ctrinā in scripturis eoz relicta cōuertuntur gētiles ad fi- dem. g Et vca. edifi. sepi. edificare sepes materiales est officū pauperū 7 rusticorū. 7 ideo nō est tale qd qd de- beat p̄mitti. p operibus virtutū. 7 ideo p sepes hic intelli- guntur impedimēta peccatorū p sanā doctrinā 7 ordina- tiones sacras: et hoc impletū est in aplis 7 eoz successo- ribus: qui per sanā doctrinā et sacre ecclesie instituta op- posuerunt peccatis obstacula. 7 ideo subditur. h Auertēs semitas in quietē. sic est in hebreo et in li- bris correctis. Ad cessationē em̄ peccatorū sequit quies mētis. p̄ter quod dicit in fine ca. p̄cedentis. Nō est par- dicit deus meus impijs. i. Si auerteris. Dic ponitur verū remediū q̄tū ad deī cultum. Circa quod sciendū q̄ per obseruationē sabbati hic intelliguntur omnia que pertinet ad debitum deī cultum. sicut 7 in p̄cepto deca- logi Exo. xx. Memento vt diem sabbati sanctifices. ad

in uocabis 7 dñs exaudiet. f. qñ exercueris opa pietatis. n Clamabis. in seruoze orōnis. o Et dicet ecce assū p exauditionis effectū qd aut subdit. p Misericors sum dñs deus tuus. nō est in hebreo nec in libris correctis s̄ p modū glofe interlinearis p̄mo fuit positū postea per imperitiā sc̄ptorū textū insertū.

q Si abstuleris de medio tui cathenā. incarceratos relaxādo vel cathē nā vocat cauillatō nē ad inuolucndū simplices. r Et desieris extē- dere digitū. alios d̄ p̄ctis notādo. sicut faciebat pbariseus Luce. x. viij. di. Te- lut etiā hic publi- canus. s Et loq̄ qd nō p- test. alios vitupant do 7 recōmēdādo sicut ille pbarise- diccbat. Non sunt sic ceteri homi- nū raptos: adulteri ie- iuno bis in sabbato- rē. t Cū effu- deris esuriētī aiam tuā. p pietatis affe- ctum 7 etiā si facul- tas affit p effectū: ideo subdit. v Et aiaz affli. reple. ei defectū. Bleu an- do. r Oriet in tenebris lux tua. i. mutaberet de tene- bris culpe ad lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

Et q̄p̄ q nō loq̄ de re q̄ t̄pali. q̄ frequēter interrūpit. 7 maxie iustis q̄ de cōi cursu plus ceteri t̄pali affligunt. ij. Tymo. iij. Des q̄ pie volūt viuere in xpo ihesu p̄secutio- nem patient. q̄ autē in ali quibz libris interponit. Deus tuus. nō ē de textu. b Et imple. splen. ani. tu. i. splēdo- ribz s̄ diuine noticie 7 v̄tutis. c Et ossa tua liberabit ab infirmitate corporis. d Et eris q̄si hortus irrigu- s. i. in bonis operibus fecundus. e Et edifi. in te deser- ta. i. gentiles adiungētur tibi in vna ecclesia. q̄ fuerunt deserti in p̄stis seculis. in quātū caruerūt lege 7 p̄be- tis. f Funda. gene. 7 gene. susci. i. p generationū suc- cessionē adduces aliquos ad fidē. qd impletū est in aplis 7 in alijs credentibus de iudeis. p quoz p̄dicationē 7 do- ctrinā in scripturis eoz relicta cōuertuntur gētiles ad fi- dem. g Et vca. edifi. sepi. edificare sepes materiales est officū pauperū 7 rusticorū. 7 ideo nō est tale qd qd de- beat p̄mitti. p operibus virtutū. 7 ideo p sepes hic intelli- guntur impedimēta peccatorū p sanā doctrinā 7 ordina- tiones sacras: et hoc impletū est in aplis 7 eoz successo- ribus: qui per sanā doctrinā et sacre ecclesie instituta op- posuerunt peccatis obstacula. 7 ideo subditur. h Auertēs semitas in quietē. sic est in hebreo et in li- bris correctis. Ad cessationē em̄ peccatorū sequit quies mētis. p̄ter quod dicit in fine ca. p̄cedentis. Nō est par- dicit deus meus impijs. i. Si auerteris. Dic ponitur verū remediū q̄tū ad deī cultum. Circa quod sciendū q̄ per obseruationē sabbati hic intelliguntur omnia que pertinet ad debitum deī cultum. sicut 7 in p̄cepto deca- logi Exo. xx. Memento vt diem sabbati sanctifices. ad

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

in uocabis 7 dñs exaudiet. f. qñ exercueris opa pietatis. n Clamabis. in seruoze orōnis. o Et dicet ecce assū p exauditionis effectū qd aut subdit. p Misericors sum dñs deus tuus. nō est in hebreo nec in libris correctis s̄ p modū glofe interlinearis p̄mo fuit positū postea per imperitiā sc̄ptorū textū insertū.

q Si abstuleris de medio tui cathenā. incarceratos relaxādo vel cathē nā vocat cauillatō nē ad inuolucndū simplices. r Et desieris extē- dere digitū. alios d̄ p̄ctis notādo. sicut faciebat pbariseus Luce. x. viij. di. Te- lut etiā hic publi- canus. s Et loq̄ qd nō p- test. alios vitupant do 7 recōmēdādo sicut ille pbarise- diccbat. Non sunt sic ceteri homi- nū raptos: adulteri ie- iuno bis in sabbato- rē. t Cū effu- deris esuriētī aiam tuā. p pietatis affe- ctum 7 etiā si facul- tas affit p effectū: ideo subdit. v Et aiaz affli. reple. ei defectū. Bleu an- do. r Oriet in tenebris lux tua. i. mutaberet de tene- bris culpe ad lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

Et q̄p̄ q nō loq̄ de re q̄ t̄pali. q̄ frequēter interrūpit. 7 maxie iustis q̄ de cōi cursu plus ceteri t̄pali affligunt. ij. Tymo. iij. Des q̄ pie volūt viuere in xpo ihesu p̄secutio- nem patient. q̄ autē in ali quibz libris interponit. Deus tuus. nō ē de textu. b Et imple. splen. ani. tu. i. splēdo- ribz s̄ diuine noticie 7 v̄tutis. c Et ossa tua liberabit ab infirmitate corporis. d Et eris q̄si hortus irrigu- s. i. in bonis operibus fecundus. e Et edifi. in te deser- ta. i. gentiles adiungētur tibi in vna ecclesia. q̄ fuerunt deserti in p̄stis seculis. in quātū caruerūt lege 7 p̄be- tis. f Funda. gene. 7 gene. susci. i. p generationū suc- cessionē adduces aliquos ad fidē. qd impletū est in aplis 7 in alijs credentibus de iudeis. p quoz p̄dicationē 7 do- ctrinā in scripturis eoz relicta cōuertuntur gētiles ad fi- dem. g Et vca. edifi. sepi. edificare sepes materiales est officū pauperū 7 rusticorū. 7 ideo nō est tale qd qd de- beat p̄mitti. p operibus virtutū. 7 ideo p sepes hic intelli- guntur impedimēta peccatorū p sanā doctrinā 7 ordina- tiones sacras: et hoc impletū est in aplis 7 eoz successo- ribus: qui per sanā doctrinā et sacre ecclesie instituta op- posuerunt peccatis obstacula. 7 ideo subditur. h Auertēs semitas in quietē. sic est in hebreo et in li- bris correctis. Ad cessationē em̄ peccatorū sequit quies mētis. p̄ter quod dicit in fine ca. p̄cedentis. Nō est par- dicit deus meus impijs. i. Si auerteris. Dic ponitur verū remediū q̄tū ad deī cultum. Circa quod sciendū q̄ per obseruationē sabbati hic intelliguntur omnia que pertinet ad debitum deī cultum. sicut 7 in p̄cepto deca- logi Exo. xx. Memento vt diem sabbati sanctifices. ad

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

lucē gr̄e. y Et redem- f. mētis. a Da- bit do. de. tu. semp̄.

cuius observationem requirit cessatio ab opibus peccatorum. que sunt maxime servilia Job. viij. Qui facit peccatum servus est peccati. id est. Si auerteris a sabbato pedem tuum ut non peccas ad male agendum. id est subdit. Facere voluntatem tuam. sequendo appetitum tuum irrationabile. Secundo ad observationem sabbati requirunt occurrere circa divina. ideo subditur.

Et voca. sab. de li. x. i. intendendo ad divina.

Et glorificaueris. i. honoraueris debite obseruando.

Dum non facis vias tuas. sequendo tuas concupiscentias

Et non inue. w. tua. i. effectus sensibilibus appetitua.

Et loquaris sermonem. s. malum contra deum vel proximum. sed magis sis intentus ad dei laudandum.

Tunc delectaberis sup dno. i. effectus sensibilibus appetitua.

Et loquaris sermonem. s. malum contra deum vel proximum. sed magis sis intentus ad dei laudandum.

Tunc delectaberis sup dno. i. effectus sensibilibus appetitua.

Et sustol. te sup alti. terre. p. pteptu terrestrii et appetitum celestium.

Et cibabo te bere. ia. pa. tui. s. in beatitudine celestium bona esse eterna cum sint multo minoribus

bona opibus virtutum. non possunt esse principale premium. p. missum patriarchis p. opibus virtutis. sicut declaratum fuit diffusius Gen. xv.

Os enim domini locutum est. q. d. hoc factum est et firmum.

In caplo. lviij. ubi dicit in postilla. Nolite ieiunare.

Ad dicitio.

Si translatio nostra habet. Nolite ieiunare. hebraica litera b3 quedam verba que vno modo signant. Et non ieiunatis. et alio modo signant. et non ieiunatis. et si primo modo intelligant exponunt sicut in postilla. Si autem secundo modo sensus est. Et non ieiunatis ut audiat in excelsis clamor vester. i. non intenditis in ieiunando ut audiamini a deo quasi sic cessaretis a contentione et iniuriis que deo non placent. Et hec expositio videtur magis propria specialiter propter li. et que proponitur huic verbo ieiunatis seu ieiunctis.

Capitulum. lix.

Ecce non est abbreviata. Postquam posita est preparatio ad salutem. hic dominus salus ponitur. et diuiditur in duas partes. quia primo ponitur ipsa salus. secundo magnitudo ipsius. ca. sequenti. Prima in duas. quia primo ponitur salutis necessitas. secundo eius equitas. ibi. Et vidit dominus. Circa primum sciendum quod necessitas ista est propter miseriam culpae et pene. quam incurrerunt iudei ex precepto christi. et de ista eadem miseria exponitur Ra. fa. pns ca. et quantum ad hoc conuenit mecum. s. discouenit in quantum dicit iudeos ab ea liberari pro christum venturum cuius aduentus transiit in preteritum. Igitur primo ponitur huius miserie descriptio. secundo eiusdem confessio. ibi. Propter hoc. Prima in duas. quia primo describitur miseria culpae. secundo pene. ibi. Cogitationes. Circa primum dicitur. a. Ecce non est abbreviata. i. minorata. b. Manus domini. i. potestas eius.

Et neque aggravata auris. q. d. ista miseria in qua estis non puenit ex dei impotencia vel ignorantia ad saluandum. s. ex parte vestra. id est subdit.

Sed iniquitas vestra. diuini. inquit vos et deum

sabbato pedem tuum: facere voluntatem tuam in die sancto meo et vocaueris sabbatum delicatum et sanctum domini gloriosum et glorificaueris eum dum non facis vias tuas et non inueniunt voluntates tuas: ut loquaris sermonem tunc delectaberis super domino. et sustollas te super altitudines terre: et cibabo te hereditate iacob patris tui. Os enim domini locutum est.

Capitulum. lix.

Ecce non est abbreviata manus domini ut saluare nequeat neque aggravata est auris eius ut non exaudiat huius iniquitates vestre diuiserunt in te vos et deum vestram et peccata vestra abscondiderunt faciem eius a vobis ne exaudiret. Manus enim vestrae pollute sunt sanguine et digitus vestri iniquitate Labia vestra locuta sunt mendacium et

lingua vestra iniquitate fatur.

Non est qui inuocet iusticiam neque est qui indicet vere huius confidenti in nihilo: et loquuntur vanitates. Conceperunt laborem et pepererunt iniquitatem. Quasi aspidem ruperunt et telas araneae texerunt. Qui conderit domus eorum morietur et quod confotum est erumpet in regulum. Telle eorum non erunt in vestimentum: neque opientur opibus suis. Opera eorum opera inutilia: et opera iniquitatis in manibus eorum. Pedes eorum ad malum currunt: et festinant ut effundant sanguinem innocentem. Cogitationes eorum cogitationes inutiles. Castitas et peritio in visceribus eorum. Quia pacis nescierunt et non est iudicium in gressibus eorum. Semire eorum incuruae te sunt eis: omnes qui calcant

in nihilo. i. in aduentu messie futuro qui iam transit in preteritum. et ideo talis confidentia est super nihilum.

Et loquuntur vanitates. quia doctores iudeorum multoties terminos preterierunt de aduentu messie. et omnes transierunt tanquam pronuntiati inani et false.

Conceperunt laborem. i. excogitauerunt inferre laborem christo et discipulis

Et pepererunt iniquitatem. procedendo ad effectum. ut patet ex euangelis et actibus apostolorum.

Quasi aspidem ruperunt. i. consilia venenosa pro christo et discipulis eius in effectum exterius perduxerunt.

Et telas araneae texerunt. i. adinventiones falsas pro doctrina christi. ut ab ea populum auerterent.

Qui come. de ouis eorum. consentiendo malignis consiliis ipsorum.

Morietur morte culpe. Et quod confotum est erunt in re. quia quicquid procedebat ex dictis consiliis totum erat venenosum.

Telle eorum non erunt in vestimentis et virtutis quibus sic vestiuntur et ornantur. s. magis ad contrarium.

Opera eorum opera inutilia. i. nocua. minus enim dicendo plus significat. ideo sequitur.

Et opus iniquitatis vestrae. pedes eorum ad malum currunt et. s. ad effusionem sanguinis christi et suorum discipulorum. ut de christo patet in euangelis et in actibus apostolorum de eius discipulis.

Cogitationes. hic dominus ponitur miseria pene. Dicit enim Iosephus li. de iudaico bello. post mortem christi ante destructionem ciuitatis per Tyrum. iudea erat multum lacerata intraneis dissensionibus. et sic cogitabant se mutuo spoliare et inficere. ideo dicitur.

Cogitatio eorum cogitatio inuicem. i. nocua. Castitas et cotri. i. mutua peruersio rerum et occasio personarum.

In visceribus eorum. ut dicitur. Et in pa. nekic. quia post dissensionem intraneam romanis rebellauerunt.

Et non est iudicium. i. executio operum iusticie. In gressibus eorum. i. in suis processibus.

Semire eorum incuruae te sunt eis. a rectitudine iustitiae

vestrum. sepantes vos ab eo. Et petra vestra. abscondita. eius a vobis. de merito. Et exaudiret. quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Manus enim vestrae. i. opera vestra que per manus designant. eo quod manus est organum organorum. id est anima. b. Pollute sunt sanguine. i. pau-

peru bona eorum rapiendo.

Et digitus vestri iniquitate fatur. designant iniusticie minores sicut digitus minor est manus.

Labia vestra locuta sunt mendacium. pro christo dicitur quod fuit magus et propheta falsus.

Et lingua vestra iniquitate fatur replicat est eiusdem sententiae ad maiorem assertionem.

Non est qui inuocet iusticiam. i. christum. Qui factus est nobis a deo sapiens et iusticia et sanctificatio. i. cor. i.

Et neque est qui dicet vere de tactis christi. et loquitur propheta quod non ad illos qui sunt in infidelitate obstinati.

Et confidunt in nihilo. i. in aduentu messie futuro qui iam transit in preteritum. et ideo talis confidentia est super nihilum.

Et loquuntur vanitates. quia doctores iudeorum multoties terminos preterierunt de aduentu messie. et omnes transierunt tanquam pronuntiati inani et false.

Conceperunt laborem. i. excogitauerunt inferre laborem christo et discipulis

Et pepererunt iniquitatem. procedendo ad effectum. ut patet ex euangelis et actibus apostolorum.

Quasi aspidem ruperunt. i. consilia venenosa pro christo et discipulis eius in effectum exterius perduxerunt.

Et telas araneae texerunt. i. adinventiones falsas pro doctrina christi. ut ab ea populum auerterent.

Qui come. de ouis eorum. consentiendo malignis consiliis ipsorum.

Morietur morte culpe. Et quod confotum est erunt in re. quia quicquid procedebat ex dictis consiliis totum erat venenosum.

Telle eorum non erunt in vestimentis et virtutis quibus sic vestiuntur et ornantur. s. magis ad contrarium.

Opera eorum opera inutilia. i. nocua. minus enim dicendo plus significat. ideo sequitur.

Et opus iniquitatis vestrae. pedes eorum ad malum currunt et. s. ad effusionem sanguinis christi et suorum discipulorum. ut de christo patet in euangelis et in actibus apostolorum de eius discipulis.

Cogitationes. hic dominus ponitur miseria pene. Dicit enim Iosephus li. de iudaico bello. post mortem christi ante destructionem ciuitatis per Tyrum. iudea erat multum lacerata intraneis dissensionibus. et sic cogitabant se mutuo spoliare et inficere. ideo dicitur.

Cogitatio eorum cogitatio inuicem. i. nocua. Castitas et cotri. i. mutua peruersio rerum et occasio personarum.

In visceribus eorum. ut dicitur. Et in pa. nekic. quia post dissensionem intraneam romanis rebellauerunt.

Et non est iudicium. i. executio operum iusticie. In gressibus eorum. i. in suis processibus.

Semire eorum incuruae te sunt eis. a rectitudine iustitiae

vestrum. sepantes vos ab eo. Et petra vestra. abscondita. eius a vobis. de merito. Et exaudiret. quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Manus enim vestrae. i. opera vestra que per manus designant. eo quod manus est organum organorum. id est anima. b. Pollute sunt sanguine. i. pau-

peru bona eorum rapiendo.

Et digitus vestri iniquitate fatur. designant iniusticie minores sicut digitus minor est manus.

Labia vestra locuta sunt mendacium. pro christo dicitur quod fuit magus et propheta falsus.

Et lingua vestra iniquitate fatur replicat est eiusdem sententiae ad maiorem assertionem.

Non est qui inuocet iusticiam. i. christum. Qui factus est nobis a deo sapiens et iusticia et sanctificatio. i. cor. i.

Et neque est qui dicet vere de tactis christi. et loquitur propheta quod non ad illos qui sunt in infidelitate obstinati.

Esaias

die 7 veritatis. **R** **Q**uis q̄ calcet in eis. p̄ eas p̄cedē-
to 1 **I**gnorat pacē. deo 7 primo. m̄ **P**ropter
hoc. **H**ic d̄nr ponit p̄dicte miserie cōfessio **E**saias em̄
ip̄am p̄uidēs eā p̄fitef. se cū illis numerādo. eo q̄ erat
de ip̄o iudaico. sicut **D**aniel. ix. ca. p̄fitef p̄ctā ip̄i sui
numerādo se cū
peccatoribus. lz
esset innocēs. et
sic dicit **E**saias.
m̄ **P**ropter hoc
elongatū ē a no-
bis iudiciū m. i.
executio iusticie
actualis.

Quod nō appre-
hēdet nos iusti-
cia habitual. et
loq̄t de futuro q̄
modum p̄criti
p̄pter certitudi-
nem p̄betie.

P **E**xpectavi-
mus lucē. i. xpm̄
q̄ d̄t lux. s. r̄lx.
p̄edi te in lucē
gentiū r̄.

Q **E**t ecce tene-
brē. q̄ in aduen-
tu xpi iudei pro-
maiori p̄te fue-
runt excecari.

Splendorē
7 in tenebris r̄.
repetitio ē eius-
dē s̄nie ad maio-
rē exaggeratio-
nē. s. **I**mpo-
sim̄ in meridie
i. in tpe lucē grē
qd̄ marine ha-
buit rōnē meri-
dici tpe p̄dica-
tionis xpi p̄pter
evidentiā mira-
culoz.

Rugiem̄ q̄si v̄si r̄. s. fuit impletū in ad-
uentu romanoz 7 iudeos. v̄ **E**xpectavi-
m̄ iudiciū
i. q̄ fieret nob̄ vindicta de romanis nos affligētibz.

Et nō ē. q̄ ex cōverso fuerit destructi a romanis. y
Salutē. i. xpm̄ quē p̄ies v̄. test. expectaverit. 3 **E**t
elōgata ē a nob̄. i. a iudeis icredul̄ p̄t suā icredulitatē.

Multi. s̄ em̄ iniq̄. no. q̄ iudei a xpo elongati r̄unt
de peccato in p̄ctm̄. b. **E**t p̄ctā nō. r̄nde. no. p̄ misē-
riā subsecutā. c. **Q**uia scelera n̄ra nob̄ sc̄i. p̄ misē-
rie affectū. d. **E**t in. no. cogno. i. ex certa sc̄ia pecca-
uimus. qd̄ est graui q̄ ex ignorātia vel infirmitate.

Et auersi sum̄ ne ire. post ter. dei no. obediēdo vo-
citrine xpi. f. **E**t loq̄remur calūniā. s. xpm̄ r̄a. fa-
miliā. g. **E**t trāsgressiōnē. p̄sequēdo innocētes ad
mortē. h. **C**ōce. 7 lo. sum̄ de corde. i. sciēnt̄ 7 a. p̄o-
sito. i. **E**terba mēdacū. s. xpm̄. vt patz **L**ucc. xxiij.
vbi accusauerūt eū q̄ p̄hibebat tributa dari cesari. et
q̄ volebat rex fieri. cū tñ de d̄no essent certi. q̄ dixerat
eis. **R**eddite q̄ sunt cesaris cesari **M**atth. xxij. **E**tiam
s̄lt̄ sciens q̄ veturi essent vt p̄stituerēt eū regē fugit in
montē **J**oh. vj. k. **E**t cōuer. est retroz. iudē. in p̄dē-
natione xpi innocētis p̄ pylatū. l. **E**t iusti. lon. ste.
q̄ nō habuit locū. m. **Q**uia corruit in pla. ve. q̄ sa-
cerdotes auerterunt ip̄m a veritate s̄ xpm̄. vt barra-
bas liberaref. 7 xps crucifigeref. ideo seq̄tur.

Et facta ē veri. in obli. q̄ veritas doctine xpi quā
ip̄s audierat a mēte eius recessit p̄ sacerdotū receptio-
nem. o. **E**t qui recessit a malo. de p̄secutōe 7 morte
cb̄isti penitendo. cuiusmodi fuerunt iudei. qui con-

Et qui recessit a malo. de p̄secutōe 7 morte
cb̄isti penitendo. cuiusmodi fuerunt iudei. qui con-

Et qui recessit a malo. de p̄secutōe 7 morte
cb̄isti penitendo. cuiusmodi fuerunt iudei. qui con-

Et qui recessit a malo. de p̄secutōe 7 morte
cb̄isti penitendo. cuiusmodi fuerunt iudei. qui con-

eriti fuerunt ad p̄dicationem petri **A**ct. ij. vbi dicit. **D**is
auditis cōpuncti sunt corde. 7 dixerūt ad petrū 7 ad re-
quos apostolos. **Q**uid faciem̄ viri fratres. petrus vero
ait ad illos: penitentiā agite. 7 baptizef vnusquisq̄ vestz
in nomine b̄iesu xpi r̄. sequif ibidē. **E**t apposite sunt in
die illa anime circi
ter tria milia.

P **P**rede patuit
vt patet **A**ct. viij.
Facta est autē in
die illa persecutio
magna in ecclesia
que erat hieroly-
nis. q̄ **E**t vi-
dit. **H**ic d̄nr ponit
salutis equitas per
p̄ditionē maloz
7 saluationē bono-
rum. hoc em̄ exigit
equitas. et hoc in
destructione iudeo-
rum. per romanos fuit
impleta p̄ quā in-
creduli mortui fue-
runt. 7 captiuati. 7
credentes fuerunt
saluati. primo ab
exercitu romano-
rum. quia monitu
angeli trāsierūt in
regnū agripe ante
aduentum eoz. vt
dictū est s̄. **P**ostea
a iudeis quia p̄ eo-
rum destructionē
fuerunt liberati a
p̄secutionibz quas
eis faciebant. 7 re-
edificata ciuitate
hierlm̄ p̄ belyū ba-
drianū eaz in habē-
tare pacifice per-
missi fuerunt. ideo
dicit. q̄ **E**t vi-

Quia corruit in pla-
tea veritas. 7 eq̄tas n̄ potu-
it ingredi. **E**t facta ē veri-
tas i obliuione 7 q̄ recessit a
malo. p̄de patuit. **E**t vi-
dit d̄ns 7 malū apparuit in
oculis ei. q̄ nō est iudiciū.

Et vidit r̄ q̄ nō est vir. 7
apoziat̄ ē q̄ n̄ ē q̄ occurrat
Et saluauit sibi brachiu-
z suū 7 iusticia ei. ip̄a p̄firma-
uit eū. **I**ndut̄ est iusticia
vt lorica. 7 galea salutis in
capite ei. **I**ndut̄ ē vestimē-
tis vltōnis. 7 optus est q̄si
pallio zeli sicut ad vidictā
q̄si ad retributōz indigna-
tōis hostibz suis. 7 vicissitu-
dinē inimic̄ suis. **I**n sulis
vicē reddet. **E**t timebūt q̄
ab occidente: nomē d̄ni: 7 q̄
ab ortu solis gloriā ei. **C**ū
venerit q̄si fluuiū violētus
quē spūs d̄ni cogit. 7 vene-
rit syon redēptoz: 7 et eis q̄

Dns 7 ma. appar. in oculis eius. i. q̄ fideles a iudeis incre-
dulis sic affligerent: iō seq̄tur. **Q**uia nō est iudiciū.
eo q̄ iniuste p̄ncipes indeoz xp̄ianos condēnabāt.

Et vidit q̄ nō est vir r̄. i. q̄ nō apponebat ibi reme-
diū humana potentia. **E**t apoziat̄ ē. i. de miseria
7 infelicitate eoz molestat̄. **E**t saluauit sibi bra-
chium suū r̄. i. fideles vtute sua. **I**ndutus est iusti-
cia 7 lorica r̄. loq̄tur de deo ad modū militis armati p̄ce-
dentis ad saluationē populi sui. **I**ndutus est vestimētis
vltōnis. i. exercitu romanoz p̄parato ad p̄ditionē ma-
loz ex instinctu diuino. **E**t optus est q̄si pallio zeli
i. **T**yto d̄ erat sup exercitū sicut palliū sup alia vestimen-
ta. 7 vocat̄ palliū zeli. q̄ multū fuit soliat̄ 7 captōe bie-
rusalē ad maloz p̄ditionē. iō subdit. **Q**uasi ad re-
tributionē indignatōis hostibz suis. i. iudeis in infidelita-
te obstinatis. licet em̄ **T**yt̄ rebellaret ciuitatē. eo q̄ rebel-
lauerat romanis: de tñ ad h̄ eū inuestigabat. vt p̄ eū vir-
dicta fieret de xpi inimic̄is. **I**n sulis vicem red. **D**i-
cunt̄ autē h̄ in sule hierlm̄ 7 alie ciuitates iudee: eo q̄ sint
sit circa maria: tota em̄ iudea fm̄ suā longitudinē sita ē
sup mare mediterrancū ex p̄te occidentis. 7 in latere oppo-
sito habet iordanē fluuiū transeuntē p̄ mare galilee 7 ma-
re mortuum. **E**t timebūt qui ab occidente nomen
d̄ni r̄. q̄ a tpe apostolorū fides catholica fuit multū dila-
tata ad oēs partes orbis. **C**um venē. q̄si flu. vi. i. ro-
manoꝝ exercitus. **Q**uē spūs d̄ni co. quia spūs d̄ni
ad hoc eū instigauit. vt p̄dictū est.

Et veyerit syon redēptoz. 7 est hic syon datiu casus,
per quā intelligitur ecclesia. vt dictū est s̄. ij. ca. ad quatu
1014 14

redimēda venit in passioe sua. 2 iter venit p effectū in destructōe hierlm. ad accipiēdū vindictā de morte sua. 2 venit etiā ad recipiēdū penitētes in sua misericōdia. 2 maxime iudeos feruēde reuertētes ad ipm detecta falsitate antixpi p enoch 7 helyā: id seqf. f. Et eis q redeūt ab iniquitate rē. et in h sensu allegat bec scriptura Ro. xj.

Hoc fedus meū cū eis rē. qd sūdit cū dī. b. Spūs me⁹ q̄ ē in te. ad h em descendit spūs sanct⁹ sup credētes in die pēbecosfes vt q̄ p̄s erat tūm dīficēt firmit̄ stabiles in am ore xpi k. Et vba mea q̄ posui in ore tuo. qz sila extūc p̄dicauit ecclia: 7 predicabit vsqz in finē mūdi 7 tūc glia 7 veritas b̄ p̄dicata: lucide ap̄parebit in patria.

redeūt ab iniquitate i iacob dicit dñs. Hoc fedus meū cū eis dicit dñs. Spūs me⁹ q̄ ē in te 7 vba mea q̄ posui in ore tuo: nō recedēt de ore tuo: 7 de ore semis tui dicit dñs. amodo 7 vsqz in sempiternum. **Capit. lx.**

Surge illuminare hierusalem: qz venit lumē tuū 7 glia dñi sup te orta ē. Quia ecce tenebre opient terrā 7 caligo pp̄los: sup te

In ca. lix. vbi dī in postilla. Quia corruit i plateis veritas

Hoc qd dī. Quia corruit in plateis veritas. p̄dicat videt exponēdū de ipō xpo q̄ de seipō dicit vobis xij. ca. Ego sum via veritas 7 vita. et qd seqtur. Et facta ē veritas i obliuionē. bene exponit de veritate 7 doctrina xpi put in postilla. p̄ma em veritas p̄dicata corruit in plateis p̄ mortē. scdo vō veritas. s. doctrine facta est in obliuionem.

In eodē capi. vbi dicit in postilla. Et timebunt qui ab occidente nomen domini.

Quia hoc qd dī. Et timebūt q̄ ab occidēte nomē dñi rē. Considerandū q̄ timor dei. s. filialis fuit in toto orbe q̄tū ad istos diffusus aplis p̄dicantibus de quo dī hic. Et timebūt q̄ ab occidēte nomē dñi. et ab oru solis gloriā e⁹. 7 hoc p̄ncipalit̄ ex q̄nqz q̄ hic exp̄munt licet nō seruato t̄pis ordine. p̄mo q̄ manifesta fuit vindicta dei in occisores xpi. de quo dicit. Cū venerit q̄si flauius violentus quē spūs dñi cogit. exponatur sicut in postilla. scdo eo q̄ venit redēptor xpi syon. s. ecclie in tēpe determinato a p̄betis. de q̄ dicit. Et venerit syon redem̄ptor. tercio ex hoc q̄ redēptor ille recedat sibi penitētes etiā de pp̄lo iudaico. de q̄ dicit. Et eis q̄ redeūt ab iniquitate iacob. q̄rto ex hoc qd spūs sanct⁹ sup ap̄los 7 discipulos descendit 7 continuo manet in ecclia. de quo dicit. Spūs me⁹ q̄ est in te. q̄nto qz verba p̄dicatōnis euāgelij silr in ecclia cōtinuant̄. de quo dicit. Et verba mea q̄ posui in ore tuo nō recedent de ore tuo 7 de ore seminis tui.

Surge illuminare. Ad intellectū sequētū considerādū q̄ aliq̄ doctores catholici exponūt totū istud ca. de p̄speritate redēptiū de babilone. s. hoc nō videt̄ vey. qm̄ illi nunq̄ fuerūt in tanta p̄speritate vt prius. immo q̄si oia q̄ dicunt̄ hic nō p̄nt exponi de ipsis nisi valde extorte qz dī hic. Mirabit̄ 7 dilatabit̄ cor tuū. qm̄ p̄cra fuerit ad te multitudo maris. fortitudo gentiū venierit tibi. licet em̄ aliq̄ gētilitate relicta eis adbēserūt. tñ fuerūt pauci 7 parue reputatōis et stutis. Itē q̄ postea subdit. Et edificabūt filij pegriū muros tuos. qz ipsi met edificauerūt eos tpe Neemie 7 cū magno labore et anxietate. ita q̄ vna manu faciebant opus 7 altera tenebant gladiū Neemie. s. ij. 7 hoc timore aduersariōrū eos impedire volentiū. 7 qd b̄ subdit. Aperient̄ porte tue iugiter rē. qz magis tenebant̄ clausē aduersariōrum timore

Itē qd postea subdit. **B**enē em̄ 7 regnū qd nō fuerit tibi p̄bit. qz illa rē nō fuerit eis s̄ magis ecouerso. p̄mo p̄s tributū reddēdo: postea greci 7 postea romani. vt p̄z ex libris Esdre 7 Neemie. 7 Machabeor. 7 euangelioz. 7 ex libris Iosephi et alioz bystoriogra

aut oriet dñs 7 glia ei⁹ in te videbit̄. Et ambulabūt gētes i lumine tuo: et reges in splēdore ort⁹ tui. **L**ena i circuitu oculos tuos 7 vide: oēs isti cōgregati sunt: venerūt tibi. **F**ilij tui de lōge veniēt 7 filie tue de latere surgent. **T**ūc videbis 7 afflues: 7 mirabit̄ 7 dilatabit̄ cor tuum qm̄ conuersa fuerit ad te multitudo maris 7 fortitudo gentium 7 venerit tibi

p̄boz. Itē expo sitores isti magz vident̄ iudaiare q̄tuz ad hoc: q̄ hebzei q̄ exp̄nunt totū istud ca. de tpe xpi. vñ Ra. moyses sup sc̄n. xv. ca. dicit q̄ illud quod dicit̄ hic. Et ambulabunt gētes in lumine tuo intelligit̄ de messia. Dicit̄ igit̄ q̄ ea q̄ ponunt̄ h̄ implenda s̄ tpalit̄ i aduētū messie. s̄ hoc arguē p̄ hoc qd verus finē ca. dī. Non occide: vltra sol

tus rē. qz fm̄ antiquos doctores hebzeor in aduētū messie nō ē intelligēdū aliqd̄ imitari de cursu mundi. vt dicit̄ s̄. xj. ca. 7 id qd dī hic de statu solis r̄iune 7 de diuino lumie. nō p̄t p̄uenient̄ referri ad statū b̄ mūdi seu p̄speritatē terrenā. sicut iudei intelligūt dicentes messia tpalit̄ regnatur̄ sup oēs gētes. 7 qd tūc iudei p̄sperēt̄ eo mō q̄ in h̄ ca. describit̄. Igit̄ dicit̄ q̄ sicut ca. p̄cedēt̄ descripta ē salus xpi. ita in hoc p̄r̄ describit̄ magnitudo salut̄ h̄. 7 p̄z ex p̄te materie recipientis. scdo ex p̄te cāe efficiētis ca. sequēt̄. Circa p̄m̄ sciēdū q̄ materia siue subiectū recipiēs xpi salutē est ecclia fidelū. q̄ bz duplicē statū. s. in mūdo q̄tū ad eccliaz militatē. 7 in celo q̄tū ad triūphatē. **P**rimo p̄ ponit̄ magnitudo salut̄ ecclie respectu stat⁹ p̄mi. scdo respectu scdi: ibi. **N**ō audiet̄. **P**rima diuidit̄ i tres. qz p̄mo describit̄ p̄speritas militat̄ ecclie ex fidelū multiplicatōe. scdo ex eccliaz edificatōe: ibi. **E**t edificabūt t̄cio ex bonoz affecutōe: ibi. **E**t veniēt. Circa p̄mō dī. **S**urge illuminare hierlm. i. ecclia militās vt dicit̄ fuit s̄. ca. q̄. q̄ surgere cepit et illuminari a p̄ncipio doctrine xpi. **Q**uia venit lumē tuū. i. xps q̄ est veritas lux. **J**ob. j. 7 s̄. xlij. vbi dī de xpo. **D**edi te in lucē gentiū rē. **E**t glia dñi. i. filij q̄ ē glia dei p̄s sicut 7 e⁹ sapia. glia em̄ a claritate dī. q̄si qdā clara c. mutata in g. 7 sic appropiaf̄ filio: sicut 7 cetera ad noticiā p̄tinet̄. **S**up te orta ē. natura diuina assumpta. **Q**uia ecce te. ope. ter. rē. vbiqz em̄ ex eccliam sunt tenebre erroris 7 ignorat̄ie. **E**t glia ei⁹ te vi. p̄ c̄p̄tione miraculoz gloriā diuine stutis demonstrantiū. **E**t am. gē. in lu. tuo rē. i. in lumine fidei xpiane qd̄ apparet̄ impleū in diuersis p̄tib⁹ orbis in filijs ecclie. **L**ena in cir. ocu. tu. rē. ad oēm. s. diuina orbis respectu hierlm vbi p̄ p̄dicatū ē euāgelij. 7 inde alibi p̄ xpi discipulos veniatū. **C**ōgregati s̄. fideles i vnitate fidei xpiane. **F**ilij tui de lōge. rē. 7 si. tue de latere. i. de prope. **S**urget. q. d. vtriusqz sex⁹ p̄sone nascēt̄ filij 7 filie ecclie tā de longinqs partib⁹ q̄ de p̄p̄ijs. **T**ūc videbis multitudinē credētū. **A**fflues. cōsolationib⁹ diuinis. **M**irabit̄. ex tāne loci multiplicatione. qz a tpe ap̄loz veniata est fides ad om̄s terre habitabilis p̄tes. sicut declaratū fuit sup illud ps̄. xvij. **I**n om̄ne terrā eruit sonus eoz. **E**t dila. cor. tuū. p̄ gaudio. **Q**uā conuer. su. ad te mul. ma. i. habitantiū in insulis. sicut patet de s̄olia anglia 7 alijs insulis maris. **F**ortitudo gentiū. i.

Esaie

Imperium romanorum quod toti mundo dominabat. **¶** Venit tibi quod impletum fuit tempore constantini. **¶** Inundatio camelorum operiet terram. **¶** Constantinus enim imperator et multi alii potentes exemplo sui avari divitias suas multas pro orbem miserit super talia aialia ad sustentationem ministrorum ecclesie et pauperum christianorum et edificationes ecclesiarum.

¶ Madian et effa. hoc dicitur quod in terris illis specialiter nascuntur talia aialia fortia. **¶** Des de saba venient rursus. hoc dicitur de expositores nostri coiter impletum in illis regibus qui venerunt ad adorandum christum natum. et id subditur Des rursus. quod populi subiecti illis regibus virtualiter contuebantur.

¶ Ome pecus cedrus. nabaioth et cedrus descendit de abraham pro ysmabele. **¶** Gen. xxv. Et isti habitabant in tabernaculis nutrites pecora. id est ex tali occupatione designatur hic cum dicitur.

¶ Ome pecus cedrus quantum ad minores illi populi. **¶** Congregabit tibi in ovile domini locum.

in hys propheta metaphoricis sicut etiam in multis alijs locis. **¶** Arietes nabaioth. id est maiores illi populi. **¶** Muni strabit tibi. sicut devoti filij de istis enim gentibus plures crediderunt ad predicacionem apostolorum aliorumque discipulorum. **¶** Postea gens illa fuerit infecta perfidia machometi. **¶** Istos autem intellegunt alij gentiles ad fide venientes. **¶** Isti spalius exprimitur quod descendit de abraham pro fidei nre. **¶** Offerent super placabili altari meo. id est christi pro quo est altare et hostia. **¶** Et domum maiestatis mee. id est ecclesiam militantem. **¶** Glificabo. miraculorum doctrina ecclesie confirmantem. **¶** Qui sunt isti qui vt nubes volat et quasi columbe ad fenestras suas. **¶** De etiam insule expectant et naues maris in principio. vt adducant filios tuos de longe. **¶** Argenti eorum et aurum cum eis nomen domini tui. **¶** Et edificabunt filij peregrinorum muros tuos. et reges eorum ministrabunt tibi. **¶** In indignatione enim percussus te et in recalcitacione mea miserus sum tui. **¶** Et aperient portae tue in die ac nocte non claudentur vt afferat ad te fortitudo gentium et reges earum adducant. **¶** Sens enim et regnum quod non servierit tibi peribit. et gentes solitudine vastabunt. **¶** Saba libani ad te veniet. abies et burus et pinus silva ad ornandum locum sanctificationis mee et locum pedum meorum glificabo. **¶** Et veniet ad te curui filij eorum qui humiliaverunt te. et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes. qui conturbaverunt tibi et vocabunt te civitatem domini syon sancti israel. **¶** Pro eo quod fuisti derelicta et odio hita. et non erat qui pro te transiret ponam te in superbia scilicet gaudium in generatione et generatione. **¶** Et suges lac gentium et mamilia regum lactaberis. **¶** Et scies quia ego dominus salvans te. et redemptor tuus fortis Jacob. **¶** Pro ere afferam aurum. et pro ferro afferam argentum. et pro lignis es. et

nem muri est illa parte: quod prius est fuerat. vt patet Job. xix. **¶** Iste autem hadrianus erat gentilis et civitatem edificavit pro gentilibus artifices et sic potest exponi quod dicitur. **¶** Et edificabunt filij peregrinorum muros tuos. id est hierusalem. **¶** Et reges eorum ministrabunt tibi. id est expensas. quia reges terre reddebant tributum imperatori quod ea edificavit.

¶ In indignatione enim mea. **¶** Percussus te percussus te. **¶** Et in recalcitacione mea. erga christianos fideles. **¶** Miserus sum tui. recalcitacione te per hadrianum qui civitatem christianis accessit ad habitandum. et indeis habitacionem prohibuit. **¶** Referent autem hac litteram ad ecclesie edificationes vt prius. sic exponenda est beclia. **¶** In indignatione enim mea percussus te. quia primitiva ecclesia fuit multum afflictata. postea a tyrannis. et hinc in iudicium bona non videbat. **¶** Recalcitacione dei. id est esset ex pna castigacione et perbatone. **¶** Scriptura autem frequenter loquitur in modo dum manu. et in hoc dicitur. **¶** In indignatione mea rursus. et in recalcitacione mea miserus sum tui. **¶** Vans tibi pacem ampliationem et bonorum constantini. id est subdit. **¶** Et aperient portae tue. quia ecclesias prius clausas percipit aperiri. et in imperium suum novas edificari. potest etiam exponi de aptoe spirituali. quia ecclesia spiritus est apta ad recipiendum penitentes. et quia tempore constantini ceperunt boies sine timore confugere ad ecclesias christi. id est subdit. **¶** Et affe. ad te fortis. gen. rursus. quod exemplo constantini multi potentes et reges venerunt ad fide christi. **¶** Sens enim. et re. quod non fuit tibi per. quia nullus potest fieri saluus nisi efficiat christum et ecclesie suus. **¶** Saba libani rursus. quia ad edificandos ecclesias adducebantur ligna electa et preciosa pro devotioz imperatorum regum et potentium ad sumptus perbetium. **¶** Pnt etiam per istas arbores intelligi persone notabiles ad ornatum ecclesie per fide venientes. **¶** Et locum me. glo. id est ecclesias militantes in quibus bitat spiritus per gratiam. **¶** Et tunc locus pedum dei eo modo loquendi quod dicitur. **¶** Celum mihi sedes est et terra scabellum pedum meorum. **¶** Et veniet. hoc dicitur ponitur per spiritus ecclesie militantis quantum ad persecutores bonorum: cum dicitur. **¶** Et veniet ad te curui. facientes fuerentia tibi. **¶** Filij eorum qui humiliaverunt te. id est regum et tyrannorum qui persecuti fuerunt ecclesias: vt videmus impletum per orbem fidelibus qui ex eis descendit. **¶** Qui detrabebat tibi: quia christianos vocabant magos et maleficos vt patet in legedis multorum et martyrum. **¶** Pro eo quod fuisti derelicta. id est permissa ab eis affligi. **¶** Et odio hita. a principibus mundi. **¶** Et non erat qui pro te transiret. ad te temporaliter consolandum. **¶** Nonam te in superbia. id est in gloria et honore. ita quod superbia non sonat hinc in viciu: sed in honore et excessu. **¶** Et suges lac gentium. id est ab eis accipies nutrimentum. sicut videmus impletum in votacione ecclesie de bonis principum. **¶** Et scies quia ego dominus rursus. per experientiam boni quod faciam tibi. **¶** Pro ere afferam aurum rursus. in primitiva enim ecclesia calices et alia

lib un

ecclesie vasa fuerunt de materia pax p̄iosa. vt de stano cu pro ferro z b̄m̄oi. q̄ postea facta sunt de auro z argēto z lapidib̄ p̄ciosis: i. Et ponā visitatōz tuā pacē. q. d. Sicut visitavi te castigādo. z pb̄ādo in p̄secutionib̄ ita visitabo te vādo tibi pacē z q̄etē. k. Et p̄positos tuos

.i. ep̄os z alios p̄latos. i. iusticiā. i. effectiue q̄tū ad oēs. qz officium eoz ē docē iusticiā q̄ ē p̄ x̄pi fidē. et et formalit̄ q̄tū ad nos. int̄tū em̄ fuerūt iusti qz vsqz ad t̄pa satis nob̄. p̄p̄na qua oēs fere ep̄i faciebāt miracula. z ad huc mlti s̄t boni m̄. Non audiet. Dic p̄nt̄ ponit̄ p̄ speritat̄ magnitudō z salutē. q̄tū ad statū eccleie triumphantis q̄ apta ē s̄t v̄elib̄ a t̄pe passionis. z q̄tū ad b̄ d̄. m̄. Non audietur vltra iniq̄tas i t̄ra tua. i. in celesti p̄t̄a vbi iniq̄tas nō h̄z locus Apocal. xxi. Nō irabit i ea aliq̄d coinquinatū zc.

Non audietur vltra iniq̄tas i t̄ra tua. i. in celesti p̄t̄a vbi iniq̄tas nō h̄z locus Apocal. xxi. Nō irabit i ea aliq̄d coinquinatū zc. i. iusticiā. qz sicut n̄ h̄z ibi locus culpa. sic nec pena. s̄ omnimoda securitas et exultatio iocūda. iō subdit. Et occupabit salus zc. Non erit tibi ampli sol ad lucēdū zc. z hoc est qd̄ d̄r̄ Apoca. xxi. Civitas non eget sole neqz luna vt luceat in ea. s̄ claritas dei illumina bit eā. z qz b̄ illūtiatio ē eterna. iō subdit. Nō occidet vltra sol tuus zc. Et cōple. vi. lu. tui: s̄m qd̄ d̄r̄ Apo. vii. z. xxi. Et abstergēt de oēm lacrymā ab ocul̄ eoz. p̄. D̄p̄s aut̄ tuus oēs iusti. iusticia p̄luminata z p̄firmata. qz b̄i nō p̄nt̄ vltra peccare. iō subdit. q. Impe. berē. ter. i. vi uentū. q̄ nō amittit nisi p̄ p̄ctm̄. r̄. Germē plātatōis mee. illud refert̄ ad hoc qd̄ p̄mittit̄. Popul̄ aut̄ tuus q̄ est germē plātatōis diuine. p̄mo in t̄ra moztentū p̄ grām a deo data. s̄ postea transplantabit̄ in t̄ra uiuentū p̄ gl̄iam iō seq̄t̄. s̄. Op̄man̄ mee ad gl̄. i. ad gl̄iam p̄ndum. t̄. Minim̄ erit i mille. ideo dicit saluator Mat̄. xj. Qui aut̄ minor ē in regno celoꝝ maior ē illo. v. Ego d̄ns. iō possum hoc facere. k. In t̄pe ei. i. in t̄pe debi to z a me disposito.

In ca. lx. vbi d̄r̄ in postil. Qui sunt isti q̄t̄ nubes volāt

Arca hoc qd̄ d̄r̄ b̄. Qui sunt isti q̄t̄ nubes volant z q̄si colūbe ad fenestras suas. notādū ē qz discursus ap̄loꝝ assimilāt nubi. eo qz totū orbē discursurūt q̄si nō tendētes ad vnū certū locū. iux̄ illud ps̄. In oēm t̄rā zc. z de b̄ dicit. Qui s̄t isti q̄ vt nubes volant. assi milant̄ etiā colūbis eo qz i suo decursu tetēdēt ad certa loca z d̄t̄minata in q̄b̄ locis sp̄ualit̄ nidificāt z fecūdāt z vbi corpora sua i pace req̄scūt: sic petr̄ z paul̄ rome. z Jacob̄ in hyspania. z sic de alijs. z de b̄ dicit. Et q̄si colūbe ad fenestras suas. q. d. i. assimilant̄ nubi in discursu vniuersali z q̄si ind̄t̄minatō: assimilant̄ t̄n̄ colūbis in hoc qz in locū certū tendūt. Capi. lxj.

D̄ns d̄ni. Dic p̄nt̄ ponit̄ magnitudo salut̄ ex p̄t̄e cause efficiētis q̄ x̄ps̄ ē. in auctore d̄o salut̄ req̄rit̄ demētia z potētia. p̄mū ponit̄ ca. p̄nt̄. scdm̄ in se quēt̄. Drop̄ s̄yon zc. D̄na i duas. qz p̄ on̄dit̄ in x̄po p̄ie-

p lapidib̄ ferrū. Et ponā visitatōz tuā pacē: z p̄positos tuos iusticiā. Nō au diez vltra iniq̄tas i t̄ra tua vastitas z p̄tritio i termis tuis: z occupabit salus mu ros tuos. z portas tuas lau datio. Nō erit tibi ampli sol ad lucēdū p̄ diē nec splē dor lūe illūtiabit te. s̄ erit tibi d̄ns in lucez sempiterna: z t̄ tuus in gl̄ia tuā. Nō occidet vltra sol tuus z lūa tua nō minuet̄: qz d̄ns erit tibi i lucē sempiternā z cōplebūt dies luct̄ tui. Popul̄ aut̄ tuus oēs iusti imp̄petuū hereditabunt terrā: germen plātatōis mee: op̄manus mee ad gl̄ificandū. Mini-

tatis dulcedo. sc̄do et hoc oriens eccleie gratitudo: ibi. Gaudēs. D̄na in duas. qz p̄ on̄dit̄ in x̄po dulcedo p̄ctatis et mltiplici afflictioꝝ p̄solatōe. sc̄do ex fidelium mltiplicatōe: ibi. Et vocabunt̄. Circa p̄mū sciendū qz aliq̄ expositores catholici volūt b̄ exponē ad l̄ram in p̄sona Esaiē d̄ cētis. a. Spi ritus d̄ni super me eo qz vn̄ce rit me. i. sp̄u p̄o p̄phetie. b. Ad anūciandū zc. i. liberatōez p̄t̄a captiuitate ba bylonica. z ad b̄ adaptant̄ l̄ram p̄nt̄ put̄ possēt s̄z hoc nō pōt stare vt videtur et eo qz saluator Luce. iij. exp̄sse dicit hanc p̄b̄tiam in eo fuisse p̄pl̄tā. Igit̄ in p̄sona x̄pi boīs d̄r̄ b̄. Sp̄s d̄ni super me. qz s̄m humanitatē m̄ noz est p̄t̄e. Co qz vn̄ce rit me to min̄ plenitudē gr̄e Job. i. D̄im̄ eū q̄si vni genituz a patre plenū gr̄e z ve ritatis. Ad an-

m̄ erit i mille: z p̄uulus in gentē fortissimā. Ego d̄ns in t̄pe ei. s̄bito faciā istud. Cap. lxj.

D̄ns d̄ni sup̄ me. eo qz vn̄ce rit me. Ad anūciandū māsuētis: misit me vt mederer cōtritis corde. z p̄dicarē captiuis indulgētia z clausis ap̄tione vt p̄dicarē anū placabilē d̄no z diē vltōis t̄o n̄ro: vt cōsolarer oēs lugētēs vt ponz rē p̄solatōez lugētib̄ syon z darē eis coronā p̄ cinere poleū gaudij p̄ luctu: pal liū laudis p̄ spiritu mero ris. Et vocabuntur in ea. Fortes iusticie: plantatio d̄ni ad gl̄ificandū. Et edi-

nunciandū māsuētis. i. ap̄lis z alijs doct̄inam x̄pi in māsuētudine suscipiētib̄. c. Misit me q̄tū ad efficiētia. i. z missus fuerit ad salutē oim̄ q̄tū ad sufficiētia. d. Vt mederer p̄tritis corde. qz vere penitētib̄ d̄at̄ gr̄a sanans vulnera peccatoꝝ. e. Et p̄dicarē captiuis. i. in captiuitate peccati d̄t̄ctis. f. Indulgētia p̄ diuinā misericordiā. g. Et clausis. i. patribus in limbo d̄t̄ctis. h. Ap̄tione. illos em̄ inde eduxit x̄ps̄ in sua resurrectione. i. Et p̄dicarē anū placabilē d̄no. iste est anū dom̄inice passionis. in q̄ deus placatus est humano generi soluta em̄da p̄ populi peccato. k. Et diē vltionis. Dic est dies iudicij extremi t̄n̄t̄ctus a x̄po Mat̄. xxv. l. Et cōsolarer oēs lugētēs zc. i. lugētēs statū p̄sentis miserie z dila tationē celestis patrie. hoc fecit x̄ps̄ Mat̄. v. dicens Beati qui lugent. quoniā ipsi consolabunt̄. m. Lugētib̄ syon. i. in ecclesia militante p̄ syon d̄t̄gnata: extra quā luct̄ nō est meritōius. n. Et da rem eis coronā. i. gl̄orie. o. Pro cinere. i. abiectio ne Mat̄. v. Beati pauperes spiritu zc. p. Poleū gaudij. i. cōsolationē mētis. q. Pro cultu interiori r. Pallium laudis. i. gaudij exteriori. s. Pro spiritu meroris. i. p̄ cultu exteriori. t. Et vocabunt̄. Dic p̄nt̄r ostendit̄ pietas saluatoris ex fidelium mltiplicatione. vbi p̄mo ponit̄ ap̄osto loꝝ alioꝝ qz x̄pi discipuloꝝ p̄dicatio z vocatio per q̄s fecit x̄ps̄ hanc mltiplicationē. z p̄ hoc intelligit̄ con dicio ministroꝝ ecclesie eis succedentū: cū dicit̄. t. Et vocabunt̄ in ea. i. in ecclesia militante. v. Fortes iusticie. i. ap̄ostoli z aliq̄ discipuli eozumqz successores. qui ad maiorē t̄n̄cēt iusticiā qz popul̄ cōmunis. r. Plantatio d̄ni. quia ap̄ostoli z discipuli fuerūt prime plante in horto militantis ecclesie. y. Ad gl̄ificandū. id gl̄oriam x̄risti p̄dicandū. ideo subditur. z. Et edificabunt d̄t̄rta a seculo. id est gentiles redūcent a d̄ edificij ecclesie militantis.

XI. clm. 21

Esaie

q̄ fuerūt q̄si a deo derelicti ab antiq̄. eo q̄ nō habuerūt legē nec p̄betas. a **E**t ruinas antiq̄s erigēt. i. gētilēs erigent ad statū fidei q̄ ab antiq̄ fuerūt ruinosi in peccato idolatrie et alijs multiplicib⁹ peccatis.

b **E**t instaurabunt ciuitates deser. et dissipat. p̄ idolatriā q̄ p̄ eos fuerunt instaurate ad latrā.

c **E**t stabūt aliēni. i. gētilēs ad fidē conuersi.

d **E**t pascēt pecora. i. ista deser. uūt ad victū et vestitū. et hoc designat q̄ p̄dicatores euāgelij possent accipere sumpt⁹ ab illis q̄b⁹ p̄dicaret. vt dicit x̄ps Luc. x. et Paul⁹ apls. j. ad cor. ix. Dñs ordinauit his q̄ euāgelij annūciāt de euāgelio viuere. p̄ betias intelligit q̄ ministri ecclie habi turi essēt de iure decimas aialijz terrenāscētūz sicut videm⁹ impletū: et q̄tū ad istā p̄tē decimā laici dicunt pascere eoz pecora. i. p̄ eis. e

f **E**t filij pe. agri. et vi. et sic alient et pegrini dicunt hic laici q̄ nō debēt ad diuinū ministerium accedere. f **E**t os aut sacer. dñi vocabimini. i. vos apli et alij discipuli et successores v̄i: dato etiā q̄ sint et gētilitate vocati. a tpe em aploz nati de gētib⁹ vocati ad fidē fuerūt ab eis instituti epi et sacerdotes. vt p̄z de scō clemēte dyoniso tyto tymotheo et multis alijs. g **F**ortitudinē gētiū comedētis. qz ministri ecclie de bonis laycoz sustentant. h **E**t in gloria eoz supbictis. i. a glosis et potentib⁹ laicoz eritis honorati. sicut videmus q̄ principes platos ecclie honorat sicut patres. i. d **P**ro confusione v̄ia duplici. istud refert ad tps p̄mitiue ecclie in quo q̄ iplo platus p̄ficiēbat: p̄m⁹ ad tormēta ducebāt. et duplex malicia eis imponebat. s. sui et ip̄i. qz eis imponebat q̄ essent in se sacrilegi. et q̄ ab eis alij essent recepti. et sic grauius puniebant. k **L**audabūt p̄tē eoz. i. vestra. s. mercedē. Et est hic metaplasmus. vt exponit alij. s. qz iste mod⁹ loquendi videtur extrane⁹ a cōmuni modo loquēdi sc̄pture sacre maxime qz metaplasmus s̄m doctores gramatice est trāsfōrmatio syllabe in syllabā. vel lfe in lram. vel accentiū eius cā metri. vel alia cā rōnabili. s. q̄ sit mutatio dictionis in dictionē. vt d̄r hic nō inueni. iō pōt aliter dici. k **L**audabūt p̄tē eoz. i. suā qz obprobria et tormēta aplis et alijs ecclie platis illata cedebāt ad bonum ip̄i. l **P**ropter hoc in terra sua. i. in celesti patria. m **D**uplicia possidebunt. i. duplicē gloriā aie. s. corporis. ad subdit. n **L**eticia sempiterna erit eis. pōt etiā de duplicitate intelligi in p̄nti s̄m q̄ dicit prima Tymo. v. Qui bene p̄sunt p̄sbyteri duplici honore digni habent. qz a populo debetur eis victus et honor et hac aūc litera patet qd dicitū est supra. scz q̄ p̄sens capitulū intelligi nō potest de p̄speritate redēntiū de babilone. qz p̄speritas eoz nō fuit dupla respectu r̄pis captiuitate p̄cedentis sub regibus israel et

ficabūt testa a sc̄lo: et ruinas antiq̄s erigēt et instaurabūt ciuitates desertas et dissipatas i generatōz et generationē. Et stabūt alieni et pascēt pecora v̄ia et filij pegrinoz agricole et vinitores v̄i erūt. Vos aut sacerdotes dñi vocabimini ministri dei n̄ri dicetur vobis. Fortitudinē gētiū comedētis et i gloria eoz supbictis Pro confusione v̄ia duplici et rubore: laudabūt partē eoz. Prop̄t̄ in terra sua. duplicia possidebūt: leticia sempiterna erit eis. Quia ego dñs diligēs iudiciū et odio h̄ns rapinā in holocaustū. Et dabo op⁹ eoz in veritate et fedus per

iuda: imo multo minor. qz q̄si cōtinue fuerūt in afflictōne et v̄uitate. vt dictū est s̄. frequēter. nec eoz leticia fuit sempiterna: s̄ satis breuis. o **Q**uia ego dñs diligēs iudiciū. et iō sc̄tis p̄rib⁹ volo reddere duplex p̄m̄iū. p **E**t odio ba. rapi. in holo. nō cū vult dñs. q̄ sibi fiat oblatio de alieno. q **E**t dabo opus eoz. i. aploz et eis succedentiū. r **I**nyeritate. i. i p̄dicatōe veritat⁹ catholice. s **E**t sciet in gentibus se. eoz. i. successores eoz. t **O**ms q̄ vide. eos cognos. illos distinctos ab alijs i opibus miraculosis et v̄tuos. in q̄b⁹ apli et alij successores eoz ip̄m excellēt. et adhuc excellunt in multis. v **B**audens. hic dñs ponit ecclie gr̄tudo cū d̄r **B**audēs gaudēbo i dño. et duplici caſ v̄bū gaudij. qz ex gaudio et gratitudine interiori fit redēntia i signo et ope exteriori. **E**t Quia induit me vestimēt saluti. i. noticia diuine gr̄e et virtutis q̄ se ecclie vestimenta et ornamēta. y **E**t indumēto iusticie. i. ope iusto ad primū. z **Q**uali sponsum decoratū corona. h d̄r p̄ter platos q̄ se sp̄si eccliaz sibi p̄missa. et in h̄ se x̄pi vicarij. a **E**t q̄si sponsum rē. h̄ refert ad ip̄m platis subditū. b **S**icut em̄ tra. p̄fert germē suū. ex influētia solis. c **H**ic dñs d̄r. q̄ est sol iusticie. d **G**erminabit. i. germiare faciet. e **I**usticia. in corde et ope. f **L**audē. in ore. g **C**orā vniuersis gētib⁹. p̄ p̄dicatoz aploz et alioz x̄pi discipuloz et eis succedentiū.

petnū feriā eis. Et sciet in gentibus semē eoz: et germen eoz in medio pploz. Oms q̄ viderint eos cognoscent illos: qz isti sunt semen cui benedixit dñs. Gaudens gaudebo in dño et exultabit aīa mea in teo meo. Quia induit me vestimētis salutaris: et indumēto iusticie circumdedit me: q̄si sponsum decoratū corona: et q̄si sponsam ornataz monilib⁹ suis. Sicut em̄ tra p̄fert germē suū: et sicut hort⁹ semen suū germinat sic dñs teus germinabit iusticiā et laudes corā vniuersis gentibus.

Capitulum lxij. Propter syon nō tacebo: et p̄t̄ hierlm̄ nō q̄

Propter syon nō tacebo: et p̄t̄ hierlm̄ nō q̄

dumēto iusticie. i. ope iusto ad primū. z **Q**uali sponsum decoratū corona. h d̄r p̄ter platos q̄ se sp̄si eccliaz sibi p̄missa. et in h̄ se x̄pi vicarij. a **E**t q̄si sponsum rē. h̄ refert ad ip̄m platis subditū. b **S**icut em̄ tra. p̄fert germē suū. ex influētia solis. c **H**ic dñs d̄r. q̄ est sol iusticie. d **G**erminabit. i. germiare faciet. e **I**usticia. in corde et ope. f **L**audē. in ore. g **C**orā vniuersis gētib⁹. p̄ p̄dicatoz aploz et alioz x̄pi discipuloz et eis succedentiū.

In ca. lxij. vbi d̄r in postilla. Et in gloria eoz supbictis

Additio. **U**bi in trāsfatōe n̄ra d̄r. Et in glia eoz supbictis. in bebreo h̄r. Et in glia eoz exaltabimini. qd magis cōcordat s̄nie. qz supbia sonat in malū. nō aut exaltatio seu bonoz. **C**apitulū. lxij.

Propter syon. Aliqui expositores catholici exponunt hoc capitulum sicut et p̄cedens de p̄speritate redēntiū de babilone: dicētes q̄ illud qd d̄r hic. **D**onec egrediat̄ vt splēdor iust⁹ eius rē. intelligit cyrus q̄ fecit iusticiā eos remittēdo. et de captiuitate saluādo. et sic p̄nt̄ lram adaptant ad suū. p̄positū. s̄ valde extorite in multis qz pauca accipiā. qd em̄ subdit̄ h̄. **E**t eris corona glie rē. exponit de dignitate sacerdotali et regia. qd nō pōt p̄ueniēter dici. qz dignitas sacerdotalis et regia consistebat in h̄ q̄ instituebant̄ reges et sacerdotes p̄ sacram̄ v̄nctionē: q̄ s̄m iudeos cessauit a destructōe p̄mi templi. ita q̄ toto tpe tēpli sc̄di p̄ redēntes de babilone edificati nō fuerūt aliq̄ reges vel sacerdotes sic instituti. **I**te toto illo tēpore caruerūt regibus vsqz ad aristobolū filiū byrcani qui primus sibi dyadema imposuit post quadringētos. lxxj. annos et tres mēses. ex quo populus de captiuitate babilonica liberat⁹ ad propria remeauit. vt dicit Josephus. xij. libro antiquitatū ca. xxj. **I**te quod dicit̄ infra. **S**i dederō triticū tuū vltra cibum inimicis tuis rē: exponit de pacifica collectione terrenāscētū a iudeis

cap d sponsum

capitulum

Liber

post dictū reditū. qđ nō ē vey. qđ frequēter illo tpe fuerit molestati a samaritanis et alijs gētib⁹ se circūstantib⁹. nō solū in bonis exteriorib⁹: s̄ etiā in psonis. vt p̄z in libris esdre: neemie: machabeoz. et iosephi. Regib⁹ etiā psarū reddebāt tributū de bonis suis. et postea greci et romanis ppter qđ etiā Ra.

sa. et aliq̄ bebrei exponūt istud capitulum et pcedēs de p̄ speritate quā expectant futuram tpe messie. p̄ qđ nos q̄ fm̄ veritatē cōfitemur xp̄m venisse habem⁹ ip̄m exponere de p̄ speritate ecclie. igit̄ sicut ca. pcedētī ostēsa ē de mētia saluatorū in p̄ solationib⁹ et beneficijis ecclie exhibi⁹: ita in h̄ caplo ex p̄ siliō ostēdit ei⁹ potētia. et diuidit in duas ptes. qđ p̄ describit ei⁹ p̄ tās. scđo p̄ tāt̄ veritas ibi. Jurauit dñs: Circa p̄ nūm dicit p̄ beta.

a Prop̄ syō rē. i. p̄ gl̄iam ecclie quā video in futuro: non cessabo de diuinis laudib⁹ et p̄ cibus.

b Donec egrediat̄ de sinu patris in mundū. **c** Et splendor iust⁹ eius. i. r̄ps qđ rōne diuinitatis dī splendor patris. et figura substantie ei⁹ ad hebreos. j. **d** Et saluator ei⁹ p̄ suā om̄ipotētia ppter quā subdit̄ in auctoritate allegata ad hebreos. j. **e** Portasq̄ oia d̄bo d̄tut̄ sue purgationē p̄ctōz facies rē. **f** Et lampas accendat̄. ardoze charitatē ad alios accē tendū. sicut et de lampade accēsa accendunt̄ alie. ppter qđ dī Luce. xij. Ignē veni mittere in t̄ra. qđ volo nisi vt accendat̄. **g** Et videbūt gētes iustū tuū. p̄ fidē in p̄ dicatione aploz. **h** Et cuncti reges inclytū tuū. qđ multi receperūt fidē xp̄i. et oēs recipiēt ante finē mūdi. **i** Et vocabit̄ tibi nomē nouū. sc̄ ecclia xp̄iana. qđ p̄ vocabatur iudeoz synagoga. **k** Quod os dñi noiauit. **l** Math. xvj. Sup̄ hāc petra. i. sup̄ me xp̄m: edificabo eccliam meā. **m** Et eris corona gl̄ie. i. coronata gl̄iose. sicut de nota bilis liberali nō solū dī qđ sit liberalis in cōcreto: s̄ etiā liberalitas i abstracto. **n** In manu dñi. i. in ei⁹ p̄ tectōe in **o** Et diadema regni. Ista scđa coronatio p̄ tinet ad honozē ecclie triūphātis p̄ ma ad honozē ecclie militantis. **p** Non vocaberis vltra derelicta. a sponso tuo. qđ dicit **q** Math. vltio. Ecce ego vobiscū sup̄ oib⁹ dieb⁹ vsq̄ ad cōsummatōz seculi. **r** Et t̄ra tua nō v. am. deso. i. diuinitis p̄ solatōib⁹ desituta. qđ sp̄ aderūt ecclie etiā in p̄ siliō. **s** Sed vocaberis volūtas mea in ea. p̄ bona opa mibi accepta. **t** Et t̄ra tua inhabitata. a fidelib⁹: et seq̄ lter. post h̄. **u** Et t̄ra tua inhabitabit̄. p̄ hāc scđam intelligit̄ t̄ra viuētū. ad quā fideles de p̄ nti vita transeunt. **v** Habitabit̄ em̄ iuuenis cū v̄ gine sancte et caste vt ioseph et iohānes cū maria. valerian⁹ cū cecilia. et chrystantus cū varia. et plures aliq̄ hāc p̄ fectionē imitātes. vt h̄ in cellatōib⁹ patrū. et in alijs plurib⁹ locis. **w** Et habitabit̄ i te filij tui. p̄ baptismū regenerati. **x** Et gaudebit sp̄sus sup̄ sp̄sā. i. xp̄s sup̄ eccliaz. **y** Et gaudebit sup̄ te d̄. i. tota trinitas. **z** Sup̄ muros tuos birlin cōstitui custodes. i. p̄ stitūdos a deo p̄ diti. vt sit verbum esaiē. Dicit aut̄ hic glo. bebraica. qđ p̄ muros intelligunt̄ p̄ tēs sc̄i abzaā: ysaac: iacob. et ceteri. qđ p̄ merita sunt po-

steris qđ defensionis muri. et p̄ custodes angeli sancti eoz merita corā deo recolētes. et nos multo forti⁹ fm̄ veritates possum⁹ dicere qđ isti muri sunt apli fm̄ qđ dī Apoca. xvj. Et murus ciuitatis h̄ns fundamenta. xij. et in ip̄is noia. xij. aploz et agni scripta. et p̄ custodes in-

bit sup̄ te d̄. **z** Sup̄ muros tuos birlin p̄ stitui custodes: tota die et tota nocte in p̄ petuū n̄ tacebūt. **z** Qui reminiscemī dñi ne taceat̄ et ne tētis silentiū ei⁹: donec stabiliat̄: et donec ponat birlin laudē in t̄ra. **z** Jurauit dñs i dextera sua: et i brachio fortitudis sue. **z** Si t̄ro t̄riticū tuū vltra cibū inimicis tuis et si biberint filij alieni vinū tuū in qđ laborasti. **z** Quia qđ cōgregabunt illud: comedent et laudabunt dñm: et qui cōportant illud: bibent in atrijs sanctis meis. **z** Transite: transite: per portas.

tas. qđ nō sufficeret potestas ad saluādū. nisi simul ad esset veritas adimplēdo p̄ missum. et diuidit̄ in duas ptes. qđ p̄ mo ponit̄ hui⁹ veritatis ostēsiō. scđo ex h̄ inducit̄ quedā salubris monitio: ibi. Transite. primum ostēdit̄ p̄ certitudinē iuramētī: cū dī. **c** Jurauit dñs i dextera sua. i. in filio qđ dī eius dextera et brachiu. vt dī. liij. Brachiu dñi cui reuelatū ē. **d** Si t̄ro. i. nō dabo. **e** Triticū tuū. i. t̄riticū ecclie ē sacramētū eucharistie in panē t̄riticeo cōfactū: qđ nou est infidelib⁹ dandus nec p̄ hoc qđ addit̄. **f** Vltra intelligendū est qđ ante fuerit eis datū. qđ bec dicit̄ vltra nō semp̄ importat talē antecessiōne sicut p̄z Deut. vltimo. vbi dī. Nō surrexit vltra p̄ beta sicut moyses qđ posset dñm videre facie ad faciē. qđ nec similis ante cū fuerat in cōditionib⁹ ip̄idē exp̄ssis. **g** Et si biberint. i. nō bident. **h** Filij alieni. a fide catholica. **i** Vinū tuū. i. xp̄i sanguinē sub specie vini cōtentū. **k** In quo laborasti. licet em̄ summ⁹ sacerdos bicusus xp̄s hāc p̄ secratiōne faciat: tñ sacerdotes ad hoc laborant ieiunijs et orōnib⁹. et alijs p̄ njs operib⁹ se disponēdo: vt verba p̄ secratiōis debite p̄ ferant et sacramētū p̄ cipiant. **l** Quia qui cōgregabūt illud. i. t̄riticum p̄ dictū. **m** Comedēt. p̄ cōgregatiōne. hic intelligit̄ labor fidelū disponēdo se ad debite cōicandū. sicut dicit̄ est de sacerdotib⁹. nominat̄ tñ iste labor nomine cōgregatiōnis. qđ istud sacramētū est sacramētum ecclie vnitatis. est etiā circa hoc sacramētū labor fidelū corporalis in p̄ paratiōe materie. i. panis et vini in quib⁹ cōficiat̄ hoc sacm. **n** Et qđ cōportant illud. i. vinū. p̄ cōportatiōne intelligit̄ hic labor p̄ dicit̄ fidelū. **o** Bibent in atrijs sanctis meis. i. in locis diuino cultū cōsecratis. **p** Et hoc patet qđ nō est hic sermo de panē t̄riticeo et vino cōiter acceptis. qđ vtunt̄ boies in locis nō sacris. et magis qđ in sacris. qđ loca sacra nō sunt epulis et cōiuuijs cōibus apta. nec erāt in veteri lege. **q** Transite. hic ex p̄ dicit̄s ponit̄ monitio siue exhortatiō. ex hoc effi qđ saluator ē potēs et fidelis in p̄ missis adimplēdis. debēt oēs ad eccliam

et p̄ p̄ dicit̄

trāsire cui bona pmissa pmittūt & pcedūt. & h̄ ē qd̄ d̄r
p̄ trāsire. ad ecclesiā militatē. p̄ trāsire. ad triū
pbantē. q̄ p̄ portas. p̄ta militantis ē baptis̄m̄
porta triūphātis ē extrema vnctio. q̄ est sac̄m̄ exeu
tiū de h̄ mūdo ad trāscedū ad celū. r̄ p̄ p̄parate
viā p̄p̄vos p̄di
catores & sacer
dotes sac̄a mi
nistrātes.

Planū faci
te iter. amouen
do impedimēta
q̄ s̄ p̄ctā. vñ diē
h̄ Ra. sa. q̄ h̄ d̄r
de figm̄o ma
lo. per qd̄ intelli
git fomitē incli
nantē ad p̄ctm̄.

z sic p̄ etiā fm̄ ip̄m. q̄ nō ē hic sermo de p̄paratōe ma
terialis vic. t̄ Et eleuate signū ad ip̄los. virtutem
sanctē crucis eis p̄dicādo. z q̄ iā factū ē q̄tū ad aliq̄s
credētes in oib̄us terre habitabilis locis a tpe ap̄loz.
fm̄ q̄ diffusius declarāi sup̄ illud p̄s. xvij. In omnē
frā exiit son̄ cor. id̄ subdit. Ecce d̄ns auditū fecit in
extremis fr̄e. z subdit. v̄ Dicite filie syon. i. cōgre
gationi fidelīū. r̄ Ecce saluator tu⁹ venit. i. veniet
ad iudiciū. sicut p̄ incarnationē iā venit in mūdu. y
Ecce merces ei⁹ cū eo. ad reddēdū penā vel p̄miū fm̄
merita z demerita hoim̄. z Et vocabūt. s. angelī sc̄i
q̄ erāt executores diuini iudiciū. z Et eos. s. electos.
a. Popul⁹ sc̄us. eos ad gl̄iam deducendo. b. Tu
aut. s. ecclesia. c. Vocaberis ciuitas q̄sita. s. a d̄no et
angelis sanctis. d. Et nō derelicta. in manib⁹ demo
nyū cū reprobis.

In caplo. lxij. vbi d̄r in postilla. Et videbūt gentes
iustum tuū.

Hoc qd̄ dicit. Et videbūt gentes iustum tuū. p̄t
intelligi de visione xp̄i i corpore assum̄pto in q̄
deus visibilē cognoscit. z etiā de visione eucha
ristie eadem ratione.

Capitulū. lxij.

Quis est iste q̄ venit de edom zc. intelligit Romanū impiuz
put fuit in latitudine sua qm̄ d̄nabat vniuerso orbi: vi
dens q̄ messias in aduentu suo multos de habitatorib⁹
orbis inficiet. z p̄ter h̄ describit h̄ eius vestimē
tū sanguine rubricatū. z oēs residuos iudeis subijciēt
z ad hoc captat s̄ram. put p̄t. s̄ nō p̄sequor h̄c expo
sitōne. qm̄ fundat sup̄ falsum. cū aduentus xp̄i trāsiret
in p̄teritum. Catholici v̄o cōiter exponunt de xp̄o post
passionē suā redeunte ad patrē. sequētes in hoc bt̄os
Dyoro. z Dyoni. fm̄ quos illud qd̄ d̄r hic.

Quis est iste q̄ venit de edom zc. est verbū angeloz
xp̄m ascendētē admirantiū. et de eius mysterijs ple
nius doceri z illuminari petētū. aliter tñ. qz fm̄ bicro.
est verbū angeloz inferioroz querētū edoceri a superiorib⁹
bus. fm̄ Dyonisiū v̄o. vij. ca. celestis hierarchie ē v̄bū
omniū. qz etiā sup̄mi angeli q̄sierūt de p̄dictis plen⁹
edoceri. s̄ istis videtur obuiare dictū Augusti. v. super
Gene. ad literā vbi dicit q̄ angeli a principio cognouerūt
omnia mysteria gratie sciēda. cui dicto r̄ndet ab alijs
q̄ licet cognouerunt dicta mysteria in generali. non tñ
q̄tū ad omnes p̄ditiones p̄cularēs. z de istis quesi
runt plenius edoceri. hanc autē expositionē nō inten
do. p̄sequi per omnia. quia diffuse traditur in glosis z
alioz postillis ad quas quilibet potest recurrere: nec
ipsam intendo in aliq̄ reprobare sed tm̄ p̄ modū in q̄si
tionis scholasticę aliq̄ circa eam dicere. Dumū est. qz
ista expositio in aliquibus videtur extranea quia fm̄
ipsam cū dicitur hic.

Quis est iste q̄ venit de edom zc. intelligēdus ē lozū
vñ xp̄s ascendit. s. mons oliueti vel bierim q̄ est iuxta euz:
q̄ autē bierim vel iudea intelligatur p̄ edom videt̄ extra
neum. cū idumea semp fuit iudee inimica. sicut esau ip̄s
iacob. Itē qd̄ dicit infra.

Quis est iste q̄ venit de edom zc. intelligēdus ē lozū
vñ xp̄s ascendit. s. mons oliueti vel bierim q̄ est iuxta euz:
q̄ autē bierim vel iudea intelligatur p̄ edom videt̄ extra
neum. cū idumea semp fuit iudee inimica. sicut esau ip̄s
iacob. Itē qd̄ dicit infra.

Et asplū ē san
guis eoz sup̄ vesti
mēta mea. sic expo
nit̄ ab eis vt sicut
bum chasti de sua
passione loquētis.
Et asplū ē san
guis eorum. i. san
guis me⁹ qui dicit̄
tur eorum. eo q̄ est
effusus p̄ p̄curatio
nem iudeoz. hoc
extraneum videt̄.

quia nō recolo me vidisse alibi in scriptura talē loquendi
modū. Item xp̄o ascendētē mysteriū incarnationis iam
erat in effectu cōpletū q̄tū ad substantiā facti z circūsta
tias. talia v̄o postq̄ sunt in effectu posita. nō vidēt̄ ex
cedere facultatē cognitionis angelice. z maxime qz ange
li etiā inferiores q̄ mittunt̄ in ministerium fuerūt in istis
ministri. vt patet de angelis natiuitatē xp̄i annūciantib⁹
ipsis pastozibus. z de angelis apparentib⁹ marie z ioseph
et tribus magis z cōsimilibus. vt p̄ ex euangelio in plu
ribus locis. z ideo dubiū videt̄ q̄ ascendente xp̄o quere
rent plenius edoceri de passione xp̄i dicendo. Quare ru
brum est indumentū tuū zc. vt dicit expositio ista. Item
dato q̄ nō sit ibi aliqd̄ tale dubiū seu modus loquēdi ex
traneus. tñ nō sumus artati ad tenendū ip̄am. vt videt̄:
tū quia sacra scriptura exp̄sse nō determinat q̄ iste debe
at esse sensus hui⁹ scripture sicut determinat de pluribus
alijs in hoc libro scriptis. z alijs veteris testamēti locis.
verbi gr̄a qd̄ d̄r supra in principio. lxj. ca. Sp̄s d̄ni sup̄er
meo q̄ v̄erit me. saluator dicit Luce. iij. impletū fu
isse in ip̄o. tñ similiter nec auctoritas ecclesie determina
uit hoc qd̄ viderim vel audierim: s̄ soluz ad hoc habem⁹
auctoritates sanctorū dyonisiū et hieronymi. ex quibus nō
habetur argumētū necessariū: s̄ tm̄ p̄abile. qd̄ sic debeat
intelligi. vt habetur in summa sancti Thome. pte prima
arti. viij. p̄me q̄n̄is. et idē dicit sanct⁹ Augustin⁹ in ep̄la
ad vincentiū donatistā: q̄ arguebat s̄ ip̄m de dictis sancti
Dylarij. Ad qd̄ respondēs dicit. hoc genus literaz ab au
ctontate canonis distinguēdū est. nō em̄ sic legitur tāq̄
eis testimonia p̄ferātur. vt s̄ sentire nō liceat zc. Itē de
obscura traditione sacre scripture in plurib⁹ locis. z ma
xime in p̄betisyna causa a doctozib⁹ assignatur. vt p̄ s̄tu
diosos multipliciter exponat. fm̄ q̄ d̄r Dañ. xij. Tu autē
daniel claudē sermones z signa libz vsq̄ ad tps̄ statutū
p̄trāsibūt plurimū: z multiplex erit sciētia. i. expositio. vt
dicunt doctozes nostri. p̄ter qd̄ absq̄ p̄ iudicio aliq̄ expo
sitionis p̄dicte intendo aliam p̄sequi que mihi clarioz vt
detur. p̄dicta v̄o sic diffuse posui non solū pro isto loco sa
cre scripture. sed etiā pro alijs. vt diligens lector confide
ret que expositiones sacre scripture necessario sunt tenē
de. et que non. Ad euidētiā expositionis ponēde cō
siderandū. q̄ edom et bosra in hebreo sunt nomina pro
pria et appellatiua. prout autē sunt propria. Edom est
nomen filij ysaac. qui alio nomine vocatur esau Gen̄s
xxv. et etiam terre ab eo denominatē. que latine dicit̄ idū
mea. Bosra vero vel potius Bisra. sic em̄ scribitur in he
breo. nom en est ciuitas: unde fuit iobab rex edom Gen̄.
xxxvij. prout vero sunt nomina appellatiua. Edom signat
rubedinem. et bosra munitionem. His igitur predictis
veniamus ad diuisionem. Superius em̄ posita est facta
per christum saluatio. Dic consequenter ponitur salua
tionis discretio. que perfecte fiet in finali iudicio. tūc em̄
saluator segregabit electos a reprobis. sicut segregat p̄
stor oues ab hedis Mathei. xxv. illud autem iudiciū
precedet persecutio anticristi z eius exterminii. z idē ed

primo ponit antixpi exterminatio. scdo iudicij executio capi. sequenti. Circa pmi sciendu. q sicut dicit methodius martyr. 7 doctores coter ad detegenda antixpi pfidiam mittent a deo enoch 7 belyas qua detecta iudci couertetur ad fide xpi pniam agetes. 7 id hic p ponit antixpi de

iectio. 7 scdo iudeorum puerio: ibi. Misericordiam dñi Circa pmi esaias puides antixpi potestate futura et p xpm subito deiac da. admiratiue dicit de xpo.

a Quis est iste. i. quicquid uosus.

b Qui uenit de bosra. i. de birlin ciuitate munita in q antixps sedebat in reple rāq sic deus scda Thessal. ij. et ipaz munit ad sui stabilitone.

c De edom tinctis uestib. i. rubicatis. fm q dr. j. Quare rubz indumētū tuū. 7 p h designtur infectio antixpi. Que dñs ihs interficiet spū eius sui in mōte oliuertiū birlin 7 loqf h ppheta de xpo ad modū boi victor. cui uestimenta se rubicata sanguine victor ab eo.

d In formosus in stola sua. i. in humanitate sua gloriofa: q est qñ uestimētū diuinitat. Ibi.

h. c. In similitudine boim fact. 7 habitu inuētus ut homo:

e Gradies in multitudine uirtutis sue. qz tūc apparebit cū angeloz multitudine. pñr ponit xpi rñsio ad qōnē pphete dicētis. f Ego q loquor iusticiā. spū oris mei inficiendo impiū 7 magnā pte sibi adberentiū.

g Et pugnator sum ad saluādū. i. electos de psecutōe antixpi. et pñr querit ppheta itez. h Quare ergo rubz est indumentū tuū. 7 p ex dictis snia. 7 subdit xpi rñsio dicentis. i Torcu. calcaui solus. 7 accipit h cōtinēs p cōrento. i. torcular p uis in torculari calcatis p qñs hic intelligit antixps 7 satellites eius.

k Et de gentibus nō est uir meū. qz nullus de boibus poterit deicere antixpm. l Calcaui eos in furore meo. i. uindicta iusticie mee. m Et aspūs ē sanguis eoz. 7c. 7 patet ex dictis sententia. n Dies em vltionis. i. sanctor de imperio antixpi interfectoz.

o In corde meo. i. firmis disposita. p Annus retributōis mee uenit. reddēdo sibi 7 satellitibus suis penā debitā. p peccatis: uel aliter. p Annus retributōis. i. iudicij generalis.

q Circūspexi. 7 nō erat auxiliator. exponat sicut s. De gentib nō est uir meū. r Et saluauit mibi. i. electos meos de psecutōe antixpi. s Brachiū meū. i. potentia mea. t Indignatio mea. cōtra antixpi mala:

v Ipsa auxiliata est mibi. inquantū ex decentia diuine iusticie pceder ista uindicta. loquitur hic propheta de futuro per modum pteriti. ut frequenter fit in prophetis propter certitudinem prophetie. x Et conculcaui populos. antichristo adberentes. y Et inebriaui eos. auferendo eis sensum 7 potentia euadendi. z Et de

q uenit de edo tinct uestibus de bosra. Iste formosus i stola sua: gradies i multitudine fortitudis sue. Ego q loqr iusticiā: et pugnator sum ad saluādū: qre g rubzū ē indumētū tuū 7 uestimēta tua sic calcātū in torculari. Torcular calcaui solus 7 de gentib nō est uir meū Calcaui eos i furore meo. 7 conculcaui eos in ira mea. Et aspūs est sanguis eoz sup uestimēta mea 7 oia indumēta mea in qñani. Dies em vltōis in corde meo: p annū retributōis mee uenit: Circūspexi 7 nō erat auxiliator: qñi: et non fuit q adiuuaret. Et saluauit mibi brachiū meū 7 indignatio mea ipa auxiliata ē mibi Et cōculcaui populos i furore meo: 7 inebriaui eos indignōne mea 7 tetraxi in trā uirtutē eoz. Misericordiam

trari uirtutē eoz in terrā. adhibilandū ipm antixpm. a Misericordiam. Dic pñr ponit cōuersio iudeorum ad xpm. ybi pñr p gratia impetrada recolunt bñficia antiq. Scdo ponit eoz deuota petitio: ibi. Ubi ē Circa pmi recolunt pmo in generali benefica exhibi

nū dñi recordabor: laudem dñi sup oibz q reddidit nobis dñs: 7 sup multitudinē bonoz omni isrl q largit est eis fm indulgētā suā 7 fm multitudinē misericordiaz suaz: 7 dixit. Gerūtamē ppis me. Filij nō negantes. Et fact est eis saluator in oī tribulātōe eoz. Nō ē tribulātō 7 angelus faciei ei saluauit eos. In dilectione suā 7 indulgentia suā: ipse redemit eos: et portauit eos 7 eleuauit eos cūctis diebus seculi. Ipsi autem ad iracundiam pronocauerunt: et affixerunt spiritū sancti eius. Et conuersus est eis in inimicū: et ipse rebellauit eos. Et recordat est diez seculi: moyse et populi sui. Ubi est qui eduxit eos de mari: cū pastorib gregis sui. Ubi est q posuit in medio eius

ta iudeis cū esaias dixit in eoz psona. Misericordiam dñi recordabor 7c. 7 patz sentētiaz scq ibi.

b Et dixit. scz dominus.

c Gerūtamen ipsi meus ē 7c. i. qñs sint peccatores in multis etiā a tēporibus antiqz tñ elegi eos in populū a tpe abrahe cui data fuit circumcisio q ē signū distinguēs isrl a gentibus.

d Filij nō negantes. i. nomē meū in afflictione egypti. q. d. de cens est ppter h apud me ipsoz misereri. iō subditur.

e Et factus ē eis saluator i oī tribulātōe eoz: n. quā sustinuerūt

f Nō est tribulatus. i. pps iudaicus qñtū demeruit. 7 iō subditur.

g Et angelus faciei eius. i. a facie dei missus h Saluauit eos. fm q dr Ero. xiiij. Tollensq se angelus dñi qui pcedebat castra filioz israhel. abiq post eos: 7 cū eo pariter columna nubis ut egyptij nō possent nocere eis. 7 ibidē subdit. ut toto noctis tpe adiuuicem accedere nō ualēt. i In dilectōe suā. gra tuita. k Et indulgētia suā. remittēt eoz peccata.

l Ipse redemit eos. i. dñs 7 nō ex pte iusticia. qd patet ex ingratitudine sequenti. cū subditur.

m Ipsi autē ad iracundiam pronocauerūt. i. dñm in fabricatione vituli Ero. xxxij. 7 in multis alijs factis. ut patet in libris ueteris testamēti.

n Et affixerūt spm sancti eius. i. moyse. cui spiritus multoties 7 multipliciter affixerūt. ut p3 in libris Ero. 7 Deute. 7 Numeroz. o Et puer. est eis in inimicū. scz dñs nō ex odio. s iusticia puniēs eos p uicinos eorum. ut patet li. iudicij. 7 postea p reges egypti assyriorum 7 babilonis. iiii. Regū. p Et recordat est 7c. qz sicut p moysen liberauit eos de egypto. sic postea liberauit eos de captiuitate babilonica p cyru.

q Ubi ē 7c. Dic pñr ponit petitio eoz deuota. 7 pmo p liberatione a pena. scdo p liberatōe a culpa: ab Tu autē. Circa pmi dicit in psona iudeoz tempore antixpi futuroz qñtū ad penitētes.

r Ubi est q edu. eos de mari. i. rubro aquas corā eis diuidendo Ero. xiiij.

s Cum pasto. gre. sui. i. cū moyse 7 aaron. psal. lxxvj. Securis sicut oues iplm tuū in manu moyse 7 aaron quasi dicet ita facili ter possit nos educere de perse

Esaie

cautione antixpi. 2 h mo subintelligedū est in oibus se-
quētib' p'ris bui'. s **U**bi est q' posuit i medio eius
scz ppli israelitici. e **S**p'm scti sui. i. moysi cui dedit
sp'm p'betadi 2 sapiam 2 p'statiā ad educēdū israel de
terra egypti. v **Q**ui eduxit ad dexterā moysen .i.
ad p'em bonā 2

p'sperā: liberan-
do eū de p'secutō
ne p'baronie:
eū occidere vo-
lens. Ero. ij.

r **B**rachio ma-
iestatis sue. i. for-
titudine vitat'
sue. y **Q**ui
scidit aquas. scz
maris. vt p'ez ex
dictis. 3 **U**e
facēt sibi nomē
sempiternū. Ad
gl'iam eū nois
dei recolit' 2 reco-
let' in futur' ge-
nerationib' istō
factum.

a **Q**ui eduxit
eos p' abyssos. i.
p' p'fundū mar'
rubri.

b **Q**uasi equū
in deserto nō im-
pingentē. i. p'm-
pte 2 absq' aliq'
impedimēto p'cedentē.

c **Q**uasi aial in cāpo. i. in
fra plana. vbi nō hz obstacula.

d **D**escēdēs. spūs
dñi. s. angel' a deo missus. e **D**uctor e' fuit. vt p'ez
ex p'dictis. f **H**ic addu. popu. tu. vt fa. tibi no. glie.
istud eū factū fuit reductū ad memoriā vsq' nūc. 2 re-
ducet' impostez ad gl'iam diuini nois. g **A**rtende
de celo. ad orōnē n'ram. h **E**t vide de habi. san. tuo.
afflictionē n'raz. sicut als fecisti. iō subdiē. i **U**bi ē
zelus tu'. q' dilexisti p'ies electos. k **E**t fortitudo
tua. q' totius liberaisti eos. l **M**ultitudo viscerum
tuoz. i. pietatū q'bus eis bona p'stitisti. m **S**up me
p'tinuerūt se. a cōdescēsiōne: in ista eū tribulatōe mea
cessauerūt. n **T**u eū. Dic p'nt' petiē liberatio a cul-
pa. Circa quā p'mo allegat' pietas 2 potētia diuina: cū
dicit'. n **T**u eū pater n'r. in generatōe eū mater
ministrat materia. 2 p' dat formā. 2 iō in generatōe
hois de' dicit' p'i. q' corpori organizato infundit aiām
creando. o **E**t abraā nesciuit eos. q. d. ab eo. nō ha-
bemus aiām: nec a iacob. p **T**u dñe p'r n'r. animā
dando. q **R**edēptor n'r. ipsām iustificando.

r **I**n seculo nomē tuū. i. patris n'r 2 redēptoris.

s **Q**uare errare nos fecisti dñe. i. p'missisti.

t **D**e
v'is tuis. i. p'ceptis 2 p'silijs euāgelicis. v **A**ndura
sū cor no. subtrahēdo grām tuā cor mollificatē. tamē
iuste p'nra incredulitate. x **N**e timērem' te. nō est
intelligedū istud causatiue. sic q' te' substrabat gratiaz
suā. vt p' hoc ab hoib' excludat diuinū timorē. s intel-
ligitur t'm cōsecutiue. Ad subtractionē eū gr'e sedtur
subtraccio timoris filialis. q' ē ei annex'. y **C**ouer-
tere. peccata n'ra remittēdo: 2 nos iustificando.

z **P**rop' ser. tu. i. p'r merita patriarchaz in fide xpi
venturi mortuoz. iō subdiē. a **T**rib' hereditatis
tue. 2 vt petitiō sit mag' exaudibil' adhuc recolit' atro-
citas p'secutōis antixpi. cū d'f. b **Q**uasi nihilū pos-
po. san. tu. i. xp'ianū ipm nihil reputādo.

c **H**ostes n'ri. s. antixps 2 sibi adberētes. d **C**on-
cul. sancti. tuā. Antixps eū cōculcabit ecd'iam dei cul-
tu: m inde auferēdo. e **F**acti sum' 2. q. d. tanq' ex-
tranei a te diuissi sumus in manib' inimici tui.

sp'm sancti sui **Q**ui eduxit
ad dexterā moysē **B**rachio
maiestat' sue: q' scidit aqs
aū eos vt faceret sibi nomē
sempiternum. **Q**ui eduxit
eos p' abyssos: q'st equū in
deserto nō impingētē q'st aial
in cāpo descēdēs. **S**pūs
dñi ductor ei' fuit. **S**ic ad-
duxisti pplm tuū: vt facēs
tibi nomē gl'ie **A**rtende de
celo: 2 vide de habitaculo
scto tuo 2 gl'ie tue. **U**bi est
zelus tu': 2 fortitudo tua:
multitudo viscerū tuozū 2
miserationū tuarū. **S**up
me continuerūt se. **T**u em

In ca. lxiij. vbi d'f in postil. p'mū est q' ista expositio in
aliquib' videt' extranea.

Expositio sanctor' in h loco non videt' extranea si
bene p'sideret. s facis rōnabilie nō obstantib' po-
stillatoris rōmb' 2 eā factis. 2 iō sicut p' modū in-

p'r n'r: 2 abraā nesciuit nos
2 israel ignorauit nos **T**u
dñe p'r n'r: redemptor n'r a
seculo nomen tuū. **Q**uare
errare nos fecisti tomie: te
v'is tuis: indurasti cor no-
strū ne timērem' te. **C**on-
uerte p'r seruos tuos tribu
hereditatis tue **Q**uasi ni-
hilū possederūt pplm scm
tuū hostes nostri cōculca-
uerūt sanctificationē tuā.
Facti sum' q'st in pncipio
cū non dominareris nostri
neq' inuocaret nomen tuū
super nos.

Capitalū. lxiij.

meā intelligit' ibi ad lram sub sensu metaphozico synago-
ga iudeoz q' est synagoga sathane Apoc. ij. **S**ilr p' bofra
eadē intelligit' synagoga ad lram sub alia rōne: vide ibi.
Itē ad hoc qd dicit. ex h q' d'f. **A**sperus est sanguis eoz
sup vestimēta mea. nō recte intelligit' de sanguine xpi qz
nō inuenit talē modū loquēdi in scpturis sacris: dicēdū
q' sicut i scpturis sacris q'q' attribuunt' xpo aliq' q' ei nō
cōpetūt s'm se. s alias p'sideratōes. vt cū d'f in psal. in p-
sona xpi. **V**erba delictoz meoz. **I**n q'bus v'is xps dicit
delicta alioz esse sua in q'tū p' eis penā sustinuit. vt ipse
postil. ibidē exponit. sic in hoc loco aspsus d'f esse sanguis
eoz nō q' esset eoz sanguis. p'rie. s q' p'curatōes eoz
fuit effusus. vel etiā q' ipi fecerūt se obnoxios sanguis. d.
Sanguis ei' sup nos 2 sup filios n'ros. **I**tē ad hoc q' dicit
q' xpo ascēdēte mysteriū incarnatōis iam erat in effectū
cōpletū dicēdū. q' l'z angelivisione beatifica mysteria gr'e
cognoscūt. nō tñ oia. neq' eq'liter oēs. s s'm q' te' volue-
rit eis reuelare. vt in p'ma pte. q. l. vii. arti. vlti. in corpore
qōnis. 2 iō cognitio oim mysterioz incarnatōis xpi vide-
tur excedere facultatē angelice cognitionis. vnde de tali-
bus angeli amplius querebāt edoceri. **P**ato etiā q' bec
rō esset valida. tñ adhuc nō cogeret exponere hāc p'be-
tiam de xpo post passionem suā ad patrē redeunte. 2 hoc
exponēdo q' hoc qd d'f hic. **Q**uis ē iste q' venit de edom.
sic verbū esaie admiratōis de victoria passionis. put po-
stillator vult s'm suā expositōes. **I**tes ad hoc qd dicit: q'
nō artamur ad tenēdū expositōne p'dictoz sanctor' dicē-
dū: q' licet verū est. q' ea q' habent' t'm ex dictis sanctorū
doctoz nō sunt tante auctoritat': vt ex eis testimonia p-
ferant'. put dicit **A**ugustin' tñ s'm pietatem seu ex toto
pietatis opōret honorare sanctos 2 nō cōtradicere te-
merarie eoz scripturis.

In eodē caplo vbi d'f in postilla. **I**ndignatio mea cōis-
tra antixpi mala.

Additio. ij.

Ubi nos habem'. **I**ndignatio mea. in hebreo h'f.
Ira mea auxiliata ē mibi. cui' sensus est. **N**ā s'm
philosopū. ad p'sentia vindicte delectatio sequit'
quē quidē vindicta si sit p'fecta totalit' excludit tristitiā

lbb vj

Libet

unde bicloquitur deus ad modum hominis qui vindictam pro
fectam exercens pro sua ira ex hoc consequitur quicquid rationem
seu delectationem et sic ira auxiliatur irato: de quo dicit. Ira
mea seu indignatio mea auxiliata est mihi.

In eodem capitulo ubi dicitur in postilla. Tu enim pater noster.
In generatione es mater ministrat materiam.

Ad ditio. iij.

Sicut deus infundit animam corpori organizato
creando ita etiam est creator materie de nihilo eam
producedo. Unde secundum considerationem postillatoris
sic pertinet ad deum respectu hominis ratio maternitatis.
sicut et paternitatis. Et ideo aliter videtur dicendus. Pro
quo attendendum est quod ad hoc quod affectus filialis habemus
ad deum requiritur donum spiritus sancti. scilicet donum pietatis pro quod
donum cultum et officium exhibemus deo ut patri secundum illud
Roma. viij. Accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo
clamamus abba pater. unde secundum sanctum Thomas in secunda
secunde. questione. cxxj. articulo. j. in responsione secunda argumē-
ti. deo exhibere cultum ut patri est excellentius quam exhibere
cultum deo. ut creatori et domino. Et ideo ad proclamandum pa-
ternitatem pietatis dei cum dixisset. Multitudo viscerum tuo-
rum etc. subdit. Tu enim pater noster. quasi diceret non solum
ad te clamaui. sed ut ad creatorem seu dominum sed ut ad patrem cui
magis pertinet offendere viscera miserationum ad filios. et
sequitur. Abraam nesciuit nos. quasi diceret. paternitas
tua erga nos. non est ista sicut paternitas abraam vel israeli-
tis. quia tu non solum es pater sed etiam dominus et redem-
ptor et salvator. unde subdit propheta di. Pater noster.
redemptor noster a seculo etc.

Replica.

In capitulo. lxxij. postillator allegat expositiones
beati Dionysii et beati Hieronymi exponitiam
putat communiter de christo post passionem redeunte ad
patrem. sed dicit salua reuerentia sanctorum illam expositionem. nec
velle sequi. nec reprobare. sed pro modo scholasticum in quibus
nisi pauca circa eam dicere. primum quod illa expositio videtur
ad literam esse extranea ubi per edom accipit mons oliueti
vel hierusalem. cum edom fuit iudee semper hostis sicut esau
iacob. Secundo circa hoc quod dicitur. Et aspersus est sanguis
eorum super vestimenta mea. exponit quod sanguis christi dicitur san-
guis iudeorum. quia per purificationem eorum effusus est dicit post-
illator se non recollere similem modum loquendi in scripturis
Tercio est sibi dubium quod ad admirationes hic positas. quasi
ista expositio dicit esse angelorum etc. Et finaliter se excusans
a sequela illius expositionis dicit. dato quod non esset talis lo-
quendi extraneitas. non sumus tamen artati ad tenendum illam
expositionem. tamen quia sacra scriptura expressit non declarat quod
iste sit sensus huius scripture et non alius. sicut in plerisque lo-
cis fit. exemplum est. vj. ca. Ecce virgo concipiet. sensus illi
determinat auctoritate euangelii et sic de alijs. Nec eade-
m determinavit. sed solum habemus ad id auctoritatem dyoni-
sij et hiero. ex quo non habet argumentum necessarium quoduis. pba-
bile putat vult sanctus Thomas. j. parte summe articulo. viij. j. q. in re-
sponsione ad secundum argumentum. Et hoc idem vult beatus
Augustinus ad vincendum donatistam. qui arguebat de eum de dicitur
beati bylarij. cui respondit beatus Augustinus. dicens. Hoc ge-
nus scripturarum ab auctoritate sacri canonis distinguen-
dum est. non enim sic leguntur tanquam ex eis testimonia preferatur
ut contra non liceat sentire. Sic et istud beatus Augustinus. li-
bros suos non vult legi. ut necessitate credulitatis impo-
nant. ut patet in libris retrac. Sed bis bene dicitur et ad mul-
ta valentibus Burgensis se opponit volens dicta motiva
postillat. euacuare. Ad primum respondet per sensum quem ipsemet di-
cit metaphoricum. quod per edom significet hierusalem quod si ita
est: nihil est ad propositum quod postillator dicit ad literam non ad
metaphoram. Nam multa sunt vera per metaphoram que ad
literam ut termini sonant sunt absurda. ut Iudicum. ix. Ferunt
ligna ut eligeret sibi regem. vnde sicut secundum Burgensem. et omnes
comuniter doctores a solo sensu literalis sumunt efficaciter argu-

mentum. igitur etiam a solo sensu literalis non a metaphoricum su-
mitur efficaciter ad argumentum rationis. quod igitur Burgensis per
metaphoram respondet. non euacuat primum postillatorum argu-
mentum. Ad secundum argumentum postillatorum respondet burgen. per
corruptionem. quod mutat actiuum in passiuum. probeta enim in
persona christi dicitur hic de sanguinis effusione quas actiue
christus fecit non quam passiuue sustinuit. patet hoc ex ista in qua dicitur
Calcavi eos in ira et conculesui in furore meo. et aspersus
est sanguis eorum super vestimenta mea etc. hic fit sermo de ira fu-
rore et indignatione christi: qui in effusione sanguinis christi qui
de corpore eius effusus est. locus non habent. quod in ea ex-
pre christi. nec fuit ira. nec furor. nec indignatio. sed chari-
tas: patientia et diuina miseratione. Ad tertium argumētum
postillatorum Burgensis. respondet quasi actus aliquis hierarchi-
cus esset inquisitionis. quod non videtur verum. quia actus
hierarchici sunt superiorum ad inferiores ut docet beatus
Dionysius. Cum igitur non sit minor difficultas in querendo
quod in determinando quesita. talis igitur actus hierarchicus
si esset: non esset inferiorum ad superiores. sed e conuerso. sunt
igitur actus hierarchici reuelationes spontanee non inquisi-
tiones exacte. Sunt etiam beati in his que ostendunt con-
tenti non in inquirendo curiosi. et videtur in hac parte Burg-
postillator non recte vidisse quod dicit eum sentire. quod ille
inquisitiones sunt elate de victoria passionis christi. Non enim
postillator hoc dicit: sed dicit quod elias admiratur per beatum
inquisitiones de victoria christi contra primum. de qua et burg-
ensis ratione compulso dimittendo sententiam sanctorum et sequen-
do postillatorem exponit hunc passum. Et indignatio
mea auxiliata est mihi contra antichristum: inquit. Ad ultimas
rationes postillatoris non recte innuit Burgensis. quasi postil-
temerarie se opponat dictis sanctorum. quod patet in sua
prestatione. quod ut dicit sine iudicio sententia sanctorum
intendo aliam presequi. In eodem capitulo ubi dicitur. Tu
pater noster es. postillator dicit quod deus potius dicitur
pater hominis: quam mater. quod ministrat formam: mater vero
materiam in hominis generatione: Burgensis volens hoc bene-
dictum infirmare arguit quod secundum dictum postillatoris. deus
habet ita rationem maternitatis sicut paternitatis: quia
creando materiam ministrat: sicut et formam. Respondet
quod deus creauit materiam primam. ex hoc tamen non dicitur
mater in generatione hominis. quia non componit homo
et illa materia prima et anima. sed ex corpore et anima. cor-
pus enim organizatum non est ex nihilo pro consequens non est
creatum: sed opere parentum generatum. patris autem in hoc
opere ministrans materiam vere mater dicitur. administrans
formam dicitur pater. quia igitur deus huius corporis
generato dat formam. scilicet animam igitur dicitur pater. Est
igitur obiectio Burgensis temeraria. sicut in vico stra-
minum parisijs confuevit fieri contra beans.

Capitulum. lxxij.

Utinam. Aliqui doctores catholici exponunt prin-
cipium huius capituli de primo christi aduentu. sed
hoc non videtur conuenienter dictum quia primum
christi aduentus fuit in maxima humilitate. et sic descriptus
fuit futurus Zacharie. ix. Ecce rex tuus venit tibi iustus
et saluator. et ipse pauper etc. unde super illud Gen. xlij.
Vigens ad vitem pullum suum etc. dicit Rabi moyses. quasi
venisset rex messias in hierusalem ad saluandum israel ipse
erit cingulans asinum suum. et equitans super eum. ut ducat
se cum humilitate. sicut scriptum est Zacharie. ix. Et ipse
pauper. Hic autem aduentus eius describitur cum magna po-
testate et terrore. propter quod magister alexander de bales
exponit hoc de secundo aduentu eius. scilicet ad iudicium. quod in po-
testate magna erit et maiestate Luca. xxi. Igitur hanc
sententiam sequendo dicendum quod postquam descriptus est antichristus ex
terminum. bene describit iudicium. Circa quod primo ponit
sanctorum desiderium. secundo ipsum iudicium: ubi. Ecce tu iratus
es. Prima in duas. quod primo ponit dictum desiderium.
secundo huius desiderii motiuum in principium: ubi. a seculo.

iniq̄tatis nre. i. ppter iniq̄tatē nrām. Consequēter notat
miscōie peritio cū dī. a **Et nūc dñe p̄ n̄ es tu. p̄ cre-**
ationē. b **Mos dō lutū. 7 fictor n̄ tu. supple es tu. v̄m q̄**
dī dī. c **Sicut lutū in manu figul̄: ita vos in manu**
mea dom̄ ist̄. c **Ne irascaris dñe satis. i. abundāter.**

Et ultra ne me
mineris iniq̄tatis
nre. ad ampli⁹ pu-
niēdū. e **Ecce**
respice. miserā no-
stram. 7 allegat rō-
cū dī. f **Plus**
tu dēs nos. p̄ legē
moysi nobis datā.
g **Quitas sc̄i tui**
.i. hīrlm tuo cultui
deputata. h **Ca-**
cta ē des̄ta. p̄ r̄tū.
i **Dom̄ sc̄ifica-**
tionis nre. i. tēplū
vbi offerebant sa-
crificia p̄ sanctifi-
catione nra. k
Et gl̄ie nre. qz i ip̄a
gl̄ificabamur sup
oia ērena. **Cetera**
patēt ex dīct̄ vsqz
ibi. l **Quid su-**
per his miseris no-
stris. m **Conti-**
nebis te dñe. a n̄ a
solatōne. q. d. nō
n **Tacebis 7 affli-**
ges nos. i. affligi p̄-
mittet ab inimicis
nr̄is. o **Rebe-**
menē. i. vlt̄ possibi-
litate n̄ a 7 sustinē-
dī. q. d. nō decet te.

Caplm. lxx.

Querūt me q̄ ante
nō interrogabāt inue-
nerūt q̄ nō q̄sierūt me dīxi.
Ecce ego: ecce ego ad gētē
q̄ nesciebat me: 7 q̄ nō inuo-
cabat nomen meū **Expan-**

Et nūc dñe pater n̄ es tu:
nos v̄o lutū: 7 fictor n̄ tu
7 opa manū tuaz oēs nos
Ne irascaris dñe satis: et
ne vlt̄ memineris iniq̄tatē
nre **Ecce respice: p̄pls tu⁹**
oīs nos. **Ciuitas sc̄i tui:**
facta ē des̄ta: syon des̄ta
facta ē: hīrlm des̄olata: to-
mus sc̄ificatōis nre: 7 gl̄ie
nre vbi laudauerūt te p̄res
n̄r̄. sc̄ā ē in erustione ignis
7 oia desiderabilia nra vsa
sūt i ruinas. **Quid sup his**
ptineb̄ te dñe: taceb̄ 7 af-
fliges nos vehementer.

Caplm. lxx.

Querūt me q̄ ante
nō interrogabāt inue-
nerūt q̄ nō q̄sierūt me dīxi.
Ecce ego: ecce ego ad gētē
q̄ nesciebat me: 7 q̄ nō inuo-
cabat nomen meū **Expan-**

bant in venerationē idolorū vtpote veneris 7 priapi.
o **Et sacrificat sup lateres. i. sup tecta domoz. 7 in lo-**
co parenti: ad dandū alijs exemplū idolatrie.
p **Qui habitāt in sepulcris. querēdo diuinatōes in**
mortuis p̄ artē pb̄tonicā. 7 alijs modis sup̄ficiofis.

Et in delu-
bus idolorū cor-
mūtābi em̄ an-
tiq̄tus sup corū
hostie immolate
vorniebant ad
habendū reuelā-
tiones i somnis
sicut legit̄ de bru-
to in historia bri-
tonum.
r **Qui come-**
dūt carnē suillā
7c. idolis imola-
tā. et sic erat ibi
duplex trāsgres-
sio. i. legis mosa-
icē q̄ absolute p̄-
bibet talē carnē
comedere. 7 pb̄i-
bitōis idolatrie.
s **Et ius p̄ba-**
nū in vasis eozū
.i. oblatio de ma-
teria liq̄da q̄ fie-
bat cū oblatōne
sacrificij de ani-
malibus.
t **Qui dicūt. i.**
gentil̄.
v **Recede 7**
me 7c. i. putabāt
em̄ gentiles ita
imundos. q̄ nō
cōicabāt cū eis.

vt p̄z ex libris veter̄ ac noui testamēti. iste tñ p̄tēptus
sic inualuit. 7 maxime ap̄d iudeos q̄ p̄barisei dicebāt
q̄ etiā iudeos p̄tēnebāt. q̄ nō erāt de secta sua. vnde 7
dño discubente in domo Matthei: q̄ erat natōe iude⁹
dixerūt Matth. ix. **Quare cū publicanis 7c. 7 tñ Ma-**
theus erat natōe iude⁹. 7 sile iegit̄ in euāgelio in pluri-
bus locis. isti em̄ p̄barisei erāt iusti apparent. s̄ nō rea-
liter. 7 qz simulata sanctitas duplex ē iniq̄tas s̄m q̄ di-
cit̄ Hiero. iō sub dīct̄ debita punitio: cum dī. r **Isti**
sum⁹ erunt in furore meo. i. materia applicabilis igni
gebēre. y **Ignis ardēs tota die. i. cōtinue 7 abiqz**
fine. sicut dī infra in fine libri. **Ignis eoz n̄ extinguet**
3 **Ecce scriptū ē corā me indelibile s̄m q̄ dī dīere.**
xviij. **Peccatū iuda scriptū ē stilo ferreo in vnyue ada-**
mantino. a **Non tacebo. dissimulādo. b** **Sed**
reddā 7 retribuā 7c. **Ad intellectū hui⁹ sciendū q̄ sicut**
gloria cuiuslibet beati crescit ex gloria sibi cōiunctorū
sic pena cuiuslibet damnati crescit ex pena sibi cōiun-
ctorū. ppter qd̄ diues epulo in inferno positus petūt la-
zarū mitti ad fratres suos vt cōtestaret illis ne veni-
rent in locū tormentoz. Luce. xvj. 7 hoc est qd̄ dicit̄.
b **Sed reddā 7 retribuā in sinu eoz. i. iudeoz repro-**
batoz generaliter p̄ioz et posteroz.
c **Iniq̄tates vestras. hoc dicit̄ q̄tū ad iudeos q̄ fue-**
runt post captiuitatē babilonis maxime tpe xp̄i 7c.
inceps. d **Et iniq̄tates patrū 7c. ita q̄ ex pena via**
crescit pena eoz 7 eōuerso. vt dictū est.
e **Qui sacrificauerūt sup mōtes. Istud refert̄ ad iu-**
deos illos q̄ p̄cesserūt captiuitatē babilonicā qui fue-
rūt multipliciē idolatre. vt p̄z in libris iudicij regū et
galypo. post v̄o captiuitatē babilonicā nō legūt iudei

Esaie

fuisse idolatriam nisi alij pauci circa tpa machabeor. s. postea agef de peccatis eoz. 7 ia in pte dictu est s.
a Et sup col. 2c. colendo ibi idola faciebāt deo obprobria. **b** Et remetiā op' eoz. inferēdo penā fm mēsurā peccati 7 modū. **c** Dūmū in sinu eoz. i. peccatū factū in inuētute simul pu

niā eoz pēto factū in serectute vel alif. **Dūmū** .i. pētm patz in filijs nō dicto. **d** **Bec** dic' 2c. **Dic** pnter. circa iudeos ponitur paucoz electio. s. aploz 7 alioz q' crediderūt in xpo: cū dī. **Bec** dicit dñs. cuius verbū frustrari nō pōt.

e Quō si inueniatur granū. s. vnum. **f** **In** botro. post tēpe statē qd ē modū cū respectiue. **g** **Et** dicat. v. leni accipere. **b** **Ne** dissipēs illud qm benedictio ē 2c. i. donū dei qd remansit ceter' pēntib'. **Sic** faciā. p' seruos meos. i. p' patriarchas 7 p'betas antiquos. **k** **Et** nō dispdā totuz. s. p'lin iudaicū.

l **Et** educā de iacob semē. s. aplos 7 alios de iudaismo credētes. **m** **Et** de iuda. de q' tribu nat' est xps fm carnē. **n** **Pos**sidētēs mōtes meos. i. eccliam militāntē 7 triūphāntē. **o** **Et** hereditabūt eā. s. eccliaz militāntē p' 7 triūphāntē postea. **p** **Electi** mei. i. xpiani veri. **q** **Et** erūt cāpeftria in caulas gregū 2c. 7 p' greges frequēter in scriptura intelligunt fideles. p' p'ciū. **Ros** aut' p'ls pascue ei'. 7 oues man' eius. p' caulas igit' in cāpeftrib' 7 vallib' edificatas intelliguntur ecclie edificatē p' orbē vbiq' in s'bus fideles congregant' ad p'cipiendū sacramēta 7 diuini verbi nutrimentū. **Expūmif** tñ in speciali vallis achor q' de pēto suo vere penitens dedit gloriā deo Josue. vñ. ca. qz ecclia est locus receptiuus vere penitētiū. **Designat** etiā hic noie gregū fideles minores 7 maiores noie armenoz. **r** **Et** vos. **Hic** pnt' ponit' p'dictoz retributio 7 pmo reproboz 7 electoz mixtū. scdo electoz sepatim: ibi. **Quia** obliuioni. **Circa** p'ximū dī. **r** **Et** vos q' dereli. **colētes** idola. **s** **Qui** obli. estis montē sanctū meū. vbi erat templū diuino cultui dedicatum. **Qui** ponitis fortune mēfaz. eo q' reputabāt dea felicitatis tpalis. **v** **Et** libatis sup eā. oblationē de liquidis in bac idolatria 7 supradictis fuerūt iudei implicati ante captiuitatē babilonicā. qz multi ex eis sequebant' omnimodā idolatriā. vt patz ex. iiii. **Regū.** **U** Numerabo vos in gladio. qsi diceret. null' euadet ideo subdit. **y** **Et** oēs 2c. pro eo q' vocau' p' p'betas. **z** **Et** nō respondistis. peccata vestra cōntēdo s' magis p'betas terisistis contumaciā augendo. vt patet. ij. **Paralyto.** vltimo. **a** **Locutus** sum in per-

sona p'ria in humanitate assumpta. **b** **Et** nō audi. s. magis doctrinā meā reprobastis vt patet et euāgelio in plurib' locis. **c** **Et** faciebatis malū 2c. bona pauper' rapiendo. 7 frēs vestros odiendo. ista em' duo. s. auaricia 7 fraternū odiū multū viguerūt in p'plo iudaico post reditū captiuitatis babilonice. vt dicit' etiā iudei 7 magis increuerunt inimicē nente tpe xpi. **d** **Et** que noluit elegistis. s. falsam apparētiā sanctitatis. ppter qd xpus maxime d' bypocrit' sim p'dicauit. 7 s' dicitur pena iuz bonoz p'mia. qz opposita iuxta se posita magis elucescunt; cū subditur. **e** **Et** serui mei comedēt 2c. p' cibū 7 potū hic intelligitur refectio bonorū in celo. qz cōiter in scriptura sacra bona spūalia et celestia metaphorice p' corporalia designantur. 7 p' sitim 7 esuriam punitio maloz in inferno. vbi est defect' ois boni **f** **Ser.** mei leta. in dara visione diuina: **g** **Et** vos. s. un. p'fusionē extrema reiecti cū demōib' in penā. **b** **Et** serui mei lauda. etiā laude

7 q' nolui elegistis. **Prop** b' b' dicit dñs 2c. **Ecce** serui mei comedēt: 7 vos esurietis. **Ecce** serui mei bibent 7 vos sitiet. **Ecce** fui mei letabunt' 7 vos pfundemī. **Ecce** serui mei laudabūt p' exultatione cordis 7 vos clamabitis p' dolore cordis 7 p' cōtritionē spūs vlu labitis: 7 dimitteris nomen vrm in iuramētū: electis meis. **Et** interficiet te dominus 2c. 7 seruos suos 7 vocabit noie alio. **In** q' d' bndictus ē sup trā: 7 bndicetur in deo amen. **Et** qui iurat in trā iurabit in deo amē. **Quia** obliuioni tradite sunt angustie p'ores: 7 qz abscondite sūt ab oculis nostris. **Ecce** em' ego creo celos nouos 7 trā nouā: 7 nō erunt in memoria priora:

corporali. q' fm doctores erit i p'ria. **i** **Et** vos clama. p' dolore cor. sicut em' in p'ria ponit' clamor exultatōis: sic in gebēna clamor tristitiē 7 desolatōis. **k** **Et** p' cōtritiō. s. desolatōe. p'itio em' meritoria ibi locū nō habebit. **l** **U**lulabitis. qz ululat' est vox diffusa. et designat magnitudinē angustie 7 doloris. **m** **Et** dimitteris nomen in iuramētū. s. execratōis. **n** **Electis** meis. i. xpianis q' sic iurat aliqñ. si feci istud qd tibi imponit. suspēdar ego p' pedes sicut iude'. **o** **Inter.** te dñs 2c. qd fuit impletū p' Tyti. **p** **Et** ser. suos. in eū credētes. **q** **Voca.** no. alio. qz vocant' xpiani a xpo. **r** **In** q' d' bndict' est 2c. bndictione g're q' pat' in baptismo. in q' accipitur nomē xpiani. **s** **Bndicet** in deo. i. bndictōe celesti si in grā p'seueret. **t** **Amen.** i. fidelit' sic fiet. **v** **Et** q' iurat in trā. i. hoibus aliqd affirmādo. **x** **Iura.** in deo. 7 non in idolo. **y** **Amen.** i. fidelit' debet iurare. **z** **Quia** obli. **Hic** pnt' describit' retributio electoz sepatim. tñ aliqd interponit' de punitōe maloz. vt videbit' et pmo ponit' retributio q'tū ad p'secutionē boni. cū dī. **z** **Quia** obliuio. tra. sunt angu. 2c. q's fideles sustinuerūt ppter magnitudinē glorie supuenietis in patria. 7 q' sic intelligat patet p' hoc qd subdit'. **z** **Ecce** em' ego creo celos 2c. qz in futuro innouabunt' corpora celestia 7 elementa. nō q'tū ad substantiā. s. q'tū ad claritatē 7 decore vt sic magis reluceat in eis bonitas diuina ad gl'am dei et etiā electoz in ipsis bonitatē dei clarius contemplantium q' ante. 7 talis inuocatio vocat' hic creatio. sicut dī rex vel papa creari. ppter immutationē status: q'uis eoz substantia nō mutet. **a** **Et** nō erunt in memo. p'ri. 2c. hoc est dictū q' status eozum pcedens nullius momenti

reputabit respectu sequentis. b. **S** gaudebit et exultabit. vos electi. c. **U**sq; in sempiternum. qz eternitas a pre p^o est de rone britudinis. d. **I**n his q ego creo. i. in corporib⁹ celestib⁹ et elemētis p̄dicto modo meliorat: e. **Q**uia ecce ego creo hierlm. i. eccliaz triūphātē Heb. xij. Accessistis ad syon mōtē et ciuitate dei uiuētis hierlm celestē. nō est dī creari simplr qz celū empyreū a p̄ncipiō mundi fuit factū et angelis repletū. s. dī creari dīctū ad nouā exultationē q̄ fiet in fine mūdi. qz pacto iudicō electi transferētur illuc i p̄fecta britudine corpis et aie. et ex h^o crescet gaudiū angeloz: id s. dī. f. **E**t pplm ei⁹ gaudiū. qz angeli gaudebūt de p̄fecta britudine electoz et electi de p̄fortio angeloz.

Et exultabo in hierlm. nō ē intelligendū q aliq d p̄ deo accrescat. cū ex seipō sit p̄fecte beat⁹. s. qz faciet ciues celestes in seipō p̄fecte exultari. sicut dī Gen. xij. Nunc cognoui. i. cognoscere feci. b. **E**t nō audiet. Dic p̄nr ponit dicta retributio q̄tū ad amotionē mali. cū dī. **E**t nō audiet in ea ultra vox flet⁹ et. in q̄ notat amotio oīs tristitie interioris et exterioris. i. **N**ō erit ibi apli⁹ infans diez. i. aliq̄s h̄ns mltos dies. deficiēs tñ in industria vel scia. k. **E**t se. q̄ nō ipe. vi. su. i. h̄ns mltos ānos in vacuū trāfactos. s. plenos meritis. et p̄ hoc a ciuitate celesti amouet delect⁹ noticie et stut. **E**t sic debeat b̄tra intelligi. p̄ p̄ hoc qd̄ subdit. m. **Q**ui puer centū annoz. i. q̄ multū vixit puerilē sequēs passionē suas. n. **M**oriet. morte eterna. o. **E**t pec. cen. an. q̄ trāsiuit tps suū inuacuū a bonis opib⁹. peccās ex certa malicia. p. **M**aledict⁹ erit. ista maledicōne q̄ b̄ Mat. xv. **I**te maledicti in ignē eternū. q. **E**t edificabūt domos. p. h̄ remouet malū infortunij a hierlm celesti. Circa qd̄ scēdū q̄ magnū infortunij reputat inf̄ hoies: qn̄ d̄s mltū laborat in aliq̄. et nō p̄cipit fructū: edificatio ne aut dom⁹ et plantat vinee an̄ q̄ faciet fructū ē magn⁹ labor: id magnū infortunij reputabat antiq̄. et adhuc reputatur. qn̄ aliq̄s p̄uenit morte an̄ q̄ expiat bonū sequēs dom⁹ ab eo edificate. et vinee plātate. p̄ qd̄ Deu. xx. dī q̄ illi q̄ edificauerāt domos nouas et plātauerāt vineas nō intrarēt plium. s. reuerterent ad domos suas ne forte inficerēt i plio et p̄uaret bono p̄nte mō p̄dicto et ex horoze b⁹ infortunij mlti postea possent a bello. p̄ re publica defēdēda reb̄bi. p. h̄ igif qd̄ dī b. **N**ō edificabūt et. dāc̄ intelligi. q̄ nulla infortunia erūt in ciuitate celesti ista tñ spālē exp̄mūt. qz cōius inf̄ hoies b⁹ vite regiunt id s. dī. s. **S**cōm em̄ dies ligni de q̄ ligno debeat intelligi exp̄mit trāstatio chaldaica q̄ dī tbar. sū apd̄ Heb. et est valde autētica apd̄ eos. q̄ sic b̄z. **S**cōm dies ligni vite. p̄ esū em̄ ligni vite durate statu inocētie p̄tinuabit vita humana absq; aliq̄ inueteratōe. et illud fuit figura xpi. s. m. q̄ dicit Job. in apoc. vlti. ca. q̄ ligno f̄ficiūt b̄ti interi⁹ i aspectu sue deitatis. et exteri⁹ in aspectu sue hūanitat. id s. dī. **E**rit dies ppli mei. qz vita b̄tōz ē p̄petua a pte p̄. sicut et xps q̄ p̄ lignū vite h̄ intelligit. v. **O**pa ma. eo. iuete. elect⁹ meis. i. merita sc̄toz tātū durabūt i p̄mio p̄ eis reddito q̄ntū ipi. s. m. q̄ dī Apoc. xij. **O**pa. n. illoz

et nō ascēdēt sup cor h̄ gau-
tebitis et exultabit⁹ vsq;
i sempitnū i his q̄ ego creo
Quia ecce ego creo hierlm
exultationē et pplm ei⁹ gau-
diū: et exultabo i hierlm et
gaudebo in pplō meo et nō
audiet i ea ultra vox flet⁹ et
vox clamoris. Nō erit ibi
ampli⁹ infans diez et senex
q̄ nō ipleat dies suos: qm̄
puer centū annoz moriet:
et peccator cetū ānoz ma-
ledict⁹ erit. Et edificabunt
domos et habitabūt: et planta-
būt vineas et comedēt fru-

sequit illos. p̄ hoc aut qd̄ dī b. **I**nueterabūt. nō intel-
ligit aliq̄ corruptio. s. p̄petua induratio. eo mō loquēdi
q̄ dī de deo Dan. vij. **D**onec venit antiquus diez. et iu-
diciū dedit sanct⁹ et. p̄ antiquitate ibi intelligit eterni-
tas et nō defectio q̄ cōcomitat antiq̄tatē dīctā Heb. xij. **Q**d antiq̄

ctus eap⁹ **N**ō edificabūt et
ali⁹ habitabit: nō plātabūt et
ali⁹ cōedet. **S**cōm. n. dies
ligni: erūt dies ppli mei et
opa manū eoz inuetera-
būt electi mei. **N**ō labora-
bunt frustra neq; genera-
būt in p̄turbatōe: qz semē
b̄ndictoz d̄ni ē: et nepotes
eoz cū eis: eritq; an̄ q̄ cla-
mēt ego exaudia: adhuc ill⁹
loq̄ntib⁹ ego audia. **L**up⁹
et agn⁹ pascent sil⁹: et leo et
bos comedēt paleas: et ser-
penti puluis panis eius.
Nō nocebūt: neq; occidēt

benedictoz d̄ni ē. i. apostolor. **E**t nepotes eoz
cū eis. isti sunt electi p̄ successores et discipulos aploz
in fide regenerati. **P**otest etiaz exponi qd̄ dī b. **N**eq;
generabūt in p̄turbatōe de generatōe baptismali q̄ est
p̄ grām sp̄s sancti mētis quietatiua. **E**ritq; hic
tercio ponit retributio electoz q̄ tū ad dei familiares
assistentiā et mutuā charitatis cōcordiā. **Q**u tū ad p̄mū
dī. **E**ritq; anteq; clamēt ego exaudiam. clamor
em̄ orōnis est. p̄pter impletionē desiderij clamātis. san-
cti h̄o in patria nihil volūt absolute. nisi qd̄ deus vult.
et id nō orant nisi p̄ eo qd̄ estimāt deum velle. et sic de
exaudit eos anteq; clamēt. in q̄ntū in sua dispositione
imutabili iā ē ord. natū quicq; simplr volūt se h̄ optat
Scōm ponit ibi. **L**up⁹ et agn⁹ pascent simul. et sic hoc
referatur ad statū ecclie militantis. p̄ s̄nia ex dictis s.
xj. ca. excepto qd̄ hic addit. **E**t serpenti puluis panis
eius p̄ serpentē hic intelligitur dyabolus. q̄ sub specie
serpentis p̄mos p̄ntes decepit Gen. iij. **C**ui⁹ panis. i.
nutrimētū sunt hoies vani et terreni in q̄bus delectat
q̄ noie pulueris designatur. si aut referatur ad statū ec-
clesie triūphantis. eo q̄ p̄beta semp trāsit de vno sta-
tu ad aliū et conuerso. sic exponatur. **L**upus. i.
ille q̄ in mundo p̄us fuit rapax. s. postea penituit bene-
uiuēdo. **E**t agn⁹. i. ille q̄ bene vixit in innocētia
p̄seuerādo. **D**ascētur simul. qz in celesti patria si-
mul reficiūtur. vt Paulus et **J**ohānes euāgelista et cō-
similes. **E**t leo et bos. i. rex vel p̄nceps secularis
et bō ruralis. **B** comedēt paleas. i. similes reficien-
tur in patria. dū tñ sint similes in meritis. et si dicatur
hic q̄ p̄ paleam nō intelligitur cōuenient refectio ce-
lestis. dicendū q̄ hic est metaphozica locutio. vt satis
patet ex p̄dictis: q̄ non importat semp similitudinē in
omnib⁹. sicut xps metaphozice leo dicitur Apoc. v.
capitulo. **E**cce vicit leo de tribu iuda. p̄ter eius cōstā-
tiam et victoriā. et nō q̄ntū ad crudelitātē. eodē modo
tenet hic p̄beta similitudinē q̄ntū ad refectiois vni-
formitatē. et non q̄ntū ad palearū utilitatē.
Et serpenti puluis panis eius. exponatur vt p̄dictū
est. **N**ō nocebunt neq; occidēt. illa em̄ ciui-
tas celestis erit immunis a mutuo nocumētō. et om-
nibus modis inuicē consolabuntur.

liber
reputabit respectu sequentis
gaudebit et exultabit
vos electi
usq; in sempiternum
quia ecce ego creo hierlm
exultationem et populum eius
gaudium
et exultabo in hierlm
et gaudebo in populo meo
et non audiet in ea ultra
vox fletus et vox clamoris
non erit ibi amplius
infans dierum et senex
qui non impleat dies suos
quoniam puer centum annorum morietur
et peccator centum annorum maledictus erit
et edificabunt domos et habitabunt
et plantabunt vineas et comedent fructus
benedictorum domini est
et nepotes eorum cum eis
eritque antequam clament
ego exaudiam
lupus et agnus pascent simul
et leo et bos comedent paleas
et serpenti puluis panis eius
non nocebunt neque occident

Esaie

In ca. lxxv. ubi dicit in postilla. Benedicet in deo. i. benedictione celesti si in gratia pseruet. Amen.

Aditio.

Ista dicitio amen non legitur in ve. te. dicitur in dei persona aliquid affirmatiue a. nunciatis seu pmittentis. s. lo-

lū in persona tois supplicantis. vñ Deutero. xxvij. Rūdit ois pplis amen. Et bier. xi. Et dixi dñe. Amē. i. supplico vt ita fiat. et sic i alijs sllibus. s. in euāgelio benedictio frequēnt re perit dicit in psona xpi pmittentis seu anūciantis vt cū dicitur amē dico vobis q̄ deuotat pmissiōes seu asserciōes a xpo factas fore veras seu fideliter implendas. vñ xps p̄prie pōt dici de amē eo q̄ ipse solus hāc dictionē frequēntabat pmittēdo seu asserēdo. et q̄ eius significatiōe firmiter obseruat implēdo pmissa. et iō postq̄ p̄beta dixit q̄ noia iudeoz xpm nō recipiētū dimitterēt in iuramētū. s. execra tozū: eo mō q̄ dī. Hier. xxix. Et assūmēt ex eis male dicitio omni trāsmigratiōi iudee q̄ est in babilone videntū. Donat te dñs sicut sedechias et achab q̄s frigit rex babilonis in igne. et subūxit. Quia serui dei vocantur nōie alio. s. xpiani. Cōsequēter dicit q̄ de etiā soz tircē aliud nomē. s. deus amen. et hoc est qd dicit. Qui est benedictio sup terrā benedicef in deo amen. q̄ omnis benedictio grē seu glorie nō h̄ nisi a deo amen. s. xpo. Sicut q̄ iurat in terra debet iurare in deo amen. q̄ iuramentū p̄tinet ad patriā. vñ Deut. vij. cū dixisset. Dñm deū tuū timebis etc. subdit. Et p̄ nomē illi iurab. et sic ex p̄dictis verb. p̄beta intēdit q̄ ois b̄ndictio expectāda est a deo amen. s. a xpo. et ois patriā debet deo amen. s. ipsi xpo q̄ dī deus amē rōne p̄dicta. Et nota q̄ deus in ve. le. p̄mittēbat bona spūalia et eterna implicite. et tū nō totaliter dabat. s. xps p̄dicta p̄missa impleuit. vñ sup illud Ro. j. ca. Et fide in fide. glo. Et fide p̄missionis. in fide impletionis. et iō deus in ve. te. nūq̄ legitur deus dicit amen. p̄pter eoz impletionē.

in omni mōte scō meo dicit dñs. **Cap. lxxv.**
Hec dicit dñs. **Celū sedes mea: tra aut scabellū pedū meoz. Que est ista tm̄ quā edificabitur mihi: et q̄s iste locus q̄ctis mee? Dia hec man̄ mea fecit: et facta sunt vniūsa ista dicit dñs. Ad quē at respiciā: nisi ad paup̄culū et p̄ritū spū et tremētē sermones**

Replica.

In ca. lxxv. ubi dicitur. Qui b̄ndictus ē sup terrā benedicef in deo amē. ubi dicitur. facit vniā extortā expositionē. d. h. amē esse debere cognomē xpi: vt dicit xps de amē p̄prie. q̄ frequēnt vtebatur illo noie. vt p̄ in plurib. locis euāgelioz. s. videt ironia imponē ali cui nomē ex aliq̄ t̄mino p̄ loquelā frequēntato. sicut frequēnt p̄dicās de noie biesu p̄ discipulos nominat fuit testis ironice. qd em̄ p̄bibet hic amē accipi significatiue in p̄pria significatiōe sine tali abusiuā expositione. Post ill. em̄ expositio valde rōnabilis ē vsq̄ ad finē hui. libri.

Cap. lxxv.

Hec dicit dñs. **Hic** circa p̄dicta remouet iudeoz fiduciam falsā. et p̄mo hęc fiduciam tollitur. scō p̄beta ad p̄positū reuertitur. ibi. Audite v̄bū dñi. **C**irca p̄mū sciendū q̄ iudei in aduentu messie expectāt templū reedificandū in quo offerētur sacrificia deo acceptissima. hoc remouet p̄beta. et p̄mo confidentiaz edificatiōis. scō dicit oblatiōis: ibi. **A**d quē. **C**irca p̄mū. d. in p̄sona dñi. **b** **C**elum sedes mea: et terra scabellū. pe. meoz. nō est p̄ hoc intelligēdū q̄ in deo sint liueamēta corporū. sicut intellexerunt ali-

qui iudei: et etiā aliq̄ simplices xpiani. q̄ p̄pter b̄ dicitū sunt antropomozp̄bite. vt babeē in collationib. patrū collatione ysaac. q̄ s. p̄ hoc dat intelligi: q̄ diuina essentia nō ē loco sp̄b̄sibilis: iō subdit. **c** **Q**ue ē ista tm̄. quā edificabitur mihi. i. quā creditis in futuro edificari p̄ meo cultu. q. d. in hoc frustra p̄ndi-

meos. Qui immolat bonē q̄si q̄ inficiat vix. Qui macrat pecus q̄si q̄ excerebret canē. Qui offert oblatiōē q̄si q̄ sanguinē suillū offerat. Qui recordat thuris: q̄si q̄ b̄ndicat idolo. Pec oia elegerūt in v̄is suis: et in abominatōib. suis aia eorum telectata est. Unde et ego eligam illasiones eoz: et que timebant a dducam

accepta. vñ erat deuotio et obediētia offerētū: eo q̄ de talia p̄ceperat offerri. et fm̄ hoc motū voluntatis interior ad obediēdū deo. erat p̄ncipalit̄ deo grat. et q̄tū ad b̄ dī. **f** **A**d quē aut respiciā nisi ad paup̄culū etc. i. ad vere humanilem. **g** **E**t tremētē. ser. me. i. vere obediētē q̄ reformat transgredi verba mea etiā in minimis. Aliud erat fides offerētū. sacrificia em̄ illa fuerūt quedā signa oblatiōis xpi future in cruce. et iō talis oblatiō erat quedā p̄testatio hui. fidei. oblatiō aut xpi in cruce iam trāsūt in p̄teritū. et iō oblatiō talium sacrificioz p̄ publicatōz euāgelij ē mortifera. sicut si q̄s vellet p̄testari q̄ xps sit v̄terus. q̄ iā venit. et hoc ē qd dī hic. **h** **Q**ui immo. bo. q̄si q̄ in. v. istud semp fuit p̄bitū et illicitū. et eodē mō offerre tale sacrificiū p̄ euāgelij publicatōne. **i** **Q**ui macrat pec. i. capra vel ouē. de istis em̄ trib. sp̄b. aialij. s. bovis: capre et ouis fiebat sacrificia. le. sicut dicitū fuit pleniū sup Leuit. **k** **Q**uasi q̄ excerebret canē. reputabatur em̄ canis tāte vilitatis. q̄ nō solū erat aial. imūdū ad imolandū et comedēdū. s. etiā ad redimēdū: p̄mogenitū em̄ nisi licet em̄ nō offerret. tū redimēbat ouē. **l** **Q**ui offert oblatiōē. de terrenascētib. vt de pane: vino: oleo et ture. **m** **Q**uasi q̄ san. suil. offe. qd erat abominabile corā deo. tū q̄ sus ē aial. imūdū fm̄ legē. tū q̄ in suis sacrificijs idolatre tali sanguine vtebāt. vt p̄. j. Mach. j. **n** **Q**ui recordatur thuris. i. oblatiōis thimiamatis. **o** **Q**uasi q̄ be. ido. i. offerat idolo. accipit em̄ b̄ndictio p̄latione vel exenio. sicut dī. j. Re. xxv. **A**ccipe b̄ndictiōne quā attulit famula tua etc. **p** **D**ec oia elegerunt in v̄is suis. dimittētes vias euāgelij. **q** **E**t in abominatiōibus suis. i. in talib. oblatiōib. deo abominabilib. **r** **D**ia eoz dele. ē. nō q̄ mō offerat talia sacrificia: cum offerre nō sit eis licitū nisi in tēplo. qd erat in hierl̄m qd ē destructū. s. q̄ sperat talia telectabilē exercere in aduentu messie vt dicitū est. Potest etiā hoc referri ad tempus quod fuit post publicatōne euāgelij in hierusalem per apostolos vsq̄ ad destructiōne templi. quia illo tempore offerēbat sacrificia etiā tpe obsidionis ciuitatis p̄ **z** **y** tū vt dicit Iosephus libro. vij. de iudaico bello. q̄ sacerdotēs offerētes sacrificia in altari holocaustoz aliq̄n inficiebant lapidib. machinar. **s** **E**t ego eligā illū. etc. frustrādo eos sua fiducia. **t** **E**t que timebat adducā eis. i. destructiōne tēpli et ciuitatis. si referat hoc ad tps imēdiatē p̄dictū qd p̄cessit tēpli destructiōne si aut referatur ad tps sequēs hoc exponēdū ē de telectiōne et obp̄tio et alijs malis tēp̄alib. in quib. sunt et erunt q̄ timeut

indei et timuerunt. et causa horum malorum subdit: cum dicitur. Quia vocavi eos ad fidem in persona propria eis predicato et per apostolos et eorum successores. Et non erat qui ruderet. quia pauci patienter hanc predicationem receperunt. et locutus sum et repetitio est eiusdem sententiae ad maiorem exaggerationem.

3. Feceruntque malum in re. quia iudei usuris rapinis et sortilegiis contra se valde intenti. Audite. Remota falsa fiducia iudeorum per prophetam revertit ad prophetam. quod est describere duplex dei iudicium a principio causa. Item usque ad finem libri. ut dicitur fuit ibidem. Et dividit residuum huiusmodi in tres partes. quia per prophetam describit aliquam pertinentiam ad iudicium discretis. secundo aliquam pertinentiam ad iudicium retributivum: ibi

Actamini. scio aliqua pertinentia ad utrumque: ibi. Et mittam. Circa primum sciendum iudicium discretis est quod aliqui iudicant se ad fidem: sed in sua infidelitate dimissis iusto dei iudicio. sed nobis occulto. sed tangit iudicium discretivum quod ad dimissos. secundo quod ad vocatos: ibi. Antequam. Circa primum sciendum quod iudei in infidelitate permanentes fuerunt valde molles et credentes. et per in actibus apostolorum in multis locis. et hoc est quod dicitur. Audite verbum domini. vos apostoli et alii credentes. Qui tremunt ad verbum eius. tanquam vere humiles et obediētes. Dixerunt fra. i. iudei in infidelitate obstinati. Qui obediētes vos. inter in corde. Et abiciētes. i. exterius ingerētes persecutores in corpore. Proprie me. i. quod ostendit mi me tanquam verum christum. Glificet dominus. istud dicebant ironice de christo. unde et ipsi in cruce pendenti dicebant: Matheus. xxi. Alios salvos fecit: seipsum non potest salvum facere. Et vide. in leticia. s. magis ad tristitiam et confusionem. s. cum acciderit primum: id subdit. Ipsi autem confundentur. s. in destructione civitatis et templi per romanos facta post mortem christi. id subdit. Vox populi. clamatis in eius destructione. Vox de templo. s. sacerdotum quoniam templum fuit combustum. et ipsi fuerunt occisi de precepto Tyti dicentis. Iusti esse sacerdotes cum templo pere. Cor domini. i. romanorum ex victoria proclamatum ut dicit Iosephus. de iudaico bello. et dicitur vox eorum vox domini: quia in illa victoria fuerunt infra dei et ministri. Reddentes retributos. i. debita penam. Inimicis suis. i. iudeis qui eius mortem procuraverunt. Antequam. Dic agitur de iudicio discretivum quod ad vocatos ad fidem. et quia christus est caput fidelium. id est agit de natiuitate christi. secundo de natiuitate fidelium in regeneratione baptismali: ibi. Nunquid parturiet. Circa primum sciendum quod pars ista ab hebreis antiquis et etiam a modernis contra exponit de natiuitate christi. et quod debeat sic intelligi per translationem chaldaicam apud hebreos autenticam quod ubi habet. Antequam partu. pe. an. quod pe. ma. sic habet. Adhuc non erat ei veniens angustia. et adhuc non veniet ei tremor ex doloribus. prope primum: reuelabit rex messias. Dicitur igitur iudei moderni quod eadem die quod fuit destructum templum per romanos. natus fuit rex messias. sed adhuc non liberauit iudeos de captivitate. quia adhuc non habuit licentiam a deo propter eorum peccata. sed statim cum habuerit erequet. et id expectat eum venturum. s. ad suam liberationem. sicut filius regis natus adhuc magno tempore expectat ad regnandum. Sed potest quoniam ab eis ubi stetit tantum tempus. quia a destructione templi usque hunc fluxerunt anni. D. cclj. quia templum fuit combustum. anno a passione domini. xlij. et modo currit annus domini. Dcccxxvj. Ad hoc autem rudent varie: quia aliqui dicunt quod est cum angelis: sicut fuit moyses. xl. diebus

et. xl. noctibus cum angelo qui loquebatur ei in persona domini. Act. viij. Alii vero dicunt quod ipse est romae in porta sedes cum pauperibus et leprosis. allegantes hoc illud Esai. liij. Et nos vidimus eum quasi leprosum a deo percussum et humiliatum. et intelligitur de christo etiam secundum hebreos. ut dicitur fuit ibidem. Alii dicunt quod vadit per mundum in paupertate et afflictione ad satisfaciendum pro peccatis iudeorum. Sed iste responsiones et similes satis apparent frivole et false ex eorum variatione. Item secundum eos messias est purus homo ut patet ex dicitur et quia reputat eum hominem purum. et per consequens habet se necentem et corruptionem annexam. et ideo nulla apparentia est. quod tantum vixit. Item extorze exponit litteram istam. Antequam parturiet peperit. quasi dicerent. dum parturiret. s. iudea vel civitas hierosolymitana sentiens dolorem de civitate et templi destructione: peperit saluatorem. s. messiam dicendo quod eadem die fuit dicta destructio et messie natiuitas. quia ista dictio antequam semper per denotat temporis antecessione. et id est de dictione hebraica hic posita. s. beberem: que semper signat in ante et nunquam signat dum vel quando. igitur accipiendo id quod est verum in hoc dicto hebreorum. s. quod iste passus intelligendus est ad litteram de natiuitate messie. i. christi et dimittendo id quod est falsum. sic exponit secundum veritatem.

reddētis retributōne inimicis suis. Antequam parturiret peperit. Antequam veniret partus eius peperit masculum. Quis audivit unquam tale: et quis vidit huic simile. Nunquid parturiet terra in die vna: aut pariet gens simul: quia parturivit et peperit syon filios suos. Nunquid ego qui alios parere facio. ipse non pariam dicit dominus. Si ego qui generationem ceteris

ruptionem annexam. et ideo nulla apparentia est. quod tantum vixit. Item extorze exponit litteram istam. Antequam parturiet peperit. quasi dicerent. dum parturiret. s. iudea vel civitas hierosolymitana sentiens dolorem de civitate et templi destructione: peperit saluatorem. s. messiam dicendo quod eadem die fuit dicta destructio et messie natiuitas. quia ista dictio antequam semper per denotat temporis antecessione. et id est de dictione hebraica hic posita. s. beberem: que semper signat in ante et nunquam signat dum vel quando. igitur accipiendo id quod est verum in hoc dicto hebreorum. s. quod iste passus intelligendus est ad litteram de natiuitate messie. i. christi et dimittendo id quod est falsum. sic exponit secundum veritatem. Antequam parturiret peperit. i. antequam beata virgo Maria dolore partus sentiret peperit. quia sicut virgo concepit ita sine dolore peperit. Antequam veniret partus eius. i. dolore ex partu de est replicatio eiusdem sententiae ad maiorem expressionem et confirmationem. Quis audivit unquam tale. quasi diceret nullus. quis sicut nulla alia virgo concepit. ita nec sine dolore peperit. Nunquid parturiet terra. Dic contra agitur de natiuitate fidelium per regenerationem baptismalem. quia post resurrectionem et ascensionem christi fideles brevi tempore fuerunt valde multiplicati. ut apparet in actibus apostolorum in pluribus locis. et in legendis apostolorum aliorumque christi discipulorum: ita quod vivente Petro fuit fides publicata in omnibus partibus terre habitabilis. sicut fuit dictum plenius super illud psal. xvij. In omnem terram exiit sonus eorum. et hoc est quod dicitur. Nunquid parturiet terra in die vna. i. in tempore brevi. et dicit. Parturiet. s. ecclesia primitiva que fuit in afflictione et persecutione multa. Parturiet gens simul. id est gentiles de omnibus partibus. Parturivit et peperit syon. i. ecclesia sic noinata. ut dicitur supra capitulo. iij. Filios suos. in christo regeneratos. et quia talis multiplicatio repetita facta est virtute divina. id subditur. Nunquid ego qui alios parere facio. i. fecunditate naturalium omnibus tribuo. Ipse non pariam dicit dominus. multiplicando fideles vieto modo: quasi diceret immo sic faciam. ideo subdit. Si ego qui generationem ceteris tri. et replicatio est eiusdem sententiae ad maiorem affirmationem. Alii qui autem doctores catholici exponunt hoc de eterna

margin notes on the right edge of the page, including fragments of text from the adjacent page.

Esaiæ

generatione filij a patre fm naturã diuinã. s. hec expo-
sicio videt magis mystica q̄ literalis. c. **Retamini**
Dic dñr agit de p̄tinētib⁹ ad iudiciũ retributõis. r̄ p̄-
mo retributõis bonoz. sc̄do maloz sive reprobõz:
ibi. Et cognosce. Circa p̄mũ dñ. c. **Retamini** cũ

birim. i. cũ eccle-
sia militante ad
trũpbantẽ trã-
seunte i finali iu-
dicio. **O**es
q̄ diligitis eã. i.
babẽtes verã et
firmã charitatẽ
e. **Gaudete** cũ
ea gaudio. repli-
catur gaudium
p̄ duplicẽ leti-
ciã tũc p̄fecte ba-
bendã. s. interi⁹
et exteri⁹ et glo-
ria aie et corpis.

f **Aniuerſi** q̄
lugebat sup eã.
in afflictõibus
tyrãnoz et mari-
me anti xpi.
g **Et fuga.** et
replea. tot verba
cõsolatiua et af-
fuentie boni ex-
pressiua ponit
hic. ad designan-
dũ excellẽtiã re-
tributõis celestis
q̄ excedit nostrã
app̄bensionem
sicut dictũ est s.
lxiiij. ca. **O**culis

nõ vidit deus absq̄ te que p̄parasti expectantib⁹ te.
b **Ad** vbera portabimini. **I**sta dicunt ad exp̄mẽ
dñi familiaritatẽ et beniuolentiã ei⁹ erga electos p̄ af-
flictionem matris ad filios. **i** **Videbitis.** in effectu
quod p̄nunciãui vobis. vel: **Videbitis.** faciẽ meã cla-
re et apte. **k** **Et** gaudebit cor vestrũ. q̄ dicte visioni
annera est fruitio beata. **l** **Et** ossa vestra: q̄ modo
sunt in terra partim arida partim putrefacta.

m **Quasi** herba germinabũt. in resurrectõẽ futura.
vñ 2. j. **Cor.** xv. **R**esurrectio mortuoz assimilãt femi-
ni germinãti. **n** **Et** cognosce. **D**ic agit de retri-
butione pene q̄stũ ad reprobos. et cõtinuãdo sequẽtia
p̄missis dicit. **E**t cognos. ma. dñi ser. ei⁹. et indigna. r̄.
sicut p̄as dñi manifeste apparebit in retributõẽ glie
seruis suis et electis. ita apparebit ei⁹ potestas in retri-
butione pene infidelib⁹ et reprobis. ideo subditur.

o **Quia** ecce dñs in igne veniet. q̄ ignis cõflagratio
nis ante faciẽ ei⁹ ad iudiciũ venietis p̄cedet. p̄. xcvj.
Ignis ante ip̄m p̄cedet. **p** **Et** q̄si turbo quadriga
eius. i. angeli q̄ erunt executores diuini iudiciũ et veni-
ent cũ magna potestate. **q** **Reddere** in indignati-
one furore suũ. i. sue iusticie effectũ. **q** **Et** increpa-
tionẽ suã. qua dicet reprobis. **E**sturiui et nõ redistis mi-
hi mãducare. sicut et nõ redistis mibi bibere r̄.

s **In** flama ignis. q̄ post increpationẽ dictã p̄feret
p̄ eos sententiã. **v** **I**te maledicti in igne eternũ r̄. vt
habet ibidẽ. **t** **Quia** in igne dñs diiudicabit. hoc
põr referri ad igne p̄cedentẽ aduẽtũ iudicis. vt dictũ
est. et ad igne gebenne. in quẽ post sententiã iudicis re-
probi detrudent. vt dictũ est. aliqui libri habent. **O**z in
igne dñs diiudicabit. et sic est in hebreo. et est eadẽ sen-
tentia. **v** **I**udicabit. i. eius iusticia ostendet. q̄a
quilibet eius iudiciũ iustũ videbit. **r** **Et** in gladio
suo. i. in sp̄ia sua q̄ gladius dñ. **y** **Ad** omnẽ carnẽ.

.i. carnalis viuẽtẽ. **z** **Et** multiplicabũt interfecti. in dñ
te gebenne. **a** **Qui** san. et mũ. se pu. falso tñ. **b** **I**n
hortis. i. in locis amenis vbi colebãt idola ad suã sancti-
ficatõẽ fm suã erroneã estimatõz. **c** **Q**uã intrin-
secus. sic e in heb. et in libris correctis. et sensus: intrinsec⁹

dignabitur inimicis suis.

Quia ecce dñs in igne ve-
niet. et q̄si turbo quadriga ei⁹
reddere in indignatõẽ fu-
rorem suũ. et increpationẽ
suã in flama ignis. **Q**uia in
igne dñs diiudicabit. et in
gladio suo ad oẽm carnẽ et
multiplicabunt interfecti a
dño. **Q**ui sanctificabant
et mũdos se putabãt in hor-
tis p̄ vnã intrinsec⁹ q̄ co-
medebãt carnẽ suillã. et ab-
ominationẽ et murẽ. simul
cõsumẽt dicit dñs. **E**go
aut̄ opa eoz. et cogitatões
eoz venio vt congregẽ cũ
omnibus gentibus et lin-
guis. et veniet. et vide-
bunt gloriã meam. **E**t po-
nam in eis signum. et mit-
tã ex eis qui saluati fuerint

.i. intra hortos di-
ctos. **P**ost vnã. s.
portã. vel clausurã
et ideo aliq̄ libri ha-
bent. p̄ ianuã. **R**a-
sa. sic exponit: post
vnã. i. vnã societã
p̄ aliã q̄ nõ omnes
idolatre intrabant
sũ hortos ad vene-
ratõẽz idoli. s. vnã
societas p̄. q̄ egres-
sa aliã p̄ intrabat.
et sic p̄nter.

Qui come. car.
suillã. idolis imolatã
e. **E**t abominatõ
nẽ et murẽ. i. aialã
imũda fm legẽ. nõ
solũ ad offerendũ: s.
etiã ad comedendũ
q̄ gentiles sacrificã
bãt idolũ et inde ali-
quã p̄tẽ cõdebãt
in veneratõẽz ido-
loz. et sũt mlti iudi-
ciũ faciebãt. q̄ nõ so-
lũ imitabãt gentiles
i idolatria imo etiã
frequẽ excedebãt
vt ps. iij. **R**e. et q̄.
Dabal. et p̄pter qd
dñ de iudea sũ noie
hierim **E**zech. v. c.

Et plus esset impiã q̄ gẽtes r̄. **f** **Simul** p̄sumenẽ
nõ p̄ pene r̄minationẽ. s. magis p̄ ei⁹ cõtinuatõz. sicut dñ
in fine hui⁹ ca. **I**gnis eoz nõ extinguet: et istud qd dicitũ
est de idolatria iudeoz. referendũ e ad illos q̄ captiuitatẽ
babylonicã p̄cesserũt. vt s. dictũ est. et qd subdit. **A**d eos
q̄ post fuerũt. q̄ tñ isti et illi fecerunt vnũ pplin. sub eodẽ
contertu de p̄mis p̄cedit ad posteriores: cũ dicit.

g **E**go aut̄ opa eoz. i. rapinas et homicidia ex odio fra-
terno p̄cedẽtia: q̄ vicia vigerũt in ipsis. vt dictũ est s.
b **Et** cogitatões eoz. ad interficiendũ xpm. et etiã laza-
rũ resuscitatũ. eo q̄ p̄ter eũ multi credebãt in xpm. vt di-
citur **Job.** xj. et xij. et post resurrectionẽ xpi et ascensionẽ
idẽ machinati sunt p̄ apostolos aliosq̄ fideles. **i** **Ve-
nio.** ad iudiciũ extremũ. **k** **Et** congregẽ. i. in manifesto
ponã simul. **l** **C**ũ oi. gen. et lin. q̄ illud erit iudiciũ ge-
nerale. et p̄tã oim erũt manifesta singul. vt diuinũ iudiciũ
appareat iustũ. **m** **Et** veniet. ocs ad iudiciũ. q̄ null⁹
subterfugere valebit. **n** **Et** vide. glo. me. q̄ xps in iu-
dicio apparebit in forma hũanitatẽ gliosa. cui⁹ tñ aspect⁹
erit terribilis et tristabilis reprobis. et delectabilis iustis.

p **Et** ponã in eis signũ. s. sc̄tẽ crucis. fm q̄ dñ **Matth.**
xxij. **T**unc apparebit signũ filij hois in celo. qd exponit
Orige. et **Chrysost.** de signo crucis mirabilẽ radiante in
iudicio ad gloriã fidelũ et p̄fusionẽ reprobõz. et maxime
eoz q̄ eũ crucifixerũt manib⁹ sue linguis. id dñ **Matth.**
xxij. **E**t tũc plãget ocs trib⁹ t̄re. i. aliq̄ ex oibus gẽtibus

p **Et** mittã. **D**ic vltio ponit siml aliq̄d p̄tines ad iudi-
ciũ discussionis. p̄mittit tñ illud qd p̄tinet ad iudiciũ
discretõis. et subdit illud qd p̄tinet ad iudiciũ retributio-
nis: ibi. **Q**uia sicut celi. **J**udiciũ aut̄ discretõis sepando
fideles ab infidelib⁹ factũ e executiue p̄dicatõẽz aploz
aliozq̄ discipuloz p̄ credẽtũ q̄ ocs vel fere ocs fuerũt iu-
dei fm h̄ dñ. **p** **Et** mittã ex eis q̄ saluati fuerint: alijs it
infidelitate p̄manẽtib⁹: cuiusmodi fuerũt apli et aliq̄ discipuli

Libet

a Ad gētes. i. ad gentiles puerēdos. Sic em dixerunt paul⁹ & barnabas iudeis obstinatis Act. xiiij. Non oportebat p̄mū loq̄ verbū dei: s̄ q̄ repellitis illud. & indignos vos iudicatis eterne vite. Ecce cōuertimur ad gētes. sic em̄ p̄cepit nobis de⁹. **b** In mare. i. habitātes in insul

maris: in q̄bus pu-
blicata est fides ca-
tholica. p̄mo p̄ bar-
nabam & paulū: ut
p̄t̄ in actib⁹ ap̄loz
& postea p̄ alios p̄-
dicatores in diuer-
sis insulis maris.

c In ap̄bica. qz
beat⁹ Mathe⁹ p̄di-
cavit in ethiopia. &
Marc⁹ in alexan-
dria q̄ s̄ in ap̄bica.
d In lydiā
in qua p̄dicauerūt
etiā ali⁹.

e Tenētes sagit-
tā in ytaliā. Petr⁹
em̄ & paul⁹ p̄dica-
uerūt rome que est
caput italie. & dicit̄
tur hic tenētes sa-
gittā: qz m̄sti disci-
puli xp̄iani fuerūt
sub eis Rome. q̄s
tanq̄ sagittas dñi

miserūt in partes longinq̄s ad p̄dicandū. ut dyonisiū in
franciā. Marcū in alexandriā. & sic de multis alijs. q̄ au-
tem p̄dicatores verbi diuini sagitte dicant. p̄t̄ s̄. xliij. ca.
Nosuit me q̄si sagittā electā. **f** Et greciā. in q̄ pau-
lus p̄dicauit. s. atbenis. & in multis alijs locis. et Jobes
euangelista in epheso. **g** Ad insulas longe. ut dicit̄ ē
s̄. de paulo & barnaba. **h** Ad eos qui nō audierūt de
me. i. ad gētes legē & p̄betas nō habētes. in q̄b⁹ fit mē-
tio de xp̄o venturo. **i** Et nō vidēt glia⁹ meā. qz nō vidēt
xp̄m docentē & miracula facientē. sicut viderunt iudei: in
q̄p̄ terra p̄dicauit in p̄ua p̄sona. & fecit multa miracula:
ut p̄t̄ ex de cursu euangelij. p̄pter qd̄ dicit Mat⁹. xv. Nō
sum missus nisi ad oues q̄ pierūt domus israel. **k** Et
an. glo. me. gen. s. glia⁹ mee resurrectōis & ascensionis. &
miracula noie meo faciendo ad cōfirmationē sermonis
sui. & subdit fruct⁹ hui⁹ doctrine: cū dicit̄. **l** Et addu-
oēs fra. vios. i. xp̄ianos de cūctis gentib⁹. **m** Domū
dñi. fidē xp̄i recipiendo. **n** In equis & q̄drigis. nō
est p̄ hoc intelligēdū q̄ talis adductio sit p̄ motū localez
& insiā corporalia. qd̄ p̄t̄ p̄ hoc qd̄ subdit̄. **o** Ad mō.
san. me. bic. quia eadē rōne hic accipere⁹ hierlm̄ & mons
syon ad lram p̄ ciuitate & tēplo materialib⁹: qd̄ nō pōt
dici. qz nō posset ibi cōgregari totus ip̄s xp̄ianus: immo
nec etiā iudaicus p̄ orbē dispersus. & ideo talis adductio
seu cōgregatio intelligēda est in vnitāte fidei & charitatē
de q̄ dicit saluator Mat⁹. xviii. Ubi duo vel tres cōgre-
gati fuerint in noie meo in medio eoz sum. Et p̄ varios
vecture modos. cū d̄t̄ hic. In equis & q̄drigis. i. intelli-
gunt̄ m. misteria ap̄loz: & adiutoria angeloz quib⁹ infide-
les adducti sunt ad fidē. ita q̄ p̄ eōs & q̄drigas fm̄ bicero.
intelligunt̄ auxilia angeloz. eo q̄ helyas equis igneis et
curru igneo legi⁹ raptus in celū. iij. Reg. ij. & hoc miste-
rio angelico. Per lecticas & mulas & carrucas: intelligunt̄
misteria ap̄loz. fm̄ tria q̄ in eis fuerūt ad cōuersionem
infidelium. s. sancta p̄uersatio. sana p̄dicatio. et p̄ miracula
cōfirmatio. **o** Ad mon. san. me. bic. i. ecclesiā militan-
tem. ut dicit̄ ē. s. ca. ij. **p** Quō si infē. s. isra. i. ap̄li qui
fuerunt israelite genere. **q** Munus in vase mudo. i.
sic supple accepta est corā deo cōuersio infidelium p̄ labore
eoz. immo multo plus. qz sacrificiū deo acceptissimū est
zelus animaz. **r** Et assumam ex eis. i. ex gentib⁹ con-
uersis. **s** In sacerdotes & leuitas. quia plures ex ip̄is

etiā a tpe ap̄loz ordinati sunt ep̄i & ecclesie ministri. ut
p̄t̄ de beatis Clemēte & dyonisiō & multis alijs. Et s̄
etiā dicit quedā glo. hebraica Exod. xij. sup̄ illud. Hec
religio p̄balez. Et seq̄tur. Eadē lex erit indigene & co-
lono q̄ pegrinat apud vos. glosa. Futurū ē ut cōuersi

celi noui & terra noua: que
ego facio stare corā me dicit
dñs teus: sic stabit semen
vestrū: & nomē vestrū. Et
erit mēsis ex mēse: & sabbatū
ex sabbato. Veniet oīs
caro: ut adozer coram facie
mea dicit dñs. Et egredietur:
& videbūt cadauera vi-
rorū q̄ p̄uaricati sunt i me.
Vermis eoz nō morietur
& ignis eoz non extinguet
& erunt vsq̄ ad satietatem
visionis omni carni.

Explicit Esaias.

imperpetuū de ciuitate celesti. ideo subditur. **Et**
erit men. ex men. & sab. ex sab. i. p̄petua quies et dura-
tio: que nō possunt a vobis exp̄imi nec capi nisi p̄ no-
mina & verba differētijs t̄pis signātia. & hoc modo de
eternitate dei d̄t̄ apocal. j. ca. Qui est & qui erat et qui
uenturus est. eternitas tamē durationis designat̄ per
hoc qd̄ d̄t̄. Mensis ex mēse. & eternitas q̄etis. cum d̄t̄
Sabbatū ex sabbato. sabbatū em̄ quietez signat̄ ut in
hebreo. **a** Veniet oīs caro. i. omnis homo existēs
de bonoz numero. eo modo quo d̄t̄ supra. xl. Videbit
omnis caro p̄ter q̄ os dñi locutum est. vbi trāsfatio
lxv. habet. Videbit oīs caro salutare dei nostri. ut ado-
ret corā facie mea. q̄ clare videt̄ in patria. Consequē-
ter ponit retributio maloz simul cū retributione bo-
noz: cū d̄t̄. **c** Egredietur. s. beati nō p̄ loci mutatio-
nē. s̄ p̄ considerationē. **d** Et videbūt cadauera. i.
corpora damnatoz in gehēna. & q̄ iste sit intellectus.
patet p̄ hoc qd̄ subdit̄. **e** Vermis eoz nō morietur.
quia vermes corpora mortuozū corroderēt in sepul-
cris cito deficiunt cū eis. & in puluerē cōuertuntur.
f Et ignis eoz nō extinguet. Et quo p̄t̄ qd̄ dicit̄ est
sc̄z de cruciatu corporoz damnatoz in igne inferni. qui
est inextinguibilis. **g** Et erunt vsq̄ ad satietatē. i.
repletionem & p̄fectionē. **h** Visionis omni carni. i.
omni homini beato. nō sic intelligēdo q̄ beati delectē-
tur per se in penis dānatoz. s̄ quia talis intuitus de-
clarat eis diuine iusticie exercitiū. & diuine misericor-
die beneficiū. quo penas illas euaserūt. & p̄prie glorie
augmentū. in quātū maior apparet cōparata ad suum
cōtrariū. qz appositis iuxta se contrarijs maiora & mi-
nora vident̄. j. elenchoz. & ex istis tribus beati p̄ sele-
tantur. fm̄ qd̄ d̄t̄ ps. lviij. Letabit iustus cū viderit vin-
dictam: ecce primū. Manus suas lauabit in sanguine
peccatoz. in quātū dei misericordia factus est immu-
nis ab illis penis. ecce sc̄dm. Si vtiq̄ est fruct⁹ iusto.
accipitur hic si p̄ quia. qz p̄ hoc apparet maior fructio
p̄p̄ia. & sic totum cedit in gloriā electozum & ip̄s dei
principaliter. cui est bonoz et gloriā in secula seculozū
amen.

**In capitulo. lxxv. vbi dicitur in postilla. Hec dicit
dominus.**

Additio.

In hoc capitulo ultimo ppheta agit de his que primo capitulo tractauit. s. de reprobatione iudeorum et gentium uocatione: et de impfectione seu euacuatione quorundam contentorum in lege ue. que ad cultum dei pertinere uidebantur. ut sic reprobatio primi statum non solum attribuat peccatis iudeorum. sed etiam impfectioni legis antique de qua apostolus ad Hebræos. viij. Quod autem antiqua ueteraretur et prope interitum esset. et similiter concludit in fine capituli de statu finali iustorum et supplicio reproborum circa que octo facit. Primo ostendit imperfectionem legis circa determinationem solius unius templi ad diuinum cultum de quo dicit. **Hec dicit dominus. Celum sedes mea et terra scabellum pedum meorum: que est ista domus quam edificabitis mihi. Licet enim templum a salomone edificatum: similiter et templum secundum ad diuinum cultum pertineret: non tamen huiusmodi domus materiales capaces sunt dei: ut forte putabatur in glosa. aliqui stulti seu nescientes estimabant: non autem sapientes. Nam ut dicit in. iij. Regum. viij. Si enim celum et cali celorum te capere non possunt quantum magis domus hec quam edificauit. et hoc est quod dicit ppheta. Celum est sedes mea etc. que est ista domus quam edificatis mihi. quasi ista non sufficiant ad habitationem meam. que quidem imperfectio per legem nouam fuit ablata. in qua non fuit tamen unus locus deputatus ad diuinum cultum. unde Job. iij. dicebat xps samaritanæ. Venit hora quando nec in monte hoc nec in hierosolymis adorabitur pater etc. unde habitatio dei put in lege noua declaratur principaliter consistit in corde ad hoc disposito. unde Job. i. Habitauit in nobis. s. in recipientibus xpm per ueram fidem. et hoc est quod dicit ppheta. Ad quem autem respiciam nisi ad pauperulum et contritum spiritu. q. d. habitatio mea non est in domo materiali: sed in creatura rationali que est dei capax. cum ueram humilitatem et contritionem ad hoc disponitur. Sancti enim et iusti in noua lege templum dei dicunt. Possunt tamen ista uerba ad quem respiciam etc. principaliter et magis proprie exponi de xpo: in quo habitat plenitudo diuinitatis. ut dicitur ad Colosens. ij. Qui pauper et humilis corde non solum simpliciter sed exemplum fuit: unde Math. xj. capi. Discite a me etc. similiter et tremens sermones meos. sed per summam obedientiam usque ad mortem crucis. ut ad Phil. ij. q. d. Inter omnia que manum mea fecit: et uniuersa que facta sunt de quibus statim supra fecerat mentionem. hec est propria sedes mea et quies. s. xps pauperulum: non illa quam edificatis. Consequenter secundo postquam ostendit imperfectionem legis antique quo ad templum materiale. hic post ostendit ipsius impfectionem quo ad sacrificia in templo oblata: de quo dicit. Qui immolat bouem quasi qui interficiat uirum etc. prout in glosa. Sacrificium uestrum non placet mihi post immolationem ueri sacrificij. in cuius umbra sacrificia uobis concessi. Hec enim habent in glosa. Nam quam glosam continuantur hec uerba ad illud quod immediate dixerat. Ad quem autem respiciam. q. d. ad illum. s. pauperulum supra dictum respiciam. non solum templum meum sed etiam ut munus mihi suauissime oblatum. iuxta illud ad Eph. v. Tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam etc. Post quod sacrificium qui immolat bouem. quasi qui interficiat uirum. quia post euangelij publicationem talia sunt pestifera. put in postilla. et exponant cetera put ibidem vsq. ibi. Audite uerbum domini. ubi consequenter tercio ppheta declaratur falsum motuum: quod iudei habuerunt ut in abominationibus predictis permansissent et infert eorum confutationem. Ad cuius declarationem sciendum quod predicta duo que sunt de principalioribus fundamentis fidei legis noue: quorum primum est quod deus dicitur proprie habitare in christo homine singulariori et excellentiori modo quam in aliqualia re. scilicet per unionem personalem: de quo dicit. Ad quem autem respiciam etc. ut fuit expositum. Secundum est quod sacrificium**

xpi fuit deo acceptissimum propter quod dicitur. Qui immolat bouem etc. ista et similia que sunt uera fidei fundamenta iudei existimant esse ualde derogatoria diuine excellentie. Primum enim credunt implicare quod creator sit creatura. Secundum deo quod diuinitas sit passibilis: seu corruptibilis: quod uerum esse derogatorium diuine excellentie si sic intelligeret. ut ipsi false existimant. ubi in hoc loco ppheta dirigat sermonem ad discipulos xpi qui reuerenter susceperunt eius uerbum et doctri- nam. d. Audite uerbum domini qui tremistis ad uerbum eius. dicitur frater uestrum. s. iudei infideles: qui fratres sunt in carne. Odientes uos et abiicientes propter nomen meum. quia iudei tantum odium conceperat de xpo. quod inter se statuerunt ut si quis confiteretur nomen xpi extra synagogam eijceretur. et sic de eis proprie dicit. Abiicientes uos propter nomen meum. Quid autem dixerunt hi fratres odientes: subdit cum dicitur. Glorificet dominus. q. d. Absit quod de deo glorioso talia dicantur sed quod sit homo uerus. similis et quod sit in sacrificio oblatum quia ista put ipsi false concipiunt sunt in diuinam excellentiam et dictum est. quod ppheta profutat dicens in persona sui et iustorum. Et uidebimus in leticia uestra. q. d. ueritas predictorum elucidabit in euentu: primo quod uidebimus in leticia uestra scilicet discipulorum. put infra eodem capi. declarat. ubi dicit. Letamini cum hierusalem. ut ibidem exponet. Secundo per confusionem fratrum odientium predictorum dicit. Ipsi autem confundentur. de qua confusione statim subdit. Tor populi de ciuitate etc. Circa quod sciendum quod in destructione templi secundi tria maxime aduersantia iudeis contigerunt. unum scilicet quod ciues eorum a diuinitate odientes se interficiebant. put dicitur Iosephus de quo dicit. Tor populi de ciuitate. Secundum erat quod in templo occurrerunt multa signa diuine reprobationis. ut cum uelum templi scissum fuit Math. xxvij. ca. et alia multa que in thalmud narrant ad hec pertinentia. de quo intelligitur illud. Tor de templo. Tercium est uox romanorum ereque- tium diuinam iustitiam. de quo dicit. Tor domini reddentis retributionem inimicis suis. et sequitur. Antequam parturiret: peperit. Ubi dicitur quod ppheta agit de natiuitate pauperulum scilicet xpi de quo ante dixerat. Ad quem autem respiciam nisi ad pauperulum de quo dicitur quod eius natiuitas de beata uirgine fuit maxime admirabilis. et ideo subdit. Quis audiuit unquam tale. Aut quis uidit hunc simile. subiungit etiam ppheta de regeneratione fidelium. d. Nunquid parturiet terra. et exponat totum sicut in postilla. subdit. ppheta de generatione eterna. d. Nunquid ego qui alios parere facio. ipse non pariam. quod quicquid perfectionis est in creaturis pauperulum et perfectius in deo inuenit seclusa quocumque impfectione. unde hec expositio que dat a sanctis doctoribus. ut in postilla non uidetur esse mystica sed literalis. Nam paternitas et filiatio prius et magis proprie dicuntur in diuinis quam in creaturis: iuxta illud apostoli ad Ephe. ij. Flecto genua mea ad patrem domini nostri ihesu christi etc. Consequenter quanto dicit. Letamini cum hierusalem etc. ubi expresse declarat illud quod prius discipulis xpi dixerat. Uidebimus in leticia uestra exponatur totum sicut in postilla. Consequenter sexto declarat extense punitionem fratrum odientium et abiicientium discipulos xpi. propter nomen eius. de quibus dixerat supra. Ipsi autem confundentur: et de hoc agit cum dicitur. Et indignabitur inimicis suis: usque ibi. Simul consummentur dicit dominus. et exponatur totum sicut in postilla: Et notandum quod et hoc quod dicitur hic. Qui comedebant carnem suillam etc. Simul consummentur. Expositores hebreorum credunt se habere efficacem argumentum ad hoc quod falsus christi unitatis consummatus est tempore messie inaniter spectati. eo quod christiani uescuntur carnibus suillis. non tamen iudei nec etiam saraceni. Sed falsitas eorum declarat in glo. maior super Gene. ubi expresse habet quod oia quorum esus erat illicitus in ue. le. debebant esse licita ad esum tempore messie et specialiter hoc dicitur de porco. ubi hoc quod dicitur. Qui comedebat carnem suillam. exponendum est. put in postilla. Consequenter septimo dicit. Ego autem opera eorum etc. in quo uideri exordium aplice doctrine. s. quod processit post resurrectionem xpi quod pertinet ad predicam. spatium ad illud quod dixerat

Libet

Deperit syon filios suos. Ad qd sciendū qd put legif in actibus apostolorū. ij. capi. eo tpe quo spūs sanct⁹ descendit in apostolos xpi: erant in hierusalē habitātes viri religiosi ex omni natione que sub celo est: qd omēs videbant gloriā dei in quātum videbant ipsos apostolos loquētes varijs linguis magnalia dei: qd nō nisi virtute diuina fieri poterāt. et hoc est qd dicitur hic. Ego autē opa eoz et cogitationes eoz. s. iudeoz volentū supprimere fidei veritatē vnde et aplos et discipulos intantū psequēbant qd omēs erant cōgregati ppter metū iudeoz in eodē loco. et sic de opibus et cogitationib⁹ prauis iudeoz bonū elicit. s. cōgregare apostolos cū oibus gentib⁹ et linguis vt viderent gloriā dei modo p̄dicto. Et in hoc qd dicitur. Cū omnib⁹ gentibus. intelligat distributio p generib⁹ singulorū put in multis locis. Et sc̄tur. Et ponā in eis signū. s. in discipulos signū sancte crucis. qz crucifixū cōiter p̄dicabant vel signū. s. miracula vel signa qd in noie xpi faciebant. iū illud Matb. ultimo. Signa autē eos qui crediderint hęc sequent. In nomine meo demonia eiciētz. Et mittā ex eis qui saluati fuerint. vbi i bebreo habet. Qui euaserint. quia apli et discipuli qsi fugientes euaserūt de p̄secutione iudeoz ab hierosolymis ad gentes. s. ad gentiles. Exponant cetera. put in postilla: vsq; ibi. Et adducēt oēs fratres vestros: qd videt exponendū de martirib⁹ xpi. qd in diuersis partib⁹ mundi fuerūt. p testimonio dei interfecti quoz corpora seu ossa adducunt frequēter de cunct⁹ gentibus. In equis et quadrigis. s. honorifice et diuersis et varijs modis. ad montē sanctū meū hierusalē. s. ad ecclesiam. Quō si inferant filij israel munus in vase mudo in

domū domini. qz tanta veneratio hic reliquijs sc̄toꝝ in ecclesia. sicut olim fiebat in tēplo: cū munus solemnissimū ibi offerebatur. Et hic innuit p̄beta terciū ptinēs ad p̄fectionē noui status. In veteri cū lege corpora seu ossa mortuoz erāt immūda intantū qd cōtamina bant sacerdotes p contactū mortuoz. s. in no. le. hoc nō habet. immo reliquie sanctorū in altarib⁹ ponunt. cui⁹ differētie? d̄ pōt esse. qz aie defunctorū in veteri lege q̄ntūcūq; sancte fuissent: separabant tñ a visione diuina. vnde et corpora eoz merito sepanda erāt a sanctuario: cui⁹ oppositū est in noua lege. in q̄ aie sanctorū beatifice deo cōiungunt. vñ ad p̄fectionē sui stat⁹ pertinent p̄dicta. Consequēter octauo d̄. Et assumā ex eis sacerdotes et leuitas. In quo innuit quartū ptinēs ad status nonē legis p̄fectionē. inquantū sacerdotiū ipsius se extendit ad oēs gentes et nō coartatur ad certam tribū. sicut in veteri lege. que quidē extensio ptinet ad p̄fectionē. sicut noua lex p̄fectior est que obligat omnes: q̄ lex vetus que tñ obligat populū antiquum. Et in hoc etiā ostenditur translatio legis antiquę ad nouam. iuxta illud Bebre. vñ. capitulo. Translato sacerdotio necesse est vt legis translatio fiat. qd tamē bebrei fatue negant de quo nō est ad p̄sens agendum. Cetera exponantur. put in postilla.

Explīcat postilla fratris Nicolai de lyra sup̄ Esaias prophetam adiunctis additionibus et replicis.